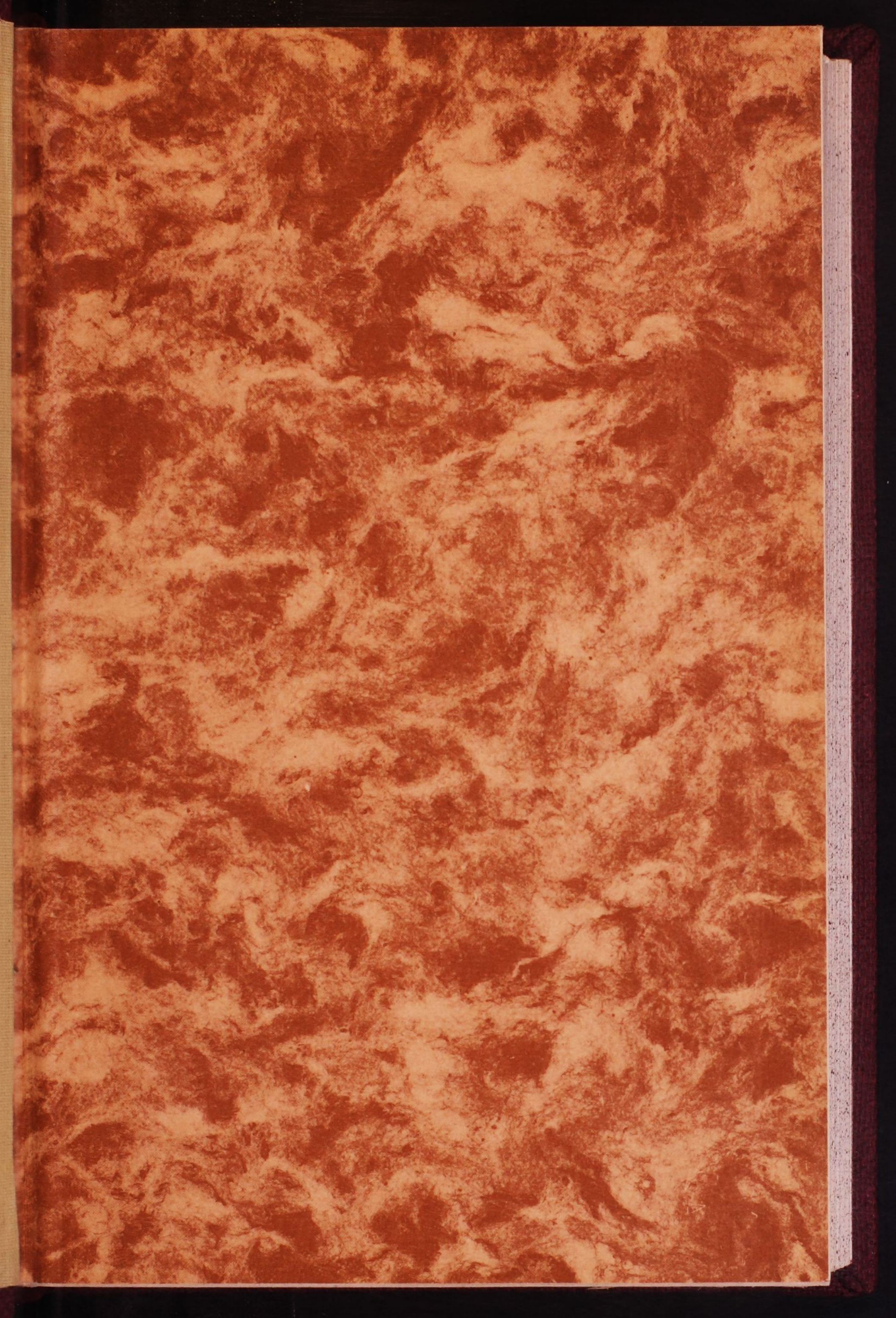
VERNE
-
KAPTEN
HATTERAS'
RESA TILL
NORDPOLEN

KAPTEN HATTERAS' RESA TILL NORDPOLEN

I.

KAPTEN HATTERAS' RESA TILL NORDPOLEN

AV

JULES VERNE

ÖVERSÄTTNING

FÖRRA DELEN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

HELSINGFORS 1922
HOLGER SCHILDTS TRYCKERI

INNEHÅLL.

FÖRSTA KAPITLET.

Briggen Forward.

Den 5 april 1860 lästes i Liverpool Herald:

»I morgon avseglar vid flodens inträffande briggen Forward, kapten K. Z., förste styrman Richard Shandon, från New Princes Docks till okänd bestämmelseort.»

En briggs avsegling är en händelse av ringa betydelse för Englands förnämsta lastageplats, och vem skulle väl fästa uppmärksamheten därvid mitt ibland den mängd fartyg, av allahanda dräktighet och från alla länder, vilken knappt rymmes i de flera mil* vidsträckta dockorna?

Men den 6 april från tidigt på morgonen uppfyllde en ofantlig människomassa kajerna vid New Princes Docks; en oräknelig samling sjöfolk i staden tycktes hava stämt möte där. Arbetarna på de omkringliggande varven hade givit sina sysselsättningar på båten, grosshandlarna likaså sina mörka kontor, minuthandlarna sina folktomma butiker. De mångfärgade omnibusarna, som följa den yttre muren av dockorna, avlämnade i varje minut sina laddningar av nyfikna. Invånarnas tanke var

* Med *mil* i detta arbete menas alltid den engelska = 1/7 svensk.

denna dag uteslutande fäst på en enda sak: att vara närvarande vid F o r w a r d s avsegling.

F o r w a r d var en brigg om etthundrasjuttio tons, försedd med en skruv och en ångmaskin om etthundratjugu hästars kraft. Man skulle lätt förblandat den med de andra briggarna, som lågo förtöjda i hamnen, men om den också icke erbjöd något ovanligt för den stora massans ögon, upptäckte kännarna hos honom vissa egendomligheter, på vilka en sjöman icke kunde misstaga sig.

Också överlämnade sig en grupp av matroser ombord på N a u t i l u s, som låg förtöjd icke långt från F o r w a r d, åt tusentals gissningar i avseende på dennas destinationsort.

— Vad skall man väl tänka om denna rigg? Det är ju inte brukligt, att ångfartyg föra så stor segelyta?

— Det där fartyget — svarade en kvartermästare med ett brett, rödbrusigt ansikte — måste räkna mera på sina segel än på sin maskin, och att man givit det så stora översegel, kommer sig utan tvivel därav, att underseglen ofta måste vara gigade. Jag sätter för min del alltså inte i tvivel, att F o r w a r d är avsedd för de arktiska eller antarktiska farvattnen, där isbergen taga bort vinden mera än som kan vara nyttigt för ett starkt och duktigt fartyg.

— Ni torde ha rätt, master Cornhill — inföll en tredje matros. — Har ni också sett den där förstäven, som stupar rakt ned i sjön?

— Och se bara — sade master Cornhill — den är försedd med en egg av gjutstål, skarp som en rakkniv, och om F o r w a r d går med full fart och törnar på en tredäckare mitt på, så är han i stånd att skära honom tvärt i tu.

— Det är ganska säkert — svarade en lots — ty den där briggen gör ledigt sina fjorton knop i timmen med tillhjälp av skruven. Det var märkvärdigt att se honom klyva vågen, då han gjorde sin provresa. Tron mig, det är en riktig snällseglare.

— Och vid segling — återtog master Cornhill — är han icke ohanterlig. Han sticker nätt upp i vind, och rodret ligger lätt i hand. Varen lugna, den där skutan skall fresta på polarhaven, så sant jag heter Cornhill. Men en sak till, han I observerat den stora rortrumman, genom vilken rorhuvudet sticker upp?

— Ja, minsann är det inte så! — svarade master Cornhills interlokutörer. — Men vad bevisar det?

— Det bevisar, pojkar, — fortfor Cornhill med en viss förnäm tillfredsställelse — att I veten varken att se eller tänken på vad I sen. Det bevisar, att man velat giva fritt spelrum åt rodret, för att det skall kunna lätt ditsättas eller borttagas. Veten I inte att mitt ibland isen är detta en nödvändighet, som förekommer ofta?

— Fullkomligt riktigt — svarade matroserna på Nautilus.

— Och dessutom — återtog en av dem — bekräftar briggens last master Cornhills åsikt. Jag vet det av Clifton, som modigt gått ombord. Forward medför livsmedel för fem eller sex år och kol i proportion. Kol och livsmedel, det är hela lasten jämte ett parti ylleklä- der och sälskinn.

— Nå väl — sade master Cornhill — då behöver man ju inte längre tvivla därpå. Men efter du känner vännen Clifton, har han inte sagt något om fartygets bestämmelseort?

— Han har ingenting kunnat säga mig, emedan han inte vet något därom. Hela besättningen är antagen på

samma villkor, den får inte ens veta någonting, då den kommit ombord.

— Även om det bär för hin i våld — sade en klentrogen — vilket jag tycker, att allt antyder?

— Men betänken också, vilken hyra de få, — avbröt Cliftons vän, som blev allt mera livad. — Vilken hög hyra! Fem gånger större än den vanliga! Utan den skulle Richard Shandon inte heller funnit någon, som velat binda sig under dylika omständigheter. Ett fartyg av en sällsam byggnadscert, som går man vet inte vart och just inte tyckes lova att komma tillbaka! För min del skulle jag ej velat ta hyra på ett sådant.

— Om du velat eller ej, min vän, — inföll master Cornhill — hade du aldrig kunnat tillhöra besättningen på F o r w a r d.

— Och varför det?

— Emedan du inte kan uppfylla de föreskrivna villkoren. Jag har låtit mig berättas, att gift folk är uteslutet, och du hör ju till denna stora kategori. Du behöver därför inte säga ett ord vidare, ty det är med dig som med räven och rönnbären.

Matrosen, vilka dessa ord gällde, började att skratta liksom kamraterna och visade sålunda, huru befogat master Cornhills skämt var.

— Allt — fortfor Cornhill, belåten med sig själv — ända till namnet på detta fartyg vittnar om en oerhörd djärvhet. F o r w a r d (Framåt)! Ja, men varthän, för att inte tala om att man inte känner kaptenen på den där briggen.

— Jo, man känner honom — svarade en ung matros med ett frimodigt utseende.

— Vad? Känner man honom?

— Ja, helt visst.

— Min unge vän, — sade Cornhill, — kanske du tror att Shandon är kapten på Forward?

— Men... — invände den unge sjömannen. — Så vet då, att Shandon är förste styrman, ingenting annat. Han är en duktig och djärv sjöman, en valfiskfångare, som avlagt prov på skicklighet, en rask och präktig karl, i allo värdig att föra befäl, men han för inte befälet; han är inte mera kapten än du eller jag. Och vad beträffar den, som näst Gud skall vara herre ombord, känner han honom inte mera än vi. Då ögonblicket är inne, skall den rätte kaptenen visa sig, man vet inte, huru och från vilken trakt av de bägge världsdelarna han skall komma, ty Richard Shandon har inte sagt och inte haft tillåtelse säga, mot vilken punkt av jordklotet han skall styra fartyget.

— Emellertid, — master Cornhill — återtog den unge matrosen — försäkrar jag er, att någon infunnit sig ombord och att någon varit omnämnd i det brev, vari mr Shandon erbjöds platsen som förste styrman.

— Vad behagas? — inföll Cornhill, i det han rynkade pannan. — Du vill påstå för mig, att Forward har en kapten ombord?

— Ja, master Cornhill.

— Och det säger du mig, mig Cornhill.

— Ja, helt lugnt, emedan jag hört det av Johnson, konstapeln.

— Av master Johnson?

— Han har sagt det åt mig själv.

— Har Johnson sagt dig det?

— Han har inte blott sagt mig det, utan även visat mig kaptenen.

— Har han visat dig honom? — sade Cornhill utom sig av förvåning.

— Jaha, han har visat mig honom.

— Och du har sett honom?

— Med mina egna ögon.

— Och vem är det då?

— Det är en hund.

— En hund med fyra fötter?

— Ja, alldeles!

Förvåningen blev stor bland besättningen på Nautilus. Under alla andra förhållanden skulle de utbrutit i ett gapskratt. En hund kapten på en brigg om etthundrasjuttio tons! Men Forward var ett så utomordentligt fartyg, att man måste betrakta det två gånger, innan man skrattade eller gjorde några invändningar. Också skrattade master Cornhill ej.

— Och det är Johnson, som visat dig denne kapten av ett splitter nytt slag, denna hund? — återtog han och vände sig till den unge matrosen. — Och du har sett honom?

— Lika väl, som jag nu ser er, med respekt till sägandes.

— Nå, vad tänker ni om alltsammans? — frågade matroserna master Cornhill.

— Jag tänker ingenting — sade denne senare i en något snäsig ton — jag tänker ingenting, om inte, att Forward är ett fartyg för hin håle själv eller galningar, som man borde sätta in på Bedlam.

Sjömännen fortforo att under tystnad betrakta Forward, vars tillrustningar för avresan nalkades sitt slut, och ingen fanns bland dem, som ville påstå, att konstapeln Johnson velat roa sig på den unge matrosens bekostnad.

Denna historia om hunden hade redan gjort sin rund i staden, och bland massan av nyfikna sökte mer än en

med ögonen efter denne kapten Dogg och var färdig tro, att det var ett övernaturligt djur.

Sedan flera månader tillbaka hade Forward sysselsatt den allmänna uppmärksamheten. Det ovanliga i hans konstruktion, den hemlighetsfullhet, som omgav honom, det inkognito, som kaptenen iakttog, det sätt, varpå Richard Shandon emottog uppdraget att övervaka och leda utrustningen, noggrannheten vid valet av besättningen, den okända bestämmelseorten, som knappt några kunde ana — allt bidrog att åt detta fartyg giva en mystisk anstrykning.

På en tänkare, en drömmare, en filosof gör ingenting ett så djupt intryck som ett fartyg, vilket ligger färdigt att avsegla. Inbillningen följer det gärna i dess strider med havet och vindarna på dess äventyrliga färd, som icke alltid slutar i hamnen, och fantasien skapar alla möjliga händelser. Så även med Forward, och om massan av åskådare också icke kunde göra samma om insikter i saken vittnande anmärkningar som master Cornhill, så hade fartyget under tre månader utgjort ett outtömligt samtalsämne för de goda invånarna i Liverpool.

Kölen till briggen sträcktes i Birkenhead, en förstad till Liverpool, belägen på vänstra stranden av Mersey och stående i förbindelse med hamnen genom oupphörligt kommande och gående ångslupar.

Skeppsbyggmästarefirman Scott & C:o, en av de skickligaste i hela England, hade från Richard Shandon emottagit ett kostnadsförslag och en detaljerad ritning, vari briggens dräktighet och dimensioner voro med största omsorg uppgivna. Man spårade i detta förslag den skarpsinnige och förfarne sjömannen. Som Shan-

don hade högst betydliga summor till sitt förfogande, började arbetena, och enligt den okände ägarens order gick man raskt till väga.

Briggen byggdes med en soliditet, som kunde trotsa varje prov. Den var tydligen avsedd att emotstå våldsamma stötar, ty spanterna av teakträ — ett slags ek i Indien, som är känd för sin utomordentliga hårdhet — förenades dessutom med starka järnförbindningar. Inom sjömansvärlden undrade man till och med, varför skrovet till ett fartyg, som var ämnat att uthärda det häftigaste motstånd, icke gjordes av järnplåt liksom på andra ångfartyg. Härpå svarade man, att den hemlighetsfulle kaptenen antagligen hade sina skäl att handla så.

Briggen antog småningom sina bestämda former på stapeln, och kännare beundrade den på samma gång för styrkan som smidigheten i proportionerna. Hans förstäv beskrev, såsom besättningen på Nautilus riktigt anmärkt, en rät vinkel mot kölen. Den var beklädd, icke med isbråkare, utan med stålegg, gjuten på R. Hawthorns verkstad i Newcastle. Denna metallstäv, som glänste mot solen, gav åt briggen ett egendomligt utseende, ehuru detta i det hela ej angav något krigiskt. Emellertid placerades en sextontums kanon på backen och kunde på sin lavett lätt riktas åt alla håll. Men det var med honom som med förstäven: de hade bägge mycket att göra, men ej något bestämt krigiskt syftemål. Men om briggen varken var ett krigsfartyg eller ett handelsfartyg eller en lustkutter — ty man förser sig ej gärna vid lustturer med sex års proviant — vad var han då?

Ett fartyg, ämnat till att uppsöka Erebus och Terror och sir John Franklin kanhända? Icke det heller, ty kapten Mac Clintock hade 1859 eller året förut

återkommit från de arktiska haven, medförande fullkomliga bevis om denna expeditions förolyckande.

Ville då F o r w a r d fresta på den ryktbara passagen i nordväst? Vartill skulle det tjäna? Kapten Mac Clur hade funnit den år 1853, och hans löjtnant Creswell hade först haft äran kringsegla den amerikanska kontinenten från Berings- till Davissundet.

Det var emellertid säkert och obestridligt för personer med omdöme, att F o r w a r d beredde sig att trotsa isregionerna. Skulle han söka framtränga till sydpolen längre än valfiskfångaren Wedell, mera framåt än James Ross*)? Men varför och i vilket ändamål?

Som man ser, hade inbillningen, ehuru fältet för gissningar var ytterst begränsat, likväl tillfälle att förirra sig.

Dagen efter det briggen gått av stapeln anlände maskinen från Hawthorns verkstad i Newcastle.

Denna maskin på etthundratjugu hästars kraft med oscillerande cylindrar upptog obetydlig plats. Kraften var ansenlig för ett fartyg på etthundrasjuttio tons, som dessutom hade en betydlig segelyta och gjorde stark fart. Provseglingen lämnade ej något tvivel i detta hänseende och till och med konstapeln Johnson hade för Cliftons vän trott sig böra uttala sitt omdöme på följande sätt: — Då F o r w a r d samtidigt begagnade sig av sina segel och sin skruv, är det med seglen han går hastigast.

Cliftons vän hade just icke fattat detta sätt att uttrycka sig, men han trodde, att allt var möjligt, då det gällde ett fartyg, som hade till kapten en hund i egen hög person.

---

* Wedell, en skotsk valfångare, hade 1823 nått 74° 15′ sydlig latitud. Ross hade år 1841 framträngt ända till 78° 4′, den högsta hittills uppnådda latitud inom den södra hemisfären.

Sedan maskinen blivit insatt, började stuvningen av den erforderliga provianten, och detta var minsann ingen småsak, ty fartyget medförde livsmedel för sex år. Dessa bestodo av saltat och torkat kött, rökt fisk, skeppsskorpor och mjöl; hela berg av te och kaffe störtades likt laviner ned i durkarna. Richard Shandon övervakade ordnandet av denna dyrbara laddning som en man, vilken förstår sin sak; allt var packat, försett med påskrifter och numrerat på det utmärktaste sätt. Man intog även ett stort förråd av indiska konserver, som kallas pemmicans och i en liten volym innesluta en massa närande ämnen.

Detta slags livsmedel lämnade intet tvivel om resans längd och en uppmärksam betraktare förstod genast, att Forward skulle besöka polarhaven, då han såg kärlen med citronsaft, senapsburkarna, med ett ord den stora ymnigheten av dessa kraftiga medel, som användas mot skörbjugg och äro så nödvändiga vid kryssningar i de nordliga och sydliga farvattnen. Shandon hade helt visst fått tillsägelse att ägna särskild uppmärksamhet åt denna del av utrustningen, ty han sysselsatte sig icke mindre därmed än med skeppsapoteket.

Om vapnen ombord ej voro så talrika, vilket borde lugna lättskrämda varelser, så var åter krutdurken så väl försedd, att man nästan häpnade. Den enda kanonen på backen kunde ej göra anspråk på att förbruka detta förråd. Detta gav åtskilligt att tänka på. Likaledes fanns det jättestora sågar, olika slags verktyg, bärlingar, handsågar, yxor, klubbor, o. s. v., för att icke räkna en aktningsbjudande mängd av blasting-cylinders*, vilkas exploderande varit tillräckligt för att spränga

* Ett slags petarder.

Liverpools tullhus i luften. Allt detta föreföll besynnerligt, om också icke förfärande, för att ej nämna raketer och andra fyrverkeripjäser samt signal- och skeppslantärnor i oändlighet.

De oräkneliga åskådarna på kajerna vid New Princes Docks beundrade dessutom en lång och smal båt av mahogny, avsedd att användas vid harpunerande av valfisk, en pirog av förtent järnbleck, överdragen med guttaperka och flere halkett-boats, ett slags kautschukskappor, som man kunde förändra till kanoter genom att uppblåsa deras foder. Var och en kände sig orolig, nästan upprörd, ty med den inträdande floden skulle Forward genast avsegla till sin okända bestämmelseort.

ANDRA KAPITLET.

Ett oväntat brev.

Åtta månader förut hade Richard Shandon emottagit ett brev av följande innehåll:

»Aberdeen den 9 augusti 1859.

Mr Richard Shandon. Liverpool.

Min herre.

Detta brev har till ändamål att underrätta er om, att 16,000 pund sterling blivit remitterade till herrar Marcuart & C:o, bankirer i Liverpool. På grund av bifogade fullmakter, undertecknade av mig, äger ni att hos nämnda bankirer förfoga över ett belopp av sexton tusen pund.

Ni känner mig ej, men det betyder ingenting. Jag känner er, och det är det viktigaste.

Jag erbjuder er härmed plats som förste styrman på briggen Forward för en expedition, som kan bliva både långvarig och äventyrlig.

Om ni ej går in på mitt förslag — nå då tala vi ej vidare om saken. Om ni åter går in därpå, får ni i årlig avlöning femhundra pund, och vid slutet av varje år, så länge expeditionen räcker, ökas den med en tiondedel.

Briggen Forward finnes ännu ej till. Ni skall bygga den, så att han kan gå till sjöss senast de första dagarna av april 1860. Härmed följa detaljerade ritningar och kostnadsförslag. Ni skall med största noggrannhet ställa er mina instruktioner till efterrättelse. Fartyget skall byggas på hrr Scott & C:os varv, och äger ni att med dem närmare överlägga.

Jag vill särskilt fästa er uppmärksamhet på Forwards besättning. Den skall bestå av en kapten, jag, en förste styrman, ni, en andre styrman, en konstapel, två maskinister, en islots, åtta matroser och två eldare, tillsammans aderton personer, däri inberäknad doktor Clawbonny härifrån, som, när tiden är inne, skall anmäla sig hos er.

Inga andra få deltaga i Forwards expedition än de, som äro engelsmän, fria män, utan familj, ogifta och nyktra, ty begagnandet av spritdrycker, till och med öl, tillåtes ej ombord, samt färdiga att uträtta allt, och ni bör i synnerhet välja sådana, som hava ett sangviniskt temperament och ej spara på livhanken.

Ni skall erbjuda dem femdubbel hyra mot deras vanliga med förhöjning av en tiondedel för varje års tjänstgöring. Vid expeditionens slut erhåller var och en av dem fem hundra pund sterling och ni själv två tusen.

Dessa summor skola deponeras hos nämnda bankirer Marcuart & C:o.

Denna expedition blir, som sagt är, sannolikt långvarig och mödosam, men ärofull. Ni behöver således ej tveka, mr Shandon.

Svar adresseras till mig under initialerna K. Z., Göteborg (Sverige), poste restante.

P. S. Den 15 nästkommande februari kommer till er en stor dansk hund med hängande läppar, ljusröd till färgen och med svarta ränder tvärs över kroppen. Ni skall genast föra honom ombord och låta föda honom med kornbröd, blandat med talggrevar. Ni skall underrätta mig om emottagandet av ifrågavarande hund i brev till Livorno (Italien) likaledes under ovannämnda initialer.

Forwards kapten infinner sig och presenterar sig, då rätta ögonblicket är inne. I avresans stund erhåller ni nya instruktioner. K. Z.

Kapten på Forward.»

TREDJE KAPITLET.

Doktor Clawbonny.

Richard Shandon var en god sjöman, han hade i lång tid fört befäl på valfiskångare i de arktiska haven och åtnjöt ett stort anseende i hela Lancaster. Ett dylikt brev kunde med skäl förvåna honom, och han blev också förvånad, men med det lugn, som anstår en man, vilken prövat världen såsom han.

Han kunde dessutom uppfylla de föreskrivna villkoren. Han hade varken hustru, barn eller släktingar, utan

var en fullkomligt fri och oberoende man. Som han ej hade någon att rådgöra med, begav han sig direkt till bankirerna Marcuart & C:o.

Om där finnes tillräckligt med penningar, tänkte han, så går resten av sig själv.

Han emottogs i bankirhuset med den aktning man är skyldig en man, på vilken sexton tusen pund sterling lugnt vänta i kassaskåpet. När affären var uppgjord, lät Shandon giva sig ett ark vitt papper, varpå han med sin stora stil skrev ett recepisse, som avsändes till den uppgivna adressen.

Samma dag satte han sig i förbindelse med skeppsbyggmästarna i Birkenhead, och redan tjugufyra timmar senare sträcktes kölen till F o r w a r d.

Richard Shandon var en fyrtio års man med styrka, beslutsamhet och mod, tre utmärkta egenskaper hos en sjöman, ty de ingiva andra förtroende, raskhet och kallblodighet. Man beskyllde honom visserligen för att vara misstrogen och svår att göra till lags, varför han heller aldrig var omtyckt av sitt manskap, men väl fruktad. Detta omdöme skulle likväl icke lägga några hinder i vägen för anskaffande av besättning, ty man visste, att han var en karl, som alltid förstod att draga sig ur spelet.

Shandon fruktade emellertid, att den hemlighetsfulla sidan av saken skulle inverka förlamande på hans planer.

— Men, tänkte han, det bästa är att ingenting utsprida bland allmänheten. Det skulle bland dessa sjögastar alltid finnas några, som vill ha ordning på, samt veta orsaken till och ändamålet med resan, och som jag intet vet, skulle jag ha ganska svårt att svara dem. Den där K. Z. är helt säkert en mycket besynnerlig passagerare, men när allt kommer omkring känner han mig, och det är tillräckligt. Vad hans fartyg beträffar, skall han minsann få

se på något fint, och jag vill inte heta Richard Shandon, om det inte är avsett att besöka Ishavet. Men den hemligheten behåller jag för mig själv och mina närmaste män.

Shandon började härefter värva sitt manskap med noggrant iakttagande av de utav kaptenen uppgivna villkoren med avseende på fysiska och familjeförhållanden.

Han kände en präktig och honom mycket tillgiven man och därtill duktig sjöman vid namn James Wall. Denne Wall kunde vara omkring trettio år gammal, och det var ej första gången han gjorde en resa i de nordliga farvattnen. Shandon erbjöd honom plats som andre styrman, och Wall emottog anbudet med tillslutna ögon. Han önskade intet högre än att få segla, och han älskade sitt yrke högt. Shandon berättade alltsammans utförligt för honom, liksom för en viss Johnson, vilken han antog till konstapel.

— Hända vad som hända vill — sade Wall — lika gärna det som något annat. Om det är fråga om att uppsöka passagen i nordväst, så finnas de, som komma tillbaka.

— Inte alltid — svarade master Johnson — men det är inte något skäl, varför man inte skall gå dit.

— Dessutom — återtog Shandon — om vi inte bedraga oss i våra gissningar, måste man medgiva, att denna resa företages under gynnsamma förhållanden. F o r w a r d blir ett utmärkt gott fartyg, och försett med en präktig maskin, skall det kunna gå långt. Aderton mans besättning, det är allt vad vi behöva.

— Aderton man — inföll master Johnson — det är lika mycket som amerikanaren Kane hade ombord, då han gjorde sin ryktbara resa mot polen.

— Det är likväl besynnerligt — återtog Wall — att en

privat person ännu vill söka överfara vattnet från Davis- till Beringssundet. De expeditioner, som utsänts för att uppsöka amiral Franklin, hava redan kostat England mer än 760,000 pund utan att leda till något praktiskt resultat. För tusan, vem kan ännu vilja våga sin förmögenhet på ett dylikt företag?

— Att börja med, min käre James — svarade Shandon — vet jag ännu inte, om vi verkligen skola avgå till de norra eller södra farvattnen; det är kanske frågan om att göra någon ny upptäckt. För övrigt bör en viss doktor Clawbonny infinna sig endera dagen. Han vet säkert mera än vi och har i uppdrag att meddela oss ett och annat. Vi få väl se.

— Vi få väl ha tålamod och vänta då — sade master Johnson. — För min del går jag ut och söker upp några präktiga pojkar med ett livligt temperament, lovar jag er på förhand. Ni kan lita på mig.

Denne Johnson var en ovärderlig man. Han kände till navigationen på de höga latituderna. Han var i egenskap av kvartermästare ombord på P h o e n i x, som 1853 deltog i expeditioner, vilka utsändes för att uppsöka Franklin. Denne raske sjöman blev till och med vittne till den franske löjtnanten Bellots död då han följde honom på en utflykt på isen. Johnson var bekant med sjöfolket i Liverpool och började ofördröjt se sig om efter erforderligt manskap för F o r w a r d.

Shandon, Wall och han voro så ivriga, att besättningen var fulltalig de första dagarna av december, men detta hade icke skett utan svårigheter. Många funno sig lockade av den höga hyran, men avskräcktes av det äventyrliga i expeditionen, och flera än en, som med fast beslut antagit tjänst, kommo sedan för att återtaga sitt ord och återlämna sitt förskott, avrådda av sina vänner

att inlåta sig i ett dylikt företag. Var och en försökte dessutom intränga i hemligheten och ansatte Richard Shandon med frågor. Denne skickade dem till Johnson.

— Vad vill du, att jag skall säga, min vän! — svarade han den ene efter den andre. — Jag vet ju inte mera än du. I alla händelser kommer du i gott sällskap med lustiga turar, som inte vägra i första vändningen. Det är någonting, det! Alltså, inga långa överläggningar; antingen tar man det som bjudes, eller också låter man bli.

Och de flesta togo vad som bjöds.

— Du förstår väl — tillade konstapeln ibland — att jag endast behöver välja: en hög hyra vars make man inte hört omtalas i mannaminne, och vissheten om att få ett litet nätt kapital, då man kommer tillbaka. Jag tror, man kan slicka sig om mun, när man tänker därpå.

— Ja — svarade matroserna — nog är det bra frestande och till på köpet en riklig utkomst på gamla dagar!

— Jag vill inte fördölja — återtog Johnson — att expeditionen blir långvarig, mödosam och äventyrlig; det är tydligen uttalat i våra instruktioner. Man måste veta, vartill man förbinder sig. Det är ganska sannolikt, att man får fresta på allt vad i en mänsklig förmåga står att göra och kanhända ännu mera. Därför, om du känner, att du inte har mod i bröstet och kan bestå varje prov, om du inte har fan i kroppen, om du med ett ord hellre vill lämna ditt skinn på ett ställe än på ett annat, så gör helt om marsch och avstå din plats åt en modigare kamrat!

— Men, master Johnson — sade en matros — ni känner väl åtminstone kaptenen?

— Min vän, kapten är Richard Shandon, ända tills en annan inställer sig.

Detta var verkligen Shandons egen tanke. Han kom lätt på den idén, att han i sista ögonblicket skulle emottaga sina bestämda instruktioner om resans mål och att han skulle förbliva chef ombord på Forward. Han roade sig till och med att utsprida denna sin åsikt, antingen han talade med sitt manskap eller ledde arbetena på briggen på Birkenheads varv.

Shandon och Johnson hade noga rättat sig efter föreskrifterna rörande besättningens hälsotillstånd. Allesammans hade fördelaktigt utseende, som ingav förtröstan, och vad temperamentet angick, var det så eldigt, att det var i stånd att uppelda Forwards maskin; deras spänstiga lemmar samt friska och blomstrande ansikten tycktes modigt kunna trotsa den skarpa kölden. De voro beslutsamma, djärva och starkt byggda män, men de ägde icke alla samma styrka, och Shandon hade till och med tvekat att antaga några bland dem, såsom matroserna Gripper och Garry samt harpuneraren Simpson, som föreföllo honom något för magra; men i övrigt var deras kroppsbyggnad utmärkt, och kontrakten underskrevos.

Hela denna besättning bekände sig till samma sekt inom den protestantiska kyrkan. På långa resor böra gemensam bön och läsning av bibeln förena allas sinnen och i farans stund liva det sjunkande modet. Det är därför av vikt, att icke någon meningsskiljaktighet i religiöst hänseende äger rum. Shandon kände av erfarenhet nyttan härav och det inflytande detta utövar på manskapets sedlighet. Därför praktiseras denna metod alltid av fartyg, som skola övervintra i polarhaven.

Sedan besättningen väl var fulltalig, började Shandon tänka på proviantering. Han följde härvid sin okände kaptens föreskrifter, som voro tydliga och bestämda, och

i vilka även de minsta småsaker upptagits till kvantitet och kvalitet. Tack vare de fullmakter, Shandon hade till sitt förfogande, betalades varje artikel kontant mot åtta procents rabatt, för vilka han samvetsgrant krediterade K. Z.

Besättning, proviant och lasten i övrigt — allt var klart i januari 1860. F o r w a r d hade redan ett visst ståtligt utseende. Shandon uppehöll sig dagligen i Birkenhead.

Den 23 januari på morgonen begav han sig enligt sin vana på en av dessa ångslupar, som hava roder så väl för- som akterut för att ej behöva vända och vilka gå oupphörligt mellan Merseys bägge stränder. Även denna morgon var staden insvept i en dimma, som för övrigt där är mycket vanlig och vilken nödgar befälhavarna på sluparna att begagna sig av kompassen, ehuru överfarten från den ena stranden till den andra räcker knappt tio minuter.

Men huru tjock denna dimma än var, kunde hon ej hindra Shandon att se en man, liten till växten, något fetlagd, med ett fint, men på samma gång fryntligt ansikte och en tilltalande blick. Han gick emot Shandon, fattade hans bägge händer och skakade dem med en värme, en livlighet och förtrolighet, som Shandon ej kunde fatta. Främlingen, som hade små livliga ögon, vittnande om snille, stor och högst rörlig mun, gestikulerade samt talade mycket och så fort, att Shandon ej begrep ett ord därav.

Men förste styrmannen på F o r w a r d insåg snart, vilken denne lille man var, som han aldrig förr sett. Ett ljus gick upp för honom, och i ett ögonblick, då den andra hämtade andan, passade han raskt på och framsade dessa ord:

— Herr doktor Clawbonny?

— Han själv i egen person, hr kapten. Jag har sökt

er i nära tio minuter och frågat alla och överallt efter er. Kan ni fatta min otålighet? Fem minuter till, och jag skulle förlorat förståndet! Ni är då kapten Shandon? Ni finnes då verkligen till? Ni är inte bara en myt? Er hand! Låt mig få sluta den ännu en gång i min. Ja, det är Richard Shandons hand! Men om det finnes en kapten Shandon, finnes det också en brigg F o r w a r d, över vilken han har befälet, och om han det har, skall han avsegla, och om han avseglar, skall han taga doktor Clawbonny med sig ombord.

— Ja, herr doktor, jag är Richard Shandon, och det finnes en brigg F o r w a r d, som skall avsegla.

— Det är logiskt — sade doktorn, sedan han insupit ett tillräckligt förråd luft för att andas — det är logiskt! Ni ser också huru glad jag är, jag har nu nått höjden av min lycka, av mina önskningar. Länge har jag väntat på ett dylikt tillfälle och längtat att företaga en sådan resa. Men, med er, kapten...

— Tillåt mig... — avbröt Shandon.

— Med er — fortfor doktorn utan att höra på Shandon — äro vi säkra om att gå långt och inte rygga tillbaka en enda tum.

— Men... — återtog Shandon.

— Ty ni har avlagt edra prov, och jag vet, vad ni duger till. Ah, ni är en präktig sjöman!

— Men om ni visste...

— Nej, jag vet endast, att ni själv ett ögonblick satt er djärvhet, er tapperhet och skicklighet i tvivel, men den person, som utsett er till sin förste man, sekond, styrman eller vad det kallas, förstår sig på sin sak, det svarar jag er för.

— Men det är inte fråga om det nu — sade Shandon otåligt.

— Nå, om vad då? Låt mig inte pinas längre!

— För tusan, ni låter mig ju inte tala. Säg mig, herr doktor, huru ni kommit att deltaga i *Forwards* expedition?

— Genom det här brevet från en utmärkt kapten, ett mycket lakoniskt, men fullkomligt tydligt brev.

Då doktorn sade detta, överlämnade han till Shandon ett sålunda avfattat brev:

»Inverness den 22 januari 1860.

Herr doktor Clawbonny.

Liverpool.

Om herr doktor Clawbonny vill med briggen *Forward* deltaga i en lång expedition, behagade ni anmäla er hos förste styrmannen, Richard Shandon, som härom erhållit fullständiga instruktioner. K. Z.,

kapten på *Forward*.»

— Brevet anlände i dag på morgonen, och ni ser mig nu färdig att gå ombord på *Forward*.

— Men — inföll Shandon — ni, herr doktor, vet väl åtminstone ändamålet med denna resa?

— Inte det minsta i världen, men vad betyder det, endast jag får resa! Man säger, att jag är en lärd man, men man bedrar sig. Jag vet ingenting, och om jag utgivit några böcker, som vunnit ganska stor avsättning, så har jag gjort orätt däri, men allmänheten är mycket god, som köper dem. Jag vet ingenting, säger jag er, om inte det att jag är en okunnig varelse. Men man erbjuder mig att fullkomna eller rättare uppliva mina kunskaper i medicin, kirurgi, historia, geografi, botanik, mineralogi, konkyliologi, kemi, fysik, mekanik, hydrografi m. m. Nå väl, jag mottar anbudet och försäkrar er, att jag inte låtit övertala mig.

— Alltså — återtog Shandon, sviken i sina förhoppningar — vet ni inte, vart F o r w a r d skall gå?

— Jo, herr Shandon! Han skall gå dit, där något finnes att lära, att upptäcka, där man kan förvärva sig kunskaper, anställa jämförelser, där man träffar andra seder, andra folkslag, som man kan studera i utövandet av deras sysselsättningar, med ett ord, han går dit, där jag aldrig varit.

— Vet ni ingenting närmare? — utropade Shandon.

— Närmare? — frågade doktorn. — Jag har hört sägas att han skall avgå till de nordliga haven. Nå, får gå då för Norden!

— Ni känner väl åtminstone fartygets kapten? — frågade Shandon.

— Inte det allra minsta, men det är en duktig karl, tro mig.

Då Shandon och doktorn kommit i land i Birkenhead, underrättade den förre den senare noga om allt vad han visste rörande F o r w a r d, och det hemlighetsfulla i alltsammans retade ännu mera doktorns inbillning. Åsynen av briggen förorsakade honom häftiga utbrott av glädje.

Från denna dag lämnade han ej vidare Shandon och gjorde varje morgon besök på fartyget.

Dessutom fick han särskilt i uppdrag att övervaka ordnandet av vad till skeppsapoteket hörde.

Denne Clawbonny var nämligen läkare och därtill en utmärkt läkare men praktiserade blott obetydligt. Läkare vid tjugofem års ålder, var han en verkligt lärd man vid fyrtio. Känd i hela staden, blev han en inflytelserik medlem av Liverpools lärda samfund. Hans egen förmögenhet tillät honom att meddela några råd, som ej voro mindre värderika, för det de voro kostnadsfria. Han var omtyckt, såsom en så utmärkt älskvärd man bör vara,

och gjorde ej en mask för när. Han var livlig och pratsam, om man så vill, men hade hjärtat på läpparna och ville omfamna hela världen.

Då ryktet om hans resa med Forward spreds i staden, använde hans vänner alla möjliga medel för att kvarhålla honom, vilket så mycket mera stadfäste honom i hans beslut. När doktorn hade fattat en föresats, så kunde ingen rubba den, det visste hela staden.

Från den dagen tilltogo gissningar och farhågor, men detta hindrade ej, att Forward den 5 februari 1860 gick av stapeln och två månader senare var klar att gå till sjöss.

Den 15 mars anlände, såsom kaptenen i sitt brev anmält, en hund av dansk ras med järnvägen från Edinburg till Liverpool under Richard Shandons adress. Djuret tycktes vara ilsket, men skyggt, till och med något nedslaget och hade en egendomlig blick. Namnet Forward var graverat på hundens kopparhalsband. Shandon förde honom samma dag ombord och avsände till Livorno brev under de uppgivna initialerna med underrättelse att han emottagit hunden.

Med undantag av kaptenen själv var Forwards besättning nu fulltalig och bestod av:

1:o) K. Z., kapten, 2:o) Richard Shandon, förste styrman, 3:o) James Wall, andre styrman, 4:o) doktor Clawbonny, 5:o) Johnson, konstapel, 6:o) Simpson, harpunerare, 7:o) Bell, timmerman, 8:o) Brunton, förste maskinist, 9:o) Plower, andre maskinist, 10:o) Strong, (neger), kock, 11:o) Foker, islots, 12:o) Wolsten, skeppssmed, 13:o) Waren, eldare, samt för övrigt matroserna Bolton, Garry, Clifton, Gripper och Pen, eller tillsammans aderton man.

FJÄRDE KAPITLET.

Kapten Dogg.

Den 5 april var avresans stund inne. Doktorns närvaro ombord lugnade något sinnena. Dit den aktade, lärde mannen ville fara, kunde vem som helst följa med. Emellertid upphörde ej större delen av besättningen att vara orolig, och Shandon, som befarade, att några skulle rymma i sista stund, önskade ingenting högre än att få gå till sjöss. Då besättningen väl förlorat kusten ur sikte, skulle den nog veta att taga saken lugnt, tänkte han.

Doktor Clawbonny hade sin hytt på förkant av aktersalongen, kaptenen och förste styrmannen sina på ömse sidor om densamma med utsikt åt däcket. Kaptenens hytt hade stängts sedan den blivit försedd med åtskilliga instrument, möbler, böcker, reskläder, husgerådssaker och andra på en förteckning upptagna effekter. Enligt den okändes order skickades nyckeln till hans hytt till Lübeck, och endast han kunde sålunda slippa in i densamma.

Denna omständighet berövade Shandon till stor del utsikten att få överbefälet på fartyget. Hans egen hytt var helt och hållet lämpad efter behoven för den förmodade resan, ty han kände i botten allt, som erfordrades för en polarexpedition.

James Wall, andre styrmannen, hade sin hytt under kobryggan, som bildade ett stort sovrum för matroserna. Dessa hade här allt mycket bekvämt och skulle svårligen träffat på en lika utmärkt inredning på något annat fartyg. Man vårdade dem som en dyrbar skeppslast. En stor kamin upptog mitten av det gemensamma rummet.

Doktorn, som hade fullt upp att göra, tog sin hytt i besittning den 6 februari eller dagen efter det F o r w a r d gick av stapeln.

— Det lyckligaste av djur — sade han — skulle vara en snigel, som kunde inrätta sin snäcka efter sin egen smak, och jag vill nu försöka vara en förståndig snigel.

Och för att vara en snäcka, som han ej kom att lämna på länge, antog hans hytt småningom ett prydligt skick. Doktorn fann som en lärd eller ett barn nöje i att ordna sitt vetenskapliga resförråd. Hans böcker, herbarier, instrument, fysiska apparater, hans samling av termometrar, barometrar, hygrometrar (för att mäta luftens fuktighet eller torrhet), ombrometrar (för att mäta nederbördens myckenhet på en viss given tid), tuber, kikare, cirklar, sextanter, kartor, ritningar, små glasflaskor, pulver och för övrigt hela hans fullständiga apotek — allt ordnat på ett sätt, som kunnat komma British Museum att avundas. Denna yta på sex kvadratfot innehöll oberäkneliga rikedomar. Doktorn behövde endast utsträcka handen utan att lämna sin plats för att ögonblickligen bliva läkare, matematiker, astronom, geograf, botanist eller konkyliolog.

Han var också stolt över sina tillrustningar och lycklig i sin flytande helgedom, som tre av hans magraste vänner varit tillräckliga att upptaga. Dessa tillströmmade också i sådan mängd, att tilloppet blev besvärligt till och med för en så medgörlig man som doktorn. Han slöt därför i motsats till Sokrates med att säga:

— Min boning är liten, men måtte himlen aldrig tillåta, att den blir full av vänner!

För att fullkomna beskrivningen på F o r w a r d, är det nog att säga, att den stora danska hunden hade sin koja under fönstret till den hemlighetsfulla hytten, men

den vilde passageraren föredrog att ströva omkring på mellandäcket och i lastrummet. Det tycktes vara omöjligt att tämja honom, och ingen förstod sig på det sällsamma djuret. Man hörde honom, i synnerhet om nätterna, uppgiva ett ohyggligt tjut, som hemskt genljöd i fartygets alla delar.

Saknade han väl sin frånvarande husbonde? Eller var det instinkten, som sade honom, att man gick en äventyrlig resa till mötes? Besättningen trodde det senare, och mången skämtade däröver, som på allvar tog denna hund för ett djur av avgrundssläktet.

Pen, en för övrigt rå och obändig karl, som en dag sprungit fram för att klappa honom, kastades mot gångspelet med sådan fart, att hans huvudskål blev förfärligt illa skadad. Detta skrevs naturligtvis på det besynnerliga djurets räkning.

Clifton, den skrockfullaste av hela besättningen, gjorde även den egendomliga anmärkningen, att då hunden gick akterut, gick han alltid på lovarts sida, och sedan, då briggen kom till sjöss och ofta gick över stag, att det underliga djuret ändrade plats efter varje vändning och höll sig i lovart, liksom kaptenen på Forward skulle gjort.

Doktor Clawbonny, vars mildhet och smekningar skulle kunnat tämja en tiger, försökte fåfängt att ställa sig på god fot med honom; han förlorade därpå endast tid och möda.

Detta djur lystrade icke till något av de namn, som finnas inskrivna i »hundkalendern». Också slutade folket ombord med att kalla honom »Kapten», ty han tycktes fullt veta, hur det går till om skeppsbord och hade bestämt seglat med en gång förr.

Man kan därför fatta konstapelns skämtsamma svar

till Cliftons vän och att denna förmodan delades av många klentrogna. En och annan av dessa upprepade den småleende och väntade att få se hunden en vacker dag återtaga sin mänskliga skepnad och med en skallande stämma kommendera fartygets manövrering.

Om Richard Shandon också icke hyste dylika farhågor, så var han ändå något orolig, och den 5 april, kvällen för avresan, talade han härom med doktorn, Wall och master Johnson på akterdäck.

Dessa fyra personer läppjade på sin tionde grogg, utan tvivel den sista för den gången, ty enligt föreskrifterna i brevet från Aberdeen voro alla man av besättningen från kaptenen till eldaren teetotalers, d. v. s. de skulle varken få smaka vin eller öl eller något slags spirituosa med undantag av vid sjukdomsfall och efter doktorns föreskrift.

Sedan en timme tillbaka hade samtalet rört sig omkring avresan. Om allt gick som man väntade, borde Shandon följande dag erhålla ett brev med de sista förhållningsorderna.

— Om detta brev — sade Shandon — inte upplyser mig om kaptenens namn, bör det åtminstone uppgiva fartygets bestämmelseort. Därförutan, vart skola vi styra kosan?

— På min ära — svarade den otålige doktorn — i ert ställe skulle jag avsegla utan något brev. Det kommer nog efter oss, var ni lugn därför!

— Ni tvivlar då på ingenting herr doktor! Men mot vilken punkt av jordklotet skulle ni segla, om jag vågar fråga?

— Naturligtvis åt nordpolen. Därom behöver man ju inte tala, det är klart som dagen.

— Klart som dagen! — inföll Wall. — Men varför inte lika gärna mot sydpolen?

— Sydpolen! — utropade doktorn. — Aldrig! Skulle kaptenen någonsin haft den idén att utsätta en brigg för att färdas över hela Atlanten! Var så god och gör er besvär att närmare begrunda den saken, min käre Wall!

— Herr doktorn har då svar för allt — svarade denne.

— Låt gå för Norden då, — återtog Shandon. — Men säg mig, doktor, är det till Spetsbergen, Grönland, Labrador eller Hudsons bay? Om alla vägar bära till Rom d. v. s. leda till samma mål eller med andra ord till den ogenomträngliga bankisen, så äro de därför inte mindre talrika, och jag skulle bliva ganska förlägen att besluta mig för den ena eller andra av dem. Kan ni giva mig ett bestämt och tydligt svar, doktor?

— Nej — svarade denne, ledsen att han ej kunde svara något; — men tänk nu, om ni inte får något brev, vad skall ni göra?

— Jag gör ingenting, jag väntar.

— Ni reser alltså inte! — utropade doktorn, i det han höjde sitt glas med förtvivlan.

— Helt visst inte.

— Det är också det klokaste — sade master Johnson blygsamt, medan doktorn spatserade omkring bordet, ty han kunde ej längre sitta stilla. — Ja, det är i min tanke det klokaste och det oaktat, en alltför lång väntan kan hava ledsamma följder. För det första är årstiden gynnsam, och vi böra begagna oss av blidvädret för att genomtränga Davissundet. Dessutom blir besättningen allt mera och mera orolig; vänner och kamrater till vårt folk uppegga dem att lämna F o r w a r d, och deras övertalande skulle kunna spela oss ett fult spratt.

— Man måste tillägga — återtog Wall — att om en panisk förkräckelse uppstode bland våra matroser, skulle de rymma ända till sista man, och jag vet inte, huru det kunde lyckas er att anskaffa ny besättning.

— Men vad skall man då göra? — utropade Shandon utom sig.

— Just det ni sagt — genmälde doktorn. — Vänta, men vänta tills i morgon, innan ni börjar misströsta! Kaptenens löften hava ända till denna stund uppfyllts med den största noggrannhet, vilket är ett gott tecken. Det är därför ej något skäl att tro, att vi inte i rättan tid skola bliva underrättade om vår bestämmelseort. Jag är fullt säker om, att vi i morgon äro ute på Irländska sjön. Alltså, mina vänner, föreslår jag att tömma en sista grogg för vår lyckliga resa. Den börjar visserligen på ett något oförklarligt sätt, men med sjömän sådana som ni har man de allra bästa förhoppningar, att allt skall slutas väl.

De fyra personerna klingade nu med varandra för sista gången.

— Och nu, kapten — sade master Johnson — har jag ett råd att giva er, nämligen att förbereda allt till avresan. Det är nödvändigt, att besättningen tror, att ni är fullt säker på er sak. Ett brev må nu komma eller ej, men gör klart att gå till segels i morgon! Elda inte på under ugnarna, ty vinden ser ut att vilja hålla i sig! Ingenting är lättare än att gå till sjöss. Låt lotsen komma ombord, lämna dockorna, då floden inträffar, och kasta ankar bortom Birkenheads udde. Vårt folk har då inte längre någon förbindelse med land, och om det där välsignade brevet kommer, träffar det oss lika bra där som annorstädes.

— Bra talat, — min raske Johnson — sade doktorn, i det han räckte sin hand åt den gamle sjömannen.

— Ske er vilja! — svarade Shandon.

Var och en gick nu in i sin hytt och avbidade under en orolig sömn solens uppgång.

Följande morgon hade den första utdelningen av brev ägt rum i staden, men intet med Richard Shandons adress.

Icke desto mindre gjorde denne sina förberedelser till avresan. Ryktet härom spreds ögonblickligen i hela Liverpool och, såsom redan är nämnt, skyndade ett oräkneligt antal nyfikna åskådare till kajerna vid New Princes Docks.

Många bland åskådarna kommo ombord på briggen, några för att sista gången omfamna en kamrat, andra för att avråda en vän att följa med eller för att kasta en blick på detta egendomliga fartyg eller omsider få veta resans mål, och man pratade om, att befälhavaren denna dag syntes mera tystlåten och förbehållsam än någonsin.

Men han hade sina goda skäl därtill.

Klockan slog 10. Hon blev 11. Klockan 1 e. m. borde floden inträffa. Shandon kastade från höjden av akterdäcket oroliga blickar på massan och sökte fåfängt att i något ansikte läsa den hemlighet, han sökt utforska. Matroserna på F o r w a r d utförde under tystnad hans befallningar, men förlorade honom icke ur sikte, alltjämt väntande att få höra något bestämt meddelande, vilket likväl uteblev.

Master Johnson avslöt tillrustningarna för att gå till segels. Luften var mulen, och utanför dockorna gick en ganska hög sjö. Vinden blåste skarpt från sydost, men man kunde med lätthet löpa ut ur Mersey.

Ännu klockan 12 hördes ingenting av. Doktor Clawbonny gick orolig fram och tillbaka, blickande runt omkring sig under livliga åtbörder. Han var i ett upprört tillstånd. Shandon bet sig i läpparna, så att blodet framsipprade.

I detta ögonblick närmade Johnson sig honom och sade:

— Kapten, om ni vill begagna er av floden, har ni ingen tid att förlora; vi måste vara ur dockorna inom en timme.

Shandon kastade för sista gången en spejande blick omkring sig och såg på sin klocka.

— Låt gå då! — sade han till Johnson.

— Framåt! — ropade denne, i det han befallde de besökande att lämna Forwards däck.

En livlig rörelse uppstod nu bland massan, som befann sig ombord, för att komma i land, medan besättningen gjorde loss de sista förtöjningarna.

Men den allmänna förvirringen bland de nyfikna åskådarna, vilka matroserna utan mycket krus motade bort, ökades ännu mera genom hundens tjutande. Djuret rusade plötsligt från backen genom den tätt sammanpackade massan och skällde med dovt skall.

Man gav plats för honom, han hoppade upp på akterdäcket, och nu inträffade något otroligt, som likväl bevittnades av tusentals människor. Kapten Dogg höll ett brev mellan sina tänder.

— Ett brev! — utropade Shandon. — Han är alltså ombord!

— Han var det sannolikt, men är det inte mera, — svarade Johnson, i det han pekade på däcket, som var alldeles rensopat från obehöriga nyfikna.

— »Kapten!» »Kapten!» Ici! — ropade doktorn, i

det han försökte taga det brev, som hunden genom höga språng undanhöll honom. Han tycktes ej vilja framföra sitt ärende till någon annan än Shandon själv.

— »Kapten», ici! — ropade denne. Hunden närmade sig honom. Shandon tog brevet utan svårighet och »Kapten» uppgav då trenne skarpa skall mitt i den djupa tystnaden som härskade ombord och på kajerna.

Shandon höll brevet i sin hand, men öppnade det ej.

— Men så läs det då! — utropade doktorn.

Shandon såg på brevet. Detta, som saknade så väl datum som avsändningsort, innehöll endast dessa ord:

»Till befälhavaren på briggen Forward, Richard Shandon.

Håll kurs på Cap Farewell, där ni bör vara den 20 april!

Om kaptenen ej då visar sig ombord, skall ni gå genom Davissundet och uppför Baffins bay ända till Melville bay.

K. Z.,
kapten på Forward.»

Shandon vek omsorgsfullt i hop detta lakoniska brev, stoppade det i sin ficka och utdelade sina sista order till avresan. Hans röst, som ensam hördes under den skarpa ostliga vinden, hade en viss högtidlig klang.

Forward var snart utom dockorna och följde, förd av en lots från Liverpool, med flodvattnet utför Mersey. Folkmassan rusade till den yttre kajen, som går längs Victoria Docks, för att för sista gången få se en skymt av detta hemlighetsfulla fartyg. Bägge märsseglen, focken och klyvaren hade hastigt blivit hissade, och under denna segelmassa lopp Forward, värdig sitt namn, efter att hava passerat Birkenheads udde, med förvånande hastighet ut i Irländska sjön.

FEMTE KAPITLET.

Ute på havet.

Vinden var gynnsam, men ojämn med sina korta och häftiga aprilbyar. Forward klöv snabbt vågorna. Omkring klockan tre mötte han ångbåten, som gör turer mellan Liverpool och ön Man. Kaptenen ropade honom an och sade ett farväl, det sista besättningen på Forward fick höra.

Klockan 5 återlämnade lotsen till Richard Shandon befälet över fartyget och tog plats i sin båt, som seglade dikt bidevind och snart försvann åt sydväst.

Mot aftonen dubblerade briggen Calf of Man, den sydligaste udden på ön av detta namn. Under natten började sjön gå högt, men Forward stod sig gott, lämnade Point Ayre i nordost och höll kurs på Nordkanalen.

Johnson hade rätt, ute på havet tog sjömansnaturen åter ut sin rätt hos matroserna, och då de sågo fartygets utmärkta egenskaper, glömde de det besynnerliga i sin ställning. Livet ombord ordnades på ett regelbundet sätt.

Doktorn inandades i fulla drag havsluften. Han gick lugnt på däcket under byvädret, och för att vara vetenskapsman var han mycket säker på foten under den svåra sjögången.

— Det ligger något skönt, något storartat i att skåda havet — sade han till Johnson, då han efter frukosten kom upp på däck. — Jag gör dess bekantskap litet för sent, men jag skall taga skadan igen.

— Ni har rätt, herr doktor; jag ville giva alla kontinenter i världen för ett stycke av oceanen. Man påstår, att sjömännen tröttna vid sitt yrke, men jag har nu seglat i fyrtio år och finner lika stort nöje däri nu som första dagen.

— Vilken stor njutning ligger inte uti att känna ett gott fartyg under sina fötter! Och om jag dömer rätt, är Forward en överlägsen seglare.

— Ni har verkligen rätt, doktor — inföll Shandon, som sällade sig till de bägge talande — det är ett gott fartyg, och jag tillstår, att aldrig har ett fartyg, avsett för en kryssning i isregionerna, varit bättre utrustat och bemannat. Detta påminner mig om, att det är trettio år, sedan kapten James Ross var på väg att uppsöka nordvästpassagen...

— Med La Victoire — avbröt doktorn livligt — en brigg om ungefär samma dräktighet som vår och likaledes försedd med en ångmaskin...

— Vad! Känner ni till det?

— Ni skall få höra — fortfor doktorn. — Maskinbyggandet var då ännu i sin linda, och den maskin, som Victoire hade, vållade fartyget mer än ett skadligt uppehåll. Sedan kapten Ross förgäves reparerat maskinen bit för bit, urtog han den slutligen på sin första övervintring.

— För tusan, — sade Shandon — ni har minsann reda på er, hör jag.

— Ja, vad skall man göra? — återtog doktorn. — Jag har läst mycket i mina dagar och bland annat även Parrys, Ross' och Franklins arbeten samt berättelser av Mac Clure, Kennedy, Kane och Mac Clintock, och alltid har något stannat kvar i minnet. Jag skulle kunna tilllägga, att denne Mac Clinton ombord på Fox, en brigg

med skruv liknande vår, kommit lättare och mera direkt till sitt mål än alla hans föregångare.

— Det är fullkomligt sant — svarade Shandon — det var en djärv sjöman, den där Mac Clintock. Ni kan tillägga, att liksom han skola vi från april månad befinna oss i Davissundet, och om vi lyckas genomtränga isen, ha vi nått betydligt framåt.

— Så vida — inföll doktorn — det inte händer oss liksom Fox 1857, att vi från första året bliva instängda av de nordliga isarna från Baffins bay och få övervintra mitt ibland bankisen.

— Vi skola hoppas, att vi bliva lyckligare, mr Shandon — sade Johnson — och om man med ett fartyg sådant som Forward inte går vart man vill, är det bäst att för alltid avstå från dylika försök.

— Dessutom — återtog doktorn — i fall kaptenen är ombord, bör han veta bättre än vi vad som måste göras och det så mycket mera, som vi inte veta det allra minsta, ty hans brev, som är särdeles kortfattat, tillåter oss inte att gissa till resans mål.

— Det är redan mycket — svarade Shandon livligt — att veta den väg vi skola följa, och jag inbillar mig nu, att vi under en god månads tid kunna undvara den okändes övernaturliga mellankomst och instruktioner. Dessutom känner ni min tanke med avseende på honom.

— Haha! — utbrast doktorn. — Jag trodde liksom ni, att denne man skulle lämna er befälet över fartyget och aldrig komma ombord, men...

— Men? — inföll Shandon med en viss tveksamhet.

— Men sedan brevet nummer två anlände, har jag i detta avsende kommit på andra tankar.

— Och varför det, herr doktor?

— Emedan, om också detta brev upplyser er om den

väg, ni har att följa, det inte låter er få veta Forwards bestämmelseort, och detta är en sak, som man måste veta. Men jag frågar er, huru vill ni, att ett tredje brev skall komma er till handa nu, då vi äro ute på öppna havet? Och vad Grönland beträffar, återstår väl ett och annat att önska rörande postkommunikationerna. Vet ni, Shandon, jag inbillar mig, att den där lustigkurren väntar oss i någon dansk koloni i Holsteinborg eller Upernivik. Han har velat komplettera sitt förråd av sälskinn, köpa slädar och hundar, med ett ord samla ihop allt som behöves för en resa till de arktiska farvattnen. Jag skall därför inte bliva överraskad att en vacker morgon se honom komma ut ur sin hytt och taga befälet på det minst övernaturliga sätt i världen.

— Det är möjligt — svarade Shandon kort — men medan vi vänta, friskar vinden i, och det är inte rådligt att vedervåga sina bramsegel i ett sådant väder.

Shandon lämnade doktorn och gav befallning att gigga överseglen.

Lördagen på aftonen dubblerade briggen Mull of Galloway, vars fyr lyste i nordost. På natten lämnade man Mull of Kintyre i norr och Eair Head i väster på irländska kusten. Omkring klockan 3 på morgonen lopp briggen, som seglade längs utefter ön Rathlin för styrbords halsar genom nordkanalen ut i oceanen.

Det var söndagen den 8 april. Engelsmän och sjömän i synnerhet fästa stor betydelse vid denna dag. Också användes en del av morgonen till läsning av bibeln, vilket doktorn gärna åtog sig.

Vinden övergick då till orkan och hotade att kasta briggen tillbaka till irländska kusten. Vågorna voro häftiga och fartyget slingrade våldsamt. Om doktorn

icke fick sjösjuka, kom det sig därav, att han ej ville hava någon, ty ingenting var lättare. Klockan 12 på middagen försvann Malin Head i söder. Detta var den sista punkt av Europa, som dessa djärva sjömän kunde skåda, och flera än en, som kanske aldrig mera skulle få återse den, betraktade densamma länge.

Genom observation utröntes då, att man var på 55° 57′ latitud och 7° 40′ longitud väster om Greenwichs meridian.

Mot klockan 9 på aftonen avtog orkanen i styrka, och Forward, som var en god seglare, höll kurs mot nordväst. Under loppet av denna dag hade man tillfälle att bedöma briggens egenskaper och inse, att han i likhet med kännares omdöme i Liverpool framför allt var ett snabbseglande fartyg.

Under de följande dagarna sköt Forward stark fart i nordvästlig riktning. Vinden övergick till sydlig med häftiga dyningar. Briggen gick nu för fulla segel. Några stormfåglar flögo av och an över akterdäcket och doktorn sköt en av dem, som lyckligtvis föll ned ombord.

Simpson, harpuneraren, upptog fågeln och lämnade honom till ägaren.

— Ett dåligt villebråd, herr doktor! — sade han.

— Det skall tvärtom bli en utsökt måltid, min vän.

— Vad? tänker ni äta det där?

— Och ni skall få smaka det — svarade doktorn skrattande.

— Usch! — utbrast Simpson. — Den smakar ju tran och är frän som alla sjöfåglar.

— Gott — genmälde doktorn — men jag har ett eget sätt att tillaga sådant villebråd, och om ni sedan skall taga det för en sjöfågel, lovar jag att aldrig mera i mitt liv skjuta en enda.

— Ni är då också kock, herr doktor? — frågade Johnson.

— En vetenskapsman bör kunna litet av varje.

— Lugna dig då, Simpson! — sade Johnson. — Doktorn är en skicklig man, och han skall nog komma oss att taga den här stormfågeln för en välsmakande moripa.

Doktorn hade fullkomligt rätt med avseende på sin fågel. Han borttog med skicklighet fettet, som sitter alldeles under skinnet, i synnerhet på sidorna, och härmed försvunno fränheten och fisklukten, varöver man hos havsfågel har fullkomlig rättighet att beklaga sig. Sålunda anrättad förklarades fågeln utmärkt till och med av Simpson själv.

Under den sista stormen hade Richard Shandon tillfälle att studera sin besättnings egenskaper. Han hade noga följt var och en, såsom varje befälhavare bör göra, som vill förebygga faror i en framtid. Han visste nu, varefter han kunde rätta sig.

James Wall, en person helt och hållet tillgiven Shandon, fattade snabbt och utförde allt lätt, men var ej någon initiativets man. Såsom tredje man på fartyget var han just på sin plats.

Johnson, luttrad i strider mot havet, gammal och hemmastadd på den norra oceanen, hade ingenting att inhämta, vad kallblodighet och djärvhet angick.

Simpson, harpuneraren, och Bell, timmermannen, voro pålitliga män, slavar av sin plikt och disciplinen. Islotsen, Foker, en erfaren sjöman, var uppfostrad i Johnsons skola och borde bliva till stor nytta.

Av de andra matroserna tycktes Garry och Bolton vara de bästa: Bolton var glad och pratsam, Garry var en trettiofem års man med ett kraftigt utseende, men något blek och dyster.

De tre matroserna Clifton, Gripper och Pen tycktes vara mindre nitiska och raska och hade alltid något att prata om i tysthet. Gripper hade till och med velat bryta sitt kontrakt, då Forward skulle avsegla, men ett slags blygsel kvarhöll honom ombord. Om allt ginge väl, om man ej behövde löpa för många och stora faror eller hade för svåra manövrer att utföra, kunde man räkna på dessa tre, men de måste hava en kraftig föda, ty man kan säga, att de hade buken till sin Gud. Ehuru de på förhand kände instruktionerna, hade de mycket svårt att finna sig i det nyktra levnadssättet ombord, och vid måltiderna saknade de brännvinet eller konjaken. De togo emellertid igen skadan på kaffe och te, som i myckenhet utdelades.

Vad de bägge maskinisterna Brunton och Plover samt eldaren Waren beträffade, hade de hittills ej haft annat att göra än att lägga armarna i kors.

Shandon hade nu var och en av dem på sina fem fingrar.

Den 14 april skar Forward den stora fåran i Golfströmmen, som, sedan han gått längs efter Amerikas östra kust ända till New Foundlands bank, höjer sig mot nordost och sträcker sig efter Norges kuster. Man befann sig då på 51° 37′ N. latitud och 22° 58′ V. longitud, två hundra mil från Grönlands sydligaste udde. Luften blev kylig; termometern nedgick till 0° Celsius.

Doktorn hade, utan att ännu anlägga de för de arktiska vintrarna passande kläderna, i likhet med befälet och matroserna, påtagit sig sin sjökostym. Det var ett nöje att se honom med sina höga stövlar, i vilka han nästan försvann, hans stora hatt av oljedränkt väv samt byxor och tröja av samma tyg. Vid häftigt regn och i

hög sjö liknade doktorn ett underligt havsdjur, en liknelse, som gjorde honom stolt.

I två dagar var havet högst oroligt, vinden gick över på nordväst och hämmade betydligt Forwards gång. Från den 14 till 16 april gingo höga svallvågor, men på måndagen kom en häftig störtskur, som hade till påföljd, att det nästan ögonblickligen mojnade av. Shandon fäste doktorns uppmärksamhet på detta egendomliga förhållande.

— Nå väl — svarade denne — det bekräftar de märkvärdiga observationer, som gjordes av valfiskfångaren Scoresby, tillhörande Royal Society i Edinburg, vars korresponderande ledamot jag har den äran vara. Ni ser, att under regnet äro vågorna inte mycket känsliga till och med för den våldsamma vindens inflytande. Däremot vid torr luft blir havet mera upprört av mindre stark vind.

— Men huru vill man förklara detta fenomen, herr doktor?

— Det är mycket enkelt: man förklarar det inte alls.

I samma ögonblick varskodde islotsen, som höll utkik i bramsalningen, en flytande massa om styrbord, en femton mil i lä.

— Ett isberg i dessa farvatten! — utropade doktorn.

Shandon riktade sin kikare i den angivna riktningen och fann lotsens rapport riktig.

— Det är ändå bra besynnerligt! utbrast doktorn.

— Det förundrar er? — frågade Shandon skrattande. — Vad? Skulle vi inte vara nog lyckliga att finna något, som kunde förvåna även er?

— Det förvånar mig utan att ändå göra mig häpen — svarade doktorn småleende — emedan briggen Ann de Poole från Greenspond blev 1813 inklämd mellan

verkliga isfält på 44° nordlig latitud, och att Dayement, dess kapten, räknade dem i hundratal.

— Gott! — sade Shandon — vi ha ännu mycket i detta avseende att lära av er.

— Bah, mycket litet — svarade den älskvärde doktorn blygsamt — om inte, att man träffat is på ännu lägre latituder.

— Det är inte något nytt, min bästa doktor, ty jag var skeppsgosse på krigsslupen Fly...

— Jaha, 1818 — fortfor doktorn — i slutet av mars eller i början av april har ni på 42° latitud passerat mellan två stora öar av flytande is.

— Det är för mycket! — utropade Shandon.

— Men det är sant! Jag behöver därför inte, då vi nu äro två grader nordligare, förvåna mig, om vi möta ett flytande berg mitt för Forward.

— Ni är en riktig outtömlig brunn, herr doktor, och man behöver endast hala upp ämbaret.

— Gott, men jag torkar fortare ut, än ni tror, men om vi nu kunna på nära håll giva akt på detta märkvärdiga fenomen, då, Shandon, skulle jag vara den lyckligaste bland doktorer.

— Det tror jag, det! Johnson — sade Shandon, i det han tillkallade sin konstapel, — jag tycker, att vinden börjar friska i.

— Ja, kapten — svarade Johnson. — Vi vinna litet, och havsströmmarna från Davissundet skola snart låta känna sin inverkan.

— Ni har rätt, Johnson, och om vi den 20 april vilja ha Cap Farewell i sikte, måste vi begagna maskinen, eljest bli vi kastade till kusten av Labrador. Mr Wall, var god giv befallning om, att det eldas upp!

Befälhavarens order blevo utförda. En timme senare hade ångan ett tillräckligt högt tryck, seglen beslogos, och skruven, som piskade vågorna med sina blad, framdrev Forward snabbt mot den nordvästliga vinden.

SJÄTTE KAPITLET.

Den stora polarströmmen.

Snart tillkännagåvo allt talrikare flockar av stormfåglar, lirar och labbar i dessa ödsliga farvatten, att man närmade sig Grönland. Forward ilade raskt mot norr och lämnade en lång rand av svart rök i lä.

Tisdagen den 17 april omkring klockan 11 f. m. signalerade islotsen för första gången åsynen av isblink. Den befann sig åtminstone tjugu mil bort i nordnordväst. Detta bälte av en bländande vit färg upplyste i trots av de ganska tjocka molnen klart hela den horisonten omgivande atmosfären. De erfarna männen ombord kunde icke misstaga sig på detta fenomen och funno av dess vithet, att denna blink borde komma från ett stort isfält, beläget omkring trettio mil längre bort än ögat kunde se, och härrörde från reflexion av ljusstrålar.

Mot aftonen kastade vinden om till sydlig och blev gynnsam. Shandon hade en god segelyta att sätta till, och för att vara sparsam släckte man av under ugnarna. Forward gick för sina märssegel samt fock och klyvare emot Cap Farewell.

Den 18 klockan 3 upptäcktes ett isband genom en vit

linje, obetydligt bred, men med en glänsande färg, som stack bjärt av mot horisonten. Den ledde tydligen sitt ursprung från östra kusten av Grönland snarare än från Davissundet, ty isarna hålla sig företrädesvis på västra kusten av Baffins bay. En timme därefter gick Forward igenom stycken, som voro avsöndrade från isbandet, och i den mest sammanpackade massan följde isblocken, ehuru de voro sins emellan förenade, lydigt svallvågornas rörelser.

Följande dag i gryningen signalerade utkiken ett fartyg. Det var Valkyrien, en dansk korvett, som höll kust på Forward och seglade till New Foundlands bank. Strömmen från sundet gjorde sig kännbar, och Shandon måste sätta till alla segel för att kunna övervinna den.

I detta ögonblick voro befälhavaren, doktorn, James Wall och Johnson samlade akterut och undersökte riktningen och styrkan hos denna ström. Doktorn frågade om det vore bekräftat, att denna ström likaledes funnes i Baffins bay.

— Helt visst — svarade Shandon — och segelfartyg hava mycket svårt att gå emot honom.

— Så mycket mera — tillade James Wall — som man möter honom lika väl på östra kusten av Amerika som på östra kusten av Grönland.

— Nå — sade doktorn — detta förhållande ger ett visst stöd för sökandet efter nordvästpassagen. Denna ström går med en hastighet av omkring fem mil i timmen, och det är svårt antaga, att han leder sitt ursprung från det inre av någon havsvik.

— Detta är så mycket riktigare anmärkt, doktor — återtog Shandon — som, om denna ström går från norr

till söder, man i Beringssundet finner en motsatt ström, vilken löper från söder till norr och bör vara upphovet till den här.

— Mina herrar — sade doktorn — sålunda måste man medgiva, att Amerika är fullkomligt avsöndrat från polarländerna och att vattnet i Stilla havet, i det att det kringflyter dess kuster, går ända till Atlantiska havet. Dessutom giver den högsta vattenhöjden i det förstnämnda ytterligare skäl för dess avlopp i de europeiska haven.

— Men — återtog Shandon — det bör finnas fakta till stöd för denna teori, och om de finnas, känner vårt universalsnille säkert till dem — tillade han med en viss ironi.

— Ja — svarade doktorn med ett slags tillfredsställelse. — Om det kan intressera er, vill jag säga, att valfiskar, som blivit sårade i Davissundet, efter någon tid fångats i grannskapet av Tartariet och då ännu hade den europeiska harpunen i buken.

— Så vida de inte dubblerat Cap Horn eller Goda Hoppsudden — sade Shandon — måste de nödvändigt ha gått omkring Amerikas nordliga kuster. Det är då odisputabelt.

— Om ni ännu inte är övertygad, min bäste Shandon, — sade doktorn småleende — skulle jag kunna framlägga ytterligare några fakta, såsom den drivved, varav Davissundet är uppfyllt, lärkträd, darrpoppel och andra tropiska trädsorter. Men vi veta, att Golfströmmen skulle hindra dessa träd att gå in i sundet, och om de komma därifrån, hava de endast kunnat intränga dit genom Beringssundet.

— Jag är fullt övertygad därom, doktor, och tillstår, att det skulle vara svårt att förbliva klentrogen, då man hör er.

— För tusan — sade Johnson — här kommer just något som kan giva närmare upplysning åt samtalet. Jag ser därute ett flytande träd av ganska vacker storlek. Om kapten tillåter, skola vi fiska upp den där trädstammen och fråga, varifrån han är hemma.

— Det är rätt — sade doktorn — på regeln följer exemplet.

Shandon utdelade de nödiga befallningarna. Briggen höll rätt på det upptäckta trädet, och kort därefter halade besättningen upp det på däck, men icke utan möda.

Det var stammen av ett mahognyträd, maskätet ända till kärnan, varförutan det ej kunnat flyta.

— Bravo, bravo! — utropade doktorn med hänförelse. — Då Atlantiska havets strömmar inte kunnat föra det in i Davissundet, då det inte kunnat bliva utdrivet i polarvattnet av Norra Amerikas floder, i anseende därtill att detta träd växer under ekvatorn, så är det klart, att det kommer i rak linje från Beringssundet. Och mina herrar, sen på dessa skeppsmaskar, som frätt på detsamma! de tillhöra de varma ländernas arter.

— Det visar — inföll Wall — att den beryktade passagens belackare hava orätt.

— Men detta vederlägger dem bestämt — svarade doktorn. — Hör på, jag vill beskriva för er det här mahognyträdets marschruta. Någon flod på Panama- eller Guatemalanäset har fört det med sig till Stilla havet; därifrån har strömmen drivit det längs efter Amerikas kuster ända till Beringssundet, och antingen det ville eller ej, måste det inkomma i polarhaven. Det är inte så gammalt, ej heller så genomblött, att man inte kan angiva ett färskt datum för dess avresa. Det har lyckligt och väl övervunnit alla hinder i denna långa rad av vikar, som gränsa till Baffins bay, och sedan det kraftigt

fattats av den nordliga strömmen, har det kommit genom Davissundet för att låta sig upptagas ombord på Forward till den största glädje för doktor Clawbonny, som hos herr kapten anhåller om tillstånd att få bevara ett litet provstycke därav.

— Hjärtans gärna, — svarade Shandon — men tillåt mig i min tur att upplysa er om, att inte ni ensam är ägare till ett dylikt fynd! Den danske guvernören på ön Disko...

— På Grönlands kust — fortfor doktorn — äger ett mahognybord, gjort av en trädstam, uppfiskad under enahanda förhållanden. Jag vet det, min bäste Shandon, jag avundas honom inte hans bord, ty, om det inte vore så besvärligt, har jag här tillräckligt för att kunna skaffa mig möbler till en hel sängkammare.

Under natten mellan onsdagen och torsdagen var vinden ytterligt våldsam. Drivved visade sig nu ganska ofta, och närmandet till kusten erbjöd många faror vid en tidpunkt, då isbergen äro mycket talrika. Befälhavaren bärgade nu segel, och Forward gick endast för fock och förstagssegel.

Termometern stod då under fryspunkten. Shandon lät dela ut åt besättningen passande kläder, tröjor och byxor av ylle, flanellskjortor samt strumpor av vadmal, sådana som de norska bönderna bära. Varje man erhöll därjämte ett par vattentäta stövlar.

Vad »kapten» beträffade, nöjde han sig med sitt naturliga pälsfoder och tycktes vara högst litet ömtålig för temperaturväxlingarna. Han hade säkert genomgått mera än ett dylikt prov, och dessutom hade en dansk ej rätt att visa sig kinkig. Man såg sällan till honom, ty han höll sig nästan alltid gömd i de mörkaste delarna av fartyget.

På aftonen kunde man tvärs igenom tjockan skönja kusten av Grönland på 37° 2′ 7″ n. longitud. Doktorn kunde, beväpnad med sin kikare, ett ögonblick urskilja en rad toppar av isberg, men tjockan förtog plötsligt denna syn liksom ridån på en teater, som faller just i det intressantaste ögonblicket i pjäsen.

F o r w a r d hade den 20 april på morgonen i sikte ett isberg, ett hundra femtio fot högt, som strandat på detta ställe från urminnes tider; blidväder har aldrig någon inverkan på detsamma och bär vördnad för dess egendomliga former. Snow har sett det. James Ross tog 1829 en utmärkt ritning därav, och 1851 lade den franske löjtnanten Bellot ombord på P r i n c e A l b e r t fullkomligt noga märke därtill. Naturligtvis ville doktorn bevara en bild av detta ryktbara berg och gjorde ett ganska lyckat utkast.

Det ligger ej något överraskande i att dylika massor strandat och följaktligen ohjälpligen fästa sig vid botten, ty för varje fot ovan vattnet hava de inemot två under det, i följd varav den ifrågavarande skulle hava ett djup av omkring åttio famnar.

Vid en temperatur, som på middagen endast var 11° Celsius, under en himmel av snö och tjocka såg man omsider Cap Farewell. F o r w a r d anlände dit på den bestämda dagen, och om det behagade den okände kaptenen att infinna sig och giva sig till känna, skulle han ej hava något att beklaga sig över.

— Här ha vi då — sade doktorn — detta märkvärdiga cap, som blivit så väl uppkallat *. Många ha liksom vi farit förbi det, men aldrig mera fått återse det. Är det då ett evigt farväl, som man här säger åt sina

---

* *Farewell* betyder farväl.

vänner i Europa? Här haven I passerat, Frobisher, Knight, Barrow, Waugham, Scroggs, Barentz, Hudson, Blossewille, Franklin, Crozier, Bellot, för att aldrig mera återse den husliga härden, och detta cap har för er i sanning varit ett — Cap Farväl!

Det var omkring år 970, som isländska sjömän upptäckte Grönland. Sebastian Cabot gick år 1498 ända till 56° latitud; Gaspard och Michel Cotréal 1500—1502 kommo till 60° och Martin Frobisher lyckades 1576 framtränga ända till den vik, som bär hans namn.

John Davis tillkommer äran att 1585 hava upptäckt det efter honom uppkallade sundet, och två år senare uppnådde denne djärve seglare, denne store valfiskfångare, på sin tredje resa sjuttiotredje parallellcirkeln.

Barentz har 1596, Weymouth 1602, James Hall 1605 och 1607 Hudson, vars namn givits åt denna stora vik, som skär så djupt in i Amerika, samt James Poole 1611 framträngt längre eller kortare i sundet vid sökandet efter denna nordvästpassage, vars upptäckande skulle i hög grad förkortat kommunikationerna mellan de bägge världsdelarna.

Baffin fann 1616 i viken av samma namn Lancastersundet. Han följdes 1619 av James Munk och 1719 av Knight, Barrow, Waugham och Scrows, som man aldrig sedan hört av.

År 1776 svingade sig löjtnant Pickersgill, utskickad för att träffa kapten Cook, vilken försökte komma genom Beringssundet, ända till den 68°. Följande år gick Young i samma ändamål till Fruntimmersöarna.

Därpå följde James Ross, som 1818 gjorde en resa längs kusterna av Baffins bay och rättade sina föregångares hydrografiska misstag.

Slutligen lyckades det 1819 och 1820 den vittberömde Parry att komma in i Lancastersundet och efter oräkneliga svårigheter ända till ön Melville, varför han erhöll den belöning av fem tusen pund, som genom en parlamentsakt var utlovad åt de engelska sjömän, vilka uppnådde etthundrasjuttionde meridianen på en högre latitud än den sjuttiosjunde parallellen.

År 1826 uppnådde Beechey ön Chamisso, James Ross övervintrade från 1829 till 1833 i Prince Regents bay och upptäckte bland annat av betydenhet den magnetiska polen.

På denna tid undersökte Franklin till lands Amerikas norra kuster från floden Mackenzie till Cap Turnagain.

Kapten Back gick i hans fotspår från 1823 till 1835, och dessa undersökningar fullbordades 1839 av Dease, Simpson och doktor Rae.

Slutligen lämnade John Franklin, ivrig att upptäcka nordvästpassagen, England 1845 med *Erebus* och *Terror*, inträngde i Baffins bay, men från den dag han lämnade ön Disko, har man ej vidare haft någon underrättelse om hans expedition.

Detta försvinnande hade till påföljd en mängd forskningar, vilka lett till upptäckten av passagen och kännedom om dessa så djupt inskurna polarkontinenter. Englands, Frankrikes och Förenta Staternas oförvägnaste sjömän hastade till dessa farliga farvatten, och tack vare deras bemödanden kan detta lands så svåra och tillkrånglade karta nu omsider intaga en plats i *Royal Geographical Societys* i London arkiv.

Dessa landsträckors intressanta historia framstod i denna stund för doktorns inbillning, där han, lutad mot relingen, med blicken följde det långa kölvatten, briggen

lämnade efter sig. Namnen på alla dessa djärva seglare trängde sig på hans minne, och han trodde sig under bankisens glatta bågar se de bleka vålnaderna framskymta av dem, som aldrig återkommo.

SJUNDE KAPITLET.

Inloppet till Davissundet.

Under denna dag banade Forward sig en lätt väg genom den till hälften krossade isen. Vinden var god, men temperaturen ganska låg; luftströmmarna, som ilade fram över isfälten, voro kalla och genomträngande.

Natten krävde den strängaste uppmärksamhet. De flytande bergen skockade sig tillsammans i detta trånga inlopp; man räknade ofta ett hundratal vid horisonten. De lössletos från kusterna av vågornas frätande tand eller i följd av årstidens inflytande för att sedan smälta eller sjunka i oceanens djup. Man mötte även långa timmerflottar, vilka man måste söka undvika. Också uppsattes en s. k. Scoresbys tunna i fockmastens bramsalning. Det var en större tunna med rörlig botten, i vilken islotsen, skyddad för vinden, hade utkik över havet, varskodde isarna och vid förefallande behov till och med ledde manövern.

Nätterna voro korta. Solen hade till följd av refraktionen åter visat sig sedan den 31 januari och tycktes komma att allt mera och mera hålla sig över horisonten. Men snön bortskämde utsikten, och om den icke åstadkom mörker, gjorde den dock seglingen mödosam.

Den 21 april syntes under tjockan Cap Desola-

t i o n. Besättningen började bliva trött. Allt sedan briggen kommit in bland isen, hade matroserna ej haft ett ögonblicks vila; man måste inom kort taga sin tillflykt till ångan för att bana sig en väg mitt igenom de hopade isblocken.

Doktorn och master Johnson voro införlivade i ett samtal akterut, medan Shandon sov några timmar i sin hytt. Clawbonny språkade gärna med den gamla sjöbussen, som genom sina många resor fått en intressant och mångsidig uppfostran. Doktorn omfattade honom med stor vänskap, och Johnson stod ej efter i att besvara densamma.

— Ni ser, herr doktor, att detta land är inte som alla de andra: man har kallat det för Grönland, men det är inte många veckor på året, som det gör skäl för sitt namn.

— Vem vet, min tappre Johnson — svarade doktorn — om i det tionde seklet inte detta land hade rätt att kallas så? Flera än en sådan revolution hava ägt rum på vårt jordklot, och ni blir säkert mycket förvånad, om jag säger er, att enligt isländska krönikeskrivare blomstrade på denna kontinent två hundra byar för åtta eller nio hundra år sedan.

— Ni skulle till den grad förvåna mig, herr doktor, att jag inte skulle kunna tro er, ty det är ett öde och dystert land.

— Gott! Men huru dystert det än må vara, erbjuder det ändå en tillflyktsort, som är tillfredsställande för invånarna, till och med för civiliserade européer.

— Visserligen! På Disko och i Upernivik skola vi träffa på människor, som finna sig i att leva under ett dylikt klimat, men jag har alltid tänkt, att de stanna där av tvång och inte av smak.

— Det tror jag också, men människan vänjer sig vid allt, och dessa grönländare äro i mina ögon ej så beklagansvärda, som arbetarna i våra stora städer; de kunna visst vara olyckliga, men helt säkert äro de inte så eländiga. Om de också inte hade de tempererade ländernas trevnad, finna dessa människor, som äro skapade för detta bistra klimat, däri helt säkert njutningar, som vi inte kunna fatta.

— Man måste tro det, herr doktor, emedan Gud är rättvis. På många resor har jag förts till dessa kuster, och mitt hjärta har alltid blivit beklämt vid åsynen av de dystra, obebodda trakterna. Man borde i sanning givit dessa bergsuddar och vikar gladare och mera lockande namn, ty Cap Farewell och Cap Desolation äro just ej ägnade att draga till sig sjöfarande.

— Jag har likaledes gjort denna anmärkning — svarade doktorn; — men dessa namn hava ett geografiskt intresse, som man inte får underkänna, ty de påminna om deras öden, som uppkallat dem. Och om jag med tanken på namnen Davis, Baffin, Hudson, Ross, Parry, Franklin, Bellot råkar på Cap Desolation, finner jag inom kort Mercy bay; Cap Providence är ett motstycke till Port Anxiety; Repulse bay åter för mig till Cap Eden, och då jag lämnar Cap Turnagain, går jag för att vila mig i Refuge bay. Jag har på detta sätt för mina ögon en oavbruten följd av faror, hinder, förtvivlan, framgång, blandad med mitt fäderneslands stora namn, och liksom en serie antika medaljer ligger i denna nomenklatur för mig dessa havs historia.

— Alldeles riktigt, herr doktor! Måtte vi blott på vår resa träffa på flera »framgångens» än »förtvivlans» uddar.

— Jag önskar också det, Johnson. Men, säg mig, har besättningen hämtat sig något efter sin förskräckelse?

— Något, ja, men sanningen att säga, sedan vi kommit in i sundet börja de ånyo sysselsätta sig med den hemlighetsfulla kaptenen. Flera av dem väntade att få se honom uppenbara sig på Grönlands yttersta udde, men hittills har man ingenting försport om honom. Oss emellan sagt, herr doktor, förundrar det inte också er något litet?

— Jo visst!

— Tror ni, att denna kapten verkligen finnes till?

— Varför inte?

— Men vilka skäl ha då kunnat förmå honom att handla på detta sätt?

— Om jag vågar säga er min innersta tanke, Johnson, så tror jag, att denne man velat föra besättningen tillräckligt långt bort, för att den inte mera skall kunna återvända. Men om han i avresans stund hade visat sig ombord och var och en velat få upplysning om fartygets bestämmelseort, skulle han råkat i en svår förlägenhet.

— Och varför det?

— Tror ni, att, om han vill inlåta sig i ett övermänskligt företag, om han vill framtränga dit så många andra inte kunnat komma, han skulle fått en fulltalig besättning? Men är han väl en gång på väg, kan han begiva sig så långt, att det sedermera blir en ren nödvändighet att gå framåt.

— Det är möjligt, herr doktor. Jag har känt mången våghals, vars blotta namn injagade skräck, men som inte skulle träffat på någon, som velat följa med på hans äventyrliga expeditioner.

— Undantagandes mig — sade doktorn.

— Och mig — svarade Johnson — för att följa er. Jag säger därför, att vår kapten bestämt hör till dessa våghalsars antal. Men vi få väl se. Jag förmodar, att den tappre okände skall på kusten vid Upernivik eller Melville bay helt lugnt visa sig ombord och låta oss veta, vart hans fantasi ämnar föra fartyget.

— Jag tror detsamma som ni, Johnson, men svårigheten blir allt att komma ända till Melville bay. Se, huru isen omgiver oss på alla sidor! Den lämnar knappt fri passage för F o r w a r d. Betrakta denna omätliga yta!

— På vårt valfiskfångarespråk kalla vi den ett isfält, d. v. s. en sammanhängande yta av is, vars gränser man inte kan famna.

— Och på den här sidan detta sönderkrossade fält, dessa långa, mera eller mindre med varandra förenade stycken?

— Det är p a c k i s. Om fältet har cirkelrund form kalla vi det en i s ö, men då formen är avlång i s b a n d.

— Och denna flytande is?

— Det är d r i v i s, och om den hade något större höjd, vore det ett i s b e r g. Det är farligt för fartyg att komma i beröring med sådana, och man måste noga undvika dem. Se där, på detta isberg har en upphöjning åstadkommits genom isens sammanpressning. Detta kalla vi en t o r o s s. Om denna upphöjning vid basen ginge under vattnet skulle vi kalla den en k a l v. Man har måst giva alla dessa olika ismassor namn för att kunna urskilja och känna igen dem.

— Ah, det är verkligen ett egendomligt skådespel — utropade doktorn, i det han betraktade dessa de nordliga havens under — och dessa olika tavlor lämna inbillningen ett stort och fritt spelrum.

— Alldeles — svarade Johnson — isstyckena antaga ibland fantastiska former, och vårt folk är inte i bryderi för att uttyda dem på sitt sätt.

— Se bara, Johnson! Beundra denna massa av isblock! Kan man inte säga, att det är en sällsam stad i Orienten med sina minareter och moskéer vid månens bleka sken? Och längre bort se vi en lång rad av götiska valvbågar, som påminna oss om Henrik den sjundes kapell eller parlamentshuset i London.

— Ni har rätt, herr doktor, var och en kan här få sin smak tillfredsställd, men dessa städer eller kyrkor äro farliga att besöka, och man får inte segla alltför nära dem. Det finnes där minareter, som vackla på sina grundvalar och av vilka den minsta förmår krossa ett sådant fartyg som F o r w a r d.

— Och man har vågat sig ut på dessa hav, — återtog doktorn — utan att hava ångan till sitt förfogande! Huru kunde man väl tro, att ett segelfartyg skulle kunna navigeras mitt ibland dessa rörliga klippor?

— Man har emellertid gjort det. Då man hade motvind, och detta har hänt mig, som talar med er, mera än en gång, förtöjde man helt tåligt vid ett av dessa isblock. Man drev mera eller mindre omkring med detsamma, men slutligen slog den timme, som var gynnsam för att åter sätta i gång. Det är visst sant, att man genom att färdas på detta sätt förspillde månader där, varest vi med liten lycka endast behöva använda några dagar.

— Jag tycker — sade doktorn — att temperaturen börjar bliva lägre.

— Det skulle vara ledsamt — svarade Johnson — ty det fordras blidväder för att dessa massor skola dela sig och löpa ut i Atlantiska havet. De äro dessutom tal-

rikare i Davissundet, emedan kusterna där närma sig varandra märkbart mellan Cap Walsingham och Holsteinborg, men bortom sextiosjunde graden skola vi under maj och juni månader finna mera segelbara hav.

— Ja, men vi måste först komma dit.

— Det är mycket rätt anmärkt, herr doktor. I juni och juli skulle vi funnit passagen fri, liksom det händer valfiskfångare, men orderna voro bestämda, att man skulle befinna sig här i april. Antingen bedrager jag mig högligen, eller ock är vår kapten en riktig lustigkurre, som har en idé; han har rest i god tid endast för att kunna gå långt. Men den som lever får se.

Doktorn hade rätt, att temperaturen sjönk; termometern utvisade vid middagstiden endast —14° Celsius, och det blåste en nordvästlig bris, som, i det den gjorde himlen klar, hjälpte strömmen att hopa de flytande isstyckena i vägen för Forward. Alla lydde dessutom icke samma pådrivande kraft; det var ej sällsynt, att man träffade på sådana, och de största, som vid sin basis fattats av en undervattenström, drevo i en motsatt riktning.

Man kan därför fatta svårigheterna vid denna navigation. Maskinisterna fingo ej njuta ett ögonblicks vila. Maskinen sköttes från själva däcket genom en enkel mekanik, som satte den i gång, ögonblickligen stoppade eller backade den, allt efter den vakthavandes kommando. Än måste man bemöda sig att gå genom en öppning i isfältet, än med skyndsamhet undvika ett isberg, som hotade att stänga det enda möjliga utloppet, eller ock tvang något isblock, som helt oförmodat vändes upp och ned, briggen att plötsligt gå tillbaka för att ej bliva krossad. Denna massa av is hade genom den stora strömmen norr

ifrån blivit sammanhopad i det trånga inloppet, och om stark köld skulle hastigt inträffa, kunde den ställa en oöverskridlig gräns i vägen för Forward.

Fåglar funnos i oräkneligt antal i dessa farvatten; stormfåglarna flögo av och an med sina dövande skrik. Man räknade likaså en ansenlig mängd måsar med stort huvud, kort hals, hoptryckt näbb, vilka utbredde sina långa vingar och under lek trotsade snön, som orkanen piskade emot dem. Denna munterhet bland den flygande skaran gav liv åt den dystra tavlan.

Otaliga trädstycken flögo vind för våg och stötte dånande emot varandra. Några kachelotter med sina stora, kullriga huvud närmade sig fartyget, men det kom ej i fråga att anställa någon jakt efter dem, ehuru harpuneraren Simpson visst icke saknade lust därtill. Framåt aftonen såg man likaledes flera sälar, som med nosen ovan vattenytan summo mellan de stora isblocken.

Den 22 blev temperaturen ännu lägre. Forward ökade ångan för att uppnå de gynnsamma farvattnen. Vinden höll sig fortfarande nordvästlig; seglen beslogos.

Under denna dag, som var söndag, hade matroserna föga med manövreringen att beställa. Efter gudstjänsten, som förrättades av Shandon, roade besättningen sig med att jaga grisslor, av vilka den tog en stor mängd. Dessa fåglar, som tillagades efter doktor Clawbonnys välkända metod, utgjorde en angenäm tillökning i rätterna vid såväl befälets som besättningens bord.

Klockan 3 på eftermiddagen hade Forward Kind de Sael i NO ¼ O och berget Sukkertoppen i SO t. O ¾ O. Havet vräkte häftigt, och då och då föll oförmodat en stark tjocka. Emellertid kunde man på middagen taga en noggrann observation. Fartyget befann sig då på 65° 20′ latitud och 54° 22′ longitud. Man

måste hinna ännu två grader innan man träffade på ett för segelfart mera öppet hav.

Under de tre följande dagarna, den 24, 25 och 26 april, hade man ständigt att bekämpa isarna. Skötandet av maskinen blev ganska tröttsamt; ångan måste ofta hastigt avstängas och strömmade ut genom ventilerna.

Under tjockan kunde man blott av de dova ljud, som framkallades av isbergens smältning sluta till deras annalkande; fartyget vände då ögonblickligen. Man löpte fara att törna emot ismassor av sött vatten, vilka äro märkvärdiga för kristallernas genomskinlighet och hårda som klippan. Richard Shandon underlät ej att föröka sitt vattenförråd och inlastade dagligen flera tons av denna is.

Doktorn kunde ej vänja sig vid de optiska villor, som ljusstrålarnas brytning framkallade i dessa farvatten. Ett isberg föreföll honom som en obetydlig vit massa, belägen på nära håll, ehuru den befann sig tio eller tolv mil från briggen. Han sökte att vänja sina blickar vid detta egendomliga fenomen och lyckades också småningom däri.

Men snart blevo manskapets krafter uttömda så väl i följd av fartygets förhalning längs isfälten som därför, att man med tillhjälp av långa stänger måste freda sig mot de mest hotande isblocken, och ännu kvarhölls F o r w a r d fredagen den 27 april på polcirkelns oöverskridliga gräns.

ÅTTONDE KAPITLET.

Besättningens funderingar.

Emellertid lyckades F o r w a r d genom att skickligt leta sig fram i de trånga passen komma några minuter norrut, men i stället för att undvika fienden måste man snart angripa honom. Isfält om flera mils utsträckning närmade sig, och som dessa massor under sin rörelse ofta representera ett tryck av mer än tio miljoner tons, måste man akta sig för att göra deras närmare bekantskap. Issågar blevo därför anbragta utvändigt på fartyget för att kunna ögonblickligen användas.

En del av besättningen grep med filosofiskt lugn an det mödosamma arbetet, medan en annan åter beklagade sig, om den också inte ännu vägrade att lyda. Under det man skred till redskapens anbringande, utbytte Garry, Bolton, Pen och Gripper sina tankar om ett och annat.

— För tusan — sade Bolton glatt — jag vet inte, huru jag kom att tänka, att på Water-Street finnes en liten trevlig restauration, där man inte mår illa vid ett glas brännvin och en butelj porter. Tycker inte du, Gripper, att du ser det i andanom?

— Sanningen att säga — svarade den tilltalade matrosen, som i allmänhet var vid dåligt lynne — försäkrar jag dig, att jag inte ser något sådant.

— Det är bara ett sätt att uttrycka sig, kan du väl förstå. Det är ju klart, att i dessa usla byar, som väcka doktorns beundran, det inte finnes det allra minsta värdshus, där en rask matros kan läska sig med ett eller ett par kvarter konjak.

— Det kan du vara lugn för, Bolton, men nog är det en löjlig idé att beröva människor, som segla i de norra haven, allt slags spirituosa.

— Gott! — svarade Garry. — Har du då glömt, Gripper, vad doktorn sagt dig? Man måste avhålla sig från alla hetsiga drycker, om man vill trotsa skörbjugg, må väl och kunna gå långt.

— Men jag önskar inte att gå långt, Garry, och jag tycker, det är redan ganska vackert, att vi kommit ända hit och att man bör sätta sig emot att söka framtränga dit, där inte själva fan vill sätta sin fot.

— Man skall det inte heller — inföll Pen. — Då jag betänker, att jag redan glömt, huru brännvin smakar!

— Men — sade Bolton — kom ihåg, vad doktorn sagt dig.

— Bah — svarade Pen med sin grova röst — han skall väl säga något, men det återstår att veta, om man inte bara skyller på vår hälsa för att knussla in på våtvarorna.

— Den satans Pen har kanske rätt — svarade Gripper.

— Därtill har han alltför röd näsa — inföll Bolton tvärt — och om den förlorar något av sin färg vid att segla under en sådan diet, så bör Pen just inte beklaga sig.

— Vad har du med min näsa att göra — frågade matrosen, som angreps på en ömtålig punkt. — Min näsa behöver inte råd av dig och begär inte några. Sköt du därför dig själv!

— Seså, bliv inte ond nu, Pen, jag visste inte, att du var så nosgrann av dig. Jag fördömer inte ett glas gott whisky mera än någon annan, i synnerhet under en sådan temperatur som denna, men om, när allt kommer omkring, det gör mera ont än gott, så avstår jag gärna.

— Du avstår, ja — sade eldaren Waren, som deltog i samtalet — men kanske inte alla ombord göra detsamma.

— Vad menar du därmed, Waren? — frågade Garry och betraktade honom uppmärksamt.

— Jag menar, att det av ett eller annat skäl finnes starka drycker ombord, och inbillar mig, att man inte akterut underkastar sig så stora uppoffringar.

— Vad vet du om den saken? — frågade Garry.

Waren hade ingenting att svara: han talade för att tala, som man säger.

— Du hör väl, Garry — återtog Bolton — att Waren inte vet något.

— Nå väl — sade Pen — vi skola be kapten om en ration brännvin; den ha vi väl gjort oss förtjänta av, och vi få väl se, vad han svarar.

— Jag råder er att inte göra det — svarade Garry.

— Och varför inte? — utropade Pen och Gripper.

— Emedan han skall avslå er begäran. Ni visste ju, hurudan dieten skulle bliva här, då ni gingo ombord. Den saken få vi nu inte förglömma.

— Dessutom — tillade Bolton, som gärna instämde med Garry, vars karaktär behagade honom — är inte Richard Shandon herre ombord; han lyder endast liksom vi andra.

— Vem då?

— Kaptenen.

— Alltid kommer du fram med den fördömde kaptenen! — utropade Pen. — Men ni ser väl, att det inte finnes mera tillstymmelse till någon kapten här än till värdshus på dessa isbankar. Det där är bara ett fint sätt att vägra oss vad vi hava rättighet att fordra.

— Men tänk ändå, om det finnes en kapten, — återtog Bolton. — Jag skulle vilja hålla två månaders hyra på att vi inom kort få se honom.

— Bra! — sade Pen. — Där ha vi en, som jag skulle vilja säga två ord särskilt.

— Vem talar om kaptenen? — frågade i detsamma en ny talare.

Det var Clifton, som var på en gång tämligen vidskeplig och avundsam.

— Har man fått veta något nytt om kaptenen? frågade han.

— Nej! — svarades honom med en mun.

— Nå, jag väntar att en vacker morgon få se honom i sin hytt, utan att någon vet, huru han kommit dit.

— Du tror då alltså, käre Clifton — svarade Bolton — att han liknar ett sådant där bergsrå eller en tomtegubbe, som springer omkring i de skotska högländerna?

— Skratta så mycket du vill, Bolton! Det förändrar inte min åsikt. Alla dagar, då jag går förbi hytten, kastar jag en blick in genom nyckelhålet, och en morgon kommer jag väl och berättar er, vem denne kapen liknar och huru han är skapad.

— Miljoner galjoner — sade Pen — din kapten är väl skapad som alla andra, men om det är en överdådig sälle, som vill föra oss dit det inte behagar oss, så skall han få veta rena sanningen.

— Det är märkvärdigt — sade Bolton — att Pen, som inte ens känner honom, redan vill söka gräl med honom.

— Jo, det är just frågan, om han inte känner honom — sade Clifton som en man, vilken tror sig begripa sin sak i botten.

— Vad menar du? — frågade Gripper.

— Jo, jag förstår mig allt på det där.

— Men vi förstå dig inte.

— Än sen, har inte Pen redan varit utsatt för obehagligheter med honom?

— Med kaptenen?

— Ja, med »kapten Dogg», ty det är sak samma.

Matroserna betraktade varandra utan att våga svara.

— Människa eller hund — mumlade Pen mellan tänderna — försäkrar jag er, att detta djur skall endera dagen få med mig att göra.

— Påstår du, Clifton, verkligen — frågade Bolton allvarsamt — liksom Johnson, då han skämtade, att denna hund är den rätte kaptenen?

— Ja visst — svarade Clifton med övertygelse — och om ni gjorde så noggranna observationer som jag, skulle ni lagt märke till allt det egendomliga hos detta djur.

— Varuti består det då? Tala!

— Har ni icke givit akt på, huru han går fram och tillbaka på halvdäck med ett befallande utseende och betraktar seglen, liksom han hade vakten?

— Det är sant — sade Gripper — och jag har till och med överraskat honom en afton, då han höll sina tassar stödda mot ratten.

— Det är inte möjligt! — sade Bolton.

— Nå, vidare — återtog Clifton — lämnar han inte nattetid fartyget för att ensam ströva omkring på isfälten utan att bry sig om varken björnar eller köld?

— Det är nog sant — sade Bolton.

— Ha ni någonsin sett detta djur, såsom det anstår en rättskaffens hund, uppsöka människors sällskap, stryka omkring köket och med sina ögon vilja uppsluka kocken, då han bär någon läcker bit åt vår kapten? Har

ni inte hört honom om natten, då han går två eller tre mil från fartyget, tjuta på ett sätt, att det riktigt går en kåre över ryggen, varav man likväl eljest inte så lätt har känning i denna temperatur? Ha ni slutligen sett denna hund förtära någon föda? Han tager inte emot det minsta man bjuder honom; hans matportion står alltid orörd, och om inte någon hand ombord hemligen giver honom något, påstår jag med full rätt, att detta djur lever utan att äta. Om inte allt det där är besynnerligt, vill jag vara en åsna.

— Ja ja — sade timmermannen Bell, som lyssnat till Cliftons ord — det kan allt förhålla sig på det viset.

Emellertid tego de andra matroserna.

— Och jag — återtog Clifton — jag säger er, att om ni äro ena klentrogna stackare, så finnes det mycket mera lärt folk än ni ombord, som inte tycks vara så säkert på sin sak.

— Vill du tala om kaptenen? — frågade Bolton.

— Ja, om både kaptenen och doktorn.

— Och du påstår, att de dela din åsikt?

— Jag har hört dem avhandla saken och försäkrar, att de inte förstodo det minsta därav. De hade tusen gissningar för sig, men kommo inte ur fläcken.

— Och de talade om hunden, liksom du gör, Clifton? — frågade timmermannen.

— Om de också inte talade om hunden — svarade Clifton, som blev satt i trångmål — talade de om kaptenen, vilket är precis detsamma, och tillstodo, att inte allt hänger rätt tillsammans.

— Nå, mina vänner — inföll Bell — är det någon som vill veta min tanke?

— Tala, tala! — ropades från alla sidor.

— Att det inte finnes och inte kommer att finnas någon annan kapten än Richard Shandon.

— Men brevet? — sade Clifton.

— Brevet finnes verkligen till — svarade Bell. — Det är fullkomligt riktigt, att en okänd man låtit utrusta Forward för en kryssning bland isen, men sedan fartyget väl en gång avseglat, skall ingen vidare komma ombord.

— Det är gott och väl — sade Bolton — men vart skall fartyget då gå?

— Det vet jag inte, men Richard Shandon får nog i sinom tid ytterligare instruktioner.

— Men av vem?

— Av vem?

— Ja, på vad sätt? — frågade Bolton som blev otålig.

— Av vem? Huru? Ja, det vet jag inte — svarade timmermannen, som i sin tur blev brydd.

— Naturligtvis av »kapten Dogg»! — utropade Clifton. — Han har redan skrivit ett brev och kan väl skriva ett till. Ack, om jag blott visste hälften av vad det djuret vet, skulle jag inte vara rädd för att vara första lord av amiralitetet.

— Alltså — återtog Bolton för att få ett slut på ämnet — vidhåller du ditt påstående, att hunden är kaptenen?

— Som jag sagt.

— Nå, i det fall — sade Pen med dov stämma — om detta djur inte vill omkomma i en hunds skinn, skall det skynda sig att bliva människa, ty, så sant som jag heter Pen, skall det snart vara slut med honom.

— Och varför det? — frågade Garry.

— Emedan det roar mig — svarade Pen på sitt grova sätt — och jag behöver inte avlägga räkenskap för någon.

— Nu, pojkar, ha ni pratat tillräckligt — ropade Johnson, som uppträdde i det ögonblick samtalet tycktes antaga en dålig vändning. — Till arbetet och fort med sågarna på sina platser! Vi måste genomtränga bankisen.

— Skönt, och det till på en fredag! — svarade Clifton, i det han höjde på axlarna. — Ni ska få se, att man inte så lätt överskrider polcirkeln.

Besättningens ansträngningar voro nästan vanmäktiga under denna dag. Forward, som gick för full ånga mot isfälten, lyckades ej åtskilja dem; man nödgades förtöja under natten.

På lördagen sjönk temperaturen ännu mera under den ostliga vindens inflytande, luften klarnade upp, och man kunde skåda långt bort på dessa vita slätter, som solstrålarnas reflexion gjorde bländande. Klockan 7 på morgonen utvisade termometern —22° Celsius.

Doktorn hade försökt att lugnt kvarstanna i sin hytt för att studera arbeten om arktiska resor, men enligt sin vana, frågade han sig, vad som för honom skulle vara det mest obehagliga att göra i detta ögonblick. Han svarade sig: att gå upp på däck i denna temperatur och hjälpa manskapet vid manövreringen erbjuder icke just något särdeles angenämt. Han lämnade därför sin varma, trevliga hytt och deltog i fartygets förhalning. Han tog sig bra ut med de gröna glasögonen, med vilka han skyddade sina ögon mot de reflekterande strålarnas skadliga inverkan, och under de kommande observationerna glömde han aldrig att begagna snöglasögon för att förekomma snöblindhet, som är ganska vanlig under denna höga latitud.

Mot aftonen hade F o r w a r d kommit flera mil norrut, tack vare besättningens verksamhet och skickligheten hos Shandon, som förstod att begagna sig av alla gynnsamma omständigheter. Vid midnatten passerade man sextiosjätte parallellcirkeln, och lodet angav tjugutre famnars djup. Shandon insåg, att han befann sig vid det grund, där V i c t o r y, hennes brittiska majestäts fartyg stött på grund. Trettio mil österut var land.

Då delade sig ismassan, som hittills varit orörlig, och satte sig i gång. Isberg tycktes uppstiga på alla punkter vid horisonten. Briggen fann sig insnärjd i ett nät av rörliga klippor, vilkas förkrossande styrka är oemotståndlig. Manövreringen blev så svår, att Garry, som var den bästa rorgängaren, fattade rodret. Bergen hotade att hopa sig bakom briggen. Det var därför nödvändigt att passera tvärs igenom denna flytande ismassa, och klokheten bjöd lika mycket som plikten att gå framåt. Svårigheterna förökades med omöjligheten för Shandon att kunna bestämma fartygets kurs mitt ibland dessa block, som oupphörligt flyttade sig och ej erbjödo någon fast vilopunkt för ögat.

Besättningen delades i styrbords- och babordslag. Varje man var beväpnad med en lång stake, som var försedd med en järnspets och drev tillbaka de allt för hotande isstyckena. Inom kort kom F o r w a r d in i ett så trångt pass, mellan tvenne höga block, att hans rånockar skrapade mot dessa murar, vilka voro lika hårda som klippan; småningom fördjupade briggen sig i en bukt, där snövirvlar piskade besättningen obarmhärtigt, medan de flytande isstyckena törnade emot varandra och krossades under ett hemskt brakande.

Men snart fann man bekräftat, att detta pass saknade utgång; ett ofantligt block, som kommit in i denna far-

led, drev hastigt mot F o r w a r d. Det tycktes vara omöjligt att gå tillbaka på en väg, som redan var tillspärrad.

Shandon och Johnson, som stodo för ut, undersökte fartygets läge. Shandon utpekade med den högra handen för rorsmannen, vilken väg han skulle taga, och med den vänstra gav han James Wall, som stod nära förste maskinisten, sina order i och för maskinens skötande.

— Huru skall det här sluta? — frågade doktorn Johnson. — Som det behagar Gud — svarade konstapeln.

Isblocket, som var etthundra fot högt, befann sig icke mer än en kabellängd från F o r w a r d och hotade att sönderkrossa honom med sin tyngd.

— Död och förbannelse! — utropade Pen med en förfärlig svordom.

— Tyst! — ropade en röst, som det var omöjligt att urskilja under stormen.

Blocket tycktes komma rusande emot briggen; det rådde ett ögonblicks obeskrivlig ängslan. Besättningen lämnade sitt arbete och rusade akterut i trots av Shandons befallningar.

Plötsligt förnams ett fasansfullt dån, en kolossal vattenpelare störtade ned på fartygets däck. Besättningen upphov ett rop av förskräckelse, medan Garry stod lugn vid rodret och styrde F o r w a r d som girade förfärligt.

Då allas förskräckta blickar ilade mot isberget, hade det försvunnit; passet var fritt, och där bortom såg man ett långt sund, som, belyst av solens sneda strålar, tillät briggen att fullfölja sin väg.

— Nå, herr doktor — sade Johnson — kan ni förklara för mig denna naturföreteelse?

— Det är ganska enkelt, min vän — svarade doktorn — och äger ofta rum. Då dessa flytande massor vid in-

träffat blidväder skiljas den ena från den andra, gå de enstaka och med fullkomlig jämvikt; men småningom komma de söderut, där vattnet är relativt mera varmt. Deras bas, som blivit rubbad genom sammanstötning med andra isstycken, börjar att smälta och undergrävas. Så inträffar ett ögonblick, då tyngdpunkten i dessa massor finner sig förflyttad, och då tumla de över ända. Men om detta isberg vänt sig endast två minuter senare, hade det törnat mot briggen och krossat den i sitt fall.

NIONDE KAPITLET.

Ännu ett brev.

Man hade överskridit polarcirkeln. Forward var den 30 april på middagen på höjden av Holsteinborg; pittoreska berg höjde sig vid horisonten i öster. Havet tycktes vara fritt från is, eller rättare isarna kunde med lätthet undvikas. Vinden sprang över på sydost, och briggen gick för märs- och bramsegel, fock och klyvare uppför Baffins bay.

Denna dag var särdeles lugn, och besättningen fick njuta välbehaglig vila; fåglar summo eller flögo i myckenhet omkring fartyget. Doktorn observerade bland andra alkekungar liknande årtor, svarta på halsen, vingarna och ryggen och med vitt bröst. De döko med stor livlighet och höllo sig ofta mer än fyra sekunder under vattnet.

Denna dag skulle ej utmärkt sig för någon ovanlig händelse, om icke följande — huru otroligt det än må synas — tilldragit sig ombord.

Då Richard Shandon klockan 6 på morgonen efter vakten inträdde i sin hytt, fann han på sitt bord ett brev med följande utanskrift:

»Till befälhavaren på Forward
Richard Shandon.

Baffins bay.»

Shandon ville ej tro sina ögon, men innan han tog kännedom om denna egendomliga korrespondens lät han tillkalla doktorn, James Wall och Johnson och visade dem detta brev.

— Åh, det är alldeles ypperligt! — utbrast doktorn.

— Det här blir allt mera och mera besynnerligt — sade Johnson.

— Nå — utropade Shandon — nu skola vi väl få hemligheten avslöjad!

Han avslet med iver brevkuvertet och läste följande:

»Herr Richard Shandon!

Forwards kapten är nöjd med den kallblodighet, skicklighet och det mod, som ni och hela manskapet visat under de senaste brydsamma omständigheterna, och ber er för besättningen uttala hans tacksamhet.

Håll kurs rakt norr ut mot Melvilles bay, och därifrån skall ni söka intränga i Smiths sund.

K. Z.,
kapten på Forward.

Den 30 april på höjden av Cap Walsingham.»

— Och det är allt? — utropade doktorn.

— Ja, allt — svarade Shandon.

Brevet föll ur hans händer.

— Men — sade Wall — denne chimäriske kapten

talar inte ens mera om att komma ombord, och jag sluter därav att han heller aldrig skall komma dit.

— Men — sade Johnson — huru har detta brev kommit er tillhanda?

Shandon teg.

— Mr Wall har rätt — inföll doktorn, som upptagit brevet och skådade det på alla håll och kanter — kaptenen skall inte komma ombord och det av ett ganska naturligt skäl...

— Och det är? — frågade Shandon livligt.

— Att han redan är här — svarade doktorn enkelt.

— Redan! — utropade Shandon. — Vad menar ni därmed?

— Huru skall man eljest förklara ankomsten av detta brev?

Johnson nickade med huvudet till tecken av bifall.

— Det är inte möjligt — sade Shandon allvarligt. — Jag känner alla man av besättningen. Man måste då antaga, att han befinner sig bland dem efter fartygets avresa, men det är inte möjligt, säger jag. Det finnes inte en enda bland dem, som jag inte sett hundra gånger i Liverpool. Er förmodan, herr doktor, saknar därför all grund.

— Vad antager ni själv då?

— Allt utom det. Jag antager, att denne kapten, eller en av hans förtrogna, vad vet jag, begagnat sig av mörkret eller tjockan, eller allt vad ni vill, för att smyga sig ombord; vi äro inte långt avlägsna från land. Eskimåerna hava kajaker, som gå alldeles oförmärkta bland isstyckena. Någon kan därför ha kommit ända till fartyget, avlämnat detta brev... tjockan har varit nog stark för att gynna hans plan... och...

— Och för att hindra honom att se briggen — sva-

rade doktorn. — Om inte vi sett någon obehörig person smyga sig ombord, huru skulle denne någon kunnat upptäcka Forward mitt i tjockan?

— Det är klart — sade Johnson.

— Jag återkommer därför till min fråga — fortfor doktorn — vad tänker ni om saken, kapten?

— Allt vad ni vill — svarade Shandon hastigt — undantagandes att kaptenen är här om bord.

— Kanhända — inföll Wall — finnes det ändå bland besättningen en honom tillgiven person, som emottagit hans instruktioner.

— Kanhända — sade doktorn.

— Men vilken? — frågade Shandon. — Som jag sagt, jag känner alla man och det sedan två år tillbaka.

— I alla fall — återtog Johnson — om denne kapten presenterar sig, han må nu vara människa eller djävul, så skall man emottaga honom; man kan vidare inhämta en annan upplysning av detta brev.

— Vilken då? — frågade Shandon.

— Att vi böra gå inte blott till Melvilles bay, utan ända till Smiths sund.

— Ni har rätt — sade doktorn.

— Smiths sund! — upprepade Richard Shandon liksom för sig själv.

— Därför är det klart — återtog Johnson — att Forwards uppgift inte är att utforska nordvästpassagen, ty vi skola på vår vänstra sida lämna det enda inlopp, som leder dit, d. v. s. Lancastersundet. Detta förebådar oss en svår segling i okända vatten.

— Ja, Smiths sund — svarade Shandon — är den väg, som amerikanen Kane följt år 1853, och för vilka faror var han inte utsatt! Länge har man ansett, att han gått förlorad under dessa farliga breddgrader. Men efter

man skall gå dit, så gärna för mig! Men vart? Kanske till polen?

— Och varför inte? — frågade doktorn glad.

Endast tanken på detta vansinniga företag kom Johnson att höja på axlarna.

— Men för att återkomma till kaptenen — sade James Wall — om han verkligen existerar, så finnes det på kusten av Grönland kolonierna Disko och Upernivik, där han kan invänta oss. Vi få kanske om några dagar bestämt veta, varefter vi ha att rätta oss.

— Men — frågade doktorn Shandon — skola vi inte låta besättningen känna innehållet av detta brev?

— I kaptenens ställe — sade Johnson — skulle jag inte göra det.

— Och varför inte? — frågade Shandon.

— Emedan allt det utomordentliga och fantastiska är i stånd att göra folket nedslaget, och det är redan ganska oroligt för utgången av en expedition sådan som Forwards. Men om någon driver dem till det övernaturliga, kan detta hava ledsamma följder, och vi skulle i ett kritiskt ögonblick inte mera kunna räkna på dem. Vad säger ni därom, kapten?

— Vad tänker ni, herr doktor? — frågade Shandon.

— Master Johnson — svarade doktorn — talar i mitt tycke ganska klokt.

— Och ni, Wall?

— Såvida inte något bättre kan anföras — svarade Wall — ställer jag mig på dessa herrars sida.

Shandon genomläste brevet uppmärksamt och begrundade innehållet några sekunder.

— Mina herrar — sade han — er åsikt är helt visst ganska riktig, men jag kan ej godkänna den.

— Och varför det? — frågade doktorn.

— Emedan instruktionerna i detta brev äro till formen fullt tydliga; de ålägga mig att till besättningen framföra kaptenens lyckönskningar. Ända hittills har jag alltid blint åtlytt hans befallningar, på vilket sätt de än kommit mig tillhanda, och jag kan inte...

— Emellertid... — återtog Johnson, som med rätta hyste farhågor för den verkan ett dylikt meddelande skulle hava på matroserna.

— Min bäste Johnson — inföll Shandon — jag fattar mycket väl er enträgenhet, och edra skäl äro utmärkta, men han ber mig att för besättningen uttala hans tacksamhet.

— Handla då i överensstämmelse med brevet! — svarade Johnson, som alltid höll strängt på disciplinen. — Skall jag sammankalla besättningen på däck?

— Genast! — svarade Shandon.

Nyheten om ett meddelande från kaptenen spred sig ögonblickligen ombord. Matroserna hörsammade genast kallelsen och kaptenen uppläste med hög röst det hemlighetsfulla brevet.

På läsningen härav följde en hemsk tystnad; besättningen gick var och en åt sitt håll, ett rov för tusen gissningar. Clifton fick nu tillfälle att överlämna sig åt allt, som hans vidskepliga inbillning kunde skapa. Den roll, han tilldelade »Kapten Dogg» i detta drama, var icke obetydlig, och han underlät ej att hälsa på honom, då denne händelsevis kom i hans väg.

— Vad var det jag sade er? — upprepade han för matroserna. — Denna hund kan skriva!

Man gjorde inga invändningar häremot, och till och med timmermannen Bell skulle haft svårt att svara något.

Emellertid blev det en trosartikel för en och var, att i kaptenens frånvaro vakade hans skugga eller ande ombord. Från denna stund betraktade de klokaste varandra utan att utbyta tankar.

Den 1 maj på middagen utvisade de anställda observationerna, att man befann sig på 68° latitud och 55° 32′ longitud. Temperaturen var nu högre, och termometern stod på — 4° Celsius.

Doktorn kunde roa sig med att följa en vit björninnas och hennes tvenne ungars lek på kanten av en packis, som gick längs fastlandet. Åtföljd av Wall och Simpson, försökte han anställa jakt efter dem i kanoten, men djuret, som just icke var vid stridslystet lynne, bortförde hastigt sin avföda, och doktorn måste avstå från att förfölja dem.

På natten dubblerades Cap Chidley under gynnsam vind, och inom kort reste sig Diskos höga berg vid horisonten. Godhavns bay, där generalguvernören för de danska kolonierna har sitt residens, lämnades om styrbord. Shandon fann ej för gott att stanna, utan passerade snart förbi eskimåernas kajaker, som sökte hinna honom.

Ön Disko bär även namn av Valfiskön. Det var härifrån sir John Franklin den 12 juli 1845 för sista gången skrev till amiralitetet, och kapten Mac Clintock anlöpte även denna ö den 27 augusti 1859 på sin återresa, då han medförde alltför säkra bevis om denna expeditions förolyckande.

Dessa bägge tilldragelser framstodo livligt för doktorn, och det var med ett visst vemod han närmade sig detta på minnen rika ställe, men snart försvunno Diskos höjder ur hans åsyn.

Man hade nu på sidorna en mängd av dessa isberg,

som det starkaste blidväder ej förmår lösgöra, och den oavbrutna raden av toppar hade de egendomligaste former.

Följande dag hade man Sanderson-Hope i nordost och land femton mil om styrbord; bergen avtecknade sig i en stark rödaktig färg. Under aftonen lekte flere valfiskar, tillhörande fenvalarnas avdelning, bland ismassorna och sprutade vatten högt upp i luften genom näsborrarna.

Det var under natten från den 3 till 4 maj, som doktorn för första gången kunde se solen tangera horisontens rand utan att dyka ned med sin lysande skiva däri. Sedan den 31 januari förlängdes hennes omloppsbana varje dag, och nu rådde ett beständigt ljus.

För ovana åskådare väcker denna ihållande dager oupphörlig förvåning, men på samma gång trötthet. Man kan ej fatta, till vilken grad nattens mörker är nödvändigt för ögonens hälsa. Doktorn erfor stor smärta, innan han vande sig vid detta beständiga ljus, som blev ännu starkare genom strålarnas reflex mot isen.

Den 5 maj passerade F o r w a r d den sextioandra parallellen. Två månader senare skulle han mött otaliga valfiskfångare under dessa höga latituder; men sundet var ännu icke nog fritt för att tillåta deras fartyg att intränga i Baffins bay.

Följande dag var briggen, efter att hava seglat förbi Fruntimmersöarna, i sikte av Upernivik, den nordligaste koloni, som Danmark äger på dessa kuster.

TIONDE KAPITLET.

En äventyrlig kryssning.

Shandon, doktor Clawbonny, Johnson, Foker och Strong satte sig i en båt, som var avsedd för valfiskfångst, och begåvo sig i land.

Guvernören, hans hustru och fem barn, alla eskimåer, kommo artigt emot de besökande. Doktorn kunde såsom även filolog något danska, vilket var tillräckligt att inleda vänskapliga förbindelser. Dessutom kunde Foker, som var expeditionens tolk på samma gång som islots, omkring tjugu ord av det grönländska språket, och med tjugu ord kommer man långt, om man ej har dess större anspråk.

Guvernören var född på ön Disko och hade aldrig lämnat sin fädernebygd. Han gjorde »les honneurs» i staden, som består av tre trähus, avsedda för honom och den luterska prästen, av en skola och magasin med proviant för fartyg, som lidit skeppsbrott. Det övriga utgöres av usla kojor, i vilka eskimåerna krypa in genom en enda öppning.

En stor del av befolkningen hade begivit sig ut för att möta F o r w a r d, och många kommo ända till mitten av viken i sina femton fot långa och på sin höjd två fot breda kajaker.

Doktorn visste, att ordet e s k i m å betyder d e n, s o m l e v e r a v r å f i s k, men han visste även, att detta namn i landet anses som en förolämpning, varför han ej gjorde sig skyldig till denna brist på uppmärkmärksamhet mot Grönlands invånare.

Och emellertid var det lätt att av deras oljiga sälskinnskläder, deras stövlar av samma skinn, hela denna flottiga och stinkande kostym, som ej tillåter den med förhållandena obekanta att skilja man från kvinna, sluta till av vilken föda de livnärde sig. Dessutom voro de liksom alla fiskätande folkslag till en del behäftade med spetälska, men de mådde ej sämre för det.

Den luterske prästen och hans hustru, med vilka doktorn väntat att få ett intressant samtal, befunno sig på en resa till Proven söder om Upernivik; han måste därför sällskapa med guvernören. Denna förnämsta ämbetsman tycktes ej vara mycket hemma i sina stycken; något mindre och han hade varit en åsna, men nu var han något mera, ty han kunde likvisst läsa.

Emellertid talade doktorn om eskimåernas handel, seder och bruk och inhämtade genom teckenspråk, att sälar gällde omkring fyrtio pund sterling levererade i Köpenhamn, en björnhud betalades med fyrtio riksbanksdaler, ett blått rävskinn fyra och ett vitt rävskinn två eller tre riksbanksdaler.

Doktorn ville även för sina studiers kompletterande besöka en eskimåkoja. Man kan ej ana allt, vartill en lärd är i stånd, som oupphörligt vill rikta sitt vetande. Lyckligtvis var öppningen till dessa kyffen alltför trång och den vetgirige mannen kunde ej komma därigenom. Han smög sig vackert undan, ty man kan ej tänka sig något mera motbjudande än denna röra av döda och levande saker, sälkött, rutten fisk och stinkande kläder, vilket allt inrymmes i en grönländsk koja. Icke ett fönster finnes för att insläppa frisk luft, endast i taket ett hål, varigenom röken utströmmar, men som icke lämnar utlopp för den elaka lukten.

Foker lämnade honom dessa upplysningar, men den

lärde mannen fördömde icke mindre för det sin korpulens. Han skulle själv velat övertyga sig om dessa förhållanden.

— Jag är likväl säker om, att man med tiden vänjer sig därvid — sade han lugnt. I orden m e d t i d e n målas den hedervärde doktorn.

Under doktorns etnografiska studier sysselsatte Shandon sig enligt sina instruktioner med att förskaffa sig transportmedel på isen. Han måste betala fyra pund för en släde och sex hundar, och ändå gjorde infödingarna svårigheter att lämna dem ifrån sig.

Shandon hade likaledes velat anställa Hans Christian, den skicklige hundföraren, som deltog i kapten Mac Clintocks expedition, men Hans befann sig för tillfället på södra delen av Grönland.

Nu kom man till den stora frågan, som stod på dagordningen: fanns det i Upernivik någon europé, som avvaktade F o r w a r d s ankomst? Hade guvernören kunskap om, att en främling, sannolikt en engelsman, slagit sig ned i dessa trakter? När hade han senast förbindelse med valfiskfångarna eller andra sjöfarande?

På dessa frågor svarade guvernören, att ingen främling landstigit på denna del av kusten under de sista tio månaderna.

Shandon lät giva sig en förteckning på de valfiskfångare, som anlänt till platsen, men han kände ingen av dem. Detta var nedslående.

— Ni måste medgiva, herr doktor, att på det här blir man inte klok — sade Shandon. — I n t e t nytt på Cap Farewell, i n t e t på ön Disko, i n t e t i Upernivik!

— Kom och säg mig om några dagar: i n t e t i Melvilles Bay, och jag hälsar er, Shandon, som den rätte kaptenen på F o r w a r d.

Båten återvände till briggen fram mot aftonen med sina passagerare. Strong hade, vad ny proviant beträffar, förskaffat sig några dussin ejderägg, två gånger så stora som hönsägg och av en grönaktig färg. Det var litet, men alltid välkommet för en besättning, som var nästan uteslutande hänvisad till saltat kött. Följande dag blev vinden gynnsam och ändå gav Shandon ej befallning om att gå till segels; han ville vänta ännu en dag och för att freda sitt samvete lämna var och en som tillhörde människosläktet, tillfälle att besöka Forward; han lät till och med varje timme avfyra kanonskott, som åstadkommo ett förfärligt dån mitt ibland isbergen, men han lyckades endast skrämma svärmar av stormfåglar och alkekungar. Under natten kastades flera fyrverkeripjäser, men fåfängt, och man måste besluta sig för att avresa.

Den 8 maj klockan 6 på morgonen förlorade Forward, som gick för märssegel, fock och storbramsegel, ur sikte kolonien Upernivik och dessa vederstyggliga ställningar, på vilka längs stranden hänga inälvor av sälar m. m.

Vinden var sydostlig och temperaturen 0° Celsius. Solen tittade fram genom tjockan, och isarna åtskildes något under hennes upplösande inflytande.

Emellertid hade dessa vita strålars reflexion en obehaglig inverkan på fleras av besättningen syn. Wolsten, Gripper, Clifton och Bell angrepos av snöblindhet, ett slags ögonsjukdom som än ganska vanlig om våren och hos eskimåerna förorsakar en mängd fall av blindhet. Doktorn tillrådde var och en av de sjuka och sina kamrater samt och synnerligen att betäcka ansiktet med ett grönt flor och var själv den förste, som följde denna föreskrift.

De av Shandon i Upernivik inköpta hundarna voro till sin natur ganska vilda. Emellertid började de efterhand finna sig vid livet ombord; »kapten» kom rätt väl överens med sina kamrater och tycktes vara förtrolig med deras vanor. Clifton var ej den siste att göra den anmärkningen, att »kapten» redan stått i förbindelse med sina »släktingar» på Grönland. Dessa senare, som voro uthungrade och vana vid otillräcklig föda i land, tyckte om mathållningen ombord och tänkte blott på att hämta nya krafter.

Den 9 maj seglade Forward på några kabellängder under den västligaste av Baffinsöarna. Doktorn fäste uppmärksamheten på flera klippor mellan öarna och fastlandet som erhållit namnet Crimson cliffs; de voro betäckta med snö, röd som vacker karmosinfärg, vilken doktor Kane tillskriver ett rent vegetabiliskt ursprung*). Clawbonny skulle velat taga detta märkvärdiga fenomen i betraktande på närmare håll, men isen tillät icke Forward att närma sig kusten. Ehuru temperaturen tycktes vara i stigande, var det lätt att se, att isbergen och isbanden hopade sig norrut i Baffins bay.

Sedan man lämnat Upernivik, erbjöd landet ett annat utseende, och ofantliga glaciärer avtecknade sig vid horisonten mot en gråaktig himmel. Den 10 lämnade Forward om styrbord Hingstons bay på nära sjuttiofjärde gradens latitud; Lancastersundet öppnade sig i väster på flere hundra mils avstånd. Snart försvann emellertid denna omätliga utsträckning av vatten, och man såg vidsträckta fält, på vilka höjde sig torosser regelbundna som kristaller.

---

* Snöns röda färg härrör av en på densamma levande mikroskopisk alg.

Shandon lät elda upp, och ända till den 11 maj slingrade Forward sig i en mängd trånga bukter, lämnande efter sig en lång strimma av svart rök.

Men inom kort uppstodo nya hinder; sunden tillslötos i följd av de simmande massornas oupphörliga rubbning; i varje ögonblick hotade öppet vatten att tryta framför Forwards stäv, och om han komme fast, bleve det svårt att draga sig tillbaka. Var och en visste det och tänkte därpå.

Också visade sig ombord på detta fartyg utan mål, utan känd bestämmelseort, som dåraktigt nog försökte framtränga mot norden, vissa tecken till villrådighet. Bland dessa män, vana vid ett äventyrligt liv, ångrade många, glömmande de erbjudna fördelarna, att de vågat sig så långt.

Bland matroserna rådde redan en viss förslappning, som ännu mera ökades genom Cliftons farhågor och yttranden sådana som Pens, Grippers, Warens och Wolstens.

Besättningens moraliska nedslagenhet ökades vid tanken på det överansträngande arbete, som väntade dem, ty den 12 maj var briggen omsluten av is på alla sidor, och ångan förmådde ej uträtta något. Man måste bana sig en väg tvärs igenom isen. Hanterandet av sågarna var i hög grad ansträngande bland dessa isstycken, som mätte ända till sex à sju fot i tjocklek. Då två parallella inskärningar delade isen på en sträcka av ett hundra fot, måste man krossa den inre delen med yxor och handspakar. Man lade sig då långsides utefter iskanterna och förhalade fartyget medelst vindspelet till den punkt, där ankaret var anbragt i isen. Den största svårigheten bestod i att få de krossade styckena under isen för att skaffa fartyget fri passage, och man måste undanrödja dem med bärlingar, försedda med järnspetsar.

Sågningen, halningen, arbetet vid vindspelet och bärlingarna, de oupphörliga, nödtvungna och vådliga manövreringarna mitt ibland tjocka och yrväder, en jämförelsevis låg temperatur, ögonsjukdomarna, den allmänna oron — allt bidrog att nedstämma Forwards besättning och stegra dess inbillning.

Då sjömän ha att göra med en kraftfull, djärv, beslutsam man, som vet vad han vill, vart han går, till vilket mål han strävar, uppehåller förtroendet dem mot deras vilja; de äro förenade av själ och hjärta med sin chef, starka genom hans kraft, lugna genom hans lugn. Men ombord på briggen kände man, att befälhavaren icke var säker på sin sak, att han stod tvehågsen framför sitt mål och den okända bestämmelseorten. I trots av hans kraftfulla karaktär yttrade hans svaghet sig honom ovetande genom ombytta befallningar, obegripliga manövrer, olämpliga anmärkningar och tusen småsaker, som icke undgingo besättningens uppmärksamhet.

Och vidare, Shandon var icke kapten på fartyget, den befallande näst Gud. Detta var tillräckligt för att besättningen omsider skulle börja granska hans befallningar, och då den en gång kommit därhän, var steget till olydnad icke stort.

Till de missnöjda sällade sig även första maskinisten, som hittills varit en slav av sin plikt.

Den 16 maj, sex dagar efter Forwards ankomst till bankisen, hade Shandon icke kommit två mil norrut. Man hotades att till nästa år bliva inklämd mellan is, och tanken härpå livade icke just det hos mången redan sjunkande hoppet.

Klockan 8 på aftonen begåvo sig Shandon och doktorn åtföljda av matrosen Garry på upptäckt ut på de ofantliga isfälten. De måste noga akta sig att ej avlägsna

sig alltför långt från fartyget, ty det var svårt att taga något ögonmärke på dessa vita ensliga fält, vilkas utseende oupphörligt förändrades. Refraktionen åstadkom sällsamma effekter; doktorn förvånades också oupphörligt däröver. Då han trodde, att han behövde hoppa endast en fot, måste han hoppa fem eller sex, eller ock var det ett motsatt förhållande, men i alla händelser blev resultatet ett fall, om också icke farligt, åtminstone ganska smärtsamt, mot dessa isstycken, som voro skarpa som glas.

Shandon och hans bägge följeslagare voro stadda på upptäckt efter farbara inlopp. På tre mils avstånd från fartyget lyckades de, fast icke utan möda, att klättra uppför ett isberg, som kunde mäta tre hundra fot i höjd. Därifrån sträckte sig deras blickar över denna ödsliga massa, som liknade ruinerna efter en jättestor stad, med sina kullslagna monument, sammanstörtade kyrkor och palats. Det var ett verkligt kaos. Solen beskrev mödosamt sin bana och kastade långa sneda strålar med ett ljus, som icke skänkte någon värme åt den dystra trakten. Havet tycktes vara tillfruset så långt ögat kunde skönja.

— Huru skola vi komma fram? — frågade doktorn.

— Det vet jag inte — svarade Shandon — men vi måste fram, om man ock skall använda krut för att spränga dessa berg, ty jag vill visst inte bliva instängd bland isen ända till nästa vår.

— Detta hände likväl F o x — sade doktorn — ungefär i dessa farvatten. Bah, alltid komma vi fram. Litet filosofi bara! Ni skall få se, att den övergår alla maskiner i världen.

— Man måste tillstå — avbröt Shandon — att detta år inte visar sig under några gynnsamma yttre tecken.

— Detta kan inte bestridas, och jag vill anmärka, att Baffins bay hotar att återgå till samma tillstånd, vari den befann sig före 1817.

— Tror ni då, doktor, att vad som nu är inte alltid varit?

— Nej, min bästa Shandon, tid efter annan hava stora islossningar ägt rum, som de lärda väl inte kunna förklara. Sålunda förblev detta hav alltjämt tillspärrat ända till 1817, då en stor naturrevolution inträffade och drev till oceanen dessa isberg, av vilka största delen strandade på New-Foundlands bank. Från denna stund räknat blev Baffins bay nästan fri och mötesplatsen för en mängd valfiskfångare.

— Alltså — frågade Shandon — blevo från denna tid resorna norrut lättare?

— Ojämförligt, men man har anmärkt, att sedan några år tillbaka hotar detta farvatten att tillstängas, kanhända för lång tid. Det är därför ett skäl till för oss att framtränga så långt som möjligt. Och emellertid likna vi bra mycket människor, som vandra genom obekanta gångar, till vilka dörrarna oupphörligt tillstängas bakom dem.

— Vill ni då råda mig att draga mig tillbaka? — frågade Shandon, i det han i djupet av doktorns öga sökte läsa ett svar.

— Jag har aldrig vetat, vad det vill säga att taga ett steg tillbaka, och skulle man också aldrig återkomma, säger jag, att man bör gå framåt. Men det fasthåller jag vid, att om vi begå några oförsiktigheter, vi fullkomligt veta, vad vi utsätta oss för.

— Och vad tänker ni, Garry? — frågade Shandon matrosen.

— Jag kapten, skulle gå rätt på; jag tänker liksom doktorn. Dessutom gör ni vad ni vill; befall och vi lyda.

— Alla tänka och tala inte som ni, Garry — återtog Shandon — alla äro inte sinnade att lyda. Och tänk, om de vägra att utföra mina befallningar!

— Jag har givit er mitt råd, kapten — svarade Garry kallt — emedan ni bett mig därom, men ni är ju därför inte skyldig att följa det.

Shandon svarade ingenting. Han gav noga akt på horisonten och gick med sina bägge följeslagare åter ned på isen.

ELVTE KAPITLET.

Djävulstummen.

Under kaptenens frånvaro hade besättningen utfört åtskilliga arbeten för att så mycket som möjligt hålla fartyget fritt från isfältens påtryckning. Pen, Clifton, Bolton, Gripper och Simpson hade fått detta mödosamma arbete på sin lott. De bägge maskinisterna och eldaren måste till och med komma till kamraternas hjälp, ty från den stund, maskinens skötande icke mera påkallade deras närvaro, voro de enligt kontrakt matroser, och såsom sådana kunde de användas till alla slags arbeten ombord. Men häri hade de svårt att finna sig.

— Nu förklarar jag, att jag fått nog av det här — sade Pen — och om blidväder inte inträffat inom tre dagar, svär jag vid Gud, att jag lägger armarna i kors.

— Lägga armarna i kors! — sade Plover. — Då är det bättre att använda dem för att komma tillbaka! Tror du, att vi hava lust att övervintra här ända till nästa år?

— Det vore i sanning en sorglig vinter — inföll Pen — ty fartyget är utsatt för faror på alla sidor.

— Och vem vet — sade Brunton — om till och med nästa vår havet är mera fritt än nu.

— Det är nu inte fråga om nästa vår — återtog Pen; — vi ha i dag torsdag; om inte passagen är fri om söndag morgon, gå vi söderut.

— Bra talat! — sade Clifton.

— Äro ni med om det? — frågade Pen.

— Ja, ja! — svarade hans kamrater.

— Det är i sin ordning — sade Waren — ty om vi skola arbeta på detta sätt och hala fartyget med armkraft, så är jag av den åsikt, att vi gå tillbaka.

— Vi få väl se om söndag — sade Wolsten.

— Om jag bara får order — återtog Brunton skall det snart vara uppeldat.

— Jag tycker att vi kunna elda upp ändå — sade Clifton.

— Om någon av befälet — anmärkte Pen — finner ett nöje i att övervintra här, står det honom fritt, och vi skola gärna lämna honom kvar. Han får då i allsköns lugn uppföra åt sig en koja; materialier fattas inte, och sedan kan han leva fullkomligt som en eskimå.

— Inga dumheter, Pen! — inföll Brunton livligt. — Vi ha inte någon att vara av med. Förstår ni mig, ni andra? Jag tror dessutom att kapten inte är svår att övertala; hans utseende förefaller mig redan ganska oroligt, och om man framställer saken på ett beskedligt sätt . . .

— Ja visst — avbröt Plover. — Richard Shandon är en hård, stundom tjurskallig man, och därför måste man taga honom på ett fint sätt.

— När jag tänker på — återtog Bolton med en suck

av längtan — att om en månad kunna vi vara på återväg till Liverpool! Snart överskrida vi isbältet söderut, Davissund är klart i början av juni, och sedan behöva vi endast låta driva oss ned i Atlantiska havet.

— Förutom det — sade den förståndige Clifton — att om vi hava kapten med oss, är han ansvarig för allt och vi få ut våra andelar och gratifikationer; men om vi däremot komma ensamma, kunna vi inte vara säkra på vår sak.

— Alldeles riktigt! — sade Plover. — Den satans Clifton uttrycker sig som en gammal sifferkarl, men bäst är att inte hava något att skaffa med dessa herrar i amiralitetet, och låtom oss inte övergiva någon.

— Men om befälet nekar att följa oss? — frågade Pen, som ville driva sina kamrater till det yttersta.

Man blev litet förlägen för vad man skulle svara på en så direkt framställd fråga.

— Det få vi väl se, då ögonblicket är inne, — sade Bolton. — Dessutom är det nog för oss att vinna Richard Shandon på vår sida, och jag föreställer mig, att det inte blir svårt.

— Det finnes likväl någon, som jag skall lämna kvar här, om han än skulle äta upp min ena arm — sade Pen och tillade några kraftiga svordomar.

— Jaså, hunden? — frågade Plover.

— Ja, hunden, och han skall snart vara expedierad.

— Så mycket mera — sade Clifton — vilken återkom till sitt favoritämne — som denna hund är orsaken till alla våra olyckor.

— Det är han, som fört oss mot bankisen — inföll Gripper.

— Det är han, som hopat i vår väg mera is, än man någonsin sett vid denna tidpunkt — sade Wolsten.

— Han är orsaken till min ögonsjukdom — sade Brunton.

— Han har förhållit oss både brännvin och konjak — tillade Pen.

— Han är orsaken till allt! — utropade de församlade och blevo allt mer uppretade.

— För att inte tala om, att han är kapten — sade Clifton med tonvikt.

— Ja, olyckskapten — utropade Pen, vars raseri utan anledning tillväxte med hans egna ord — du har velat komma hit, och du skall stanna här.

— Men huru skall man kunna taga honom? — frågade Plover.

— Ah, tillfället är gynnsamt — svarade Clifton — kapten är inte ombord. Wall sover i sin hytt, och tjockan är så stark, att Johnson icke kan se oss.

— Men hunden då? — frågade Pen.

— »Kapten» sover i detta ögonblick nära koldurken — svarade Clifton — och om någon vill . . .'

— Det åtager jag mig — svarade Pen ursinnigt.

— Akta dig, Pen! Han har tänder, som kunna krossa en järnstång.

— Om han rör sig, ristar jag upp magen på honom — sade Pen och fattade sin kniv med ena handen.

Han rusade till mellandäcket, följd av Waren, som ville vara honom behjälplig.

Efter en stund återkommo de bägge, bärande djuret på sina armar, med nos och fötter hårt tillbundna. De hade överraskat hunden sovande, och det stackars djuret lyckades ej undkomma dem.

— Hurra för Pen! — ropade Plover.

— Och vad vill du nu göra med honom? — frågade Clifton.

— Dränka honom, och om han någonsin återkommer ... — svarade Pen med ett ohyggligt småleende av tillfredsställelse.

Tvåhundra steg från fartyget fanns ett av dessa hål, som sälar urhålka med tänderna, vilket alltid sker nedifrån och utåt. Det är genom sådana hål sälen kommer för att inandas luft på isytan. Men han måste se noga till, att denna yta icke tillsluter sig vid öppningen, ty hans käk är så inrättad, att den ej tillåter honom att ånyo göra ett hål utifrån och nedåt, och i farans stund skulle han ej undkomma sina fiender.

Pen och Waren styrde sina steg mot detta hål och där blev hunden oaktat sitt kraftiga motstånd obarmhärtigt nedstörtad i havet; ett stort isstycke lades sedan över denna öppning och tillstängde varje utgång för djuret, som sålunda var inmurat i sitt flytande fängelse.

— Lycklig resa, »kapten»! — utropade den vildsinte matrosen.

Få ögonblick därefter kommo Pen och Waren åter ombord. Johnson hade intet sett av alltsammans, ty det tjocknade allt mera omkring fartyget och började snöa häftigt.

En timme senare uppnådde Shandon, doktorn och Garry fartyget.

Shandon hade i nordostlig riktning upptäckt ett utlopp, varav han ämnade begagna sig. Han utdelade sina befallningar i enlighet därmed. Besättningen lydde med en ovanlig livlighet. Den ville låta Shandon inse omöjligheten att gå framåt, och dessutom hade man kommit överens om att lyda i ännu tre dagars tid.

Under en del av natten och följande dag bedrevs arbetet vid sågarna och halningen med iver. Forward kom två mil längre i norr. Den 18 hade han land i sikte på fem eller sex kabellängder från en besynnerlig spets,

vilken i följd av sin märkvärdiga form fått namnet Djävulstummen.

Det var på detta ställe P r i n c e A l b e r t 1851 och A d v a n c e med Kane 1853 blevo ohjälpligt instängda i isen under flera veckor.

Djävulstummens underliga form, de ensliga omgivningarna, stora isberg, av vilka några voro mera än tre hundra fot höga, isstyckenas brakande, som ekot återgav på ett hemskt sätt — allt gjorde F o r w a r d s belägenhet förfärligt dyster. Shandon insåg, att han måste draga sig därifrån och föra fartyget längre bort. Tjugofyra timmar senare hade han enligt sin egen beräkning kunnat avlägsna sig omkring två mil från denna ödsliga kust, men det var icke nog. Shandon kände sig gripen av fruktan, och den falska ställning, vari han befann sig, förlamade hans kraft. För att blint lyda sina instruktioner och gå framåt, hade han försatt sitt fartyg i en ytterst farlig belägenhet; halningen uttröttade alldeles manskapet. Man behövde mera än tre timmar för att uppsåga en tjugo fot lång ränna i en is, som vanligtvis var fyra till fem fot tjock. Besättningens hälsa hotade redan att försämras. Shandon förvånade sig över manskapets tystnad och dess ovanliga beredvillighet i allt; men han fruktade, att detta lugn bebådade någon häftig storm.

Man kan därför tänka sig hans överraskning, hans svikna hopp och den förtvivlan, som grep honom, då han märkte, att F o r w a r d, i följd av en oförklarlig rubbning i isfältet, under natten mellan den 18 och 19 åter förlorade allt vad han vunnit med så stor ansträngning och möda. På lördags morgon befann han sig åter mitt för Djävulstummen, och i en ännu mera kritisk belägenhet: isbergens antal mångdubblades och visade sig som hemska skuggor i tjockan.

Shandon blev fullkomligt modfälld. Förskräckelsen bemäktigade sig såväl denne oförvägne mans sinne som besättningens. Shandon hade hört talas om hundens försvinnande, men vågade ej straffa de brottsliga; han fruktade att framkalla ett uppror.

Det var ett förfärligt väder denna dag; snön yrde i tjocka virvlar och omgav briggen med en ogenomtränglig slöja. Ibland skingrade orkanen tjockan, och man såg då med förfärade blickar åt landsidan denna Djävulstumme, resande sig som ett spöke.

F o r w a r d, som hade kastat ankar vid ett ofantligt isstycke, hade ingenting mera att göra eller försöka. Mörkret tilltog, och rorsmannen såg icke James Ross, som hade vakten för ut.

Shandon gick in i sin hytt, ett rov för beständig oro, doktorn ordnade sina reseanteckningar; av besättningen var ena hälften på, den andra under däck.

I ett ögonblick, då stormen fördubblades, tycktes Djävulstummen resa sig ännu högre mitt i den skingrade tjockan.

— Store Gud! — utropade Simpson, i det han studsade tillbaka av förskräckelse.

— Vad är det? — frågade Foker.

Strax hördes rop från alla håll.

— Den krossar oss!

— Mr Wall, mr Wall!

— Det är förbi med oss!

— Kapten, kapten!

Dessa rop uppgåvos nästan i samma ögonblick av dem, som hade vakten.

Wall rusade till skansen; Shandon, åtföljd av doktorn, kom i full fart upp på däck och såg sig omkring åt alla sidor.

Man trodde sig se, huru Djävulstummen hastigt närmade sig briggen och tycktes hava tilltagit i sina fantastiska former. På hans topp höjde sig en annan upp- och nedvänd kägla, som svängde sig kring sin spets. Den hotade att krossa fartyget med sin oerhörda massa; den vacklade och var färdig att störta omkull. Det var ett fasansfullt skådespel. Var och en drog sig instinktmässigt tillbaka, och flera matroser störtade sig ned på isen och övergåvo fartyget.

— Ingen får röra sig ur fläcken! — ropade Shandon med sträng röst. — Var och en på sin post!

— Mina vänner — sade doktorn — frukta ingenting, det är ingen fara på färde! Kapten, mr Wall, det är bara en hägring, intet annat.

— Ni har rätt, herr doktor — sade Johnson; — dessa okunniga varelser hava låtit skrämma sig av en skugga.

Efter dessa doktorns ord återvände större delen av matroserna till sina platser, och från fruktan övergingo de till att beundra detta märkvärdiga fenomen, som snart försvann för deras blickar.

— De kalla det där hägring! — sade Clifton. — Nå väl, men fan har sin hand med i spelet, tro mig!

Men i detsamma tjockan delade sig för ett ögonblick, hade Shandon sett ett stort och fritt utlopp, varom han icke haft någon aning, och han beslöt att utan dröjsmål draga fördel av detta gynnsamma tillfälle. Besättningen uppställdes på ömse sidor om den trånga farleden, trossar anbragtes, och man började bogsera fartyget i nordlig riktning.

Under långa timmar verkställdes detta arbete med raskhet, men under tystnad. Shandon hade låtit elda upp, för att begagna sig av denna så märkvärdigt upptäckta passage.

— Det är en Försynens skickelse — sade han till Johnson — och om vi endast kunna hinna några mil, är det kanhända slut med våra mödor. Brunton, elda på duktigt, och så snart trycket är tillräckligt högt, skall ni underrätta mig. Manskapet tyckes fördubbla sitt mod, ty det har bråttom att komma från Djävulstummen. Nå, vi skola draga nytta av den goda sinnesstämningen.

Plötsligt stod briggen stilla.

— Vad är på färde? — frågade Shandon. — Wall, hava bogsertågen sprungit?

— Nej, kapten — svarade Wall, i det han lutade sig över bastingeringen. — Det är folket, som hastigt återvänder. De klättra upp på fartyget och tyckas vara ovanligt förskräckta.

— Vad är det då! — ropade Shandon, i det han rusade förut.

— Ombord! Ombord! — skreko matroserna med en ton, som antydde den största fasa.

Shandon kastade sin blick mot norr och ryste till mot sin vilja.

Ett märkvärdigt djur med våldsamma rörelser, och vars flämtande tunga hängde ut ur det hiskliga gapet, rörde sig på en kabellängds avstånd från fartyget. Det tycktes vara tjugo fot högt; dess hår reste sig på ända och det förföljde matroserna, medan den tio fot långa svansen sopade snön och kastade den upp i tjocka virvlar. Åsynen av ett dylikt vidunder kom de oförvägnaste att stelna av fasa.

— Detta är en jättestor björn — sade en.

— Det är uppenbarelsebokens lejon — sade en annan.

Shandon sprang in i sin hytt och fattade en bössa, som alltid var laddad; doktorn grep sina vapen och höll

sig beredd att giva eld på detta djur, som genom sin storlek påminte om de antediluvianska fyrfotade djuren.

Det närmade sig under höga hopp; Shandon och doktorn gåvo samtidigt eld, och i detsamma åstadkom vapnens detonation, som rubbade luftlagren, en oväntad effekt.

Doktorn såg sig först omkring, men sedan kunde han ej avhålla sig från att utbrista i ett skratt.

— Refraktionen! — sade han.

— Refraktionen! — utbrast Shandon.

Men snart störde höga rop från besättningen dem i deras tankar.

— Hunden! — sade Clifton.

— »Kapten Dogg»! — upprepade hans kamrater.

— Han! — utropade Pen. — Alltid han!

Det var verkligen hunden, som, sedan han krossat sina bojor, kommit upp till isytan genom en annan öppning. I detta ögonblick förlänade refraktionen genom ett fenomen, som är vanligt under dessa breddgrader honom ofantliga dimensioner, vilka genom luftens skakning förminskades. Detta fenomen hade emellertid haft ett sorgligt inflytande på besättningen, som just icke var hågad att gå in på att detta faktum kunde förklaras ur rent fysiska grunder. Den underliga händelsen vid Djävulstummen och hundens återkomst under dessa brydsamma förhållanden bidrogo ännu mera att förvilla sinnena, och knot hördes från alla sidor.

TOLVTE KAPITLET.

Kapten Hatteras.

F o r w a r d gick för ånga snabbt fram mellan isbergen och isfälten. Johnson stod själv vid rodret. Shandon betraktade horisonten genom sina snöglasögon, men hans glädje blev ej långvarig, ty han upptäckte snart, att sundet gränsade intill en hel rad av berg.

Emellertid föredrog han, i betraktande av svårigheterna att komma tillbaka, att fortsätta sin väg framåt.

Hunden, som följde briggen, springande på isen, höll sig på ett ganska stort avstånd, men om han blev efter, hörde man en besynnerlig vissling, som genast satte liv i honom.

Första gången denna vissling förnams, tittade matroserna sig runt omkring; de voro ensamma på däck, samlade till en hemlig sammankomst; ej en främling, ej en okänd syntes till, och likväl hördes denna vissling upprepade gånger.

Clifton blev förskräckt.

— Hör ni? — sade han. — Se, huru hunden hoppar, då han hör det visslas!

— Nu är mitt tålamod slut — sade Pen — jag går inte längre.

— Pen har rätt — inföll Brunton — det är att fresta Gud!

— Eller djävulen — svarade Clifton. — Jag vill hellre förlora hela min hyra och andelen i gratifikationerna än att taga ett steg längre.

— Vi komma inte tillbaka — sade Bolton med nedslagen stämma.

Besättningen hade nu kommit till den högsta punkten av tygellöshet.

— Inte ett steg till! utropade Wolsten. — Är det också er tanke?

— Ja, ja, — svarade matroserna.

— Nå äntligen — sade Bolton — låt oss söka upp kaptenen, jag åtager mig att tala med honom.

Matroserna begåvo sig i sluten trupp akterut. Forward inlopp då i en stor cirkelrund öppning, som mätte omkring åtta hundra fot i diameter; den var fullkomligt tillsluten med undantag av en liten ränna, genom vilken fartyget kommit.

Shandon förstod, att han själv stängt in sig. Men vad skulle han göra? Huru ville han komma tillbaka? Han kände det ansvar som vilade på honom; hans hand grep krampaktigt omkring kikaren.

Doktorn stod med korslagda armar och gjorde sina observationer, utan att säga ett ord. Han betraktade ismurarna, vilkas medelhöjd översteg tre hundra fot.

I detta ögonblick ställde Bolton följande ord till Shandon:

— Kapten — sade han med mild stämma — vi kunna inte gå längre!

— Vad säger ni? frågade Shandon, på vilken vreden jagat blodet upp i ansiktet.

— Vi säga, kapten — fortfor Bolton — att vi hava gjort tillräckligt för den okände verklige kaptenen, och vi äro fullt och fast beslutna att inte gå längre.

— Ha ni beslutat det? — ropade Shandon, — och ni vågar tala så, Bolton, akta er!

— Edra hotelser skrämma oss inte — svarade Pen på sitt råa sätt — vi gå inte längre.

Shandon gick emot de upproriska matroserna, då konstapeln kom till honom och sade med låg röst:

— Kapten, om vi vilja komma härifrån, ha vi inte en minut att förlora. Där driver ett isberg mot sundet; det kan spärra varje utlopp och kvarhålla oss som fångar.

Shandon undersökte ånyo fartygets läge.

— Ni andra skola sedan stå till ansvar för ert uppförande — sade han, i det han vände sig till de uppstudsiga, — och nu klart att vända!

Matroserna rusade till sina platser. F o r w a r d var rask i vändningen; kol kastades in i ugnarna, ty man måste hastigt vinna försprång framför det flytande berget. Det var en strid mellan briggen och isberget; den förra gick mot söder för att komma ut, det andra drev mot norr, färdigt att tillstänga varje passage.

— Öka elden under pannorna! — ropade Shandon. Full ånga! Förstår ni mig, Brunton?

F o r w a r d kilade som en fågel mitt ibland de kringspridda isstyckena, som förstäven snabbt skar. Hela skeppsskrovet darrade under skruvens slag, och manometern utvisade ett oerhört stigande av ångtrycket.

— Belasta ventilerna! ropade Shandon.

Maskinisten lydde med fara att fartyget skulle springa i luften.

Men alla dessa förtvivlade ansträngningar voro vanmäktiga; isberget, som fattades av en undervattenström, gick snabbt mot sundet; briggen befann sig ännu tre kabellängder därifrån, då berget intog sin plats i det öppna mellanrummet, slöts hårt intill sina grannar och avstängde varje utlopp.

— Vi äro förlorade! — utropade Shandon, som ej kunde återhålla detta oförsiktiga ord.

— Förlorade! — upprepade besättningen.

— Rädda sig den som kan! — ropade några.

— Sätt ut båtarna! skreko andra.

— Till förrådsrummet! — ropade Pen och några av hans anhängare. — Om vi måste dränka oss, må det ske i brännvin.

Oordningen hade nått sin höjd bland dessa män, som bröto alla band. Shandon hade alldeles tappat koncepterna; han ville befalla, men tvekade, stammade och kunde ej få fram ett ord. Doktorn gick orolig fram och tillbaka: Johnson stod med armarna i kors och teg.

Plötsligt lät en stark, klangfull och befallande röst höra sig och uttalade dessa ord:

— Alle man på sin post! Klart att vända!

Johnson darrade, och utan att veta vad han gjorde kastade han om rodret.

Det var hög tid; briggen, som gick med hela sin hastighet, var nära att krossas mot sina fängelsemurar.

Men medan Johnson instinktmässigt lydde, voro Shandon, Clawbonny, besättningen, alla, ända intill eldaren Waren, som lämnade sina ugnar, och den svarte Strong, som sprang från sin spisel, samlade på däck och sågo ur den rätte kaptenens hytt den utträda, som ensam hade nyckeln till den samma.

Denne man var matrosen Garry.

— Min herre! — ropade Shandon bleknande... — Garry... ni... med vilken rätt befaller ni här?

— Duk! — ropade Garry, i det han visslade på samma sätt, som förut i så hög grad förvånat besättningen.

Hunden, som kände igen sitt rätta namn, hoppade med ett språng upp på halvdäck och lade sig lugnt vid sin husbondes fötter.

Besättningen sade ej ett ord. Nyckeln, som endast Forwards kapten kunde innehava, denna av honom skickade hund, som nyss så till sägandes styrkt hans identitet, denna stämma, van att befalla och på vilken man omöjligt kunde misstaga sig — allt detta gjorde ett djupt intryck på matrosernas sinnen och var tillräckligt för att befästa Garrys myndighet.

Dessutom var Garry icke mera igenkännelig; han hade bortrakat sitt stora kindskägg, som omgav ansiktet, vilket nu framstod så mycket mera okuvligt, energiskt och befallande; han hade påtagit i hytten förvarade kläder, som överensstämde med hans rang och bar kaptenens gradbeteckning.

Forwards besättning blev mot sin vilja hänförd och ropade med en mun:

— Hurra, hurra, hurra för vår kapten.

— Shandon — sade denne till sin förste styrman, låt ställa upp besättningen, jag vill mönstra den.

Shandon lydde och utdelade sina befallningar med upprörd stämma. Kaptenen närmade sig sina styrmän, maskinister och matroser, sade till var och en några lämpliga ord och behandlade dem, såsom de av sitt hittills ådagalagda uppförande gjort sig förtjänta.

Då kaptenen slutat mönstringen, steg han åter upp på halvdäcket och uttalade med lugn och värdighet följande ord:

— Mina vänner, jag är engelsman liksom ni, och mitt valspråk är Nelsons: »England väntar, att var och en gör sin plikt». I egenskap av engelsman vill jag inte, vilja vi inte, att några mera oförvägna skola gå dit, där vi inte varit. Såsom engelsman skall jag inte, skola vi inte tåla, att några andra hava äran av att segla längre norrut. Om någonsin en människas fot bör trampa polens jord,

så måste det vara en engelsmans. Se här vårt lands flagg! Jag har utrustat detta fartyg, har offrat min förmögenhet på detta företag och skall offra mitt och edra liv däråt, men denna flagg skall svaja på jordens norra pol. Hav förtroende till mig och vårt företag! Från denna dag räknat ha ni att påräkna en summa av 1,000 p. st. för varje grad, som vi vinna i norr. Vi äro nu på den sjuttiandra graden, och det finnes nittio. Räkna själva! Mitt namn är en borgen: det uttrycker kraft och patriotism. Jag är kapten Hatteras!

— Kapten Hatteras! — utropade Shandon.

Detta namn, väl känt av varje engelsk sjöman, lopp sakta genom besättningens led.

— Och nu — återtog Hatteras — låt briggen förtöjas vid isen. Släck av under pannorna, och var och en återvänder till sina vanliga arbeten. Shandon, jag har att tala med er om åtskilliga angelägenheter, och ni torde infinna er i min hytt jämte doktorn, Wall och Johnson. Höger och vänster om, marsch!

Hatteras lämnade lugn och kall halvdäcket; medan Shandon såg efter att briggen blev säkert förtöjd.

Vem var denne Hatteras, och varför hade hans namn en så förfärlig inverkan på besättningen.

John Hatteras var ende sonen till en bryggare i London, som dog 1852 och efterlämnade sex miljoner p. st. Redan som ung svärmade han för sjömansyrket, ehuru en lysande förmögenhet väntade honom. Icke för att han drevs därtill av kallelse för handel och skeppsfart; det var böjelsen för geografiska upptäckter, som låg honom om hjärtat; han drömde alltid om att sätta sin fot på en plats, där aldrig någon förr trampat.

Redan vid tjugu års ålder hade han liksom i allmänhet magra och sangviniska naturer en kraftfull kropps-

konstruktion. Ett uttrycksfullt ansikte, med reguljärt tecknade drag, en fri och öppen panna, vackra, men stränga ögon, tunna läppar, medelstor växt, starkt byggda lemmar med muskler av järn utmärkte denne man, vilken var begåvad med en kroppsbyggnad, som kunde trotsa allt. Då man såg honom, hade man den djärve mannen framför sig, då man hörde honom, den hänförde, passionerade; det var en karaktär, som aldrig ryggade tillbaka och var alltid färdig att våga andras liv med samma övertygelse som sitt eget. Man måste därför betänka sig två gånger, innan man följde honom på hans företag.

John Hatteras var en äkta Albions son, och det var han som en gång gav en fransman följande stolta svar.

Fransmannen, som trodde sig visa honom artighet, till och med älskvärdhet, sade nämligen:

— Om jag inte vore fransman, skulle jag vilja vara engelsman.

— Om jag inte vore engelsman — svarade Hatteras — skulle jag vilja vara engelsman.

Av detta svar kan man sluta till människan. Han skulle dessutom åt sina landsmän velat förbehålla monopolet på geografiska upptäckter, men till hans stora förtvivlan hade dessa under föregående sekel obetydligt utmärkt sig på upptäckternas område.

Amerikas upptäckande tillkommer genuesaren Kristofer Columbus, Indiens portugisen Vasco di Gama, Kinas portugisen Fernando d'Andrada, Eldslandets portugisen Magelhaen, Kanadas fransmannen Jacques Cartier, Sundaöarna, Labrador, Brasilien, Goda Hoppsudden, Azoriska öarna, Madeira, New Foundland, Guinea, Kongo, Mexiko, Cap Blanc, Grönland, Island, Söderhavet, Kalifornien, Japan, Cambodja, Peru, Kamtschatka, Filippinerna, Spets-

bergen, Cap Horn, Beringssundet, Tasmanien, Nya Zeeland, Nya Britannien och Nya Holland hava upptäckts av isländare, skandinaver, ryssar, portugiser, spanjorer, genuesare och holländare, men ingen enda engelsman figurerar bland dem. Det var med förtvivlan Hatteras såg, att hans landsmän voro uteslutna från denna ärorika falang av sjöfarande, som gjorde de stora upptäckterna i 15:de och 16:de seklen.

Hatteras tröstade sig något, då han i tankarna förflyttade sig till nyare tider. Engelsmännen hämnades genom Sturt, Doual, Stuart, Burke, Wills, King och Gray i Australien, Palliser i Amerika, Haouran i Syrien, Cyril Graham, Wadington och Cummingham i Indien samt Burton, Speeke, Grant och Livingstone i Afrika.

Men detta var ej tillräckligt; för Hatteras voro dessa djärva resande snarare verkställare än upptäckare. Man måste därför finna något bättre, och Hatteras skulle skapat ett land för att hava äran att upptäcka det.

Men han hade anmärkt, att om engelsmännen icke utgjorde majoriteten bland de gamla upptäckarna, om man måste gå tillbaka till Cook för att träffa på Nya Caledonien 1774 och Sandwichöarna, där han mördades 1778, fanns det likväl en punkt på jordklotet, på vilken de tycktes hava riktat all sin uppmärksamhet.

Det var just norra Amerikas nordliga land och hav.

Följande översikt av polarupptäckterna torde ej vara utan intresse:

Nova Zembla	upptäckt	av	Willoughby	1553.
Västra kusten av Grönland	»	»	Davis	1585.
Davis sund	»	»	Davis	1587.
Spetsbergen	»	»	Willoughby	1596.
Hudsons bay	»	»	Hudson	1610.
Baffins bay	»	»	Baffins	1616.

Under de sista åren sökte följande oavbrutet utforska dessa länder: Hearne, Makenzie, John Ross, Parry, Franklin, Richardson, Beechey, James Ross, Dease, Sompson, Rae, Inglefield, Belcher, Austin, Kellet, Moore, Mac Clure, Kennedy och Mac Clintock.

Man hade väl utstakat gränserna för Amerikas norra kuster och nästan upptäckt nordvästpassagen, men det var ej nog. Det fanns något bättre att göra, och detta »bättre» hade John Hatteras försökt två gånger, i det han på egen bekostnad utrustat två fartyg; han ville uppnå själva polen och sätta kronan på engelsmännens upptäckter medelst ett storartat försök.

Att komma till polen, det var hans diktan och traktan här i världen.

Efter flera lyckliga resor i de sydliga haven försökte Hatteras 1846 för första gången att framtränga i norr genom Baffins bay, men kunde ej överskrida sjuttifjärde gradens latitud; han gick ombord på slupen Halifax, och dess besättning fick utstå gruvliga lidanden. John Hatteras gick så långt i oförvägenhet, att sjömän sedan voro föga frestade att ånyo utsätta sig för dylika expeditioner under en sådan chef.

År 1850 lyckades det emellertid Hatteras att för skonerten Farewell värva ett tjugutal modiga män, som voro beslutsamma i synnerhet för det höga pris, som bjöds för deras djärvhet. Det var vid detta tillfälle doktor Clawbonny inledde en korrespondens med John Hatteras, som han ej kände, och anhöll att få deltaga i expeditionen; men läkareplatsen på fartyget var redan upptagen, och detta var lyckligt för Clawbonny.

Farewell följde den väg, som Neptunus från Aberdeen tog 1817, och kom i norr ända till sjuttiosjätte gradens latitud. Där måste han övervintra, men besätt-

ningen hade så stora lidanden och en så skarp köld att uthärda, att ej en enda man återsåg England, med undantag av Hatteras själv, som återkom med en dansk valfiskfångare, sedan han gått mer än två hundra mil på isen.

Det uppseende, som denne ende mans återkomst väckte, var oerhört. Vem skulle hädanefter våga följa Hatteras på hans galna resor? Emellertid uppgav han icke hoppet att kunna förnya försöket. Hans fader bryggaren dog, och han blev ägare till en nabobs förmögenhet.

En händelse av geografisk betydelse inträffade, som gick den unge John Hatteras djupt till sinnes.

Briggen Advance med sjutton mans besättning, utrustad av köpmannen Grinnel, förd av doktor Kane och utsänd att söka sir John Franklin, kom 1855 genom Baffins bay och Smiths sund ända bortom 82° nordlig latitud, alltså närmare polen än någon av hans föregångare.

Men detta fartyg var amerikanskt, Grinnel var amerikan, Kane likaså.

Detta kunde John Hatteras icke smälta. Man kan lätt förstå, att engelsmannens förakt för yankeen övergick till ett hjärtligt hat hos Hatteras; han beslöt att till vad pris som helst överträffa sin djärve medtävlare och uppnå själva polen.

Sedan två år tillbaka levde han inkognito i Liverpool och ansågs där vara en simpel matros. Han upptäckte i Richard Shandon den man, han behövde; i anonyma brev gjorde han denne liksom doktor Clawbonny sina anbud. Forward blev byggd och utrustad, besättning värvades. Hatteras var nog klok att icke yppa sitt namn, ty han skulle då icke funnit en enda man, som följt med honom. Han beslöt att ej taga befälet över briggen förr än

i ett kritiskt ögonblick, då hans besättning icke kunde vända tillbaka. Han hade, som man sett, gjort var och en av dem så lysande penninganbud, att ingen skulle vägrat följa honom till världens ända.

Och det var verkligen till världens ända han ville gå. Då omständigheterna verkligen blevo kritiska, tvekade John Hatteras ej att giva sig tillkänna.

Hans hund, hans trogne Duk, följeslagaren på hans irrfärder, var den förste, som igenkände honom, och till lycka för de modige, till olycka för de klenmodige blev det vederbörligen bekräftat, att kaptenen på Forward var John Hatteras.

TRETTONDE KAPITLET.

Hatteras' planer.

Denna djärva persons uppträdande bedömdes olika av besättningen; några slöto sig helt och hållet till honom, vare sig av kärlek till penningar eller av djärvhet; andra åter funno sig i sitt öde och förbehöllo sig rättighet att framdeles protestera. Dessutom tycktes det i själva verket vara svårt att emotstå en sådan man. Var och en återvände därför till sin post. Den 20 maj var en söndag och blev en vilodag för besättningen.

Ett befälsråd hölls hos kaptenen; det bestod av Hatteras, Shandon, Wall, Johnson samt doktorn.

— Mina herrar — sade kaptenen med denna på en gång milda och befallande röst, som karakteriserade honom — ni känna min plan att gå ända till polen; jag öns-

kar nu inhämta edra åsikter om detta företag. Vad tänker ni, Shandon?

— Jag tänker intet, kapten — svarade Shandon kallt — jag lyder endast.

Hatteras förvånade sig icke över svaret.

— Richard Shandon — fortfor Hatteras ej mindre kallt — jag ber er yttra er rörande våra utsikter om framgång.

— Nå väl, kapten — svarade Shandon — fakta tala för mig; sådana försök som detta hava hittills strandat, men jag önskar att vi måtte vara lyckligare.

— Vi skola bliva det! Och ni, mina herrar, vad tänka ni?

— För min del — sade doktorn — tror jag, att er plan är utförbar, kapten, och som det är klart, att sjöfarande endera dagen skola uppnå denna nordliga pol, ser jag inte varför det inte lika gärna skulle kunna vara vi som några andra.

— Och det finnes skäl för, att det blir vi — svarade Hatteras — ty våra anstalter äro träffade i enlighet därmed, och vi skola draga fördel av våra föregångares erfarenhet. Men ett ord i parentes, Shandon! Tillåt mig hembära er min tacksamhet för den omsorg, ni inlagt om fartygets utrustning! Det finnes visst bland besättningen några tjurskallar, som jag nog skall veta bringa till förnuft, men i det hela har jag endast lovord att giva er.

Shandon bugade sig tigande. Hans ställning ombord på F o r w a r d, över vilken han trodde sig föra befälet, var falsk. Hatteras insåg det och sade ingenting mera till honom.

— Vad er, mina herrar, angår — sade han och vände sig till Wall och Johnson — kunde jag aldrig fått några styrmän, som utmärkt sig för större mod och erfarenhet.

— Herr kapten — svarade Johnson — jag tillhör er med liv och själ, och ehuru ert företag synes mig något djärvt, kan ni räkna på mig till sista stund.

— Likaså på mig — sade Wall.

— Vad er beträffar, herr doktor, vet jag, vad ni går för.

— Nå, då vet ni mera än jag — svarade doktorn livligt.

— Och nu, mina herrar, — fortfor Hatteras — är det bäst, att ni får veta, på vilka obestridliga fakta min plan att framtränga till polen stödjer sig. År 1817 gick N e p t u n u s från Aberdeen norr om Spetsbergen ända till åttioandra graden. År 1827 i juli uppnådde den ryktbare Parry, som likaledes utgick från Spetsbergen med slädbåten, 82° 45′. I augusti 1852 framträngde kapten Inglefield genom Smiths sund till 78° 35′ latitud. Alla dessa fartyg voro engelska och fördes av engelsmän, våra landsmän.

Här gjorde Hatteras en paus.

— Jag bör tillägga — sade han med en försagd min och liksom orden icke rätt ville komma över hans läppar — jag bör tillägga, att amerikanen Kane, som hade befälet på briggen A d v a n c e, 1854 gick ännu högre, och att hans löjtnant Morton, som banade sig väg över isfälten, lät Förenta Staternas flagga svaja bortom åttioandra graden. Sedan detta är sagt, skall jag inte mera återkomma härtill. Men vad man måste veta är, att kaptenerna på N e p t u n u s, E n t r e p r i s e, I s a b e l l a och A d v a n c e intygat, att då man lämnar dessa höga breddgrader, finnes det en polarbassäng, som är helt och hållet fri från is.

— Fri från is! — utropade Shandon och avbröt kaptenen. — Det är omöjligt!

— Ni skall komma ihåg, Shandon — återtog Hatteras lugnt, i det hans ögon glänste till ett ögonblick — att jag till stöd för mina påståenden anför namn av fakta. Jag vill tillägga, att under kapten Pennys vistelse i land vid Wellington-kanalen 1851 hans löjtnant Stewart likaledes hade i sikte ett öppet hav, och detta märkvärdiga förhållande bekräftades under sir Edward Belchers övervintring 1853 i Northumberland bay på 76° 52′ latitud och 99° 20′ longitud. Uppgifterna kunna ej bestridas, och man måste vara bra klentrogen för att betvivla det.

— Men emellertid, kapten — återtog Shandon — äro dessa fakta så stridiga.

— Misstag, Shandon, misstag! — utropade doktorn. — Dessa fakta strida inte emot vetenskapens resultat, och om kaptenen tillåter, skall jag säga er det.

— Tala, herr doktor! — svarade Hatteras.

— Så hör mig då, Shandon! Det framgår ganska klart av de geografiska förhållandena och studiet av isotermerna, att den kallaste punkten på jordklotet inte är vid själva polen; lik jordens magnetiska punkt, är den belägen flera grader från polen. Sålunda bevisa de kalkyler, som Brewster, Bergham och några fysiker gjort, att det i vår hemisfär finnes två köldpoler: den ena skulle vara belägen i Asien på 79° 30′ nordlig latitud och 120° östlig longitud; den andra skulle befinna sig i Amerika på 78° nordlig latitud och 97° västlig longitud. Det är den senare, som angår oss, och ni ser, Shandon, att den träffas mera än tolv grader under polen. Nå väl, jag frågar er, varför skulle vid polen havet inte vara lika fritt från is, som det kan vara om sommaren på sextiosjätte parallellen, d. v. s. söder om Baffins bay.

— Ypperligt! — sade Johnson. — Herr doktorn talar om dessa saker alldeles som en man av facket.

— Det kan väl vara möjligt — inföll James Wall.

— Bara inbillning! Idel hypoteser! — genmälde Shandon, som var envis.

— Nå, Shandon — återtog Hatteras — låtom oss betrakta saken från två sidor; antingen är havet fritt från is eller är det inte, men under bägge förutsättningarna kan ingenting hindra oss att söka uppnå polen. Om havet är fritt, skall Forward utan möda föra oss dit; är det isbelagt, nå då skola vi fresta på med våra slädar. Ni måste medgiva, att man kan gå i land med den saken; när vi en gång kommit med vår brigg ända till åttiotredje graden, hava vi ej mera än sex hundra mil att tillryggalägga för att uppnå polen.

— Och vad äro väl sex hundra mil — sade doktorn livligt — då det är faktiskt, att en kosack, Alexis Markoff, befarit Ishavet längs norra kusten av det ryska kejsardömet med slädar, dragna av hundar, på en sträcka av åttahundra mil på tjugufyra dagar!

— Ni hör nu, Shandon — sade Hatteras — och säg mig, om engelsmän kunna göra mindre än en kosack?

— Visst inte! — utropade den hetlevrade doktorn.

— Visst inte! — upprepade Johnson.

— Nå, vad säger ni nu, Shandon — frågade kaptenen.

— Kapten — svarade Shandon kallt — jag kan endast upprepa mina första ord: jag skall lyda.

— Gott! Och nu — återtog Hatteras — låtom oss tänka på vår nuvarande belägenhet. Vi äro kringrända av isen, och det tyckes mig vara omöjligt att i år komma till Smiths sund. Hör därför på vad som är att göra!

Hatteras utbredde på bordet en av dessa utmärkta kartor, som på amiralitetets befallning utgåvos 1859.

— Jag ber er nu följa mig. Om Smiths sund är tillslutet för oss, bör Lancasters sund på västra kusten av

Baffins bay inte vara det. Enligt min åsikt böra vi gå uppför detta sund ända till Barrows sund och därifrån till ön Beechey; denna väg har hundra gånger befarits av segelfartyg; vi behöva då inte vara i förlägenhet, vi, som hava en brigg med skruv. När vi väl kommit till ön Beechey, skola vi följa Wellington-kanalen så långt norrut som möjligt ända till utloppet av denna trånga farled, som sammanbinder Wellington-kanalen med Queens kanal, just på det ställe där man varseblivit öppna havet. Vi skriva nu blott den 20 maj. Så vida omständigheterna bliva gynnsamma skola vi inom en månad anträffa denna punkt, och därifrån gå vi lös på polen. Vad tänka ni därom, mina herrar?

— Det är helt tydligt den enda väg man kan taga — sade Johnson.

— Nå, låtom oss då taga den från morgondagen. Må söndagen vara helgad åt vilan! Ni, Shandon skall tillse, att läsningen av bibeln sker regelbundet. Dessa andaktsövningar hava ett hälsosamt inflytande på folkets sinnen, och en sjöman bör framför allt sätta sin tillit till Gud.

— Skall ske, kapten — svarade Shandon, som gick ut, åtföljd av Wall och Johnson.

— Doktor — sade Hatteras, i det han pekade på Shandon — se där en missnöjd man, som högmodet fördärvat. Jag kan inte vidare räkna på honom.

Följande morgon lät kaptenen i god tid sätta pirogen i sjön; han ville undersöka isbergen i bassängen, vars bredd icke översteg två hundra alnar. Han fann till och med, att denna bassäng i följd av isens påtryckning hotade att sammandragas; det blev därför nödvändigt att utan uppskov bereda sig en öppning, på det fartyget ej skulle krossas mellan dessa skruvstäd av berg. Av de me-

del, som John Hatteras använde, såg man genast, att man hade att göra med en energisk man.

Han lät först hugga trappsteg i ismuren och kom sålunda till spetsen av ett isberg; han upptäckte därifrån, att det var lätt att bana sig en väg sydvästut. På hans befallning gjordes en minugn nästan i bergets medelpunkt. Detta arbete, som bedrevs raskt, var avslutat på måndagen.

Hatteras kunde ej räkna på sina petarder med åtta till tio skålpund krut, ty deras verkan skulle varit lika med noll på dylika massor. De kunde endast användas vid sprängandet av isfält; han lät därför lägga i minugnen tusen skålpund krut, vilkas minsta motståndslinje noga beräknades. Denna mina försågs med en av guttaperka omgiven lång stubin, som leddes utåt. Mingången, som ledde till ugnen, fylldes med snö och isstycken, åt vilka kölden under följande natt borde förläna granitens hårdhet. Temperaturen föll också vid den ostliga vinden till — 11° Celsius.

Följande morgon klockan 7 hade Forward ångan uppe, färdig att begagna sig av varje det minsta utlopp. Johnson fick i uppdrag att antända minan, man hade beräknat, att stubinen skulle brinna en halv timme, innan elden träffat krutet. Johnson hade sålunda god tid på sig att åter hinna ombord; tio minuter efter det han verkställt Hatteras' befallning, återkom han också till sin post.

Besättningen höll sig på däck; luften var torr och ganska klar, det hade upphört att snöa. Hatteras, som jämte Shandon och doktorn stod på halvdäcket, räknade minuterna på sin kronometer.

Klockan 8,35 hördes en dov explosion, mycket mindre stark, än man väntat. Bergens konturer antogo plöts-

ligt en annan form liksom vid en jordbävning; en tjock och vit rök uppsteg mot himlen till en ansenlig höjd, och långa rämnor löpte längs isberget, vars övre del, som slungades långt bort, föll ned i isstycken omkring F o r w a r d.

Men passagen var ännu icke fri; kolossala isstycken, som hade fäste på de kringliggande bergen, förblevo hängande i luften, och man kunde befara, att öppningen skulle genom deras fall tillslutas.

Hatteras bedömde ögonblickligen sin ställning.

— Wolsten! — ropade han.

— Kapten! — svarade denne och skyndade fram.

— Ladda kanonen för ut med tredubbel sats — sade Hatteras — och ansätt skottet så väl som möjligt.

— Vi skola alltså angripa detta berg med kanonkulor? — frågade doktorn.

— Nej! svarade Hatteras. — Det är onödigt. Ingen kula, Wolsten, men tredubbel laddning och skynda på.

Några ögonblick därefter var kanonen laddad.

— Vad ämnar han göra utan kula — mumlade Shandon mellan tänderna.

— Vi få väl se! — svarade doktorn.

— Allt är klart, kapten — ropade Wolsten.

— Gott! — svarade Hatteras. — Brunton, — ropade han till maskinisten — giv akt! Ett par slag framåt!

Brunton öppnade sliderna, och skruven sattes i rörelse; F o r w a r d närmade sig det underminerade berget.

— Håll rakt på passet! — ropade kapten till den som riktade kanonen.

Denne lydde; då briggen var endast en halv kabellängd från passet, ropade Hatteras:

— Fyr!

En förfärlig detonation följde på hans befallning, och blocken, som genom luftskakningen rubbats ur sitt läge, störtade plötsligt ned i havet.

— Full maskin, Brunton! — ropade Hatteras. — Håll rätt in i passet, Johnson!

Johnson stod vid rodret; briggen framdriven av sin skruv, som roterade i de skummande vågorna, rusade mitt in i det nu fria passet. Det var hög tid. Forward hade knappt genomträngt denna öppning förr än fängelset åter tillslöt sig bakom honom.

Ögonblicket var kritiskt, och det fanns ombord blott ett hjärta, som klappade lugnt: det var kaptenens. Besättningen, som förvånades över denna manöver, kunde ej underlåta att ropa:

— Hurra för John Hatteras!

FJORTONDE KAPITLET.

Expeditioner i och för Franklins upptäckande.

Onsdagen den 21 maj hade Forward ånyo börjat sin äventyrliga kryssning, loverande mitt ibland packis och isberg, tack vare ångan, denna mäktiga och villiga kraft, som så många sjöfarande i polarhavet saknat. Briggen tycktes leka bland dessa rörliga klippor. Man skulle kunnat säga, att han igenkände den beprövade mästarens hand och lydde, liksom en häst en skicklig ryttare, ledigt sin kaptens vilja.

Temperaturen blev högre. Termometern utvisade klockan 6 på morgonen — 3°, klockan 6 på aftonen

— 2° och vid midnatt — 4°, allt Celsius; man hade en lätt sydostlig bris.

Torsdagen klockan 3 på morgonen hade Forward i sikte Possession bay på Amerikas kust vid inloppet till Lancastersund och snart syntes Cap Burney. Några eskimåer styrde kosan mot fartyget, men Hatteras brydde sig ej om att invänta dem.

Byam Martins toppar, som behärska Cap Liverpool, lågo om babord, men försvunno snart ur sikte under aftonens tjocka. Härigenom blev det omöjligt att bestämma läget av Cap Hay, vars yttersta udde, som dessutom ligger mycket lågt, sammanblandades med isarna vid kusten, en omständighet, som ofta i hög grad försvårar polarhavets hydrografiska bestämning.

Lirar och vita måsar visade sig i myckenhet. Man befann sig nu på 74° 10′ latitud och 77° 15′ longitud.

De bägge bergen Catharina och Elisabeth höjde sina snöhjässor ovan molnen.

Fredagen klockan 6 f. m. seglade man förbi Cap Warender, som man hade om styrbord i sundet; om babord låg Admiratly-Inlet, en vik som är obetydligt undersökt av sjöfarande, vilka haft bråttom att komma västerut. Sjön började gå högt, och vågorna spolade över däck och uppkastade isstycken. Landet på norra sidan erbjöd för åskådaren en sällsam anblick med sina höga, platålika, nästan horisontella bergstoppar, som återkastade solstrålarna.

Hatteras skulle velat segla längs den norra kusten för att fortare uppnå ön Beechey och inloppet till Wellingtonkanalen, men en oavbruten bankis tvang honom till hans stora bedrövelse att följa de trånga passen söderut.

Det var i följd härav, som Forward den 26 maj under snötjocka befann sig på höjden av Cap York. Man igenkände det på ett högt, nästan lodrätt berg. Luften hade lättat litet, och solen tittade fram ett ögonblick på middagen och lämnade tillfälle att taga en noggrann observation: 74° 4′ latitud och 84° 23′ longitud. Forward befann sig då vid yttersta ändan av Lancastersundet.

Hatteras utpekade för doktorn den väg, som följts och som man hade att följa. Briggens läge var i detta ögonblick intressant.

— Jag skulle velat — sade han — vara längre norrut, men det omöjliga kan ingen bekämpa. Här är vårt läge noga bestämt.

Kaptenen gjorde ett bestick på ett ringa avstånd från Cap York.

— Vi stå mitt på denna korsväg, som är öppen för alla vindar, där Lancaster- och Barrowssunden, Wellingtonkanalen samt Regents passage sammanstöta. Det är en punkt, vid vilken alla seglare i dessa hav måst stanna.

— Nå — sade doktorn — det bör vara ganska brydsamt för dem! Där är verkligen en korsväg, som ni säger, där fyra stora vägar sammanträffa, och jag kan inte finna några märken, som utvisa den rätta vägen. Huru hava då Parry, Ross och Franklin burit sig åt?

— De hava inte gjort något, utan låtit det gå vind för våg, de hade heller inte annat val, kan jag försäkra er. Än tillslöts Barrows sund för den ena, men var följande år öppet för en annan, än fördes fartyget oundvikligt mot Regents passage. Genom händelsernas makt har man slutligen kommit därhän, att man lärt känna dessa så oroliga hav.

— Vilket besynnerligt land! — utropade doktorn, då han såg på kartan. — Allt är splittrat, sönderstyckat, utan någon ordning, utan något sammanhang. Det tyckes, som om de länder, vilka ligga nära nordpolen, äro s å styckade endast för att göra ett närmande till dem så mycket svårare, medan de i den andra hemisfären avslutas i mjuka och behagliga spetsar såsom Cap Horn, Goda Hoppsudden och Indiska halvön. Är det ekvatorns större hastighet, som så gestaltat förhållandena, medan de ytterst belägna länderna, vilka ännu äro flytande, som vid vår världs första begynnelse, icke kunnat närmare förenas med varandra, i brist på nog hastig rotation?

— Det bör vara så, ty allt har nog sina förklaringsgrunder, vilka Gud stundom låter de lärde utforska. Därför bör ni begagna er av tillåtelsen, herr doktor.

— Det får väl ändå vara för den här gången, kapten! Men det var ett förfärligt väder i det här sundet! — tilllade han och svepte pälsen bättre om sig.

— Ja, nordanvinden rasar här i synnerhet och avlägsnar oss från vår kurs.

— Den borde emellertid driva isarna söderut och lämna passagen öppen.

— Den borde det, herr doktor, men vinden gör inte alltid vad den bör göra. Se bara! Denna bankis synes vara ogenomtränglig, men vi skola försöka komma till ön Griffith och sedan kringgå ön Cornwallis för att uppnå Queens kanal utan att gå genom Wellingtonkanalen. Emellertid vill jag bestämt anlöpa ön Beechey för att fylla mitt kolförråd.

— Låter det sig göra? — frågade doktorn förvånad.

— Ja visst. På amiralitetets befallning hava stora förråd blivit upplagda på denna ö för att därmed förse

blivande expeditioner, och ehuru kapten Mac Clintock tog något därav i augusti 1859, försäkrar jag er, att det finnes tillräckligt kvar för oss.

— Jag vet — sade doktorn — att dessa farvatten blivit undersökta i femton år, och ända till den dag man erhöll fullkomlig visshet om Franklins förolyckande, har amiralitetet alltid underhållit fem eller sex fartyg i dessa hav. Om jag inte bedrager mig, har till och med ön Griffith, som jag ser på kartan mitt på denna korsväg, blivit den vanliga mötesplatsen för sjöfarande.

— Det är sant, herr doktor, och Franklins olyckliga expedition hade till resultat, att vi lärde oss känna dessa avlägsna landsträckor.

— Mycket rätt, herr kapten, ty vi kunna räkna många expeditioner sedan 1845. Det var först 1848 man oroade sig över försvinnandet av *Erebus* och *Terror*, Franklins bägge fartyg. Man såg då amiralens gamle vän, doktor Richardson, vid 70 år, skynda till Canada och gå uppför floden Coppermine ända till polarhavet. James Ross, befälhavare över *Entreprise* och *Investigator*, gick till segels vid Upernivik och kom till Cap York, där vi i detta ögonblick befinna oss. Varje dag kastade han i havet ett litet kärl, innehållande papper, av vilka man kunde inhämta upplysningar om hans resa. Under tjockan avfyrade han ett kanonskott; om natten uppkastade han fyrverkeripjäser, avbrände bengaliska eldar och gick alltid under en liten segelyta. Slutligen övervintrade han i *Port Leopold* från 1848 till 1849. Där fångade han en stor mängd vita rävar och lät på deras halsar fästa kopparhalsband, på vilka han låtit inrista anvisningar om fartygets uppehållsort och upplagen av livsmedel. Sedan släppte han lös rävarna som försvunno åt olika håll. Han började nu

undersöka kusterna av North Sommerset, på slädar, utsatt för faror och försakelser, som gjorde nästan hela hans manskap sjukt och till krymplingar; uppreste små stenpyramider, i vilka han inneslöt kopparcylindrar med nödiga upplysningar rörande expeditionen. Under hans frånvaro undersökte löjtnant Mac Clure utan resultat de norra kusterna av Barrows sund. Man bör anmärka, herr kapten, att James Ross hade under sitt befäl två officerare, som sedan blevo framstående män, Mac Clure, som genomträngde nordvästpassagen, och Mac Clintock, som upptäckte lämningar från Franklins expedition.

— Två dugliga kaptener och till på köpet engelsmän! Fortsätt, herr doktor, historien om dessa hav, som ni känner så väl! Man inhämtar alltid något av berättelserna om dessa djärva försök.

— Nå väl, för att sluta med James Ross, vill jag tilllägga, att han försökte uppnå ön Melville mera västerut, men han var nära att förlora sina fartyg, och driven av isen, fördes han mot sin vilja ända till Baffins bay.

— Återfördes mot sin vilja! — sade Hatteras, i det han rynkade ögonbrynen.

— Han hade ingenting upptäckt — fortfor doktorn. — Det var från 1850 räknat, som engelska fartyg oupphörligt plöjde dessa hav och som ett pris av 20,000 p. st. utfästes åt den, som upptäckte E r e b u s' och T e r r o r s besättningar. Redan 1848 försökte kaptenerna K e l l e t och M o o r e, befälhavare på H e r a l d och P l o o v e r, att intränga genom Beringssund. Jag vill tillägga, att under åren 1850 och 1851 kapten Austin övervintrade på ön Cornwallis, att kapten Penny med A s s i s t a n c e och R e s o l u t e undersökte Wellingtonkanalen, att den gamle John Ross, den magnetiska polens hjälte, återvände på sin yacht F e l i x för att

uppsöka sin vän, att briggen Prince Albert gjorde sin första resa på lady Franklins bekostnad, och slutligen att tvenne amerikanska fartyg, utrustade av Grinnel med Haven till kapten fördes utom Wellingtonkanalen och kastades tillbaka i Lancaster sund. Det var under detta år, som Mac Clintock, då Austins sekond, kom ända till ön Melville och Cap Dundas, de yttersta punkter, som 1819 uppnåddes av Parry; det var även då man på ön Beechey fann spår efter Franklins övervintring 1845.

— Ja — svarade Hatteras — tre av hans matroser, lyckligare än de andra, — voro begravna där.

— Från 1851 till 1852 — fortsatte doktorn, i det han med en åtbörd erkände riktigheten av Hatteras' anmärkning, — se vi Prince Albert på sin andra resa under löjtnant Bellot. Denne övervintrade i Batty bay i Prince Regentsund, undersökte sydvästra delen av Sommerset och gick längs kusten ända till Cap Walker. Under denna tid voro Enterprise och Investigator på återväg till England under befäl av Callinson och Mac Clure och sammanträffade med Kellet och Moore i Beringssundet; medan Callinson återvände och övervintrade i Hongkong, gick Mac Clure framåt, och efter tre övervintringar 1850—1851, 1851—1852 och 1852—1853 upptäckte han nordvästpassagen utan att inhämta något om Franklins öde. Från 1852 till 1853 gick en ny expedition, bestående av tre segelfartyg, Assistance, Resolute och North-Star samt två ångbåtar Pionier och Intrépide, till segels under befäl av sir Edward Belcher, med kapten Kellet till sekond. Sir Edward undersökte Wellingtonkanalen, övervintrade i Northumberland bay och genomströvade kusten, medan Kellet, som framträngde ända till Bridport på ön Melville, sökte, fast utan framgång,

utforska denna del av de nordliga länderna. Men då spred sig i England ryktet om att två fartyg, som övergivits mitt ibland isen, blivit bemärkta inte långt ifrån Nya Skottlands kuster. Lady Franklin utrustade genast den lilla skruvångaren Isabella, och sedan kapten Inglefield gått uppför Baffins bay ända till Cap Victoria på åttonde parallellen, återkom han, utan att heller lyckats i sina bemödanden, till ön Beechey. I början av 1855 bekostade amerikanen Grinnel en ny expedition, och doktor Kane, som sökte att framtränga ända till polen . . .

— Men han har inte gjort det — utropade Hatteras häftigt — och Gud vare därför lovad! Vad han inte har gjort skola vi göra.

— Jag vet det, kapten — svarade doktorn — och om jag talar därom, är det därför, att denna expedition är ovillkorligen förknippad med forskningarna efter Franklin. Dessutom ledde den inte till något resultat. Jag höll på att glömma säga till er, att amiralitetet, vilket betraktade ön Beechey såsom den vanliga mötesplatsen för expeditionerna, år 1853 uppdrog åt kapten Inglefield att med ångaren Phoenix dit transportera åtskillig proviant. Denne sjöbuss begav sig dit med löjtnant Bellot och förlorade denne franske officer, som för andra gången ställde sina krafter och sitt liv till Englands förfogande. Vi kunna nu få så mycket säkrare och noggrannare upplysningar om denna expedition, som Johnson, vår konstapel, var vittne till den timade olyckan.

— Löjtnant Bellot var en modig fransman — sade Hatteras — och hans minne är hedrat i England.

— Då — fortfor doktorn — började fartygen, som tillhörde Belchers eskader, att småningom återkomma, men inte alla, ty sir Edward måste övergiva Assis-

tance 1854, liksom Mac Clure hade gjort med Investigator 1853. Emellertid lät doktor Rae genom ett brev, daterat den 29 juli 1854 och adresserat Repulse bay, dit han kommit över Amerika, tillkännagiva, att eskimåer i Kung Wilhelms land innehade åtskilliga effekter, som förskrevo sig från Erebus och Terror. Nu fanns det inte något tvivel mera om expeditionens öde. Phoenix, North-Star och Collinsons fartyg återkommo till England; det fanns inte mera något engelskt fartyg kvar i de arktiska haven. Men om också regeringen tycktes förlorat allt hopp, hade lady Franklin det inte, och med den sista återstoden av sin förmögenhet utrustade hon Fox, som fördes av Mac Clintock. Han avreste 1857, övervintrade i de farvatten, där ni uppträdde för oss, kapten, kom till ön Beechey den 11 augusti 1858, övervintrade ännu en gång i Bellots sund, började ånyo sina efterforskningar i februari 1859, upptäckte den 6 maj det dokument, som hävde alla tvivel rörande utgången av Erebus' och Terrors expedition, samt återkom till England i slutet av samma år. Detta är allt, som hänt under femton år i dessa fasansfulla trakter, och sedan Fox återvände, har inte något fartyg sökt att försöka sin lycka på dess farliga hav.

— Ja, men vi skola fresta på! — svarade Hatteras.

FEMTONDE KAPITLET.

Forward kastas söderut.

Det klarnade upp mot aftonen, och man kunde tydligt mellan Cap Sepping och Cap Clarence urskilja landet, som framskjuter mot öster, sedan åt

söder och är förenat med västra kusten genom en ganska lång landtunga. Havet var isfritt vid inloppet till Regentkanalen, men bildade, liksom om det velat stänga vägen norrut för F o r w a r d, en ogenomtränglig bankis bortom Port Leopold.

Hatteras, som var ganska modstulen, ehuru han ej lät märka något, måste tillgripa petarderna för att forcera inloppet till Port Leopold, och han uppnådde det söndagen den 27 maj på middagen. Briggen blev stadigt förtöjd vid stora isberg, som hade klippans hårdhet.

Kaptenen, åtföljd av doktorn, Johnson och sin hund Duk, begav sig genast ut på isen och uppnådde snart land. Duk gjorde höga språng av glädje. Sedan kaptenen avlagt sitt inkognito, hade hunden genast blivit ganska sällskaplig och foglig, men visade ilska mot vissa bland besättningen, vilka hans husbonde icke älskade högre än han själv.

Hamnen var befriad från de ismassor, som de ostliga vindarna vanligen hopvräka där; de lodräta stränderna företedde behagliga, vågformiga snömassor. Huset och fyrbåken, uppförda av James Ross, voro ännu ganska väl bibehållna; men livsmedlen tycktes blivit plundrade av rävar, till och med björnar, efter vilka man urskilde färska spår; människohänder torde även haft sin del i denna förödelse, ty några lämningar av eskimåkojor syntes här och där på havsstranden.

Sex gravar, som inneslöto sex man av E n t r e p r i s e s och I n v e s t i g a t o r s besättningar, urskildes genom obetydliga upphöjningar i marken; de hade lämnats i fred så väl av människor som djur.

Då doktorn för första gången satte foten på dessa så nordligt belägna trakter, erfor han en verklig rörelse. Man kan ej fatta de känslor, av vilka hans hjärta upp-

fylldes vid åsynen av dessa lämningar av hus, kojor och magasin, som naturen så sorgfälligt vidmakthåller i de kalla länderna.

— Se — sade han till sina reskamrater — detta hus, där James Ross fann en tillflyktsort! Om Franklins expedition uppnått detta ställe, hade den varit räddad. Här är den ångmaskin, som kvarlämnades just här, och den på plattformen uppförda ugnen, vid vilken Prince Alberts besättning uppvärmde sig 1851. Allt är bibehållet i samma skick, och man skulle kunna tro, att Kennedy, dess kapten, i går lämnat denna gästvänliga plats. Här ligger skeppsbåten, som skänkte honom och hans följeslagare skydd under några dagar, ty denne Kennedy, som förirrat sig från sitt fartyg, blev verkligen räddad av löjtnant Bellot, som trotsade oktobertemperaturen för att uppsöka honom.

— En tapper och präktig man, som jag kände — sade Johnson.

Medan doktorn med en fornforskares iver betraktade lämningarna efter de expeditioner, som förr övervintrat där, sysselsatte Hatteras sig med att samla till bränsle tjänliga ämnen, som funnos endast i ringa mängd. Följande dagen användes till att föra dem ombord. Doktorn genomströvade trakten utan att likväl avlägsna sig alltför långt från fartyget och avtecknade de mest framstående utsikterna. Temperaturen blev småningom högre; den hopdrivna snön började smälta. Doktorn fick en ganska vacker samling av fåglar, såsom måsar, lommar, stormfåglar, ejdrar, vita på bröstet och ryggen, blå på buken och i toppen på huvudet; den övriga delen av dunbeklädnaden är vit med några färgskiftningar i grönt. Flera av dem hade redan plockat av sig sina vackra fjädrar. De begagna denna utväg för att skydda

äggen, då de lämna boet under liggtiden. Doktorn fick även sikte på några stora sälar, som hämtade luft vid isytan, men kunde ej skjuta en enda.

Under sina utflykter upptäckte han en sten, varpå var inristat följande:

E. I.
1849.

vilket antydde Entreprises och Investigators förbiresa. Han framträngde ända till Cap Clarence, eller samma plats där John och James Ross 1833 med så stor otålighet avvaktade islossningen. Kusten var betäckt med ben efter döda människor och kranier av djur; likaså fann man spår, som gåvo vid handen, att eskimåer där varit bosatta.

Doktorn hade haft för avsikt att vid Port Leopold uppresa en liten stenpyramid och där kvarlämna några upplysningar om Forwards förbifart och ändamålet med expeditionen, men Hatteras lade sig uttryckligen däremot, ty han ville ej lämna efter sig några märken, av vilka en medtävlare kunde draga fördel. Doktorn blev, oaktat han uppgav sina goda skäl, tvungen att foga sig efter kaptenens vilja. Shandon var ej den siste, som klandrade denna envishet, ty i händelse någon olycka inträffade, skulle ej något fartyg kunna skynda till Forwards bistånd.

Hatteras lät sig icke övertygas av skäl. Hans inlastning var avslutad måndagsafton. Han försökte ännu en gång att gå norrut genom att forcera bankisen, men måste efter faror och mödor finna sig i sitt öde och åter gå nedför Prince Regentkanal. Han ville icke till något pris stanna i Port Leopold, som, öppen i dag, kunde vara tillsluten i morgon i följd av någon oväntad rubbning av

isfälten, en naturföreteelse, som är ganska vanlig i dessa hav och för vilken sjöfarande böra taga sig noga i akt.

Om Hatteras också icke lät någon ana hans oro, så plågades han själv så mycket mera därav. Han ville norrut och fann sig nödsakad att gå söderut! Vart skulle han komma på det viset? Skulle han kastas tillbaka ända till Viktoria-Harbour i Boothiaviken, där sir John Ross övervintrade 1833? Skulle han vid denna tidpunkt finna Bellotsundet fritt och skulle han genom att gå omkring North Sommerset kunna komma uppför Peel-sundet? Eller skulle han liksom sina föregångare se sig instängd under flera vintrar och tvungen att uttömma sina krafter och förbruka sina förråd?

Dessa farhågor bestormade honom, men han måste fatta ett beslut. Han vände och framträngde söderut.

Prince Regents kanal bibehåller ungefär enahanda bredd från Port Leopold ända till Adelaide bay. Forward banade sig snabbt väg mitt ibland isstyckena, mera lycklig än andra fartyg förut, som använt en dryg månad för att segla utför denna kanal, till och med under en gynnsammare årstid; men man bör ihågkomma, att dessa fartyg, som, med undantag av Fox, icke hade att förfoga över ångan, voro underkastade en ostadig vind, ofta till och med motvind.

Besättningen visade sig över huvud förtjust att få lämna de nordliga regionerna och tycktes vara föga böjd för förslaget att söka uppnå polen. Den hyste stor förskräckelse för Hatteras' beslut, ty hans rykte om djärvhet innebar just ej något lugnande. Hatteras sökte att begagna sig av alla tillfällen att gå framåt, följderna måtte bliva vilka som helst. Att gå framåt i de nordliga haven är gott och väl, men man måste även bibehålla

sin position och ej utsätta sig för faran att förlora densamma.

F o r w a r d gick för full ånga. Hans svarta rök uppsteg spiralformigt över isbergens glänsande toppar. Vädret omväxlade oupphörligt och övergick från en torr köld till stark snötjocka. Briggen seglade på obetydligt djup längs västra kusten. Hatteras var angelägen om att inlöpa i Bellotsundet, ty Boothiaviken har icke något annat utlopp söderut än det av F u r y och H e k l a illa kända sundet. Denna vik blev alltså en återvändsgränd, om man ej uppnådde Bellotsundet eller detta befunnes ofarbart.

På aftonen hade F o r w a r d i sikte E l w i n s b a y, som man igenkände på dess höga, lodräta klippor; tisdags morgon varseblev man B a t t y b a y, där P r i n c e A l b e r t den 10 september 1851 gick till ankars för en lång övervintring. Doktorn följde genom kikaren med intresse kusten. Från denna punkt utgrenade sig de expeditioner, som undersökt North Sommersets geografiska förhållanden. Luften var klar och satte betraktaren i tillfälle att i snön urskilja de fördjupningar, av vilka viken är omgiven.

Doktorn och Johnson voro kanhända de enda ombord, som intresserade sig för dessa ödsliga landsträckor. Hatteras, som jämt studerade sina kartor, talade obetydligt, och hans tystlåtenhet tilltog, i samma mån briggen gick längre söderut. Han kunde ofta stå hela timmar på kommandobryggan med korslagda armar, blicken irrande omkring i rymden, och uppmärksamt betrakta horisonten. Hans befallningar, i fall han gav några, voro korta och vresiga. Shandon iakttog en envis tystnad. Han slöt sig allt mera inom sig själv och hade ingen vidare beröring med Hatteras, än då tjänsten så fordrade.

James Wall förblev Shandon tillgiven och rättade sitt uppförande efter hans. Den övriga delen av besättningen avbidade händelserna, färdig att draga nytta av dem till egen fördel. Det fanns icke längre ombord denna enhet i åsikter, denna likstämmighet i uppfattning, som äro så nödvändiga för att uträtta storverk. Hatteras visste detta mer än väl.

Under dagens lopp såg man två valfiskar snabbt styra sin kosa söderut. Man såg likaledes en vit björn, som hälsades med några bösskott, men utan synbar framgång. Kaptenen visste, huru dyrbar en timme var under så brydsamma omständigheter och tillät ej besättningen att förfölja djuret.

På onsdags morgon hade man seglat förbi den yttersta punkten av Regent-kanalen. Spetsen på västra kusten efterföljdes av en djup bukt i landet. Då doktorn rådfrågade kartan, fann han, att det var Sommerset-Houses eller Furys udde.

— Där — sade han till sin vanliga interlokutör — just den plats, där det första engelska fartyg, som utskickades till dessa hav 1815, gick förlorat på Parrys tredje resa till polen. F u r y blev på sin andra övervintring så illa tilltygat av isarna, att besättningen måste övergiva det och återvända till England på reservfartyget H e k l a.

— Där ser man tydligt fördelen av ett reservfartyg — sade Johnson; — det är en försiktighet, som polarseglarna icke böra underlåta, men kapten Hatteras är inte den man, som bekymrat sig om någon följeslagare.

— Nå, tycker ni det vara oklokt handlat, Johnson? — frågade doktorn.

— Jag! Jag tycker ingenting, herr doktor. Ser ni

där på kusten dessa pålar, som ännu uppehålla några trasor av ett halvruttet tält?

— Ja, Johnson! Det är där, som Parry lossade all proviant från sitt fartyg, och om mitt minne inte sviker, är taket till detta hus, som han uppförde, gjort av ett märssegel, förstärkt med löpande gods från F u r y.

— Det har bort förändras mycket sedan 1825.

— Åh, inte så fasligt mycket, Johnson. John Ross och hans besättning funno sin räddning just i denna skröpliga bostad. Då prins Albert 1851 skickade dit en expedition, ägde detta hus ännu bestånd. Kapten Kennedy lät reparera det för ungefär nio år sedan. Det skulle vara intressant för oss att få besöka det, men Hatteras är inte hågad att uppehålla sig här.

— Och han har utan tvivel rätt, herr doktor. Om tid i England är penningar, är det här räddning, och för en dags uppskov, till och med en timmes, utsätter man sig för att äventyra en hel resa. Låt honom därför handla på sitt sätt!

På torsdagen den 1 juni skar F o r w a r d diagonalt den vik, som bär namnet C r e s w e l l b a y. Från Furys udde höjde sig kusten mot norr i lodräta klippor om trehundra fots höjd, mot söder däremot sänkte den sig. Några snöbetäckta toppar framstodo tydligt som platåer, medan andra med sina bisarra former och sina spetsiga pyramider avtecknade sig i tjockan.

Vädret blev under dagen mildare, men på bekostnad av dess klarhet. Man förlorade land ur sikte, termometern utvisade 0° Celsius; några grisslor flögo här och där, och flockar av vildgäss begåvo sig norrut. Besättningen måste avlägga en del av sin beklädnad, ty man erfor sommarens inflytande i dessa arktiska trakter.

F o r w a r d dubblerade mot aftonen C a p G a r r y

en fjärdedels mil från land och på ett djup av tio till tolv famnar och seglade sedan nära kusten ända till Bretford bay. Det var på denna breddgrad man borde påträffa Bellotsundet, detta sund, vars tillvaro sir John Ross icke ens anade på sin expedition 1828. Hans kartor utvisa en icke avbruten kust, vars minsta oregelbundenheter han på det noggrannaste antecknade och gav namn. Man bör likväl ihågkomma, att vid den tidpunkt han anställde sina forskningar, inloppet till sundet, som var helt och hållet tillslutet av is, icke på något sätt kunde särskiljas från själva kusten.

Detta sund upptäcktes av kapten Kennedy under en utflykt i april 1852; han uppkallade det efter löjtnant Bellot, »en rättvis gärd», sade han, »för de viktiga tjänster den franske officern gjort vår expedition».

SEXTONDE KAPITLET.

Den magnetiska polen.

Då Hatteras närmade sig detta sund, kände han sin oro fördubblas; utgången av hans resa skulle nu avgöras. Hittills hade han gjort mera än sina föregångare, av vilka den lyckligaste, Mac Clintock, behövde femton månader för att uppnå denna del av polarhaven, men alltsammans var av ringa, ja, intet värde, om man ej lyckades genomtränga Bellotsundet; i vidrigt fall såg Hatteras sig instängd ända till följande år.

Han litade också endast på sig själv med avseende på kustens undersökande; han steg upp i Scoresbys tunna och tillbragte där flera timmar på lördagsmorgonen.

Besättningen hade fullkomligt klart för sig fartygets läge: en djup tystnad härskade ombord; propellerns rörelser blevo långsammare. Forward höll sig så nära land som möjligt. Kusten var överfylld med dessa isar, som de hetaste somrar ej förmå upplösa; det fordrades minsann ett gott och vant öga för att kunna upptäcka ett inlopp mitt ibland dem.

Hatteras jämförde sina kartor med landet. Solen visade sig ett ögonblick fram mot middagen, så att Shandon och Wall kunde anställa en noggrann observation, vilken de med hög röst meddelade Hatteras.

Under halva dagen kände alla sig beklämda och nedslagna, men omkring klockan 2 hördes från bramsalningen dessa ord, som uttalades med kraftig stämma:

— Babord hän och öka farten!

Briggen lydde ögonblickligen och vände sin förstäv mot den angivna punkten; havet skummade under skruvbladen, och Forward rusade med hela sin hastighet mellan isbanden.

Vägen var funnen, Hatteras steg ned på halvdäck och islotsen återvände till sin post.

— Nå, herr kapten — frågade doktorn — ha vi då äntligen kommit in i detta beryktade sund?

— Ja — svarade Hatteras och sänkte sin röst — men det är inte nog med att ha kommit in, man måste även löpa ut.

Efter dessa ord gick han in i sin hytt.

— Han har rätt — sade doktorn för sig själv — vi äro här liksom i en råttfälla utan stort utrymme att manövrera, och tänk, om man måste övervintra i detta sund? Gott! Vi äro då inte de första, vilka varit utsatta för ett dylikt öde, och där andra dragit sig ur spelet, skola vi väl även göra det.

Doktorn bedrog sig icke. Det var just på denna plats i en liten skyddad hamn, av Mac Clintock kallad Port Kennedy, som Fox övervintrade 1858. I detta ögonblick kunde man urskilja de höga granitbergen och de tvärbranta stränderna å ömse sidor.

Bellotsundet, en mil brett och sjutton mil långt, med en undervattensström av sex till sju knops fart, löper mellan berg, vilkas höjd är uppskattad till sextonhundra fot. Det skiljer North Sommerset från Boothia. Som man kan fatta, hava fartygen där ej fritt utrymme. Forward framskred försiktigt, men framåt gick det. Stormar inträffa ofta på detta inskränkta område, och briggen undgick icke heller deras vanliga våldsamhet. På Hatteras' befallning strökos bram- och märsstängerna. Oaktat allt detta arbetade fartyget förfärligt. Störtsjöar kommo i regnbyar. Röken försvann österut med en förvånande hastighet. Man gick något på måfå mitt ibland rörliga isar. Barometern föll till tjugunio tum. Det var svårt att kunna hålla sig på däck. Också förblevo de flesta av manskapet under däck för att ej onödigtvis utsätta sig för ansträngning.

Hatteras, Johnson och Shandon stannade på kommandobryggan trots regn- och snövirvlarna, och man måste tillägga att doktorn, som förfrågat sig, vilket skulle vara obehagligast för honom att göra i detta ögonblick, oförtövat kom upp på däck; man kunde ej höra och knappt se varandra. Också gjorde han sina reflexioner tyst för sig.

Hatteras försökte bana sig väg genom tjockan, ty enligt hans förmenande borde han framåt klockan 6 på aftonen befinna sig vid den yttersta ändan av sundet; nu syntes varje utlopp vara tillslutet. Hatteras blev då

tvungen att stanna och starkt förtöja sig vid ett isberg, men han hade ångan uppe hela natten.

Det var ett förfärligt väder. F o r w a r d s kättingar hotade varje ögonblick att springa. Man kunde befara, att isbergen som under den västliga vindens våldsamhet blivit lösryckta från sitt fäste, skulle komma i drift med briggen. Befälet förblev orubbligt på sin post, vaksamt på allt, svävande i en ytterlig farhåga. Till snövirvlarna kom ytterligare en fullkomlig hagelskur, som orkanen sammandrev på isbankarnas upptinade yta; varje hagel var såsom en uddvass pil.

Temperaturen steg särdeles högt under denna fasansfulla natt; termometern utvisade + 14° Celsius, och doktorn trodde sig till sin stora förvåning söderut varsebliva några blixtar, åtföljda av en ganska långt avlägset mullrande åska. Detta tycktes giva bekräftelse åt det vittnesbörd, som avgavs av valfiskfångaren Scoresby, vilken observerade en dylik naturföreteelse bortom sextiofemte parallellen. Kapten Parry var likaledes 1821 vittne till en sådan meteorologisk egendomlighet.

Omkring klockan 5 på morgonen förändrades vädret med en förvånande hastighet, och termometern föll hastigt till fryspunkten. Vinden gick över på nordlig, och det lugnade av. Man kunde skönja det västra utloppet, som likväl var helt och hållet tillspärrat. Hatteras kastade forskande blickar på kusten och frågade sig, om passagen verkligen fanns till.

Emellertid satte briggen till sina segel och smög sig långsamt fram bland isbanden, medan isarna under brakande krossades mot bordläggningen. Packisen var vid denna tidpunkt ännu sex till sju fot tjock. Man måste omsorgsfullt undvika dess påtryckning, ty i händelse

fartyget törnat emot den, hade det löpt fara att bliva upplyft och kastat på sida.

På middagen fick man för första gången beundra ett praktfullt solfenomen, en solring (halo) med två vädersolar. Doktorn gjorde sina observationer och upptecknade noga dess dimensioner. Den yttre bågen var synlig endast på en utsträckning av trettio grader på varje sida av horisontaldiametern; man kunde tydligt urskilja de bägge vädersolarna. De färger, som förefunnos i de lysande bågarna, gingo inifrån och utåt och voro röda, gula, gröna, svartblå och slutade med vitt ljus utan bestämbar yttre gräns.

Doktorn erinrade sig Thomas Youngs sinnrika teori om dessa luftfenomen. Denne fysiker antager, att vissa moln, sammansatta av iskristaller, sväva i luften; solstrålarna, som falla på dessa kristaller, bryta sig i sextio och nittio graders vinklar. Solringarna kunna alltså icke bildas på en klar himmel.

Doktorn fann denna förklaring ganska väl uttänkt.

Sjömän, som äro hemmastadda i de nordliga haven, betrakta i allmänhet detta fenomen som ett förebud till ymnig snö. Om denna iakttagelse nu skulle förverkliga sig, bleve Forwards belägenhet ganska svår. Hatteras beslöt därför att gå framåt.

Under återstoden av denna dag och följande natt njöt han ej ett ögonblicks vila, betraktade horisonten, rusade upp i bramsalningen och försummade icke något tillfälle att närma sig sundets utlopp.

Men på morgonen måste han stanna framför den ogenomträngliga bankisen. Doktorn sammanträffade med honom på kommandobryggan. Hatteras förde honom med sig akter ut, där de kunde tala utan fruktan att bliva hörda.

— Vi äro kringrända — sade Hatteras. — Det är omöjligt att komma längre.

— Omöjligt! utropade doktorn.

— Omöjligt! Om vi också använde allt krut ombord, skulle vi icke komma en kvarts mil framåt.

— Vad återstår då att göra? — frågade doktorn.

— Vad vet jag? Förbannat vare detta år, som visar sig under så ogynnsamma omständigheter!

— Men, min bäste kapten, om man måste övervintra, så låt oss göra det, och denna plats kan vara lika god som någon annan.

— Visserligen — sade Hatteras med låg röst — men man skulle inte behöva övervintra, i synnerhet i juni månad. Besättningens moraliska kraft blir hastigt förslappad under denna långa vila, varunder den har att utkämpa svåra lidanden. Jag räknade visst på att få övervintra, men åtminstone en breddgrad närmare polen.

— Ja, men ödet har velat, att Baffinsviken skulle vara tillsluten.

— Just den, som befunnits öppen för en annan — utropade Hatteras i vredesmod — för denne amerikanare, denne...

— Se så, lugna er, Hatteras! — sade doktorn med flit avbrytande honom. — Vi skriva nu endast den 5 juni och skola alltså inte förtvivla. En passage kan plötsligt öppna sig för oss. Ni vet, att isen har en viss benägenhet att dela sig i flera block just i lugnt väder, liksom om en pådrivande kraft verkade mellan de olika massorna, av vilka den är sammansatt. Vi kunna således den ena eller andra stunden finna havet fritt.

— Må den komma, och vi skola genombryta isen. Det är ganska möjligt, att det bortom Bellotsundet blir

lätt för oss att gå norrut genom Peels sund eller Mac Clintockkanalen, och då...

— Kapten — sade i detsamma James Wall — vi riskera att få vårt roder avlyft av isen.

— Nå väl — svarade Hatteras — får gå för det då. Jag samtycker inte till att det borttages, ty jag vill vara klar varje timme om dagen eller natten. Se till, Wall, att man skyddar det så mycket som möjligt genom att rödja ur vägen isstyckena, men för övrigt må det förbliva på sin plats. Ni förstår mig ju?

— Om emellertid... — tillade Wall.

— Inga anmärkningar, jag ber — svarade Hatteras allvarsamt. — Gå!

Wall återvände till sin post.

— Ack — sade Hatteras i en förbittrad ton — jag ville giva fem år av mitt liv för att befinna mig norrut. Jag känner inte någon farligare passage. Till råga på olyckan står kompassen stilla på så nära avstånd från den magnetiska polen, nålen blir trög och missvisar samt förändrar ständigt riktning.

— Jag tillstår — svarade doktorn — att det är en farlig kryssning, men de, som inlåtit sig i företaget, hade ju att bereda sig på faror, och det finnes ingenting, som bör kunna överraska dem.

— Men, herr doktor, min besättning har blivit mycket förändrad till sinnes, och ni hörde nyss, att mina styrmän redan göra sina anmärkningar. De pekuniära fördelar, som erbjödos dem alla, voro av den beskaffenhet, att de genast fattade sitt beslut att taga hyra, men efter avresan längta de ivrigare att få återvända. Doktor, jag är dåligt understödd i mitt företag, och om jag misslyckas, så är det ej den eller den matrosens fel, som

man kan tro, utan den bristande viljan hos vissa styrmän, men de skola dyrt få betala det.

— Ni överdriver, kapten.

— Jag överdriver inte alls. Tror ni, att besättningen är ledsen över de hinder, jag möter på min väg? Tvärtom! Man hoppas, att dessa skola förmå mig att övergiva mitt företag. Också knotar inte folket, så länge Forward stävar söderut. De galningarna inbilla sig, att de närma sig England. Men om jag lyckas komma norrut, ska ni få se, huru allt förändras. Jag svär likväl vid Gud, att inte någon levande varelse skall kunna rubba min föresats. Bara en liten öppning, varigenom min brigg kan smyga sig, även om jag skulle mista dess kopparförhydning, och ni skall få se på annat!

Kaptenens önskningar tycktes i någon mån bliva tillfredsställda, ty i likhet med doktorns förmodan hade en plötslig förändring inträffat under aftonens lopp. Isfälten hade under inverkan av vare sig vinden, undervattensströmmen eller temperaturen skingrat sig. Forward kastade sig djärvt framåt och krossade med sin stålstäv de simmande isstyckena. Han kryssade hela natten och på tisdagen omkring klockan 6 lopp han ut ur Bellotsundet.

Hatteras' uppretade, men hittills kuvade stämning gav sig luft, då han fann, att vägen norrut tyvärr var tillstängd. Han ägde likväl tillräcklig själsstyrka för att dölja sin förtvivlan, och liksom om den öppna vägen varit den som borde föredragas, lät han Forward åter gå utför Franklinsundet. Då han icke kunde segla uppför Peelsundet, beslöt han att gå omkring Prinsens av Wales land för att uppnå Mac Clintocks kanal, men han insåg ganska väl att Shandon och Wall icke kunde

bedraga sig därpå, utan att de visste varefter de hade att rätta sig i sin felslagna förhoppning.

Den 6 juni förflöt utan någon anmärkningsvärd händelse. Himmelen var snöbetäckt; vad Shandon bebådat inträffade verkligen.

I trettiosex timmar följde Forward krökningarna av Boothiakusten utan att lyckas närma sig Prinsens av Wales land. Hatteras ökade ångtrycket så mycket han kunde och slösade med kol, ty han räknade alltid på att skaffa sig nytt förråd vid ön Beechey. Torsdagen kom han till yttersta punkten av Franklinsundet, men fann vägen norrut ännu oöverskridlig.

Han var nära att förtvivla; han kunde ej ens längre återvända, ty isarna drevo honom framåt, och han såg vägen oupphörligt tillsluta sig bakom honom, liksom det aldrig hade funnits ett öppet vatten, där han gått fram en timme förut.

Forward var icke allenast urståndsatt att komma norrut, utan löpte även fara att bliva fången, om han stannade ett ögonblick. Han flydde därpå undan isarna som ett fartyg undan stormen.

Fredagen den 8 juni var han nära Boothialandet vid inloppet till James Ross' sund, vilket han till varje pris måste undvika, ty det har endast utlopp i väster och leder direkt till Amerikas kuster.

De observationer, som anställdes på middagen, angåvo 70° 5′ 17″ latitud och 96° 46′ 45″ longitud. Doktorn jämförde dessa siffror med sin karta och såg, att han omsider befann sig vid den magnetiska polen, just på samma ställe, där James Ross, sir Johns brorson, gjort sin sällsamma upptäckt.

Landet var lågt nära kusten, men höjde sig småningom, fast obetydligt, en mil inåt land.

Som F o r w a r d s ångpanna måste rengöras, lät kaptenen förtöja sitt fartyg vid ett isfält och tillät doktorn att gå i land med Johnson. Hatteras själv, likgiltig för allt, som ej var förknippat med hans planer, stängde in sig i hytten och slukade med sina blickar polkartan.

Doktorn och hans följeslagare kommo lätt i land; den förre bar ett inklinationsinstrument, avsett för hans experiment. Han ville kontrollera James Ross' arbeten och upptäckte inom kort den kalkstenskulle, som uppförts av denne. Han skyndade dit, och genom en öppning kunde han skönja den tennlåda, vari James Ross nedlade den officiella berättelsen om sin upptäckt. Ingen levande varelse tycktes på trettio år hava besökt denna ensliga trakt. På detta ställe upphängdes så nätt som möjligt en magnetnål, rörlig kring en h o r i s o n t a l axel, vilken strax under det magnetiska inflytandet antog en nästan vertikal ställning; attraktionspunkten befann sig på ett ganska obetydligt avstånd, om icke omedelbart under nålen.

Doktorn gjorde sitt experiment med mycken omsorg. Men om James Ross, i anseende till sina instrumenters ofullkomlighet, för sin vertikala nål endast kunde finna 89° 59′ inklination, så kommer det sig därav, att den rätta magnetiska punkten verkligen befinner sig en minut från detta ställe. Doktor Clawbonny var lyckligare, och på något avstånd därifrån hade han den utomordentliga tillfredsställelsen att se 90° inklination.

— Här är just den magnetiska polen i vår värld! — utropade han och stampade i marken.

— Är det verkligen här? — frågade Johnson.

— Just här, min vän.

— Nå — återtog han — då måste man övergiva varje förutsättning om magnetberg eller en magnetisk massa.

— Ja, min bäste Johnson — svarade doktorn skrattande, — det är bara hypoteser, som lättrogenheten uppställt. Som ni ser, finnes det inte här det minsta berg, som är i stånd att draga till sig fartyg och rycka från dem deras järn, ankare efter ankare, spik efter spik, och edra skor äro lika lösa och lediga här som på någon annan punkt av jordklotet.

— Men huru vill man då förklara?...

— Man förklarar det inte, Johnson; vi äro ännu inte tillräckligt lärda därtill. Men vad som är visst, exakt, matematiskt, det är, att den magnetiska polen är just här, här på denna punkt.

— Ack, herr doktor, vad kapten skulle vara lycklig att kunna säga detsamma om nordpolen!

— Han skall säga det, Johnson, han skall det.

— Om Gud vill det — svarade konstapeln.

Doktorn och hans följeslagare uppreste en stenpyramid just på den plats, där experimentet ägt rum, och sedan signal givits, att de skulle komma ombord, återvände de klockan 5 på aftonen.

SJUTTONDE KAPITLET.

Sir John Franklins förolyckande.

Forward lyckades att rakt skära James Ross' sund, fast detta icke skedde utan svårighet, och han måste tillgripa både sågar och petarder. Besättningen hade svåra mödor och lidanden att bekämpa. Temperaturen var lyckligtvis ganska dräglig och ojämförligt högre än den,

för vilken James Ross vid samma årstid var utsatt. Termometern utvisade +2° Celsius.

På lördagen dubblerades Cap Felix, på nordligaste ändan av Kung Wilhelms land, en av de medelstora öarna i dessa nordliga hav.

Besättningen erfor i denna stund ett livligt smärtsamt intryck och kastade nyfikna, men sorgsna blickar på denna ö, vars kust Forward följde längs efter.

Man hade verkligen i sikte detta Kung Wilhelms land, skådeplatsen för en av de förfärligaste händelser i nyare tider: några mil västerut hade Erebus och Terror gått totalt förlorade.

Forwards matroser kände mycket väl till de försök, som gjorts för att återfinna amiral Franklin, ävensom det vunna resultatet, men de voro i okunnighet om de sorgliga detaljerna vid denna stora olycka. Medan doktorn på kartan följde fartygets gång, närmade sig Bell, Bolton och Simpson honom och blandade sig i samtalet. Snart sällade sig de övriga kamraterna av nyfikenhet till dem; under tiden gick briggen med utomordentlig hastighet, vikar och uddar på kusten försvunno för deras blickar liksom ett jättestort panorama.

Hatteras mätte kommandobryggan med hastiga steg. Doktorn fann sig på däck omgiven av de flesta av besättningen. Han fattade det intressanta i denna belägenhet och visste, vilken makt en redogörelse för katastrofen, avgiven under dylika förhållanden, utövar. Han fortsatte därför det samtal, han börjat med Johnson, sålunda:

— Mina vänner, ni känner Franklins tidigare levnadsöden. Han var skeppsgosse liksom Cook och Nelson. Efter att hava tillbragt sin ungdom på stora sjöexpeditioner, beslöt han 1845 att uppsöka nordvästpassagen. Han förde befälet över Erebus och Terror, två beprövade

fartyg, som 1840 med James Ross gjort en expedition till sydpolen. Erebus, som utrustades av Franklin, hade sjuttio mans besättning, befäl och manskap sammanräknat, med Fitz James till kapten, Gore och Le Vesconte till löjtnanter, Des Voeux, Sargent och Couch till konstaplar och Stanley som skeppsläkare. Terror räknade sextioåtta man. Kapten var Crozier, löjtnanter Little Hogdson och Irving, konstaplar Horesby och Thomas, läkare Peddie. Man kan i vikarna, i sunden, på uddarna, på öarna, överallt i dessa farvatten läsa namnen på större delen av dessa olyckliga, av vilka icke en enda återsett sitt fädernesland, eller tillsammans 138 man! Vi veta, att Franklins sista brev äro avsända från ön Disko och daterade den 12 juli 1855. »Jag hoppas — skrev han — att i natt kunna avsegla till Lancastersundet.» Vad har timat sedan hans avresa från Diskoviken? Kaptenerna på valfiskfångarna Prince of Wales och Entreprise sågo de bägge fartygen för sista gången i Melville bay, men från den dagen har man ej mera hört talas om dem. Emellertid kunna vi följa Franklin på hans väg västerut; han gick genom Lancaster- och Barrowssunden och kom till ön Beechey, där han tillbragte vintern från 1845 till 1846.

— Men huru har man fått reda på dessa detaljer? — frågade skeppstimmermannen Bell.

— Genom tre gravar, som Austins expedition 1850 upptäckte på ön. I dessa gravar voro jordade tre av Franklins matroser. Sedermera inhämtade man närmare upplysningar av det dokument, som anträffades av löjtnant Hobson på Fox och var daterat den 25 april 1848. Vi veta sålunda, att Erebus och Terror efter sin övervintring seglade uppför Wellingtonkanalen ända till 77:de parallellen, men i stället för att fortsätta sin väg

norrut, en väg, som utan tvivel icke var farbar, vände de sig söderut och ...

— Och detta blev deras undergång — sade en djup allvarlig stämma. — Räddningen fanns endast norrut.

Alla sågo sig om: Hatteras, som stod lutad över balustraden på kommandobryggan, hade med flit framkastat dessa dystra ord åt sin besättning.

— Helt visst — fortfor doktorn — var det Franklins avsikt att uppnå den amerikanska kusten, men han överfölls av stormar under denna bedrövliga resa, och den 12 september 1846 blevo bägge fartygen kringvärvda av is några mil härifrån, nordväst om Cap Felix; de bortfördes ända nordnordväst om udden Victory. Just där — sade doktorn och utpekade en punkt i havet. — Men — tillade han — fartygen övergåvos inte förr än den 22 april 1848. Vad tilldrog sig väl under dessa nitton månader? Vad hava dessa olyckliga gjort? Utan tvivel hava de noga undersökt de kringliggande kusterna och försökt allt möjligt för att rädda sig, ty amiralen var en energisk man, och om han icke lyckats ...

— Kom det sig kanske därav, att hans besättningar bedrogo honom — sade Hatteras med dov röst.

Matroserna vågade ej upplyfta sina ögon; de kände sig träffade av dessa ord.

— Kort och gott, det olyckliga dokumentet upplyser oss ytterligare om att sir John Franklin dukade under för sina lidanden den 11 juni 1847. Heder åt hans minne! — sade doktorn, i det han blottade sitt huvud.

Hans åhörare följde under djup tystnad hans exempel.

— Vad blev det väl under tio månader av dessa olyckliga, som voro berövade sin chef? De stannade ombord på sina fartyg och beslöto sig ej förr än i april 1848 att övergiva dem! Etthundrafem man återstodo ännu av

etthundratrettioåtta. Trettiotre voro döda! Då uppreste kaptenerna Crozier och Fitz James en liten stenpyramid på udden Victory och nedlade där sitt sista dokument. Se, mina vänner, vi passera just förbi denna udde! Man kan ännu skönja lämningarna efter denna pyramid, som är upprest på, så att säga, den yttersta punkt, som John Ross uppnådde 1831. Här ha vi Cap Jane Franklin, där Cap Franklin och där Cap Le Vesconte! Där är Erebusviken, varest man anträffade den slup som förfärdigats av spillrorna från ett av fartygen och ställts på en släde; där anträffades silverskedar, en massa proviant, chokolad, te, andliga böcker m. m., ty de etthundrafem begåvo sig under ledning av kapten Crozier på väg till Great Fish-River. Hur långt ha de kunnat komma? Hava de lyckats uppnå Hudsons bay? Finnes väl några av dem i livet? Vart ha de tagit vägen efter den senast anträdda resan?

— Jo, det vill jag säga er — sade John Hatteras med stark stämma. — De försökte att komma till Hudsons bay, delade sig i flera grupper och togo vägen söderut. År 1854 upplyste ett brev av doktor Rae, att eskimåer 1850 träffat på detta Kung Wilhelms land en avdelning av fyrtio man, som jagade sälar och färdades på isen släpande en båt. De voro bleka och magra samt utmattade av ansträngningar och lidanden. Och kort därefter funnos trettio lik på fastlandet och fem på en närgränsande ö; några voro till hälften begravna, andra övergivna utan att begravas, de förra under en upp- och nedvänd båt, de senare under kvarlevorna av ett tält; här såg man en officer med sitt teleskop hängande över axeln och sin laddade bössa vid sidan; där längre bort kokkittlar med lämningar efter en ohygglig måltid. Då amiralitetet inhämtade dessa underrättelser, uppdrog det åt Hudsonbay-

kompaniet att skicka sina skickligaste ombud till skådeplatsen för dessa händelser. De gingo utför Backfloden ända till dess mynning och besökte Montreal och andra öar, men funno ingenting. Alla dessa olyckliga varelser hade dött av elände, lidande, hunger, i det de försökte förlänga sin tillvaro genom att tillgripa kannibalens förskräckliga resurser. Se där vad det blivit av dem längs denna väg i söder, som var beströdd med deras stympade kroppar! Ha ni ännu lust att gå i deras fotspår?

Den vibrerande rösten, de livliga åtbörderna och den eldiga blicken, varmed Hatteras uttalade dessa ord åstadkommo en obeskrivlig effekt. Besättningen, vars inbillningskraft blivit uppdriven, då den visste sig vara i närheten av dessa dystra trakter, utropade med en mun:

— Mot norr, mot norr!

— Ja, mot norr! Där finna vi räddning och ära! Mot norr! Himlen själv förklarar sig för oss! Vinden kastar om, sundet är fritt, klart att vända!

Matroserna rusade var och en till sin post. Isbanden upplöstes småningom. F o r w a r d sköt snabb fart och höll för högt ångtryck rätt på Mac Clintocksundet.

Hatteras hade haft skäl att räkna på ett mera fritt hav. Han följde den väg, man förmodade Franklin tagit, och gick längs östra kusten av Prinsens av Wales land, som då var tillräckligt bestämd, medan den motsatta stranden ännu är okänd. Detta sund tycktes vara alldeles isfritt. Också begagnade F o r w a r d sig av detta tillfälle för att återvinna den förlorade tiden. Han ökade ångan så mycket, att han den 14 juni passerade O s b o r n e b a y och de ytterst belägna punkter, som 1851 års expeditioner uppnådde. Isarna voro ännu talrika i sundet, men vattnet hotade icke att tryta under F o r w a r d s köl.

ADERTONDE KAPITLET.

Norrut.

Besättningen tycktes åter hava vant sig vid disciplin och lydnad. Manövreringarna, som voro få och föga påkostande, lämnade dem många fristunder. Temperaturen bibehöll sig över fryspunkten.

Duk, som var sällskaplig, när han ville, hade knutit ett uppriktigt vänskapsband med doktor Clawbonny, och de stodo på bästa fot med varandra. Men då i vänskap den ene vännen alltid måste offra sig för den andre, bör man tillstå, att doktorn icke var denne andre. Duk gjorde med honom allt vad han ville. Doktorn lydde som en hund sin herre. Duk visade sig dessutom vänlig mot större delen av besättningen och befälet, men undflydde, sannolikt av instinkt, Shandons sällskap. Han hyste gammalt groll till Pen och Foker, och hans hat gav sig luft i ett visst brummande, då de nalkades honom. Dessa vågade likväl icke anfalla kaptenens hund, »hans goda genius», såsom Clifton uttryckte sig.

Manskapet hade åter fattat förtroende till företaget och förhöll sig väl.

— Det ser ut — sade Wall en dag till Shandon — som om vårt folk tagit kaptenens tal för allvar och inte mera tyckes betvivla framgången.

— Däri göra de orätt — svarade Shandon — ty, om de begrundade saken och undersökte vår belägenhet, skulle de inse, att vi hoppa ur askan i elden.

— Emellertid — fortfor Wall — vi befinna oss nu på ett friare hav och återkomma till redan undersökta och kända vägar. Överdriver ni inte, Shandon?

— Jag överdriver ingenting, Wall. Hatet, avunden, om ni så vill, som Hatteras ingiver mig, förblinda mig inte. Svara mig, har ni undersökt koldurkarna?

— Nej! — svarade Wall.

— Nå, gå då ned, och ni skall få se, med vilken hastighet våra förråd minskas! Meningen var från början, att man förnämligast skulle begagna sig av seglen och skruven endast då användas, när man gick mot ström eller hade motvind. Vårt bränsle borde förbrukas med den strängaste sparsamhet, ty vem kan säga, på vilket ställe i dessa hav och för huru många år vi kunna bliva kvarhållna? Men Hatteras, som drives av sin galenskap att gå framåt, att komma ända till den otillgängliga polen, tänker icke mera på en dylik småsak. Vare sig vi hava motvind eller ej, går han för full ånga, och så framt detta fortfar, skola vi råka ganska illa ut, om inte rent av gå förlorade.

— Talar ni sant, Shandon? Det är då verkligen betänkligt?

— Ja, Wall, i sanning mycket betänkligt, inte blott för maskinen, som i brist på bränsle inte skall vara oss till någon nytta vid ett kritiskt ögonblick, utan ock betänkligt ur en annan synpunkt, nämligen en övervintring, varpå vi förr eller senare måste bereda oss. Man måste tänka något på kölden i ett land, där kvicksilvret ofta fryser i termometern. *

— Men om jag inte bedrager mig, Shandon, räknar kaptenen på att skaffa sig nytt förråd på ön Beechey, och han bör där finna kol i stor myckenhet.

— Kan man gå, vart man vill, i dessa hav, Wall? Kan man räkna på att finna det eller det sundet isfritt?

* Kvicksilvret fryser vid -40° Celsius under 0.

Och om vi inte lyckas komma till ön Beechey, vad skall det bliva av oss?

— Ni har rätt, Shandon! Hatteras handlar i mitt tycke oklokt. Men varför fäster ni inte hans uppmärksamhet härpå?

— Nej, Wall, — svarade Shandon med en illa dold bitterhet, — jag har beslutit att tiga. Jag ansvarar inte längre för fartyget och avvaktar lugnt vad som skall hända. Man befaller mig, och jag lyder, men uttalar inte min tanke.

— Tillåt mig säga er, att ni gör orätt, Shandon, emedan det är fråga om ett gemensamt intresse, och att kaptens okloka handlingssätt kan komma att kosta oss alla dyrt nog.

— Och om jag talade med honom, skulle han väl höra på mig?

Wall vågade ej giva något bestämt svar.

— Men — sade Wall — han skulle kanhända lyssna till besättningens föreställningar.

— Besättningen! — sade Shandon, i det han höjde på axlarna. — Men, min stackars Wall, har ni då inte givit akt på densamma? Den är livad av varje annan tanke än den på sin räddning. Den vet, att den framskrider mot sjuttioandra parallellen och erhålla en summa av ett tusen pund för varje grad bortom denna latitud.

— Ni har rätt, Shandon — svarade Wall — och kapten har använt det bästa sättet för att ha folket i sin makt.

— Utan tvivel — sade Shandon — åtminstone för det närvarande.

— Vad vill ni säga därmed?

— Jag menar, att då inga faror eller mödor förefinnas, då man har ett öppet hav framför sig, går allt av sig

självt. Hatteras har genom penningar skaffat sig folk, men vad man gör för penningar gör man ofta dåligt. Låt svåra omständigheter inträffa, faror, elände, sjukdom, modstulenhet och köld, som kunna göra oss vansinniga, och ni får väl se, om dessa människor ännu erinra sig den belöning, som en gång väntar dem.

— Alltså skall Hatteras, enligt ert förmenande, inte lyckas?

— Nej, Wall, han skall inte lyckas! Vid ett dylikt företag måste det mellan cheferna finnas en likstämmighet i idéer, en sympati, som nu saknas. Jag vill tillägga, att Hatteras är en galning, vilket hela hans förflutna liv bevisar. Men, vi få väl se! Sådana omständigheter kunna yppa sig, att man ser sig tvungen överlämna befälet på fartyget till en mindre oförvägen kapten.

— Men — sade Wall och skakade på huvudet med en tveksam min — Hatteras har alltid för sig...

— Han har — inföll Shandon livligt — han har på sin sida doktor Clawbonny, en lärd man, som endast tänker på att inhämta kunskaper, Johnson, en sjöman, som är slav under disciplinen och inte gör sig mödan att tänka, kanhända en eller två bland manskapet, som Bell, på sin höjd fyra — och vi äro aderton ombord. Hatteras åtnjuter inte besättningens förtroende, han vet det väl och lockar den med penningar. Han har skickligt begagnat sig av Franklins olycksöde, för att åstadkomma en förändring i deras lättrörda sinnen, men det skall inte räcka länge, säger jag, och om han ej lyckas landstiga på ön Beechey, är han förlorad.

— Om besättningen misstänkte...

— Jag ber er — svarade Shandon livligt — att inte meddela den våra iakttagelser, den skall nog göra dem själv. I detta ögonblick är det dessutom icke gott att

fortsätta vägen norrut. Men vem vet, om vad denne Hatteras tror vara en färd mot polen inte är endast en färd därifrån? Vid slutet av Mac Clintockkanalen vidtager Melvilles bay, och där utmynnar denna rad av sund, som åter leda till Baffins bay. Må Hatteras där taga sig i akt! Vägen österut är lättare än den norrut.

Man finner av dessa ord, hurudan Shandons sinnesstämning var och huru rätt kaptenen hade att i honom ana en förrädare.

Shandon hade för övrigt rätt, då han tillskrev besättningens nuvarande tillfredsställelse utsikten att snart överskrida sjuttioandra parallellen. Denna åtrå efter penningar angrep även de mindre djärva ombord. Clifton hade med stor noggrannhet uppgjort vars och ens saldo. Då man undantog kaptenen och doktorn, som ej kunde komma i fråga vid delning av belöningen, återstodo sexton man på Forward. Belöningen var ett tusen pund, vilket lämnade en summa av sextiotvå och ett halvt pund per man för varje grad. Om man någonsin komme till polen, skulle de aderton grader, man hade att passera, tillförsäkra en och var en summa av 1,125 p. st., d. v. s. en hel förmögenhet. Denna nyck skulle kosta kaptenen 18,000 p. st., men han var tillräckligt rik för att kunna betala en dylik lusttur till polen.

Dessa beräkningar retade i hög grad manskapets snikenhet, såsom man väl kan förstå, och mången, som fjorton dagar förut glatt sig över att få gå söderut, eftersträvade nu endast att få passera den gyllene breddgraden.

Forward seglade den 16 juni längs med Cap Aworth. Berget Rawlinson höjde sina vita toppar mot himlen. Temperaturen bibehöll sig några grader över fryspunkten. Kaskader och katarakter forsade längs ber-

gets sidor. Från glaciärerna kastades väldiga strålar ut i rymden. Den nordliga naturen i strid med blidvädret erbjöd ett lysande skådespel. Briggen seglade tätt under kusten. På några för vinden skyddade klippor såg man ljungbuskar, vilkas rosenröda blommor blygsamt tittade fram bland snön, lavar av en rödaktig färg samt skotten på några dvärgpilar, som slingrade sig efter marken.

Omsider dubblerade man den 19 juni på denna beryktade sjuttioandra breddgrad Cap Minto, som utgör en av ändpunkterna av Ommaney bay. Briggen inlopp i Melvilles bay, som av Bolton fick namnet Guldhavet. Denna glada sjögast var med anledning härav outtömlig i sitt skämt, varåt den gode Clawbonny skrattade hjärtligen.

Forwards kryssning var, oaktat en stark nordostlig vind, ganska lätt, så att han den 23 juni passerade sjuttiofjärde breddgraden. Han befann sig då mitt i Mellvillebassängen, ett av de vidsträcktaste vatten i dessa trakter. Detta hav överfors första gången av kapten Parry på hans stora expedition 1819, och det var där hans besättning erhöll den belöning av 5,000 p. st., som genom en parlamentsakt blivit utfäst.

Clifton nöjde sig med att göra den anmärkningen, att det var två grader från den sjuttioandra till sjuttiofjärde; detta gjorde redan på hans lott ett hundra tjugufem pund. Men man gjorde honom uppmärksam på, att penningar hade obetydligt värde i dessa farvatten, att man ej kunde kalla sig rik, då man ej kunde dricka upp sin förmögenhet. Han fann då för gott att avvakta det ögonblick, när han kunde raskt omsätta den på en restauration i Liverpool och skaffa sig en riktigt glad dag.

NITTONDE KAPITLET.

En valfisk i sikte.

Melvillebassängen var lätt segelbar, ehuru icke isfri. Man såg omätliga isfält, som sträckte sig ända till horisontens gränser. Här och där syntes några isberg, men de voro orörliga och liksom förankrade mitt ibland isfälten. F o r w a r d följde för full ånga stora pass, där dess manövreringar voro lätta. Vinden kastade ofta om och gick hastigt från det ena strecket på kompassen till det andra.

Vindens föränderlighet är ett märkvärdigt fenomen i de arktiska haven, och ofta skilja knappt några minuter en död stiltje från den häftigaste storm. Detta erfor Hatteras den 23 juni mitt på det ofantliga havet.

De mest konstanta vindarna blåsa vanligen från bankisen åt öppna havet och äro ganska kalla. Denna dag föll termometern några grader; vinden sprang över på sydlig och häftiga byar, åtföljda av tjock snö, veno över isfälten. Hatteras lät genast beslå seglen, men detta hann ej verkställas tillräckligt skyndsamt, och förbramseglet bortslets inom ett ögonblick.

Hatteras utdelade under manövrerna sina befallningar med det största lugn och lämnade ej däcket under stormen; han nödgades fly undan ovädret och draga sig västerut. Stormen uppjagade höga vågor, på vilka gungade isstycken av alla former, lösryckta från de omkringliggande isfälten. Briggen vräktes liksom en leksak, och stora stycken av packis hopades mot hans skrov. Ibland reste han sig nästan lodrätt mot spetsen av ett fly-

tande berg, och hans stålstäv, som uppsamlade det diffusa ljuset, glänste som en smältande järnstång; sedan dök han med stäven ned i en avgrund, medan skruven svängde omkring i luften under ett hemskt dån och piskade den med sina nakna blad. Regnet, blandat med snö, föll i störtskurar.

Doktorn kunde icke försumma ett dylikt tillfälle att låta blöta sig in på kroppen. Han stannade på däck, ett rov för all den uppskakande hänryckning, som fattar en lärd vid ett sådant skådespel. Hans närmaste granne skulle ej kunnat höra hans röst; därför teg han och såg. Men härunder blev han vittne till ett sällsamt och för de nordligaste trakterna egendomligt fenomen.

Stormen var inskränkt till en trång yta och sträckte sig icke mera än tre eller fyra mil. Den vind, som blåser över isfälten, förlorar mycket av sin styrka och kan icke sträcka sin olycksbringande våldsamhet långt. Doktorn såg då och då, när det lugnade av ett ögonblick, en klar himmel och ett stilla hav bortom isfälten.

Forward behövde då endast leta sig genom öppningarna för att åter kunna kryssa tryggt, men han lopp fara att bliva kastad mot de rörliga bankarna, som lydde svallvågornas rörelser. Hatteras lyckades emellertid inom några timmar föra sitt fartyg till lugnt vatten, medan orkanen, som i all sin våldsamhet rasade vid horisonten, utdog några kabellängder från Forward.

Melvillebassängen ägde då icke längre samma utseende. En stor mängd berg hade under vågornas och vindarnas inverkan lösryckts från kusterna och drev nu norrut, krossande och törnande mot varandra i alla riktningar. Man kunde räkna flera hundra sådana, men vattnet är stort, och briggen undvek dem lätt. Anblicken var storartad av dessa simmande massor, som, begåvade

med olika hastighet, tycktes strida sins emellan på detta stora kapplöpningsfält.

Doktorn stod försjunken i hänryckning häröver, då harpuneraren Simpson närmade sig honom och fäste hans uppmärksamhet på havets skiftande färger; dessa färger omväxlade från högblått till olivfärg. Långa strimmor sträckte sig från norr till söder med så skarpt begränsade kanter, att man, så långt ögat nådde, kunde se deras demarkationslinje.

— Nå, herr doktor, vad tänker ni om detta egendomliga förhållande? — frågade Simpson.

— Jag tänker — svarade doktorn — det samma, som valfiskfångaren Scoresby gjorde om dessa olika färgade vattens natur: att det blå vattnet saknar dessa miljarder mikroskopiska djur och maneter, av vilka det gröna är överfyllt. Han anställde en mängd experiment härutinnan, och jag tror honom gärna.

— Ack, herr doktor, man kan draga en annan lärdom av havets färg.

— Verkligen?

— Ja, herr doktor, och så sant jag är harpunerare, tror jag, att vi skulle hava gott tillfälle därtill, om Forward endast vore en valfiskfångare.

— Men — svarade doktorn — jag kan inte ens se den minsta valfisk.

— Gott, det dröjer inte länge förrän vi få se någon, jag lovar er det. Det är en ofantlig tur för en fiskare att träffa dessa gröna strimmor under denna breddgrad.

— Och varför det? — frågade doktorn, som livligt intresserades av dessa anmärkningar av en fackman.

— Emedan det är i detta gröna vatten — svarade Simpson — man fångar valfiskar i största myckenhet.

— Och orsaken därtill är, Simpson?

— Att de där finna en riklig föda.

— Är ni säker på detta faktum?

— Ja, herr doktor, jag har anställt försök i den vägen hundra gånger i Baffins bay, och jag ser inte, varför det skulle vara annorlunda i Melvilles bay.

— Däri bör ni hava rätt, Simpson.

— Se dit bara! — sade denne och lutade sig över bastingeringen.

— Nåväl — svarade doktorn — man skulle tro, att det är kölvattnet efter ett fartyg.

— Nej — sade Simpson — det är ett fettämne, som valfisken lämnar efter sig. Tro mig, djuret, som frambragt det, bör inte vara långt borta.

Luften var verkligen mättad av en stark fettlukt. Doktorn började då att uppmärksamt betrakta havsytan, och harpunerarens förutsägelse gick snart i fullbordan. Fokers röst hördes från bramsalningen.

— En valfisk i lä! — ropade han.

Allas blickar vändes i den angivna riktningen; en ganska hög vattenpelare, som sprang upp ur havet, märktes på en mils avstånd från briggen.

— Där är den! Där är den! — utropade Simpson, vars erfarenhet icke bedrog honom.

— Den har försvunnit — sade doktorn.

— Man skulle nog få rätt på honom, om det vore nödvändigt — sade Simpson med en ton av saknad.

Men till hans stora förvåning, och ehuru ingen skulle vågat begära det, gav Hatteras befallning att klargöra den för valfiskfångst avsedda båten. Han ville på samma gång bereda manskapet denna förströelse som förskaffa sig några kärl olja. Denna tillåtelse till jakt emottogs därför med stor belåtenhet.

Fyra matroser togo plats i båten. Johnson satt akterut

och erhöll i uppdrag att styra den samma; Simpson höll sig förut med harpunen i hand. Man kunde ej avhålla doktorn från att deltaga i expeditionen. Havet var tämligen lugnt. Båten lade ut, ilade snabbt framåt, och tjugu minuter senare var den en mil från briggen.

Valen, som insupit ett nytt förråd luft, hade ånyo dykt ned, men han återkom snart till ytan och uppkastade till femton fots höjd denna blandning av ångor och slem, som utströmma ur hans spruthål.

— Där, där! — ropade Simpson och pekade på en punkt omkring åtta hundra alnar från båten.

Denna roddes snabbt rakt mot valen, och Hatteras, som från däcket märkt honom, närmade sig med sakta maskin.

Än syntes den ofantliga cetacén, än försvann han bland vågorna, visande sin svartaktiga rygg, som liknade en klippa i öppna sjön. En valfisk simmar ej hastigt, om han icke är förföljd, och denne rörde sig i största maklighet.

Båten närmade sig honom tyst, i det de följde det gröna vattnet, vars egendomlighet hindrade djuret att se sin fiende. Det är alltid ett oroväckande skådespel att se en bräcklig farkost förfölja dessa vidunder. Detta kunde mäta omkring ett hundra trettio fot, och det är ingalunda ovanligt, att man mellan sjuttioandra och åttionde graderna påträffat valar, vilkas kroppslängd överstiger etthundraåttio fot. Äldre skriftställare hava till och med talat om djur, som äro mera än sju hundra fot långa, men dessa måste man hänföra till inbillningens område.

Båten befann sig snart nära valfisken. Simpson gjorde ett tecken med handen, man vilade på årorna, och den skicklige sjömannen svängde sin harpun och kastade

den med kraft. Detta vapen, försett med skarpa hullingar, inträngde i det tjocka fettlagret. Valfisken, som var sårad, kastade sin stjärt i vädret och dök. De fyra årorna lyftes genast upp; linan, som var fäst vid harpunen och hade sin plats förut, avrullades med en otrolig hastighet, och båten, som med skicklig hand sköttes av Johnson, bortrycktes.

Valfisken avlägsnade sig i sitt lopp från briggen och gick mot de rörliga isbergen. På detta sätt fortgick hans färd i en halv timmes tid. Man måste fukta harpunlinan, för att den inte genom friktion skulle fatta eld. Då djurets hastighet tycktes förminskas, inhalades linan så småningom och upprullades omsorgsfullt. Valen syntes snart åter på havsytan, där han slog omkring med sin förfärliga stjärt och uppkastade väldiga vattenpelare, vilka som ett häftigt regn föllo ned över båten. Simpson hade fattat ett långt spjut och rustade sig till en strid på liv och död med djuret.

Men valfisken försvann genom ett utlopp, som omgavs av tvenne isberg. Nu blev det farligt att förfölja honom.

— Fördömt! — utropade Johnson.

— Framåt, framåt! Friskt mod, mina vänner — ropade Simpson i sitt jaktraseri — och valen är vår!

— Men vi kunna inte förfölja honom bland isbergen — svarade Johnson.

— Jo, jo! — skrek Simpson.

— Nej, nej! — sade några matroser.

— Jo, jo! — svarade åter andra.

— Medan dessa ord växlades, hade valen inträngt mellan två flytande berg, som vinden och vågorna tycktes vilja förena.

Båten, som bogserades av djuret, hotades att bliva

bortförd till det farliga passet, då Johnson rusade för ut och med en yxa kapade linan.

Det var hög tid; de bägge bergen sammanslötos med en oemotståndlig makt och krossade mellan sig det stackars djuret.

— Förlorad! — utropade Simpson.

— Räddade! — svarade Johnson.

— Detta förtjänade i sanning att ses — sade doktorn, som under hela tiden varit en tyst och uppmärksam åskådare.

Den kraft, varmed dessa berg krossade valen, var oerhörd. Han blev ett offer för en händelse, som är ganska vanlig i dessa hav. Scoresby berättar, att under loppet av en enda sommar trettio valfiskfångare sålunda gått förlorade i Baffins bay. Han såg en gång en tremastare inom en minut tillplattas mellan två ofantliga ismurar, som närmade sig varandra med en förfärande hastighet, varigenom fartyget med man och allt förolyckades. Han såg vid ett annat tillfälle två fartyg liksom av lansstötar borras tvärs igenom av skarpa isstycken, som voro mera än ett hundra fot långa.

Några minuter senare lade båten till vid briggen och intog sin vanliga plats på däck.

— Det där — sade Shandon med hög röst — var en läxa för dem, som äro nog okloka att våga sig in i de trånga passen.

TJUGONDE KAPITLET.

Ön Beechey.

Den 25 juni hade F o r w a r d i sikte C a p D u n d a s på den nordvästligaste delen av Prinsens av Wales land. Man hade nu stora svårigheter att bekämpa bland ismassorna, som blevo allt talrikare. Farvattnet blev på detta ställe trängre, och hela raden av öarna Crozier, Young, Day, Lowther och Garret, ordnade liksom fästen framför en redd, kom isbandet att hopa sig i sundet. Vad briggen under andra förhållanden kunnat uträtta på en dag, erfordrade nu en tidrymd från den 25 till den 30 juni. Han stoppade, backade, avbidade varje gynnsamt tillfälle för att icke förfela målet och hade under sina uppehåll ångan så litet uppe som möjligt, men släckte aldrig av för att kunna använda den varje timme på dagen eller natten.

Hatteras hade lika väl reda på sitt kolförråd som Shandon, men, säker om att på ön Beechey finna bränsle, ville han icke av sparsamhetsskäl förlora en enda minut. Han hade i följd av sin omväg söderut blivit ganska mycket uppehållen och ehuru han varit nog försiktig att lämna England i början av april månad, hade han nu icke kommit längre framåt än de föregående expeditionerna vid samma tidpunkt.

Den 30 såg man C a p W a l k e r på nordostligaste ändan av Prinsens av Wales land. Det är den ytterst belägna udde, som Bellot och Kennedy varseblevo den 3 maj 1852 efter en utflykt genom hela North Sommerset. Redan 1851 hade kapten Ommaney på Austins expedition haft lyckan att där kunna förse sig med proviant.

Denna ganska höga udde är märkvärdig genom sin rödbruna färg. Då luften är klar, kan man se därifrån ända till inloppet av Wellingtonkanalen. Mot aftonen såg man Cap Bellot skilt från Cap Walker genom Mac Leon bay. Cap Bellot erhöll sitt namn i närvaro av den unga franska officer, som den engelska expeditionen hälsade med ett trefaldigt leverop. På detta ställe består kusten av en gulaktig sandsten av ett ganska skrovligt utseende; den är otillgänglig genom kolossala isstycken, som nordanvinden där på ett imponerande sätt hopvräker.

Kusten försvann snart ur sikte för Forward, som banade sig väg genom den lösa isen, skar Barrowsundet och seglade mot ön Beechey.

Hatteras, som var fullt och fast besluten att gå rakt framåt för att icke bliva förd bortom ön, lämnade sällan sin post under de följande dagarna. Han äntrade ofta upp till bramsalningen för att utse den fördelaktigaste passagen. Allt vad en sjömans skicklighet, kallblodighet, djärvhet och snille kunde uträtta, det ådagalade han under överfarten av sundet. Slumpen gynnade honom just icke, det är sant, ty vid denna årstid hade han bort finna havet nästan isfritt. Men som han varken sparade på ångan, besättningen eller sig själv, kom han fram till sitt mål.

Den 3 juli klockan 11 f. m. signalerade utkiken land norrut. Hatteras gjorde sina observationer och igenkände ön Beechey, denna vanliga mötesplats för arktiska sjöfarande. Där anlöpte nästan alla fartyg, som vågade sig ut på dessa hav. Där inrättade Franklin sitt första vinterkvarter, innan han inträngde i Wellingtonsundet. Där sammanträffade Creswell, Mac Clures sekond, sedan han tillryggalagt fyrahundrasjuttio mil på isen, med

Phoenix och återvände till England. Det sista fartyg, som före Forward kastade ankare vid ön Beechey, var Fox. Mac Clintock försåg sig där den 11 augusti 1855 med varjehanda förråd och reparerade byggnader och magasin. Det var icke två år sedan dess. Hatteras kände noga till dessa detaljer.

Johnsons hjärta klappade våldsamt vid åsynen av denna ö. Då han förra gången besökte den, var han kvartermästare på Phoenix. Hatteras tillsporde honom om kustens beskaffenhet, om ankarplatser och om bästa sättet att landstiga. Vädret var härligt och temperaturen höll sig vid +14° Celsius.

— Nå, Johnson — frågade kaptenen — känner ni igen er här?

— Ja, kapten, det är nog riktigt ön Beechey. Men ni måste hålla litet längre norrut, ty kusten är där mera tillgänglig.

— Men byggnaderna och magasinen? — frågade Hatteras.

— Dem kan ni inte se förr, än ni kommit i land; de ligga skyddade bakom kullarna, som ni ser där borta.

— Och ni har fört dit stora förråd?

— Betydliga, kapten. Det var hit amiralitetet skickade oss 1853 under befäl av kapten Inglefield med ångaren Phoenix och transportfartyget Breadalbane. Vi medförde så mycket, att det bör räcka för en hel expedition.

— Men kapten på Fox försåg sig allt rikligen 1855 ur dessa förråd — sade Hatteras.

— Var lugn, kapten — genmälde Johnson — det finnes tillräckligt kvar för er; kölden har en märkvärdig förmåga att konservera, och vi skola finna allt i samma goda skick som på första dagen.

— För livsmedel behöver jag inte sörja, ty sådana har jag för flera år; vad jag behöver, det är kol.

— Kapten, vi hava där lämnat mera än ett tusen tons kol, så att i det fallet kan ni vara obekymrad.

— Det är bra — sade Hatteras, som med kikaren i hand alltjämt följde kusten.

— Ni ser den där udden — återtog Johnson; — då vi dubblerat den, äro vi ganska nära vår ankarplats. Det var just från denna punkt, som vi reste till England med löjtnant Creswell och tolv sjuka man från Investigator. Men om vi också hade lyckan att hemföra Mac Clures sekond, så fick löjtnant Bellot, som åtföljde oss på Phoenix, aldrig återse sitt fosterland. Ack, det är ett dystert minne! Kapten, jag tror, att vi böra kasta ankar just här.

— Gott! — svarade Hatteras.

Han utdelade sina befallningar i överensstämmelse härmed. Forward befann sig i en liten vik, som av naturen var skyddad mot nordliga, ostliga och sydliga vindar, på ungefär en kabellängds avstånd från kusten.

— Mr Wall — sade Hatteras — låt göra klar skeppsbåten och sänd den med sex man i land för att föra kol ombord.

— Strax, kapten! — svarade Wall.

— Jag beger mig i land i pirogen tillsammans med doktorn och Johnson. Mr Shandon, vill ni göra oss sällskap?

— Till er tjänst, kapten! — svarade Shandon.

Några ögonblick därefter tog doktorn, som försett sig med en jägares och vetenskapsmans hela attiralj, plats i pirogen jämte sina kamrater; tio minuter därefter landstego de på en ganska låg och stenig kust.

— Visa oss nu vägen, Johnson! — sade Hatteras. — Ni känner väl igen er?

— Fullkomligt, kapten, men där står ett minnesmärke, som jag inte väntade mig att finna på denna plats.

— Jag vet vad det är — utropade doktorn — låt oss gå närmare; denna sten skall själv säga oss, varför den står här.

De fyra männen gingo framåt, och doktorn sade i det han avtog hatten:

— Detta, mina vänner, är ett minnesmärke, som upprests till Franklins och hans följeslagares minne.

Lady Franklin, som 1855 till doktor Kane överlämnat en svart marmortavla, anförtrodde 1858 ytterligare en annan åt Mac Clintock för att uppställas på ön Beechey. Mac Clintock uppfyllde samvetsgrant sin plikt och placerade denna tavla icke långt från en gravvård, som till Bellots minne redan blivit rest av sir John Barrow.

Denna tavla hade följande inskription:

Till minne
av
Franklin, Crozier, Fitz James
och alla deras tappra bröder, officerare och trogna kamrater som lidit och omkommit för vetenskapens sak och sitt fäderneslands ära.

Denna sten är rest nära den plats, där de tillbragt sin första arktiska vinter och varifrån de avrest för att besegra alla hinder eller dö.

Den förevigar minnet av deras landsmän och vänner, som beundra dem, och den genom en fast förtröstan till Gud kuvade smärtan hos henne, som i expeditionens chef förlorat den ömmaste och tillgivnaste bland makar.

Så förde han dem till den sista hamnen, där de alla vila.
1855.

Denna sten, upprest på en ödslig kust i fjärran belägna regioner, talade gripande till hjärtat; doktorn kände sina ögon fuktas av tårar. På samma plats, där Franklin och hans följeslagare uppehöllo sig, fulla av mod och hopp, fanns ej mera, som påminde om dem än ett marmorstycke. I trots av den hemska varningen i deras öde, var Forward klar att störta sig fram på samma väg som Erebus och Terror.

Hatteras var den första, som frigjorde sig från denna dystra betraktelse, och han klättrade skyndsamt uppför en ganska hög kulle, som var nästan helt och hållet fri från snö.

— Kapten — sade Johnson, som följde honom — härifrån skola vi bestämt se magasinen.

Shandon och doktorn sammanträffade med dem i det ögonblick de uppnådde kullens spets. Men härifrån förlorade deras blickar sig över ofantliga slätter, som ej utvisade ett spår efter byggnader.

— Det var besynnerligt! — sade Johnson.

— Nå, var äro magasinen? — frågade Hatteras livligt.

— Jag vet inte ... jag ser inte ... — stammade Johnson.

— Ni har misstagit er om vägen — sade doktorn.

— Jag tycker likväl — återtog Johnson begrundande — att just på detta ställe ...

— Nå — sade Hatteras otåligt — vart skola vi gå?

— Vi stiga ned — sade konstapeln — ty det är möjligt, att jag bedrager mig. På sju år kunna dessa trakter hava fallit ur mitt minne.

— Ja, i synnerhet — svarade doktorn — då landet är så enformigt som detta.

— Och ändå ... — mumlade Johnson.

Shandon hade under hela tiden icke gjort en enda anmärkning. Efter några minuters marsch stannade Johnson.

— Nej! — utropade han. — Jag bedrager mig inte.

— Vad menar ni? — frågade Hatteras, i det han såg sig omkring.

— Ni ser där upphöjningarna i marken — sade Johnson och utpekade under sina fötter tre kullar, som man fullkomligt väl kunde urskilja.

— Vad sluter ni till därav?

— Det där är tre gravar för Franklins matroser. Jag är säker därpå. Jag har inte misstagit mig; hundra steg från oss borde man finna byggnaderna, och om de inte synas till . . . kommer det sig därav att . . .

Han vågade ej uttala sin tanke. Hatteras hade skyndat framåt, och en våldsam rörelse av förtvivlan bemäktigade sig honom. Där borde verkligen de så mycket efterlängtade magasinen funnits med varjehanda förråd, varpå Hatteras räknat; men skövling, plundring, förödelse hade gått fram, där människohänder nedlagt ofantliga förråd för nödställda och utblottade sjöfarande. Vilken hade väl kunnat anställa denna förödelse? Djuren i dessa trakter, vargar, rävar eller björnar? Nej, ty de skulle endast tillgripit livsmedlen, men det återstod ej ens en tälttrasa, ett trästycke, en bit av järn eller något annat slag metall och — vilket var det förfärligaste för Forwards män — ej en tillstymmelse till bränsle.

Helt säkert hade eskimåerna, som ofta varit i förbindelse med europeiska fartyg, slutligen lärt sig inse värdet av dessa artiklar, som de helt och hållet sakna. Sedan Fox uppehöll sig där, hade de ofta kommit till detta på många slags förråd rika ställe, oupphörligt plundrat och väl förstått att ej lämna något spår efter det som varit.

Och nu var det endast ett täcke av halvsmält snö, som betäckte marken!

Hatteras stod där helt bestört. Doktorn såg sig omkring och skakade på huvudet. Shandon teg som vanligt, och en uppmärksam åskådare skulle märkt ett elakt småleende spela på hans läppar.

I detsamma anlände de av Wall utsända matroserna. De fattade genast allt. Shandon närmade sig kaptenen och sade:

— Herr kapten, jag tycker, det är onödigt att misströsta; vi äro lyckligtvis vid inloppet till Barrows sund, som återför oss till Baffins bay.

— Mr Shandon — svarade Hatteras — vi äro lyckligtvis vid inloppet till Wellingtons sund, som för oss norrut.

— Och på vad sätt skola vi komma fram, kapten?

— Med seglen, min herre. Vi hava ännu bränsle för två månader, och det är mera, än vi behöva under vår förestående övervintring.

— Tillåter ni mig säga ... — återtog Shandon.

— Jag tillåter er att följa mig ombord — svarade Hatteras.

I det han vände sin sekond ryggen, återvände han till briggen och stängde in sig i sin hytt.

I två dagar hade man motvind. Kaptenen visade sig ej på däck. Doktorn drog nytta av detta tvungna uppehåll och genomströvade ön Beechey. Han samlade några växter, som en relativt hög temperatur låtit växa här och där på de snöfria klipporna, såsom ljung, lavar, ett species gul ranunkel, ett slags växt, som liknar syra med på sin höjd några linjer breda blad, och ganska vackra exemplar av stenbräckan.

Denna trakts fauna överträffade dess så inskränkta

flora. Doktorn såg hela skockar av gäss och tranor, som flögo norrut. Ejdrar med en blåaktig färg, en art beckasiner, islommar, dykare med ganska långa kroppar, skrikande flockar av tretåiga måsar m. fl. representerade på ett värdigt sätt fåglarnas klass. Doktorn var nog lycklig att få skjuta några grå harar, som ännu icke påtagit sitt vita vinterpälsfoder, och en blå räv, som Duk jagade med synnerlig skicklighet.

Några björnar, tydligen vana att frukta människan, höllo sig på vederbörligt avstånd, och sälarna voro ytterst skygga, utan tvivel av samma skäl som deras fiender björnarna. Klassen a r t i c u l a t a, ordningen d i p t e r a, familjen c u l i c i d e s (mygg), representerades av ett simpelt knott, ett enda, vilket doktorn hade den glädjen att fånga, sedan han fått känna på dess bett. Såsom konchyliolog hade han mindre lycka och måste nöja sig med en mussla och några tvåskaliga snäckor.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Bellots död.

Temperaturen bibehöll sig under den 3 och 4 juli vid +14° Celsius; detta var den högsta värmegrad man iakttog under denna expedition. Men torsdagen den 5 gick vinden över på sydostlig och åtföljdes av häftiga snövirvlar. Termometern hade natten förut fallit betydligt. Hatteras bekymrade sig ej om den dåliga sinnesstämningen bland besättningen utan gav befallning om att gå till segels. På tretton dagar, d. v. s. sedan man passerade Cap Dundas, hade F o r w a r d icke kommit en grad längre

norrut. Också var det parti, som representerades av Clifton, icke belåtet. Dess önskningar stodo i detta ögonblick verkligen i överensstämmelse med kaptenens beslut att gå upp mot Wellingtonkanalen, och det gjorde inga invändningar eller svårigheter vid fartygets manövrering.

Briggen lyckades icke utan möda att gå till segels, men sedan han under natten fått upp fock-, märs- och bramseglen, kastade Hatteras sig djärvt mitt in bland isbanden, som strömmen bortförde söderut. Besättningen blev högligen uttröttad under denna slingrande manövrering, som tvang den att ofta backa seglen.

Wellingtonkanalen har icke någon särdeles stor bredd; den löper mellan North Devons kust i öster och ön Cornwallis i väster. Denna ö ansågs länge för en halvö. Det var sir John Franklin, som 1846 kringseglade densamma.

Undersökningen av Wellingtonkanalen verkställdes 1851 av kapten Penny med valfiskfångarna Lady Franklin och Sophie. En av hans sekonder, Stewart, som framträngde till Cap Beecher, på 76° 20′ latitud, fann där öppet hav! Det var just något, varpå Hatteras hoppades.

— Vad denne Stewart funnit, skall jag finna — sade han till doktorn — och då kan jag gå för fulla segel till polen.

— Men — svarade doktorn — fruktar ni inte, att er besättning...

— Min besättning! — sade Hatteras strängt, men han tillade sedan med låg röst och till doktorns stora förvåning: — Arma folk!

Det var första gången, som doktorn händelsevis kom att uppdaga en sådan känsloyttring hos kaptenen.

— Men — fortfor den senare — de måste följa mig och de skola följa mig.

Emellertid om Forward också icke hade att befara en sammanstötning med de ännu ordnade isbanden, kom han obetydligt norrut, ty motvind nödgade honom ofta att stanna. Han passerade med svårighet Cap Spencer och Cap Innis och slutligen, till Cliftons stora glädje, tisdagen den 10 sjuttiofemte breddgraden.

Forward befann sig på samma punkt, där de amerikanska fartygen Rescue och Advance under befäl av kapten Haven voro utsatta för så stora faror och lidanden. Doktor Kane åtföljde denna expedition. Mot slutet av september 1850 kastades dessa fartyg, insnärjda av en bankis, med oemotståndlig kraft tillbaka till Lancastersundet.

Det var Shandon, som berättade denna olyckshändelse för James Wall och några av besättningen.

— Advance och Rescue — sade han till dem — blevo så skakade och vräktes så hit och dit av isen, att man måste avstå från att uppgöra eld ombord, och likväl föll temperaturen ända till aderton grader under noll. Under hela vintern kvarhöllos de olyckliga besättningarna som fångar i bankisen, alltjämt färdiga att lämna fartygen, och under tre veckor lade de ej ens av sina kläder. Det var i detta förfärliga tillstånd, som de, efter att hava drivit en tusen mil, bortfördes ända mitt ut på Baffins bay.

Man kan lätt tänka sig, vilken verkan dylika berättelser skulle hava på besättningens redan nedslagna sinnen.

Under tiden samtalade Johnson med doktorn om en händelse, för vilken dessa farvatten varit skådeplatsen. Doktorn underrättade honom enligt hans begäran om det ögonblick, då briggen befann sig på 75° 30′ latitud.

— Där är det, där är det! utropade Johnson. — Se där är den sorgligt minnesvärda platsen!

Då den hederlige konstapeln sade dessa ord, tindrade tårar i hans ögon.

— Ni vill tala om löjtnant Bellots död — sade doktorn till honom.

— Ja, herr doktor, om denne tappre officer, som ägde hjärta och mod som få.

— Och det var här, säger ni, katastrofen inträffade?

— Just här på denna del av North Devons kust! Ödet spelade en stor roll vid denna olycka, som inte skulle timat, om kapten Pullen kommit förr ombord.

— Vad menar ni, Johnson?

— Hör mig, herr doktor, och ni skall finna att livet ofta hänger på en obetydlighet. Ni vet, att löjtnant Bellot 1850 gjorde sin första expedition för att uppsöka Franklin.

— Ja, med P r i n c e A l b e r t.

— Nå, 1853 vid återkomsten till Frankrike erhöll han tillåtelse att åtfölja P h o e n i x, där jag tagit hyra som matros under kapten Inglefield. Vi skulle jämte B r e a d a l b a n e transportera åtskilliga förråd till ön Beechey.

— De där förråden, som vi olyckligtvis nu måste umbära.

— Ja, herr doktor. Vi ankommo till ön Beechey i början av augusti. Den 10 i samma månad lämnade kapten Inglefield P h o e n i x för att söka träffa kapten Pullen, som sedan en månad varit avlägsnad från sitt fartyg N o r t h S t a r. Vid sin återkomst räknade han på att kunna expediera amiralitetets depescher till sir Edward Belcher, som övervintrade i Wellingtonkanalen. Men kort efter vår kaptens avresa kom Pullen ombord på sitt fartyg. Varför återkom han inte före kapten Inglefields

avresa? Löjtnant Bellot, som fruktade att vår kaptens frånvaro skulle draga ut på tiden och visste, att amiralitetets depescher voro angelägna, erbjöd sig att själv framföra dem. Han lämnade befälet över bägge fartygen till kapten Pullen och begav sig i väg den 12 augusti med en släde och en kanot av kautschuk. Med honom följde Harvey, kvartermästaren på North Star, samt tre matroser, Madden, David Hook och jag. Vi antogo, att sir Edward Belcher borde uppehålla sig i trakten av Cap Beecher i nordliga delen av kanalen. Vi styrde därför med vår släde kosan till denna kust och höllo oss nära intill stränderna österut. Första dagen rastade vi tre mil från Cap Innis, andra dagen stannade vi på ett mindre isfält ungefär tre mil från Cap Bowden. Under natten, som för övrigt var ljus som dagen, beslöt löjtnant Bellot, då vi hade endast tre mil till land, att vi skulle slå oss ned där. Han försökte att begiva sig dit i båten, men två gånger drev ett häftigt vindkast från sydost honom tillbaka. Harvey och Madden frestade i sin tur på färden och blevo lyckligare. De hade försett sig med en lina och upprättade en förbindelse mellan släden och kusten. Tre persedlar transporterades i land med tillhjälp av denna lina, men vid ett fjärde försök kände vi, att isen började sätta sig i rörelse. Löjtnant Bellot ropade då till sina följeslagare att släppa efter linan, och löjtnanten, Hook och jag fördes långt bort från stranden. I denna stund blåste en stark sydostlig vind, och därtill snöade det. Men ännu lupo vi inte någon stor fara, och han kunde väl också återkommit, eftersom vi andra gjorde det.

Johnson gjorde ett uppehåll i sin berättelse och betraktade den ödesdigra kusten, varefter han fortfor:

— Sedan vi förlorat våra kamrater ur sikte, försökte vi först skydda oss under vårt slädtält, men fåfängt. Då

började vi att med våra skarpa redskap hugga i isen en fördjupning, som skulle tjäna oss till bostad. Löjtnanten satte sig ned en halv timme och talade med oss om det farliga i vår belägenhet. Jag sade honom, att jag inte hyste någon fruktan. »Med Guds hjälp», svarade han, »skall inte ett hår falla från våra huvud.» Jag frågade honom då, huru mycket klockan var, och han svarade: »Ungefär ¼7». Det var klockan $^{1}/_{4}7$ torsdagen den 18 augusti! Löjtnanten steg då upp och sade, att han ville gå och se, huru isen rörde sig. Knappt fyra minuter därefter gick jag för att söka upp honom på samma isstycke, där vi voro skyddade för vinden, men kunde ej se honom, och då jag återvände till vår tillflyktsort, fick jag sikte på hans stake på andra sidan om en öppning, som var omkring fem famnar bred, där isen var alldeles krossad. Jag ropade honom vid namn, men intet svar följde. I detta ögonblick var vinden ganska hård. Jag anställde efterforskningar ännu en gång omkring på isstycket, men kunde inte upptäcka något spår efter vår stackars löjtnant.

— Nå, vad tror ni? — frågade doktorn, rörd av denna berättelse.

— Jag tror, att då löjtnant Bellot lämnade vår tillflyktsort, bortfördes han av vinden mot öppningen, och som hans rock var tillknäppt, kunde han inte simma och komma upp till vattenytan. Ack, herr doktor, i den stunden erfor jag den bittraste smärta i mitt liv. Jag ville inte tro att det var sant. Denne tappre officer fick med sitt liv plikta för sin självuppoffring, ty ni vet, att det var för att lyda kapten Pullens instruktioner, som han velat uppnå land, innan islossningen inträffade. Tappre, unge man, älskad av alla ombord, alltid tjänstvillig och modig! Han har begråtits av hela England, och då kapten Ingle-

field vid sin återkomst från Pound bay omtalade löjtnantens död, utropade alla gråtande liksom jag nu: Arme, olycklige Bellot!

— Men huru lyckades ni och er kamrat att komma i land? — frågade doktorn, som var djupt gripen av denna rörande berättelse.

— Med oss, herr doktor, var det ingen fara. Vi stannade ytterligare tjugufyra timmar på isstycket utan föda och eld, men slutligen träffade vi på ett isfält, som stött på ett grund. Vi hoppade dit, och med tillhjälp av den åra, vi ännu hade i behåll, äntrade vi upp på ett isstycke, som kunde bära oss och manövreras som en flotte. På detta sätt uppnådde vi stranden, men ensamma, utan vår tappre officer.

Då Johnson slutat sin berättelse, hade Forward lämnat bakom sig denna dystra kust, och man hade förlorat ur sikte skådeplatsen för den fasansfulla olyckan. Följande morgon lämnade man Griffins bay om styrbord och två dagar därefter Cap Grinnel och Helpman; slutligen dubblerade man den 14 juli Osborns udde, och den 15 kastade briggen ankar i Barings bay vid kanalens ändpunkt. Manövreringen hade icke varit särdeles svår. Hatteras träffade på ett nästan lika fritt hav som det, varav Belcher begagnade sig för att övervintra med fartygen Pionnier och Assistance ända vid 77°. Detta tilldrog sig från 1852 till 1853 under hans första övervintring, ty följande år tillbragte han vintern 1853—1854 i Barings bay, där Forward nu låg för ankar. Det var i följd av mödor och de mest otroliga faror han måste övergiva sitt fartyg Assistance mitt ibland den eviga isen.

Shandon omtalade även denna olyckshändelse för de modstulna matroserna. Kände Hatteras till eller ej detta

förräderi av sin närmaste man? Det är omöjligt att säga detta, men i alla händelser iakttog han härutinnan tystnad.

På höjden av Barings bay finnes en trång farled, som sätter Wellingtonkanalen i förbindelse med Queens kanal. Där var isen hårt sammanpackad. Hatteras gjorde fåfänga försök att genombryta passen norr om ön Hamilton; vinden lade hinder i vägen därför. Han måste då smyga sig mellan öarna Hamilton och Cornwallis, och man förspillde fem dyrbara dygn på onyttiga ansträngningar. Temperaturen var i avtagande och föll till och med den 19 juli till — 4° Celsius. Den höjde sig åter följande dag, men denna för tidiga hotelse om en arktisk vinter borde kommit Hatteras att icke hoppas något mera. Vinden tycktes vilja hålla sig västlig och hindrade fartygets gång. Emellertid hade han brått att uppnå den punkt, där Stewart skådade ett öppet hav. Den 19 beslöt han att till vad pris som helst löpa in i den trånga farleden. Man hade nu rak motvind. Briggen hade visserligen med skruvens tillhjälp kunnat trotsa de häftiga, av snö åtföljda byarna, men Hatteras måste framför allt hushålla med sitt bränsle; å andra sidan var passet alltför brett för att man skulle kunna förhala briggen. Hatteras, som ej tänkte på de mödor besättningen hade att utstå, tog sin tillflykt till ett medel, som valfiskfångare stundom tillgripa i dylika fall. Han lät nedfira båtarna jäms med vattenbrynet, men lät dem alltjämt hänga i sina taljor på ömse sidor om fartyget. Dessa båtar voro för och akter ut starkt fästa vid fartyget; åror lades ut lika många om styrbord och babord. Matroserna togo var och en i sin tur plats på sina roddarbänkar och måste ro med all kraft för att framdriva briggen mot vinden.

F o r w a r d framskred långsamt. Att manskapet blev

till ytterlighet uttröttat av detta slags arbete, var helt naturligt och ett dovt knot lät förnimma sig. På detta sätt manövrerade man i fyra dagar ända till den 23 juli, då man omsider anlände till ön Baring i Queens kanal.

Vinden var fortfarande konträr. Besättningen förmådde ej uträtta något mera. Doktorn fann dess hälsotillstånd oroande, och hos några trodde han sig upptäcka de första symtomen till skörbjugg. Han försummade ingenting för att motverka det onda och hade att förfoga över rikliga förråd av citronsaft, cochlearia, senap m. m.

Hatteras insåg ganska väl, att han ej längre kunde räkna på sin besättning; mildhet och övertalande lämnades utan avseende. Han beslöt då att gå strängt till väga och visa sig obeveklig. Han misstrodde i synnerhet Shandon och därnäst Wall, som likväl icke vågade uttala sig alltför högt. Hatteras hade på sin sida doktorn, Johnson, Bell och Simpson, vilka alla voro honom med kropp och själ tillgivna. Bland de villrådiga räknade han Foker, Bolton, Wolsten och Brunton, förste maskinisten, vilka kunde i ett oväntat ögonblick vända sig mot honom. Vad de andra, Pen, Gripper, Clifton och Waren beträffade, lade de sina upprorsplaner öppet i dagen, de ville förleda sina kamrater och tvinga Hatteras att återvända till England.

Hatteras kunde av denna till en viss grad tygellösa och i synnerhet av överansträngning utmattade besättning icke mera vänta sig så särdeles mycket vid manövreringarna. Han förblev under tjugufyra timmar i sikte av ön Baring utan att gå ett steg framåt. Emellertid föll temperaturen, och man hade redan i juli månad under dessa höga breddgrader känning av den stundande vintern. Den 24 föll termometern till — 6° Celsius. Ny is bildade sig ånyo under natten och blev sex till åtta linjer

tjock; om det föll snö på, kunde den snart bliva tillräckligt stark för att bära en mans tyngd. Havet antog redan denna askgrå färgskiftning, som antyder de första kristallernas bildande.

Hatteras misstog sig ej på dessa oroande tecken. Om passagen bleve spärrad, vore han nödsakad att övervintra på detta ställe, långt från målet för sin resa och utan att hava sett skymten av detta hav, vilket han enligt sina föregångares uppgifter borde vara så nära. Han beslöt då att, kosta vad det ville, gå framåt och vinna några grader i norr. Då han fann, att han varken kunde använda årorna med en besättning, som var alldeles uttröttad, eller seglen, då man alltid hade motvind, gav han befallning att elda upp.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Början till myteri.

Vid denna oväntade befallning blev överraskningen stor ombord på F o r w a r d.

— Elda upp! — sade några.

— Med vad? — frågade andra.

— Då vi inte hava kol för mera än två månader — utropade Pen.

— Och varmed skola vi värma oss i vinter? — frågade Clifton.

— Då få vi bränna upp fartyget ända till vattenlinjen — svarade Gripper.

— Och elda kaminen med trävirket från förbramstången till spetsen av bogsprötet — sade Waren.

Shandon fixerade Wall skarpt. Maskinisterna stodo villrådiga och tvekade att gå ned i maskinrummet.

— Ha ni hört min befallning? — ropade kaptenen i uppbragt ton.

Brunton var färdig att gå ned i maskinrummet, men stannade, just som han tagit första steget i trappan.

— Gå inte dit, Brunton! — sade en röst.

— Vem var det som talade? — ropade Hatteras.

— Jag! — sade Pen och gick mot kaptenen.

— Vad är det ni säger? — frågade denne.

— Jag . . . jag säger — svarade Pen svärjande — att vi fått nog av det här, att vi inte gå längre, att vi inte vilja förgås av köld och ansträngningar under vintern och att Brunton inte skall elda upp.

— Mr Shandon — svarade Hatteras kallt — låt slå denne man i järn!

— Men kapten — svarade Shandon — vad denne man sagt . . .

— Om ni — avbröt Hatteras honom — upprepar vad denne man sagt, låter jag stänga in er i er hytt och skall ej lämna er ur sikte. Gripen den där mannen! Och låt det gå raskt sedan!

Johnson, Bell och Simpson gingo mot matrosen, som var utom sig av vrede.

— Den förste, som rör mig . . . — ropade han och fattade en handspak, som han svängde över sitt huvud.

Hatteras rusade emot honom.

— Pen — sade han med lugn röst — en enda rörelse till, och jag spränger din hjärna!

I detsamma upptog han en revolver och riktade den mot matrosen.

Ett mummel hördes.

— Om ni säger ett ord, ni andra — sade Hatteras — så ligger denne man död för mina fötter.

Johnson och Bell avväpnade nu Pen, som ej längre gjorde motstånd och lät föra sig till fartygets trossbotten.

— Gå, Brunton! — sade Hatteras.

Maskinisten, åtföljd av Plover och Waren, gick ned på sin post. Hatteras återvände till kommandobryggan.

— Den där Pen är en eländig varelse — sade doktorn till kaptenen.

— Aldrig har en människa varit närmare döden — svarade denne kort.

Snart hade ångan tillräckligt högt tryck, och Forward lättade ankar. Han gick österut, höll kurs på Cap Beecher och skar med sin stäv den redan nybildade isen.

Man anträffar mellan ön Baring och Cap Beecher ett ganska stort antal öar, vilka så att säga strandat mitt på isfälten. Isen samlades i de små sunden, av vilka denna del av havet är överfyllt. Den tycktes vilja sammanhopa sig i massa under den relativt låga temperaturens inverkan; hummocks bildades här och där, och man insåg, att dessa redan tätare och mera hopträngda isstycken med tillhjälp av den första frosten inom kort skulle bilda en ogenomtränglig massa.

Forward lodade sig fram genom det trånga farvattnet icke utan den största svårighet och under ett häftigt yrväder. Med den ombytlighet, som utmärker atmosfären i dessa regioner, visade solen sig emellertid då och då; termometern steg några grader; hinder försvunno liksom genom ett trollslag, och en lugn, vacker yta, förtjusande att betrakta, utbredde sig på de punkter, där kort förut isstycken hämmade varje passage. Horisonten antog praktfulla färgskiftningar i pomeransgult,

på vilka ögat, som var uttröttat vid den evigt vita färgen, med välbehag vilade.

Den 26 juli gick Forward tätt under ön Dundas och höll sedan kurs norrut, men då befann han sig mitt för en bankis, åtta till nio fot hög och bildad av små, från kusten lösryckta isberg. Han tvangs då att länge och väl gå längs krökningen i väster. Isarnas oavbrutna brakande i förening med fartygets frustande framkallade ett hemskt ljud, som innebar suckan och klagan. Slutligen fann briggen ett pass och gick sakta framåt, men ofta omintetgjorde ofantliga isstycken dess gång under flera timmar. Tjocka hindrade lotsen att se. Så länge man är i stånd att på en mils avstånd se framför sig, kan man lätt undvika hindren, men mitt i denna tjocka och snöyra förmådde ögat ej blicka längre än på en kabellängd.

Stundom antogo de släta molnen ett egendomligt utseende, liksom om de återspeglat isbankarna. Det fanns dagar, då solens gulaktiga strålar ej förmådde genombryta den ihållande tjockan.

Fåglarna voro ännu ganska talrikt representerade och deras skrik dövande. Sälar, makligt utsträckta på de simmande isstyckena, tycktes ej vara det minsta rädda, utan upplyfte sina huvud och långa halsar, då fartyget passerade förbi dem. Då briggen strök tätt förbi deras flytande bostad, lämnade den mera än en gång efter sig delar av sin förhydning.

Omsider efter sex dagars långsam kryssning varskodde man den 1 augusti Cap Beecher norrut. Hatteras tillbragte flera timmar å rad i bramsalningen. Detta fria hav, som Stewart den 30 maj 1851 tyckte sig varsebliva på 76° 20′ latitud, kunde icke vara långt avlägset, men huru långt Hatteras' blickar sträckte sig, fann han icke

något tecken till en isfri polarbassäng. Han gick ned utan att säga ett ord.

— Tror ni, att detta öppna hav finnes i verkligheten? — tillsporde Shandon sin förtrogne Wall.

— Jag börjar tvivla därpå — svarade denne.

— Hade jag då inte rätt att betrakta denna förmenta upptäckt som en hypotes, ett foster av inbillningen? Men man har inte velat tro mina ord, och till och med ni, Wall, tog parti mot mig.

— Man skall hädanefter tro er.

— Ja, då det är för sent — svarade Shandon.

Han återvände till sin hytt, där han nästan alltid höll sig innestängd allt sedan ordväxlingen med kaptenen.

Vinden blev sydlig framåt aftonen. Hatteras lät då sätta till alla segel och släcka av under pannorna. Under flera dagar hade manskapet att utföra de mest ansträngande manövrer. Man måste i varje ögonblick antingen lova eller falla undan eller plötsligt brassa back för att hejda briggens fart. Märsbrassarna, som redan voro styva av kölden, löpte illa i de oklara blocken och bidrogo att ytterligare öka det tröttsamma arbetet. Man behövde mera än en vecka för att uppnå Barrows udde. Forward hade icke tillryggalagt trettio mil på tio dagar.

Vinden kastade ånyo om på nordlig, och skruven sattes åter i rörelse. Hatteras hoppades ännu på att bortom sjuttiosjunde graden finna ett från hinder fritt hav, sådant som Edward Belcher såg det.

Och emellertid, om han satte tro till Pennys berättelser, hade denna del av havet, som han överfor, i detta ögonblick bort vara fri, ty då Penny anlände till isgränsen, undersökte han i båt stränderna av Queens kanal ända till sjuttiosjunde graden.

Borde man då anse, att dessa uppgifter sakna all trovärdighet, eller hade man att emotse en för tidig vinter i dessa nordliga trakter?

Den 15 augusti visade berget Percy i tjockan sina av evig snö betäckta toppar. Vinden, som var ganska häftig, jagade framför sig snöbark och hagel. Följande dag sjönk solen för första gången och gjorde sålunda ett slut på den långa raden av dagar på tjugufyra timmar. Folket hade småningom vant sig vid detta oupphörliga ljus, som icke hade någon inverkan på djuren. De grönländska hundarna lade sig i vanlig tid, och till och med Duk somnade vid en viss timme varje kväll, liksom om mörker omslutit horisonten.

Emellertid rådde aldrig under de nätter, som följde närmast den 15 augusti, något djupt mörker; ehuru solen sjunkit, spred hon ännu ett tillräckligt ljus genom refraktionen.

Den 19 augusti utröntes efter en noggrant anställd observation, att man befann sig på höjden av Cap Franklin på den östra kusten och på den västra av Cap Lady Franklin. Den djärve seglarens landsmän ville av tacksamhetskänsla, att den av honom utan tvivel uppnådda högsta punkten, belägen mitt emot den, som redan bar hans namn, skulle uppkallas efter hans så hängivna maka, en rörande påminnelse om det innerliga samband, som alltid i livet förenade dem bägge.

Doktorn kände sig vek till sinnes vid tanken på denna sammanställning, denna liksom moraliska förening mellan två punkter på jorden, i skötet av dessa avlägsna trakter.

Doktorn hade redan blivit van att uthärda den låga temperaturen; han var nästan oupphörligt uppe på däck, trotsande köld, vind och snö. Ehuru han hade magrat,

led han icke av det hårda klimatet. Dessutom beredde han sig på andra faror och följde med glättighet alla förebud till en stundande vinter.

— Ser ni — sade han en dag till Johnson — dessa skaror av fåglar, som styra kosan söderut? Se, huru snabba deras vingslag äro, och hör, huru de med sitt skrik liksom säga ett farväl!

— Ja, herr doktor — svarade Johnson — något har sagt dem, att de måste resa, och därför hava de begivit sig på väg.

— Jag tror, att flera än en av de våra, Johnson, skulle vara frestad att följa deras exempel.

— Det är stora stackare, herr doktor! För tusan, vad en fågel inte kan göra, bör väl en människa fresta på. De där djuren hava då intet förråd av livsmedel som vi och måste naturligtvis söka sitt livsuppehälle på något annat ställe. Men sjömän, som trampa ett gott fartyg, böra gå till världens ände.

— Ni hoppas då, att Hatteras skall lyckas i sina planer?

— Han skall lyckas, herr doktor.

— Jag tror detsamma som ni, Johnson, och skulle han även blott få behålla en trogen kamrat, som följer honom . . .

— Vi skola bliva två!

— Ja, Johnson! — svarade doktorn och tryckte den raske matrosens hand.

Prins Alberts land, längs vilket Forward i detta ögonblick seglade, bär även namn av Grinnels land, och ehuru Hatteras av hat till yankees aldrig skulle samtycka till att giva det detta namn, är det emellertid just detta, under vilket det är allmännast bekant. Orsaken till den dubbla benämningen är: vid samma

tid, som engelsmannen Penny gav det namnet Prins Alberts land, kallade befälhavaren på R e s c u e, löjtnant Haven, det Grinnels land till den amerikanske köpmans i Newyork ära, som bestritt omkostnaderna för expeditionen.

Då briggen följde landets kuster, hade den att bekämpa en mängd oerhörda svårigheter och gick än med segel, än för ånga. Den 18 augusti varskodde man berget Britannia, som knappt var synligt för tjocka, och F o r w a r d kastade följande dag ankar i Northumberlands bay. Han var då inspärrad på alla sidor.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Strid med isarna.

Sedan Hatteras sett noga till, att fartyget blivit väl förankrat, gick han in i sin hytt, tog fram en karta och gjorde omsorgsfullt sina bestick. Han befann sig nu på 76° 57′ latitud och 99° 20′ longitud, d. v. s. endast tre minuter från sjuttiosjunde parallellen. Det var just på denna plats sir Edward Belcher tillbragte sin första vinter med P i o n n i e r och A s s i s t a n c e. Det var från denna punkt han ordnade sina utflykter med släde och båt. Han upptäckte Tafelön, Norra Cornwallis, Victoria-arkipelagen och Belchers kanal. Kommen bortom sjuttioåttonde graden, såg han kusten kröka sig mot sydost, och den tycktes böra sluta vid Jones' sunds utlopp, som leder till Baffins bay; men i nordväst däremot »sträckte sig — enligt hans rapport — ett fritt hav, så långt ögat kunde se».

Hatteras betraktade med en viss rörelse denna del av sjökorten, där en stor, vit yta betecknade dessa okända regioner, och hans ögon återvände alltjämt till denna isfria polarbassäng.

— Efter så många vittnesbörd — sade han — efter Stewarts, Pennys och Belchers uppgifter är det inte mera tillåtet att tvivla. Det måste vara på det viset! Dessa djärva seglare hava sett det med sina egna ögon. Kan man väl förneka deras påståenden? Nej! Men om emellertid detta hav, som då var fritt, i följd av en för tidig vinter vore... Men nej, dessa upptäckter hava gjorts efter flera års mellanrum! Denna bassäng finnes, och jag skall träffa på den!

Hatteras gick upp på kommandobryggan. En ogenomtränglig tjocka omslöt F o r w a r d; man kunde från däck knappt se dess masttoppar. Emellertid lät Hatteras islotsen stiga ned ur sin tunna och intog hans plats; han ville begagna sig av varje den minsta klara fläck på himlen för att utforska horisonten i nordväst.

Shandon hade icke försummat detta tillfälle för att säga åt Wall:

— Nå, Wall, var är det där öppna havet?

— Ni har rätt, Shandon — svarade Wall — och vårt kolförråd räcker inte längre än i sex veckor.

— Doktorn skall nog med vetenskapens tillhjälp utfinna något medel att värma oss utan bränsle — svarade Shandon. — Jag har hört sägas, att man gjort is med eld; kanske han kan med is göra eld åt oss!

Shandon höjde på axlarna och gick in i sin hytt.

Följande dag, den 20 augusti, skingrades tjockan för några ögonblick. Man såg, huru Hatteras från sin upphöjda plats oupphörligt kastade sina blickar mot horison-

ten; sedan gick han tyst ned och gav befallning att gå framåt. Men man fann lätt, att han såg sig besviken i sina sista förhoppningar.

Forward lättade ankare och anträdde sin äventyrliga färd norrut. Som han arbetade mycket, nedtogos bram- och märsrårna med sin tackling; stängerna strökos. Man kunde ej längre räkna på den ostadiga vinden, som passens krökningar dessutom gjorde nästan obehövlig. Stora, vitaktiga fläckar bildade sig här och där på havet, liknande oljefläckar; de förebådade en ganska snart inträffande köld. Så snart vinden lade sig, tillfrös havet ögonblickligen, men då det åter blåste upp, gick den nya isen i stycken och skingrade sig. Framåt aftonen föll temperaturen till — 7° Celsius.

Då briggen kommit in i ett tillslutet pass, gjorde han tjänst som bräcka och störtade med hela sin ånga mot det ishinder, som stod i hans väg. Stundom trodde man, att han var helt och hållet hindrad i sitt lopp, men en oväntad rörelse bland isbanden öppnade för honom en ny väg, och han rusade åter djärvt framåt. Under dessa uppehåll utsläpptes ångan genom ventilerna, förtätades av den kalla luften och föll som snö ned på däck. En annan sak bidrog även att hämma briggens fart: isstycken fastnade stundom mellan skruvbladen och voro så hårda, att maskinen med hela sin kraft ej förmådde krossa dem. Man måste då avstänga ångan, backa och låta manskapet göra skruven klar medelst handspakar och bärlingar. Detta allt vållade svårigheter, mödor och uppehåll.

På samma sätt förflöto tretton dagar. Forward släpade sig med möda fram längs Pennysundet. Besättningen knotade, men lydde, ty den insåg, att det nu var alldeles omöjligt att återvända. Färden norrut erbjöd

mindre faror än ett återvändande söderut; man måste tänka på övervintringen.

Matroserna talade med varandra om denna nya belägenhet, och en dag språkade de därom även med Richard Shandon, ty de visste ganska väl, att de hade honom på sin sida. Denne, glömsk av sin plats och sina plikter ombord, drog ej i betänkande att i sin närvaro låta frågan om kaptenens makt och myndighet behandlas.

— Ni säger alltså, mr Shandon — frågade Gripper — att vi inte vidare kunna återvända?

— Därtill är det nu alltför sent — svarade Shandon.

— Böra vi inte då — inföll en annan matros — endast bereda oss på övervintring?

— Jo, det är den enda utvägen. Man har inte velat tro mig, men...

— En annan gång — svarade Pen, som nu inträtt i tjänstgöring — skall man sätta tro till er.

— Men då jag inte är den befallande...

— Vem vet? — avbröt Pen honom. — John Hatteras äger att gå, huru långt han finner för gott, men man är väl inte tvungen att följa honom för det.

— Man behöver endast påminna sig hans första resa till Baffins bay och slutet på densamma — återtog Gripper.

— Och resan med Farewell — sade Clifton — som under hans befäl förolyckades vid Spetsbergen.

— Varifrån han ensam återkom — sade Gripper.

— Ensam med sin hund — tillade Clifton.

— Vi hava inte lust att offra oss för hans höga nöje — sade Pen.

— Ej heller förlora de premier, som vi så väl förtjänt. På detta yttrande igenkände man Clifton.

— Då vi passerat sjuttioåttonde graden, och vi äro

inte långt därifrån — fortfor han — gör det precis ett hundra sjuttiofem pund för var och en.

— Men — inföll Gripper — förlora vi dem inte, om vi återkomma utan kaptenen?

— Nej — inföll Clifton — inte då det kan bevisas, att det var alldeles oundgängligt att återvända.

— Men kapten ... — om ...

— Var lugn, Gripper — svarade Pen — vi få nog en kapten och därtill en duktig, som mr Shandon känner. Då en befälhavare är galen, avskedar man honom och utnämner en annan. Är det inte så, mr Shandon?

— Mina vänner — svarade Shandon undvikande — ni skola i mig alltid finna en uppoffrande man, men låtom oss avbida händelserna.

Stormen samlade sig, som man ser, över Hatteras' huvud, men han gick djärvt framåt, fast, orygglig, energisk och alltid förtröstansfull. Om han också icke hade varit herre över sitt fartygs riktning, så hade dock detta stått sig väl, och det hade på fem månader tillryggalagt den sträcka, som andra sjöfarande behövt två eller tre år att färdas. Hatteras fann sig nu nödgad att övervintra, men denna omständighet kunde icke förskräcka starka och beslutsamma män, beprövade och härdade själar, oförfärade och väl danade andar. Sir John Ross och Mac-Clure tillbragte ju tre vintrar efter varandra i de arktiska regionerna, och vad som gått för sig då, kunde man väl göra ännu en gång.

— Ja, säkert — tänkte Hatteras — och ändå mera om det behövs! Ack — sade han med saknad till doktorn — varför kunde jag icke intränga i Smiths sund, norr om Baffinsviken; då skulle jag nu varit vid polen!

— Gott! — svarade med vanlig trygghet doktorn, som fattat ett slags förtroende efter behov. Vi skola

komma dit, kapten, på åttionionde meridianen i stället för på den sjuttiofemte, det är sant, men vad gör det? Om alla vägar bära till Rom, så är det ännu säkrare, att alla meridianer bära till polen.

Den 31 augusti visade termometern tio grader kallt, och slutet på den segelbara årstiden nalkades. Forward lämnade ön Exmouth om styrbord, och tre dagar senare passerades Taffelön, som är belägen mitt uti Belchers kanal. Vid en mindre framskriden årstid skulle det kanske varit möjligt att genom kanalen komma tillbaka till Baffinsviken, men nu var det ej att tänka därpå. Denna havsarm, helt och hållet spärrad av is, skulle icke haft att visa en tum vatten under Forwards köl; blicken sträckte sig över ändlösa och för åtminstone åtta månader orörliga isfält.

Lyckligtvis kunde man ännu vinna några minuter norrut, men endast genom att krossa den nya isen med stora vältar eller spränga den med petarder. Vad man hade att frukta i denna låga temperatur var atmosfärens lugn, ty farvattnen tillfröso hastigt, och man hälsade med glädje till och med motvindar. En lugn natt, och allt — var fruset.

Men Forward kunde icke tillbringa vintern i sin nuvarande belägenhet, utsatt för vindar, isberg, avdrift och andra farligheter; först och främst måste man finna en säker tillflyktsort. Hatteras, som hoppades uppnå kusten av Nya Cornwallis och bortom Cap Albert finna en tillräckligt skyddad vik, fortsatte således ihärdigt sin kosa mot norr.

Men den 8 september lade sig en sammanhängande, oöverstiglig bankis mellan honom och norden; temperaturen sjönk till tolv grader. Förgäves sökte Hatteras med oroligt sinne någon utväg, hundra gånger riskerande

sitt fartyg och dragande sig ur faran med underbar skicklighet; man kunde beskylla honom för oförstånd, förhastande, dårskap, förblindelse, men en god sjöman var han, till och med en bland de bästa.

F o r w a r d s belägenhet blev verkligen farlig; havet isbelades bakom briggen, och inom några timmars förlopp vann isen en sådan styrka, att folket sprang ut på den och halade fartyget i all trygghet.

Då Hatteras icke kunde kringgå hindret, beslöt han att djärvt angripa det. Han använde sina starkaste blastingcylinders med åtta till tio skålpund krut; man började med att göra borrningar i isen, fyllde hålet med snö, sedan man iakttagit att placera cylindern i horisontellt läge, på det en större del av isen måtte bliva utsatt för explosionen, samt påtände slutligen luntan, som skyddades medelst ett guttaperkarör.

Man arbetade således på att spränga bankisen; såga den kunde man icke, ty fogarna hopfröso omedelbart. Emellertid kunde Hatteras hoppas att komma fram följande dagen.

Men under natten uppstack en storm; havet hävde sig under sin isyta, liksom skakat av någon underjordisk rörelse, och styrmannen hördes förfärad yttra orden:

— Håll utkik akter ut!

Hatteras lät sina blickar falla i den angivna riktningen, och vad han där såg var förfärligt.

En hög bankis, återdriven mot norr, nalkades fartyget med snabbheten av en lavin.

— Alle man på däck! — kommenderade kaptenen.

Detta rullande berg befann sig på icke mer än en knapp halv mils avstånd; isblocken upplyftes, sköto det ena ovanpå det andra, tumlade överända, liksom ofant-

liga sandkorn bortsopade av en fruktansvärd storm, och luften skakades av ett förskräckligt buller.

— Se där, herr Clawbonny — sade Johnson till doktorn — en av de största faror, varav vi hittills varit hotade.

— Ja — svarade doktorn lugnt — det är verkligen förfärande.

— Ett ordentligt anfall, som vi måste tillbakaslå — återtog Johnson.

— Man skulle verkligen kunna kalla det en oräknelig skara av antediluvianska djur, sådana som man antager hava bebott polen! De hava bråttom! De kämpa om vem som skall komma fortast!

— Och — tillade Johnson — det finnes de, som äro beväpnade med skarpa lansar, som jag uppmanar er att akta er för, herr Clawbonny.

— Det är en verklig belägring — utbrast doktorn. — Välan! låt oss skynda till förskansningarna.

Med dessa ord rusade han akter ut, där besättningen, beväpnad med stänger, järnstörar och spakar, beredde sig att avslå detta förfärliga anfall.

Islavinen nalkades och tilltog i höjd, förökande sig med de omgivande isblocken, som indrogos i virveln; på Hatteras' befallning sköts med kula ur förkanonen för att bryta denna hotande linje. Men den ryckte fram och kastade sig mot briggen; ett brakande hördes, och då den angreps på styrbords låring, krossades en del av dess bastingering.

— Ingen får röra sig! — skrek Hatteras. — Giv akt på isen!

Denna stormade upp med oemotståndlig kraft; isblock, vägande flere centner, uppstaplades kring fartygets sidor; de minsta, som slungades i jämnhöjd med märsen,

föllo tillbaka såsom skarpa pilar, sönderslitande vanterna, avskärande tacklingen. Besättningen översvämmades av dessa oräkneliga fiender, vilka genom sin massa skulle hava krossat hundra sådana fartyg som Forward. Alla försökte att stöta tillbaka dessa framträngande klippor, och mer än en matros sårades av deras skarpa kanter, bland andra Bolton, som fick vänstra axeln alldeles söndersargad. Bullret antog förskräckande proportioner. Duk skällde ursinnigt på dessa nya fiender. Nattens mörker ökade snart situationens fasor, utan att dölja dessa vredgade block, vilkas vita färg återkastade de sista i luften spridda ljusstrålarna.

Hatteras' kommandorop genljödo beständigt mitt uti denna underliga, otroliga, övernaturliga strid mellan människor och isblock. Skeppet, som icke motstod den oerhörda påtryckningen, lutade åt babord, och spetsen av dess storrå lutade redan mot isfältet med fara att bryta sönder masten.

Hatteras insåg faran; ögonblicket var förfärligt; briggen hotade att helt och hållet stjälpa över ända.

Ett ofantligt block, stort som fartyget självt, syntes då höja sig längs skeppskrovet; det uppsteg med oemotståndlig makt; om det störtade sig över Forward, så var allt förlorat; strax därpå reste det sig på ända, räckande högre än bramrån, och vacklade på sin grund.

Ett fasans skri undslapp varje bröst; var och en rusade över åt styrbord.

Men i samma ögonblick blev fartyget helt och hållet lättat. Man kände det upplyftas och under en oberäknelig tid sväva i luften, varefter det krängde, föll tillbaka ned på isen och där fattades av en slingring, som kom dess fogar att knaka. Vad var det väl, som föregick?

Upplyft av denna stigande flod, framskuffad av isblocken, som sköto på akterifrån, genombröt briggen den oöverstigliga bankisen. Efter en minut, vilken föreföll som ett sekel, under denna ovanliga seglats, föll den åter ned på andra sidan om hindret på ett isfält, som krossades av dess tyngd, och befann sig ännu en gång i sitt naturliga element.

— Vi ha passerat bankisen! — utropade Johnson, som blivit slungad för ut.

— Gud vare lovad! — svarade Hatteras.

Briggen befann sig i själva verket i medelpunkten av en isbassäng, som omgav den på alla sidor, så att den icke kunde röra sig, ehuru kölen klöv vattnet; själv låg den orörlig, men isen rörde sig i dess ställe.

— Vi driva, kapten! — ropade Johnson.

— Låt gå! — svarade Hatteras.

Huru skulle det också varit möjligt att hindra denna rörelse?

Vid dagsljusets återkomst förvissade man sig om, att isbanken råkat in i en havsström och drevs hastigt norrut. Den flytande massan bortförde Forward, instängd mitt i detta isfält, vars gräns man icke kunde se; av fruktan för en katastrof, i händelse briggen skulle kastas upp på någon strand eller krossas genom isens påtryckning, lät Hatteras föra upp på däck en stor kvantitet proviant, nödiga artiklar för att slå läger, kläder och besättningens täcken; med erfarenhet av kapten Mac Clures förfarande vid ett liknande tillfälle, lät han omgiva fartyget med en gördel av hamacs, fyllda med luft, för att skydda det mot svåra skador, och då isen hopade sig under inflytande av fjorton graders köld, blev skeppet snart omgivet med en mur, varöver endast masterna framstucko.

Sju hela dagar fortsattes seglingen på detta sätt; Cap Albert, som bildar västra udden av Nya Cornwallis, observerades den 10 september och förlorades snart ur sikte; man anmärkte, att isfältet från detta ögonblick vände åt öster. Vart tog det nu vägen? Var skulle man stanna? Vem kunde förutse det?

Besättningen lade armarna i kors och väntade. Slutligen den 15 september, framemot klockan tre på eftermiddagen, stannade isfältet plötsligen, sannolikt till följd av en sammanstötning med ett annat isfält, och fartyget erfor en våldsam stöt. Hatteras, som under denna dag tagit höjden, rådfrågade sin karta; han befann sig långt i norr utan något land i sikte, på 95° 35″ longitud och 78° 15″ latitud, mitt i den region, i det okända hav, varest geograferna förlagt köldpolen.

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

Tillrustningar för övervintring.

Södra hemisfären är kallare på motsvarande latitud än den norra, men nya världens temperatur är likväl femton grader lägre än i andra delar av världen; och i Amerika äro de trakter, som äro bekanta under namn av köldpolen, de mest fruktansvärda.

Medeltemperaturen för hela året är icke mer än nitton grader under fryspunkten, vilket de lärde hava förklarat på följande sätt, och doktor Clawbonny delade deras åsikt i sådant avseende.

Enligt deras mening äro sydvästvindarna förhärskande i Amerikas nordliga trakter; de komma från Stilla

Oceanen med en jämn och dräglig temperatur, men för att komma till de arktiska haven, måste de överfara det ofantliga amerikanska området, som är betäckt med snö; vid beröringen därmed bliva de avkylda och betäcka sedan den yttersta norden med sin isande skärpa.

Hatteras befann sig vid köldpolen ovanför de trakter hans föregångare besökt och väntade sig följaktligen en förfärlig vinter, ombord på ett fartyg, förlorat mitt ibland isen och med en till hälften upprorisk besättning; men han beslöt dock att bekämpa dessa olika faror med sin vanliga energi. Han blickade situationen rakt i ansiktet och slog icke ned ögonen.

Med stöd av Johnsons erfarenhet började han nu vidtaga alla nödiga anstalter för sin övervintring. Enligt hans beräkning hade Forward blivit bortförd tvåhundrafemtio mil från det yttersta kända land, nämligen Nya Cornwallis, och låg nu innesluten uti ett isfält, liksom uti en granitbädd, varifrån ingen mänsklig makt förmådde rycka den.

Det fanns icke längre en droppe öppet vatten i dessa vidsträckta hav, som träffats av den arktiska vintern. Isfälten sträckte sig utöver synkretsen, men utan att erbjuda ögat en sammanhängande yta. Talrika isberg uppfyllde fältet, och Forward fann sig skyddad av de högsta ibland dem på tre sidor av kompassens omkrets; endast sydvästvindens ilar nådde fram till briggen. Om man tänker sig klippor i stället för isberg, grönska i stället för snö och havet i flytande form, så skulle fartyget legat lugnt för ankar i en vacker vik och i skydd för de svåraste vindarna. Men vilken ödslighet under denna latitud, vilken nedslående natur, vilken sorglig anblick!

Ehuru fartyget visserligen låg orörligt, borde det

likväl säkert förankras, emedan man hade att frukta ett möjligen inträffande blidväder eller undervattensrörelser; och då Johnson fattade denna F o r w a r d s belägenhet vid köldpolen, använde han ännu större noggrannhet vid sina åtgärder för övervintringen.

— Vi komma att få det bistert! — sade han till doktorn. — Vilken otur för kapten att låta fånga sig på den obehagligaste punkt på hela jorden! Men bah, ni skall få se, att vi ändock draga oss ur spelet.

I djupet av sitt hjärta var doktorn helt enkelt förtjust över ställningen och skulle icke velat utbyta den mot någon annan. Vilken tur att få tillbringa vintern vid polen.

Matroserna sysselsattes först och främst med de yttre göromålen; seglen förblevo beslagna i stället för att nedstuvas i rummet, såsom de första övervintrarna gjorde; de hoplades ordentligt i sina kapell och omgåvos snart med ett ogenomträngligt ishölje; man nedtog icke ens bramstången, och utkikens tunna bibehölls på sin plats såsom ett naturligt observatorium; endast det löpande godset nedtogs.

Det blev nödvändigt att uppsåga isen omkring fartyget, som led av dess påtryckning. Isblocken, som lågo uppstaplade mot dess sidor, tryckte med betydlig tyngd, så att briggen icke vilade på sin vanliga vattenlinje. Det var ett långvarigt och mödosamt arbete, men efter några dagars förlopp var dock kölen befriad ur sitt fängelse, och man begagnade sig av detta tillfälle för att undersöka bottnen, som, tack vare dess solida konstruktion, icke tagit någon skada, ehuru kopparförhydningen var nästan helt och hållet bortsliten. Då skeppet blev fritt, höjde det sig nära nio tum, och man företog sig nu att såga isen på sned i överensstämmelse med skrovets form; på detta

sätt samlades isen under briggens köl och bidrog själv att motverka all påtryckning.

Doktorn deltog i arbetena; han använde skickligt verktygen och uppmuntrade matroserna med sitt goda lynne. Han på en gång undervisade och blev undervisad och gillade mycket detta nedskjutande av isen under fartyget.

— Det var ett gott försiktighetsmått — sade han.

— Därförutan, herr Clawbonny — svarade Johnson — skulle man icke kunna stå emot. Nu kunna vi utan fruktan uppresa en snömur ända till jämnhöjd med däcket och giva den tio fots tjocklek, om vi vilja, ty materialier saknas icke.

— En ypperlig idé! — återtog doktorn. — Snön är en dålig värmeledare, som återkastar i stället för att uppsuga, och värmen innanför kan inte gå ut.

— Det är sant — svarade Johnson; — vi skola uppresa en befästning mot kölden, men även mot vilddjuren, i händelse de få lust att göra oss besök. När arbetet blir färdigt, skall det taga sig bra ut, skall ni få se; i denna snömassa gräva vi två trappor, en ledande för ut och den andra akter ut; så fort trappstegen blivit färdiga, hälla vi vatten över dem, detta vatten förvandlas till klipphård is, och vi få en kunglig trappa.

— Mycket bra — svarade doktorn — och det är lyckligt, det måste man tillstå, att kölden frambringar snö och is, det vill säga något, varmed man kan skydda sig mot den. Utan detta skulle man vara i stor förlägenhet.

Skeppet var i själva verket bestämt att försvinna under ett tjockt istäcke, som man fordrade skulle bevara dess inre temperatur; ett tak av tjockt tjärad segelduk och betäckt med snö uppsattes på däck utefter hela dess längd, och duken gick tillräckligt långt ned för att

betäcka fartygets sidor. Däcket, som sålunda befann sig i skydd för varje inflytande utifrån, blev en verklig promenadplats; det betäcktes med två och en halv fots snö, som packades och pressades, så att den blev ganska hård, och därigenom uppkom ett ytterligare hinder för den inre värmens utstrålning: ovanpå denna utbreddes sand, som fastnade och bildade en makadamisering av bästa sort.

— Ännu litet — tillade doktorn — och med några träd på köpet, så kunde jag tro mig vara i Hyde Park, till och med i Babylons hängande trädgårdar.

På något avstånd från fartyget upptogs en brandvak, som utgjordes av en cirkelrund öppning huggen uti isen, en ordentlig brunn, som alltid skulle hållas öppen, och varje morgon krossades isen, som bildat sig vid dess mynning. Den skulle tjäna till att skaffa vatten i händelse av eldfara eller för de täta bad, som av sanitära skäl blivit ordinerade åt manskapet. För att spara bränsle var man till och med försiktig nog att hälla vatten i djupa lager, där det håller sig mindre kallt; ett resultat, som vanns medelst en apparat, uppfunnen av den lärde fransmannen François Arago. Denna apparat nedsänktes till ett visst djup och gav det omgivande vattnet tillträde medelst en rörlig, dubbel botten uti en cylinder.

För att bereda större utrymme borttager man vanligen under vintermånaderna allt, som belamrar fartyget, och bevarar det i magasinet på land. Men vad som kan ske nära en strand blir omöjligt för ett fartyg, som ligger förankrat på ett isfält.

Allt var i ordning inombords för att kämpa mot de båda stora fienderna på dessa latituder, nämligen kölden och fukten; den förra medför den senare, som är ännu

mera fruktansvärd; man motstår kölden, men man dukar under för fukten, och frågan gällde således att förekomma dem.

Forward, som var bestämd för segling i de arktiska haven, erbjöd den bästa inredning för en övervintring. Trossbottnen var klokt använd, och man hade där synnerligen ombonat vrårna, dit fukten först tagit sin tillflykt. Stundom bildar sig, då temperaturen sjunker, en isskorpa på väggarna, framför allt i hörnen, och när denna smälter, underhåller den en beständig fukt. Om rummet varit cirkelrunt, skulle det varit ännu bättre, men uppvärmt av en stor kamin och ordentligt ventilerat, borde det bliva ganska beboeligt; väggarna voro tapetserade med älghudar, icke med ylletyg, ty yllet behåller de dunster, som samlas där, och impregnerar luften med fukt.

Mellan hytterna borttogos väggarna, så att officerarna fingo ett gemensamt rum, större och luftigare samt uppvärmt med en kamin. Utanför detta rum så väl som manskapets fanns ett slags tambur, som avstängde den direkta kommunikationen med den yttre luften. Således kunde icke värmen gå förlorad, och man övergick småningom från en temperaturgrad till en annan. I dessa tamburer lämnade man sina snöhöljda kläder och rengjorde fötterna på skrapjärn, som blivit fastsatta utanför, för att icke införa något osunt element.

Segeldukstrummor tjänade att införa den luft, som behövdes för att skaffa drag i kaminerna; andra trummor gåvo utlopp åt vattenångan, varförutom kondensatorer inflyttades i båda lokalerna och samlade denna ånga i stället för att låta den upplösas i vatten. De tömdes två gånger i veckan och innehöllo ofta flera ämbar is.

Elden reglerades fullständigt och med lätthet genom

lufttrummor; man fann, att en obetydlig kvantitet kol var tillräcklig att bibehålla tio graders värme i rummen. Men Hatteras insåg ganska väl, efter att hava undersökt sina kolboxar, att han icke ens med den strängaste sparsamhet hade bränsle för två månader.

En torkstuga inrättades för kläderna, som ofta måste tvättas; man kunde icke torka dem i fria luften, emedan de blevo hårda och sönderbrötos.

Även de ömtåliga delarna av maskinen blevo omsorgsfullt söndertagna och hytten, där de förvarades, hermetiskt tillsluten.

Livet ombord blev nu föremål för allvarsamma överläggningar. Hatteras reglerade det noggrant, och ordern anslogs i det gemensamma samlingsrummet. Manskapet steg upp klockan sex om morgnarna, och hängmattorna vädrades tre gånger i veckan, golvet i båda lokalerna gneds varje morgon med varm sand; vid varje mål var varmt te en stående rätt, men för övrigt omväxlade maten så mycket som möjligt under veckans sju dagar. Den bestod av bröd, mjöl, oxkött och torra russin till puddingar, socker, chokolad, te, ris, citronsaft, konserverat kött, saltat kött och fläsk, kål och grönsaker i ättika. Köket låg för sig självt, och man gick således miste om värmen därifrån, men tillredningen av födoämnen är en ständig källa till ångor och fukt.

Manskapets hälsa beror mycket av födoämnena, och på dessa höga latituder bör man begagna så mycket animalisk föda som möjligt. Doktorn hade fört ordet vid redigerandet av programmet för matordningen.

— Man måste taga exempel av eskimåerna, — sade han; — de hava erhållit undervisning av naturen och äro våra mästare i den vägen. Om araber och afrikaner kunna nöja sig med några dadlar och en handfull ris, så

är här däremot nödvändigt att äta och att äta mycket. Eskimåerna sluka ända till tio och femton skålpund tran om dagen. Om den regimen icke smakar er, så kunna vi hålla oss till ämnen, som äro rikare på socker och fett. Med ett ord, vi behöva kol, låt oss således göra kol! Det är nog bra att lägga kol i kaminen, men vi må icke glömma att proppa den dyrbara kamin, som vi bära inom oss, full därmed.

I förening med denna regim ålades besättningen sträng snygghet; var och en skulle taga ett bad varannan dag i det halvt frusna vatten, som hämtades i brandvaken och som utgjorde ett förträffligt medel att bevara den naturliga värmen. Doktorn föregick med gott exempel; i början föreföll badningen honom obehaglig, men han slutade med att finna ett verkligt nöje i denna särdeles hälsosamma neddoppning.

Då arbete, jakt eller rekognosceringar förde manskapet utombords i sträng köld, borde de framför allt taga sig till vara att ej bliva frostbitna, det vill säga kälade i någon del av kroppen; och om sådant inträffade, skyndade man att återställa blodets omlopp genom frottering med snö. Karlarna, som voro väl klädda med ylle på hela kroppen, buro för övrigt överrockar av hjorthud samt sälskinnsbyxor, som äro fullkomligt ogenomträngliga för blåsten.

Hela förändringen ombord upptog omkring tre veckor, och man hann till den 10 oktober utan någon särskilt märklig händelse.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

En av James Ross' gamla rävar.

Nämnda dag sjönk termometern ända till sexton grader under fryspunkten. Vädret var tämligen lugnt, och i följd därav uthärdade man lätt kölden. Hatteras begagnade tillfället att i det klara vädret gå ut och rekognoscera de omgivande fälten; han besteg ett av de högsta isbergen i norr, men kunde icke inom omfånget av sin kikare upptäcka annat än isberg och isfält. Intet land kunde skönjas, men väl en bild av kaos i dess mest sorgliga skepnad. Han återvände ombord och försökte att beräkna längden av sin fångenskap.

Jägarna, bland dem doktorn, James Wall, Simpson, Johnson och Bell, försummade icke att förse skeppet med färskt kött. Fåglarna hade försvunnit, för att i södern finna ett mindre hårt klimat; blott ett slags rapphöns, egendomliga för denna latitud, flydde icke för vintern; man kunde lätt döda dem, och deras stora antal lovade en riklig reserv av vilt.

Harar, rävar, vargar, hermeliner och björnar saknades icke; en fransk, engelsk eller norsk jägare skulle icke haft rättighet att beklaga sig, men dessa skygga djur läto svårligen någon komma dem nära; man såg dem dessutom knappast på dessa slätter, vilkas vita färg de ägde, emedan de före den starka köldens ankomst byta om färg och ikläda sig sin vinterdräkt. Doktorn ådagalade, i motsats till en del naturforskares åsikt, att denna förändring icke härledde sig från det stora temperaturfallet, ty den hade ägt rum före oktober månad; den var således icke ett resultat av någon fysisk orsak, utan blott av en förut-

seende försyn, som ville sätta de arktiska djuren i stånd att uthärda en polarvinters stränghet.

Man mötte ofta sjökalvar och sjöhundar, vilka sammanfattas under den allmänna benämningen sälar; jakten på dem rekommenderas särskilt åt jägarna, lika mycket för deras hudar som för deras till brännmaterial särdeles lämpliga fett. Dessutom kunde dessa djurs kött i händelse av behov bliva en förträfflig föda; man räknade dem i hundratal och på två eller tre mils avstånd norr om fartyget var isfältet bokstavligen genomborrat som ett såll av deras lufthål; men de vädrade jägaren med en förvånande instinkt, och många sårades, som likväl undkommo genom att dyka ned under isen.

Den 19 lyckades emellertid Simpson att bemäktiga sig en säl på fyra hundra yards avstånd från fartyget, sedan han haft den försiktigheten att tilltäppa dess lufthål, så att djuret var i jägarnas våld. Det försvarade sig länge, men blev slutligen dödat, efter att hava erhållit flera bösskott. Det höll nio fot i längd; dess runda huvud, de sexton tänderna i dess käkar, dess stora bröstfenor, liknande vingar, dess lilla stjärt, försedd med ytterligare ett par fenor, allt angav ett präktigt exemplar av sälhundarnas släkte. Doktorn, som ville bevara dess huvud för sin naturhistoriska samling och huden för kommande behov, beredde både det ena och det andra på ett hastigt och föga kostsamt sätt. Han nedsänkte djurets kropp uti brandvaken, där tusentals små insekter förtärde ända till den minsta smula kött; efter en halv dags förlopp var arbetet färdigt, och den skickligaste av Liverpools garvarskrå skulle icke hava gjort det bättre.

Då solen hunnit över höstdagjämningen, eller den 23 september, kan man säga, att vintern börjar i de arktiska regionerna. Efter att småningom hava sjunkit under ho-

risonten, försvann den välgörande himlakroppen slutligen den 23 oktober, snuddande med sina sneda strålar vid isbergens högsta spetsar. Doktorn sände henne vetenskapsmannens och turistens sista hälsning; han skulle icke återse henne före februari månad.

Man må dock icke tro, att fullkomligt mörker rådde under denna solens långa frånvaro; månen visade sig på vanliga tider för att efter bästa förmåga ersätta henne, och dessutom hade man det strålande stjärnljuset, planeternas glans, talrika norrsken samt den egendomliga reflexionen vid en snöhorisont; för övrigt kommer solen under sin största deklination i söder, den 21 december, ännu tretton grader nära polarhorisonten, varför några timmar om dagen en viss skymning råder. Men ofta kommo tjocka och snöstormar, som försänkte dessa kalla regioner i fullkomligt mörker.

Ända till denna tid hade emellertid vädret varit tämligen gynnsamt; endast rapphönsen och hararna kunde beklaga sig däröver, ty jägarna lämnade dem icke ett ögonblicks ro. Man inrättade flera gropar för rävarna, men dessa misstänksamma djur läto icke fånga sig där; flera gånger krafsade de till och med bort snön och bemäktigade sig betet utan att löpa någon fara; doktorn önskade dem för hin i våld, ehuru han högst ogärna gjorde det.

Den 25 oktober visade termometern icke mer än tjugu grader under fryspunkten. En ytterst våldsam storm utbröt, tjock snö uppfyllde luften och hindrade varje stråle av ljus att framtränga till F o r w a r d. Under flera timmar var man orolig för Bells och Simpsons öde, vilka under jakten avlägsnat sig betydligt, och de återkommo icke till fartyget förr än dagen därpå, efter att en hel dag hava vilat i sina hjorthudar, medan stormen sopade rymden ovanför dem och nedbäddade dem under fem fots

djup snö. Med knapp nöd undgingo de förfrysning, och doktorn hade mycket besvär med att återställa blodomloppet hos dem.

Stormen fortfor oavbrutet åtta långa dagar, och man kunde icke sätta foten utom hus. På en enda dag växlade temperaturen mellan femton och tjugu grader.

Under denna tvungna overksamhet levde var och en för sig, somliga sovande, andra rökande, en del språkande med sakta röst och avbrytande samtalet, då Johnson eller doktorn nalkades; det fanns icke något moraliskt samband mellan denna besättnings medlemmar, och de samlades icke annars än vid aftonbönen, som gjordes gemensamt, och om söndagen till bibelläsning och gudstjänst.

Clifton hade noga uträknat, att hans andel av premien uppgick till trehundrasjuttiofem pund, sedan man hunnit över sjuttioåttonde parallellen, vilket han ansåg vara en vacker summa, och hans ärelystnad sträckte sig icke längre. Man delade gärna hans åsikt och drömde om att njuta av denna förmögenhet, som man köpt med så många mödor.

Hatteras förblev nästan osynlig och deltog varken i jakt eller promenader. Han intresserade sig alldeles icke för de meteorologiska fenomenen, som väckte doktorns beundran. Han levde blott för en enda idé, som kunde sammanfattas i ett ord: nordpolen, och drömde om ingenting annat än det ögonblick, då Forward, en gång fri, skulle fortsätta sin äventyrliga färd.

Den allmänt härskande sinnesstämningen ombord var över huvud ledsnad, och i själva verket kunde man icke se något mera nedslående än detta fångna skepp, som icke längre vilar i sitt naturliga element, och vars former äro helt och hållet förändrade under dess tjocka betäck-

ningar av snö och is. Det liknar ingenting; skapat för rörelse, kan det icke komma från stället, man förvandlar det till en träbyggnad, till magasin, till stadigvarande bostad, detta som endast är gjort att trotsa vinden och stormarna! Denna anomali, denna falska ställning framkallade i varje sinne en obeskrivlig känsla av oro och saknad.

Under dessa arbetslösa dagar ordnade doktorn sina reseanteckningar, efter vilka denna berättelse är troget upptecknad; han var aldrig utan sysselsättning och hans jämna lynne undgick icke någon förändring. Men med glädje såg han stormen avtaga och beredde sig att återtaga sina vanliga jakter.

Den 3 november, klockan sex på morgonen, och vid en temperatur av 21 graders köld, begav han sig ut i sällskap med Johnson och Bell. Isfältet var nu fullkomligt jämnt; snön, som fallit i stor myckenhet under de föregående dagarna och hårdnat av kölden, erbjöd ett tämligen gott fotfäste; vinden kändes torr och bitande; månen lyste med ojämförlig klarhet och frambragte förvånande ljuseffekter på fältets allra minsta ojämnheter; fotspåren avtecknades mot dem och lämnade liksom en ljus strimma på jägarnas väg, vilkas stora skuggor sträckte sig över isen med förvånande tydlighet.

Doktorn hade medtagit sin vän Duk, som han föredrog till jakt på vilt framför grönlandshundarna, och detta med rätta, emedan dessa äro föga nyttiga under dylika omständigheter och icke tycktes äga den heliga elden hos de tempererade zonernas raser. Duk sprang förut med nosen mot snön och stannade ofta vid friska björnspår. Men trots hans skicklighet hade jägarna icke träffat på ens en hare efter två timmars marsch.

— Skulle möjligen villebrådet hava känt behov att

flytta söderut? — sade doktorn, i det han gjorde halt vid en hummock.

— Man skulle kunna tro så, herr Clawbonny, — svarade timmermannen.

— För min del tror jag inte det — sade Johnson, ty hararna, rävarna och björnarna äro skapade för detta klimat; enligt min åsikt har den senaste stormen förorsakat deras försvinnande, men med sydliga vindar skola de icke dröja att återkomma. Ack om ni talade om renar eller muskusoxar, då vore det en annan sak!

— Och likväl återtog doktorn, finner man dessa djur i talrika skaror på Melvilles ö, som dock ligger längre i söder, det är sant, och under sin övervintring hade Parry alltid överflöd på detta ypperliga villebråd.

— Vi äro mindre lyckliga — svarade Bell; — om vi blott kunde förskaffa oss björnkött, så skulle vi icke hava skäl att beklaga oss.

— Det är just svårigheten — invände doktorn — emedan björnarna förekomma mycket sällsynt och äro mycket skygga; de äro ännu icke nog civiliserade att komma framför en bössmynning.

— Bell talar om björnkött — återtog Johnson, — men fettet av björnen är i detta ögonblick mera önskvärt än hans kött och hans päls.

— Du har rätt, Johnson — svarade Bell; — du tänker alltid på bränsle!

— Huru skulle jag kunna göra annat, då även med den största sparsamhet sådant återstår oss icke mera än för tre veckor!

— Ja — återtog doktorn — däruti ligger den verkliga faran, ty vi äro ännu blott vid början av november, och februari är den kallaste månaden på året uti iszonen; men i brist på björnfett kunna vi räkna på sälspäck.

— Icke länge, herr Clawbonny — svarade Johnson — ty sälarna skola icke dröja att övergiva oss; orsaken må vara köld eller rädsla, så skola de snart icke mer visa sig på isens yta.

— Då ser jag — svarade doktorn — att man ovillkorligt måste lita på björnarna, och jag tillstår, att de äro de nyttigaste djur i dessa trakter, ty de ensamma kunna förse människan med föda, kläder, ljus och nödigt bränsle. Hör du, Duk — tillade doktorn och klappade hunden, — vi behöva björnar, min vän, sök, sök!

Sporrad av doktorns röst och smekningar, rusade Duk, som i detta ögonblick vädrade på isen, bort med blixtens hastighet. Snart hördes han skälla häftigt, och ljudet därav nådde kraftigt fram till jägarna trots avståndet.

Den utomordentliga ljudvidden vid låg temperatur är ett förvånande faktum och överträffas endast av klarheten hos polarhimlens stjärnbilder; ljusstrålarna och undulationerna fortplanta sig på betydliga avstånd, i synnerhet under de hyperboreiska nätternas torra köld.

Ledda av hundens avlägsna skall, skyndade jägarna framåt i Duks spår; de fingo tillryggalägga en mil och framkommo andtrutna, ty lungorna vägra snart att tjänstgöra i en sådan atmosfär. Duk höll stånd på knappt femtio stegs avstånd från en enorm massa, som rörde sig på toppen av en kulle.

— Här hava vi vår önskan uppfylld! — utropade doktorn och spände hanen på sin bössa.

— En björn, minsann, och en vacker björn — sade Bell och följde doktorns exempel.

— En besynnerlig björn — sade Johnson och beslöt att dröja med sitt skott, till hans båda följeslagare skjutit.

Duk skällde ursinnigt. Bell framryckte vid pass tjugu

steg och gav eld, men djuret syntes icke träffat, ty det fortfor att vagga tungt med huvudet.

Johnson nalkades i sin ordning och sköt efter att hava tagit noggrant sikte.

— Gott! — utropade doktorn; — ännu ingenting! Ah! fördömda refraktion! Vi äro utom skotthåll; skall man då aldrig vänja sig därvid! Den där björnen är tusen steg ifrån oss.

— Framåt! — sade Bell.

De tre kamraterna ilade skyndsamt fram mot djuret, som alldeles icke låtit oroa sig av skotten; han tycktes vara av största slag, och jägarna hängåvo sig redan åt segerglädjen, utan att beräkna faran av anfallet. Framkomna på lämpligt avstånd, gåvo de åter eld, och björnen, sannolikt dödligt sårad, gjorde ett ofantligt språng och nedföll vid foten av kullen.

Duk rusade på honom.

— Den björnen — sade doktorn — var då icke svår att besegra!

— Endast tre bösskott! — svarade Bell föraktligt — och han ligger på marken!

— Det är till och med besynnerligt! — tillade Johnson.

— Så vida vi icke kommo just i det ögonblick han var på väg att dö av ålderdom — svarade doktorn skrattande.

— Nå, ung eller gammal — inföll Bell — skall han därför icke bliva mindre välkommen.

Under detta samtal kommo jägarna fram till kullen och funno där till sin stora förvåning Duk förbittrat anfallande en död vit räv!

— Ah! för tusan — utropade Bell — det var märkvärdigt!

— Verkligen! — instämde doktorn — vi döda en björn, och det är en räv som stupar!

Johnson visste icke vad han skulle säga.

— Gott! — utbrast doktorn med ett skratt, blandat med förtrytelse — återigen refraktion, ständigt refraktion!

— Vad menar ni, herr Clawbonny? — frågade timmermannen.

— Jo, just det, min vän, har lurat oss på dimensionerna liksom på avståndet och låtit oss se en björn under en rävs skinn! Sådana misstag hava jägare gjort mer än en gång under dylika omständigheter! Nå, vi hava ju endast förlorat en illusion!

— Må vara — svarade Johnson — men björn eller räv, så skall man äta upp honom. Vi taga honom med oss.

Den gamle sjömannen skulle just kasta djuret på axeln, då han utropade:

— Det här är ännu märkvärdigare!

— Vad är det då? — frågade doktorn.

— Se hit, herr Clawbonny, se, han har ett halsband på sig.

— Ett halsband? — frågade doktorn lutande sig ned över djuret.

Ett till hälvten utslitet kopparhalsband syntes verkligen mitt uti rävens vita pälsverk, och doktorn trodde sig där märka några graverade bokstäver, varför han hastigt lossade det från djurets hals, där det tycktes hava suttit sedan långt tillbaka.

— Vad vill detta säga? — frågade Johnson.

— Det vill säga — svarade doktorn — att vi nyss hava dödat en räv, som är mera än tolv år gammal, mina vänner, en räv som fångades av James Ross år 1848.

— Är det möjligt? — utropade Bell.

— Det är otvivelaktigt; — och jag ångrar, att vi dö-

dat detta stackars djur! Under sin övervintring fick James Ross den idén att fånga en stor mängd vita rävar i snaror; kring halsen på dem satte man halsband av koppar, varpå var inristad upplysning om hans fartyg Entreprise och Investigator likasom om livsmedelsdepåerna. Dessa djur genomlöpa oerhörda landsträckor under sökandet efter föda, och James Ross hoppades, att någon utav dem skulle falla i händerna på några deltagare i Franklins expedition. Det är hela förklaringen, och detta arma djur, som skulle kunnat rädda livet på två besättningar, har nu onödigtvis fallit för våra kulor.

— Vi skola minsann icke äta upp honom — sade Johnson; och dessutom, en tolv år gammal räv! I alla händelser skola vi dock gömma hans skinn som vittnesbörd om denna besynnerliga händelse.

Johnson lade djuret på axeln. Jägarna vände nu åter till fartyget, styrande kosan efter stjärnorna; deras expedition hade emellertid icke varit alldeles fruktlös, ty de hade skjutit flera par fåglar.

En timme före deras återkomst till Forward inträffade ett fenomen, som i högsta grad väckte doktorns förundran. Det var ett ordentligt regn av stjärnfall; man kunde räkna dem i tusental liksom raketer i en fyrverkeribukett, och av en så glänsande vithet, att månens sken fördunklades därav. Ögat kunde icke tröttna att beundra detta fenomen, som räckte flera timmar. En dylik företeelse observerades på Grönland av bröderna Moraves år 1799. Man skulle velat kalla det en verklig fest, som himmelen gav för jorden på dessa öde trakter. Återkommen ombord, tillbragte doktorn hela natten med att följa detta skådespel, som upphörde framåt klockan sju på morgonen under ett djupt lugn i atmosfären.

TJUGUSJÄTTE KAPITLET.

Det sista kolstycket.

Björnarna tycktes vara alldeles oåtkomliga; man dödade några sälar under dagarna den 4, 5 och 6 november, varefter vinden förändrades och temperaturen steg flera grader, men snöstormarna återkommo med utomordentlig våldsamhet. Det blev omöjligt att lämna fartyget, och man hade mycken möda att bekämpa fuktigheten. Vid slutet av veckan innehöllo kondensatorerna flera ämbar is.

Väderleken slog åter om den 15 november och termometern sjönk, under inflytandet av vissa atmosfäriska förhållanden, till 31 grader under fryspunkten, den lägsta temperatur, som dittills blivit observerad. Kölden skulle varit dräglig i lugnt väder, men nu tillkom blåsten, vilken tycktes liksom uppfylld av skarpa klingor, som flögo genom luften.

Doktorn grämde sig över att vara på detta sätt fången, ty snön, som sammanpackades av blåsten, var mycket lämplig för promenader, och han skulle nu kunnat begiva sig på någon längre utflykt.

Men det måste tilläggas, att varje häftig ansträngning under dylik köld snart medför en känsla av kvävning, och en människa kan då icke utföra fjärdedelen så mycket arbete som vanligt; järnverktygen bliva omöjliga att begagna; om handen fattar dem utan försiktighetsmått, erfar den en smärta liksom av ett brännsår, och stycken av skinnet fastna vid det föremål, man så oförståndigt gripit.

Instängd i fartyget, blev besättningen hänvisad till en två timmars promenad om dagen på det överbyggda däcket, där man hade tillåtelse att röka, vilket var förbjudet i det gemensamma rummet under däck.

Så fort värmen minskades något där nere, inkräktade isen väggar och golvspringor; det fanns ej en järnnagel, en spik, en metallbit, som ej omedelbart betäcktes av en isskorpa.

Doktorn förundrade sig högeligen över fenomenets ögonblicklighet. Människornas andedräkt kondenserades i luften, och övergående från flytande form till fast, nedföll den omkring dem i form av snö. På blott några stegs avstånd från kaminerna återtog kölden hela sin styrka och folket höll sig i täta grupper nära elden.

Doktorn rådde dem emellertid att härda sig och göra sig förtrogna med denna temperatur, som säkerligen ännu icke nått sin kulmination; han uppmanade dem att småningom utsätta huden för den intensiva svedan och föregick själv med exempel, men lättjan eller slöheten band större delen utav dem på sina platser; de ville icke röra sig därifrån och föredrogo att insomna i denna osunda värme.

Enligt doktorns försäkran var det dock ingen fara att utsätta sig för stark köld genom att gå ut ur ett varmt rum; detta hastiga ombyte medför i själva verket olägenhet endast för personer, som vistas i fukt, och doktorn citerade exempel till stöd för sin mening, men hans lärdomar voro förspillda, åtminstone i det närmaste.

Vad angick John Hatteras, så tycktes han icke känna något inflytande av denna temperatur. Han vandrade tyst, varken fortare eller långsammare. Verkade icke kölden på hans kraftfulla konstitution? Ägde han då i högsta grad denna naturliga värme, som han fåfängt

sökte hos sina matroser? Var han så intagen av sin fixa idé, att han därigenom förmådde undandraga sig yttre intryck? Icke utan djup förundran såg folket honom trotsa dessa 31 graders kyla; för hela timmar lämnade han fartyget och återkom, utan att hans ansikte visade några spår av kölden.

— Det är en besynnerlig man — sade doktorn till Johnson; han förvånar till och med mig! Han har en brinnande härd inom sig! Det är en av de kraftfullaste naturer, jag studerat i hela mitt liv!

— Säkert är — svarade Johnson — att han går, kommer, rör sig i fria luften, utan att kläda sig varmare än i juni månad.

— Ack! frågan om beklädnaden är en småsak — sade doktorn; — vartill tjänar det, att man kläder sig varmt, om man ej själv kan producera någon värme? Det är detsamma som att försöka uppvärma ett isstycke genom att inlinda det i ett ylletäcke! Men Hatteras har icke behov därav; han är så beskaffad, och jag skulle icke bliva förvånad, om det kändes verkligt varmt bredvid honom, liksom bredvid ett glödande kol.

Johnson, som hade i uppdrag att varje morgon hugga upp brandvaken, anmärkte, att isen höll mer än tio fot i tjocklek.

Nästan varje natt kunde doktorn observera praktfulla norrsken; från klockan fyra till klockan åtta på aftonen blev himlen svagt färgad i norr; senare antog denna färg den reguljära formen av en ljusgul båge, vars yttersta kanter tycktes stödja sig på isfältet. Småningom höjde sig den lysande bågen uppåt himlen, följande den magnetiska meridianen och tycktes fårad av svartaktiga strimmor; strålar av ett lysande ämne framsprungo och utsköto plötsligt, än minskande, än förökande sin glans; då feno-

menet hunnit sitt zenith, bestod det ofta av flera bågar, som badade sig i de röda, gula eller gröna ljusvågorna. Det var ett förbländande, ett ojämförligt skådespel. Snart förenade sig de olika bågarna i en enda punkt och framställde bilder av verkligt himmelsk skönhet. Omsider trängdes bågarna tillsammans, den lysande färgen bleknade, de intensiva strålarna sammansmälte till svävande obestämda, orediga skimmer, och det märkvärdiga fenomenet, försvagat, nästan slocknat, försvann omärkligt i de mörka molnen söderut.

Man kan icke fatta förtrollningen av ett sådant skådespel under de höga latituderna, på mindre än åtta grader från polen; de norrsken, som förekomma i de tempererade regionerna, giva icke ens en svag föreställning därom, och det ser ut, som försynen velat åt dessa klimat bevara sina mest förvånande under.

Talrika vädermånar förekommo likaledes, medan månskenet varade, då flera månbilder visade sig på himlen, ökande den rättes glans; ofta omgåvo också vanliga mångårdar nattens stjärna, som då strålade med intensivt sken mitt i en lysande cirkel.

Den 26 november inträffade en stark flod, och vattnet framrusade våldsamt genom brandvaken; den tjocka isbetäckningen likasom skakades av havets rörelse, och hemska brakanden tillkännagåvo en undervattensstrid. Lyckligtvis stod skeppet stadigt i sin bädd, och endast dess kättingar arbetade bullersamt; för övrigt hade Hatteras, med hänsyn till möjliga olyckshändelser, låtit försäkra dem.

De följande dagarna blevo ännu kallare; himlen betäcktes av en ogenomtränglig tjocka, vinden bortförde den hopade snön, och det blev svårt att se, om dessa

stormvirvlar började i luften eller på isfälten; med ett ord, det var en obeskrivlig förvirring.

Besättningen sysselsatte sig med diverse arbeten inombords, varibland det förnämsta bestod i att av sälar bereda späck och olja, som, förvandlat till isblock, måste bearbetas med yxan; dessa block sönderhöggos i bitar, som liknade marmor i hårdhet, och samlades till en kvantitet, som ungefär motsvarade ett tiotal tunnor. Som man ser, blev varje slags kärl i det närmaste onödigt, och de skulle dessutom sprungit sönder vid det flytande ämnets förvandling genom kölden.

Den 28 föll termometern till 36 grader; det fanns nu icke kol för mera än tio dagar, och var och en motsåg med förskräckelse det ögonblick, då bränslet skulle taga slut.

Av sparsamhet lät Hatteras släcka kaminen i hytten, varefter Shandon, doktorn och han själv skulle dela besättningens gemensamma rum. Hatteras kom därigenom mera beständigt i beröring med sitt folk, som kastade liknöjda och vilda blickar på honom. Han hörde deras klagomål, deras förebråelser, deras hotelser till och med och kunde icke straffa dem. För övrigt syntes han döv för varje anmärkning. Han gjorde icke anspråk på platsen närmast elden, utan stannade i en vrå med korslagda armar, utan att yttra ett ord.

Trots doktorns uppmaningar vägrade Pen och hans vänner att taga den minsta rörelse; de tillbragte hela dagarna bredvid kaminen eller under täcket i sina hängmattor. Det dröjde icke heller länge, innan deras hälsa började försämras; de kunde icke emotstå klimatets sorgliga inverkan, och den förfärliga skörbjuggen visade sig ombord.

Redan längesedan hade doktorn börjat att varje morgon utdela citronsaft och andra preservativ, som vanligen äro så verksamma, men här visade högst obetydlig verkan på de sjuka, och efter vanligheten visade sjukdomen snart de mest hotande symtom.

Vilken tavla att se dessa olyckliga, vilkas nerver och muskler sammandrogos av smärta. Deras ben svällde utomordentligt och betäcktes med stora svartblåa fläckar; deras blodiga tandkött, deras svullnade läppar lämnade icke rum för annat än oartikulerade ljud, och den helt och hållet förskämda blodmassan meddelade icke mera något liv åt kroppens extremiteter.

Clifton angreps först av detta grymma lidande, och snart måste Gripper, Brunton och Strong avstå från att lämna sina hängmattor. De, som ännu skonades av sjukdomen, kunde icke undvika åsynen av dessa lidande, ty det fanns ingen annan tillflykt än det gemensamma rummet; man måste stanna där, och det blev också snart förvandlat till hospital, ty av Forwards aderton matroser angrepos inom några dagar tretton av skörbjuggen. Pen tycktes böra undgå smittan, varemot hans kraftfulla natur skyddade honom. Shandon kände redan de första symtomen av det onda, men det gick icke längre, och kroppsrörelse bidrog att bibehålla honom vid tämligen god hälsa.

Doktorn vårdade de sjuka med den fullkomligaste självuppoffring, och hans hjärta krympte tillhopa vid åsynen av de lidanden, som han icke förmådde lindra. Emellertid bemödade han sig att bibehålla den största möjliga munterhet hos denna tröstlösa besättning; hans ord, hans tröstegrunder, hans filosofiska reflexioner, hans lyckliga påhitt gjorde avbrott i dessa långa sjukdomsdagars enformighet. Han läste högt; hans förvånande minne för-

såg honom med roande berättelser, under det de, som ännu voro friska, omgåvo kaminen i en tät krets; men ofta blev han avbruten genom de sjukas suckar, jämmer och klagorop, och, avbrytande mitt uti berättelsen, blev han åter genast den uppmärksamme och hängivne läkaren.

Hans hälsa var förträfflig, han magrade icke, hans korpulens gjorde honom samma nytta som den bästa beklädnad, och han påstod, att han fann sig mycket bra att vara klädd som en säl eller valfisk, vilka, tack vare sina tjocka fettlager, lätt uthärda den arktiska temperaturens anfall.

Hatteras led ej något, varken i fysiskt eller moraliskt avseende; icke ens besättningens lidanden tycktes röra honom. Kanske tillät han icke en rörelse att förråda sig på hans ansikte, och likväl skulle en uppmärksam iakttagare stundom kunnat finna, att ett mänskligt hjärta klappade även under denna järnhårda yta.

Doktorn analyserade och studerade honom, men lyckades icke klassificera denna märkvärdiga organisation, detta övernaturliga temperament.

Termometern sjönk fortfarande och däckspromenaden var övergiven; endast eskimåhundarna vankade där, utstötande klagande läten.

En man var alltid på post vid kaminen och skötte om elden; det var viktigt att icke låta den slockna, ty så snart den minskades, inträngde kölden i rummet, bekläddes väggarna med is, och den hastigt kondenserade fukten återföll i form av snö på briggens olyckliga invånare.

Under dessa outsägliga lidanden hann man till den 8 december; denna morgon gick doktorn enligt sin vana för att rådfråga termometern, som man placerat i fria luften, och fann kvicksilvret stelfruset.

— Fyrtio graders köld! — sade han med en rysning.

Och denna dag inkastades i kaminen det sista kolstycket ombord!

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Den starka julkölden.

Nu inträdde ett ögonblick av förtvivlan. Tanken på döden, och därtill genom köld, framträdde i hela sin fasa; detta sista kolstycke brann under ett dystert sprakande, elden hotade redan att slockna, och temperaturen i rummet sänkte sig märkbart. Men Johnson gick att söka några stycken av det nya bränsle, varmed sälarna försett honom, och matade kaminen därmed, tilläggande drev, genomdränkt med frusen olja, och erhöll snart tillräcklig värme. Lukten av detta ämne var dock odräglig, men huru skulle man befria sig därifrån? Man måste vänja sig därvid. Johnson erkände själv, att hans bränsle lämnade åtskilligt övrigt att önska och icke skulle kunna påräkna någon framgång i Liverpools borgarhus.

— Och likväl — tillade han — kanske denna ganska obehagliga lukt medför goda resultat!

— Vilka då? — frågade timmermannen.

— Den skall utan tvivel locka björnarna åt denna sida, ty de äro lystna efter denna lukt.

— Gott — svarade Bell — men är det nödvändigt att få hit björnar?

— Vän Bell — svarade Johnson — vi få icke mera räkna på sälarna, de hava försvunnit för lång tid; om icke

björnarna i sin ordning komma att förse oss med sitt bidrag till bränsle, så vet jag icke vad det skall bliva utav oss.

— Du säger sant, Johnson; vårt öde är långt ifrån säkert, och denna belägenhet är förfärlig. Och om detta slags bränsle skulle taga slut för oss ... så ser jag ingen utväg ...

— Det skulle dock kunna finnas ännu en! ...

— Ännu en? — frågade Bell.

— Ja, Bell, i nödens stund ... men kaptenen skall aldrig ... Likväl, det skall kanske bliva nödvändigt att komma därhän.

Den gamle Johnson skakade bedrövad på huvudet och försjönk i tysta reflexioner, varutur Bell icke ville väcka honom. Han visste, att dessa späckstycken, som vunnits med så mycken möda, icke skulle räcka åtta dagar, oaktat den strängaste sparsamhet.

Johnson bedrog sig icke. Flera björnar, lockade av fettångorna, signalerades i lä om F o r w a r d, och de friska av besättningen begåvo sig på jakt efter dem; men dessa djur äro utrustade med betydlig snabbhet och en slughet, som omintetgör varje krigslist; det var omöjligt att nalkas dem, och de bäst riktade kulor kunde icke träffa dem.

Briggens besättning hotades allvarsamt att dö av köld, ty det var omöjligt att uthärda fyrtioåtta timmar i en sådan temperatur, som rådde i det gemensamma rummet. Var och en motsåg med förfäran slutet på det sista stycket bränsle.

Detta inträffade den 20 december, klockan tre på eftermiddagen. Elden slocknade, och matroserna, som sutto i en krets omkring kaminen, betraktade varandra med vilda ögon. Hatteras förblev orörlig i sin vrå; dok-

torn promenerade livligt enligt sin vana; han visste icke något mer att hitta på.

Temperaturen föll plötsligt till 22 grader under fryspunkten.

Men om doktorn hunnit gränsen för sin uppfinningsförmåga, om han icke längre visste, vad han skulle göra, så fanns det andra, som visste det i hans ställe. Shandon, kall och beslutsam, Pen, med vrede i blicken, samt två eller tre av deras kamrater, som ännu kunde röra sig, gingo fram till Hatteras.

— Kapten! — sade Shandon.

Hatteras var upptagen av sina tankar och hörde honom icke.

— Kapten! — upprepade Shandon och vidrörde honom med handen.

Hatteras rätade upp sig.

— Min herre! — sade han.

— Kapten, vi hava ingen eld mera.

— Nå än sen då? — frågade Hatteras.

— Om det är er mening, att vi skola dö av köld — återtog Shandon med förfärlig ironi — så anhålla vi, att ni underrättar oss därom.

— Min mening — svarade Hatteras med allvarlig röst — är, att var och en må göra sin skyldighet ända till det yttersta.

— Det finnes någonting över plikten, kapten — svarade sekonden — och det är rättigheten till självbevarelse. Jag upprepar, att vi äro utan bränsle, och om detta fortfar, så skall icke en enda av oss vara vid liv om två dagar!

— Jag har ingen ved — svarade Hatteras lugnt.

— Nåväl — skrek Pen häftigt — när man icke har mera ved, så går man och hugger sådan där den finnes!

Hatteras bleknade av vrede.

— Var då? — frågade han.

— Ombord — svarade matrosen fräckt.

— Ombord! — upprepade kaptenen med knutna händer och ljungande blickar.

— Ja visst — återtog Pen; — när skeppet icke längre duger att bära sin besättning, så bränner man upp det!

Vid början av denna mening hade Hatteras fattat en yxa; vid slutet därav var yxan lyftad mot Pens huvud.

— Usling! — ropade han.

Doktorn kastade sig framför Pen och stötte honom tillbaka; yxan föll ur Hatteras' hand och inträngde djupt i golvet. Johnson, Bell och Simpson stodo omkring kaptenen och tycktes beredda att understödja honom. Men jämrande, klagande, hjärtgripande röster hördes från dessa till dödsbäddar förvandlade läger.

— Eld, eld! — ropade dessa olyckliga sjuklingar, som angrepos av kölden under sina täcken.

Hatteras gjorde våld på sig och yttrade efter några ögonblicks tystnad med lugn ton:

— Om vi förstöra vårt fartyg, huru skola vi då komma tillbaka till England?

— Herre — svarade Johnson — man skulle kanske utan olägenhet kunna bränna de mindre nödvändiga delarna, relingen, bastingeringen...

— Båtarna skola alltid finnas kvar — återtog Shandon; — och vem hindrar oss dessutom att bygga ett mindre fartyg med återstoden av det gamla? ...

— Aldrig! — svarade Hatteras.

— Men... — inföllo flera matroser höjande rösten.

— Vi hava sprit i stor mängd — sade Hatteras; — bränn den till sista droppen.

— Nåväl, får gå för spriten! — svarade Johnson, låtsande ett lugn, som icke fanns i hans hjärta.

Med tillhjälp av stora vekar, doppade i spriten, vars bleka låga slickade kaminens sidor, förmådde han höja temperaturen i rummet några grader.

Under de dagar, som följde på detta sorgliga uppträde, blev vinden åter sydlig, termometern steg och snön virvlade under en mindre sträng temperatur. Några matroser kunde lämna fartyget under de minst fuktiga timmarna på dagen, men ögonsjukdom och skörbjugg kvarhöllo största delen ombord, och dessutom var det omöjligt både att fiska och jaga.

Detta var dock endast ett uppehåll i köldens våldsamma häftighet, och den 25 återgick efter en oväntad omkastning i vinden det frusna kvicksilvret uti instrumentets glaskula; man måste då hålla sig till sprit-termometern, som icke frös under den största köld.

Med förfäran fann doktorn den visa —52 grader; och det är knappt troligt, att människor förut nödgats uthärda en sådan temperatur.

Isen lagrade sig som mörka spegelskivor på golvet, och en tjock dimma uppfyllde rummet; fukten nedföll som tjock snö, man såg icke längre varandra; livsvärmen drog sig tillbaka från kroppens extremiteter, händer och fötter blevo blåa; huvudet kändes liksom omgivet av en järnring, och tanken, förbryllad, försvagad, förslöad, övergick till yrsel. Förfärliga symtom: tungan förmådde icke längre artikulera ett ord!

Ifrån den dag, då man hotade att bränna hans fartyg, vandrade Hatteras under långa timmar på däcket. Han vakade, han vaktade detta virke, som var honom så kärt! Att hugga ett stycke därav, var detsamma som att beröva honom en lem! Han var beväpnad och höll

troget vakt, känslolös för kölden, snön och isen, som stelnade hans kläder och omgåvo honom liksom med ett granitharnesk. Duk förstod honom, skällde bredvid honom och följde honom under sorgligt tjutande.

Den 25 december gick han dock ned i det gemensamma rummet; och doktorn, användande sin återstod av energi, gick rakt emot honom.

— Hatteras — sade han — vi hålla på att dö av brist på ved.

— Aldrig! — svarade Hatteras, väl vetande på vilken fråga han svarade.

— Nöden har ingen lag! — återtog doktorn sakta.

— Aldrig — upprepade Hatteras med större kraft — jag skall aldrig samtycka därtill! Må man vägra att lyda mig, om man så vill!

Med dessa ord meddelades frihet att handla. Johnson och Bell störtade upp på däcket. Hatteras hörde virket i briggen braka under yxan. Han grät.

Det var juldagen, familjefestens i England, barnaglädjens dag! Huru bittert att här minnas denna barnens fröjd omkring det prydda julträdet! Vem erinrade sig ej de långa skivor stekt kött, som den för denna högtid gödda oxen måste släppa till, och dessa tårtor, dessa m i n c e d-p i e s *, där alla slags ingredienser finnas blandade, denna dag, så kär för varje engelskt hjärta? Här däremot: smärta, förtvivlan, det yttersta elände och till julträd dessa stycken av ett skepp, förlorat djupt in i isregionen.

Men under inflytande av elden återvände känsla och krafter i matrosernas sinnen; varma drycker av kaffe eller te framkallade ett ögonblickligt välbefinnande, och

* Ett slags pudding av frukt, grönsaker m. m.

hoppet är något så medfött för människoanden, att man åter började hoppas. Under sådana förhållanden slutades detta sorgliga år 1860, vars tidiga vinter hade omintetgjort Hatteras' djärva planer.

Nu inträffade, att just den första januari 1861 betecknades genom en oväntad upptäckt. Det var något mindre kallt; doktorn hade återtagit sina vanliga studier; han läste sir Edward Belchers berättelse om hans expedition till polarhaven. Plötsligen slog honom en dittills förbisedd strof med förvåning; han läste om den på nytt och kunde icke misstaga sig därpå.

Sir Edward Belcher berättar, att han, efter att hava hunnit till yttersta ändan av Queens kanal, hade upptäckt märkliga spår efter människors besök därstädes.

»Där finnas», säger han, »kvarlevor efter bostäder, mycket överlägsna allt som kan tillskrivas kringvandrande eskimåstammars råa seder. Deras murar äro väl grundade i den djupt uppgrävda jorden; deras inre, betäckt med ett tjockt lager av gott grus, är stenlagt. Skeletter efter renar, valrossar och sälar synas där i stor mängd. Vi träffade där på kol.»

Vid dessa sista ord upprann en idé i doktorns själ; han tog sin bok och gick att meddela sig med Hatteras.

— Kol! — utropade denne.

— Ja, Hatteras, kol! Det vill säga allas vår räddning!

— Kol på denna öde kust! — upprepade Hatteras. — Nej, det är icke möjligt!

— Varför tvivla därpå, Hatteras? Belcher har icke framkastat en sådan sak utan att vara säker därpå, utan att hava sett det med egna ögon.

— Nåväl, vidare, doktor?

— Vi äro icke hundra mil från kusten, där Belcher

såg detta kol! Vad är väl en resa på hundra mil? Ingenting. Man har ofta gjort längre rekognosceringar över isen och under lika stark köld. Låt oss således resa, kapten!

— Låt oss resa! — utbrast Hatteras, som hastigt fattat sitt beslut, och med sin livliga inbillningskraft redan fann utsikt till räddning.

Johnson underrättades om detta beslut och gillade fullkomligt förslaget; han meddelade det åt sina kamrater, av vilka några hälsade det med glädje, andra åter mottogo det med likgiltighet.

— Kol i dessa trakter! — sade Wall, nedkrupen i sin plågobädd.

— Låt dem hållas! — svarade Shandon förstulet.

Men innan förberedelserna till resan påbörjades, ville Hatteras så noggrant som möjligt bestämma F o r w a r d s läge. Man inser lätt vikten av denna beräkning, och varför detta läge borde med matematisk visshet utrönas. En gång långt borta från fartyget, skulle man icke kunna återfinna det utan exakta siffror.

Hatteras steg därför upp på däck; han tog i åtskilliga omgångar flera måndistanser och de förnämsta stjärnornas meridianhöjd.

Dessa observationer företedde allvarsamma svårigheter, ty vid denna låga temperatur betäcktes instrumentens glas och speglar med en ishinna vid Hatteras' andedräkt, och mer än en gång voro hans ögonlock utsatta för fara.

Emellertid lyckades han erhålla ganska noggranna baser för sina beräkningar och återkom för att göra sina uträkningar under däck. Då detta arbete var verkställt, upplyfte han huvudet med ett uttryck av häpnad, tog sin karta, gjorde sina bestick och blickade på doktorn.

— Nåväl! — frågade denne.

— På vilken latitud befunno vi oss vid början av övervintringen?

— På sjuttioåtta grader femton minuters latitud och nittiofem grader trettiofem minuters longitud.

— Nåväl — tillade Hatteras med låg röst — vårt isfält har råkat i drift! Vi äro nu två grader längre i norr och väster, åtminstone tre hundra mil från er koldepå.

— Och dessa olyckliga, som icke veta det! . . . — utropade doktorn.

— Tyst! — sade Hatteras och lade ett finger på sina läppar.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Förberedelser till avresan.

Hatteras ville icke underrätta sin besättning om denna nya belägenhet; och han hade rätt, ty de olyckliga skulle kanske, om de fått veta, att de med oemotståndlig makt bortfördes norrut, hava överlämnat sig åt förtvivlade dårskaper. Doktorn insåg det och gillade kaptenens tystnad.

Den sistnämnde gömde i sitt hjärta de intryck denna upptäckt gjorde på honom. Det var hans första glada ögonblick sedan långa månader, tillbragta under oupphörlig strid mot elementen. Han fann sig bortförd etthundrafemtio mil längre i norr, knappt åtta grader från polen. Men denna glädje dolde han så djupt, att icke ens doktorn anade den; väl frågade denne sig, varför Hat-

teras' blick strålade med så ovanlig glans, men det var allt, och det så naturliga svaret på denna fråga föll honom aldrig i sinnet.

Genom sitt närmande till polen hade Forward avlägsnat sig från detta kolförråd, som sir Edward Belcher upptäckt; i stället för hundra mil måste man nu gå tvåhundrafemtio mil tillbaka mot söder för att söka det. Men efter en kort överläggning mellan Hatteras och Clawbonny i detta avseende blev resan besluten.

Om Belcher talat sant — och man kunde icke draga hans trovärdighet i tvivel — borde allt befinna sig i samma skick, som han lämnat det. Sedan 1853 hade ingen ny expedition avgått till dessa avlägsna bekanta länder. Man påträffade vid denna latitud få eller inga eskimåer. Den motgång, som inträffat vid Beecheys ö, kunde icke förnyas på kusterna av Nya Cornwallis. Den låga temperaturen bevarade för obestämd tid de föremål, som voro utsatta för dess inverkan. Alla utsikter förenade sig således till förmån för denna flykt rakt över isen.

Man beräknade, att denna färd komme att vara högst fyrtio dagar, och Johnson tog sina mått och steg i överensstämmelse därmed.

Hans första omsorg gällde släden; den var av grönländsk fason, trettiofem tum bred och tjugufyra fot lång. Eskimåerna bygga sådana, som ofta hålla femtio fot i längd. Denna bestod av långa plankor, böjda i båda ändarna, och spända som en båge medelst två starka tåg. Genom denna åtgärd erhöll den en viss spänstighet, som bidrog att minska faran av stötar. Detta fordon gled lätt på isen; men i snöväder, innan det vita täcket hunnit hårdna, apterade man på sidorna tvenne vertikala karmar, och på detta sätt upplyft, kunde den med lika stor

lätthet gå framåt. Genom ingnidning med en blandning av svavel och snö, enligt eskimåernas sed, gick den dessutom mycket lätt.

Anspannet bestod av sex hundar; och dessa trots sin magerhet kraftfulla djur tycktes icke lida särdeles mycket av den stränga vintern; deras hjortskinnsselar befunno sig i gott skick; man borde kunna räkna på ett sådant fordon, som grönländarna i Upernivik sålt på heder och samvete. De sex hundarna kunde draga en tyngd av två tusen skålpund utan att tröttas över hövan.

Lägerapparaten bestod av ett tält, i den händelse det skulle vara omöjligt att uppföra en snökoja, en stor mackintoshduk, bestämd att utbredas på snön, vilken därigenom hindrades att smälta vid beröring med kroppen, och slutligen flera ylletäcken och buffelhudar. Dessutom medfördes halkettbåten.

Provianten bestod av fem lådor pemmican, vägande omkring fyrahundrafemtio skålpund, efter en beräkning av ett skålpund pemmican pr man och hund; de senare voro sju till antalet, Duk inberäknad; människorna skulle icke vara flera än fyra. Man medtog även tolv gallons vinsprit, eller ungefär etthundrafemtio skålpund, te och skorpor i tillräcklig mängd, ett litet portativt kök, med en god kvantitet vekar och blånor, krut, ammunition samt fyra dubbelbössor. Deltagarna i expeditionen skulle, enligt kapten Parrys uppfinning, påtaga kautschuksgördlar, i vilka kroppsvärmen och rörelsen bibehöllo kaffe, te och vatten i flytande tillstånd.

Johnson övervakade med synnerlig omsorg tillverkningen av snöskor, fästade på träbeslag, försedda med läderremmar, och vilka tjänstgjorde såsom skridskor; på fullkomligt frusen och hård mark ersatte de med fördel

hjortskinnsmockasinerna, och varje deltagare i färden skulle vara försedd med två par av vartdera slaget.

Dessa förberedelser, så viktiga, emedan en enda uteglömd detalj kunde vålla hela expeditionens undergång. upptogo fyra hela dagar. Varje middag beräknade Hatteras sitt fartygs läge; det ändrades icke vidare, och man måste äga full visshet därom, för att kunna verkställa återfärden.

Hatteras sysselsatte sig med att utvälja de personer, som skulle följa honom. Det var ett mycket viktigt beslut som skulle fattas; några voro icke lämpliga att medtaga, utan man måste lämna dem kvar ombord. Då allas räddning berodde på resans lyckliga utgång, syntes det kaptenen emellertid tjänligast att i första rummet välja säkra och beprövade följeslagare.

Shandon blev således utesluten, men han visade ingen ledsnad däröver. James Wall, nu helt och hållet sängliggande, kunde icke heller deltaga i expeditionen.

De sjukas tillstånd förvärrades för övrigt icke; deras behandling bestod uti upprepade frotteringar och starka doser citronsaft. Föreskriften var icke svår att följa och doktorns närvaro alldeles obehövlig. Denne satte sig således i spetsen för de resande, och hans avresa framkallade icke den minsta invändning.

Johnson hade livligt önskat att åtfölja kaptenen på hans farliga företag, men denne tog honom avsides och sade med vänlig, nästan rörd röst:

— Johnson — sade han — jag hyser icke förtroende för någon annan än er. Ni är den ende person, åt vilken jag kan lämna mitt fartyg. Jag måste veta, att ni är till hands för att övervaka Shandon och de andra. De äro fastkedjade här av vintern, men vem vet, vilka olycksbringande beslut de i sin nedrighet kunna fatta! Ni skall

få mina bestämda instruktioner, som i händelse av behov skola lägga befälet i edra händer. Ni skall vara mitt andra jag. Vår frånvaro kommer att räcka högst fyra à fem veckor, och jag kan vara lugn, då ni är, där jag icke kan vara. Ni behöver bränsle, Johnson! Jag vet det — men skona mitt präktiga fartyg så mycket som möjligt! Ni förstår mig, Johnson?

— Jag förstår er, kapten — svarade den gamle sjöbussen — och jag skall stanna, eftersom ni önskar det.

— Tack! — sade Hatteras, i det han tryckte den gamles hand, och tillade: — om ni icke ser oss återkomma, Johnson, så vänta till nästa islossning och försök en rekognoscering mot polen! Om de andra sätta sig däremot, så tänk icke mera på oss, utan för hem F o r w a r d till England.

— Är det er vilja, kapten?

— Min uttryckliga vilja — svarade Hatteras.

— Edra befallningar skola verkställas — sade Johnson enkelt.

Sedan detta beslut var fattat, saknade doktorn sin hederlige vän, men han måste erkänna, att Hatteras' handlingssätt var riktigt.

De båda övriga deltagarna i färden blevo Bell, timmermannen, och Simpson. Den förre, frisk, modig och tillgiven, borde kunna vara till mycket gagn, då man slog läger på isen; den senare, ehuru mindre beslutsam, gick emellertid in på att deltaga i en expedition, där han kunde vara mycket nyttig i sin dubbla egenskap av jägare och fiskare.

Sällskapet bestod således av Hatteras, Clawbonny, Bell, Simpson och den trogne Duk; det var alltså fyra personer och sju hundar att föda, och provianten hade blivit beräknad därefter.

Under de första dagarna av januari höll sig temperaturen i medeltal vid 37 grader under fryspunkten. Hatteras spejade otåligt efter en förändring i väderleken; flera gånger rådfrågade han barometern, men man kunde ej lita på den, ty detta instrument synes förlora sin vanliga noggrannhet i dessa höga latituder; i detta klimat gör naturen anmärkningsvärda undantag från sina allmänna lagar. Sålunda var en klar himmel icke alltid åtföljd av köld, och snön medförde icke någon höjning av temperaturen; barometern förblev osäker, såsom redan flera seglare i polarhaven anmärkt; den föll gärna vid nordliga och ostliga vindar; då den stod lågt bebådade den vackert väder, och snö eller regn, då den stod högt. Man kunde således icke lita på dess uppgifter.

Slutligen kom den 5 januari en ostlig bris, och termometerns kvicksilverpelare steg åter till 28 grader under fryspunkten. Hatteras beslöt att begiva sig av följande dagen; han förmådde icke längre se skeppet huggas sönder inför sina ögon; kajutan hade redan hel och hållen vandrat in i kaminen.

Den 6 januari, mitt under häftiga snövirvlar, gavs order om avresa; doktorn gav de sjuka sina sista råd och förmaningar; Bell och Simpson utbytte tysta handslag med sina kamrater. Hatteras ville säga sitt farväl med hög röst, men såg sig omgiven av ondskefulla blickar och trodde sig överraska ett ironiskt småleende på Shandons läppar. Han teg därför. Måhända tvekade han till och med ett ögonblick att resa, då han kastade sina ögon på Forward.

Men man kunde icke ändra sitt beslut; den packade och förspända släden väntade på isfältet; Bell satte sig i spetsen, och de andra följde honom. Johnson ledsagade de resande en fjärdedels mil, varefter Hatteras bad

honom vända om, vilket han också gjorde efter en lång avskedshälsning.

I detta ögonblick vände sig Hatteras ännu en gång mot briggen och såg topparna av dess master försvinna i den täta snön.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

Över isfälten.

Den lilla truppen avtågade mot sydost. Simpson körde spannet; Duk hjälpte flitigt till, icke synnerligt förundrad över sina kamraters yrke. Hatteras och doktorn gingo bakom, under det Bell vandrade förut för att visa vägen, undersökande isen med spetsen av sin järnskodda käpp.

Temperaturens höjd tillkännagav ett förestående snöfall, som icke heller lät vänta på sig, och snön föll snart i täta flingor. Dess mörka virvlar ökade resans svårigheter; man råkade utur den raka kosan, ehuru man icke gick fort, men man kunde dock räkna på tre mil i timmen i medeltal.

Genom frostens inverkan företedde isfältet en ojämn och knagglig yta; släden törnade ofta emot, och till följd av vägens sluttning, lutade den stundom i oroande vinklar, men det gick dock lyckligt.

Hatteras och hans kamrater insvepte sig väl i sina på grönländskt sätt tillskurna kläder, vilka icke utmärkte sig genom sitt snitt, men lämpade sig efter klimatets fordringar; de resandes ansikten voro infattade i en trång kapuschong, ogenomtränglig för vind och snö; munnen, näsan, ögonen utgjorde det enda därav, som var i beröring

med luften och icke behövde bevaras därför. Ingenting är så obekvämt som höga kragar och ytterhalsdukar, vilka snart styvna av kölden; på aftonen skulle man icke kunnat avtaga dem annat än med yxhugg, ett till och med i polarhaven obehagligt sätt att avkläda sig. Tvärtom måste man lämna fritt rum för andedräkten.

Den oändliga slätten fortfor med tröttande enformighet. Överallt hopade isstycken med enahanda utseende, hummocks, vilkas oregelbundenhet slutligen började förefalla regelbunden, block stöpta i samma form och isberg, mellan vilka krokiga dalgångar slingrade sig: man tågade framåt med kompassen i hand, och talade föga. Det var en verklig plåga att öppna munnen i denna kalla atmosfär: skarpa iskristaller bildade sig hastigt mellan läpparna, och den varma andedräkten förmådde icke upplösa dem. Färden var alltså tyst, och var och en undersökte med sin käpp denna okända mark. Bells fotsteg intrycktes i det mjuka snötäcket; man följde dem uppmärksamt, och där han gick fram, kunde den övriga truppen sedan våga sig efter.

Talrika spår av björnar och rävar korsade varandra i alla riktningar; men denna första dag var det omöjligt att se något enda av dessa djur; att jaga dem skulle dessutom varit farligt och onyttigt, ty man kunde icke lägga mera på den redan tungt lastade släden.

Vanligen bruka resande på dylika exkursioner avlämna upplag av livsmedel på vägen, lägga dem i snöhålor i skydd för vilddjuren, därigenom befriande sig från en betydlig last under resan, och på hemvägen återhämta de småningom denna proviant, som de icke haft mödan att föra med sig.

Men Hatteras kunde icke taga sin tillflykt till detta medel på ett isfält, som kanske var rörligt; på fast mark

skulle dylika depåer varit användbara, men icke på isen, och vägens obestämdhet gjorde det ganska problematiskt, om återfärden komme att ske i de nu genomfarna trakterna.

Vid middagstiden lät Hatteras sin lilla trupp göra halt i skydd av en ismur; måltiden bestod av pemmican och varmt té, vars upplivande egenskaper frambragte ett verkligt välbefinnande, och de resande sågo sig väl till godo.

Färden fortsattes efter en timmes vila; under denna första dagsresa tillryggalades omkring tjugo mil, och om aftonen voro både människor och djur uttröttade.

Oaktat tröttheten måste man dock uppbygga en snökoja, för att däruti tillbringa natten, ty tältet skulle varit otillräckligt. Detta var halvannan timmes arbete. Bell visade därvid stor skicklighet; isblocken, formade med tillhjälp av verktygen, reste sig hastigt på varandra, avrundades till en kupol, och slutligen kom det sista stycket till betryggande av byggnadens soliditet, bildande slutstenen; den mjuka snön tjänade som murbruk, den uppfyllde mellanrummen och bildade, då den snart hårdnade, en enda likformig massa.

En trång öppning, som man måste passera krypande, lämnade tillträde till denna improviserade grotta; icke utan möda trängde doktorn sig in, och de övriga följde honom. Aftonmåltiden tillreddes skyndsamt vid spritkokaren. Temperaturen i denna snökoja var tämligen dräglig, och vinden, som rasade utanför, kunde icke intränga dit.

— Till bords! — ropade doktorn snart i sin mest älskvärda ton.

Måltiden, alltid densamma, med föga omväxling, men stärkande, intogs gemensamt. Då den var slutad, tänkte

ingen på annat än sömn; mackintoshdukarna utbreddes på snön och skyddade mot all fuktighet. Strumpor och skodon torkades vid spritkokarens låga; varefter tre av de resande insvepte sig i sina täcken och insomnade var i sin tur, medan den fjärde höll vakt; denne skulle vaka till allas säkerhet och hindra, att kojans öppning tillslöts, emedan man utan detta försiktighetsmått lopp fara att bliva levande begraven.

Duk delade det gemensamma sovrummet. De andra hundarna stannade utanför, där de fingo sin andel av supén och sedan kröpo under snön, som snart tjänade dem till en ogenomtränglig betäckning.

Dagens ansträngningar medförde en nära nog ögonblicklig sömn. Doktorn tog sin vakt klockan tre på morgonen; under natten utbröt stormen häftigt. I vilken underlig belägenhet dessa ensamma människor befunno sig, mitt ibland snön, inkrupna i en grav, vars väggar tillväxte under stormilarna!

Klockan sex påföljande morgon fortsattes den enformiga resan; alltid samma dalar, samma isberg, samma likformighet, som gjorde valet av viloplatser svårt. Kölden, som ökades några grader, underlättade emellertid de resandes färd, emedan den hårdnade snötäcket. Ofta påträffade man vissa små kullar, liknande cairns eller eskimåkojor; doktorn lät nedriva en utav dem för att lugna sitt samvete, men fann ingenting annat än ett simpelt isblock.

— Vad hoppas ni, Clawbonny? — frågade Hatteras; — äro vi icke de första människor, som besöka denna del av jorden?

— Det är troligt — svarade doktorn — men vem vet ändå?

— Låt oss icke förlora tiden med fåfänga undersökningar! återtog kaptenen. — Jag längtar att återse mitt fartyg, även om vi icke finna detta så efterlängtade bränsle.

— I det avseendet — svarade doktorn — har jag gott hopp.

— Doktor — sade Hatteras ofta — jag gjorde orätt att lämna Forward, det var ett fel; en befälhavares plats är på hans däck och icke annorstädes.

— Johnson är där.

— Visserligen — men... låt oss skynda, låt oss skynda!

Hundspannet gick raskt framåt; man hörde Simpsons röst mana på hundarna, vilka, till följd av ett egendomligt fosforescerande fenomen, tycktes springa på en brinnande mark, och slädens medar syntes uppröra ett stjärndamm. Doktorn hade begivit sig förut för att undersöka beskaffenheten av denna snö, då han på en gång försvann, i det han försökte hoppa över en hummock. Bell, som befann sig i närheten, skyndade genast dit.

— Nå väl, herr Clawbonny — ropade han oroligt medan Hatteras och Simpson nalkades, — var är ni?

— Doktor! — ropade kaptenen.

— Här på bottnen av en grop — svarade en lugnande röst; — hit med en tågstump, så stiger jag åter upp på jordens yta.

Man nedsläppte ett tåg till doktorn, som befann sig nedkrupen på bottnen av en tio fots fördjupning; han band tåget om livet, och hans tre kamrater halade med någon möda upp honom.

— Är ni sårad? — frågade Hatteras.

— Ingalunda, det är ingen fara med mig — svarade doktorn och skakade på sin alldeles nedsnöade kropp.

— Men huru gick detta till?

— Ah! Det är refraktionens skull! — svarade han skrattande — alltid refraktionen! Jag trodde mig hoppa över en fotsbred öppning och föll ned i ett hål om tio fots djup. Ack, de optiska illusionerna, det är de enda illusioner, som återstå mig, mina vänner, och jag skulle sörja över förlusten utav dem! Må detta lära er att aldrig taga ett steg, utan att hava undersökt terrängen, ty man får icke lita på sina sinnen! Här höra öronen orätt och se ögonen falskt! Det är ett riktigt besynnerligt land!

— Kunna vi fortsätta vår färd? — frågade kaptenen.

— Låt oss fortsätta, Hatteras, låt oss fortsätta! Detta lilla fall har gjort mig mera gott än ont.

Resan fortsattes åt sydost, och vid aftonens inbrott stannade de resande, efter att hava tillryggalagt en sträcka av tjugufem mil; de voro uttröttade, vilket dock icke hindrade doktorn att klättra uppför ett isberg, medan snökojan byggdes.

Månen, som ännu var nästan full, lyste med utomordentlig glans på den klara himmelen; stjärnorna utsände strålar av en överraskande intensitet; från toppen av isberget sträckte sig utsikten över en omätlig slätt, avbruten av underligt formade kullar; då man såg dem spridda här och där, glänsande i det klara månskenet, med skarpt avtecknade konturer på de angränsande skuggorna, liknande uppstående pelare, kullslagna stockar, gravar, skulle man varit frestad att anse det för en stor kyrkogård utan träd, tyst, sorglig, oändlig, i vilken tjugu generationer från hela världen lagt sig i ro till den eviga sömnen.

Trots kölden och tröttheten stannade doktorn länge i djupa betraktelser, ur vilka hans följeslagare hade stor möda att rycka honom. Men man måste tänka på vila;

snökojan var i ordning, de fyra vandrarna kröpo in där som mullvadar och dröjde icke att insomna.

Närmaste och följande dagar förflöto utan någon särskild händelse; resan gick lätt eller svårt, fort eller långsamt, allt efter de nyckfulla omväxlingarna i temperaturen, som var än isig och sträv, än fuktig och genomträngande; och man måste efter vägens beskaffenhet använda ömsevis mockasiner eller snöskor.

Sålunda hann man till den 15 januari; månen, som då var i sitt sista kvarter, syntes icke längre; ehuru ännu alltid dold bakom horisonten, var likväl redan klockan sex ett slags halvskymning, som dock icke förmådde upplysa vägen; man måste utstaka den efter den riktning, kompassen angav. Bell tågade nu i spetsen, och Hatteras gick i rak linje bakom honom; Simpson och doktorn sökte även bibehålla samma riktning, och likväl avveko de ofta trettio och fyrtio steg därifrån, oaktat all uppmärksamhet, och man måste ånyo börja utstakningsarbetet.

Söndagen den 15 januari ansåg sig Hatteras hava hunnit omkring hundra mil söderut; morgonen användes till reparation av åtskilliga klädes- och lägerpersedlar; gudstjänsten åsidosattes icke heller.

Vid middagstiden satte man sig åter i gång; vädret var kallt, och termometern visade endast 36 grader under fryspunkten i en särdeles ren luft.

Plötsligen och utan något förebud till denna hastiga förändring, uppsteg en dimma från jorden i fullständigt frysningstillstånd. Den steg till en höjd av ungefär nittio fot och stannade sedan orörlig; man såg icke varandra på ett stegs avstånd. Dimman fäste sig vid kläderna, och beklädde dem med långa istaggar.

Överraskade av detta rimfrostfenomen, hade de re-

sande i början blott en tanke, nämligen att sluta sig tillsammans, och snart hördes från olika håll ropen:

— Ohoj Simpson!

— Bell hitåt!

— Herr Clawbonny!

— Doktor!

— Kapten, var är ni?

De fyra reskamraterna sökte varandra med utsträckta armar i den tjocka dimman, som icke lämnade något rum för blicken. Men vad som oroade dem var, att icke något svar nådde dem; man skulle trott, att denna dimma icke förmådde fortplanta ljudet.

Man kom då på den tanken att avlossa bössorna, för att giva en föreningssignal. Men om ljudet av rösten tycktes för svagt, så voro åter skjutvapnens knallar allt för starka, ty ekot tog hand om dem; och återkastade i alla riktningar, frambragte de ett oredigt buller, vars riktning icke kunde bestämmas.

Var och en följde då sin instinkt. Hatteras stannade och väntade med korslagda armar. Simpson nöjde sig med att icke utan möda hejda sitt spann. Bell vände om i sina egna spår, som han omsorgsfullt uppsökte med handen. Doktorn gick än åt höger, än åt vänster, stötande mot isblocken, fallande omkull och åter uppstigande, korsande sina egna spår och förvillande sig mer och mer.

Efter fem minuters förlopp, tänkte han: — Det här kan icke fortfara! Besynnerligt klimat! Verkligen något oförutsett, minsann! Man vet icke vad man skall räkna på för att icke tala om dessa skarpa spetsar, som riva sönder ansiktet. — Ohoj kapten! — ropade han ånyo.

Men han erhöll icke något svar; på vinst och förlust laddade han åter sin bössa, och oaktat sina tjocka handskar kände han smärta i sina händer av den kalla böss-

pipan. Under detta göromål trodde han sig urskilja en oredig massa, som rörde sig några steg ifrån honom.

— Äntligen! — sade han — Hatteras! Bell! Simpson! Är det ni? Svara då!

Ett dovt brummande lät höra sig.

— Håhå! — tänkte den gode doktorn — vad vill det säga?

Massan närmade sig; dess konturer förlorade sina första dimensioner och framträdde tydligare. En förfärlig tanke uppstod i doktorns själ.

— En björn! — tänkte han.

Han hade rätt; det var verkligen en björn av betydlig storlek, som, förvillad av dimman, kom, gick och vände tillbaka, med fara att stöta på de fyra männen, vilkas närvaro han visst icke misstänkte.

— Det här blir invecklat! — tänkte doktorn och stannade orörlig.

Än kände han djurets andedräkt som snart försvann i rimfrosten; än såg han vidundrets ofantliga tassar, piskande luften, passera så nära förbi honom, att hans kläder mer än en gång söndersletos av de skarpa klorna. Han hoppade då baklänges och den rörliga massan försvann som en fantastisk spökscen.

Men under denna reträtt kände doktorn marken höja sig under fötterna; hjälpande sig med händerna, fasthållande sig vid de skarpa kanterna, kom han upp på ett isblock och vidare på ett annat, varefter han kände sig för med sin järnskodda käpp.

— Ett isberg! — tänkte han; om jag kan hinna dess topp, så är jag räddad.

Med dessa ord klättrade han med förvånande vighet omkring åttio fot uppåt och räckte då med huvudet

ovanom den isiga dimman, vars övre del var mycket jämn.

— Gott! — tänkte han — och i det han lät sina blickar sväva omkring, upptäckte han sina tre kamrater, vilkas gestalter uppdöko ur den täta massan.

— Hatteras!

— Herr Clawbonny!

— Bell!

— Simpson!

Dessa fyra rop hördes nästan samtidigt. Himlen, upplyst av en präktig solring, kastade bleka strålar, vilka färgade rimfrosten såsom moln, och isbergens spetsar tycktes uppstiga ur en massa flytande silver. De resande befunno sig inom en cirkel av mindre än hundra fots diameter. Tack vare de övre luftlagrens renhet och den låga temperaturen, hördes deras ord med utomordentlig lätthet, och de kunde samtala med varandra från höjden av sina isberg. Då man efter de första bösskotten icke hörde något svar, hade man icke haft något bättre att göra än att söka höja sig över dimman.

— Släden! — ropade kaptenen.

— Åttio fot nedanför oss — svarade Simpson.

— I gott behåll?

— Fullkomligt.

— Och björnen? — frågade doktorn.

— Vilken björn? svarade Bell.

— Björnen, som jag mötte, och som var nära att krossa mitt huvud.

— En björn! — sade Hatteras. — Låtom oss då gå ned.

— Visst icke — inföll doktorn. — Vi skulle förvilla oss på nytt och finge börja på ännu en gång.

— Och om djuret kastar sig över våra hundar!... sade Hatteras.

I detta ögonblick hördes Duk skälla; ljudet uppsteg ur dimman och nådde lätt de resandes öron.

— Det är Duk! — utbrast Hatteras. — Det är säkert något å färde. Jag går ned.

Alla möjliga tjut uppstego i detsamma ur den täta massan som en ohygglig konsert; Duk och de övriga hundarna skällde ursinnigt. Allt detta buller liknade ett förfärligt brummande men oklart, liksom förhållandet är med ljud, som frambringas uti välvda rum. Man kände, att en osynlig strid utkämpades där nere i den tjocka dimman, och den täta massan skakades emellanåt såsom havet under en strid mellan djupets vidunder.

— Duk, Duk! — ropade kaptenen och beredde sig att nedstiga.

— Stanna, Hatteras, stanna! — sade doktorn. — Det förekommer mig, som om dimman håller på att skingra sig.

Den skingrade sig icke, men sänkte sig liksom vattnet i en damm, som småningom uttömmes, och tycktes återgå till sitt ursprung; isbergens lysande toppar blevo större ovanför densamma. Andra, som förut varit översvämmade, uppstucko därutur såsom nydanade öar. Genom en lätt begriplig optisk synvilla tyckte sig de resande, stående på istopparna, höja sig upp i luften, medan dimmans övre yta sänkte sig under dem.

Snart visade sig övre delen av släden, därefter dragarna, vidare ett trettiotal andra djur, äntligen en stor massa i häftig rörelse, samt Duk, vars huvud än stack upp utur den kalla dimman, än åter försvann däruti.

— Rävar! — ropade Bell.

— Björnar! — svarade doktorn. — En! tre! fem!

— Våra hundar, vår proviant! — inföll Simpson.

En flock rävar och björnar, som upphunnit släden, höll på att göra en djup bräsch på provianten. Plundringsinstinkten förenade dem till fullständig endräkt; hundarna skällde ursinnigt, men den vilda truppen brydde sig icke därom, och förstörelseverket fortgick ihärdigt.

— Eld! skrek kaptenen och avsköt sin bössa

Kamraterna följde hans exempel. Men vid denna fyrdubbla knall upplyfte björnarna huvudet, utstötande ett komiskt brummande, och gåvo signal till avtåg; de föllo in i en kort trav, som en galopperande häst icke skulle kunnat följa, och med hela rävskaran efter sig försvunno de snart bland isen norrut.

TRETTIONDE KAPITLET.

En »cairn».

Detta för polarregionerna egendomliga fenomen hade varat ungefär tre kvarts timme; björnarna och rävarna hade tid att begagna sig därav i all bekvämlighet. Provianten kom just i rättan tid för att uppfriska de under den långa vintern uthungrade djuren. Överdraget på släden var sönderrivet av deras kraftiga klor, pemmicankistorna öppna och sönderslagna, skorpsäckarna plundrade, teförrådet kringspritt på snön, en spritkagge med lösryckta stävar och tom på sitt dyrbara innehåll, lägereffekterna kringströdda huller om buller, allt vittnande om de vilda bestarnas utsvultna tillstånd och deras omättliga glupskhet.

— Vilken olycka! — sade Bell, betraktande denna scen av förstöring.

— Och förmodligen ohjälplig — inföll Simpson.

— Låt oss först överse skadan — återtog doktorn — så få vi tala därom sedan.

Hatteras höll redan på att sammanplocka de kringströdda kistorna och säckarna, utan att säga ett ord; man samlade den ännu ätbara pemmican och skorporna; förlusten av en del av spriten var en ledsam omständighet, ty därförutan kunde man ej få någon varm dryck, icke mera te, intet kaffe. Vid överräknandet av de skonade artiklarna fann doktorn, att två hundra skålpund pemmican och hundrafemtio skålpund skorpor försvunnit; om resan fortsattes, skulle man nödgas inskränka sig till halv ration.

Man överlade om, vilket parti man under dessa omständigheter skulle taga. Skulle man vända om till skeppet och börja expeditionen på nytt? Men man ville icke heller förgäves hava gått de etthundrafemtio milen! Att återkomma utan detta så nödvändiga bränsle skulle utöva ett fördärvligt inflytande på andan hos besättningen. Och skulle man dessutom finna personer, hågade att göra om denna resa över isen?

Det bästa var tydligen att fortsätta, till och med för priset av de hårdaste försakelser.

Doktorn, Hatteras och Bell voro för denna senare åsikt. Simpson talade för att vända om; resans mödor hade rubbat hans hälsa, och den försvagades synbart, men då han fann sig ensam om sin mening, återtog han sin plats frampå släden, och den lilla karavanen fortsatte sin väg söderut.

De tre följande dagarna, från 15 till och med 17 januari utgjorde blott ett upprepande av de enformiga

scenerna under den föregående delen av resan. Man färdades långsammare, de resandes krafter voro medtagna, tröttheten yttrade sig i benen, hundarna drogo endast med möda, och den otillräckliga födan var varken ägnad att stärka folk eller kreatur. Väderleken omväxlade med sin vanliga rörlighet, övergående från skarp köld till fuktiga och genomträngande dimmor.

Den 18 januari ändrades plötsligen isfältets utseende; ett stort antal toppar, liknande pyramider och slutande med skarpa spetsar, reste sig till betydlig höjd över horisonten; på vissa ställen stack marken fram genom snötäcket, efter vad det tycktes, bestående av gnejs, skiffer och kvarts med något tycke av kalkklippor. Äntligen trampade de resande på fast mark, och denna mark borde enligt deras mening vara det fastland, som kallas Nya Cornwallis.

Doktorn kunde icke låta bli att med en känsla av tillfredsställelse stampa på denna jord. De resande hade icke mer än hundra mil att vandra för att nå Cap Belcher, men deras mödor ökades högeligen på denna ojämna terräng, översållad av skarpa klippor, farliga utsprång, rämnor och branter. Man måste intränga i jordens inre och klättra uppför kustens branta stränder, över trånga pass, i vilka snön hopade sig till en höjd av trettio och fyrtio fot.

De resande började mycket snart sakna den nära nog släta, ganska lätta vägen, och de för slädens framglidande så gynnsamma isfälten; nu måste de draga med kraft, ty de utsvultna hundarna orkade ej längre; människorna, tvungna att spänna sig för jämte dem, uttömde sina krafter för att hjälpa dem. Flera gånger måste man helt och hållet avlasta provianten för att komma över de ytterst branta bergen, vilkas isande yta icke lämnade

något fotfäste. En sådan färd av kort längd erfordrade hela timmar, och på första dagen hann man endast fem mil på Nya Cornwallis' jord. Ett i sanning passande namn, ty det företer all det yttersta sydvästra Englands ojämnhet, dess skarpa spetsar, dess kantigheter och vilda klippor.

Följande dagen uppnådde släden övre kammen av den branta stranden; de resande, vilkas krafter voro uttömda, förmådde icke bygga sin snökoja, utan måste tillbringa natten under tältet, insvepta i sina buffelhudar och värmande sina fuktiga strumpor vid bröstet. Man inser lätt de oundvikliga följderna av en sådan levnadsordning; och denna natt gick termometern ned till 42 grader under fryspunkten och kvicksilvret stelnade.

Simpsons hälsa förändrades på ett oroande sätt. En envis bröstvärk och häftig reumatism med olidliga plågor tvungo honom att lägga sig på släden, som han icke längre förmådde styra. Bell intog hans plats. Även han var illamående, men hans opasslighet var icke av beskaffenhet att tvinga honom att söka vila. Även doktorn erfor inflytandet av denna exkursion under en så förfärlig vinter, men han lät icke en klagan undfalla sig, och vandrade alltjämt framåt, stödd vid sin käpp; han visade vägen, han hjälpte till med allt. Hatteras, orubblig, inbunden, känslolös, lika stark som på resans första dag, och med sitt järntemperament, följde tyst efter släden.

Den 20 januari var kölden så bister, att den minsta ansträngning ögonblickligt medförde fullkomlig vanmakt. Emellertid blevo markens ojämnheter så stora, att doktorn, Hatteras och Bell spände sig för släden jämte hundarna; oförutsedda stötar hade krossat främre delen av släden, som därför måste lagas. Dylika anledningar till dröjsmål förekommo flera gånger om dagen.

De resande följde en djup ravin, nedsjönko till midjan i snön och svettades starkt mitt under den häftiga kölden. De talade icke. Plötsligt började Bell, som hade sin plats bredvid doktorn, att betrakta honom med förskräckt min. Utan att yttra ett ord, tog han därpå en handfull snö och gned kraftigt sin sidokamrats ansikte därmed.

— Vad nu, Bell? — frustade doktorn, i det han försökte värja sig.

Bell fortfor blott att gnida av alla krafter.

— Seså, Bell — återtog doktorn, med mun, näsa och ögon fulla av snö — är ni tokig? Vad tar ni er till?

— Det är — svarade Bell — att om ni ännu har er näsa kvar, så har ni att tacka mig därför!

— Min näsa! — svarade doktorn livligt och förde handen till sitt ansikte.

— Ja, herr Clawbonny, ni var helt och hållet förfrusen; er näsa var alldeles vit, då jag såg på er, och utan min kraftiga behandling skulle ni vara berövad den prydnad, som är svårt utsatt på resor, men nödvändig i livet.

Bell hade rätt. Blott litet till, och doktorns näsa hade varit bortfrusen; men sedan blodomloppet lyckligtvis blivit i rättan tid återställt, tack vare Bells kraftiga gnidningar, försvann all fara.

— Tack, Bell — sade doktorn — med förbehåll av återtjänst!

— Det räknar jag på, herr doktor — svarade timmermannen — och Gud give, att vi aldrig måtte få större olyckor att klaga över!

— Ack, Bell — återtog doktorn — ni talar om Simpson! Den stackars gossen är rov för svåra plågor.

— Fruktar ni för honom? — frågade Hatteras livligt.

— Ja, kapten — svarade doktorn.

— Och vad fruktar ni?

— Ett häftigt anfall av skörbjugg. Hans ben svälla redan och hans käkar angripas; den olycklige ligger där halvklädd under täckena på släden, och stötarna förnya varje ögonblick hans plågor. Jag beklagar honom, Hatteras, och jag förmår ingenting för att trösta honom!

— Stackars Simpson! — mumlade Bell.

— Kanske måste vi stanna en dag eller två — återtog doktorn.

— Stanna, — utropade Hatteras — då aderton människors liv beror på vår återkomst!

— Men... — invände doktorn.

— Clawbonny, Bell, hören mig — återtog Hatteras; — vi hava icke livsmedel kvar för tjugu dagar! Kunna vi då förlora ett ögonblick?

Varken doktorn eller Bell svarade ett ord, och släden fortsatte sitt för ett ögonblick avbrutna framskridande.

Om aftonen stannade man vid en iskulle, varuti Bell skyndsamt grävde en grotta, dit de resande togo sin tillflykt; doktorn tillbragte natten med att vårda Simpson. Skörbjuggen utövade redan sina gräsliga härjningar på den olycklige, och plågorna framkallade en fortfarande klagan på hans svullnade läppar.

— Ack, herr doktor!

— Mod, min gosse! — sade doktorn.

— Jag kommer icke upp mera, jag känner det. Jag förmår icke mera! Jag vill hellre dö!

På dessa förtvivlade ord svarade doktorn med oavlåtliga omsorger; ehuru själv bruten av dagens mödor, använde han natten att sammansätta en lugnande dryck åt den sjuke, men citronsaften började redan visa sig

kraftlös, och frotteringarna hindrade icke sjukdomen att småningom utbreda sig.

Om morgonen nödgades man åter lägga den olycklige på släden, ehuru han begärde att få stanna kvar ensam och övergiven, och att man måtte lämna honom att dö i fred; varefter man återtog denna förskräckliga färd under ständigt hopade svårigheter.

Den isande dimman genomträngde de tre männen ända till benen. Snön och isbarken piskade dem i ansiktet, de tjänstgjorde såsom lastdragare och hade dock icke längre tillräcklig föda.

Duk gick och kom, trotsade mödorna liksom sin herre, alltid påpasslig och själv uppspårande den bästa vägen; man förlitade sig på hans underbara instinkt.

Morgonen den 23 januari, mitt uti nästan fullständigt mörker — ty det var nymåne — hade Duk begivit sig i förväg, och man förlorade honom ur sikte under flera timmar. Hatteras blev orolig, så mycket mer som talrika björnspår fårade marken; han visste icke rätt, vad parti han skulle taga, då ett livligt hundskall lät höra sig.

Hatteras påskyndade marschen, och snart återfann han det trogna djuret på bottnen av en ravin.

Duk stod stilla, orörlig liksom han varit förstenad, och skällde framför en c a i r n, uppförd av några kalkstenar, betäckta med iscement.

— Denna gång — sade doktorn, bortkastande sin draglina, — är det en c a i r n, det kan man ej misstaga sig på.

— Vad rör det oss? — inföll Hatteras.

— Hatteras, om det är en c a i r n, så kan den innehålla ett för oss viktigt dokument; den innehåller måhända en proviantdepå, och det lönar mödan att undersöka.

— Vilken europé skulle väl trängt ända hit? — frågade Hatteras med en axelryckning.

— Men om inte européer — svarade doktorn — hava ju eskimåer så kunnat inrätta ett gömställe här i trakten och där nedlagt frukterna av sitt fiske eller sin jakt. De bruka göra så, menar jag.

— Nåväl, se efter, Clawbonny! — svarade Hatteras. — Men jag fruktar högligen, att ni icke får någon lön för er möda.

Clawbonny och Bell gingo dit, beväpnade med hackor. Duk fortfor att skälla häftigt. Kalkstenarna voro starkt sammanfogade av isen, men några hugg voro tillräckliga att sprida dem över fältet.

— Tydligen är det någonting där — sade doktorn.

— Jag tror det — svarade Bell.

Snart var stenhögen nedriven, och en fördjupning blev synlig, varuti låg ett papper, nästan förstört av fukt. Hatteras skyndade fram, tog dokumentet och läste:

»Altam... Porpoise, 13 dec.... 1860, 12... gr. long.... 8... gr. 35 min. lat....»

— Porpoise! — sade doktorn.

— Porpoise! — upprepade Hatteras. — Jag känner intet fartyg med det namnet, som besöker dessa hav.

— Det är tydligt — återtog doktorn — att seglare, skeppsbrutna kanske, passerat fram här inom mindre än två månader.

— Det är säkert — svarade Bell.

— Vad skola vi göra? — frågade doktorn.

— Fortsätta vår färd — svarade Hatteras kallt. — Jag vet icke, vad Porpoise är för ett fartyg, men jag vet, att briggen Forward väntar vår återkomst.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Simpsons död.

Resan fortsattes. Alla sinnen uppfylldes av nya och oväntade idéer, ty ett möte i dessa nordliga länder är en den allvarsammaste sak, som kan inträffa. Hatteras rynkade oroligt ögonbrynen.

— Porpoise — sade han, — vad är det för ett fartyg. Vad har det att uträtta så nära polen?

Vid denna tanke kände han en frosskakning, vartill kölden var alldeles oskyldig. Doktorn och Bell tänkte icke på annat än de två resultat, som upptäckten av detta dokument kunde medföra: att rädda sina likar eller bliva räddade utav dem.

Men svårigheterna, hindren, mödorna togo snart ut sin rätt, och de fingo icke tänka på annat än sin egen ställning, som var tillräckligt farlig.

Simpsons tillstånd försämrades; doktorn kunde icke misskänna tecknen till en nära förestående död. Han led själv grymt av en plågsam ögonsjukdom, som kunde övergå till blindhet, om han icke tog sig väl till vara. Skymningen gav redan en tillräcklig kvantitet ljus, som brände ögonen, då det återkastades av snön; det var svårt att skydda sig emot denna reflexion, ty glasögonen betäcktes av en ishinna, som gjorde dem dunkla och hindrade en att se. Dessutom måste man omsorgsfullt vaka över de minsta motgångar under färden och så mycket som möjligt avlägsna dem; vilket åter tvang att trotsa faran av ögonsjukdomen. Doktorn och Bell betäckte emellertid turvis sina ögon och lämnade åt den andra omsorgen att styra släden.

Denna gick illa på sina uppnötta medar, och dragningen blev mer och mer plågsam; terrängens ojämnheter minskades icke, ty man hade att göra med ett fastland av vulkanisk natur, skrovlig och genomfårad av bergskammar, så att man småningom måste stiga uppför en höjd av femtonhundra fot, för att gå över bergets toppar. Luften var ytterst skarp; stormbyar och virvelvindar rasade där med ojämförlig våldsamhet, och det var en sorglig anblick att se dessa olyckliga släpande sig fram på dessa ödsliga bergspetsar.

De ledo jämväl av den vita färgen; denna likformiga glans nedstämde lynnet, den förbländade, den förorsakade svindel; marken tycktes vika undan och erbjöd ingen fast punkt på den omätliga vita duken. Man erfor en känsla av den rullning, som gör, att fartygets däck giver efter under sjömannens fot; de resande kunde icke vänja sig vid denna verkan, och fortvaron härav steg dem åt huvudet. En dvala intog deras lemmar, sömnlöshet inträdde, och ofta vandrade de framåt såsom nära nog sovande människor; en oväntad stöt, ett fall till och med väckte dem då utur denna dåsighet, som några ögonblick därefter åter överföll dem.

Den 25 januari började de att stiga utför de branta sluttningarna, och deras mödor ökades ännu mera på dessa isbeklädda branter; ett falskt steg, mycket svårt att undvika, kunde störta dem ned i djupa rämnor, där de skulle varit utan räddning förlorade.

Mot aftonen utbröt en storm, som med den yttersta våldsamhet sopade de snöklädda höjderna; man kunde icke motstå dess häftighet, utan måste lägga sig ned på marken, men som temperaturen var mycket låg, riskerade man att ögonblickligen förfrysa.

Med tillhjälp av Hatteras byggde Bell med stor möda

en snökoja, där de olyckliga sökte ett skydd, samt togo några nypor pemmican och litet varmt te. Det återstod icke mer än fyra gallons sprit, och man måste dock begagna dem för att släcka törsten, ty man må icke tro, att snön kan förtäras i sin naturliga form, utan man är tvungen att låta den smälta. Uti de tempererade länderna, där kölden knappt går under fryspunkten, kan det icke skada, men norr om polcirkeln är förhållandet helt annorlunda. Där håller den en så låg temperatur, att man lika litet kan taga den med handen som ett stycke vitglödgat järn, och detta ehuru den är en ganska dålig värmeledare. Mellan snöns och magens temperatur är en sådan skillnad, att förtärandet av snön skulle framkalla en verklig kvävning. Eskimåerna föredraga att underkasta sig det långvarigaste lidande hellre än de släcka törsten med denna snö, som alldeles icke kan ersätta vatten och ökar törsten i stället för att släcka den. De resande kunde således icke släcka sin törst på annat sätt än att smälta snön vid spritlåga.

Klockan tre på morgonen, mitt under den värsta stormen, övertog doktorn vakten; han stödde sig på armbågen i ett hörn av kojan, då en jämrande klagan från Simpson påkallade hans uppmärksamhet. Han reste sig för att se om honom, men då han reste sig, stötte han huvudet hårt mot istaket. Utan att vidare tänka på denna tillfällighet, lutade han sig ned över Simpson och började att frottera hans uppsvällda och blåaktiga ben; efter en kvarts timmes förlopp ville han åter resa sig upp, men stötte ånyo huvudet emot isen, ehuru han låg på knä.

— Det var besynnerligt — tänkte han och förde handen över sitt huvud. Taket sänkte sig märkbart.

— Store Gud! — ropade han. — Upp, mina vänner!

Vid hans rop uppreste sig Hatteras och Bell hastigt

och stötte sig i sin ordning; de befunno sig i djupt mörker.

— Vi hålla på att bliva krossade! sade doktorn. — Ut, ut!

Och alla tre lämnade denna farliga tillflykt, dragande med Simpson genom öppningen; det var hög tid, ty de illa fästa isblocken instörtade med stort buller.

De olyckliga befunno sig då utan skydd mitt i stormen och utsatta för en ytterst häftig köld. Hatteras skyndade att uppresa tältet; man kunde icke hantera det för stormens våldsamhet, och man måste söka sin tillflykt under tältdukens veck, som snart betäcktes med ett tjockt snötäcke. Men denna snö hindrade åtminstone värmen att utströmma och bevarade dem från faran att levande förfrysa.

Vindstötarna upphörde icke före morgonen. Då Bell påselade de otillräckligt fodrade hundarna, märkte han, att tre utav dem hade börjat gnaga på sina läderremmar; två syntes vara mycket sjuka och kunde icke gå långt.

Emellertid fortsatte karavanen sin marsch, så gott sig göra lät; ännu återstodo sextio mil att tillryggalägga för att hinna den angivna punkten.

Den 26 ropade Bell, som gick förut, plötsligen på sina följeslagare, och då de skyndade fram, visade han dem med häpen uppsyn en bössa, som stod vid ett isblock.

— En bössa! — utropade doktorn.

Hatteras fattade vapnet, som befanns i gott skick och laddat.

— Porpoises folk kan icke vara långt borta — sade doktorn.

Då Hatteras granskade bössan, anmärkte han, att den var av amerikansk tillverkning; hans händer fattade krampaktigt om den isade pipan.

— Framåt, framåt! — sade han med dov röst.

Man fortfor att nedstiga utför bergsluttningen. Simpson syntes vara sanslös; han beklagade sig icke mer, han saknade kraft därtill.

Stormen upphörde icke. Slädens fart blev allt långsammare; man hann knappt några mil på tjugufyra timmar, och oaktat den strängaste sparsamhet, minskades livsmedlen synbart, men så länge det fanns något över vad som nödvändigt behövdes för återfärden, gick Hatteras framåt.

Den 27 fann man en sextant nästan överhöljd av snö, och vidare en flaska, vilken innehöll brännvin eller snarare ett stycke is, i vars mitt all sprit hade samlat sig under form av en snökula; den dugde icke längre till något.

Uppenbarligen följde Hatteras, utan att vilja det, spåren efter någon stor katastrof; han framgick på den enda farbara vägen, uppsamlande överlevorna efter något förfärligt skeppsbrott. Doktorn höll skarp utkik, om icke några nya »cairns» skulle visa sig för hans ögon, men förgäves.

Sorgliga tankar runno honom i sinnet; vilken hjälp kunde han i själva verket giva de olyckliga, om han än upptäckte dem? Han och hans vänner började redan lida brist på allt; deras kläder voro sönderrivna, deras proviant var knapp. Om de skeppsbrutna voro talrika, så skulle de alla omkomma av hunger. Hatteras tycktes hågad att undfly dem! Hade han ej rätt, han, på vilken hans egen besättnings öde berodde? Borde han väl genom att medföra främlingar ombord äventyra allas säkerhet?

Men dessa främlingar voro å andra sidan människor, deras likar, kanske deras landsmän? Borde man väl beröva dem utsikten till räddning, huru ringa den än

kunde vara? Doktorn önskade veta Bells åsikt i detta avseende, men Bell svarade icke. Hans egna lidanden förhärdade hans hjärta. Clawbonny vågade icke fråga Hatteras; han lät försynen råda.

Samma dag mot aftonen tycktes Simpson vara nära sitt yttersta. Hans redan stelnade och isade lemmar, hans flåsande andedräkt, konvulsiviska ryckningar tillkännagåvo hans sista stund. Uttrycket i hans ansikte var förfärligt, förtvivlat, och med blickar av vanmäktig vrede riktade på kaptenen. Det låg en hel anklagelse uti dem, en hel rad av stumma, men uttrycksfulla förebråelser, måhända välförtjänta!

Hatteras närmade sig icke den döende; han undvek, han flydde honom, mera tyst, mera sluten inom sig själv än någonsin.

Den följande natten var förfärlig; stormens våldsamhet fördubblades; tre gånger uppryck tes tältet och snöorkanen störtade över de olyckliga, förblindande, isande dem, sårande dem med skarpa pilar, som blivit lösslitna från de omgivande isblocken; hundarna tjöto ömkligt. Simpson var utsatt för denna grymma temperatur. Bell lyckades åter ställa tältet i ordning, som, om det icke bevarade mot kölden, åtminstone skyddade mot snön. Men en ännu häftigare stormby uppryckte det för fjärde gången och bortförde det under ett ohyggligt vinande.

— Detta lidande är för mycket! — utbrast Bell.

— Mod, mod! — svarade doktorn och hukade sig tillsammans för att icke bortslungas i bråddjupen.

Simpson rosslade, men med en yttersta ansträngning reste han sig på en gång till hälften, sträckte sin knutna hand mot Hatteras, som betraktade honom med lugn, uppgav ett sönderslitande skri och nedföll död mitt under en ofulländad hotelse.

— Död! — sade doktorn.

— Död! — upprepade Bell.

Hatteras, som gick fram till liket, hejdades av orkanens våldsamhet.

Detta var således den förste av denna besättning, som föll offer för detta mördande klimat, den förste, som icke mera skulle återvända till hamn, den förste, som efter oräkneliga lidanden pliktade med livet för kaptenens oövervinneliga envishet. Den döde hade anklagat honom såsom sin mördare, men Hatteras sänkte icke sitt huvud för anklagelsen. En tår smög sig dock från hans ögonlock och frös till is på hans bleka kind.

Doktorn och Bell betraktade honom nästan med förskräckelse. Stödd mot sin käpp, förekom han dem såsom dessa hyperboreiska regioners genius, stående upprätt mitt under de rasande stormvirvlarna och hemsk i sin orörlighet.

Han stod stilla, utan att röra sig, ända till morgonrodnadens första ljusning, djärv och ihärdig, samt tycktes förakta stormen, som röt omkring honom.

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Återfärden till Forward.

Stormen saktade sig emot klockan sex på morgonen, vinden gick hastigt över till nordlig och bortjagade molnen från himmelen; termometern visade trettiosju grader under fryspunkten. Morgonrodnadens första strålar försilvrade horisonten, som de några dagar senare skulle övergjuta med purpur och guld.

Hatteras kom fram till sina båda modfällda följeslagare och sade till dem med mild och sorgsen stämma:

— Mina vänner, mer än sextio mil skilja oss ännu från den av sir Edward Belcher angivna punkten. Vi äga icke mer än det rent nödvändiga i proviantväg för att återkomma till skeppet. Att gå längre, skulle vara att utsätta oss för en säker död, utan nytta för någon. Vi skola därför vända tillbaka.

— Det är ett klokt beslut, Hatteras — svarade doktorn; — jag skulle hava följt er, varthelst det behagat er att föra mig, men vår hälsa försvagas dag för dag; vi förmå knappast längre gå och jag gillar fullkomligt förslaget att återvända.

— Är det även er mening, Bell? — frågade Hatteras.

— Ja, kapten — svarade timmermannen.

— Nå väl — återtog Hatteras — vi skola vila oss två dagar; det är icke för mycket. Släden behöver undergå en betydlig reparation. Jag tror således, att vi böra bygga en snökoja, där vi kunna återhämta krafterna.

Då denna fråga blivit avgjord, grepo de tre männen sig ivrigt an med arbetet; Bell vidtog alla nödiga försiktighetsmått för att betrygga byggnadens soliditet, och snart reste sig en tillräcklig tillflyktsort på bottnen av den ravin, där man sista gången rastat.

Utan tvivel hade Hatteras gjort ett ytterligt våld på sig själv för att avbryta sin resa! Så många lidanden, så många mödor förgäves! En onyttig exkursion, som kostat ett människoliv! Att återkomma ombord utan en bit kol! Vad skulle det bliva utav besättningen, vad skulle folket taga sig till under Richard Shandons ledning? Men Hatteras kunde icke längre kämpa emot.

Hela hans omsorg gick nu ut på förberedelserna till återfärden; släden, vars last för övrigt var betydligt

minskad och icke översteg tvåhundra skålpund, reparerades. Man lagade de nötta, sönderslitna, av snö och köld hårdnade kläderna; nya mockasiner och snöskor ersatte de gamla förbrukade. Dessa arbeten upptogo hela dagen den 29 och morgonen den 30, varefter de tre männen vilade och stärkte sig för den kommande tiden.

Under de trettiosex timmar, som förflutit i snökojan på ravinens is, hade doktorn observerat Duk, vars ovanliga rörelser icke förekommo honom naturliga. Hunden vände oupphörligt om och gjorde tusen oväntade krokar, som tycktes äga en gemensam medelpunkt, vilken utgjordes av ett slags upphöjning, en kulle på marken, uppkommen genom åtskilliga på varandra lagda isstycken; Duk svängde runt omkring denna punkt, smått skällande och otåligt viftande med svansen, under det han betraktade sin husbonde och tycktes fråga honom.

Efter att hava tänkt härpå, tillskrev doktorn denna oro närvaron av Simpsons lik, som man ännu icke haft tid att begrava.

Han beslöt därför att samma dag verkställa denna sorgliga ceremoni, ty följande morgon i daggryningen skulle man avresa.

Bell och doktorn försågo sig med hackor och begåvo sig till ravinens botten; den av Duk utmärkta kullen erbjöd en lämplig plats att nedlägga liket, som man måste negräva djupt för att undandraga det björnarnas klor.

Doktorn och Bell började med att undanskaffa den övre betäckningen av lös snö och angrepo därefter den hårda isen. Vid tredje hugget med hackan stötte doktorn på en hård kropp, som krossades; han plockade upp bitarna och fann dem vara av en butelj.

Bell å sin sida drog fram i dagen en säck, varuti funnos fullkomligt bibehållna skorpor.

— Nå? — sade doktorn.

— Vad vill det säga? — frågade Bell, i det han stannade med sitt arbete.

Doktorn ropade på Hatteras, som genast infann sig. Duk skällde livligt och försökte att med sina tassar uppkrafsa den tjocka isskorpan.

— Skulle vi händelsevis hava träffat på en proviantdepå? — frågade doktorn.

— Så ser det ut — svarade Bell.

— Fortsätt! — sade Hatteras.

Några ytterligare överlevor av födoämnen framdrogos samt en låda till fjärdedelen fylld med pemmican.

— Om det är en depå — sade Hatteras — så hava björnarna säkerligen besökt den före oss. Se blott, dessa saker äro icke orörda.

— Det är verkligen att befara — svarade doktorn — ty...

Han hann ej fullborda sin mening, ty han avbröts genom ett utrop av Bell, vilken undanröjde ett tämligen stort isblock och visade ett stelt och isat ben, som framstack.

— Ett lik! — utropade doktorn.

— Det är ingen depå — svarade Hatteras — utan en grav.

Framdraget visade sig liket vara efter en matros om ungefär trettio år och i fullkomligt bibehållet tillstånd. Kroppen var iklädd den vanliga dräkten, som begagnas av nordpolsfarare. Doktorn kunde icke säga huru långt tillbaka hans död daterade sig.

Men efter detta lik upptäckte Bell ett annat av en

femtio års man, vilken ännu i sitt ansikte bar spår av de lidanden, som föregått hans död.

— Dessa kroppar hava icke blivit begravna — utropade doktorn; — de olyckliga hava överraskats av döden, sådana vi funnit dem.

— Ni har rätt, herr doktor! — svarade Bell.

— Fortsätt, fortsätt! — uppmanade Hatteras.

Bell vågade det knappt. Vem kunde säga, huru många människoliv denna iskulle inneslöt!

— Dessa karlar hava fallit offer för den olycka, som vi själva med knapp nöd undgått — sade doktorn; — deras snökoja har instörtat. Låt oss se efter, om icke någon utav dem ännu andas.

Platsen uppröjdes hastigt, och Bell framdrog en tredje kropp av en man om fyrtio år, vilken icke hade samma utseende som de andra; doktorn lutade sig ned över honom och trodde sig finna några tecken till kvarvarande liv.

— Han lever, han lever! — ropade han.

Med Bells tillhjälp förde han kroppen in i snökojan, under det Hatteras, orörlig, betraktade den nedrasade bostaden.

Doktorn undersökte noggrant den olycklige uppgrävde, men fann icke något märke efter våld på honom. Bell hjälpte till att kraftigt frottera honom med blånor, doppade i sprit, och småningom kände man livet återvända; men den olycklige befann sig i ett tillstånd av fullkomlig vanmakt, och helt och hållet berövad förmågan att tala: tungan hängde liksom fastfrusen i gommen.

Doktorn visiterade fickorna i hans kläder, men de voro tomma. Således intet dokument. Han lät Bell fortfara med frotteringen och återvände till Hatteras.

Denne hade stigit längst ned i snökojan, noga under-

sökt marken, och uppsteg åter hållande i handen ett fragment av ett halvbränt brevkuvert, varpå man ännu kunde läsa orden:

...tamont
....orpoise
w-York.

— Altamont — utbrast doktorn — skeppet Porpoise från New-York!

— En amerikan! — sade Hatteras darrande.

— Jag skall rädda honom! — sade doktorn. — Jag ansvarar därför, och vi skola få veta upplösningen på denna förfärliga gåta.

Han återvände till Altamonts kropp, medan Hatteras tankfull kvarstannade. Tack vare sina ansträngningar lyckades doktorn att återkalla den olycklige till livet, men icke till sans; han såg icke, hörde icke, talade icke, men levde likväl!

Följande morgon sade Hatteras till doktorn:

— Vi måste likväl resa.

— Låt oss resa, Hatteras! — Släden är icke lastad; på den lägga vi den sjuke och föra honom med oss till skeppet.

— Må göra — sade Hatteras. — Men först må vi begrava liken.

De båda okända matroserna lades tillbaka under snökojans spillror; Simpsons lik upptog platsen i stället för Altamonts kropp.

De tre männen uttalade, i form av bön, de sista orden till sin kamrat och anträdde klockan sju på morgonen återfärden till skeppet.

Två draghundar voro döda, men Duk kom självmant och erbjöd sig att draga släden, vilket han gjorde med en grönländares ärlighet och beslutsamhet.

Under loppet av tjugu dagar, från 31 januari till 19 februari, medförde återfärden ungefär samma omväxlingar som bortresan, endast med den skillnad att isen under februari månad, den kallaste under vintern, överallt visade en hållbar yta; de resande ledo förfärligt av kölden, men icke av stormilar och blåst.

För första gången hade solen åter visat sig sedan den 31 januari och steg för varje dag högre över horisonten. Bell och doktorn, nästan blinda och till hälften oförmögna att gå, hade uttömt sina krafter; timmermannen kunde icke gå utan stöd.

Altamont levde ännu, men i ett tillstånd av fullkomlig känslolöshet; stundom misströstade man om honom, men doktorns kloka omsorger återkallade honom till livet. Och likväl hade den gode doktorn stort behov att vårda sig själv, ty hans hälsa avtog med ansträngningarna.

Hatteras tänkte på Forward, på sin brigg. I vilket tillstånd skulle han återfinna den? Vad skulle väl hava tilldragit sig ombord. Skulle väl Johnson kunna motstå Shandon och hans anhängare? Kölden hade varit förskräcklig. Hade man uppbränt det olyckliga skeppet? Hade man respekterat dess master, dess köl?

Försjunken i dessa tankar, vandrade Hatteras i förväg, liksom om han velat först av alla se sin Forward på långt håll.

Den 24 februari på morgonen stannade han plötsligt. Trehundra steg framför honom syntes ett rödaktigt sken, ovanför vilket svajade en ofantlig pelare av svartaktig rök, som förlorade sig i himmelens gråa dimma.

— Vilken rök! — ropade han.

Hans hjärta hotade att sprängas av dess våldsamma slag.

— Se där borta denna rök! — sade han till sina kamrater, som hunnit upp honom — mitt skepp brinner!

— Men vi äro ännu tre mil därifrån — invände Bell. Det kan icke vara F o r w a r d.

— Jo — svarade doktorn — det är det; här föregår ett optiskt fenomen, som kommer det att synas närmare oss.

— Låt oss skynda! — ropade Hatteras och sprang förut.

Kamraterna lämnade släden under Duks uppsyn och följde kaptenen, så fort de kunde.

En timme senare kommo de i sikte av skeppet. Vilken förskräcklig anblick! Briggen brann mitt ibland isen, som smälte omkring den; lågorna insvepte dess skrov, och den sydliga brisen förde ett underligt brakande till Hatteras' öron.

Femhundra steg därifrån syntes en man, som förtvivlad sträckte armarna mot himmelen; han stod där vanmäktig vid åsynen av denna eldsvåda, som förtärde F o r w a r d i sina lågor.

Denne man var ensam, och denne man var den gamle Johnson.

Hatteras skyndade till honom.

— Mitt fartyg, mitt fartyg! — ropade han utom sig.

— Kapten, kapten! — svarade Johnson — stanna! Icke ett steg längre!

— Vad har hänt! — frågade Hatteras upprörd.

— De uslingarna — svarade Johnson — bortgingo för fyrtioåtta timmar sedan, efter att hava tänt eld på fartyget!

— Förbannelse över dem! — dundrade Hatteras.

I detsamma inträffade en förfärlig explosion; jorden darrade; isbergen störtade omkull på fältet; en rökpe-

lare uppsteg mot molnen, och F o r w a r d försvann i en avgrund av eld, sprängd i luften av dess antända krutförråd.

Doktorn och Bell kommo i detta ögonblick fram till Hatteras, som stod försänkt i förtvivlan, men nu på en gång rätade upp sig.

— Mina vänner — sade han med energisk ton — de uslingarna hava tagit till flykten! De modiga skola lyckas. Johnson, Bell, ni hava mod, doktor, ni har kunskaper, jag har en stark förtröstan! Där borta är nordpolen! Till verket således, till verket!

Hatteras följeslagare kände sig återupplivade av dessa manliga ord.

Likväl var dessa fyra mäns och den döendes belägenhet förskräcklig, övergivna som de voro, utan hjälpmedel, ensamma, på 80:de latitudgraden, högt upp i polarregionerna.

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

Doktorns inventering.

Det var en djärv plan, som kapten Hatteras uppgjort att framtränga mot norr och förbehålla sitt fädernesland England äran att upptäcka jordens norra pol. Den oförskräckte sjömannen hade gjort allt, som låg inom gränsen för mänskliga krafter. Efter att i nio månaders tid hava kämpat mot havsströmmarna och stormarna, efter att hava brutit sig igenom isbergen och krossat bankisen, efter att hava kämpat mot kölden under en vinter nästan utan like i polartrakterna, efter att på sin expedi-

tion hava sammanfattat och gjort sig till nytta sina föregångares arbeten, kontrollerat och så att säga omskrivit polarupptäckternas historia, efter att hava fört sin brigg Forward bortom de förut bekanta haven, med ett ord efter att hava fullbordat hälften av sin uppgift, såg han sina stora planer plötsligt tillintetgjorda! Den av hårda prövningar medtagna besättningens förräderi eller snarare modlöshet och några uppviglares brottslighet försatte honom i en förskräcklig belägenhet: av de aderton personer, som gått ombord på briggen, återstodo fyra, lämnade utan resurser, utan fartyg, på mer än två tusen femhundra mils avstånd från sitt hemland.

Explosionen av Forward, som nyss inför deras ögon flugit i luften, berövade dem de sista medlen att uppehålla sig.

Emellertid svek dock icke kapten Hatteras' mod ens inför denna förskräckliga olycka. De följeslagare, som ännu återstodo, utgjorde de bästa av hans forna besättning, hjältemodiga män. Han vädjade till deras ihärdighet, till doktor Clawbonnys lärdom, till Johnsons och Bells tillgivenhet, till sin egen tro på företaget, han vågade tala om hopp i denna förtvivlade belägenhet; hans härdade kamrater lyssnade till hans ord, och det förflutna utgjorde en borgen för dessa beslutsamma mäns mod för framtiden.

När kaptenen slutat tala, ville doktorn göra sig klar reda för ställningen, och lämnande sina kamrater på femhundra stegs avstånd från skeppet, riktade han sina steg mot skådeplatsen för olyckan.

Av Forward, detta med så mycken omsorg byggda fartyg, av denna Hatteras' så kära brigg fanns numera ingenting kvar; sprängda isstycken, otaliga spillror, svärtade, förbrända, krökta järnstänger, kabelstumpar ännu

brinnande som luntor och längre bort några rökvirvlar, här och där spridande sig utefter isfältet, bevisade explosionens våldsamhet. Backkanonen, bortslungad flera famnar, låg på ett isblock liksom på en lavett. Fältet var översållat med fragment av alla möjliga slag på en omkrets av hundra famnar; briggens köl låg halvkrossad under en hop isstycken, och isbergen, som delvis smält utav hettan vid branden, hade redan återtagit sin granithårda fasthet.

Doktorn började tänka på sin förstörda hytt, sina förlorade samlingar, sina söndersmulade dyrbara instrument, sina sönderslitna eller förbrända böcker. Så mycken rikedom förintad! Han betraktade med fuktiga ögon denna oerhörda förstörelse, icke tänkande på framtiden, utan på den ohjälpliga olycka, som drabbade just honom.

Snart förenade sig Johnson med honom; den gamle sjöbussens yttre bar spår av hans senaste lidande, ty han hade måst kämpa mot sina upproriska kamrater för att försvara det i hans vård lämnade fartyget.

Doktorn räckte honom handen, som han sorgset tryckte.

— Vad skall det nu bliva utav oss, min vän? — sade doktorn.

— Vem kan förutse det? — svarade Johnson.

— Framför allt — återtog doktorn — må vi icke förtvivla; låtom oss visa, att vi äro män!

— Ja, herr Clawbonny — svarade den gamle sjömannen — ni har rätt: det är just i de stora olyckornas ögonblick, som man måste fatta stora beslut; vi äro nu i en svår belägenhet och vi böra tänka på att draga oss utur den.

— Vårt vackra fartyg! — sade doktorn suckande; — jag hade fäst mig vid det, jag älskade det, som man äls-

kar sin egen härd, såsom det hus, där man tillbragt hela sitt liv, och nu återstår icke en bit därav, som är igenkännlig!

— Vem skulle trott, herr Clawbonny, att denna samling av bjälkar och plankor skulle ligga oss så nära om hjärtat?

— Och slupen — återtog doktorn och kastade en forskande blick omkring sig, — icke en gång den har undgått förstörelsen!

— Jo, herr Clawbonny! Shandon och hans kamrater, som övergivit oss, togo den med sig.

— Och pirogen?

— Krossad i tusen stycken! Se här, dessa blanka och ännu varma järnbitar äro allt, som återstår utav den!

— Således hava vi numera endast halkettbåten?

— Ja, tack vare er idé att medtaga den på er exkursion.

— Det är mycket litet — sade doktorn.

— De eländiga förrädarna som flydde! — utbrast Johnson. — Måtte himlen straffa dem, som de förtjäna!

— Johnson — svarade doktorn milt — man får icke glömma, att de blivit hårt prövade av lidanden! Blott de bästa människor förbliva starka i olyckan, då de svaga duka under. Vi må beklaga våra olyckskamrater, men vi få icke förbanna dem.

Efter dessa ord förblev doktorn några ögonblick tyst, under det han lät sina blickar irra över trakten.

— Vad har det blivit av släden? — frågade Johnson.

— Den är kvarlämnad en mil härifrån.

— Under Simpsons uppsikt?

— Nej, min vän; Simpson, den stackars Simpson, har dukat under.

— Död? — ropade Johnson.

— Död! — svarade doktorn.

— Den olycklige! — sade Johnson. — Och vem vet likväl, om vi icke snart skola vara bragta därhän, att vi avundas honom hans lott!

— Men i stället för en död, som vi lämnat — återtog doktorn — hemföra vi en döende.

— En döende?

— Ja, kapten Altamont — svarade doktorn och meddelade Johnson några ord om deras möte.

— En amerikan! — sade Johnson begrundande.

— Ja, allt leder oss på den tron, att denne man är en medlem av Unionen. Men varifrån kommer detta fartyg, Porpoise, som tydligen förlist, och vad har det gjort i dessa trakter?

— Det har kommit hit för att förgås här — svarade Johnson, — och har fört sin besättning till döden, liksom alla, vilkas djärvhet för dem under sådana himmelstreck! Men, herr doktor, har ni åtminstone vunnit ändamålet med er exkusion?

— Att söka redan på det där kolupplaget? — frågade doktorn.

— Ja — sade Johnson.

Doktorn skakade bedrövad på huvudet.

— Ingenting? frågade den gamle sjömannen.

— Ingenting! Livsmedlen togo slut, ansträngningen övermannade oss på vägen! Vi uppnådde icke en gång den kust, som Edward Belcher angivit.

— Således — återtog den gamle sjögasten — intet bränsle?

— Nej!

— Inga livsmedel?

— Nej!

— Och icke något fartyg för att återvända till England?

Doktorn och Johnson tego; det fordrades i sanning stort mod för att se denna förfärliga belägenhet rakt i ansiktet.

— Nå — återtog Johnson — vår ställning är åtminstone klar! Vi veta vad vi hava att rätta oss efter! Men låtom oss först gripa oss an med det nödvändigaste; temperaturen är iskall, vi måste bygga en snökoja.

— Ja — svarade doktorn — med Bells tillhjälp går det lätt; sedan skola vi gå att söka rätt på släden, taga med oss amerikanen och överlägga med Hatteras.

— Stackars kapten, — sade Johnson, som lyckades glömma sig själv — han måtte lida djupt!

Doktorn och sjömannen återvände till sina kamrater.

Hatteras stod upprätt, orörlig, med armarna som vanligt korsade över bröstet, stum och tankfullt blickande framför sig. Hans ansikte hade återtagit sitt vanliga uttryck. Varpå tänkte denne utomordentlige man? Sysselsatte han sig med sin förtvivlade belägenhet eller sina omintetgjorda planer? Eller drömde han kanske om sättet att vända om, eftersom människorna, elementen, allt sammansvor sig mot hans försök?

Ingen skulle kunnat gissa till hans tankar, ty de lämnade icke något spår på hans ansikte. Hans trogne Duk stod nära honom vid hans sida, trotsande en temperatur, som sjunkit trettiosex grader under fryspunkten.

Bell låg orörlig utsträckt på isen, till utseendet livlös; hans vila kunde kosta honom livet, och han riskerade att frysa till en stenhård massa.

Johnson ruskade honom därför krafigt, gned honom med snö och lyckades med någon möda väcka honom utur hans domning.

— Seså, Bell, mod! — sade han. — Låt icke nedslå dig; stig upp! Vi hava mycket att språka tillsammans om vår ställning och måste skaffa oss ett skydd mot kölden! Har du då glömt, huru man bygger en snökoja? Kom och hjälp mig, Bell! Se där är ett isberg, som icke begär bättre än att urhålkas! Låtom oss arbeta! Det skall återgiva oss vad vi icke få sakna här, nämligen munterhet och mod!

Bell upplivades något av dessa ord och lät leda sig av den gamle sjömannen.

— Under tiden — återtog han — skall herr Clawbonny göra sig mödan att återvända till släden och föra den hit med hundarna.

— Jag är färdig att begiva mig åstad, — svarade doktorn; — om en timme skall jag vara tillbaka.

— Följer ni med honom, kapten? — tillade Johnson, vändande sig till Hatteras.

Ehuru försjunken i sina tankar, hade denne likväl hört frågan, ty han svarade med mild röst:

— Nej, min vän, om doktorn vill vara god och åtaga sig det bestyret... Innan dagen går till ända, måste ett beslut vara fattat, jag behöver vara ensam för att tänka. Gå! Gör vad du anser lämpligt för ögonblicket! Jag tänker på framtiden.

Johnson återvände till doktorn.

— Det är besynnerligt, — sade han, — kaptenen tyckes hava glömt bort all sin vrede; aldrig har hans röst förefallit mig så vänlig.

— Gott! — svarade doktorn; — han har återvunnit sin kallblodighet. Tro mig, Johnson, den mannen är i stånd att rädda oss.

Med dessa ord svepte doktorn om sig så gott han kunde, och återtog vägen till släden med sin järnskodda

käpp i handen mitt igenom tjockan, som månskenet gjorde nästan lysande.

Johnson och Bell satte sig omedelbart därefter i verksamhet, den gamle sjömannen upplivade med sina ord timmermannen, som arbetade under tystnad; man behövde icke bygga, utan blott urhålka ett enda stort block; isens hårdhet gjorde användandet av kniven besvärligt, men i stället var denna hårdhet en borgen för byggnadens soliditet. Snart kunde Johnson och Bell arbeta under tak i sin grotta, utkastande de stycken, som de lösbröto ur den kompakta massan.

Hatteras gick då och då några steg och stannade åter tvärt; uppenbarligen ville han icke gå ända till stället, där hans olyckliga brigg låg.

Doktorn kom snart tillbaka, såsom han hade lovat, medförande Altamont vilande på släden och insvept i tältet; de grönländska hundarna, magra och uthungrade som de voro, förmådde knappast draga och gnagde på remmarna; det var hög tid, att hela denna trupp, både människor och djur, fick föda och vila.

Medan kojan urgrävdes allt djupare, hade doktorn, vilken letade på alla sidor, den lyckan att hitta en liten kamin, som explosionen lämnat i det närmaste hel, och vars något skadade rör lätt kunde repareras. Doktorn frambar sitt fynd med minen av en triumfator. Efter tre timmars förlopp var iskojan beboelig; kaminen insattes, man eldade den med spillrorna efter fartyget, och snart sprakade elden muntert och spred en välgörande värme.

Amerikanen inbars och nedbäddades längst in i kojan; de fyra engelsmännen togo plats omkring elden och stärkte sig så gott de kunde med några skeppsskorpor och kokhett te, utgörande det sista av förråden på

släden. Hatteras talade icke, och alla respekterade hans tystnad.

Då måltiden var slutad, gjorde doktorn tecken åt Johnson att följa honom ut.

— Nu — sade han — skola vi göra en undersökning av vad som återstår oss. Det är nödvändigt, att vi precis känna beskaffenheten av våra rikedomar; de ligga kringspridda här och där, och det gäller nu att samla dem. Vilket ögonblick som helst kan det börja snöa, och då skulle det bli oss omöjligt att återfinna det minsta spår av fartyget.

— Låt oss då icke förlora tiden! — svarade Johnson. — Livsmedel och bränsle, det är vad som för ögonblicket är oss av största vikt.

— Nåväl, låt oss söka var på sitt håll — sade doktorn — så att vi kunna genomgå explosionens hela omkrets; vi börja vid medelpunkten och gå därifrån utåt.

De båda olyckskamraterna begåvo sig direkt till den isbädd, där Forward legat; var och en utav dem granskade uppmärksamt skeppets kvarlevor vid det svaga månskenet. Det var en ordentlig jakt, vartill doktorn gick med en jägares passion för att icke säga nöje, och hans hjärta klappade hårt, då han upptäckte någon nära nog oskadad låda; men största delen var tom, och spillrorna därav lågo spridda kring isfältet.

Explosionens våldsamhet hade varit betydande; en stor mängd föremål var icke annat än stoft och aska. De större maskindelarna lågo kringvräkta här och där, söndervridna eller krossade; de lösryckta propellerbladen hade blivit slungade tjugu famnar ifrån fartyget och inträngt djupt i den tillhårdnade snön; de krökta cylindrarna hade blivit slitna från sina platser; skorstenen, uppfläkt utefter hela sin längd och vid vilken ännu

kättingsstumpar kvarhängde, syntes till hälften krossad under ett ofantligt isblock; naglar, rorbeslag, stycken av förhydningsplåt, med ett ord all metall låg kringströdd som en kolossal skrotladdning.

Men detta järn, som skulle utgjort en förmögenhet för en hel eskimåstam, var icke till någon nytta under närvarande omständigheter. Vad man framför allt annat måste eftersöka var livsmedel, och doktorn gjorde endast obetydliga fynd därav.

— Det här går illa — tänkte han — det är tydligt, att proviantförrådet, som var beläget bredvid krutdurken, måste blivit helt och hållet förintat vid explosionen, och vad som icke brunnit upp, har blivit förvandlat till smulor. Det är allvarsamt nog, och om inte Johnson har bättre lycka på sin expedition än jag, så ser jag verkligen icke, huru det skall gå med oss.

Emellertid lyckades doktorn, då han småningom vidgade kretsen för sina undersökningar, att finna några överlevor av pemmican, utgörande omkring femton skålpund, samt fyra lerkrus, slungade långt utåt den ännu djupa snön, vilka därigenom undgått förstöring, och innehöllo spirituosa.

Längre bort plockade han upp två paket cochleariafrön, som kommo väl till pass för att ersätta förlusten av citronsaften.

Efter två timmars förlopp sammanträffade åter doktorn och Johnson och meddelade varandra sina upptäckter. Tyvärr voro de föga betydande med avseende på livsmedel; blott några stycken salt kött, omkring femtio skålpund pemmican, tre påsar skorpor, en liten dosa chokolad, brännvin samt ungefär två skålpund kaffe, upplockade böna efter böna på isen.

Men inga täcken, inga hängmattor, inga kläder kunde återfinnas; tydligen hade de blivit förtärda av elden.

Med ett ord, doktorn och hans kamrat hade nu livsmedel för högst tre veckor under den strängaste sparsamhet; det var väl litet för att återställa krafterna hos utmattade människor. Följaktligen såg sig Hatteras nu genom de olyckliga omständigheterna på väg att även sakna proviant, sedan han förut gått miste om kol.

Vad angick det bränsle man erhöll av fartygets spillror, stycken av dess master och köl, så kunde det räcka omkring tre veckor; men innan det användes till iskojans uppvärmning, ville doktorn veta utav Johnson, om man icke av dessa spillror skulle kunna bygga ett litet fartyg eller åtminstone en slup.

— Nej, herr doktor — svarade den gamle sjömannen — det får man icke tänka på; det finnes icke ett enda trästycke oskadat, varav man kunde draga fördel; alltsammans duger icke till något annat än att värma oss några dagar, och sedan...

— Sedan — frågade doktorn.

— Ske Guds vilja! — svarade Johnson.

Efter att hava slutat sin inventering, uppsökte doktorn och Johnson åter släden och förspände de stackars uttröttade hundarna med eller mot deras vilja, återvände därpå till skådeplatsen för olyckan, pålassade de ringa, men så dyrbara överlevorna av lasten och hemförde dem till iskojan, varefter de, till hälften förfrusna, togo plats bredvid sina olyckskamrater.

TRETTIOFJÄRDE KAPITLET.

Altamonts första ord.

Fram emot klockan åtta på aftonen befriades himlen för några ögonblick från snötjockan; kölden hade blivit ännu starkare, och stjärnorna tindrade med klart sken på himlavalvet.

Hatteras begagnade sig av denna förändring för att göra några observationer; han gick ut utan att säga ett ord och medtog sina instrument för att mäta höjden och få veta, om isberget ännu icke ändrat läge.

Om en halv timme kom han tillbaka, lade sig i ett hörn av kojan och blev försänkt i en orörlighet, som icke kunde vara sömn.

Följande morgon började snön åter falla i stor myckenhet; doktorn kunde skatta sig lycklig att hava företagit sin undersökning föregående afton, ty snart betäcktes hela isfältet av ett vitt täcke, och varje spår av explosionen försvann under en svepduk av tre fots tjocklek.

Hela denna dag var det omöjligt att sätta foten utom kojan; lyckligtvis var denna bekväm eller syntes åtminstone så för de utmattade resandena. Den lilla kaminen gjorde god nytta, ehuru en häftig väderil stundom drev röken inåt; och med dess tillhjälp tillreddes varma drycker av té och kaffe, som utöva ett förundransvärt inflytande under dessa låga temperaturförhållanden.

De skeppsbrutna, såsom man i sanning kan kalla dem, erforo ett välbefinnande, varvid de ej på länge varit vana; de tänkte icke heller på något annat än den närvarande stunden, den välgörande värmen, den ögonblick-

liga vilan, glömmande och nästan trotsande framtiden, som hotade dem med en snar död.

Amerikanen led nu mindre och återkom småningom till liv. Han öppnade ögonen, men talade ännu icke; hans läppar buro spår av skörbjugg och förmådde icke frambringa ett ord, men han hörde och underrättades om ställningen, och han böjde på huvudet till tecken av tacksamhet. Han såg sig räddad från att bliva begraven under snön, och doktorn hade den klokheten att icke låta honom veta, för huru kort tidrymd hans död blivit uppskjuten, ty om fjorton dagar eller högst tre veckor skulle livsmedlen taga helt och hållet slut.

Vid middagstiden vaknade Hatteras ur sin orörlighet och närmade sig doktorn, Johnson och Bell.

— Mina vänner — sade han — vi skola gemensamt fatta ett avgörande beslut om vad vi nu hava att göra. Men dessförinnan skall jag bedja Johnson att säga mig, under vilka omständigheter detta för oss olycksbringande förräderi utfördes.

— Vad gagnar det till att veta det? — svarade doktorn; — saken är ett faktum, och vi skola icke vidare tänka därpå.

— Tvärtom tänker jag därpå — svarade Hatteras. — Men efter Johnsons berättelse skall icke heller jag göra det.

— Nåväl, hör, huru det tillgick! — svarade sjömannen. — Jag har gjort allt för att hindra detta brott...

— Därom är jag förvissad, Johnson, och jag vill tillägga, att anstiftarna sedan lång tid ruvat på tanken att komma därhän.

— Det är också min mening — sade doktorn.

— Även min — återtog Johnson — ty nästan genast efter er avresa, kapten, redan följande dagen, tog Shan-

don, som var förbittrad på er, befälet över fartyget, Shandon, som var illasinnad, och för övrigt uppeggades av de andra; jag ville göra motstånd, men det var förgäves. Från den stunden gjorde var och en ungefär vad han ville; Shandon lät dem hållas. Han ville visa manskapet, att mödornas och försakelsernas tid var slut. Också kom icke något slags hushållning i fråga; man gjorde upp en stor eld i kaminen och tillgrep bränsle därtill av fartyget. Provianten lämnades i händerna på folket, dryckesvarorna likaså, och jag lämnar åt er själv att tänka, vilket missbruk människor, som under lång tid varit berövade alla spirituösa drycker, skulle göra därav! Så gick det till från den 7 ända till den 15 januari.

— Således — sade Hatteras med allvarsam röst — var det Shandon, som uppviglade besättningen till myteri?

— Ja, kapten.

— Låt oss aldrig mera tala om honom. Fortfar, Johnson!

— Det var omkring den 24 eller 25 januari, som man uppgjorde planen att övergiva fartyget. Man beslöt att framtränga till västra kusten av Baffinsviken; därifrån borde man med slupen söka upp några valfiskfångare eller till och med uppnå de grönländska etablissemangen på östra kusten. Proviant fanns i överflöd; de sjuka blevo bättre, då de livades av hoppet att få återvända hem. Man började därpå göra förberedelser till avresan. En släde gjordes, avsedd att transportera livsmedel, bränsle samt slupen; karlarna skulle själva draga den. Detta upptog tiden till den 15 februari. Jag hoppades beständigt att få se er återkomma, kapten, och likväl fruktade jag er närvaro; ni skulle icke förmått något över folket, som förr skulle hava slagit ihjäl er än stan-

nat kvar ombord. Det var en fullkomlig frihetsfeber. Jag tog alla mina kamrater avsides, den ene efter den andre; jag talade med dem, jag förmanade dem, jag gjorde för dem begripliga farorna av en dylik expedition, på samma gång jag förehöll dem fegheten att övergiva er. Men jag uträttade ingenting, ej ens med de bästa! Avresan bestämdes till den 22 februari. Shandon var otålig. Man packade på släden och i båten så mycket livsmedel och våtvaror, som kunde rymmas; man medtog en betydlig last trävirke, och styrbords sida var nedriven ända till vattenlinjen. Sista dagen tillbragtes under vilda utsvävningar. Man stal, man plundrade, och det var mitt under ruset, som Pen och två eller tre andra tände eld på fartyget. Jag kämpade emot och slogs med dem: man kastade omkull mig och slog mig; slutligen begåvo sig de uslingarna, med Shandon i spetsen, österut och försvunno ur min åsyn! Jag var ensam kvar; vad kunde jag göra mot denna brand, som förtärde hela fartyget? Brandvaken var tillspärrad av is, och jag hade icke en droppe vatten. Två hela dagar vred sig F o r w a r d i lågorna, och det övriga känner ni.

Efter denna berättelse rådde en långvarig tystnad uti iskojan. Denna dystra målning av fartygets brand, förlusten av denna så dyrbara brigg, framställde sig ännu livligare för de skeppsbrutna; de kände sig stå vid gränsen av det omöjliga, och detta omöjliga, det var återfärden till England. De vågade icke betrakta varandra av fruktan att på någonderas ansikte överraskas av tecken till fullkomlig förtvivlan. Man hörde endast amerikanens häftiga andedräkt.

Slutligen tog Hatteras till ordet.

— Johnson — sade han — jag tackar er; ni har gjort allt för att rädda mitt fartyg. Men ensam kunde ni icke

göra motstånd. Ännu en gång tack och låt oss nu icke vidare tala om denna olycka! Må vi förena våra krafter för vår gemensamma räddning. Vi äro här fyra kamrater, fyra vänner, och den enes liv är lika mycket värt som den andres. Må därför var och en säga sin mening om vad som är skäl att göra.

— Fråga oss, Hatteras — svarade doktorn — vi äro er troget tillgivna, våra ord skola komma från hjärtat. Men framför allt, har ni någon idé?

— Jag ensam skulle icke kunna hava någon — sade Hatteras sorgset. — Min åsikt skulle kunna synas partisk; därför vill jag först lära känna er mening.

— Kapten — sade Johnson — innan vi yttra oss under så allvarsamma omständigheter, har jag en viktig fråga att göra er.

— Tala, Johnson!

— Ni gick ut i går och tog höjden! Nåväl, har isfältet ändrat läge eller befinner det sig ännu på samma ställe?

— Det har icke flyttat sig — svarade Hatteras. — Liksom före vår avresa fann jag åttio grader femton minuters latitud och nittiosju grader trettiofem minuters longitud.

— Och — fortfor Johnson — på huru långt avstånd äro vi från närmaste hav västerut?

— Omkring sexhundra mil — svarade Hatteras.

— Och detta hav är . . .

— Smiths sund.

— Detsamma som vi icke kunde översegla förliden april månad?

— Just detsamma.

— Gott, kapten, nu känna vi vårt läge och kunna fatta ett beslut i överensstämmelse därmed.

— Tala då! sade Hatteras och lutade ned huvudet i sina händer.

Han kunde därigenom lyssna till sina kamrater utan att se dem.

— Låt höra, Bell — sade doktorn — vilket parti anser ni bäst att taga?

— Det behöves inte att fundera länge — svarade timmermannen; — man måste återvända, utan att förlora en dag, ej ens en timme, antingen åt söder eller väster och uppnå närmaste kust, eftersom vi behöva använda två månader på vägen.

— Vi hava icke livsmedel för mer än tre veckor — svarade Hatteras utan att lyfta upp huvudet.

— Nåväl — återtog Johnson — då måste vi göra färden på tre veckor, eftersom det är vår enda utväg till räddning; skulle vi också, då vi nalkas kusten, nödgas krypa på våra knän, så måste vi vara framme på den tiden.

— Denna del av den nordliga kontinenten är ännu icke känd — svarade Hatteras. — Vi kunna möta hinder, berg, isfält, som helt och hållet stänga vägen för oss.

— Däruti ser jag icke något tillräckligt skäl att ej äventyra resan — sade doktorn; — vi skola få lida, och lida mycket, det är tydligt; vi måste inskränka vår föda till det ytterst nödvändiga, så vida icke jaktlyckan . . .

— Det finnes blott ett halvt skålpund krut kvar — svarade Hatteras.

— Hör på, Hatteras — återtog doktorn — jag inser hela vikten av edra inkast, och jag invaggar mig alldeles icke i något tomt hopp, men jag tror mig gissa till er tanke. Har ni något utförbart förslag?

— Nej — svarade kaptenen efter några ögonblicks tvekan.

— Ni tvivlar ju icke på vårt mod? — återtog doktorn. — Vi äro människor, som följa er ända till målet, det vet ni; men måste vi icke i detta ögonblick övergiva varje förhoppning att framtränga till polen? Förräderiet har krossat edra planer; ni har kunnat kämpa emot naturens hinder och övervinna dem, men icke mot människornas trolöshet och svaghet. Ni har gjort allt, som för en människa var möjligt att göra, och ni skulle hava lyckats, det är jag viss på; men är ni icke i närvarande belägenhet nödgad att uppskjuta edra planer, och skulle ni icke till och med, för att en dag åter upptaga dem, söka komma tillbaka till England?

— Nåväl, kapten? — frågade Johnson, då Hatteras länge dröjde att svara.

Omsider upplyfte kaptenen huvudet och sade med dämpad röst:

— Ni tror er då vara säkra om att uppnå sundets kust, uttröttade som ni äro och nästan utan proviant?

— Nej — svarade doktorn — men kusten kommer bestämt inte till oss; man måste söka upp den. Kanske skola vi längre söderut träffa på några eskimåstammar, med vilka vi lätt kunna komma i beröring.

— Kan man inte för övrigt — återtog Johnson — i sundet möta något fartyg, som blivit tvunget att övervintra?

— Och kunna vi icke — svarade doktorn — eftersom sundet är fruset, i händelse av behov gå över det och sålunda uppnå västra kusten av Grönland och därifrån, antingen från Prudhoës land eller från Cap York, framkomma till någon dansk koloni? Med ett ord, Hatteras, ingenting av allt detta finnes här på isfältet! Vägen till England går därnere i söder och inte här i norr.

— Ja — sade Bell — herr doktorn har rätt, man måste

resa och resa utan uppskov. Ända hittills hava vi alltför mycket glömt vårt land och dem, som äro oss kära!

— Är det er mening, Johnson? — frågade Hatteras ännu en gång.

— Ja, kapten.

— Och er, doktor?

— Ja, Hatteras.

Hatteras blev åter tyst, hans ansikte återspeglade ofrivilligt hans inre rörelse. På det beslut han komme att fatta berodde hela hans livs öde; om han återvände, så vore det för alltid förbi med hans djärva planer. Han kunde icke hoppas att för fjärde gången få förnya ett försök av samma slag.

Doktorn, som såg, att kaptenen alltjämt teg, tog åter till ordet:

— Jag skulle vilja tillägga, Hatteras — sade han — att vi icke böra förlora ett ögonblick; vi måste lasta släden med alla våra livsmedel och medföra så mycket virke som möjligt. Sex hundra mil är en lång väg under dessa omständigheter, jag medgiver det, men icke omöjligt att tillryggalägga; vi kunna, eller snarare vi böra färdas tjugu mil om dagen, vilket på en månad skall göra det möjligt för oss att hinna kusten, det vill säga inemot den 26 mars...

— Men — sade Hatteras — kunna vi icke vänta några dagar?

— Vad hoppas ni? — svarade Johnson.

— Vad vet jag? Vem kan förutse framtiden? Några dagar ännu! Det är för övrigt knappt tillräckligt att återställa edra uttömda krafter! Ni skulle icke hava hunnit två dagsresor, förr än ni skulle stupa av trötthet utan att äga någon snökoja till ert skydd!

— Men en ryslig död väntar oss här — invände Bell.

— Mina vänner — återtog Hatteras i nästan bedjande ton — ni misströsta i otid. Jag skulle vilja föreslå er att söka vägen till räddning i norr, men ni skulle vägra att följa mig. Och likväl, finnas ej eskimåstammar nära polen liksom vid Smiths sund? Detta öppna hav, vars tillvaro dock är säker, bör skölja kontinenten. Naturen är logisk i allt. Nåväl, man bör då tro, att vegetationen återtager sitt herravälde, där den stränga kölden upphör. Är det icke ett förlovat land, som väntar oss i norr, och som vi vilja fly för alltid?

Hatteras livades, allt efter som han talade; hans överretade själ framkallade förtrollande tavlor från dessa trakter, vilkas tillvaro var så problematisk.

— Ännu en dag — upprepade han — ännu en timme!

Doktor Clawbonny med sin håg för äventyr och sin brinnande inbillning kände sig småningom upprörd; han var på väg att giva vika, men Johnson, som var mera lugn och förståndig, återkallade honom till förnuft och plikt.

— Framåt, Bell! — sade han. — Till släden!

— Kom! — svarade Bell.

De båda sjömännen riktade sina steg mot snöhyddans dörr.

— Även Johnson! — utropade Hatteras. — Nåväl, resen! Jag blir kvar!

— Kapten! — sade Johnson och stannade ofrivilligt.

— Jag blir kvar, säger jag er! Resen, övergiven mig ni som de andra! Resen... Kom, Duk, vi två skola stanna kvar.

Den kloka hunden ställde sig bredvid sin husbonde och skällde. Johnson såg på doktorn, som icke visste, vad han skulle göra. Bästa sättet var att lugna Hatteras och offra en dag åt hans idéer. Doktorn var just i be-

grepp att besluta sig därför, då han kände någon vidröra sin arm.

Han vände sig om och varseblev amerikanen, som hade lämnat sin bädd, krypande på marken; slutligen reste han sig upp på knä och framtvang några oartikulerade ljud.

Doktorn betraktade honom under tystnad, förvånad, nästan förskräckt. Hatteras däremot närmade sig amerikanen och granskade honom uppmärksamt. Han försökte att uppfatta de ljud, som den olycklige icke förmådde uttala. Slutligen lyckades han efter fem minuters ansträngningar låta höra ett ord:

— Porpoise!

— Porpoise! — utropade kaptenen.

Amerikanen gjorde ett jakande tecken.

— I dessa farvatten? — frågade Hatteras med klappande hjärta.

Samma tecken från den sjuke.

— Norrut?

— Ja! — svarade den olycklige.

— Och ni känner dess läge?

— Ja!

— Säkert?

— Ja! — svarade ännu en gång Altamont.

Nu uppstod ett ögonblicks tystnad. Åskådarna av denna oväntade scen stodo handfallna.

— Hör väl på — sade omsider Hatteras till den sjuke — man måste känna detta fartygs läge! Jag skall räkna graderna med hög röst, och ni hejdar mig med en åtbörd.

Amerikanen rörde på huvudet till tecken av bifall.

— Låt se — sade Hatteras. — Det är fråga om longitudgrader. Hundrafem? Hundrasex? Hundrasju? Hundraåtta? Det är väl österut?

— Ja — tecknade amerikanen.

— Vidare! Hundranio? Hundratio? Hundratolv? Hundrafjorton? Hundrasexton? Hundraaderton? Hundranitton? Hundratjugu...?

— Ja — svarade Altamont.

— Hundratjugu graders longitud? — frågade Hatteras. — Och huru många minuter? Jag räknar...

Hatteras började med talet ett. Vid femton gjorde Altamont tecken att hålla upp.

— Gott! — sade Hatteras. — Låt oss nu gå till latituden. Ni förstår mig? Åttio? Åttioen? Åttiotvå? Åttiotre?

Amerikanen hejdade honom med en åtbörd.

— Gott! Och minuterna? Fem? Tio? Femton? Tjugu? Tjugufem? Trettio? Trettiofem?

Ett nytt tecken från Altamont, som smålog svagt.

— Således — återtog Hatteras allvarligt — Porpoise befinner sig på hundratjugu grader femton minuters longitud och åttiotre grader trettiofem minuters latitud.

— Ja! — tecknade amerikanen för sista gången och föll orörlig tillbaka i doktorns armar. Ansträngningen hade uttömt hans krafter.

— Mina vänner — utbrast Hatteras — ni ser nu, att räddning finnes i norr, alltid i norr! Vi skola bliva räddade!

Men efter dessa första glädjefulla ord, tycktes Hatteras plötsligen träffad av en förfärlig tanke. Hans utseende förändrades, och han kände avundens orm gnaga i sitt hjärta.

En annan, en amerikanare, hade gått tre grader längre än han på väg till polen! Varför? I vilket ändamål?

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

Sjutton dagars marsch.

Denna nya händelse, dessa första ord, som yttrades av Altamont, hade helt och hållet ändrat de skeppsbrutnas ställning; förut befunno de sig utom möjligheten av all hjälp, utan grundat hopp att finna Baffinsviken, hotade att bliva utan livsmedel på en färd, som var alltför lång för deras uttröttade kroppar, och nu däremot fanns på mindre än fyra hundra mils avstånd från deras snökoja ett skepp, som erbjöd dem vidsträckta hjälpkällor, och kanske medel att fortsätta deras vågsamma framträngande mot polen. Hatteras, doktorn, Johnson och Bell började åter hoppas efter att hava varit så nära förtvivlan; det blev glädje, nära nog hänförelse.

Men Altamonts upplysningar voro ännu ofullständiga, och efter några minuters vila fortsatte doktorn ånyo detta viktiga samtal med honom. Han framställde sina frågor till honom i en sådan form, att de icke erfordrade annat svar än ett obetydligt tecken med huvudet eller en rörelse med ögonen.

Snart visste han att P o r p o i s e var en amerikansk tremastare från Newyork, vilken förlist bland isen, försedd med proviant och bränsle i överflöd; ehuru liggande på sidan, borde den hava hållit ihop, och det torde vara möjligt att rädda lasten.

Altamont och hans besättning hade övergivit skeppet för två månader sedan, medförande slupen på en släde; de hade velat uppnå Smiths sund, träffa på några valfiskångare och låta föra sig hem till Amerika. Men små-

ningom hade mödor och sjukdomar nedslagit dessa olyckliga, och de ströko med den ene efter den andre på vägen. Slutligen återstodo blott kaptenen och två matroser av en besättning om trettio man, och om han, Altamont, ännu levde, så var det sannerligen ett försynens underverk.

Hatteras ville veta av amerikanen, varför Porpoise befann sig på en så hög latitud.

Altamont lät förstå, att han blivit bortförd av isen, utan förmåga att motstå den.

Hatteras frågade ängsligt om ändamålet med hans resa.

Altamont föregav sig hava försökt att finna den nordvästra passagen.

Hatteras envisades icke längre och gjorde icke vidare någon fråga i denna riktning.

Doktorn tog då åter till ordet:

— Alla våra bemödanden — sade han — böra nu gå ut på att återfinna Porpoise; i stället för att våga oss mot Baffinsviken, kunna vi på en tredjedel kortare väg uppnå ett skepp, som erbjuder oss alla nödiga hjälpmedel för en övervintring.

— Det finnes intet annat parti att taga — svarade Bell.

— Och jag vill tillägga — yttrade Johnson — att vi icke böra förlora ett ögonblick. Vi måste beräkna resans längd efter vår tillgång på livsmedel, tvärtemot vad man vanligen brukar göra, och begiva oss på väg så fort som möjligt.

— Ni har rätt, Johnson — svarade doktorn; — om vi resa i morgon tisdag den 26 februari, böra vi hinna fram till Porpoise den 15 mars; eljest riskera vi att dö av hunger. Vad tänker ni därom, Hatteras?

— Låtom oss genast göra våra förberedelser — sade kaptenen — och begiva oss åstad. Kanske blir vägen längre, än vi föreställa oss.

— Varför det? — inföll doktorn. — Den här mannen tyckes vara säker på skeppets läge.

— Men — svarade Hatteras — om Porpoise flyttat sig på sitt isfält, liksom Forward gjorde?

— Sant — medgav doktorn — det har kunnat hända!

Johnson och Bell svarade ingenting på frågan om en dylik möjlighet, varför de själva varit offer.

Men Altamont, som uppmärksamt följde detta samtal, lät doktorn förstå, att han ville tala. Denne fogade sig efter amerikanens önskan, och efter en kvarts timmes omsvep och tvekan kom han till visshet om, att Porpoise, som förlist nära en strand, icke kunde hava lämnat sin klippbädd.

Denna nyhet lugnade våra fyra engelsmän, men den berövade dem på samma gång allt hopp att återkomma till Europa, med mindre Bell lyckades konstruera ett litet fartyg av Porpoises spillror. I varje fall var det angelägnaste att begiva sig till platsen för skeppsbrottet.

Doktorn gjorde amerikanen ännu en sista fråga: om han hade funnit havet öppet vid denna latitud av åttiotre grader?

— Nej — svarade Altamont.

Härmed upphörde samtalet. Förberedelserna till avresan började genast. Bell och Johnson sysselsatte sig först med släden, som erfordrade en fullständig reparation. Man gjorde sig till godo den erfarenhet, som vunnits, sedan man under expeditionen söderut lärt känna de svaga sidorna av detta transportsätt, och som man måste vänta sig riklig och tjock snö, höjdes medarna.

Inuti släden anordnade Bell ett slags sängplats, över-

täckt med tältduk och bestämd för amerikanen; den tyvärr föga rikliga provianten borde icke göra släden synnerligt mycket tyngre, men i stället ökades lasten med allt trä, som man kunde medföra.

Doktorn inpackade provianten och undersökte den med yttersta noggrannhet; enligt hans beräkningar borde var och en av sällskapet inskränka sig till trefjärdedels ration för en tre veckors resa. För de fyra draghundarna reserverades full ration likasom för Duk, ifall han drog med de andra.

Tillredelserna avbrötos genom behovet av sömn och vila, som på ett befallande sätt gjorde sig gällande från klockan sju på aftonen; men innan de gingo till sängs, samlades de skeppsbrutna omkring kaminen, där man icke sparade på bränsle; de arma människorna bestodo sig en värmelyx, varvid de icke på länge varit vana: pemmican, litet skorpor och några koppar kaffe försatte dem snart i gott lynne, i förening med hoppet, som de så plötsligt och oväntat återfått.

Klockan sju på morgonen fortsattes arbetet och avslutades fullständigt fram emot klockan tre på eftermiddagen.

Mörkret började redan inträda; solen hade väl åter visat sig ovanom horisonten sedan den 31 januari, men ännu lämnade hon blott ett svagt och kortvarigt sken. Lyckligtvis skulle månen uppstiga klockan halv sju, och vid en så klar himmel skulle dess strålar tillräckligt upplysa vägen. Temperaturen, som fallit märkbart under några dagar, sjönk slutligen till trettiosju grader under fryspunkten.

Avresans ögonblick inträffade. Altamont omfattade med glädje tanken att anträda färden, ehuru vägens ojämnheter skulle öka hans plågor; han hade gjort be-

gripligt för doktorn att denne ombord å Porpoise skulle finna medel mot skörbjugg.

Man transporterade honom sedan till släden och inlogerade honom där så bekvämt som möjligt; hundarna påselades, Duk inberäknad, och man kastade slutligen en sista blick på den isbädd, där Forward vilat. Hatteras' drag syntes ett ögonblick antyda en våldsam vrede, men han blev åter herre över sig själv, och den lilla truppen fördjupade sig under mycket torr väderlek nordnordväst hän.

Var och en intog åter sin vanliga plats med Bell i spetsen, som visade vägen, doktorn och Johnson på var sin sida om släden, Hatteras bakom, i linje med Bell.

Man tågade tämligen snabbt framåt, ty vid denna mycket låga temperatur ägde isen en hårdhet och glanskhet, som gynnade fortkomsten. De fem hundarna drogo med lätthet sin last, som icke översteg nio hundra skålpund. Emellertid blevo både människor och djur snart andfådda och nödgades ofta stanna för att hämta andan.

Mot klockan sju på aftonen lyste månen med sin rödaktiga skiva över den disiga horisonten. Dess lugna strålar banade sig väg genom atmosfären och kastade en viss glans, som klart återspeglades av isfältet, vilket mot nordväst företedde en oöverskådlig vit och fullkomligt horisontal yta. Icke ett isberg, icke en hummock! Denna del av havet tycktes hava tillfrusit under fullkomligt lugn, liksom en stilla insjö.

Det var en ofantlig öken, jämn och enformig.

Sådant var det intryck, som detta skådespel gjorde på doktorns sinne, och han meddelade det åt sin kamrat.

— Ni har rätt, herr doktor — svarade Johnson — det är en öken, men en där vi icke behöva frukta att dö av törst!

— Uppenbarligen en fördel — återtog doktorn; — emellertid bevisar mig denna oändlighet en sak, nämligen, att vi måtte vara långt avlägsna från något land; i allmänhet antydes närheten av en kust genom en mängd isberg, men här finnes intet sådant runt omkring oss.

— Horisonten är mycket begränsad genom tjockan — svarade Johnson.

— Utan tvivel, men allt ifrån vår avresa hava vi trampat ett jämnt fält, som aldrig synes vilja sluta.

— Vet ni, herr Clawbonny, att det är en farlig promenad vi göra! Man vänjer sig därvid, man tänker ej därpå, men detta isfält, varpå vi vandra, betäcker dock bottenlösa svalg!

— Ni har rätt, min vän, men vi behöva ej frukta att bliva uppslukade; denna vita skorpas motståndskraft är högst betydlig under en sådan här köld av trettiotre grader. Och märk, att den visar tendens att mer och mer ökas, ty vid dessa latituder faller snö nio dagar av tio ända till april, maj, till och med juni, och jag antager, att dess största tjocklek icke kan vara mycket mindre än trettio eller fyrtio fot.

— Nå, det är lugnande — svarade Johnson.

— Ja, i sanning, och vi äro alldeles icke i samma ställning som skridskoåkare i Hyde-Park, vilka vid varje steg frukta att den bräckliga ytan skall giva vika; vi hava ingen sådan olycka att befara.

— Känner man isens motståndskraft? — frågade den gamle sjömannen, som alltid var ivrig att lära något i doktorns sällskap.

— Fullkomligt — svarade denne; — vad är det väl man nu icke vet av det, som kan mätas här i världen, utom den mänskliga ärelystnaden! Är det inte i själva verket den, som driver oss fram mot denna nordpol, som

människan äntligen vill lära känna? Men, för att återkomma till er fråga, så se här, vad jag kan svara därpå. Vid en tjocklek av två tum bär isen en människa, vid tre och en halv tums tjocklek en häst med dess ryttare, vid fem tum en åttapunding, vid åtta tum ett fullt utrustat fältartilleri och vid tio tum en armé, en oräknelig skara! Där vi i detta ögonblick vandra, skulle man kunna uppbygga Liverpools tullhus eller parlamentshuset i London.

— Man har svårt att fatta ett sådant motstånd — sade Johnson; men ni talade just nyss, herr Clawbonny, om att snön faller i medeltal nio dagar av tio i dessa trakter; det är en känd sak, och jag bestrider det icke heller; men varifrån kommer all denna snö, ty då havet är tillfruset, inser jag inte, huru det kan giva upphov till denna ofantliga kvantitet av vattenångor, som bildar molnen.

— Er anmärkning är riktig, Johnson: jag tror också, att största delen av den snö eller det regn, vi mottaga i dessa polarländer, uppkommer av vatten från de tempererade zonernas hav. Kanske har denna snöflinga, som en gång var en simpel vattendroppe, höjt sig i luften i form av ånga från någon av Europas floder, förvandlats till moln och slutligen kommit ända hit för att kondenseras! Det är således icke omöjligt, att vi släcka vår törst ur vårt fäderneslands floder, då vi dricka vatten av denna snö.

— Det är alltför möjligt — svarade Johnson.

I detta ögonblick hördes Hatteras' röst, som avbröt samtalet. Tjockan ökades, vilket gjorde det svårt att bibehålla en rak linje.

Slutligen stannade den lilla truppen omkring klockan åtta efter att hava tillryggalagt femton mil; luften var fortfarande torr, tältet uppsattes, man gjorde upp eld i kaminen, man superade, och natten förflöt lugnt.

Hatteras och hans kamrater hade i själva verket gynnsamt väder. Deras resa fortsattes utan svårighet under de följande dagarna, ehuru kölden var utomordentligt häftig och kvicksilvret förblev fruset i termometern. Om blåst hade tillkommit skulle icke en enda av sällskapet hava uthärdat en sådan temperatur. Doktorn bekräftade vid detta tillfälle riktigheten av Parrys observationer under hans utflykt till Melvilles ö; den ryktbare sjömannen berättade nämligen, att en människa, lämpligt klädd, kan utan fara vistas i fria luften under den största köld, så framt det är lugnt. Men i samma ögonblick, som den lättaste vindfläkt börjar blåsa, erfar man en brännande smärta i ansiktet och en ytterst våldsam huvudvärk, som snart efterföljes av döden. Doktorn blev därför icke fri från oro, ty en obetydlig vindstöt skulle hava isat dem alla genom märg och ben.

Den 5 mars blev han vittne till ett fenomen, som är egendomligt för denna latitud. Himlen var fullkomligt klar och strålande av stjärnor, då ett tätt snöfall inträffade, utan att något moln syntes; stjärnbilderna lyste genom snön, som föll på isfältet i ymnighet. Detta snöfall varade omkring två timmar och upphörde, utan att doktorn kunnat utfinna en tillfredsställande förklaring däröver.

Månens sista kvarter hade nu försvunnit, och djupt mörker rådde under sjutton timmar av tjugufyra; de resande måste hålla sig tillsammans medelst ett långt tåg för att icke bliva åtskilda, och det var nästan omöjligt att bibehålla riktningen oförändrad.

Småningom började dessa modiga män känna sig uttröttade, ehuru de uppehöllos av en järnvilja. Rasterna blevo tätare, och likväl vågade man icke förlora en timme, ty livsmedlen minskades märkbart.

Hatteras bestämde ofta läget genom observationer på månen och stjärnorna. Då han såg dagarna följa på varandra och resans mål beständigt fly undan dem, frågade han sig stundom, om Porpoise verkligen fanns till, om ej denne amerikan blivit rubbad till förståndet genom lidanden, eller om han ej till och med, av hat till engelsmännen och seende sig utan hjälp förlorad, ville draga dem med sig till en säker död.

Han meddelade sina farhågor åt doktorn, som dock bestämt förkastade dem; men han insåg, att en ledsam avundsjuka redan uppstått mellan den engelske och amerikanske kaptenen. — Det blir svårt att bibehålla det goda förhållandet mellan dessa båda män — tänkte han.

Efter sexton dagars vandring befunno sig de resande ännu den 14 mars endast på åttioandra latitudsgraden. Deras krafter voro uttömda, och de voro ännu på hundra mils avstånd från skeppet; till råga på lidandet måste man inskränka sig till kvartsrationer, för att kunna giva hundarna full portion.

Olyckligtvis kunde man icke räkna på någon hjälp av jakten, ty det fanns nu icke mera krut än till sju skott och sex kulor kvar; förgäves hade man skjutit på några vita harar och rävar, som för övrigt voro mycket sällsynta. Ingen utav dem träffades.

Doktorn var emellertid lycklig nog att den 15 överraska en säl, som låg utsträckt på isen, och sårade honom med flera kulor. Djuret blev snart fångat, då det icke kunde fly genom sitt redan tillspärrade lufthål och därpå slaktat. Det var en ganska stor säl, och Johnson styckade honom skickligt, men hans ytterliga magerhet gjorde, att han blev till ringa gagn för människor, som icke kunde besluta sig att dricka dess tran såsom eskimåerna. Doktorn försökte dock modigt att svälja denna

äckliga dryck, men trots sin goda vilja förmådde han det icke. Han bevarade djurets hud av ett slags jägarinstinkt, utan att just veta varför, och lade den på släden.

Dagen därpå, den 16, fick man sikte på några isberg och mindre kullar av hopvriden is vid horisonten. Antydde de måhända närheten av någon kust? Det var svårt att veta, vad man skulle tro.

Framkommen till en av dessa hummocks begagnade sig de resande därav för att med tillhjälp av sina skarpa verktyg gräva sig en bekvämare tillflykt däruti än tältet, och efter tre timmars ihärdigt arbete kunde de omsider sträcka ut sig omkring den upptända elden.

TRETTIOSJÄTTE KAPITLET.

Det sista skottet.

Johnson hade fört de uttröttade hundarna in uti iskojan; då snön faller ymnigt, kan den tjäna till skydd för djuren, vilkas naturliga värme den bevarar, men ute i luften vid en köld av fyrtio grader skulle de arma hundarna inom kort hava frusit till döds.

Johnson, som var en förträfflig hundtämjare, försökte att föda sina hundar med sälens svartaktiga kött, som de resande icke kunde förtära, och till hans stora förvåning gjorde de sig ett ordentligt kalas därav; den gamle sjöbussen blev helt glad och meddelade doktorn detta egendomliga förhållande.

Denne blev alldeles icke överraskad därav. Han visste, att hästarna i norra delen av Nordamerika huvud-

sakligen födas med fisk *, och en allt slukande hund borde väl nöja sig med vad som smakar en häst.

Ehuru sömnen blev en befallande nödvändighet för personer, som släpat sig fram femton mil på isen, ville doktorn språka med sina följeslagare om deras närvarande belägenhet, innan de somnade, utan att dock taga ämnet alltför allvarsamt.

— Vi äro ännu icke längre än på åttioandra breddgraden — sade han — och provianten hotar redan att taga slut för oss!

— Det är ett skäl att icke förlora ett ögonblick — svarade Hatteras. — Vi måste gå på. De starkaste få draga de svagaste.

— Skola vi blott finna ett fartyg på uppgivet ställe? — frågade Bell, som mot sin vilja dukade under för resans mödor.

— Varför tvivla därpå? — svarade Johnson. — Amerikanens räddning är en borgen för vår egen.

För ytterligare säkerhet ville doktorn ännu en gång fråga Altamont, som nu talade med någorlunda lätthet, ehuru med mycket svag röst. Han bekräftade alla förut uppgivna detaljer, upprepade, att skeppet, som förlist på granitklippor, icke kunnat flytta sig, och att det befann sig på 120° 15″ longitud och 83° 35″ latitud.

— Vi kunna icke betvivla denna uppgift — återtog då doktorn; — svårigheten är således icke att finna P o r p o i s e, utan att komma fram dit.

— Hur mycket proviant finnes kvar? — frågade Hatteras.

— Att leva utav under högst tre dagar — svarade doktorn.

---

* Låter otroligt. *Sättarens anmärkning.*

— Nåväl, vi måste hinna fram på tre dagar! — sade kaptenen bestämt.

— Det är verkligen nödvändigt — återtog doktorn — och om vi lyckas, hava vi ej skäl att beklaga oss, ty vi hava varit gynnade av en ovanlig väderlek, snön har lämnat oss fjorton dagars rådrum och släden har kunnat glida lätt framåt på den hårda isen. Ack, varför bär den icke två hundra skålpund livsmedel. Våra snälla hundar skulle lätteligen stått ut med denna tyngd. Men, då det nu icke är så, kunna vi icke göra något därvid.

— Skulle man icke med en smula lycka och skicklighet — svarade Johnson — kunna göra sig till godo de få skott krut, som återstå? Om vi finge en björn i vårt våld, så vore vi försedda med föda för återstoden av resan.

— Utan tvivel — svarade doktorn — men dessa djur äro sällsynta och rädda; och för övrigt är det nog att tänka på vikten av ett bösskott, för att ögat skall förvillas och handen darra.

— Ni är likväl en skicklig skytt — sade Bell.

— Ja, då inte fyra personers middag beror på min skicklighet; emellertid må tillfället komma, och jag skall göra mitt bästa. Under tiden, mina vänner, få vi nöja oss med denna magra aftonmåltid av pemmicansmulor; låtom oss sedan försöka sova och i morgon fortsätta vår färd.

Några ögonblick senare hade en ytterlig trötthet bemäktigat sig alla och var och en njöt en ganska djup sömn.

I god tid lördagsmorgonen väckte Johnson sina kamrater; hundarna spändes för släden och denna tog åter kosan mot norr.

Himlen var klar, luften utomordentligt ren och tempe-

raturen mycket låg; då solen visade sig över horisonten, hade hon form av en avlång ellips; dess horisontella diameter syntes till följd av ljusstrålarnas brytning dubbelt större än den vertikala, och hon kastade sina klara, men kalla ljusstrålar över den ofantliga isytan. Detta återseende av ljus, om än icke av värme, upplivade lynnet.

Doktorn strövade med bössan i hand en mil eller två från de övriga, trotsande kölden och ensamheten; innan han avlägsnade sig, hade han noggrant uppmätt sin ammunition; endast fyra skott krut och tre kulor återstodo, icke mera; det var väl litet, då man tager i betraktande, att ett stort och kraftfullt djur såsom isbjörnen ofta icke faller förr än vid tionde eller tolvte skottet.

Också sträckte sig icke den gode doktorns ärelystnad ända därhän att uppsöka ett så farligt villebråd; några harar, två eller tre rävar skulle just passat för honom och utgjort en tillräcklig påökning av provianten.

Men denna gång, om han ock fick något sådant djur i sikte — antingen han icke kunde komma inom skotthåll, eller narrad av refraktionen sköt bom — alltnog: denna dag kostade honom onödigtvis ett skott krut och en kula.

Hans kamrater som darrat av hopp vid knallen av hans skott, sågo honom återkomma med hängande huvud, men sade ingenting; om aftonen lade man sig till vila som vanligt, sedan man satt å sido de återstående två kvartsrationer, som voro bestämda för de båda följande dagarna.

Dagen därpå tycktes färden bliva mer och mer pinsam; man gick icke längre utan man släpade sig fram; hundarna hade slukat till och med inälvorna av sälen och började redan gnaga på sina dragremmar.

Några rävar visade sig på långt avstånd från släden, och doktorn, som under deras förföljande förlorat ännu

ett skott, vågade icke riskera sin sista kula och sitt näst sista skott.

Om kvällen gjorde man halt i god tid; man förmådde icke längre flytta den ena foten framför den andra och nödgades stanna, fastän vägen upplystes av ett praktfullt norrsken.

Denna sista måltid, som intogs på söndagsaftonen under det isbeklädda tältet, var ganska sorglig. Om försynen icke kom de olyckliga till hjälp, voro de förlorade.

Hatteras talade icke. Bell tänkte icke mer. Johnson funderade utan att säga ett ord, endast doktorn förtvivlade ännu icke.

Johnson fick en idé att gräva några gropar under natten; men då han icke hade något bete att sätta dit, räknade han föga på framgången av sitt företag; och han hade rätt, ty då han om morgonen gick för att undersöka sina gropar, såg han väl spår efter rävar, men ingen enda utav dem hade låtit fånga sig i snaran.

Ganska nedslagen vände han tillbaka, då han fick se en björn av kolossal storlek, som följde släden på mindre än femtio famnars avstånd. Den gamle sjömannen tänkte att försynen sände honom detta oväntade djur för att dödas, varför han utan att väcka sina följeslagare skyndade in efter doktorns bössa och närmade sig björnen från sidan.

Hunnen inom gott skotthåll, lade han bössan till ögat, men just då han stod i begrepp att lägga handen på trycket, kände han sin arm darra; hans stora skinnvantar besvärade honom, varför han hastigt drog dem utav sig och fattade bössan med stadigare hand.

Plötsligt utstötte han ett rop av smärta; skinnet på hans fingrar brändes av bösspipans köld och fastnade vid

den samma, medan bössan föll till marken. Vid stöten brann skottet av och den sista kulan slungades ut i rymden.

Vid ljudet av smällen framskyndade doktorn, som genast förstod alltsammans, då han såg djuret helt lugnt avlägsna sig; Johnson var förtvivlad och tänkte icke mer på sina plågor.

— Jag är rent av en liten flicka, — ropade han — ett barn som icke kan fördraga en obetydlig smärta! Jag, jag, vid min ålder!

— Se så, kom in Johnson! — sade doktorn. — Ni blir stelfrusen; låt se, edra händer äro redan vita: kom, kom!

— Jag är icke värdig edra omsorger, herr doktor — svarade den gamle ångerfullt. — Lämna mig.

— Men kom då, tjurhuvud! Kom då! Snart är det för sent!

Doktorn införde honom i tältet och lät honom sticka ned båda händerna i en pyts med vatten, som värmen från kaminen hade bibehållit flytande, ehuru kallt; men knappt hade Johnson doppat ned sina händer däruti, förrän vattnet omedelbart stelnade.

— Ser ni det — sade doktorn — det var hög tid på att gå in, så framt jag icke skulle blivit tvungen att skrida till amputering.

Tack vare hans bemödanden var all fara försvunnen efter en timmes förlopp, ehuru icke utan möda, och det fordrades upprepade frotteringar för att återställa blodets omlopp i den gamle sjömannens fingrar. Doktorn tillsade honom för all del att hålla sina händer på avstånd från kaminen, vars värme skulle medfört allvarsamma olyckor.

Nästa morgon måste man undvara frukosten; av pemmican och det salta köttet fanns ingenting kvar, inte ens

en skorpa, knappt ett halvt skålpund kaffe. Man fick således nöja sig med denna heta dryck, varpå man åter satte sig i gång.

— Inga livsmedel mera! — sade Bell till Johnson i en ton av obeskrivlig förtvivlan.

— Låtom oss förtrösta på Gud — sade den gamle sjömannen; — han är allsmäktig och kan rädda oss!

— Ack, denne kapten Hatteras! — fortfor Bell. — Han har kunnat återkomma från sina första resor, den galningen, men från denna återkommer han icke, och vi få aldrig mera återse vårt fäderneslаnd!

— Mod, Bell! Jag tillstår, att kaptenen är en oförvägen man, men vid hans sida står en annan person, som är rik på utvägar.

— Doktor Clawbonny? — frågade Bell.

— Just han — svarade Johnson.

— Vad förmår han i en sådan belägenhet? — fortfor Bell, med en tvivelaktig ryckning på axlarna. — Kan han förvandla dessa ismassor till köttstycken? Är han en Gud, som kan göra underverk?

— Vem vet? — svarade Johnson på sin kamrats tvivelsmål. — Jag litar på honom.

Bell gjorde blott en knyck på huvudet och återföll i sin förra tystnad, utan att ens tänka vidare på någonting.

Denna dag hann man knappt tre mil; om aftonen hade man intet att äta, hundarna hotade att uppsluka varandra och människorna ledo våldsamt av hunger.

Icke ett enda djur syntes, och vartill skulle det för övrigt hava gagnat? Man kunde ju icke jaga med kniv. Endast Johnson trodde sig en mil i lä igenkänna den kolossala björnen, som följde den olyckliga truppen.

— Han lurar på oss! — tänkte han; han betraktar oss som ett säkert byte!

Men Johnson sade ingenting härom åt sina kamrater: om aftonen gjorde man halt som vanligt, och måltiden bestod endast av kaffe. De olyckliga kände sina ögon bliva matta, hjärnan angripen, och, pinade av hunger, kunde de icke få en timmes sömn; besynnerliga och ytterst plågsamma drömmar oroade dem.

Vid en breddgrad, där kroppen ovillkorligen kräver förfriskning, hade de olyckliga vid morgonens inbrott icke ätit på trettiosex timmar. Men livade av ett övermänskligt mod och god vilja, fortsatte de likväl färden, skjutande framför sig släden, som hundarna icke förmådde draga.

Efter två timmars förlopp nedföllo de tillintetgjorda. Hatteras ville dock gå längre. Alltid energisk, använde han uppmuntringar och böner för att förmå sina följeslagare att resa sig upp, men det var att begära det omöjliga!

Med tillhjälp av Johnson grävde han då en håla uti ett isberg. Under detta arbete tycktes de båda männen hålla på att gräva sin egen grav.

— Jag skall gärna dö av hunger — sade Hatteras, — men icke av köld.

Efter ofantliga ansträngningar var hålan färdig, och hela truppen tog plats uti den.

Så förflöt dagen. Mot aftonen, då hans kamrater lågo orörliga, hade Johnson en syn: han drömde om gigantiska björnar. Han upprepade flera gånger ordet »björn» och tilldrog sig därmed doktorns uppmärksamhet vilken vaknade ur sin dvala och frågade, varför han talade om björnar och vilken björn det var fråga om.

— Den, som följer efter oss — svarade Johnson.

— Som följer efter oss? — upprepade doktorn.

— Ja, sedan två dagar tillbaka!

— Två dagar! Har ni sett honom?

— Ja, han håller sig en mil i lä.

— Varför har ni inte underrättat mig därom, Johnson?

— Vad skulle det tjäna till?

— Det är sant — sade doktorn — vi hava icke en enda kula att skicka honom.

— Icke ens ett stycke metall, en järnbit, eller en spik! svarade den gamle sjömannen.

Doktorn teg och började fundera. En stund därefter yttrade han till Johnson:

— Ni är säker om, att djuret följer efter oss?

— Ja, herr doktor, han räknar på en måltid av människokött! Han vet att vi icke kunna undgå honom!

— Johnson! — förmanade doktorn, upprörd av sin följeslagares förtvivlade ton.

— Hans föda är säker — svarade den olycklige, som redan började yra; — han bör vara hungrig, och jag vet icke varför vi låta honom vänta!

— Johnson, lugna er!

— Nej, herr doktor; då vi i alla fall måste däran, varför då förlänga hans pina? Han är hungrig liksom vi; han har ingen säl att sluka! Himlen skickar honom människor; nåväl, så mycket bättre för honom!

Den gamle Johnson höll på att bliva vansinnig; han ville lämna ishålan. Doktorn hade stor möda att kvarhålla honom, och om han lyckades däruti, så var det mindre med handkraft än genom att i en ton av djup övertygelse yttra följande ord:

— I morgon — sade han — skall jag döda denna björn.

— I morgon — sade Johnson, som tycktes vakna upp ur en elak dröm.

— I morgon.

— Ni har ju ingen kula!

— Jag skall göra mig en sådan.

— Ni har icke något bly!

— Nej, men jag har kvicksilver! — sade doktorn och fattade termometern; den visade tio graders värme i hålan. Doktorn gick ut, lade instrumentet på ett isblock och kom snart in igen. Temperaturen ute var fyrtiosju grader under fryspunkten.

— I morgon! — sade han till den gamle sjömannen. — Sov nu och låt oss avvakta solens uppgång!

Natten förflöt under hungerskval; endast doktorn och Johnson kunde i någon mån mildra dem genom en skymt av förhoppning.

Följande morgon vid dagens första strålar skyndade doktorn ut i sällskap med Johnson och betraktade termometern; allt kvicksilvret hade dragit sig in i kulan och bildade där en kompakt massa. Doktorn slog sönder instrumentet och framtog därutur med sina försiktigt nog handskbeklädda händer ett metallstycke, föga smidbart och mycket hårt.

— Ah, herr doktor — utbrast Johnson — det är märkvärdigt! Ni är en ovanlig karl!

— Nej, min vän — svarade doktorn — jag är endast en man, begåvad med ett gott minne och som har läst mycket.

— Vad vill ni säga?

— Jag erinrade mig en sak, som kapten Ross meddelar i sin resebeskrivning; han säger sig hava genomborrat en planka av en tums tjocklek med en bössa, laddad med en kula av fruset kvicksilver; om jag hade haft olja till min disposition, skulle det varit nästan lika gott, ty han berättar likaledes, att en kula av sötmandelolja,

avskjuten mot en stolpe, splittrade den och nedföll på jorden utan att krossas.

— Det är otroligt!

— Och likväl är det så, Johnson! Se här således ett stycke metall, som kan rädda våra liv; låt oss lämna det kvar ute i luften, tills vi skola begagna det, och se efter, om björnen icke har övergivit oss.

I detta ögonblick kom Hatteras ut ur hålan. Doktorn visade honom kvicksilverkulan och meddelade honom sitt förslag, kaptenen tryckte hans hand, och de tre jägarna började granska horisonten.

Luften var mycket klar. Hatteras, som gick något framför sina kamrater, upptäckte björnen på mindre än sexhundra famnars avstånd.

Djuret satt på bakbenen och vaggade lugnt på huvudet, vädrande dessa ovanliga gäster.

— Där är han! — ropade Hatteras.

— Tyst! — sade doktorn varnande.

Men den kolossala fyrfotingen rörde sig icke från stället vid åsynen av jägarna, som han betraktade utan fruktan eller vrede; men det var ganska svårt att nalkas honom.

— Mina vänner — sade Hatteras — här är icke fråga om ett fåfängligt nöje, utan att rädda våra liv. Låtom oss därför handla såsom förståndiga män.

— Ja — svarade doktorn — vi hava icke mer än ett enda bösskott till vårt förfogande. Man får icke skjuta bom; om han undkom, skulle han vara förlorad för oss, ty han överträffar en hare i snabbhet.

— Nåväl, man måste gå rakt på honom — svarade Johnson; — man sätter livet på spel, men vad betyder det? Jag fordrar att våga mitt!

— Nej, jag vill det! — inföll doktorn.

— Jag! — sade Hatteras okonstlat.

— Men — invände Johnson — är ni icke nyttigare för allas räddning än en gammal krutgubbe av min ålder?

— Nej, Johnson — svarade kaptenen — låt mig handla; jag skall icke våga mitt liv mera än som är nödvändigt; det är möjligt till och med, att jag ropar er till hjälp.

— Hatteras — frågade doktorn — tänker ni gå emot den där björnen.

— Om jag vore säker om att nedlägga honom, skulle jag göra det, om han också skulle öppna min hjärna, doktor, men vid mitt annalkande kunde han fly. Björnen är en ytterst listig varelse; må vi således söka att vara ännu listigare än han.

— Vad tänker ni göra?

— Närma mig honom på tio stegs avstånd, utan att han misstänker min närvaro.

— Och hur skall det gå till?

— Mitt medel är vågsamt, men enkelt. Ni har ju gömt huden av sälen, som ni dödade?

— Den ligger på släden.

— Gott! Låt oss återvända till vår håla, medan Johnson stannar på post.

Sjömannen smög sig bakom en hummock, som helt och hållet dolde honom för björnen, vilken fortfor med sin underliga vaggning och behagligt insöp luft.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Sälen och björnen.

Hatteras och doktorn gingo in i hålan.

— Ni vet, — sade den förre, — att isbjörnarna jaga sälar, vilka utgöra deras förnämsta föda. De lura på dem hela dagar igenom vid kanten av deras andhål och kväva dem med sina ramar, så fort de visa sig på isens yta. En björn kan således icke bliva skrämd genom en säls närvaro. Tvärtom!

— Jag tror mig förstå er plan; — sade doktorn — den är farlig.

— Men den giver utsikt till framgång — svarade kaptenen — och man måste således använda den. Jag skall påtaga denna sälhud och smyga mig fram på isfältet. Låt oss icke förlora tiden. Ladda er bössa och lämna mig den!

Doktorn hade ingenting att svara; han skulle själv hava gjort detsamma, som hans följeslagare ämnade försöka. Han lämnade hålan, medtagande två yxor, den ena för Johnson, den andra för sin egen räkning, varefter han begav sig till släden, åtföljd av Hatteras.

Där gjorde Hatteras sin sältoalett och kröp in uti huden, som nästan helt och hållet skylde honom.

Under tiden laddade doktorn sin bössa med sitt sista krutskott och nedsläppte därpå i pipan kvicksilvret, vilket var hårt som järn och tungt som bly. När detta var gjort, lämnade han vapnet till Hatteras, som gömde det under sälhuden.

— Se så — sade han — gå nu till Johnson! Jag skall dröja några ögonblick för att förvilla min motståndare.

— Mod, Hatteras! — sade doktorn.

— Var lugn, och framför allt visa er icke förr, än jag skjutit!

Doktorn skyndade till ishögen, bakom vilken Johnson höll sig dold.

— Nåväl? — frågade denne.

— Låtom oss vänta! Hatteras uppoffrar sig för att rädda oss.

Doktorn var upprörd; han betraktade björnen, som visade tecken till starkare rörelse, liksom om han känt sig hotad av någon annalkande fara.

En kvarts timme senare kröp sälen utåt isen; han gjorde en omväg i skydd av stora isblock för att bättre bedraga björnen, från vilken han nu befann sig på femtio famnars avstånd. Björnen fick se honom och kröp ihop liksom försökande att göra sig osynlig.

Hatteras efterhärmade med utmärkt skicklighet sälens rörelser, och doktorn skulle säkert låtit sig bedragas därav, om han icke varit på förhand underrättad.

— Bra, mycket bra! — sade Johnson med låg röst.

Sälen bemödade sig att komma på sidan om björnen och tycktes icke varsebliva honom under sitt låtsade sökande efter en öppning för att dyka ned i sitt element.

Smygande omkring isstyckena, riktade björnen å sin sida sina steg emot sälen med yttersta varsamhet; hans rödsprängda ögon uttryckte den mest rovaktiga lystnad; sedan en månad, kanske två, var han fastande, och slumpen skickade honom nu ett säkert byte.

Snart var sälen icke mer än tio steg från sin fiende. Denne reste sig plötsligt, tog ett jättelikt språng och stannade häpen och förskräckt tre steg från Hatteras, som

avkastat sälhuden och, stödjande det ena knäet mot marken, siktade rakt på hjärtat.

Skottet smällde och björnen rullade på isen.

— Framåt, framåt! — ropade doktorn och skyndade fram till stridsplatsen, åtföljd av Johnson.

Det ofantliga djuret hade rest sig upp på nytt och slog i luften med den ena tassen, medan det med den andra uppryckte en handfull snö, som det tryckte mot såret.

Hatteras hade icke rört sig från stället, utan väntade med sin kniv i handen. Men han hade siktat väl, och träffat med en säker kula, med en hand som icke darrade; och innan hans vänner hunno fram, var hans kniv helt och hållet sänkt i strupen på djuret, som föll omkull för att icke mera resa sig upp.

— Victoria! — skrek Johnson.

— Hurra, Hatteras! hurra! — instämde doktorn.

Hatteras stod där på intet sätt upprörd, och betraktade den kolossala kroppen, med armarna korslagda över bröstet.

— Nu är det min tur att handla, — sade Johnson; — det är nog bra att hava nedlagt villebrådet, men man får icke dröja, tills kölden gjort det hårt som en sten; våra tänder och knivar skulle då icke förmå någonting emot det.

Därpå började Johnson att flå det jättelika djuret, vars dimensioner nästan uppnådde oxens; det höll nio fot i längd och sex fot i omkrets; två enorma, tre tum långa betar stucko fram ur dess käkar.

Johnson skar upp björnen och fann ingenting annat än vatten i dess mage; uppenbarligen hade han icke ätit på länge, ehuru han var ganska fet och vägde över femtonhundra skålpund; han styckades i fyra delar, som vardera lämnade tvåhundra skålpund kött, och jägarna slä-

pade alltsammans ända till snökojan, icke förglömmande björnens hjärta, som ännu tre timmar därefter klappade häftigt.

Doktorns följeslagare skulle gärna hava kastat sig över detta kött rått, men han höll dem tillbaka och fordrade tid att låta det stekas.

Vid inträdet i iskojan överraskades Clawbonny av den köld som rådde där; han undersökte kaminen och fann elden alldeles utslocknad. Morgonens sysselsättningar och oro hade kommit Johnson att glömma detta bestyr, som vanligen var honom anförtrott.

Doktorn rustade sig till att göra upp eld, men fann icke en enda gnista uti den redan kallnade askan.

— Nå väl, en smula tålamod! — tänkte han.

Han återvände nu till släden för att söka fnöske och begärde eldstålet av Johnson.

— Elden hade slocknat i kaminen, — sade han.

— Det är mitt fel, — svarade Johnson och började leta efter eldstålet i fickan, där han plägade förvara det, men till sin förvåning fann han det icke där.

Han kände då efter i sina fickor, men utan bättre framgång; gick därpå in i hålan och vände upp och ned på bädden, där han tillbragt natten, men var icke lyckligare där.

— Nå väl? — frågade doktorn.

Johnson kom tillbaka och såg frågande på sina kamrater.

— Har ni icke eldstålet, herr doktor? — sade han.

— Nej, Johnson.

— Icke ni heller, kapten?

— Nej, — svarade Hatteras.

— Det har alltid varit i ert förvar, — återtog doktorn.

— Ja väl, men jag har det icke mera ... — mumlade den gamle sjömannen bleknande.

— Icke det? — ropade doktorn, som icke kunde hindra sig från att darra.

Det fanns intet annat eldstål, och förlusten därav kunde medföra de förskräckligaste följder.

— Sök noga, Johnson! — sade doktorn.

Denne skyndade till isstycket, bakom vilket han lurat på björnen, därifrån till själva stridsplatsen, där han hade styckat honom, men han fann ingenting och återkom förtvivlad.

Hatteras såg på honom utan att göra honom en enda förebråelse.

— Det här är allvarsamt, — sade han till doktorn.

— Ja, — svarade denne.

— Vi hava icke en gång ett instrument, ett solglas, varmed vi kunna skaffa oss eld.

— Jag vet det nog, — svarade doktorn, — och det är olyckligt, ty solstrålarna skulle haft tillräcklig kraft att antända fnösket.

— Nå väl, — fortfor Hatteras, — vi måste stilla vår hunger med detta råa kött; sedan fortsätta vi vår marsch och försöka framkomma till skeppet.

— Ja! — mumlade doktorn tankspridd. — Ja, det skulle nog vara möjligt. Varför icke? Man kunde ju försöka ...

— Vad tänker ni på? — frågade Hatteras.

— En idé, som föll mig in ...

— En idé, — utbrast Johnson. — En idé, av er? Då äro vi räddade!

— Om den lyckas, — svarade doktorn. — Det är frågan!

— Vad är ert förslag? — sade Hatteras.

— Vi hava icke något solglas. Nå väl, så skola vi göra oss ett sådant.

— Huru? — frågade Johnson.

— Med en bit is, som vi tälja.

— Vad?

— Varför icke? Frågan gäller att låta solstrålarna löpa till en gemensam punkt, och isen kan därvid göra samma nytta som den bästa kristall.

— Är det möjligt? — inföll Johnson.

— Ja, men jag skulle blott föredraga sötvattensis framför saltvattens; den är hårdare och mera genomskinlig.

— Men om jag icke misstager mig, — sade Johnson, i det han pekade på en hög av hopdrivna isstycken på knappt hundra stegs avstånd, — det där nästan svartaktiga blocket och den gröna färgen antyda . . .

— Ni har rätt! Kom, mina vänner; tag en yxa, Johnson!

De tre männen gingo till det utpekade isblocket, som verkligen befanns bildat av sött vatten.

Doktorn lät hugga bort ett stycke av en fots diameter, som han började grovt tälja med yxan; därpå jämnade han ytan bättre med tillhjälp av kniven och slutligen polerade han den småningom med handen och erhöll snart ett solglas så genomskinligt, som om det varit förfärdigat av den vackraste kristall.

Nu återkom han med detta till snöhyddan, tog där en bit fnöske och började sitt experiment.

Solen lyste då med tämligen livlig glans; doktorn utsatte sitt instrument för dess strålar och sökte koncentrera dem på fnösket.

Inom några sekunder hade det fattat eld.

— Hurra, hurra! — ropade Johnson, som knappt trodde sina ögon. — Ack, herr doktor!

Den gamle sjömannen förmådde icke tygla sin glädje; han kom och gick som en vansinnig.

Doktorn hade åter gått in i kojan; några minuter senare sprakade det i kaminen, och snart väckte en saftig steklukt Bell ur hans dvala.

Man kan tänka sig huru denna måltid firades! Emellertid rådde doktorn sina vänner att vara måttliga; själv föregick han dem med gott exempel, och under det han åt, tog han åter ordet.

— Vi hava i dag en lycklig dag, — sade han; — vi äro försäkrade om livsmedel för återstoden av vår resa. Men vi få likväl icke försjunka i Capuas njutningar, och vi gjorde väl uti att åter begiva oss i väg.

— Vi böra icke vara på mera än fyrtioåtta timmars avstånd från Porpoise, — sade Altamont, som numera talade nästan obehindrat.

— Jag hoppas, — inföll doktorn skrattande, — att vi där skola finna medel att göra upp eld.

— Ja, — svarade amerikanen.

— Ty om också mitt solglas är bra, — fortfor doktorn, — så lämnar det likväl åtskilligt att önska på dagar, då solen icke skiner, och sådana dagar äro talrika på mindre än fyra grader från polen!

— Ja, i sanning, — svarade Altamont suckande — mindre än fyra grader! Mitt fartyg har framträngt dit ännu aldrig något fartyg vågat sig före detsamma!

— Framåt! — kommenderade Hatteras med allvarsam röst.

— Framåt! — upprepade doktorn och kastade en orolig blick på de båda kaptenerna.

De resandes krafter hade hastigt blivit återställda;

hundarna hade fått sin rikliga andel av björnens kvarlevor, och man fortsatte skyndsamt färden norrut.

Under vägen ville doktorn inhämta några upplysningar av Altamont angående de orsaker, som fört honom så långt, men amerikanen svarade undvikande.

— Två människor att övervaka! — viskade doktorn i örat på den gamle Johnson.

— Ja, — svarade han.

— Hatteras tilltalar aldrig amerikanen, och denne synes föga disponerad att visa sig erkännsam! Lyckligtvis är jag tillstädes.

— Herr doktor, — återtog Johnson, — allt sedan den här yankeen återkom till liv, tycker jag icke särdeles om hans fysionomi.

— Antingen bedrager jag mig mycket, fortfor doktorn — eller ock misstänker han Hatteras' planer!

— Tror ni då, att denne främling har samma idé som han?

— Vem vet, Johnson! Amerikanerna äro djärva och vågsamma; vad en engelsman velat göra, har också en amerikan kunnat försöka!

— Ni menar, att Altamont? . . .

— Jag menar ingenting, — avbröt doktorn, — men hans fartygs läge på väg till polen giver anledning till reflexioner.

— Men Altamont säger sig blivit bortförd mot sin vilja!

— Han säger det, ja, men jag har trott mig överraska ett egendomligt leende på hans läppar.

— För tusan, herr doktor, det skulle vara en ledsam omständighet, om avundsjuka yppade sig mellan två män av sådant lynne.

— Gud give, att jag måtte bedraga mig, Johnson, ty

en sådan belägenhet kunde medföra allvarsamma förvecklingar, om ej rent av en olycka.

— Jag hoppas, Altamont icke skall glömma, att vi räddat hans liv!

— Har han icke i sin ordning räddat vårt? Jag medgiver, att han icke mera skulle existerat utan oss, men vad skulle det bliva av oss utan honom, utan hans skepp och de hjälpkällor det innehåller?

— Huru som helst, herr doktor, så är ni tillstädes, och jag hoppas, att allt med ert bistånd skall gå bra.

— Det hoppas jag också, Johnson.

Resan fortsattes utan olyckshändelser; björnkött saknades icke, och man gjorde sig rikliga mål därav. Hos den lilla truppen rådde till och med en viss grad av gott lynne, tack vare doktorns skämt och hans älskvärda levnadsfilosofi; han förstod alltid att inhämta upplysningar av händelser och ting. Hans hälsa fortfor att vara god, och han hade icke magrat särdeles mycket trots mödor och försakelser; hans vänner i Liverpool skulle utan svårighet känt igen honom, i synnerhet av hans muntra och oföränderliga humör.

På lördagsmorgonen började den ofantliga isytans beskaffenhet att märkbart förändras; de kringvräkta isblocken, de hopdrivna hummocks utvisade, att hela fältet undergick en stark påtryckning; tydligen hade någon okänd kontinent, någon ny ö trängt ihop farvattnet och frambragt denna omstörtning. Ofta förekommande och ansenliga isblock av sötvatten tillkännagåvo grannskapet av något land.

Således fanns på föga avstånd ett nytt land, och doktorn brann av begär att därmed rikta kartorna över den norra hemisfären. Man kan föreställa sig nöjet att upptäcka okända länder och att med ritstiftet utmärka deras

konturer; detta var doktorns mål, då däremot Hatteras ville med sin fot trampa själva polen, och han gladde sig på förhand vid tanken på de namn han skulle giva haven, sunden, vikarna, de minsta bukter på dessa nya länders kuster. Och i denna ärofulla terminologi skulle han visserligen icke glömma varken sina följeslagare eller sina vänner, »hennes nådigaste majestät» eller den kungliga familjen, men han skulle icke glömma sig själv, och med lovlig tillfredsställelse tänkte han på ett visst »Cap Clawbonny».

Hela dagen upptogs han av dessa tankar; efter vanan utstakades lägerplatsen för natten, och en var vakade i sin tur under denna natt, som tillbragtes så nära okända länder.

Efter en stark och förträfflig frukost på björnramar vände sig de resande följande morgon, som var en söndag, mot norr med en obetydlig avvikning åt väster; vägen blev mera besvärlig, men man framtågade dock skyndsamt.

Från höjden av släden observerade Altamont horisonten med feberaktig uppmärksamhet, och hans följeslagare voro rov för en ofrivillig oro. De sista solobservationerna hade utvisat en latitud av precis 83° 35″, samt longitud av 120° 15″ eller just den punkt, som blivit angiven för det amerikanska fartygets läge. Frågan om liv eller död skulle således erhålla sin lösning under denna dags lopp.

Äntligen, framåt klockan två på eftermiddagen, reste sig Altamont upp, hejdade den lilla truppen med ett skallande rop, och pekande med fingret på en vit massa, som varje annat öga skulle hava förblandat med de omgivande isbergen, utropade han med stark stämma:

— P o r p o i s e!

TRETTIOÅTTONDE KAPITLET.

Porpoise.

Den 24 mars var palmsöndagen, denna stora festdag, då de europeiska städernas och byarnas gator äro beklädda med löv och blommor, då klockorna klinga och hela atmosfären är uppfylld av starka vällukter.

Men här, i detta öde land, huru bedrövligt, huru tyst! En skarp och brännande vind, icke ett förtorkat löv, icke ett enda grässtrå!

Och likväl var denna söndag en glädjedag, även för våra resande, ty de skulle då omsider finna de hjälpmedel, utan vilka de varit dömda till en snart förestående död.

De påskyndade sina steg; hundarna drogo med förnyad iver, Duk skällde av belåtenhet, och snart var truppen framme vid det amerikanska skeppet.

P o r p o i s e var helt och hållet begravet under snön; det hade icke mer varken master, rår eller tågvirke, hela dess tackling hade gått förlorad vid tiden för skeppsbrottet. Skeppet befanns inkilat i en bädd av nu osynliga klippor och tycktes, där det låg på sidan genom stötens våldsamhet och med halvrämnad köl, vara oanvändbart.

Det var vad kaptenen, doktorn och Johnson tänkte, då de icke utan möda inträngt i det inre av skeppet; man måste bortskaffa mer än femton fot is för att komma till den stora skeppsluckan, men till allmän glädje såg man att vilddjuren, som lämnat talrika spår efter sig på fältet, hade respekterat det dyrbara proviantförrådet.

— Om vi också här äro förvissade om bränsle och

föda — sade Johnson — så tyckes mig däremot inte det här skrovet för oss vara användbart.

— Nå väl, så få vi bygga upp en snökoja — svarade Hatteras — och inrätta oss på bästa sätt på fastlandet.

— Utan tvivel — tillade doktorn; — men låt oss icke förhasta oss, utan göra allting ordentligt; i nödfall kan man tills vidare inlogera sig i fartyget, och under tiden bygga vi ett stadigt hus, som är i stånd att skydda oss mot kölden och vilddjuren. Jag åtager mig att bliva arkitekt och ni skola få se, huru jag arbetar!

— Jag betvivlar icke era talanger, herr doktor — återtog Johnson. — Låt oss då inrätta oss här så gott vi kunna och sedan göra en undersökning om vad fartyget innehåller. Olyckligtvis ser jag varken slup eller båt, och dessa spillror äro i allt för dåligt skick att tillåta oss därav bygga någon farkost.

— Vem vet! — svarade doktorn. — Med tid och omtanke uträttar man en hel hop saker. Men nu är det icke fråga om att segla, utan att skaffa oss en fast bostad, och jag föreslår således att icke göra upp några andra planer, utan att göra var sak i rättan tid.

— Det är rätt — sade Hatteras; — låtom oss börja med det nödvändigaste.

De tre kamraterna lämnade skeppet, återkommo till släden samt meddelade Bell och amerikanen sina tankar. Bell förklarade sig villig att arbeta; amerikanen skakade på huvudet, då han erfor, att det icke var något att göra vid hans fartyg, men då en diskussion skulle varit onyttig i detta ögonblick, stannade man vid förslaget att först taga sin tillflykt till P o r p o i s e och att uppbygga ett rymligt hus på stranden.

Klockan fyra på eftermiddagen hade de fem resande instuvat sig så gott ske kunde på mellandäck; av sparrar

och maststumpar hade Bell uppslagit ett nästan horisontalt golv, där man placerade de av kölden isade bäddarna, som genom värmen från en kamin snart återställdes i sitt naturliga tillstånd. Stödd på doktorn, kunde Altamont utan allt för mycken svårighet begiva sig till den vrå, som blivit honom förbehållen; och då han satte foten på sitt fartyg, lät han undfalla sig en suck av tillfredsställelse, vilken icke förekom Johnson såsom något särdeles gott tecken.

— Han känner sig hemma hos sig — tänkte den gamle sjömannen — och man skulle kunna säga att han inbjuder oss hit!

Den återstående delen av dagen ägnades åt vilan; väderleken hotade med en förändring under inflytande av västliga vindstötar, och termometern visade i fria luften trettiotvå graders köld.

Med ett ord, Porpoise befann sig på andra sidan köldpolen och på en relativt mindre isig breddgrad, ehuru längre i norr.

Man åt denna dag upp återstoden av björnen, i förening med skorpor, som man funnit i fartygets proviantdurk, samt några koppar te; varefter tröttheten överväldigade dem och alla försjönko i djup sömn.

Följande morgon vaknade Hatteras och hans kamrater något sent. Deras tankar följde nu alldeles nya idéer; de oroades icke längre av ovissheten för morgondagen och tänkte nu icke på annat än att inrätta sig bekvämt. Dessa skeppsbrutna betraktade sig såsom nybyggare, vilka hunnit sin destinationsort. Och glömmande resans besvärligheter, gick deras strävan endast ut på att skapa sig en dräglig framtid.

— Uff — utbrast doktorn, i det han sträckte på armarna — det är en skön sak att icke behöva fråga sig,

var man skall ligga om aftonen, och vad man skall äta andra dagen.

— Låtom oss börja med en inventering av skeppet — sade Johnson.

P o r p o i s e hade varit fullständigt utrustat och provianterat för en långväga expedition.

Inventeringen utvisade följande kvantiteter proviant, nämligen sextusen femhundra skålpund mjöl, fett, torra russin till puddingar, tvåtusen skålpund salt kött och fläsk, ettusen femhundra skålpund pemmican, sjuhundra skålpund socker, lika mycket choklad, en och en halv låda te, vägande nittiosex skålpund, femhundra skålpund ris, flera kärl frukter och konserverade grönsaker, citronsaft i överflöd, cochlearia och krasse samt trehundra gallons rom och brännvin; i durken fanns en stor kvantitet krut, kulor och bly; kol och ved funnos ymnigt. Doktorn hopsamlade omsorgsfullt alla fysiska och nautiska instrument, ävensom en kraftig Bunsens stapel, som måtte varit medtagen för anställande av elektriska rön.

Med ett ord, proviantförråden i sin helhet kunde räcka till för fem man under mer än två års tid med fulla ransoner, och all fruktan att dö av hunger eller köld försvann.

— Nu är vårt liv betryggat — sade doktorn till kaptenen — och ingenting hindrar oss att tränga ända fram till polen.

— Ända till polen! — svarade Hatteras darrande.

— Utan tvivel! — återtog doktorn — vem skulle kunna hindra oss att under sommarmånaderna företaga en upptäcktsresa genom världen till lands?

— Till lands, ja, men över haven?

— Kan man icke bygga en slup av P o r p o i s e s plankor?

— En amerikansk slup, icke sant? — svarade Hatteras föraktligt — och kommenderad av denne amerikan!

Doktorn fattade kaptenens motvilja och ansåg icke nödvändigt att driva frågan längre, utan ombytte samtalsämne.

— Sedan vi nu veta vad vi kunna räkna på i proviantväg — återtog han — måste vi bygga ett magasin för matvarorna och ett hus för oss själva. Materialier saknas icke och vi kunna inrätta oss i all bekvämlighet. Jag hoppas, Bell — tillade doktorn, i det han vände sig till timmermannen — att ni skall utmärka er, min vän; för övrigt skulle jag kunna giva några goda råd.

— Jag är redo, herr doktor — svarade Bell; — i händelse av behov, skulle jag icke råka i förlägenhet för att uppbygga en hel stad med sina hus och sina gator utav de här isblocken . . .

— Åhå, så mycket behöva vi icke! Låt oss taga exempel av Hudson-bolagets agenter, som bygga fästen till skydd mot vilddjur och indianer. Det är allt vad vi behöva; vi skola förskansa oss på bästa sätt, på ena sidan bostaden, på den andra magasinen samt ett slags kurtin och ett par bastioner till vår betäckning. Jag skall för detta ändamål söka erinra mig mina kunskaper i befästningskonsten.

— Minsann, herr doktor — sade Johnson — jag tror att vi under er ledning skola åstadkomma något rätt vackert.

— Gott, mina vänner! Först och främst måste vi utse en plats; en god ingenjör bör framför allt känna sin terräng. Kommer ni med, Hatteras?

— Jag litar på er, doktor — svarade kaptenen. — Gå på ni, medan jag begiver mig uppåt stranden.

Altamont, som ännu var för svag att deltaga uti arbetena, lämnades ombord på sitt fartyg, och engelsmännen gingo i land.

Vädret var stormigt och luften tung, termometern visade på middagen tjugutre grader kallt, men temperaturen var dock dräglig.

Att döma efter strandens skapnad sträckte sig ett ansenligt hav, för ögonblicket helt och hållet fruset, så långt ögat kunde nå västerut. I öster begränsades det av en avrundad kust, avbruten av djupa inskärningar och tvärbrant höjande sig tvåhundra alnar från den jämna stranden. Den bildade således en bred bukt, uppfylld med dessa farliga klippor, på vilka P o r p o i s e förlist. Längre upp i landet reste sig ett berg, vars höjd doktorn uppskattade till ungefär femhundra famnar. Mot norr stupade en udde ned i havet, efter att hava bortskymt en del av bukten. En ö av medelmåttig storlek, eller snarare en större holme, höjde sig över isfältet tre mil från kusten på sådant sätt, att den skulle erbjudit en säker och skyddad ankarplats, om det icke varit så svårt att intränga i denna redd. Uti en inskärning på stranden fanns till och med en liten hamn, lätt tillgänglig för fartyg, för så vitt eljest blidväder någonsin befriade denna del av den arktiska oceanen från is. Enligt Belchers och Pennys uppgifter borde dock hela detta hav vara öppet under sommarmånaderna.

Mitt på stranden observerade doktorn en rund platå av ungefär tvåhundra fots diameter, som dominerade viken på tre sidor, medan den fjärde var stängd genom en klippmur med en tjugu famnar hög spets, dit man icke kunde komma annat än genom långa omvägar på isen. Denna plats tycktes lämplig för anläggande av en fast byggnad och kunde med lätthet befästas. Naturen hade

gjort det första arbetet, och man behövde endast draga nytta av terrängen.

Doktorn, Bell och Johnson uppnådde denna platå genom att med yxan hugga trappsteg uti isen, som befanns fullkomligt kompakt. Och doktorn, som insåg, att platsen var förträfflig, beslöt att rensa den från den hårda snön, som betäckte den till ett djup av tio fot, ty man måste naturligtvis uppföra bostaden och magasinen på säker grund.

Måndagen, tisdagen och onsdagen arbetade man utan uppehåll, och slutligen blev marken synlig; den bestod av mycket hård granit, vars kanter voro skarpa som glas och bland annat innehöll granater och stora fältspatkristaller.

Doktorn utstakade därpå dimensionerna och planen till snöhuset, vars längd skulle bliva fyrtio fot, bredden tjugu och höjden tio fot; det skulle fördelas i tre rum, en sal, en sovkammare och ett kök; mera behövdes icke. Till vänster skulle köket bliva, till höger sovkammaren och salen mitt uti.

Arbetet fortgick träget under fem dagar. Materialier saknades icke; ismurarna borde vara tillräckligt tjocka för att motstå blidväder, ty man fick icke utsätta sig för att sakna skydd ens om sommaren.

Allt efter som huset höjde sig, blev dess utseende bättre; det visade fyra fönster på fasaden: två för salen, ett för köket och ett för sovrummet. Rutorna voro gjorda av präktiga isskivor efter eskimåernas sed, vilka genomsläppte ett milt ljus likasom av mattslipat glas.

Framför salen emellan dessa båda fönster sträckte sig en lång gång, liksom en betäckt väg, på vilken man kom in i huset; en stark dörr, tagen från Porpoises kajuta, tillslöt den hermetiskt. Då huset var färdigt, blev

doktorn förtjust över sitt verk. Det skulle dock vara svårt att säga, vilken byggnadsstil det tillhörde, ehuru byggmästaren hade erkänt sin förkärlek för den götiskt-sachsiska stilen, som är så allmän i England. Men här gällde det soliditet i första rummet, och doktorn inskränkte sig därför till att förse fasaden med starka strävpelare, tjocka som romerska pelare. Ovantill stödde sig ett tak med en skarp lutning mot granitväggen, vilken likaledes tjänade till stöd för kaminrören, som ledde ut röken i fria luften.

Då det stora verket var fullbordat, sysselsatte man sig med anordningen av det inre. P o r p o i s e s bäddar inflyttades i kammaren och placerades i en krets omkring en stor kamin. Bänkar, stolar, länstolar, bord, skänkar insattes i salen, som även begagnades till matrum, och slutligen försågs köket med fartygets kabysser jämte deras olika tillbehör. Segel utbreddes på golvet i stället för mattor och fingo jämväl tjänstgöra såsom förhängen framför de inre dörrarna, som icke hade något annat stängsel. Murarna höllo i allmänhet fem fot i tjocklek, och fönsteröppningarna liknade kanongluggar.

Alltsammans ägde en utomordentlig fasthet, och vad kunde man mera begära? Ack! om man lyssnat till doktorn, vad skulle man icke kunnat göra av denna is och snö, som så förträffligt lämpar sig för allehanda arbeten! Hela dagen funderade han på tusen ypperliga förslag, som han knappast drömde om att utföra, men han uppmuntrade sålunda det gemensamma arbetet genom sitt snilles rika resurser.

För övrigt hade han i egenskap av bokvän läst ett ganska sällsynt arbete av Kraft, kallat: »Noggrann beskrivning över ishuset, byggt i S:t Petersburg i januari 1740, och om allt vad det innehöll». Denna hågkomst eg-

gade hans uppfinningsrika sinne. Han talade till och med om aftonen för sina kamrater om undren i detta ispalats.

— Skulle vi icke kunna göra här, — sade han, — vad man gjort i S:t Petersburg? Vad fattas oss? Ingenting, icke ens fantasi!

— Det var då mycket vackert? — frågade Johnson.

— Ett trollslott, min vän! Huset bygdes på befallning av kejsarinnan Anna, som däruti lät fira en av sina narrars bröllop 1740, och var ungefär lika stort som vårt; men framför fasaden lågo sex kanoner av is på sina lavetter. Man sköt flera gånger med krut och kula, utan att de sprungo. Där funnos även mörsare uthuggna för sextio skålpunds bomber, och vi skulle således också i händelse av behov kunna åstadkomma ett fruktansvärt artilleri, ty den erforderliga bronsen är icke långt borta och faller ned till oss från himmelen. Men i smak och konst triumferade i synnerhet palatsets fronton, som var prydd med utmärkt sköna isstatyer. Trappan erbjöd ögat blomstervaser och oranger av samma ämne; på högra sidan reste sig en kolossal elefant, som om dagen sprutade vatten och om natten brinnande nafta. Ack vilket präktigt menageri skulle vi icke kunna skapa oss, om vi blott ville!

— Vad djur angår — inföll Johnson, så föreställer jag mig, att vi icke skola sakna sådana, vilka säkert icke bliva mindre intressanta, ehuru de icke äro av is!

— Gott, — svarade den krigiske doktorn, — vi skola veta att försvara oss mot deras anfall; men för att återkomma till mitt hus i S:t Petersburg, så vill jag tillägga, att i dess inre funnos bord, toaletter, speglar, kandelabrar, sängar, madrasser, kuddar, gardiner, klockor, stolar, skänkar med fullständiga serviser, allt av ciselerad is,

prydd med figurer och skulpterat, med ett ord ett fullständigt bo, där ingenting saknades.

— Det var då ett verkligt palats! — utropade Bell.

— Ett lysande palats, värdigt en självhärskare! Ack, den isen! Vad försynen gjort väl uti att hitta på den, emedan den lånar sig för så många underverk och kan skaffa trevnad åt oss skeppsbrutna!

Snöhusets inredning medtog tiden till den 31 mars, som inträffade påskdagen och därför ägnades åt vilan. Man tillbragte hela dagen i salen, där predikan lästes, och var och en kunde uppskatta snöhusets goda egenskaper.

Följande dagen började man uppbyggande av magasin och kruthus, vilket upptog ytterligare åtta dagar, däruti inbegripen den tid, som åtgick för att fullständigt lossa P o r p o i s e. Detta senare arbete verkställdes icke utan svårighet, ty den mycket låga temperaturen medgav icke att arbeta länge. Den 8 april befunno sig slutligen provianten, bränslet och ammunitionen på fast mark och i gott förvar; magasinen voro belägna mot norr och kruthuset mot södra sidan av platån, på ungefär sex fots avstånd från vardera ändan av huset. Nära magasinet uppfördes ett slags hundkoja, som var avsedd att härbärgera de grönländska dragarna och av doktorn hedrades med benämningen H u n d p a l a t s e t. Duk ensam åtnjöt äran att sova tillsammans med sin husbonde.

Därefter övergick doktorn till platsens försvarsmedel. Under hans ledning omgavs platån med en ordentlig isbefästning, som skyddade den mot varje anfall; dess höjd bildade en naturlig escarpe, och som den varken hade några vinklar eller utskjutande hörn, så var den lika stark på alla sidor. Under organiserandet av detta försvarssystem återkallade doktorn oemotståndligt i minnet den värde onkel Tobias Sterne, vars godhet, mildhet och

jämna lynne han även ägde. Man skulle sett honom beräknande sluttningen av innermuren, markens lutning och bröstvärnets bredd. Men detta arbete verkställdes så lätt med den medgörliga snön, att det var ett verkligt nöje, och den älsklige ingenjören kunde göra sin ismur ända till sju fot tjock; som platån för övrigt dominerade bukten, behövde han varken konstruera någon contre-escarpe, någon yttre sluttning eller glacis. Bröstvärnet av snö följde först platåns kant, vände sig därpå i rät vinkel mot klippmuren och förenade sig med båda sidorna av huset. Alla dessa befästningsarbeten slutades omkring den 15 april. Fästningen var färdig, och doktorn syntes ganska stolt över sitt verk.

Och i sanning skulle denna befästa plats kunnat hålla sig länge mot en eskimåskara, om sådana fiender någonsin skulle visat sig på en sådan breddgrad. Men på denna kust funnos inga spår av mänskliga varelser. Hatteras, som kartlade viken och dess omgivning, såg aldrig ett spår av dessa hyddor, som vanligen påträffas i de trakter, vilka besökas av grönländska stammar. De skeppsbrutna från Forward och Porpoise tycktes vara de första, som trampat denna okända jord.

Men om man icke behövde frukta människor, så kunde däremot vilddjuren vara farliga och fästningen, sålunda försvarad, skydda sin lilla garnison mot deras anfall.

TRETTIONIONDE KAPITLET.

En kartdiskussion.

Under dessa förberedelser till övervintring hade Altamont fullkomligt återvunnit sin hälsa och sina krafter, så att han till och med kunde deltaga uti fartygets lossning. Hans kraftfulla kroppskonstitution hade slutligen segrat, och hans blekhet kunde icke längre hålla stånd mot livligheten i hans blod.

Man såg honom åter bliva den starke mannen och sangvinikern från Förenta Staterna, den kraftfulle och intelligente mannen, utrustad med en beslutsam karaktär, den företagsamme, djärve, till allt färdige amerikanen. Han härstammade från New-York och hade seglat ända från sin barndom, såsom han meddelade sina nya kamrater. Hans fartyg, P o r p o i s e, hade blivit utrustat och satt i sjön utav ett sällskap rika handlande inom Unionen, i spetsen för vilka stod den ryktbare Grinnel.

Åtskilliga likheter förefunnos mellan Hatteras och Altamont, överensstämmelser i karaktären, men denna likhet var icke av natur att göra dessa båda män till vänner. Tvärtom. För övrigt skulle en noggrann iakttagare slutat med att upptäcka betydliga olikheter dem emellan. Sålunda var Altamont, ehuru han syntes utveckla större rättframhet, mindre öppen än Hatteras, men med sin raskhet var han dock mindre pålitlig; hans öppna karaktär ingav icke så mycket förtroende som kaptenens dystra lynne. Den senare yttrade sin tanke en gång och därmed punkt, då däremot den förre, ehuru han talade mycket, ofta sade ingenting.

Detta var vad doktorn småningom upptäckte av amerikanens karaktär, och han hade goda skäl att ana framtida ovänskap, om icke rent av hat mellan kaptenerna på Forward och Porpoise.

Emellertid behövdes icke mer än en chef. Visserligen hade Hatteras full rätt till lydnad av amerikanen, grundad både på ålder och kraft. Men om den ene stod i spetsen för de sina, så befann sig däremot den andre ombord på sitt fartyg. Och detta lät märka sig.

Av politik eller instinkt närmade sig Altamont från första början doktorn; han hade honom att tacka för livet, men sympatien drev honom till den gode mannen ännu mer än tacksamheten. Sådant var en oundviklig följd av Clawbonnys karaktär; vänner sköto upp omkring honom som växter i solsken. Man har berättat om folk, som stigit upp klockan fem om morgonen för att skaffa sig fiender, men doktorn skulle kunnat stiga upp klockan fyra, utan att lyckas däruti.

Emellertid beslöt han att draga fördel av Altamonts vänskap för att känna verkliga skälet till hans vistande i polarhaven. Men trots all sin pratsamhet svarade amerikanen utan att ändock svara och återkom till sitt vanliga tal om nordvästpassagen.

Doktorn misstänkte ett annat motiv för denna expedition, detsamma som Hatteras befarade, varför han beslöt att aldrig låta de båda motståndarna komma i tvist om detta ämne, men han lyckades icke alltid. Det obetydligaste samtal hotade trots hans bemödanden att urarta, och varje ord kunde framkalla en tändande gnista vid sammanstötningen av de båda rivalernas olika intressen.

Och detta inträffade verkligen snart. När huset var färdigt beslöt doktorn att inviga det med en festlig måltid; en god idé av Clawbonny, som ville på denna konti-

nent överflytta det europeiska livets vanor och nöjen. Bell hade just skjutit några ptarmiganer och vita harar, vårens första förebud.

Festen ägde rum den 14 april, andra söndagen efter påsk i mycket vackert och torrt väder. Men kölden vågade icke intränga i snöhuset, vars flammande kaminer snart skulle besegrat den.

Man åt gott. Det färska köttet gjorde ett behagligt avbrott mot pemmican och den salta maten; en förträfflig pudding tillagad av doktorns skickliga händer, vann enhälligt bifall, och man begärde mera därav. Den lärde mästerkocken, med ett förkläde om livet och kniven vid sidan, skulle icke vanhedrat engelske storkanslerns kök.

Vid desserten framtogos dryckesvaror. Amerikanen hade icke underkastat sig de engelska teetotalers regim, vilka avhålla sig från varje dryck, som är starkare än té, och hade således intet skäl att avhålla sig från ett glas gin eller brandy; de övriga bordsgästerna, i allmänhet nyktert folk, kunde utan olägenhet tillåta sig denna avvikelse från regeln; på läkarens ordination kunde de således dricka vid slutet av denna glada måltid. Under skålen för amerikanska Unionen, hade Hatteras helt enkelt tegat.

Då bragte doktorn en intressant fråga på tapeten.

— Mina vänner, — sade han, — det är icke nog att hava passerat sunden, bankisarna, isfälten och kommit ända hit; det återstår oss något att göra. Jag ämnar därför föreslå er att giva namn åt denna gästvänliga kust, där vi funnit räddning och vila. Det är en sed, som iakttages av alla världens sjöfarande, och ingen enda utav dem skulle under liknande omständigheter försumma det; vi måste således vid vår återkomst jämte kustens hydrografiska beskaffenhet kunna namngiva de

uddar och vikar, som utmärka dem. Det är rent av nödvändigt.

— Se det är rätt talat! — utropade Johnson. — Dessutom låter det så högtidligt, när man kan kalla hela detta land med ett särskilt namn, och man har icke längre rätt att anse sig övergiven i en okänd världsdel.

— Oberäknat, — tillade Bell, — att det förenklar reseinstruktionerna och lättar utförandet av order; vi kunna bliva tvungna att skiljas åt under någon expedition eller på en jakt, och ingenting bidrager så mycket att återfinna vägen, som att veta vad den heter.

— Nåväl, — sade doktorn, — eftersom vi äro överens om den saken, så låtom oss försöka att komma överens om namnen, varvid vi icke må glömma varken vårt fädernesland eller våra vänner på listan. Då jag kastar ögonen på en karta, är det för min del ingenting, som gör mig större nöje, än att upptäcka en landsmans namn vid spetsen av en udde, bredvid en ö eller mitt på ett hav. Det är vänskapen, som yttrar sig på geografiens område.

— Ni har rätt, doktor, — svarade amerikanen, — och därtill säger ni allt detta på ett sätt, som ytterligare höjer värdet därav.

— Låt se, — svarade doktorn, — låt oss gå i ordning.

Hatteras satt försänkt i sina tankar och hade ännu icke deltagit i samtalet; men då han märkte de övrigas ögon riktade på honom, steg han upp och sade:

— I brist på bättre råd, och ingen här skall motsäga mig, tänker jag — i detta ögonblick såg han på Altamont — synes det mig lämpligt att uppkalla vår bostad efter dess skicklige arkitekt, den bäste ibland oss, och kalla den Doctor's-House.

— Rätt så, — svarade Bell.

— Bra! — utropade Johnson, — Doctor's-House!

— Man kan icke göra bättre, — sade Altamont. — Hurra för doktor Clawbonny!

Ett tredubbelt hurra höjdes gemensamt, vari även Duk instämde med ett gillande skall.

— Må således, — återtog Hatteras, — detta hus kallas så under avvaktan på något nytt land, som tillåter oss att beteckna det med vår väns namn.

— Ah! — sade gamle Johnson, — om det jordiska paradiset ännu behövde ett namn, så skulle Clawbonny passa förträffligt!

Doktorn var rörd och sökte blygsamt försvara sig, men förgäves; han måste foga sig efter deras önskan. Det blev alltså avgjort och beslutat, att denna glada måltid blivit intagen i stora salongen på Doctor's-House, efter att hava blivit tillagad i köket på Doctor's-House, samt att man förnöjd skulle gå till vila i sängkammaren på Doctor's-House.

— Låtom oss nu, — sade doktorn, — övergå till viktigare delar av våra upptäckter.

— Här finnes, — återtog Hatteras, — detta ofantliga hav, vars vågor ännu icke något skepp har plöjt.

— Icke något skepp har plöjt! Jag tycker likväl, — sade Altamont, — att Porpoise icke bör glömmas bort, så vida det icke kommit hit landvägen, tillade han skämtande.

— Man skulle kunna tro det, — svarade Hatteras, — vid åsynen av de klippor, på vilka det i detta ögonblick gungar.

— Ja verkligen, Hatteras! — sade Altamont förnärmad; — men allt sammanräknat, månne det icke är bättre än att springa i luften, som Forward gjorde.

Hatteras var på väg att giva ett häftigt svar, då doktorn trädde emellan.

— Mina vänner, — sade han, — det är inte fråga här om fartyg, utan om ett nytt hav...

— Det är icke nytt, — svarade Altamont. — Det har redan namn på alla polarkartor: det heter Norra Oceanen, och jag tror icke, det vore skäl att ändra detta namn. Senare, om vi upptäcka att det blott bildar ett sund eller en havsvik, kunna vi se till, vad som är lämpligt att göra.

— Må göra, — sade Hatteras.

— Det är överenskommet, — tillade doktorn, — vilken nästan ångrade, att han upptagit ett samtalsämne, så rikt på tillfällen för den nationella avundsjukan att utbryta.

— Låt oss då övergå till den jord vi i detta ögonblick trampa, — återtog Hatteras. — Jag vet icke, att den har något namn ens på de nyaste kartor.

Vid dessa ord såg han stadigt på Altamont, som uthärdade hans blick och svarade:

— Ni skulle kunna misstaga er på nytt, Hatteras.

— Misstaga mig! Huru! Detta okända land, denna nya jord...

— Har redan ett namn — svarade amerikanen lugnt.

Hatteras teg, hans läppar darrade.

— Och vilket är detta namn? — frågade doktorn, något förvånad över amerikanens påstående.

— Min käre Clawbonny, — svarade Altamont, — det är varje seglares vana, för att icke säga rättighet, att först giva namn åt det land han kommer till. Jag tycker således, att jag vid detta tillfälle kunnat, att jag bort begagna denna obestridliga rätt...

— Men... — sade Johnson, — vilken icke tyckte om Altamonts krossande kallblodighet.

— Det synes mig svårt att påstå, — återtog den sistnämnde — att Porpoise icke landat vid denna kust,

och även under medgivande, att fartyget kommit hit landvägen, — tillade han med en blick på Hatteras, — kan det icke ändra saken.

— Detta är ett påstående, som jag icke kan medgiva, — svarade Hatteras allvarsamt, bemödande sig att bibehålla sitt lugn. — För att giva namn, måste man åtminstone upptäcka något och detta är vad ni icke har gjort, förmodar jag. Var skulle ni för övrigt vara, min herre, utan oss, ni som vill föreskriva oss villkor? Tjugu fot under snön!

— Och mig förutan, min herre, — svarade amerikanen häftigt, — utan mitt skepp, vad skulle ni vara i detta nu? Döda av hunger och köld!

— Mina vänner, — inföll doktorn medlande på bästa sätt, — låt oss se! En smula lugn, och allt kan rangeras. Hör mig!

— Min herre, — fortfor Altamont, — vändande sig till kaptenen, — kan namngiva alla andra länder, som han upptäcker, om han gör det; men denna kontinent tillhör mig! Jag kan icke ens medgiva anspråket, att den skall bära två namn såsom Grinnels land, vilket också kallas Prins Alberts land, emedan en engelsman och en amerikan upptäckte det nästan samtidigt. Här är det en annan sak. Min företrädesrätt är obestridlig! Intet fartyg har strukit förbi denna kust med sin reling före mitt. Ingen mänsklig varelse har före mig satt foten på denna kontinent; jag har således givit den ett namn, och det skall den behålla.

— Och vilket är detta namn? — frågade doktorn.

— Nya Amerika, — svarade Altamont.

Hatteras fingrar sammandrogos krampaktigt på bordet, men med en häftig ansträngning lyckades han bevara sitt lugn.

— Kan ni bevisa mig, — återtog Altamont, — att en engelsman någonsin besökt detta land före en amerikan?

Johnson och Bell tego, ehuru de voro icke mindre förtretade än kaptenen av motståndarens befallande säkerhet. Men de kunde ingenting svara.

Efter några ögonblicks pinsam tystnad tog doktorn åter till ordet.

— Mina vänner, — sade han, — den första av alla mänskliga lagar är rättvisans, den innefattar alla andra. Må vi således vara rättvisa och icke låta förleda oss till onda känslor. Altamonts företräde synes mig obestridligt, det kan icke disputeras; vi få skaffa oss upprättelse sedan, och England skall få en god del av våra kommande upptäckter. Må således detta land heta Nya Amerika! Men Altamont har icke, förmodar jag, då han gav detta namn, disponerat över de vikar, uddar och berg, som det innehåller, och jag ser icke något hinder för oss att kalla denna vik för Victoriaviken.

— Alldeles inte — svarade Altamont, — om udden, som där nere skjuter ut i havet, får namnet Cap Washington.

— Min herre — ropade Hatteras utom sig, — ni skulle kunnat välja ett för ett engelskt öra mindre obehagligt namn.

— Men inte något kärare för ett amerikanskt, — svarade Altamont stolt.

— Seså, seså, — inföll doktorn, som hade all möda att bibehålla freden i denna lilla värld, — ingen diskussion i detta avseende! Må det vara en amerikan tillåtet att vara stolt över sina stora män! Låtom oss hedra snillet överallt, där det påträffas, och då nu Altamont gjort sitt val, så låt oss tala för oss och de våra. Må vår kapten...

— Doktor, — avbröt Hatteras, — då detta land är amerikanskt, önskar jag, att mitt namn icke måtte figurera där.

— Är det ert oåterkalleliga beslut? — frågade doktorn.

— Fullkomligt! — svarade Hatteras.

Doktorn envisades icke längre.

— Nåväl, då är det vår tur, — sade han, vändande sig till den gamle sjöbussen och timmermannen; — vi skola här lämna något spår av vår färd. Jag föreslår er att till vår gamle väns ära kalla ön, som vi se därborta på tre mils avstånd, Johnsons ö.

— Å, inföll denne med någon förvirring; — å, herr doktor!

— Och det där berget, som vi sett i väster, kalla vi Bell-Mount, om vår timmerman samtycker därtill!

— Det är alltför stor ära för mig, — svarade Bell.

— Blott rättvisa, — sade doktorn.

— Ingenting vidare, — tillade Altamont.

— Således återstår endast att döpa vår fästning, — fortfor doktorn, — och om den saken skola vi icke disputera; det är varken hennes allernådigaste majestät drottning Victoria eller Washington, som vi hava att tacka för att vi nu äga ett skydd där, utan Gud, som räddat oss alla genom att föra oss tillsammans. Må därför fästet heta Fort Providence!

— Rätt funnet! — inföll Altamont.

— Fort Providence, — yttrade Johnson, — det låter bra! Således, när vi återkomma från våra expeditioner norrut, taga vi vägen förbi Cap Washington, för att komma till Victoriaviken och därifrån till Fort Providence, där vi finna vila och mat i Doctor's-House.

— Det är överenskommet, — svarade doktorn; —

senare, i mån av våra upptäckter, skola vi få andra namn att utdela, som jag hoppas icke skola giva anledning till någon tvist; ty, mina vänner, här måste man understödja och älska varandra. Vi representera hela mänskligheten på denna fläck av jorden, och vi må således icke överlämna oss åt de avskyvärda passioner, som oroa samhällena; vi må sluta oss tillsammans, så att vi kunna vara starka och orubbliga i motgången. Vem vet, vilka faror, vilka lidanden vi hava att utstå, innan vi återse vårt fädernesland? Låtom oss fem således vara förenade till en, och lämnom åsido avunden, som aldrig har något skäl för sin tillvaro, allra minst här. Förstår ni mig, Altamont? Och ni, Hatteras?

Ingendera svarade, men doktorn låtsade, som om de hade svarat, och man talade om andra saker. Det blev fråga om att arrangera jaktpartier för att skaffa något färskt och få omväxling i köttprovianten; med våren skulle hararna, rapphönsen, rävarna, till och med björnarna återkomma, och man beslöt därför att icke låta någon gynnsam dag förflyta utan att göra en upptäcktsfärd på Nya Amerikas jord.

FYRTIONDE KAPITLET.

Utflykt åt norra delen av Victoria bay.

Följande morgon klättrade Clawbonny vid solens första strålar uppför den tämligen branta sluttningen av den klippmur, mot vilken Doctor's-House stödde sig. Den begränsades skarpt av en stympad kon; doktorn uppnådde icke utan möda en spets, varifrån hans blick

överskådade en vidsträckt yta, som tycktes hava uppkommit genom någon vulkanisk rörelse. Ett ofantligt vitt täcke höljde land och hav, så att det var omöjligt att skilja dem från varandra.

Då doktorn fann, att denna kulminationspunkt behärskade hela det omgivande slättlandet, fick han en ny idé, varöver den, som känner honom, knappast skall förundra sig. På hemvägen begrundade han denna idé, skärskådade den från alla sidor och var fullt förtrogen därmed, då han inträdde i snöhuset, där han meddelade den åt sina följeslagare.

— Det har fallit mig i sinnet — sade han — att upprätta en fyr på toppen av denna kon, som reser sig över våra huvuden.

— En fyrbåk? — frågade man varandra.

— Ja, en fyr! Den skall medföra dubbel fördel; att leda oss om natten, då vi återkomma från långväga utflykter, och att upplysa platån under våra åtta vintermånader.

— Helt säkert — svarade Altamont — skulle en sådan apparat vara en nyttig sak, men huru skall ni åstadkomma den?

— Med en av Porpoises stora lanternor.

— Må vara; men varmed skall ni underhålla ljuset i er fyr? Kanske med sältran?

— Visst icke! Det ljus, som erhålles därav, äger icke tillräcklig lyskraft och skulle knappt kunna genomtränga dimman.

— Tänker ni då utdraga den vätgas, som finnes i våra stenkol, och giva oss gaslysning?

— Bra! Men detta ljus vore ändock otillräckligt, och skulle dessutom hava den olägenheten att konsumera en del av vårt bränsle.

— Då — sade Altamont — ser jag icke...

— För min del — avbröt Johnson — tror jag herr doktorn i stånd till vad som helst efter kvicksilverkulan, solglaset och uppbyggandet av Fort Providence.

— Nåväl — återtog Altamont — vill ni säga oss, vad slags fyr ni ämnar inrätta?

— Det är mycket enkelt — svarade doktorn; — en elektrisk fyr!

— Elektrisk fyr!

— Utan tvivel; har ni icke ombord å Porpoise en Bunsens stapel i fullgott stånd?

— Jo — svarade amerikanen.

— Naturligtvis har ni haft något experiment i sinnet, då ni medförde den, ty ingenting saknas, varken fullkomligt isolerade ledningstrådar eller nödig syra för att sätta elementen i verksamhet. Det är således lätt att skaffa oss elektriskt ljus; vi skola se bättre därmed, och det kostar ingenting.

— Det är förträffligt — sade Johnson — och ju mindre tid vi förlora...

— Nåväl, materialierna finnas här — svarade doktorn — och inom en timme skola vi hava upprest en iskolonn av tio fots höjd, vilket är alldeles tillräckligt.

Doktorn gick ut, och kamraterna följde honom till konens spets; kolonnen upprestes skyndsamt och kröntes snart med en av Porpoises lanternor. Doktorn apterade därpå ledningstrådarna, som voro förenade med stapeln, vilken senare var placerad i snöhusets sal och skyddad mot kölden av kaminvärmen; därifrån gingo trådarna ända till fyrens lykta.

Allt detta var snart iordningställt, och man väntade på solens nedgång, för att få njuta av apparatens verkan. Vid nattens inbrott närmades de båda kolspetsarna,

som sutto på lämpligt avstånd i lyktan, till varandra, och i samma ögonblick strålade från fyren hela knippor av ett intensivt ljus, som vinden varken kunde släcka eller modifiera. Det var ett underbart skådespel att se dessa darrande strålar, vilkas sken tävlade med snöfältet i vithet och med skarpa skuggor avtecknade varje utsprång i närheten. Johnson kunde icke avhålla sig från att klappa i händerna.

— Seså — utbrast han — nu gör herr doktorn solar också!

— Man får väl lov att göra litet av varje — svarade doktorn blygsamt.

Kölden gjorde slut på den allmänna beundran, och var och en återvände hem för att krypa ned i sin bädd.

Levnadssättet blev nu riktigt ordnat. Under de följande dagarna, den 15 till och med 20 april, var vädret mycket ostadigt; temperaturen växlade hastigt vid pass tjugu grader, och luften undergick oväntade förändringar, än uppfylld med snö och upprörd av stormilar, än kall och torr, så att man icke utan varsamhet kunde sätta foten utom hus.

På lördagen lade sig blåsten, och denna omständighet gjorde en utflykt möjlig; man beslöt alltså att ägna en dag åt jakt, för att förstärka provianten. Redan på morgonen utgingo Altamont, doktorn och Bell under mulet väder, vardera beväpnad med en dubbelbössa, tillräcklig ammunition, en yxa och annat behövligt, för den händelse det skulle bliva nödvändigt att bereda sig en tillflyktsort.

Under deras frånvaro skulle Hatteras undersöka kusten och göra några observationer. Doktorn glömde icke att tända sin fyr, vars strålar icke utan framgång tävlade med solens; det elektriska ljuset, som motsvarar tre tu-

sen ljus eller tre hundra gaslågor, är i själva verket det enda, som skulle kunna uthärda jämförelse med solskenet.

Kölden var skarp, luften torr och lugn. Jägarna riktade kosan mot Cap Washington, och snöns hårdhet underlättade deras marsch, så att de på en halv timme tillryggalade de tre mil, som skilde udden från Fort Providence. Duk hoppade omkring dem med muntra språng.

Stranden visade en inskärning mot öster, och Victoriabuktens höga bergspetsar tycktes slutta åt norr, vilket gav anledning till den förmodan, att Nya Amerika kunde vara blott en ö; men nu var icke fråga om att bestämma dess konfiguration.

Jägarna framtågade skyndsamt utefter havsstranden. Intet spår av någon boning, ingen kvarleva av någon snöhydda; de trampade en av människosteg fullkomligt orörd jord.

Sålunda tillryggalades omkring femton mil under de första tre timmarna; man åt och drack utan att stanna, men jakten hotade att ej bliva vinstgivande. Knappt ett spår syntes av hare, räv eller varg, men några fåglar, som kretsade här och där, tillkännagåvo vårens och de arktiska djurens återkomst.

De tre jägarna hade måst fördjupa sig inåt landet för att komma förbi de djupa raviner och klippstenar, som stodo i förbindelse med Bell-Mount, men efter några uppehåll nådde de åter stranden; isen hade ännu icke lossnat. Långt därifrån. Havet var ännu alltjämt fruset, ehuru spår av sälar antydde de första besöken av dessa djur, som kommo för att hämta luft på isfältets yta. Det var till och med tydligt utav spår och färska sprickor på isstyckena, att flera av dem helt nyligen varit i land.

Dessa djur tycka mycket om solens strålar och

sträcka gärna ut sig på stränderna för att njuta av dess välgörande värme. Doktorn gjorde sina kamrater uppmärksamma på dessa omständigheter.

— Vi skola noggrant utmärka denna plats — sade han — det är mycket möjligt, att vi, när sommaren kommer, här kunna träffa på sälar i hundratal; i trakter, som föga besökas av människor, kan man med lätthet närma sig och fånga dem. Men man måste väl akta sig att skrämma dem, ty då försvinna de såsom genom ett trollslag och återkomma icke mer. Just på det sättet hava oskickliga fiskare, i stället för att döda dem var för sig, ofta anfallit dem i massa under buller och skrik samt därigenom gått miste om sitt byte.

— Jagar man dem blott för att få deras hud eller tran? — frågade Bell.

— Européerna ja, men eskimåerna äta dem minsann, de leva utav dem, men dessa sälstycken, som de blanda i blodet och späcket, hava ingenting aptitligt. Emellertid finnes det ett sätt att använda köttet, och jag skulle åtaga mig att därav laga goda kotletter, som icke skulle vara att förakta för dem, som funne sig vid deras svartaktiga färg.

— Vi skola nog få smaka på det — svarade Bell. — Jag förbinder mig på god tro att äta sälkött så mycket ni önskar. Förstår ni, herr doktor?

— Min hederlige Bell, ni menar så mycket ni vill hava. Men ni må också göra ert bästa, så skall ni dock aldrig kunna mäta er i glupskhet med grönländaren, som slukar ända till tio och femton skålpund kött om dagen.

— Femton skålpund! — sade Bell. — Vilka magar!

— Polarmagar — svarade doktorn — utomordentliga magar, som utvidga sig efter behag och, jag tillägger, sammandraga sig likaså, lämpade att uthärda både svält

och fråsseri. Vid början av sin middag är eskimån mager, men vid dess slut är han fet, så att man icke mer känner igen honom. Det är dock sant, att hans middag ofta räcker en hel dag.

— Denna glupskhet — sade Altamont — är uppenbarligen alldeles egendomlig för invånarna i de kalla länderna.

— Jag tror det — svarade doktorn; — i de arktiska regionerna måste man äta mycket, det är ett villkor icke blott för styrka, utan även för själva livet. Därför tilldelar också Hudsonbay-kompaniet varje man antingen åtta skålpund kött eller tolv skålpund fisk eller två skålpund pemmican om dagen.

— Det är en stärkande matordning — sade timmermannen.

— Men icke så mycket, som ni tror, min vän, och en indian, uppfostrad på det sättet, verkställer icke mera eller bättre arbete än en engelsman, som lever på sin biff och sin porter.

— Då är det bäst, som det är, herr doktor.

— Utan tvivel, men en eskimåisk måltid kan likväl med allt skäl förvåna oss, och sir James Ross blev, under sin övervintring i Boothia, städse överraskad av sina vägvisares glupskhet. Han berättar någonstädes, att två män, två, hör ni, under en frukost slukade en hel fjärdedel av en muskusoxe; de skuro köttet i långa remsor, som de instucko i munnen, så långt de kunde, varefter de jäms med näsan avskuro vad som icke fick rum i munnen och lämnade det till kamraten; eller också läto dessa storätare köttremsorna hänga ned till marken och sväljde dem småningom på samma sätt som boaormen en oxe och liksom denne, utsträckta raklånga på marken.

— Usch, — sade Bell — vilka avskyvärda vildar!

— Var och en har sitt sätt att spisa — svarade amerikanen filosofiskt.

— Lyckligtvis! — tillade doktorn.

— Nåväl — återtog Altamont — då behovet av föda är så stort i dessa trakter, så förundrar det mig icke längre, att det i beskrivningar om resor i de arktiska länderna alltid är fråga om mat.

— Ni har rätt — svarade doktorn — och det är en iakttagelse, som även jag gjort. Det kommer sig därav, att man icke blott behöver en riklig föda, utan också därav att det ofta är svårt att förskaffa sig den. Därför tänker man beständigt därpå och talar följaktligen ständigt därom.

— Men — sade Altamont — om icke mitt minne bedrager mig, känna icke bönderna i de kallaste trakterna av Norge behov av så kraftig föda; något mjölkmat, ägg, bröd och björkbark, någon gång lax, men aldrig kött, och icke desto mindre äro de kraftfullt byggda karlar.

— Beror på organismen — svarade doktorn — och det åtager jag mig icke att förklara. Dock tror jag, att en andra eller tredje generation av norrmän, överflyttad till Grönland, skulle sluta med att nära sig på grönländskt sätt. Och vi själva, mina vänner, om vi stannade i detta lyckliga land, skulle vi komma att leva som eskimåer, för att icke säga som riktiga storätare.

— Herr doktorn — sade Bell — gör mig hungrig genom att tala på det sättet.

— Nej, för ingen del — svarade Altamont — det skulle snarare hos mig väcka avsmak och ingiva mig förskräckelse för sälkött. Men jag tror, att vi kunna komma i tillfälle att pröva det. Antingen bedrager jag mig mycket, eller ser jag där borta, utsträckt på isen, en massa, som tyckes äga liv!

— Det är en valross! — utropade doktorn. — Tyst och framåt!

Han hade rätt; det var verkligen ett ovanligt stort djur, som lekte på två hundra stegs avstånd från jägarna, sträckande och rullande sig vällustigt i solens bleka strålar.

De tre jägarna gingo åt olika håll för att kringränna djuret och avskära det utvägen att fly, de dolde sig bakom ishögarna och kommo sålunda på några famnar ifrån det, då de gåvo eld. Valrossen kastade sig på sida, ännu full av livskraft, krossade isstyckena och ville fly, men Altamont anföll honom med yxhugg och lyckades avhugga ryggfenorna. Djuret försökte att göra ett förtvivlat försvar, men möttes av ytterligare bösskott, och blev slutligen liggande livlöst på isfältet, som var färgat av dess blod.

Det var ett vackert djur, som höll nära femton fots längd från munnen till ändan av stjärten, och skulle säkert hava lämnat flera tunnor tran.

Doktorn skar de saftigaste styckena av dess kött och lämnade det övriga till byte åt några korpar, som redan vid denna tid på året svävade i luften.

Natten började inbryta, och man tänkte på att återvända till Providence; himlen hade blivit alldeles klar, och under avvaktan på månskenet upplystes den av ett praktfullt stjärnljus.

— Se så, nu framåt! — sade doktorn. — Det är nu sent! Jakten har över huvud icke varit särdeles lycklig, men så snart jägaren medför något hem till supén, har han ingen rätt att beklaga sig. Nu skola vi taga genaste vägen och försöka att icke förvilla oss; stjärnorna sitta där för att visa oss vägen.

Men i dessa trakter, varest nordstjärnan lyser mitt över den resandes huvud, är det svårt att taga den till

vägvisare, och när man har norr mitt på himlavalvet, äro de andra väderstrecken i själva verket svåra att bestämma; lyckligtvis kommo månen och de stora konstellationerna doktorn till hjälp vid bestämmandet av vägen.

För att göra den så kort som möjligt, beslöt han att undvika strandens inskärningar och gå tvärt över fältet. Det var mera rakt, men mindre säkert, och efter några timmars marsch hade den lilla truppen fullkomligt förirrat sig.

Man diskuterade frågan om att tillbringa natten i en ishydda, vila sig där och invänta dagen, för att göra sig förtrogen med omgivningen, om man ock skulle nödgas återvända till stranden och följa isfältet; men doktorn fruktade att oroa Hatteras och Johnson och påyrkade, att färden skulle fortsättas.

— Duk följer oss — sade han — och han kan icke misstaga sig; han är begåvad med en instinkt, som övergår både kompass och stjärnor. Låt oss således följa honom.

Duk gick förut, och man anförtrodde sig åt hans klokhet. Man gjorde rätt däruti, ty snart visade sig ett ljus långt bort vid horisonten, vilket icke kunde förväxlas med en stjärna, som icke skulle genomträngt så tät dimma.

— Se där är vår fyr! — utropade Clawbonny.

— Tror ni det, herr doktor?—frågade timmermannen.

— Jag är säker därpå. Låt oss gå på!

Allt efter som de resande närmade sig, blev skenet mera intensivt; de framtågade vid en ofantlig ljusstråle, och bakom dem förlängdes deras kolossala, skarpt avtecknade skuggor i oändlighet på snötäcket.

De fördubblade sina steg, och en halvtimme senare klättrade de uppför sluttningen till Fort Providence.

FYRTIOFÖRSTA KAPITLET.

Köld och värme.

Hatteras och Johnson väntade med en viss iver på de tre jägarna, som blevo förtjusta att åter finna en varm och bekväm tillflykt. Med aftonens inbrott hade temperaturen fallit märkbart, och termometern visade i fria luften trettioen graders köld.

Uppgivna av trötthet och nästan stelfrusna, skulle de hemkomna icke länge kunnat uthärda, men lyckligtvis gjorde kaminerna god tjänst. Spiseln väntade endast på jaktbyte; doktorn utnämnde sig själv till kock och stekte några valrosskotletter. Klockan nio på aftonen slogo sig de fem kamraterna ned omkring en stärkande aftonmåltid.

— Med fara att bliva ansedd som en eskimå — sade Bell — vill jag tillstå, att maten är själva huvudsaken under en övervintring; då man lyckats komma över den, får man vara tacksam.

Som var och en av bordskamraterna hade munnen full, kunde ingen omedelbart svara timmermannen, men doktorn gjorde dock ett tecken, att han hade alldeles rätt.

Valrosskotletterna erkändes vara förträffliga, eller om man icke sade det med ord, förtärde man dem åtminstone till sista biten, vilket gällde så mycket som alla förklaringar i världen.

Till dessert kokade doktorn efter vanligheten kaffe, ty han anförtrodde icke åt någon annan omsorgen att bereda denna ypperliga dryck, som han tillagade på bordet i en spritkokare och serverade kokhet. För sin egen

del måste han bränna tungan, om han ej skulle finna drycken ovärdig att passera sin strupe, och denna afton förtärde han den så het, att kamraterna icke kunde följa hans exempel.

— Ni bränner upp er, doktor — sade Altamont till honom.

— Aldrig! — svarade han.

— Ni måtte hava munnen kopparbeslagen? — inföll Johnson.

— Ingalunda, mina vänner, och jag uppmanar er att taga exempel av mig. Det finnes personer, och jag hör till deras antal, vilka dricka kaffe femtiofem grader varmt.

— Femtiofem grader! — utropade Altamont; — men handen skulle ju icke kunna tåla vid en sådan hetta!

— Naturligtvis icke, Altamont, eftersom handen icke uthärdar mer än femtio grader i vatten; men gommen och tungan äro mindre känsliga än handen, och uthärda vad den senare icke gör.

— Ni förvånar mig — sade Altamont.

— Nåväl, jag skall övertyga er — sade doktorn och hämtade termometern, vars kula han nedsänkte i det kokande kaffet; han väntade tills instrumentet icke visade mer än 55 grader, då han med tydligt välbehag svälide den välgörande drycken.

Bell ville tappert härma honom, men brände sig illa, så att han uppgav höga rop av smärta.

— Brist på vana! — anmärkte doktorn.

— Clawbonny — återtog Altamont — skulle ni kunna säga oss, vilken den högsta värmegrad är, som människokroppen kan uthärda?

— Mycket lätt — svarade doktorn — man har undersökt det och kommit till ganska egendomliga resultat. Ett

eller par fakta rinna mig just i minnet, vilka skola övertyga er, att man vänjer sig vid allt, till och med att icke bränna sig när en biff skulle stekas. Sålunda omtalas, att tjänsteflickorna vid kronobageriet i staden La Rochefoucauld i Frankrike kunde vara tio minuter i ugnen, under det temperaturen uppgick till etthundratrettiotvå grader, det vill säga trettiotvå grader över kokpunkten, och under det äpplen och kött stektes omkring dem.

— Vilka flickor! — utbrast Altamont.

— Vänta! Ännu ett annat exempel, som icke kan betvivlas. Nio av våra landsmän, Fordyce, Banks, Solander, Blagdin, Home, Nooth, lord Seaforth och kapten Philips uthärdade 1774 etthundratjuguåtta graders värme, medan ägg och rostbiff kokade bredvid dem.

— Och de voro engelsmän! — utropade Bell med en viss känsla av stolthet.

— Ja, Bell — sade doktorn.

— Bah! amerikanare skulle gjort ändå mera — inföll Altamont.

— De skulle låtit steka sig — sade doktorn skrattande.

— Varför inte? — svarade amerikanen.

— I alla händelser hava de icke försökt det; jag håller mig således till mina landsmän. Jag skall tillägga ett sista faktum, som vore otroligt, om man kunde tvivla på vittnenas sanningsenlighet. Hertigen av Ragusa och doktor Jung, en fransman och en österrikare, sågo en turk kasta sig uti ett bad, som höll sjuttioåtta graders värme.

— Men jag tycker — sade Johnson — att det icke går upp emot flickorna i bageriet eller våra landsmän.

— Ursäkta — svarade doktorn — det är skillnad att bada i varm luft eller varmt vatten; den varma luften

åstadkommer en svettning som bevarar huden, då man däremot icke svettas i kokande vatten, och därför bränner sig. Yttersta gränsen för temperaturen i bad är därför i allmänhet bestämd till icke mera än 42 grader. Turken måste således hava varit en ganska ovanlig människa, för att kunna uthärda en sådan värme!

— Herr doktor — frågade Johnson — vad är då den vanliga värmegraden hos levande varelser?

— Den varierar efter deras olika naturer — svarade doktorn! — Sålunda äro fåglarna de djur, som hava den högsta livsvärmen, och ibland dem äro ankan och hönan de märkligaste; värmen i deras kroppar går till mera än 43 grader, medan till exempel nattugglan icke håller mera än 40 grader; därnäst komma i andra rummet däggdjuren, människan; engelsmannens värme är i allmänhet 37 grader.

— Jag är säker att herr Altamont gör en reklamation för amerikanarnas räkning — sade Johnson skrattande.

— Nej, visst icke — sade Altamont — det finnes nog de, som äro mycket heta, men som jag aldrig stuckit en termometer i halsen eller under tungan på dem, så är det mig omöjligt att säga något bestämt i det avseendet.

— Gott! — svarade doktorn — skillnaden är föga betydlig mellan människor av olika raser, då de försättas uti likartade omständigheter, och hurudan deras föda må vara; jag skulle till och med säga, att människans temperatur är ungefär densamma under ekvatorn som vid polen.

— Således — sade Altamont — är vår kroppsvärme här densamma som i England?

— Efter all sannolikhet — svarade doktorn. — Vad angår de övriga däggdjuren, så är deras värme i allmänhet något högre än människans. Hästen närmar sig henne

mycket, liksom haren, elefanten, marsvinet, tigern; men katten, ekorren, råttan, pantern, fåret, oxen, hunden, apan, bocken och geten uppnå 39 grader, och slutligen det mest gynnade av alla, svinet, håller mer än fyrtio grader.

— Det är förödmjukande för oss — sade Altamont.

— Sedan komma amfibierna och fiskarna, vilkas kroppsvärme växlar mycket efter vattnets. Ormen håller knappast mer än 30 grader, grodan 25 och hajen i medeltal en och en halv grad mindre; insekterna slutligen synas hava vattnets eller luftens värmegrad.

— Allt det där är mycket bra — sade Hatteras, som ännu icke yttrat sig — och jag tackar doktorn för hans artighet att meddela oss frukterna av sin lärdom; men vi tala här liksom vi skulle hava att trotsa en tropisk hetta. Skulle det icke vara lämpligt att språka om köld, att veta vad vi äro utsatta för, och vilken den lägsta hittills observerade temperatur varit?

— Alldeles rätt — inföll Johnson.

— Ingenting är lättare — återtog doktorn — och jag kan tillfredsställa er önskan även i detta avseende.

— Det tror jag nog — sade Johnson — ni vet allting.

— Mina vänner, jag vet ingenting annat, än vad andra lärt mig, och när jag har talat, så skolen I veta lika mycket som jag. Se här således, vad jag kan säga er rörande kölden och den låga temperatur, som Europa har fått vidkännas. Man räknar ett stort antal minnesvärda vintrar, och det vill synas som de strängaste skulle periodiskt återkomma ungefär vart fyrtioförsta år, eller då det största antal solfläckar visar sig. Jag vill nämna vintern 1364, då Rhône frös ända till Arles; 1408, då Donau frös utefter hela sitt lopp, och vargarna ströko fram över isen till Jutland; 1509, då Adriatiska och Medelha-

ven isbelades vid Venedig, Cette, Marseille, och Östersjön låg ännu den 10 april; 1608, då all boskap förgicks i England; 1789, då Themsen frös ända till Gravesend, sex mil från London; vintern 1813, varav fransmännen bevarat så förfärliga minnen, och slutligen 1829 års vinter, som var den tidigaste och längsta i nittonde seklet. Så mycket om Europa.

— Men huru lågt — frågade Altamont — kan temperaturen sjunka här ovanför polcirkeln?

— Ja minsann — svarade doktorn — tror jag inte att vi erfarit den största köld, som någonsin blivit observerad, eftersom sprittermometern en dag visat 58 grader under fryspunkten, och, om mitt minne inte sviker, den lägsta hittills av nordpolsfarare kända temperatur endast varit 49 grader vid Melvilles ö, 52 grader vid Port Felix och 56 grader vid Fort Reliance.

— Ja — sade Hatteras, — vi hava blivit uppehållna av en sträng vinter, och det ganska olägligt ändå!

— Har ni blivit uppehållen? — frågade Altamont, under det han skarpt betraktade kaptenen.

— Under vår färd västerut — skyndade doktorn att svara.

— Således — sade Altamont, åter upptagande samtalet — varierar maximum och minimum i temperatur, som människan kan uthärda, på ungefär etthundra grader?

— Ja — svarade doktorn — en termometer som utsättes för fria luftens inverkan, men i skydd för all återstrålning, stiger aldrig till mer än 57 grader, liksom den under stark köld aldrig faller lägre än till 58 grader; i följd varav ni finna, mina vänner, att vi kunna vara fullkomligt lugna.

— Men — invände Johnson — om emellertid solen plötsligt skulle slockna, skulle inte då jorden utsättas för en mycket starkare köld?

— Solen slocknar icke — svarade doktorn — men om sådant hände, skulle temperaturen sannolikt icke sjunka under den punkt jag uppgivit.

— Det var besynnerligt.

— Ack! jag vet att man fordom antog tusentals grader för den rymd, som finnes utanför jordens atmosfär; men enligt den lärde fransmannen Fourriers erfarenhet, har man måst pruta med sig. Han har bevisat, att om jorden befunne sig på en punkt, berövad all värme, så skulle den köld, vi observera vid polen, vara betydligt större, och en ofantlig temperaturskillnad skulle visa sig mellan natt och dag; således, mina vänner, är det icke kallare några miljoner mil härifrån än här.

— Säg mig, doktor — frågade Altamont — är icke Amerikas temperatur lägre än andra länders?

— Utan tvivel, men drag inga oriktiga slutsatser därutav — svarade doktorn skrattande.

— Och huru förklarar man detta fenomen?

— Man har försökt att förklara det, men på ett föga tillfredsställande sätt. Sålunda trodde Halley, att en komet, som fordom någon gång träffat jorden på snedden, förändrat läget av dess rotationsaxel, d. v. s. dess poler; enligt hans förmenande skulle nordpolen, som fordom legat vid Hudsonviken, blivit förlagd mera österut, och trakten för den gamla polen, som i långliga tider varit frusen, skulle sedan dess bibehållit en hög köld, som seklers solsken ännu icke förmått uppvärma.

— Och ni vill inte antaga denna teori?

— Icke ett ögonblick, ty vad som gäller för Amerikas östra kust, gäller icke för den västra, vars temperatur

är högre. Nej, man måste erkänna, att det finnes isoterma linjer, olika med jordens paralleller, det är alltsammans!

— Vet ni, herr doktor — sade Johnson — det är mycket lätt att tala om köld under sådana omständigheter, som vi befinna oss uti.

— Rätt, min gamle Johnson; vi äro till och med i tillfälle att kalla praktiken till teoriens hjälp. Dessa trakter utgöra ett stort laboratorium, där man kan göra besynnerliga rön i fråga om låga temperaturer. Men var alltid uppmärksam och förståndig; om någon del av kroppen förfryser, så gnid den genast med snö, för att återställa blodomloppet, och om ni kommer nära elden, så akta er, ty ni kunde bränna händer och fötter utan att märka det, vilket skulle nödvändiggöra amputationer, och man måste försöka att icke lämna någon del av oss själva kvar i polarregionerna. Och nu mina vänner, tror jag att vi göra bäst uti att söka några timmars vila.

— Gärna — svarade de andra.

— Vem är kaminvaktare?

— Jag — svarade Bell.

— Gott, min vän, se då till att elden icke slocknar, ty i afton är det alldeles rasande kallt.

— Var lugn, herr doktor, det sticker vasst i skinnet, och likväl — se blott, huru himlen står i lågor!

— Ja — svarade doktorn, i det han närmade sig fönstret, det är ett utomordentligt norrsken! Vilket praktfullt skådespel! Jag tröttnar aldrig att betrakta det.

Doktorn beundrade i själva verket alltid dessa kosmiska fenomen, vid vilka hans kamrater icke fäste mycken uppmärksamhet; han hade dessutom märkt, att dessa företeelser alltid föregingos av rubbningar hos

magnetnålen, och gjorde häröver observationer, som voro bestämda för »Weather Book»*.

Snart låg var och en i sin bädd och insomnade lugnt, under det Bell höll vakt vid kaminen.

FYRTIOANDRA KAPITLET.

Nöjen under en övervintring.

Livet vid polen är bedrövligt enformigt. Människan finner sig helt och hållet underkastad nyckerna hos atmosfären, som sänder sina stormar och sin skarpa köld med en förtvivlad enformighet. Största delen av tiden är det rent av omöjligt att sätta foten utom dörren, och man måste förbliva instängd uti iskojorna. Långa månader förflyta på detta sätt, varunder övervintrarna få föra ett ordentligt mullvadsliv.

Termometern hade nu fallit några grader och luften fylldes av snövirvlar, som helt och hållet förtogo dagsljuset. Doktorn fann sig således stängd inomhus, och lade armarna i kors. Han hade ingenting att göra, om ej att varje timme öppna ingången, som eljest kunde bliva tillstängd, och att avtorka isväggarna, som blevo fuktiga genom värmen inifrån; men snöhuset var uppfört med stor soliditet, och snöyran gjorde det ännu fastare genom att öka murarnas tjocklek.

Förrådshusen höllo sig lika väl. Alla saker, som hemförts från skeppet, hade blivit uppställda med den

---

* Amiral Fitz-Roys väderleksbok, där alla till hans död gjorda meteorologiska observationer äro införda.

största ordning i dessa varumagasin, som doktorn inrett. Ehuru de voro belägna knappt sextio steg från boningshuset, var det likväl vissa yrvädersdagar nästan omöjligt att gå dit, och därför behövde alltid en viss kvantitet proviant förvaras i köket för de dagliga behoven.

Porpoises lossning hade varit en välbetänkt åtgärd. Skeppet undergick ett långsamt, omärkligt, men oemotståndligt tryck, som småningom krossade det. Och det var tydligt, att man icke skulle kunna göra någonting av dess spillror, ehuru doktorn alltid hoppades att därav kunna göra något slags båt, för att återkomma till England. Ännu var dock icke tiden kommen att taga itu med dess byggnad.

Större delen av tiden tillbringade således de fem övervintrarna i en djup sysslolöshet. Hatteras låg tankfull utsträckt på sin bädd, Altamont drack eller sov, och doktorn aktade sig väl att väcka dem ur deras försoffning, emedan han beständigt fruktade någon ledsam tvist. Högst sällan talade de vid varandra.

Även vid måltiderna drog den kloke Clawbonny alltid försorg om att vidmakthålla konversationen och leda den så att icke egenkärleken skulle komma med i spelet, men han hade mycken möda att lugna deras överdrivna nationalstolthet. Så mycket som möjligt sökte han att undervisa, förströ och intressera sina följeslagare, och då han icke höll på att ordna sina reseanteckningar, talade han högt i historiska, geografiska eller meteorologiska ämnen, till vilka deras belägenhet gav anledning; han framställde sakerna på ett skämtsamt filosofiskt sätt, dragande en nyttig lärdom av de obetydligaste händelser, och aldrig svek hans outtömliga minne. Han tillämpade sina läror på de närvarande personerna, påminde dem om saker,

som tilldragit sig under dylika omständigheter, och kompletterade sina teorier med kraften av sina personliga argument.

Man kan gärna säga, att den förträfflige mannen utgjorde själen i denna lilla värld, en själ varifrån utstrålade känslor av uppriktighet och rättvisa. Kamraterna hyste för honom fullkomligt förtroende, och han imponerade till och med på kapten Hatteras, som dessutom värderade honom. Hans ord, hans sätt, hans vanor voro sådana, att detta liv, som fördes av fem övergivna människor sex grader från polen, syntes dem helt naturligt; och när doktorn talade, trodde man sig lyssna till honom i hans arbetsrum i Liverpool.

Huru olika var dock icke denna belägenhet mot de skeppsbrutnas, som blivit uppkastade på öarna i Stilla oceanen, dessa Robinsöner m. fl., vilkas rörande historia nära nog väckte läsarens avund. En bördig jord och en rik natur erbjuder där tusen hjälpkällor; en smula uppfinningsförmåga och arbete är nog för att i dessa lyckliga länder skapa materiell välfärd; naturen går människan till mötes; jakten och fisket uppfylla alla hennes behov; träden växa för hennes räkning, grottorna öppna sig för att giva henne skydd, bäckarna rinna för att svalka henne, djupa skuggor skydda henne mot solens hetta, och aldrig kommer den förskräckliga kölden och hotar henne under de milda vintrarna; ett frö, vårdslöst utkastat på denna fruktbara jord, ger några månader senare en rik skörd. Det är fullkomlig lycka utom samhället. Och dessutom befinna sig dessa förtjusande öar, dessa yppiga länder i skeppens väg; den skeppsbrutne kan alltid hoppas att bliva räddad, och väntar tåligt att man skall komma och rycka honom ur hans lyckliga belägenhet.

Här däremot, vilken skillnad på kusten av detta Nya

Amerika! Doktorn gjorde stundom denna jämförelse, men behöll den för sig själv, och knotade blott över sin nödtvungna sysslolöshet.

Han längtade ivrigt efter vårens återkomst för att kunna fortsätta sina utflykter, men fruktade på samma gång denna tidpunkt, emedan han förutsåg allvarsamma scener mellan Hatteras och Altamont. Huru skulle det gå med avundsjukan mellan dessa båda män, om man någonsin skulle framtränga till polen?

Man måste därför vara beredd för varje händelse, småningom leda dessa rivaler till en uppriktig vänskap och ett uppriktigt meddelande av varandras planer. Men att förena en amerikan och en engelsman, två personer, som det gemensamma ursprunget gjorde ännu mera fientliga mot varandra, den ene genomträngd av sin fäderneös hela stolthet, den andre med sin nations spekulativa, djärva och brutala sinnelag — i sanning, det var ett företag fullt av svårigheter!

Då doktorn tänkte på denna ständiga tävlan mellan människorna, denna nationella avundsjuka, kunde han icke avhålla sig från, icke att höja på axlarna, vilket aldrig hände honom, utan att bedrövas över dessa mänskliga svagheter.

Ofta språkade han med Johnson om detta ämne; den gamle sjöbjörnen och han voro fullkomligt överens härutinnan. De frågade varandra, vad parti man skulle taga, genom vilka mildrande ord de skulle nå målet, och förutsågo ganska väl framtida förvecklingar.

Emellertid fortfor den hårda väderleken, och man kunde icke tänka på att lämna Fort Providence ens för en timme. Dag och natt måste man förbliva i snöhuset, och alla kände ledsnad, utom doktorn, som alltid fann medel att sysselsätta sig.

— Finns det då ingen möjlighet att förströ sig? — sade Altamont en afton. — Det är icke något liv att leva på det här sättet, inkrupna likt maskar hela vintern.

— Ja, visst, — svarade doktorn; — olyckligtvis äro vi icke nog talrika för att organisera något slags system för våra nöjen.

— Ni tror således — återtog amerikanen — att vi skulle hava mindre möda att kämpa mot sysslolösheten, om vi vore flera?

— Utan tvivel, och när fulltaliga besättningar tillbragt vintern i polartrakterna, hava de alltid funnit utväg att undgå ledsnaden.

— Verkligen — sade Altamont; — jag skulle vara nyfiken att veta huru de då betedde sig, ty det fordras verkligen uppfinningsrika själar, för att hämta någon glädje av en sådan belägenhet som vår. De framställde väl icke gåtor att gissa, förmodar jag?

— Nej, och de behövde det knappast — svarade doktorn — ty de hade i dessa hyberboreiska länder infört två stora medel till förströelse, nämligen pressen och teatern.

— Vad? hade de en tidning? — frågade amerikanen.

— Spelade de komedi? — skrek Bell.

— Ganska riktigt, och de funno mycket nöje därutav. Under sin övervintring på Melvilles ö föreslog till exempel Parry sin besättning dessa två slags nöjen, och hans förslag hade en utomordentlig framgång.

— Nåväl — sade Johnson — rent ut sagt, jag skulle velat vara där; det måtte varit rätt kuriöst.

— Kuriöst och roligt, min hederlige Johnson. Löjtnant Beechey var teaterdirektör och kapten Sabine huvudredaktör för »Vinterkrönikan eller Norra Georgiens tidning».

— Bra namn, — sade Altamont.

— Denna tidning utkom varje måndag, från den 1 november 1819 till den 20 mars 1820, och meddelade allt som timade under övervintringen, jakter, blandade ämnen, olyckshändelser, meteorologiska observationer och temperaturförhållanden, samt mer eller mindre skämtsamma krönikor. Förstås, icke fick man där söka Sternes kvickheter eller »Daily Telegraphs» förträffliga artiklar, men man räddade sig därmed, man förströdde sig; tidningens läsare voro varken kinkiga eller blaserade, och aldrig, skulle jag tro, har journalistyrket varit behagligare att utöva.

— Det skulle i sanning — sade Altamont — vara eget att få höra utdrag ur denna tidning, min käre doktor; dess artiklar borde vara glaserade från första ordet till det sista.

— Ingalunda, ingalunda — svarade doktorn; — och vad som skulle förekommit litet naivt hos filosofiska sällskapet i Liverpool, var i alla händelser tillfyllestgörande för besättningar, som lågo gömda under snön. Ni kunna ju själva döma...

— Huru! skulle ert minne kanske...

— Nej, men ombord på Porpoise hade ni Parrys resor och jag behöver endast uppläsa för er hans egen berättelse.

— Gärna — utbrusto doktorns kamrater på en gång.

— Ingenting är lättare.

— Doktorn gick att i salsskåpet söka nämnda arbete, där han icke hade svårt att finna vad han sökte.

— Vänta — sade han — se här några utdrag ur »Norra Georgiens tidning». Det är ett brev, adresserat till redaktören:

»Med verklig tillfredsställelse har man bland oss emottagit ert förslag att grundlägga en tidning. Jag är övertygad att den under eder ledning skall förskaffa oss mycket nöje, och mycket förmildra obehaget av våra hundrade dagars mörker.»

»Det intresse jag för min del tager däruti, har kommit mig att giva akt på verkan av edert tillkännagivande på hela vårt sällskap, och jag kan försäkra er, för att begagna mig av hävdvunna uttryck inom Londonpressen, att saken har framkallat stor sensation inom allmänheten.»

»Dagen efter utfärdandet av ert prospekt uppstod en alldeles ovanlig och exempellös efterfrågan på bläck. Den gröna duken på våra bord blev plötsligen betäckt med en hel syndaflod av pennspånor, till stor olägenhet för en av våra uppassare, som stack in en sådan under nageln, då han skulle sopa bort dem. Jag vet till och med ur god källa, att gamle Martin haft icke mindre än nio knivar till slipnings.»

»Man kan nu se våra bord suckande under en ovanlig tyngd av skrivpulpeter, som icke sett dagen på två månader, och man berättar till och med att 'rummet' varit öppnat flera gånger, för att lämna passage åt flera ris papper, som icke väntade att så snart bli ryckta ur sitt lugn.»

»Jag skall icke heller glömma säga er, att jag hyser några misstankar, att man skall försöka smyga i er låda några artiklar, som icke skulle lämpa sig för er plan, emedan de, såsom icke så alldeles nya, helt och hållet sakna karaktären av original. Jag kan försäkra, att man icke senare än i går afton såg en författare lutad över sin pulpet, och hållande i handen en uppslagen volym av 'Spectator', under det en annan tinade upp sitt bläck över

lamplågan! Jag behöver icke uppmana er att vara på er vakt mot dylika bedrägerier; vi behöva ej i 'Vinterkrönikan' få se uppdyka vad våra förfäder läste vid kaffebordet för mer än hundra år sedan.»

— Bra, bra — sade Altamont, då doktorn slutade sin läsning — det ligger verkligen gott lynne i det där, och författaren till brevet måtte varit en pojke, som ej så lätt kunde dragas vid näsan.

— Det är just rätta ordet — svarade doktorn. — Se här ett tillkännagivande, som icke saknar sin udd:

»Åstundas en medelålders kvinna med gott rykte, för att biträda damerna vid Norra Georgiens Kongl. teatertrupp med deras toalett. God avlöning utlovas, samt te och öl efter behag. Vidare upplysningar hos teaterkommittén. N. B. Änkor ha företräde.»

— Besitta! våra landsmän voro icke bortskämda — sade Johnson.

— Nå, infann sig någon änka? — frågade Bell.

— Man skulle vara frestad att tro det — svarade doktorn — ty här är ett svar, adresserat till teaterkommittén.

»Mina herrar, jag är änka; jag är tjugusex år gammal och kan förete fullgoda bevis till förmån för mina seder och mina talanger. Men innan jag befattar mig med aktrisernas vid eder teater toalett, önskar jag veta, om de ämna behålla sina benkläder, och om man ville ställa några handfasta matroser till min disposition för att ordentligt tilldraga deras snörliv. Om så är, mina herrar, så kunnen I räkna på er tjänarinna.

A. B.

P. S. Skulle ni icke kunna byta ut ölet mot brännvin?»

— Aha, bravo! — utbrast Altamont. — Jag tycker mig se dessa kammarjungfrur, som snöra er på gångspelet. De voro emellertid muntra, dessa kapten Parrys följeslagare!

— Liksom alla, vilka uppnått sitt mål — svarade Hatteras, som inkastade denna anmärkning mitt i samtalet, och därpå återföll i sin vanliga tystnad. Doktorn, som icke ville dröja länge vid detta ämne, skyndade att återtaga sin läsning:

— Se här — sade han — en lista på arktiska förtretligheter, som man kunde variera i oändlighet, men några av dessa anmärkningar äro riktiga nog; dömen själva:

»Att gå ut på morgonen för att hämta frisk luft, och då man sätter foten utom skeppet, taga ett kallt bad uti brandvaken.»

»Att begiva sig ut på ett jaktparti, nalkas en präktig ren, lägga an och försöka att skjuta, men erfara den obehagliga missräkningen att bössan klickar till följd av fuktighet i fängkrutet.»

»Att gå ut med ett stycke mjukt bröd i fickan, och när aptiten kommer, finna det så hårdnat av kölden, att det mycket väl kan krossa tänderna, men icke krossas av dem.»

»Att hastigt lämna bordet vid underrättelsen att en varg passerar inom synhåll från fartyget, och vid återkomsten finna middagen uppäten av katten.»

»Att återkomma från promenaden, försänkt i djupa och nyttiga reflexioner, och plötsligt väckas därutur genom en björns omfamning.»

— Ni ser, mina vänner — tillade doktorn — att vi icke skulle vara i förlägenhet för att upptäcka några andra polarobehag; men från samma stund man måste

underkasta sig dessa vedervärdigheter, bleve det också ett nöje att omtala dem.

— Det är minsann en rolig tidning — sade Altamont — den där »Vinterkrönikan», och det är ledsamt att vi icke kunna prenumerera på den.

— Om vi skulle försöka att sätta upp en dylik — sade Johnson.

— På fem man hand! — svarade Clawbonny; — vi skulle bliva blott redaktörer och läsare komme att saknas.

— Likasom åskådare om vi företoge oss att spela komedi — sade Altamont.

— Mycket sant, herr doktor — sade Johnson — men berätta oss något om kapten Parrys teater; spelades där nya pjäser.

— Utan tvivel; huvudsakligen anlitades tvenne volymer, som medtagits på Hecla, och representationerna gåvos var fjortonde dag; men då snart hela repertoaren var genomgången, uppstodo improviserade författare, och Parry skrev själv till julen en komedi, som lämpade sig efter situationen; den hade ofantlig framgång och kallades »Nordvästpassagen eller slutet på resan».

— En präktig titel — svarade Altamont; — men jag tillstår, att om jag skulle behandla ett dylikt ämne, skulle jag råka i stort bryderi för upplösningen.

— Ni har rätt — sade Bell — vem vet huru detta skall sluta?

— Gott! — utbrast doktorn; — varför tänka på sista akten, så länge de första gå bra? Låt försynen råda, mina vänner! låt oss spela vår roll efter bästa förmåga, och eftersom upplösningen tillhör alltings upphovsman, så må vi hava förtroende för hans talang; han skall nog veta att draga oss ur affären.

— Låt oss då gå och drömma om allt detta — svarade Johnson; — det är sent, och låt oss sova, eftersom sovtiden är inne.

— Ni har tämligen brått, min gamle vän — sade doktorn.

— Ja, herr doktor, jag kan ej hjälpa att jag finner mig väl i min bädd; och så brukar jag hava så angenäma drömmar; jag drömmer om varma länder, så att mitt liv, sanningen att säga, förflyter till hälften under ekvatorn och till hälften vid polen.

— För tusan — inföll Altamont — då har ni en lycklig natur.

— Som ni säger — svarade Johnson.

— Nåväl — sade doktorn — det vore grymt att längre trötta den hederlige Johnson. Hans tropiksol väntar honom. Låt oss gå till sängs. God natt!

FYRTIOTREDJE KAPITLET.

Oroande spår.

Natten mellan den 26 och 27 april blev det omslag i väderleken; termometern föll betydligt, och invånarna i Doctor's-House märkte det på den köld, som inträngde i deras bäddar. Altamont, som vaktade kaminen, tillsåg, att icke elden fick slockna, och han måste lägga på rikligt med bränsle, för att hålla temperaturen inomhus uppe vid tio graders värme.

Denna avkylning förebådade stormens slut, och doktorn gladde sig däråt; de dagliga sysselsättningarna,

jakten, utflykterna, upptäcktsfärderna, skulle kunna återupptagas och detta skulle göra slut på den sysslolöshet och enslighet, som slutligen förslappar de bästa karaktärer.

Följande morgon lämnade doktorn sin säng i god tid och banade sig väg mitt igenom de hopade snömassorna ända upp till fyrens kon.

Vinden hade sprungit över till nordlig, luften var ren, och den hårdnade snön erbjöd ett säkert och stadigt fotfäste.

Snart hade de fem kamraterna i övervintringen lämnat Doctor's-House. Deras första omsorg blev nu att befria byggnaden från de isade snömassor, som belamrade den; man kände icke längre igen sig på platån, och det skulle varit omöjligt att där upptäcka spåren av en boning; stormen hade fyllt alla ojämnheter på platsen och gjort allting jämnhögt, så att marken blivit höjd åtminstone femton fot.

Man måste således först taga i tu med snöns bortskaffande och därefter återgiva byggnaden en mera arkitektonisk form, förnya dess begravna konturer och återställa dess forna utseende. Allt detta var för övrigt ganska lätt, och sedan isen blivit undanskaffad, voro några yxhugg tillräckliga att återgiva murarna deras normala tjocklek.

Efter två timmars träget arbete blev granitbottnen synlig, och vägen till proviantmagasinet och krutdurken blev åter brukbar.

Men då ett likadant sakernas tillstånd kunde förnyas vilken dag som helst i detta ombytliga klimat, försåg man sig med förråd av proviant till förvaring i köket. Behovet av färskt kött blev småningom kännbart för dessa magar, som på så länge icke erhållit annat än salt mat;

jägarna fingo därför i uppdrag att skaffa omväxling i denna matordning, och de beredde sig att uttåga.

Slutet av april medförde emellertid icke polarvåren; förnyelsens timme hade ännu icke slagit, och därtill fordrades åtminstone sex veckor; solens ännu alltför svaga strålar förmådde icke genomtränga dessa snöfält och framlocka polarflorans magra produkter ur jorden. Man hade att befara, det villebrådet skulle bliva sparsamt, vare sig fåglar eller fyrfotadjur, men en hare, några par ptarmiganer, en ung räv till och med, skulle med heder visat sig på Doctor's-Houses bord, och jägarna beslöto att envist förfölja allt, som kom inom skotthåll för deras vapen.

Doktorn, Altamont och Bell åtogo sig att undersöka trakten. Att döma efter hans vanor, borde Altamont vara en skicklig och beslutsam skytt, om än en smula skrytsam. Han var således med om saken, liksom Duk, vilken var lika god i sitt slag och därtill hade den fördelen att vara mindre skrävlande.

De tre jägarna uppstego på den östra konen och fördjupade sig på den omätliga vita slätten, men de behövde icke gå långt, innan talrika spår visade sig på mindre än två mils avstånd från huset, varifrån de fortsattes ända ned till Victoriaviken och tycktes instänga Fort-Providence inom sina koncentriska ringar.

Efter att nyfiket hava granskat dessa spår, stannade jägarna och blickade frågande på varandra.

— Nå väl — sade doktorn — det här tyckes vara ganska klart.

— Alltför klart — svarade Bell — det är björnspår.

— Ett ypperligt villebråd — sade Altamont — men som i dag synes mig mindre välkommet av en särskild orsak.

— Vilken då? — frågade doktorn.

— Överflödet — svarade amerikanen.

— Vad menar ni? — återtog Bell.

— Jag menar, att här äro fullkomligt tydliga spår efter fem björnar; och fem björnar, det är för mycket för fem människor.

— Är ni säker på vad ni påstår? — frågade doktorn.

— Se hit och döm själv! Här är ett spår, som icke är lika med det andra; klorna på det här äro mera utspärrade än på det där. Här är märke efter en mindre björn. Jämför noga, så skall ni inom en liten krets finna spår av fem stycken.

— Det är tydligt — sade Bell, sedan han uppmärksamt granskat dem.

— Då — sade doktorn — behöva vi icke visa någon onödig tapperhet, utan tvärtom vara på vår vakt; djuren äro mycket hungriga mot slutet av en sträng vinter, de kunna vara utomordentligt farliga, och då det icke är möjligt att längre tvivla på deras antal...

— Inte heller på deras avsikter — inföll amerikanen.

— Tror ni — sade han — att de hava upptäckt vår närvaro på denna kust?

— Utan tvivel, så vida vi icke träffat på spåren efter en vandrande skara; men varför gå då dessa spår i cirkel, i stället för att avlägsna sig utom synhåll? Dessa djur hava kommit från sydost, stannat här och börjat undersöka terrängen.

— Ni har rätt — sade doktorn — det är till och med säkert, att de hava kommit i natt.

— Och helt säkert även de föregående nätterna — svarade Altamont — ehuru snön igensopat deras spår.

— Nej — sade doktorn — det är mera troligt, att dessa björnar avvaktat slutet av stormen; drivna av be-

hovet, hava de kommit till havsstranden i avsikt att överrumpla några sälar, och då hava de vädrat upp oss.

— Det torde hända — svarade Altamont; — för övrigt är det lätt att få veta, om de komma tillbaka nästa natt.

— På vad sätt? — frågade Bell.

— Genom att utplåna de här spåren på ett stycke av vägen; och om vi i morgon återfinna nya spår, så är det alldeles tydligt, att Fort-Providence är det mål, vartill djuren sträva.

— Gott — svarade doktorn — då få vi åtminstone veta vad vi hava att räkna på.

De tre jägarna grepo verket an, och genom att skrapa på snön hade de snart utplånat spåren på en yta av ungefär hundra famnar.

— Det är emellertid besynnerligt — sade Bell — att dessa djur kunnat vädra oss på sådant avstånd, då vi icke bränt något flottigt ämne, som kunnat locka dem hit.

— Ah — svarade doktorn — björnarna äro begåvade med en genomträngande syn och särdeles skarp lukt, de äro också mycket kloka för att icke säga de klokaste av alla djur, och de hava här spårat någonting ovanligt.

— Vem säger oss dessutom — tillade Bell — att de icke under stormen gått ända fram till platån?

— Varför — frågade amerikanen — skulle de då hava stannat just här i natt?

— Ja, det finns intet svar på den saken — svarade doktorn — och vi måste tro, att de småningom skola minska cirkeln för sina undersökningar om Fort-Providence.

— Vi få väl se — tillade Altamont.

— Låt oss nu gå vidare — uppmanade doktorn — men hålla ögonen öppna.

Jägarna spejade uppmärksamt omkring sig, ty de befarade, att någon björn hade gömt sig bakom iskullarna; ofta togo de till och med för björnar stora isblock, vilka de liknade till storlek och färg. Men slutligen och till sin stora tillfredsställelse blevo de saken kvitt med blotta inbillningen.

Omsider återkommo de halvvägs till stranden från bergskonen, och från denna punkt irrade deras blickar förgäves emellan Cap Washington och Johnsons ö, utan att upptäcka någonting; allt var orörligt och vitt, intet buller hördes, icke ett prasslande. De gingo då tillbaka in i sitt hus.

Hatteras och Johnson underrättades om ställningen, och man beslöt att hålla vakt med den yttersta uppmärksamhet. Natten kom, men ingenting störde det djupa lugnet, ingenting hördes, som kunde antyda annalkandet av någon fara.

Redan i gryningen följande dagen gingo Hatteras och hans följeslagare väl beväpnade ut för att undersöka snön; de funno ånyo liknande spår som förra gången, men mycket närmare. Uppenbarligen vidtogo fienderna åtgärder för en belägring av Fort-Providence.

— De hava öppnat sin andra parallell — sade doktorn.

— De hava till och med ryckt ett steg framåt — inföll Altamont.— Se, dessa spår, som gå fram till platån, de tillhöra ett kraftfullt djur!

— Ja, dessa björnar hinna oss småningom — sade Johnson; — de hava tydligen i sinnet att anfalla oss.

— Därom är intet tvivel — sade doktorn; — vi skola undvika att visa oss, ty vi äro icke starka nog att strida med framgång.

— Men var kunna då dessa fördömda björnar vara? — utropade Bell.

— Bakom några isblock österut, varifrån de lura på oss. Vi skola icke oförsiktigt utsätta oss för något äventyr.

— Och jakten? — inföll Altamont.

— Vi få uppskjuta några dagar — svarade doktorn; — låtom oss ånyo utplåna de närmaste spåren, så få vi se, om de blivit förnyade i morgon bittida. På detta sätt kunna vi skaffa oss upplysningar om våra fienders manövrer.

Doktorns råd följdes, varpå man åter inkvarterade sig i sitt fäste, enär de farliga djurens närvaro förhindrade varje utflykt. Victoriabuktens omgivningar bevakades noga; fyren släcktes, emedan den nu icke medförde någon verklig nytta, men kunde tilldraga sig rovdjurens uppmärksamhet; lanternan och de elektriska trådarna infördes i huset, och var och en skulle nu i tur och ordning hålla utkik på den övre platån. Det var en ny tillökning i den dagliga ensligheten och ledsnaden, men man kunde icke handla annorlunda; man kunde icke äventyra en så ojämn strid, och vars och ens liv var allt för dyrbart för att riskeras av oförstånd. Kanske skulle björnarna låta narra sig, då de icke längre sågo något, och om de framkommo ensamma under sina vandringar, så kunde man anfalla dem med hopp om framgång.

Denna overksamhet motvägdes dock genom ett nytt intresse; man nödgades hålla utkik, och ingen misstyckte att man måste vara på sin vakt.

Hela den 28 april förflöt, utan att fienden gav något tecken till liv. Följande morgon gick man åter att undersöka snön med stor nyfikenhet, som snart följdes av

utrop av förvåning, ty det fanns icke ett enda spår, och snötäcket sträckte sig alldeles orört långt bort i fjärran.

— Gott — utbrast Altamont — björnarna hava tappat spåret! De hava ej haft tillräcklig ihärdighet, de hava tröttnat att vänta och gått sin väg! Lycklig resa! Och nu på jakt!

— Nå nå — inföll doktorn — vem vet? För större säkerhet, mina vänner, beder jag er om ännu en dags vaksamhet; det är väl säkert, att fienden icke återkommer i natt åtminstone på denna sida?...

— Låt oss göra en tur omkring platån — avbröt Altamont — så få vi veta, vad vi hava att rätta oss efter.

— Gärna — sade doktorn.

Men huru noga man än undersökte trakten på en sträcka av två mil, var det omöjligt att finna det minsta spår.

— Nåväl, gå vi på jakt? — frågade den otålige amerikanen.

— Låt oss dröja tills i morgon — svarade doktorn.

— I morgon då — sade amerikanen, som hade svårt att avstå från sin önskan.

Man återvände till fästet; men under tiden skulle var och en likasom förut återtaga sin observationspost för en timme i sänder. Då turen kom till Altamont, gick han och avlöste Bell på konens topp.

Så snart han gått ut, kallade Hatteras sina kamrater till sig. Doktorn lämnade sin skrivportfölj och Johnson kaminen.

Man kunde tro, att Hatteras ville språka om situationens faror, men därpå tänkte han ej ens.

— Mina vänner — sade han — låt oss begagna oss av amerikanens frånvaro för att samtala om våra ange-

lägenheter; det finnes saker, som icke kunna röra honom, och som jag icke vill att han blandar sig uti.

Hatteras' följeslagare blickade på varandra, ovissa om varthän han ville komma.

— Jag önskar — sade han — att överlägga med er om våra planer för framtiden.

— Gott, gott, — svarade doktorn — låtom oss tala därom, eftersom vi äro ensamma.

— Om en månad — återtog Hatteras — senast om sex veckor, är tiden åter inne för de stora exkursionerna. Haven I tänkt på vad som är lämpligt att företaga i sommar?

— Och ni, kapten? — frågade Johnson.

— Jag? Jag kan icke säga, att en timme av mitt liv förflyter, utan att jag är upptagen av min idé. Jag förmodar, att ingen utav er har för avsikt att vända om?

På denna fråga lämnades icke något omedelbart svar.

— För min del — återtog Hatteras — skall jag gå till nordpolen, om jag också skall gå ensam; vi äro högst trehundrasextio mil därifrån. Aldrig hava människor kommit så nära detta efterlängtade mål, och jag skall icke förlora ett sådant tillfälle, utan att hava försökt allt, till och med det omöjliga. Vilka äro edra tankar i detta hänseende?

— Desamma som edra — svarade doktorn livligt.

— Och era, Johnson?

— Desamma som doktorns — svarade sjömannen.

— Nu är det er tur att tala, Bell! — sade Hatteras.

— Kapten — svarade timmermannen — vi hava ingen familj, som väntar oss i England, det är sant, men fäderneslandet är ändock fäderneslandet! Tänker ni då inte på återfärd?

— Hemresan — återtog Hatteras — går lika bra efter

upptäckten av nordpolen, till och med bättre. Svårigheterna skola icke ökas, ty på vägen dit avlägsna vi oss från jordklotets kallaste punkter. Vi hava livsmedel och förråd ännu för lång tid; ingenting kan således hindra oss, och det skulle vara ett brott utav oss att icke sträva ända till målet.

— Nåväl — svarade Bell — vi äro alla av er tanke, kapten.

— Bra — sade Hatteras. — Jag har aldrig tvivlat på er. Vi skola lyckas, mina vänner, och England skall hava hela äran av vår framgång.

— Men det finnes en amerikan ibland oss — sade Johnson.

Hatteras förmådde icke återhålla en åtbörd av vrede vid denna anmärkning.

— Jag vet det — svarade han strävt.

— Vi kunna icke övergiva honom här — inföll doktorn.

— Nej, det kunna vi icke! — svarade Hatteras likgiltigt.

— Och han skall säkert följa med.

— Ja, han skall komma! Men vem skall föra kommandot?

— Ni, kapten.

— Och om ni lyda mig, ni övriga, skall då denne yankee icke vägra att lyda?

— Det tror jag icke — svarade Johnson; — men om han likväl icke skulle vilja underkasta sig edra befallningar?...

— Så bleve det en sak mellan honom och mig.

De tre engelsmännen betraktade Hatteras tigande. Doktorn upptog åter samtalet.

— Huru skola vi färdas? — sade han.

— Följande kusten så mycket som möjligt — svarade Hatteras.

— Men om vi finna havet öppet, såsom troligt är?

— Nåväl, så fara vi över det.

— På vad sätt? Vi hava ingen farkost.

Hatteras svarade icke; han var tydligen förlägen.

— Måhända skulle man — sade Bell — kunna bygga en båt av Porpoises lämningar.

— Aldrig! — utropade Hatteras häftigt.

— Aldrig? — upprepade Johnson frågande.

Doktorn skakade på huvudet; han fattade kaptenens motvilja.

— Aldrig — återtog denne. — En slup, byggd av trä ur ett amerikanskt fartyg, är alltid amerikanskt! ...

— Men, kapten ... — invände Johnson.

Doktorn gjorde ett tecken åt den gamle att icke förnärvarande vara enträgen Man måste uppskjuta denna fråga till ett mera lägligt tillfälle; och ehuru doktorn förstod Hatteras' motvilja, delade han den icke och föresatte sig att förmå sin vän att återtaga ett så bestämt beslut. Han vände därför samtalet på andra saker, på möjligheten att följa kusten direkt mot norr, och på denna okända punkt av jordklotet, som kallas nordpolen; han avböjde med ett ord alla ömtåliga samtalsämnen, ända tills det helt och hållet upphörde, det vill säga vid Altamonts inträde.

Denne hade ingenting nytt att förkunna. — Så gick dagen till ända, och natten förflöt lugnt. Björnarna hade tydligen försvunnit.

FYRTIOFJÄRDE KAPITLET.

Isfängelset.

Följande morgon blev det fråga om att anställa ett jaktparti, varuti Hatteras, Altamont och timmermannen skulle deltaga. De oroväckande spåren hade icke blivit förnyade och björnarna hade bestämt uppgivit sin anfallsplan, vare sig av fruktan för sina okända fiender, eller emedan ingenting nytt givit dem tillkänna närvaron av levande varelser under den massiva snömassan.

Under de tre jägarnas frånvaro skulle doktorn gå ända till Johnsons ö för att undersöka isens beskaffenhet och göra några hydrografiska iakttagelser. Kölden visade sig ganska skarp, men våra övervintrare uthärdade den gott; deras hud var van vid denna ovanliga temperatur.

Johnson skulle stanna kvar i Doctor's-House för att vakta hus och hem.

De tre jägarna gjorde sina förberedelser till avfärd. Var och en utav dem beväpnade sig med en räfflad dubbelbössa och spetskulor, medtog något pemmican till proviant, i händelse natten skulle överraska dem före slutet av deras utflykt. Bland annat medförde de den oskiljaktiga iskniven, det mest nödvändiga verktyg i dessa regioner, och en yxa var instucken i bältet kring deras älghudsjackor.

Sålunda utrustade, klädda och beväpnade, kunde de gå långt, och skickliga och djärva som de voro, borde de kunna påräkna ett gott resultat av sin jakt.

Klockan åtta på morgonen voro de färdiga och begåvo sig i väg, åtföljda av Duk, som under höga

språng visade dem vägen uppför den östra kullen, varefter de svängde förbi fyrbåken och fördjupade sig på slätten, som i söder begränsades av Bell-Mount.

Efter att hava överenskommit med Johnson om en larmsignal i händelse av fara, nedsteg doktorn å sin sida mot stranden, i avsikt att uppnå den av is i många växlande former betäckta Victoriabukten.

Johnson stannade kvar i Fort Providence ensam, men icke därför sysslolös. Först och främst lössläppte han Grönlandshundarna, som väsnades i Hundpalatset och nu i sin förtjusning skyndade att vältra sig i snön. Han hade att förnya proviant- och bränsleförråden, att ordna magasinen, att laga en hop söndrigt husgeråd, att reparera de nötta täckena och göra i ordning skodon för de långa sommarfärderna. Göromål saknades icke, och den gamle sjöbussen arbetade med denna skicklighet, så vanlig hos en sjöman, som är mer eller mindre hemmastadd i alla slags yrken.

Medan han arbetade, funderade han på samtalet under föregående afton; han tänkte på kaptenen, och i synnerhet på dennes envishet, visserligen i och för sig mycket aktningsvärd, att icke vilja, att en amerikan, icke ens en amerikansk båt skulle uppnå nordpolen före eller i sällskap med honom.

Men det förefaller mig svårt, tänkte han, att komma över havet utan båt, och om vi hava öppet vatten framför oss, så måste man väl foga sig uti nödvändigheten att segla, ty man kan icke simma trehundra mil, vore man än den bästa engelsman i världen. Fosterlandskärleken har sina gränser. Men man får väl se! Vi hava ännu tid på oss; doktor Clawbonny har ännu icke sagt sitt sista ord i frågan; han är klok och är nog karl att leda kaptenen på andra tankar. Jag slår till och med vad, att han

på vägen från ön kastar en blick på spillrorna av Porpoise och vet att bedöma vad man kan göra därav.

Så långt hade Johnson hunnit i sina reflexioner, och jägarna hade varit borta en timme, då en stark och skarp knall hördes två eller tre mil i lä.

— Gott! — tänkte den gamle sjömannen. — De hava träffat på något utan att gå alltför långt bort, eftersom man tydligt hör dem, men luften är också så ren.

Ett nytt skott hördes och strax därpå ett tredje.

— Hå — tänkte Johnson — de ha kommit på en god plats.

Tre skott till smällde på närmare håll.

— Sex skott! — sade Johnson. — Då äro deras bössor avskjutna. Det har varit en het affär! Skulle händelsevis...

Johnson bleknade vid den tanke, som flög genom hans huvud; han lämnade hastigt huset och klättrade på några ögonblick uppför sluttningen till bergspetsen. Vad han där såg kom honom att darra.

— Björnarna! — utropade han.

De tre jägarna, åtföljda av Duk, återkommo, så fort benen kunde bära dem, förföljda av fem jättelika djur, som deras sex kulor icke förmått nedlägga. Björnarna närmade sig dem; Hatteras, som kom sist, förmådde icke bibehålla distansen mellan fienderna och sig själv på annat sätt än att småningom kasta bort sin mössa, sin yxa och slutligen bössan. Björnarna stannade då enligt sin vana för att lukta på föremålen för deras nyfikenhet och förlorade något litet av denna terräng, där de skulle gått förbi den snabbaste häst.

På detta sätt kommo Hatteras, Altamont och Bell fram till Johnson, andlösa genom sin språngmarsch, och

åkte jämte honom ifrån sluttningens högsta kant ned till snöhuset.

De fem björnarna nästan vidrörde dem, och kaptenen hade med sin kniv måste parera ett våldsamt slag av en björntass, som riktades mot honom.

I ett ögonblick voro Hatteras och hans följeslagare instängda i huset, och djuren hade stannat på den övre platån, som bildades av konens topp.

— Äntligen! — utbrast Hatteras. — Nu kunna vi försvara oss bättre, fem emot fem!

— Fyra mot fem! — ropade Johnson med förfärad röst.

— Huru?

— Doktorn! — sade Johnson och pekade på det tomma rummet.

— Nå väl?

— Han är borta på ön.

— Den olycklige! — utropade Bell.

— Vi kunna icke övergiva honom på detta sättet — sade Altamont.

— Låt oss skynda! — uppmanade Hatteras och öppnade hastigt dörren, men hade knappt tid att åter stänga den, ty en björn höll i detsamma på att krossa hans huvud med ett slag av tassen.

— De äro här! — skrek han.

— Alla? — frågade Bell.

— Alla! — svarade Hatteras.

Altamont rusade fram till fönstret, vars öppning han fyllde med isstycken, som han högg ur husets murar; de andra följde hans exempel utan att tala, och tystnaden avbröts endast genom Duks dova skällande.

Men man måste erkänna, att dessa män hade endast en tanke; de glömde sin egen fara och tänkte blott på

doktorn, på honom, icke på sig själva. Stackars Clawbonny, så god, så trogen, själen i denna lilla koloni, för första gången var han icke där! Utomordentliga faror, en ryslig död väntade honom måhända, ty efter slutad utflykt skulle han lugnt återvända till Fort Providence och befinna sig mitt emot de vilda djuren.

Och ingen utväg att förekomma det.

— Men — sade Johnson — om jag ej alltför mycket bedrager mig, är han säkerligen på sin vakt; edra upprepade bösskott måste hava underrättat honom, och han kan icke undgå att ana någon utomordentlig händelse.

— Men om han då var långt borta — svarade Altamont — och om han icke förstått oss! Av tio möjligheter är det åtta för att han återkommer utan en aning om faran. Björnarna äro dolda av fästets escarpe, så att han icke kan se dem.

— Då måste man befria sig från dessa farliga djur före hans återkomst — sade Hatteras.

— Men huru — inföll Bell.

Svaret på denna fråga var svårt. Att försöka ett utfall syntes omöjligt. Man hade haft den omtanken att barrikadera ingången, men björnarna kunde lätt komma till rätta med dessa hinder, om de försökte det; de visste vad de hade att rätta sig efter med avseende på sina fienders antal och styrka, och det skulle varit dem lätt att tränga fram till dem.

Fångarna voro posterade i båda kamrarna, för att vaka över varje inbrottsförsök. Om de lyssnade, hörde de björnarna gå, komma, brumma och med sina ofantliga ramar skrapa mot snömurarna.

Emellertid måste man handla, ty tiden hastade. Altamont beslöt att borra en skottglugg, för att kunna skjuta på sina fiender; inom några minuer hade han gjort ett

slags hål uti ismuren och stack in sin bössa däruti, men knappt hade mynningen av vapnet hunnit ut förr än det med oemotståndlig kraft rycktes ur hans händer, innan han ens hunnit skjuta.

— För fan! Vi äro icke jämnstarka här — utbrast han och skyndade att åter tillstoppa sitt skotthål.

Denna belägenhet hade varat en timme, och ännu hade ingenting inträffat, som lät förutse dess slut. Man diskuterade ännu om utsikterna för ett utfall; de voro klena, då björnarna icke kunde bekämpas var för sig. Hatteras och hans kamrater, som voro angelägna att få ett slut på saken, och, det måste tilläggas, tämligen förbryllade över att på detta sätt hållas fångslade av vilda djur, stodo icke desto mindre i begrepp att försöka ett direkt angrepp, då kaptenen upptänkte ett nytt försvarsmedel.

Han fattade järnspettet, som Johnson begagnade för att laga om elden, och lade det uti kaminelden samt gjorde därpå en öppning i ismuren, dock så att den icke gick tvärs igenom, utan lät en tunn isskorpa bliva kvar på den yttre sidan. Då järnspettet var rödglödgat, yttrade Hatteras till kamraterna, som åsett hans förehavande:

— Denna glödgade järnstång skall tjäna mig att tillbakaslå björnarna, som icke kunna gripa den, och genom skottgluggen blir det lätt att underhålla en jämn eld emot dem, utan att de kunna rycka våra vapen ifrån oss.

— Bra uttänkt! — utropade Bell och ställde sig bredvid Altamont.

Hatteras drog därpå järnspettet ur elden och borrade det hastigt in i muren. Snön, som vid dess beröring bildade ånga, fräste med ett dövande buller. Två av björnarna skyndade dit, fattade uti den glödande stången och

uppgåvo ett ohyggligt tjut, i samma ögonblick som fyra skott smällde efter varandra.

— Träffade! — skrek amerikanen.

— Träffade! — instämde Bell.

— Låt oss börja om igen — sade Hatteras och tillstoppade öppningen för ett ögonblick.

Järnspettet lades åter i elden, och om några minuter var det rött.

Altamont och Bell intogo åter sina platser, sedan de ånyo laddat sina bössor. Hatteras öppnade ånyo sin glugg och införde den glödgade järnstången. Men denna gång hejdades den av en ogenomtränglig yta.

— Fördömt! — utropade amerikanen.

— Vad är det? — frågade Johnson.

— Vad det är! Jo det är, att dessa förbannade djur stapla upp block på block, att de inmura oss i vårt hus och begrava oss levande.

— Det är omöjligt!

— Se själv, järnstången kan ej gå igenom! Detta slutar med att bli löjligt!

Mera än löjligt, det blev oroande. Ställningen förvärrades. Björnarna, såsom särdeles kloka djur, använde detta medel för att kväva sitt rov och staplade upp isblock för att göra all flykt omöjlig.

— Det är hårt! — sade gamle Johnson med mycket förtretad uppsyn. — Om människor behandlade en så, kunde det väl gå an, men björnar!

Från detta ögonblick förflöto två timmar utan att medföra någon ändring i fångarnas belägenhet; planen till ett utfall hade blivit omöjlig, och de nu betydligt ökade murarna utestängde varje buller utifrån. Altamont rörde sig oroligt likt en djärv person, vilken förargar sig över att möta en fara, som går över hans mod. Hatteras

tänkte uteslutande på doktorn och på den högst allvarsamma fara, som hotade honom vid hans återkomst.

— Ack! — utbrast Johnson — om doktor Clawbonny vore här!

— Än sedan! Vad skulle han då göra? — sade Altamont.

— Åh, han skulle nog veta att draga oss ur klämman!

— Huru så? — frågade amerikanen stucken.

— Om jag det visste — svarade Johnson — så behövde jag honom icke. Men jag anar ändock vad råd han nu skulle giva oss.

— Vilket då?

— Att taga litet föda. Det kan icke göra oss någon skada, tvärtom. Eller vad tänker ni, herr Altamont?

— Låt oss äta, om det gör er ett nöje — svarade denne — ehuru vår belägenhet är tämligen ömklig, för att inte säga förödmjukande.

— Jag slår vad — sade Johnson — att vi efter middagen hitta på något medel att komma ut.

Ingen svarade något därpå, utan man satte sig till bords. Johnson, som gått i doktorns skola, försökte att vara filosof i farans stund, men han hade icke stor framgång; hans skämt fastnade honom i halsen. Fångarna började för övrigt känna sig illa till mods; luften blev allt tjockare i denna hermetiskt slutna boning och kunde icke förnyas genom rören på kaminerna, där draget redan var dåligt. Och det var lätt att förutse, att elden skulle slockna inom en ganska kort tid; syret, förbrukat av lungorna och elden, skulle snart lämna rum för kolsyran, vars dödande inflytande är bekant.

Hatteras observerade först denna nya fara, och ville icke dölja den för sina kamrater.

— Då måste vi gå ut till vad pris som helst, — svarade Altamont.

— Ja — svarade Hatteras — men låt oss invänta natten. Vi skola göra ett hål på taket och därigenom förnya vårt luftförråd; därpå tager en utav oss plats vid denna post och skjuter därifrån på björnarna.

— Det är den enda utvägen — sade amerikanen.

Efter denna överenskommelse väntade man blott på ögonblicket att utföra sin plan, och under de följande timmarna sparade icke Altamont på förbannelser över en sådan sakernas ställning, där, som han sade, »människor och björnar uppträdde, men de förra icke spelade den bästa rollen».

FYRTIOFEMTE KAPITLET.

Minan.

Natten inföll, och lampan i salen började redan blekna i den på syre fattiga luften.

Klockan åtta gjorde man sina sista förberedelser. Bössorna laddades omsorgsfullt, och ett hål upptogs på husets tak.

Arbetet därmed hade redan pågått några minuter, och Bell gjorde sin sak bra, då Johnson lämnade sovrummet, där han stod på post och hastigt nalkades sina kamrater med orolig uppsyn.

— Vad fattas er? — frågade kaptenen.

— Mig? Ingenting! — svarade den gamle tveksamt. Men . . .

— Men vad är det då? — sade Altamont.

— Tyst! Hör ni icke besynnerligt buller?

— Varifrån?

— Där inne, det föregår någonting i muren!

Bell upphörde med sitt arbete och lyssnade likasom de övriga.

Ett avlägset buller lät sig förnimmas, vilket tycktes komma från sidoväggen; man gjorde tydligen ett hål uti isen.

— Man krafsar! — sade Johnson.

— Det låter så, — svarade Altamont.

— Björnarna? — gissade Bell.

— Ja, björnarna, — sade Altamont.

— De hava ändrat taktik — återtog Johnson — och avstått från att kväva oss!

— Eller tro de oss redan vara kvävda! — svarade amerikanen, som mer och mer hängav sig åt sin vrede.

— Vi skola bliva anfallna, — sade Bell.

— Nåväl, — svarade Hatteras, — då strida vi liv emot liv.

— För fan! — svor Altamont, — det tycker jag bättre om! För min del har jag haft nog av dessa osynliga fiender; nu får man se varandra och strida!

— Ja, — svarade Johnson, — men icke med bösskott; det är omöjligt, på ett så trångt utrymme.

— Låt gå för yxa eller kniv då!

Bullret ökades och man hörde redan tydligt klornas krafsande; björnarna hade angripit muren just i hörnet, där den sammanhängde med den mot klippan stödda snövallen.

— Djuret, som gräver, — anmärkte Johnson, — är nu icke sex fot ifrån oss.

— Ni har rätt, Johnson, — svarade amerikanen, — men vi hava dock tid att bereda oss på att taga mot det!

Med dessa ord fattade amerikanen sin yxa med ena handen och kniven med den andra; stödd på högra foten och med kroppen tillbakalutad, stod han färdig till anfall. Hatteras och Bell följde hans exempel. Johnson rustade sin bössa i ordning, för den händelse det bleve nödvändigt att begagna eldvapen.

Bullret blev allt starkare; den lösryckta isen kringströddes under de järnhårda klorna.

Slutligen skilde blott en tunn skorpa fienden från motståndarna; plötsligt sprängdes denna skorpa liksom papperet i ett tunnband för en clowns ansträngningar, och en ofantlig svart kropp visade sig i kammarens halvmörker.

Altamont höjde hastigt sin beväpnade arm för att hugga till.

— Håll för Guds skull! — sade en välbekant röst.

— Doktorn, doktorn! — skrek Johnson.

Det var verkligen doktorn, som genom sin egen tyngd rullade in mitt i rummet.

— God dag, mina tappra vänner! — sade han, i det han varsamt reste sig upp.

Kamraterna stodo stumma av häpnad, som snart efterträddes av glädje, och var och en ville trycka den hedersmannen i sina armar. Hatteras var mycket rörd och höll honom länge sluten till sitt bröst; doktorn svarade honom med en varm handtryckning.

— Vad, är det ni, herr doktor! — sade Johnson.

— Just jag, min gamle vän, och jag var mera orolig för ert öde, än ni kunnat vara för mitt.

— Men huru har ni kunnat veta, att vi voro angripna av en hop björnar? — frågade Altamont; — vår största farhåga var att få se er återkomma lugnt till Fort Providence utan att ana faran.

— Åh, jag såg alltsammans! — svarade doktorn; — era bösskott gåvo mig signal. Jag befann mig just då nära lämningarna av Porpoise, klättrade upp på en ishög och såg fem björnar, som förföljde er på nära håll. Ack, vad jag fruktade för er! Men er nedåkning från toppen av kullen och björnarnas tvekan lugnade mig för ögonblicket; jag förstod, att ni haft tid att barrikadera er uti huset. Då närmade jag mig småningom, än krypande, än smygande mellan isstyckena; jag kom fram nära fästet och såg de ofantliga djuren i arbete liksom stora bävrar, huru de packade ihop snön, uppstaplade isblock, med ett ord inmurade er levande. Det var lycka, att de icke föllo på den idén att nedstörta isblock från toppen av konen, ty då hade ni blivit ohjälpligen krossade.

— Men — sade Bell — ni var icke i säkerhet, herr doktor; kunde de icke övergiva platsen och vända om emot er?

— Det tänkte de ej på. Grönlandshundarna, som Johnson lössläppt, kommo flera gånger strövande tämligen nära, men de brydde sig icke om att jaga dem. Nej, de trodde sig säkra om ett läckrare byte.

— Tackar för komplimangen — sade Altamont skrattande.

— Åh, det är ingenting att vara stolt över. Så snart jag fattat björnarnas taktik, beslöt jag att förena mig med er, men jag måste försiktigtvis invänta natten. Vid första tecken till skymning smög jag mig således tyst fram mot vallen på sidan åt krutförrådet. Jag hade nämligen min plan med att välja denna punkt. Jag ville gräva en gång och skred genast till verket samt angrep isen med min kniv, som är ett ypperligt verktyg. I tre timmar har jag arbetat, borrat, grävt, och här är jag nu uthungrad, ryggbruten, men framme likväl . . .

— För att dela vårt öde? — inföll Altamont.

— För att rädda oss alla. Men giv mig en bit skorpa och kött, ty jag dör av hunger!

Snart fördjupade sig doktorns vita tänder uti ett respektabelt stycke salt oxkött, och medan han åt, syntes han hågad att svara på de övrigas frågor.

— Rädda oss! — hade Bell upprepat.

— Utan tvivel — försäkrade doktorn, i det han svarade på samma gång han åt.

— Ja visst — sade Bell — eftersom herr doktorn kommit hit, så kunna vi ju gå härifrån samma väg.

— Ja bevars — svarade doktorn — och lämna fältet fritt för detta hyggliga sällskap, som skall sluta med att upptäcka våra magasin och plundra dem!

— Vi måste stanna här — sade Hatteras.

— Naturligtvis — svarade doktorn, — och likväl befria oss från odjuren.

— Det finnes då ett medel? — frågade Bell.

— Ett säkert medel — bekräftade doktorn.

— Jag sade ju det! — ropade Johnson, gnuggande händerna; — i sällskap med herr doktorn finner jag ingenting förtvivlat, han har alltid någon utväg i sin visdomspåse.

— Åhå! Min stackars påse är rätt tom, men om man undersöker noga . . .

— Doktor — sade Altamont — kunna icke björnarna intränga genom den gång, som ni grävt?

— Nej, jag drog försorg om att öppningen blev säkert tilltäppt; och nu kunna vi gå härifrån till krutdurken, utan att de få en aning därom.

— Gott! Vill ni nu säga oss, vilket medel ni tänker använda för att befria oss från detta besvärliga främmande?

— Ett myckelt enkelt medel, varför ock en del av arbetet redan är undangjort.

— Huru så?

— Ni skall få se det. Men jag glömmer, att jag inte kommit hit ensam.

— Vad menar ni? — frågade Johnson.

— Jag har en följeslagare att presentera för er.

Och med dessa ord framdrog doktorn ur gången kroppen av en nyligen dödad räv.

— En räv! — utbrast Bell.

— Min morgonjakt — svarade doktorn blygsamt — och ni skall få se, att aldrig någon räv kommit bättre till pass.

— Men vad är då äntligen er mening? — frågade Altamont.

— Jag tänker — svarade doktorn — att spränga alla fem björnarna i luften på en gång med hundra skålpund krut.

Alla de närvarande betraktade doktorn med förvåning.

— Men krutet då? — invände man.

— Finns i magasinet.

— Och magasinet?

— Den här gången leder dit. Det är icke utan orsak, som jag grävt mig tio famnar genom snön; jag hade kunnat angripa vallen mycket närmare huset, men jag hade en idé.

— Nå, var tänker ni anlägga denna mina? — frågade amerikanen.

— Mitt för vårt bröstvärn, det vill säga på den avlägsnaste punkt från huset, krutförrådet och magasinen.

— Men huru locka alla björnarna dit på en gång?

— Det åtager jag mig — svarade doktorn. — Men

nu är det nog talat, låtom oss handla; vi hava att gräva en hundra fot lång gång i natt, och det är ett tröttsamt arbete, men på fem man hand skola vi nog gå i land därmed, om vi avlösa varandra. Bell kan börja och under tiden taga vi oss någon vila.

— För tusan — utbrast Johnson — ju mer jag tänker på saken, desto bättre finner jag herr doktorns medel.

— Det är säkert — svarade doktorn.

— Ja, från den stund ni säger det, äro björnarna att anse som döda, och jag tycker mig redan känna deras pälsar på mina axlar.

— Till verket då!

Doktorn fördjupade sig i den mörka gången och Bell följde honom; där doktorn gick fram, voro hans kamrater förvissade att hava gott utrymme. De båda minörerna uppnådde krutförrådet och framträdde mitt ibland de i god ordning uppställda kaggarna. Därefter gav doktorn Bell nödiga anvisningar, varpå timmermannen tog i tu med muren mitt emot den, på vilken bröstvärnet stödde sig, och doktorn återvände till huset.

Bell arbetade en timme och grävde en gång om ungefär tio fots längd, som man kunde passera krypande. Efter denna tids förlopp kom Altamont för att avlösa honom, och uträttade nästan samma arbete på lika lång tid. Snön, som grävdes ur gången, fördes till köket, där doktorn lät den smälta vid elden, för att den skulle taga mindre plats.

Efter amerikanen kom kaptenen, därefter Johnson; och på tio timmar, det vill säga ungefär kl. åtta på morgonen, var gången helt och hållet färdig.

Vid morgonrodnadens första strålar kom doktorn för

att betrakta björnarna genom en glugg, som han gjorde i krutmagasinets vägg.

De envisa djuren hade icke lämnat sin plats; de voro där, gående, kommande, brummande, men över huvud fortsättande sin vakt med exemplarisk ihärdighet, och strövade omkring byggnaden, som försvann under de uppstaplade isblocken. Slutligen kom dock ett ögonblick, då de tycktes hava förlorat tålamodet, ty doktorn såg dem plötsligen kasta undan blocken, som de förut hopat på varandra.

— Gott! — sade han till kaptenen, som befann sig bredvid honom.

— Vad göra de? — frågade han.

— Det ser ut, som de ämnade riva ned sitt verk och tränga fram till oss. Men dröj ett ögonblick! De skola dessförinnan vara förintade. I alla händelser är ingen tid att förlora.

Doktorn smög sig till den punkt, där minan skulle anläggas; där urgrävde han rummet så stort, som den inre bröstvärnssluttningens höjd och bredd tilläto. Snart återstod icke mer på övre delen därav än på sin höjd en fotstjock isskorpa, som man till och med måste stötta under för att den icke skulle rasa.

En stolpe uppställdes stadigt mot granitgrunden; rävens döda kropp fastbands vid toppen därav, och ett långt tåg, bundet vid dess nedre del, upprullades genom gången ända till krutdurken.

Doktorns följeslagare lydde hans instruktioner utan att just begripa dem.

— Här är betet — sade han och pekade på räven.

Till foten av stolpen lät han framrulla en tunna, som kunde innehålla vid pass hundra skålpund krut.

— Och här är minan — tillade han.

— Men — frågade Hatteras — komma vi icke själva att flyga i luften på samma gång som björnarna?

— Nej! Vi äro tillräckligt avlägsnade från explosionsstället; för övrigt är byggnaden solid, och om den rämnar litet, så är det hjälpt med att bygga om den.

— Bra — svarade Altamont; — men huru ämnar ni nu styra till?

— Så här! Genom att draga på detta tåg rycka vi omkull stolpen, som uppehåller isvalvet ovanför minan; rävens lik skall plötsligt visa sig utanför sluttningen, och ni lär väl gärna få medgiva, att de genom lång fasta uthungrade vilddjuren icke skola tveka att störta sig över detta oväntade rov.

— Medgivet!

— Nåväl, i detta ögonblick antänder jag minan och spränger i luften på en gång gäster och måltid.

— Bra, bra! — utbrast Johnson, som följde samtalet med livligt intresse.

Hatteras, som hyste oinskränkt förtroende för sin vän, begärde ingen förklaring, utan väntade; men Altamont ville veta allt från början till slut.

— Doktor — sade han — huru skall ni beräkna stubinens varaktighet med sådan noggrannhet, att explosionen inträffar i rätta ögonblicket?

— Det är mycket enkelt — svarade doktorn — jag beräknar ingenting.

— Ni har då en hundra fot lång stubin?

— Nej.

— Ni ämnar då helt enkelt lägga ut en krutledning?

— Visst icke! Det kunde misslyckas.

— Då måste någon uppoffra sig och tända eld på minan?

— Om det behövs en karl med god vilja — inföll Johnson ivrigt — så erbjuder jag mig med nöje.

— Överflödigt, min hederlige vän — svarade doktorn, räckande handen åt den gamle sjömannen, — våra fem liv äro dyrbara och skola med Guds hjälp sparas!

— Då avstår jag från att gissa — svarade amerikanen.

— Åh — svarade doktorn småleende — om man icke kunde draga sig ur spelet vid detta tillfälle, vad skulle det då gagna till att hava studerat fysik?

— Aha! — sade Johnson strålande av glädje — fysiken!

— Ja! Hava vi icke här en elektrisk stapel och tillräckligt långa ledningstrådar, de samma som vi begagnade till vår fyr?

— Nåväl?

— Nåväl, vi antända minan, när det behagar oss, ögonblickligt och utan fara.

— Hurra! — skrek Johnson.

— Hurra! — instämde de övriga, utan att bry sig om huruvida deras fiender hörde dem eller icke.

Därpå upprullades de elektriska trådarna genom gången ifrån boningshuset ända till minkammaren. Deras ena ända förblev fäst vid batteriet, den andra gick ned uti krutkaggen, båda på kort avstånd från varandra.

Klockan nio på morgonen var allt i ordning. Det var hög tid, ty björnarna fortsatte med ursinnig iver sitt raseringsarbete.

Doktorn ansåg ögonblicket vara kommet. Johnson placerades i krutmagasinet med uppdrag att rycka på tåget, som var bundet om stolpen. Han intog sin post.

— Nu — sade doktorn till sina följeslagare — gören i ordning edra vapen, för den händelse att björnarna icke

skulle bliva dödade i första skottet; ställen er bredvid Johnson och rusen ut genast efter explosionen!

— Överenskommet — svarade amerikanen.

— Nu hava vi gjort allt vad människor kunna göra. Vi hava sökt att hjälpa oss själva; måtte då himlen också hjälpa oss!

Hatteras, Altamont och Bell begåvo sig till krutkammaren. Doktorn stannade ensam vid batteriet.

Snart hörde han på avstånd Johnsons röst, som ropade: Giv akt!

— Allt går bra! — svarade han.

Johnson ryckte hastigt på tåget, som följde med och drog med sig stolpen, varefter han skyndade till gluggen och spejade ut.

Det yttre av bröstvärnets sluttning hade rasat, och rävens kropp syntes ovan spillrorna. Björnarna, i början överraskade, dröjde dock icke att i sluten grupp störta sig över detta nya rov.

— Fyr! — skrek Johnson.

Doktorn öppnade genast den elektriska strömmen mellan sina trådar, och en förfärlig explosion ägde rum; huset vacklade som vid en jordbävning, och murarna rämnade. Hatteras, Altamont och Bell skyndade ut ur krutmagasinet, färdiga att skjuta.

Men deras vapen voro överflödiga; fyra björnar av de fem, indragna uti explosionen, nedföllo i stycken här och där, oigenkännliga, stympade, förbrända, medan den siste flydde halvsvedd så fort han förmådde.

— Hurra! Hurra! Hurra! — ropade doktorns följeslagare, på samma gång denne småleende kastade sig i deras armar.

FYRTIOSJÄTTE KAPITLET.

Polarvåren.

Fångarna voro befriade, och deras glädje tillkännagav sig genom varma demonstrationer och livliga tacksägelser till doktorn. Den gamle Johnson saknade väl något litet björnarnas skinn, som voro brända och obrukbara, men denna saknad inverkade icke särdeles på hans goda lynne.

Dagen användes att reparera snöhuset, som haft stark känning av explosionen. Man befriade det från de isblock, som björnarna uppstaplat, och murarna blevo åter hopfogade. Arbetet gick raskt under ledning av Johnson, vars glada visor muntrade åhörarna.

Följande dagen förändrades temperaturen på ett ovanligt sätt, och efter en plötslig omkastning av vinden steg termometern åter upp till nio grader under fryspunkten. En så betydlig skillnad inverkade livligt på både människor och annat. Den sydliga vinden medförde de första tecknen till polarländernas vår.

Denna relativa värme räckte flera dagar och termometern visade till och med en grad kallt i skydd för vinden; tecken till blidväder visade sig.

Isen började att rämna. Här och där framkvällde några saltvattenstrålar, liknande vattenkonster i en engelsk park, några dagar senare föll regn i ymnighet.

En tät dimma uppsteg från snön; det var också ett gott tecken och de oerhörda snömassornas smältning

syntes nära förestående. Solens bleka skiva färgades något högre och tecknade en vidare krets ovanom horisonten; natten räckte knappt tre timmar.

Ett annat, fastän mindre karakteristiskt kännetecken var, att ptarmiganer, polargäss, brackfåglar, grisslor återkommo i skaror; luften uppfylldes småningom av dövande skri, som de resande ännu erinrade sig från föregående vår. Harar, som jagades med framgång, visade sig på vikens stränder, liksom polarråttan, vars små jordkulor bildade ett system av reguljära celler. Doktorn gjorde sina kamrater uppmärksamma på att nästan alla dessa djur började förlora sitt vita vinterhår eller fjäderbeklädnad för att ikläda sig sin sommardräkt; de »vårades» ögonskenligt, medan naturen lät deras föda skjuta fram i form av mossor, stenbräcka och dvärggräs. Man märkte en hel ny tillvaro tränga sig fram under snön.

Men med de oskadliga djuren återkommo även deras uthungrade fiender; rävar och vargar infunno sig på spaning efter byte och deras sorgliga tjut genljöd under de korta och mörka nätterna.

Vargen i dessa regioner är nära besläktad med hunden; liksom denna skäller han, ofta nog så lika att han kan bedraga de mest övade öron, hörande till hundsläktet; man skulle till och med med kunna säga, att han använder denna list för att locka hundarna till sig och sönderslita dem. Detta förhållande observerades i länderna vid Hudsons bay, och doktorn gjorde samma iakttagelse i Nya Amerika; Johnson tillsåg därför, att draghundarna icke fingo löpa omkring, på det de icke måtte låta narra sig i snaran.

Vad Duk angick, så hade han sett vargar förr och var för klok att gå och kasta sig i deras gap.

Under de närmaste fjorton dagarna jagade man mycket, och förrådet av färskt kött blev rikligt; man sköt rapphöns, ptarmiganer och snö-ortolaner, som gåvo en läcker spis. Jägarna avlägsnade sig icke från Fort Providence; man kunde säga, att allt detta villebråd självmant kom fram för deras bössor och gav genom sin närvaro ett ovanligt liv åt dessa tysta trakter; Victoriabukten visade en ovanlig anblick, som fröjdade ögat.

De närmaste fjorton dagarna, som följde på den stora björnaffären, upptogos av allehanda sysselsättningar. Blidvädret gjorde synbara framsteg: termometern steg till fryspunkten, bäckarna började sorla i ravinerna och tusentals vattenfall bildades på bergssluttningarna.

Doktorn avröjde en acre jord och sådde frön av krasse, syra, cochlearia, detta utmärkta medel mot skörbjugg; redan såg han små gröna blad sticka fram ur jorden, då kölden på en gång och med utomordentlig hastighet åter inträdde såsom herre i sitt rike.

På en enda natt, under en skarp nordlig bris, sjönk termometern ånyo till tjugutvå grader under fryspunkten. Allt frös; fåglar, fyrfotadjur, amfibier försvunno såsom genom förtrollning; sälarnas lufthål tillslötos, rämnorna i isen försvunno, isen återtog sin granithårdhet, och kaskaderna, hämmade i sitt lopp, hängde stelnade utefter bergväggarna.

Det var en fullständig förändring för ögat, som inträffade under natten mellan den 11 och 12 maj; och då Bell på morgonen stack ut näsan i denna bitande köld, var han nära däran att få lämna henne kvar efter sig.

— O, du polarnatur — utbrast doktorn i en ton av missräkning — det var just ett vackert streck! Nå, det hjälpes med att börja på nytt.

Hatteras tog saken mindre filosofiskt, emedan han var

otålig att fortsätta sina upptäckter. Men han måste lugna sig.

— Skola vi få sådant här väder länge? — frågade Johnson.

— Nej, min vän, nej — svarade doktorn; — det är sista slaget av vinterns ramar! Ni begriper nog, att han är hemma här, och man kan svårligen förjaga honom, utan att han gör motstånd.

— Han försvarar sig väl — sade Bell, i det han gned sitt ansikte.

— Ja, men jag borde hava väntat mig det — fortfor doktorn — och icke okunnigt offrat mina frön, så mycket mera som jag kunnat i vanlig ordning driva upp dem bredvid kaminen i köket.

— Huru — sade Altamont — hade ni bort förutse denna temperaturförändring?

— Visserligen, och utan att vara någon trollkarl! Jag skulle satt mina frön under omedelbart skydd av den helige Mamentus, den helige Pancratius och den helige Servatius, vilkas fest infaller den 11, 12 och 13 i denna månad.

— Åh bevars, doktor — utbrast Altamont — vill ni vara god och säga mig, vilket inflytande de tre ifrågavarande helgonen kunna hava på väderleken?

— Ett mycket stort, om man får tro trädgårdsodlare, som kalla dem »de tre ishelgonen».

— Och varför det, om jag får fråga?

— Emedan en periodisk köld vanligen infinner sig i maj månad och detta större temperaturfall har inträffat från den 11 till och med den 13 i denna månad. Det är ett faktum, det är alltsammans.

— Högst eget; men kan man förklara det? — frågade amerikanen.

— Ja, på två sätt: antingen att en stor mängd asteroider vid denna tid på året kommit mellan jorden och solen, eller helt enkelt genom smältning av snömassorna, som därvid nödvändigt absorbera en ganska stor kvantitet värme. Båda skälen äro antagliga. Men måste man obetingat godkänna dem? Det vet jag icke; men om jag icke är säker på förklaringens värde, så hade jag bort vara det på det faktiska i saken och icke genom min glömska fördärvat mina planteringar.

Doktorn sade sant; vare sig av det ena eller andra skälet blev kölden ganska skarp under återstoden av maj månad; jaktfärderna måste avbrytas, icke så mycket för den starka kylan som för den fullständiga frånvaron av allt villebråd; lyckligtvis var förrådet av färskt kött ännu icke på långt när uttömt.

Övervintrarna funno sig således åter dömda till overksamhet; under fjorton dagar, från den 11 till den 25 maj, utmärktes icke deras enformiga liv av mer än en enda händelse, en allvarsam sjukdom, en elakartad strypsjuka, som oförmodat överföll timmermannen. På de starkt uppsvällda körtlarna och den tunna hinna, som beklädde dem, kunde doktorn icke misstaga sig om den förfärliga sjukdomen; men nu befann han sig i sitt element och sjukdomen, som förmodligen icke räknat på honom, blev nu hastigt hävd; behandlingen var mycket enkel och botemedlet icke långt borta; doktorn nöjde sig med att sticka några små isbitar i den sjukes mun; inom några timmar började svullnaden minskas, hinnan försvann, och om tjugufyra timmar var Bell åter på benen.

Man förundrade sig över doktorns botemedel.

— Det här är strypsjukdomarnas förlovade land — svarade han — och läkemedlet måste finnas bredvid sjukdomen.

— Läkemedlet och framför allt läkaren — tillade Johnson, för vilken doktorn började antaga övernaturliga dimensioner.

Under denna tid beslöt doktorn att hava ett avgörande samtal med kaptenen; det gällde att förmå Hatteras att avstå från sin idé att taga vägen åt norr utan någon slup, något slags kanot, ett stycke trä, med ett ord något varmed man kunde komma över havsarmarna eller sunden. Kaptenen, så bestämd i sina planer, hade formellt uttalat sig emot användandet av en farkost, som vore gjord av det amerikanska skeppets lämningar.

Doktorn visste icke rätt, huru han skulle bringa ämnet å bane, och likväl var det av vikt, att denna punkt bleve snart avgjord, ty med juni månad inträdde de långa exkursionernas tid. Efter långt betänkande tog han slutligen en dag Hatteras avsides och sade med sin vanliga uppsyn av mild godhet:

— Hatteras, tror ni, att jag är er vän?

— Bestämt — svarade kaptenen livligt — den bäste, den ende.

— Om jag ger er ett råd — återtog doktorn — ett råd, som ni icke begär av mig, skall ni då anse det oegennyttigt?

— Ja, ty jag vet, att ni aldrig varit ledd av personligt intresse; men vart vill ni komma?

— Vänta, Hatteras, jag har ännu en fråga att framställa. Tror ni mig vara en god engelsman liksom ni och ärelysten för mitt fosterland?

Hatteras kastade en överraskad blick på doktorn.

— Ja — svarade han, i det han sökte med blicken utforska ändamålet med hans fråga.

— Ni vill komma till nordpolen — återtog doktorn.

Jag fattar er ärelystnad, jag delar den, men för att hinna detta mål, måste man göra vad som är nödvändigt.

— Nå väl, har jag icke hittills offrat allt för att lyckas?

— Nej, Hatteras, ni har icke uppoffrat er personliga motvilja, och i detta ögonblick ser jag er färdig att förkasta de oundgängliga medlen för att uppnå polen.

— Ah! ni vill tala om denna slup, om denne man...

— Hör på Hatteras, låt oss tala lugnt, kallt och låt oss granska frågan ur alla synpunkter. Kusten, där vi tillbragt vintern, kan vara avbruten; ingenting bevisar oss att den sträcker sig sex grader i norr; om de upplysningar, som fört er ända hit, bekräfta sig, så böra vi under sommarmånaderna finna en vidsträckt yta av öppet vatten. Nå, huru skola vi bete oss invid den arktiska oceanen, befriad från is och gynnsam för segling, om vi sakna medel att överfara den?

Hatteras svarade icke.

— Vill ni då befinna er några mil från polen utan att kunna komma dit?

Hatteras hade låtit sitt huvud nedsjunka i händerna.

— Låtom oss nu — fortfor doktorn — betrakta frågan ur dess moraliska synpunkt. Jag fattar, att en engelsman offrar sin förmögenhet och sitt liv för att öka Englands ära! Men kan det förminska äran av upptäckten, att en båt, gjord av några plankor, som blivit tagna från ett amerikanskt skepp, ett förlist och värdelöst fartyg, landat vid den nya kusten eller passerat det okända havet? Om ni själv hade i denna trakt träffat på ett övergivet skeppsskrov, skulle ni då tvekat att begagna er därav? Är det icke expeditionens chef, som ensam skördar äran av upptäckten? Och jag frågar er, om ej denna slup, byggd av fyra engelsmän, bemannad med

fyra engelsmän, skulle vara engelsk från kölen till relingen?

Hatteras svarade ännu icke.

— Nej — sade doktorn — låt oss tala öppet, det är icke slupen, som ligger er om hjärtat, utan personen.

— Ja, doktor, ja — svarade kaptenen — denne amerikan, jag hatar honom som en äkta engelsman, denne man, som ödet har slungat i min väg...

— För att rädda er!

— För att fördärva mig! Jag tycker att han trotsar mig, att han talar, som om han vore herre här, att han inbillar sig hålla mitt öde i sina händer och att han anat mina planer. Lade han icke fullkomligt bort masken, då det var fråga om att giva namn åt dessa nya länder? Har han någonsin tillstått, vad han skulle uträtta under dessa breddgrader? Ni kan icke betaga mig en tanke, som dödar mig, nämligen att denne man är chef för en upptäcktsexpedition, utsänd av Unionsregeringen.

— Och om så skulle vara, Hatteras, vem bevisar, att denna expedition sökte att uppnå polen? Kan icke Amerika lika väl som England försöka att finna nordvästpassagen? I alla händelser är Altamont helt och hållet okunnig om edra planer, ty varken Johnson, Bell eller ni eller jag hava yttrat ett enda ord därom i hans närvaro.

— Nåväl, må han alltid förbliva i okunnighet om dem.

— Han skall slutligen nödvändigt lära känna dem, ty vi kunna icke lämna honom ensam här!

— Varför icke? — frågade kaptenen med en viss häftighet; — kan han icke bo i Fort Providence?

— Därtill skall han icke samtycka, Hatteras; och sedan, att övergiva denne man, som vi icke skulle vara säkra att återfinna på hemvägen, det skulle vara mera än oförståndigt, det vore omänskligt! Altamont skall

följa med, han måste följa med! Men som det är onödigt att nu ingiva honom idéer, som han icke har, så skola vi icke säga honom något, utan bygga en slup, som att döma efter utseendet är bestämd för att undersöka dessa nya kuster.

Hatteras kunde icke besluta sig för att gå in på sin väns idéer, och doktorn väntade på ett svar, som icke kom.

— Och om denne man vägrade att samtycka till sitt fartygs styckande? — frågade äntligen kaptenen.

— I sådant fall är ni uti er goda rätt; ni bygger slupen trots hans motstånd, och han har ingenting vidare att påstå.

— Give då himlen, att han måtte vägra; — utropade Hatteras.

— Men före en vägran — svarade doktorn — måste gå en begäran, och den åtager jag mig att framställa.

Samma afton vid supén förde doktorn verkligen samtalet på vissa exkursionsplaner för sommarmånaderna, i ändamål att undersöka kusterna.

— Ni, Altamont, kommer väl med oss, förmodar jag?

— Naturligtvis — svarade amerikanen; — man måste väl veta, huru långt detta Nya Amerikas land sträcker sig.

Hatteras betraktade sin rival stadigt, medan han yttrade dessa ord.

— Och för sådant ändamål — återtog Altamont — måste man göra det bästa möjliga bruk av P o r p o i s e s spillror; låtom oss därför bygga en stark slup, som kan bära oss långt bort.

— Ni hör, Bell — sade doktorn livligt; — i morgon dag skola vi gripa verket an.

FYRTIOSJUNDE KAPITLET.

Nordvästpassagen.

Nästa morgon begåvo sig Bell, Altamont och doktorn till P o r p o i s e. Virke fattades icke; tremastarens gamla slup, som blivit sönderslagen av isen, kunde ännu lämna de förnämsta delarna till den nya. Timmermannen började genast arbetet; man behövde en farkost, som kunde hålla sjön och på samma gång var tillräckligt lätt att kunna transporteras på släde.

Under de sista dagarna av maj månad höjde sig temperaturen; termometern steg upp till fryspunkten, våren återkom, på allvar denna gång, och övervintrarna kunde avlägga sin vinterdräkt. Regn föll ofta, och snön började snart att göra sig till godo de minsta sluttningar för att försvinna under form av vattenfall och kaskader.

Hatteras kunde icke undertrycka sin belåtenhet, då han såg isfältet giva de första tecknen till upplösning. Öppet vatten, det var friheten för honom!

Om hans föregångare bedrogo sig eller icke i den stora frågan om polarbassängen, var vad han hoppades inom kort få veta. Därpå berodde hela framgången av hans företag.

En afton efter en tämligen varm dag, varunder symtomen till isens upplösning gåvo sig tydligare tillkänna, förde han samtalet på det intressanta ämnet om ett öppet hav.

Han upprepade den bekanta serien av sina argument, och fann som vanligt i doktorn en varm anhängare av sin lära; och hans slutsatser saknade icke riktighet.

— Det är tydligt — sade han — att om oceanen befriar sig från isen framför Victoriabukten, dess södra del likaledes skall bliva fri ända till Nya Cornwallis och Queens kanal. Penny och Belcher hava sett den sådan, och de hava säkert sett rätt.

— Jag tror som ni, Hatteras — svarade doktorn — och ingenting berättigar att draga dessa ryktbara sjöfarandes sanningsenlighet i tvivelsmål; man sökte förgäves förklara deras upptäckt som en verkan av reflex, men de visade sig alltför bestämda för att icke vara säkra på sin sak.

— Så har jag alltid tänkt — sade Altamont, som nu deltog i samtalet; — polarbassängen sträcker sig icke allenast åt väster, utan även åt öster.

— Man kan verkligen antaga det — svarade Hatteras.

— Man bör antaga det — återtog amerikanen — ty detta öppna hav, som kaptenerna Penny och Belcher sågo nära kusten av Grinnells land, såg även Kanes löjtnant, Morton, i det sund som bär den djärve vetenskapsmannens namn.

— Vi äro icke uti Kanes farvatten — svarade Hatteras torrt — och kunna följaktligen icke kontrollera förhållandet.

— Men det är åtminstone antagligt — sade Altamont.

— Visserligen — sade doktorn som ville undvika en onyttig diskussion. — Vad Altamont tror måste vara sanning. Så vida ej de omgivande ländernas beskaffenhet är olika, så visa sig samma företeelser under samma latituder. Därför tror även jag på ett öppet hav i öster såväl som i väster.

— I alla händelser är det av ingen vikt för oss — sade Hatteras.

— Det vill jag icke säga, Hatteras — återtog ameri-

kanen, som började bliva het till följd av kaptenens låtsade liknöjdhet — det kunde verkligen äga en viss betydelse för oss.

— När då, om jag får fråga?

— Då vi skola tänka på återfärden.

— På återfärden! — utropade Hatteras. — Vem tänker på den?

— Ingen — svarade Altamont — men en gång skola vi väl stanna någonstädes, förmodar jag.

— Var då? — frågade Hatteras.

För första gången blev nu denna fråga direkt framställd till amerikanen. Doktorn skulle velat giva en av sina armar för att kunna tvärt göra slut på samtalet.

Altamont svarade icke, och kaptenen upprepade sin fråga enträget: — Var då?

— Där vi nu äro! — svarade amerikanen lugnt.

— Och vem vet det? — svarade doktorn försonande.

— Jag påstår därför — återtog Altamont — att om vi vilja draga nytta av polarbassängen för att återvända, så kunna vi försöka hinna Kanes hav; det skulle föra oss mera direkt till Baffinsviken.

— Tror ni det? — frågade kaptenen ironiskt.

— Det tror jag, likasom jag tror, att om någonsin dessa nordliga hav bliva farbara, så skall man begiva sig dit på rakaste vägen. Det var en stor upptäckt doktor Kane gjorde!

— Verkligen? — utbrast Hatteras, bitande sig i läpparna, så att de blödde.

— Ja — sade doktorn — det kan man icke neka, och man måste erkänna vars och ens förtjänst.

— Utan att räkna — återtog den envise amerikanen — att före denne ryktbare sjöman, ingen framträngt så långt mot norr.

— Jag vill dock tro — anmärkte Hatteras — att engelsmännen numera hava framsteg framför honom!

— Och amerikanerna! — tillade Altamont.

— Amerikanerna! — utropade Hatteras.

— Vad är då jag? — frågade Altamont stolt.

— Ni är — svarade Hatteras med en med möda behärskad röst — ni är en man, som vill tilllmäta slumpen och vetenskapen lika stor andel av ära! Er amerikanske kapten trängde fram långt i norr, men endast slumpen...

— Slumpen! — utropade Altamont. — Vågar ni säga, att icke Kane har sin energi och sin lärdom att tacka för denna stora upptäckt?

— Jag säger — svarade Hatteras — att namnet Kane icke lönar mödan att nämna i ett land, som uppvisar en Parry, en Franklin, Ross, Belcher, Penny, i dessa hav, som upplåtit nordvästpassagen för engelsmannen Mac-Clure...

— Mac-Clure! — inföll amerikanen livligt. — Ni anför honom och opponerar er mot slumpens lyckträffar? Var det icke uteslutande slumpen, som gynnade honom?

— Nej — svarade Hatteras allt hetare — nej! Det var hans mod, hans ihärdighet att tillbringa fyra vintrar mitt ibland isen...

— Det tror jag nog — avbröt amerikanen — han var instängd, han kunde icke återvända och slutade med att övergiva sitt skepp I n v e s t i g a t o r, för att återkomma till England.

— Mina vänner... — sade doktorn.

— För övrigt — återtog Altamont avbrytande — låt oss lämna mannen och se på resultatet. Ni talar om nordvästpassagen; nåväl, den återstår ännu att finna!

Hatteras störtade upp vid dessa ord; aldrig hade en

mera retsam fråga uppstått mellan två rivaliserande nationaliteter.

Doktorn försökte ännu en gång att medla.

— Ni har orätt, Altamont — sade han.

— Ingalunda! Jag vidhåller min mening — återtog den envise. — Nordvästpassagen återstår ännu att finna, att befara. Om ni tycker bättre om det! Mac-Clure har icke gjort det, och intill denna dag har icke något fartyg, utgånget från Behrings sund, ankommit till Baffinsviken.

Rent ut talat var det ett obestridligt faktum. Vad kunde man svara amerikanen.

Emellertid steg Hatteras upp och sade:

— Jag ämnar icke tillåta, att en engelsk kaptens ära angripes längre i min närvaro!

— Ni tillåter icke! — svarade amerikanen likaledes uppstigande. — Men fakta äro klara, och er förmåga räcker icke till att omintetgöra dem.

— Huru! — utropade Hatteras, blek av vrede.

— Mina vänner — återtog doktorn — en smula lugn! Vi diskutera en vetenskaplig punkt.

Den gode Clawbonny ville icke höra annat än en vetenskaplig diskussion, där en amerikans och en engelsmans hat voro med i spelet.

— Fakta, dem skall jag säga er — återtog Hatteras hotande och ville icke längre lyssna till samtalet.

— Men jag vill tala! — svarade amerikanen.

Johnson och Bell visste icke längre, huru de skulle bete sig.

— Mina herrar — sade doktorn med eftertryck — tillåten mig att taga ordet! Jag vill det — sade han — fakta äro bekanta för mig som för er, bättre till och med, och ni måste medgiva, att jag kan tala därom utan partiskhet.

— Ja, ja! — svarade Bell och Johnson, som voro oroliga för den vändning, som samtalet tog, och bildade en majoritet till doktorns förmån.

— Fortfar, herr doktor — sade Johnson — herrarna skola lyssna till er, och det skall giva oss upplysning.

— Tala då! — sade amerikanen.

Hatteras återtog sin plats, i det han gav ett tecken till samtycke, och lade armarna i kors över bröstet.

— Jag skall berätta er fakta i hela deras sanning — sade doktorn — och ni kunna rätta mig, mina vänner, om jag förbigår eller förändrar någon detalj.

— Vi känna er, herr doktor — svarade Bell — och ni kan berätta utan fruktan.

— Här är kartan över polarhaven— återtog doktorn, som stigit upp för att söka fram nödiga handlingar — det är lätt att där följa Mac-Clures kryssning, och ni kunna själva döma med kännedom om saken.

Doktorn utbredde på bordet en av dessa ypperliga kartor, som blivit utgivna på engelska amiralitetets befallning, och som omfattade de senast gjorda upptäckterna i de arktiska regionerna. Därpå fortsatte han i följande ordalag:

— År 1848 utsändes, som ni veta, två skepp, Herald, kapten Kellet, och Plower, kapten Moore, till Behrings sund för att där söka finna spår efter Franklin; deras undersökningar blevo fruktlösa. 1850 förenade sig med dem Mac-Clure, som kommenderade Investigator, på vilket fartyg han nyss förut gjort 1849 års expedition under James Ross' befäl. Han åtföljdes av sin chef kapten Collinson, som förde Entreprise; men han hann i förväg och förklarade, då han kommit till Behrings sund, att han icke skulle vänta längre, att han skulle resa

ensam på sitt eget ansvar, och, märk väl, Altamont, att han skulle upptäcka Franklin eller passagen.

Altamont gav icke något tecken varken till bifall eller ogillande.

— Den 5 augusti 1850 — återtog doktorn — efter att ännu en gång haft beröring med P l o w e r, fördjupade sig Mac-Clure i de östra haven på en nästan obekant väg. Sen, att här finnes knappt något land antytt på kartan. Den 30 augusti upptäckte den unge officern Cap Bathurst; den 6 september träffade han på Barings land, som han sedan fann utgöra en del av Banks land, och sedermera Prince Alberts land; då tog han beslutsamt vägen genom detta långsträckta sund, som skiljer dessa båda stora öar, och som han kallade Prinsens av Wales sund. Följen i tankarna den modige seglaren dit in. Han hoppades komma ut i Melville-bassängen, som vi hava överfarit, och hade skäl att hoppas det; men vid yttersta ändan av sundet lade isen ett oöverstigligt hinder i vägen. Hejdad i sin färd övervintrade då Mac-Clure från 1850 till 1851, och under denna tid gick han rakt över bankisen för att förvissa sig om sundets kommunikation med Melvilles bassäng.

— Ja — sade Altamont — men han gick inte över den.

— Vänta! — sade doktorn. — Under denna vintersejour genomströvade Mac-Clures officerare de angränsande kusterna: Cresswell Barings land, Haswelt Prince Alberts land i söder och Wynniat Cap Walker i norr. Vid första islossning i juli försökte Mac-Clure för andra gången att föra I n v e s t i g a t o r in uti Melvilles bassäng, han kom den på tjugu mil nära, endast tjugu mil, men vindarna förde honom oemotståndligt mot söder, utan att han kunde besegra hindret. Då beslöt han sig för att åter gå utför Prinsens av Wales sund och segla runt om

Banks land för att försöka i väster vad han icke lyckats göra i öster. Han vände och såg den 18 Cap Kellet och den 19 Prince Alfreds udde två grader högre; och därpå blev han efter en förfärlig kamp mot isbergen instängd i Banks kanal vid inloppet till denna labyrint av sund, som leda till Baffinsviken.

— Men han kunde icke komma över dem — avbröt Altamont.

— Vänta litet, och hav tålamod som Mac-Clure! Den 26 september tog han vinterkvarter i Mercyviken på norra kusten av Banks land och stannade där till 1852. April kom, och Mac-Clure hade icke proviant för mer än aderton månader. Han ville dock icke återvända, utan avreste, överfor på släde Banks sund och anlände till Melvilles ö. Följen honom! Han hoppades att på dessa kuster finna kapten Austins skepp utsända, honom till mötes genom Baffinsviken och Lancasters sund; den 28 april besökte han Winter-Harbour på samma punkt där Parry övervintrade trettio år förut, men intet fartyg fanns. Men i en cairn upptäckte han ett dokument, varav han inhämtade, att Mac-Clintock, Austins löjtnant, passerat fram där föregående år och vänt om. Där en annan skulle förtvivlat, uppgav ej Mac-Clure hoppet. På vinst och förlust nedlade han i stenkumlet ett nytt dokument, varuti han tillkännagav sin avsikt att återkomma till England genom nordvästpassagen, som han upptäckt, seglande genom Lancasters sund och Baffinsviken. Om man icke vidare hör talas om honom, så är skälet därtill, att han blivit bortdriven norr- eller västerut från Melvilles ö, varefter han återkom, lika modig, för att i Mercybukten göra en tredje övervintring från 1852 till 1853.

— Jag har aldrig satt hans mod i fråga — inföll Altamont — men väl hans framgång.

— Låt oss följa honom vidare — sade doktorn. — I mars månad reducerad till två tredjedels ration i följd av en mycket sträng vinter, varunder villebråd saknades, beslöt Mac-Clure att hemskicka hälften av sin besättning till England, antingen genom Baffinsviken eller Mackenziefloden och Hudsonviken; den andra hälften skulle hemföra Investigator till Europa. Han utvalde de minst kraftfulla, för vilka en fjärde övervintring skulle varit fördärvlig; allt var färdigt för deras avresa, som var bestämd till den 15 april, då Mac-Clure, under en utflykt på isen med sin löjtnant Creswell, den 6 april observerade en man komma springande och gestikulerande från norr, och denne befanns vara löjtnant Pim från Herald, löjtnant hos samme kapten Kellet, som han två år förut lämnat i Behringssundet, såsom jag i början meddelade er. Då Kellet kom till Winter-Harbour, hade han funnit det dokument, som Mac-Clure på vinst och förlust lämnat efter sig; efter att sålunda hava erfarit hans belägenhet uti Mercybukten, skickade han sin löjtnant Pim den djärve kaptenen till mötes. Löjtnanten beledsagades av en avdelning sjömän från Herald, bland vilka befann sig en fransk löjtnant, monsieur de Bray, vilken tjänstgjorde som volontär uti kapten Kellets stab. Ni betvivlar väl icke detta möte mellan våra landsmän?

— Ingalunda — svarade Altamont.

— Nåväl, låtom oss se till vad som vidare inträffade, och om denna nordvästpassage verkligen blivit genomfaren. Märk, att om man sammansätter Parrys upptäckter med Mac-Clures, så skall man finna, att Amerikas arktiska kuster blivit kringseglade.

— Icke av ett enda fartyg — svarade Altamont.

— Nej, men av en enda man. Låt oss fortsätta. Mac-

Clure ville besöka kapten Kellet på Melvilles ö; på tolv dagar färdades han de etthundrasjuttio mil, som skilde Mercybukten från Winter-Harbour; han överenskom med chefen på *Herald* att skicka till honom sina sjuka och återvända till sitt skepp; andra skulle trott sig hava gjort nog i Mac-Clures ställe, men den oförskräckte unge mannen ville ännu längre fresta lyckan. Då — och här påkallar jag er uppmärksamhet — lämnade hans löjtnant Creswell Mercybukten, med de sjuka och svaga från *Investigator*, uppnådde Winter-Harbour, varifrån han, efter en resa om fyrahundrasjuttio mil över isen, den 2 juni framkom till ön Beechey, och några dagar därefter inskeppade sig på *Phœnix* med tolv man.

— Där jag då tjänade — sade Johnson — under kapten Inglefield, och vi återkommo till England.

— Och den 7 oktober 1853 — återtog doktorn — anlände Creswell till London, efter att hava genomfarit hela den sträcka som ligger mellan Behringssund och Cap Farewell.

— Nåväl — sade Hatteras — kan man kalla det att »hava passerat»?

— Ja — svarade Altamont — men efter att hava tillryggalagt fyrahundrasjuttio mil på isen.

— Nå, vad gör det?

— Allt — svarade amerikanen. — Har Mac-Clures skepp gjort genomfarten?

— Nej — svarade doktorn — ty efter en fjärde övervintring nödgades Mac-Clure övergiva det mitt ibland isen.

— Nåväl, vid en sjöresa är det fartyget och icke människan som passerar. Om nordvästpassagen någonsin bliver farbar, så skall det vara för fartyg och icke för

slädar. Fartyget måste således verkställa resan eller, i brist därav, slupen.

— Slupen — utropade Hatteras, som fann en tydlig avsikt i amerikanens ord.

— Altamont — skyndade doktorn att säga — ni gör där en barnslig skillnad, och i det avseendet giva vi er alla orätt.

— Det är icke svårt för er, mina herrar — svarade amerikanen — ni äro fyra mot en. Men det hindrar icke mig att vidhålla min åsikt.

— Behåll den då — ropade Hatteras — och göm den så väl, att man icke hör den vidare.

— Och med vad rätt talar ni till mig på detta sätt? — återtog amerikanen ursinnig.

— Med min rättighet som kapten — svarade Hatteras förbittrad.

— Står jag då under edra order? — frågade Altamont.

— Utan tvivel, och olycklig ni, om...

Doktorn, Johnson och Bell lade sig emellan. Det var hög tid, ty de båda fienderna mötte varandra med hotande blickar. Doktorn kände sig mycket upprörd.

Efter några försonande ord gick emellertid Altamont, visslande på den nationella »Yankee-Doodle», till sängs och yttrade icke ett ord vidare, antingen han sov eller icke.

Hatteras gick ut och promenerade med stora steg; han kom icke tillbaka förr än om en timme, och lade sig utan att hava yttrat ett ord.

FYRTIOÅTTONDE KAPITLET.

Det nordliga Arkadien.

För första gången gick icke solen ned, den 29 maj; dess skiva strök tätt efter randen av horisonten, knappt snuddade vid den och höjde sig strax ånyo; man började en period av tjugufyra timmars dygn. Följande dagen syntes den strålande stjärnan omgiven av en praktfull ring, en i alla regnbågens färger lysande cirkel. Den ofta återkommande företeelsen av dessa fenomen tilldrog sig doktorns uppmärksamhet, och han glömde aldrig att anteckna deras datum, dimensioner och utseende; det som han denna gång observerade företedde genom sin elliptiska form ännu föga bekanta förhållanden.

Snart inställde sig åter hela det skrikande sällskapet av fåglar; skaror av trappar och Canadagäss, kommande från Floridas eller Arkansas avlägsna nejder, svävade med en förvånande snabbhet mot norden och medförde våren på sina vingar. Doktorn lyckades skjuta några utav dem ävensom tre eller fyra tidiga tranor, till och med en ensam svan.

Emellertid smälte snön på alla håll under solens inverkan. Saltvattnet, som utgöts på isfältet genom sprickor och sälarnas lufthål, påskyndade dess upplösning; blandad med havsvatten bildade isen en oren massa, som nordpolsfarare giva namnet »slush». Stora träsk bildade sig på det intill bukten gränsande landet, och den från snö fria marken tycktes skjuta upp som en produkt av polarvåren.

Nu började doktorn åter sina planteringar; frön fattades honom icke; dessutom överraskades han av att se ett slags syra tränga fram av sig själv mellan de torra stenarna, och han beundrade denna naturens skapande kraft, som fordrar så litet för att uppenbara sig. Han sådde krasse, vars unga skott tre veckor senare redan hade en tums längd.

Även ljungen började blygt visa sina små blommor, nästan färglösa eller av en obestämd ljusröd färg, vilken tycktes av någon oskicklig hand hava blivit utspädd med för mycket vatten. Med ett ord, Nya Amerikas flora lämnade åtskilligt att önska, men åsynen av denna sparsamma och liksom skygga vegetation gladde dock ögat, den utgjorde allt vad solens svaga strålar kunde skänka, den sista hågkomsten av försynen, som icke helt och hållet glömt bort dessa avlägsna trakter.

Omsider började det bliva riktigt varmt. Den 15 juni observerade doktorn, att termometern visade fjorton graders värme; han ville knappt tro sina ögon, men han måste dock låta övertyga sig. Landet förändrade utseende; otaliga brusande kaskader nedstörtade från de av solen smekta bergspetsarna; isen brast sönder, och den stora frågan om ett öppet hav skulle omsider bliva avgjord. Luften uppfylldes av lavinernas buller, som störtade från höjderna ned till ravinernas botten, och isfältens brakande åstadkom ett dövande dån.

Man företog en expedition till Johnsons ö, som i själva verket icke var något annat än en obetydlig holme, öde och tom; men den gamle sjömannen var därför icke mindre förtjust över att hava givit sitt namn åt dessa i havet utkastade berg. Han ville till och med inrista det i en hög klippa och höll på att bryta halsen av sig.

Under sina promenader hade Hatteras noggrant stu-

derat landet ända bortom Cap Washington; snösmältningen förändrade landskapet betydligt, och raviner och kullar visade sig, där den vidsträckta vita vinterduken syntes betäcka jämna slätter.

Huset och magasinen hotade att upplösas, och man måste ofta återställa dem i gott skick; lyckligtvis är 14 graders värme ganska sällsynt under dessa breddgrader, vilkas medeltemperatur knappt går över fryspunkten.

Omkring den 15 juni var arbetet med slupen redan betydligt framskridet och såg ganska lovande ut. Under det Bell och Johnson arbetade på dess byggande, anställde man några större jakter, som lyckades väl. Man kom i tillfälle att skjuta renar, vilka djur äro särdeles svåra att nalkas, men Altamont begagnade samma metod som indianerna i hans fädernesland: han kröp på marken, användande sin bössa och sina armar så, att de skulle föreställa hornen på ett av dessa skygga djur, och sedan han på detta sätt hunnit inom skotthåll, kunde han träffa dem med ett säkert skott.

Men det förnämsta villebrådet, myskoxen, som Parry fann i talrika hjordar på Melvilles ö, tycktes icke besöka stränderna kring Victoriabukten. En långväga exkursion beslöts därför, såväl för att jaga detta djur som för att undersöka landet österut; Hatteras ämnade icke framtränga mot polen genom denna del av kontinenten, men doktorn hade icke något emot att få ett allmänt begrepp om landet. Man beslöt sig således för någon punkt öster om Fort Providence. Altamont räknade på jakt, och Duk var naturligtvis självskriven deltagare.

Den 17 juni lämnade de tre jägarna Doctor's-House klockan sex på morgonen i vackert väder, och termometern visade 5 grader varmt i en lugn och ren atmosfär, var och en beväpnad med en dubbelbössa, yxa och iskniv

samt åtföljda av Duk; de voro utrustade för en expedition, som kunde räcka två eller tre dagar, och medförde proviant i förhållande därefter.

Klockan åtta på morgonen hade Hatteras och hans båda kamrater tillryggalagt en sträcka av ungefär sju mil. Ingen levande varelse hade ännu kommit och lockat ett skott ur deras bössor, och deras jakt hotade att förvandlas till en helt vanlig utflykt.

Det nya landet företedde vidsträckta slätter, som förlorade sig bortom synkretsen; ofantliga snöbäckar fårade dem i stort antal, och betydliga kärr, med en orörlig yta, glänste under solens sneda strålar. De upplösta isbäddarna lämnade för foten en mark, tillhörande den stora avdelningen av uppslammade trakter, som bildas genom vattnets inverkan och äro så vitt utsträckta över jordens yta.

Man såg dock några erratiska block av en natur, mycket främmande för den jord, de betäckte, och vilkas närvaro var svår att förklara; men skifferartade stenar och åtskilliga kalkjordsprodukter påträffades i överflöd, framför allt ett slags besynnerliga, genomskinliga, ofärgade kristaller, som ägde den isländska spatens egendomliga ljusbrytning.

Ehuru man icke jagade, hade doktorn dock icke tid att sysselsätta sig med geologien; han kunde icke tillfredsställa sin vetgirighet annat än i förbigående, ty hans följeslagare gingo raskt. Emellertid undersökte han terrängen och pratade så mycket som möjligt, ty utan honom skulle en fullkomlig tystnad varit rådande bland den lilla truppen. Altamont hade ingen håg att tala vid kaptenen, som icke ville svara honom.

Mot klockan tio på morgonen hade jägarna hunnit omkring tolv mil österut; havet dolde sig nedanom hori-

sonten, och doktorn föreslog en rast för att äta frukost. Måltiden intogs hastigt och om en halv timme fortsattes åter marschen.

Marken sänkte sig i sakta sluttningar; några fläckar av snö, som blivit bevarade antingen genom sitt läge eller genom bergets sluttningar, gåvo den ett vitskummigt utseende; man skulle kunnat likna det vid vågor, som bröto sig på öppna havet för en frisk bris.

Trakten visade beständigt slätter utan vegetation, som ingen levande varelse syntes någonsin hava besökt.

— Det är avgjort, — sade Altamont till doktorn, — att vi icke äro lyckliga på våra jakter; jag medger, att landet erbjuder få resurser för djuren; men polarländernas villebråd har icke rättighet att vara kinkigt och skulle kunna visa sig artigare mot jägare.

— Låt oss icke misströsta — svarade doktorn; — sommaren har knappt börjat, och om Parry träffat på många olika djur på Melvilles ö, så finnes icke något skäl, varför vi ej skulle finna några här.

— Vi äro dock längre norrut, — svarade Hatteras.

— Visserligen, men »norr» är blott ett ord i denna fråga; det är köldpolen, som man måste taga i betraktande, det vill säga denna isfyllda oändliga rymd, mitt i vilken vi övervintrat med F o r w a r d; i samma mån som vi komma längre åt norr, avlägsna vi oss från den kallaste delen av jorden; vi böra således ovanom densamma återfinna vad Parry, Ross och andra seglare påträffat nedanför.

— Emellertid, — sade Altamont med en saknadens suck, — hava vi hittills mera varit resande än jägare.

— Tålamod! — svarade doktorn. — Landet börjar småningom förändras, och jag skulle mycket förundra

mig, om vi komma att sakna villebråd i ravinerna, där vegetationen bör hava utväg att smyga sig fram.

— Man måste medgiva, — svarade amerikanen, — att vi genomtåga en obeboelig och obebodd trakt!

— Ja, obeboelig är ett vidsträckt ord, — svarade doktorn, — jag tror icke på obeboeliga trakter. Genom uppoffringar och arbete av generation efter generation samt med jordbruksvetenskapens alla resurser, skulle människan slutligen göra till och med ett sådant land fruktbart.

— Tror ni det? — inföll Altamont.

— Utan tvivel, om ni komme till de sedan jordens första dagar ryktbara trakterna, till de platser, där Tebe stod, Ninive och Babylon funnos, i dessa våra förfäders rika ängder, skulle det förekomma er omöjligt, att människor någonsin kunnat leva där, och själva atmosfären är fördärvad efter de mänskliga varelsernas försvinnande. Det är naturens allmänna lag att göra de trakter ohälsosamma och ofruktbara, där icke längre människor uppehålla sig. Kommen ihåg, att det är människan, som själv skapat sitt land genom sin närvaro, sina vanor, sin industri, jag vågar säga genom sin andedräkt. Hon modifierar småningom jordens utdunstningar och de atmosfäriska villkoren samt gör dem hälsosamma just därigenom, att hon andas. Må det finnas obebodda trakter, alltför gärna, men aldrig obeboeliga!

Jägarna fortsatte oavbrutet sin väg under dylika naturhistoriska samtal och kommo på detta sätt till en vidsträckt dalgång, varigenom en nästan upptinad bäck slingrade sig; dess läge mot söder hade vid stränderna framlockat en viss vegetation. Marken visade en ordentlig åtrå att odlas, och med några tum matjord skulle den

icke begärt bättre än att bliva bärande. Doktorn märkte dessa uppenbara tendenser.

— Se, — sade han, — skulle icke noga räknat några företagsamma kolonister kunna slå sig ned i denna dal? Med flit och ihärdighet skulle de göra något helt annat därav, visserligen icke de tempererade zonernas fält, det säger jag icke, men dock ett presentabelt landskap. Om jag icke misstager mig, så ha vi här till och med några fyrbenta invånare. De skälmarna känna till de goda platserna!

— Det är minsann polarharar, — utropade Altamont och spände sin bössa.

— Håll, — inföll doktorn, — håll, ni passionerade jägare! De stackars djuren tänka icke nu på att fly. Låt dem hållas; de komma till oss.

Tre eller fyra unga harar, som hoppade i den låga ljungen och den färska mossan, nalkades verkligen de tre männen, vilkas närvaro de icke tycktes frukta. De kommo emot dem med en enfaldig uppsyn, som knappt förmådde avväpna Altamont.

Snart voro de mellan fötterna på doktorn, som smekte dem med handen sägande:

— Varför hälsa dem med bösskott, som komma för att begära att bliva smekta? Dessa små djurs död är oss ju alldeles onyttig!

— Ni har rätt, doktor, — svarade Hatteras; — vi måste skänka dem livet.

— Och dessa ptarmiganer, som flyga emot oss, — utbrast Altamont, — samt de där andra, som kliva fram så gravitetiskt på sina långa styltor!

En hel befjädrad skara kom emot jägarna utan en aning om den fara, som doktorns närvaro nyss avlägs-

nat. Till och med Duk förblev lugn och försjunken i förundran.

Det var en egendomlig och livande anblick att se dessa vackra djur springa, hoppa och flaxa utan misstroende; de satte sig ned på doktorns axlar, de lade sig vid hans fötter, de erbjödo självmant att låta sig smekas, och de tycktes göra sitt bästa för att hos sig emottaga dessa okända gäster; de talrika fåglarna utstötte glada skri, kallande på varandra, och flera kommo från olika punkter av ravinen; doktorn liknade en verklig djurtjusare. Jägarna fortsatte sin väg uppåt bäckens fuktiga bräddar, åtföljda av detta förtroliga sällskap, och upptäckte vid en krökning i dalen en hjord av åtta eller tio renar, som avbetade några under snön halvt framkomna lavar, förtjusande djur att skåda, behagfulla och lugna, med greniga horn, vilka honorna uppburo lika stolt som hannarna; deras till utseendet ulliga hår utbytte redan sin vinterliga vithet mot sommarens bruna och gråaktiga färg, och de syntes icke mera rädda eller mindre tama än hararna eller fåglarna i detta fredliga land. Sådant måste den första människans förhållande hava varit till de första djuren i världens första dagar.

Jägarna kommo mitt ibland hjorden, utan att denna hade tagit ett enda steg för att fly; denna gång hade doktorn mycken möda att lägga band på Altamonts jaktlusta. Amerikanen kunde icke med lugn se detta präktiga villebråd, utan att blodtörsten steg honom åt huvudet. Hatteras betraktade med rörd uppsyn dessa tama djur, som kommo att gnida sina nosar mot kläderna på den mot alla levande varelser vänliga doktorn.

— Men hava vi då icke, — sade Altamont, — kommit hit för att jaga?

— För att jaga myskoxar, — svarade doktorn, —

men ingenting annat. Vi skulle icke kunna använda detta byte. Våra förråd äro tillräckliga; låt oss därför njuta den vackra anblicken av människan, som deltager i dessa skygga djurs förlustelser utan att ingiva dem någon fruktan!

— Det bevisar, att de aldrig sett människor, — sade Hatteras.

— Uppenbarligen, — svarade doktorn, — och av denna iakttagelse kan man draga den slutsatsen, att dessa djur icke äro av amerikanskt ursprung.

— Huru så? — frågade Altamont.

— Om de vore födda på det arktiska Amerikas jord, så skulle de nog veta, vad man bör tänka om detta tvåfotade och tvåhänta däggdjur, som kallas människa, och skulle icke hava underlåtit att fly vid vår åsyn. Nej, det är troligt, att de kommit norr ifrån, att de äro infödingar i dessa okända trakter av Asien, som människor aldrig besökt, och att de genomvandrat de till polen angränsande kontinenterna. Således, Altamont, har ni ingen rätt att reklamera dem såsom landsmän!

— Ah, — svarade Altamont, — en jägare ser icke så noga på saken, och villebrådet är alltid från dens land, som nedlägger det.

— Se så, lugna er, min tappre Nimrod! För min del avstår jag hellre från att lossa ett bösskott i hela mitt liv än att sprida skräck bland denna älskliga befolkning. Se blott, till och med Duk fraterniserar med dessa vackra djur! Tro mig, låt oss vara goda så länge vi kunna! Godhet är styrka!

— Gott, gott, — svarade Altamont, som icke rätt fattade denna känslighet, — men jag skulle vilja se er med er godhet såsom ert enda vapen mitt ibland en hop björnar och vargar!

— Ja, jag gör ej anspråk på att tjusa vilddjur, — svarade doktorn; — jag tror mycket litet på Orphei tjusarförmåga; för övrigt skulle icke björnarna och vargarna komma till oss såsom dessa harar, fåglar och renar.

— Varför icke, — svarade Altamont, — om de aldrig hade sett människor?

— Emedan dessa djur äro av naturen vilda, och emedan vildheten likasom elakheten föder misstroende. Det är en iakttagelse, som en observatör kunnat göra lika väl på människan som på djuren. Den elake är misstrogen, och fruktan ligger nära till hands för dem, som kunde injaga den.

Med denna lilla föreläsning i naturfilosofi avslutades samtalet.

Hela dagen tillbragtes i denna ravin, som doktorn ville kalla Nordliga Arkadien, varemot hans följeslagare icke hade något att invända. Då aftonen inföll och efter en måltid, som icke kostat en enda av traktens invånare livet, insomnade de tre jägarna i en klipphåla, liksom enkom avsedd för att erbjuda dem en bekväm tillflykt.

FYRTIONIONDE KAPITLET.

Altamonts hämnd.

Följande morgon vaknade doktorn och hans båda följeslagare efter en natt tillbragt i det djupaste lugn. Kölden hade, utan att vara skarp, likväl besvärat dem fram emot morgonen; men väl påpälsade hade de sovit djupt under de fredliga djurens skydd.

Vädret var fortfarande vackert, och man beslöt att ägna även denna dag åt undersökning av landet och sökandet efter myskoxar. Man måste väl medgiva Altamont möjligheten att få jaga litet, och det blev bestämt, att då dessa oxar äro de enfaldigaste djur i världen, han skulle hava rättighet att skjuta dem. För övrigt utgjorde deras kött, ehuru starkt inmpregnerat med mysk, ett kraftigt näringsmedel, och jägaren gladde sig åt att kunna medföra några stycken av denna friska och stärkande föda till Fort Providence.

Färden erbjöd ingenting ovanligt under morgonens första timmar; landet började förändra utseende i nordost, och några ojämnheter i terrängen, utgörande de första vågformerna till en bergstrakt, förutspådde en annan natur. Om detta Nya Amerikas land icke bildade en kontinent, borde det åtminstone vara en betydande ö; men det var i alla händelser icke fråga om att bestämma denna geografiska fråga.

Duk sprang förut och fick snart upp spår efter en hop myskoxar; han begav sig i förväg med yttersta hastighet och var snart försvunnen ur jägarnas åsyn.

Dessa vägledde sig efter hundens klara och bestämda skall, vars ökade livlighet underrättade dem, att den trogna hunden äntligen upptäckt föremålet för deras längtan.

De skyndade nu framåt och befunno sig efter en och en halv timmes marsch i närheten av tvenne tämligen stora djur av ett ganska fruktansvärt utseende; de besynnerliga fyrfotingarna tycktes ganska förundrade över Duks anfall, utan att för övrigt bliva skrämda; de betade ett slags röd mossa, som beklädde den från snö befriade marken. Doktorn igenkände dem lätt vid första ögonkastet på deras vitt utgrenade och hopväxta horn, på den

besynnerliga frånvaron av mule, på den panna, som liknar fårets, och deras mycket korta svans; vilket allt tillsammantaget givit naturforskarna anledning att kalla dem o v i b o s, ett sammansatt ord, som påminner om de båda djur, på vilka de bräs. Deras hudbeklädnad bestod av tjockt och långt hår.

Vid jägarnas åsyn dröjde icke de båda djuren att taga till flykten, och de förra förföljde dem, så fort de förmådde.

Men att upphinna dem var svårt för personer, som voro fullkomligt andtrutna av en halv timmes ihållande språngmarsch. Hatteras och hans kamrater stannade. Altamont utstötte en ed.

— De där idisslarna vill jag medgiva äro amerikaner, — inföll doktorn, så snart han hämtat andan, — och de tyckas icke hava någon särdeles fördelaktig tanke om edra landsmän.

— Vilket bevisar, att vi äro goda jägare, — svarade Altamont.

Myskoxarna stannade emellertid med en förvånad uppsyn, då de icke vidare sågo sig förföljda. Det var tydligt, att man icke förmådde forcera dem genom springande, och man måste således söka kringränna dem, helst platån, varpå de befunno sig, lämpade sig för en sådan manöver. Kvarlämnande Duk för att hålla djuren i schack, nedstego jägarna genom de angränsande ravinerna i avsikt att kringgå platån. Altamont och doktorn dolde sig bakom klipporna vid en av deras yttersta kanter, medan Hatteras skulle plötsligt uppstiga vid dess motsatta sida och driva djuren emot dem.

Efter en halvtimmes förlopp hade var och en intagit sin plats.

— Ni motsätter er väl inte denna gång, att man emottager dessa fyrfotingar med bösskott? — sade Altamont.

— Nej, det är ärligt krig, — svarade doktorn, som trots sitt av naturen milda lynne, var i själ och hjärta jägare.

Medan de ännu talade, sågo de myskoxarna komma springande och Duk tätt efter dem, längre bort Hatteras, som uppgav höga rop och jagade dem emot doktorn och amerikanen, som genast störtade fram mot det präktiga bytet.

Oxarna stannade tvärt, och mindre förskräckta vid anblicken av en enda människa, vände de om mot Hatteras; kaptenen väntade dem med största lugn, tog sikte på det närmaste av de båda djuren och gav eld, utan att hans kula, som träffade djuret mitt i pannan, förmådde hejda dess fart. Hatteras' andra skott hade ingen annan verkan än att göra djuren ursinniga, varför de rusade på den avväpnade jägaren och kastade honom i ett ögonblick över ända.

— Han är förlorad! — utropade doktorn.

I samma ögonblick, som doktorn yttrade dessa ord med en ton av förtvivlan, tog Altamont ett steg framåt för att flyga till Hatteras' bistånd, men stannade åter, kämpande mot sig själv och sina fördomar.

— Nej, — utbrast han, — det skulle vara fegt!

Han skyndade fram till stridsplatsen jämte Clawbonny.

Icke en halv sekund hade hans tvekan räckt. Men om doktorn såg vad som föregick i amerikanens själ, så begrep även Hatteras det, han som hellre skulle låtit döda sig än påkalla sin rivals bistånd. Emellertid fick han knappt tid att göra sig reda därför, innan Altamont stod vid hans sida.

Kullslagen till marken, försökte Hatteras att parera de båda djurens stångande med hornen och sparkande med fötterna, men han kunde ej länge uthärda en sådan strid.

Han höll just på att bliva ohjälpligen söndersliten, då två bösskott smällde; Hatteras kände kulorna snudda vid sitt huvud.

— Lyckat! — ropade Altamont, som i det samma kastade den avskjutna bössan långt ifrån sig och rusade emot de retade djuren.

Den ena av oxarna störtade på stället, träffad i hjärtat; den andra ämnade just i yttersta raseri upprista den olycklige kaptenen, då Altamont ställde sig mitt framför honom, stack in sin långa kniv mellan hans öppnade käkar och med den andra handen krossade hans huvud medelst ett förfärligt yxhugg.

Allt detta skedde med en förvånande hastighet.

Den andra oxen nedföll strax därefter död.

— Hurra! Hurra! — skrek doktorn.

Hatteras var räddad.

Han hade således att för sitt liv tacka den man, som han avskydde mest i hela världen! Vad föregick väl i hans själ i detta ögonblick? Vilken rörelse uppstod där, som han icke kunde behärska?

Det var en av dessa hjärtats hemligheter som aldrig bliva avslöjade. Huru som helst, så gick Hatteras utan tvekan fram till sin rival och sade med allvarlig ton:

— Ni har räddat mitt liv, Altamont.

— Ni har ju räddat mitt, — svarade amerikanen. Ett ögonblicks tystnad uppstod, varefter Altamont tillade:

— Vi äro kvitt, Hatteras!

— Nej, Altamont, — svarade kaptenen, — då doktorn drog fram er utur er isgrav, visste jag icke, vem ni var;

ni däremot har med fara för ert eget liv räddat mig, ehuru ni vet, vem jag är.

— Ni är min nästa, — svarade Altamont, — och i vad fall som helst är en amerikan icke någon feg stackare.

— Nej visst icke, — inföll doktorn, — han är en man, en man som ni, Hatteras!

— Och liksom jag skall han dela den ära, som är oss förbehållen.

— Äran av att framtränga till polen, — sade Altamont.

— Ja, — svarade kaptenen med stolt ton.

— Jag hade gissat det! — utropade amerikanen. — Ni har då vågat uppgöra en sådan plan! Ni har vågat försöka uppnå denna oupphinneliga punkt! Ack, det är vackert. Jag säger er, jag, det är sublimt!

— Men ni, — frågade Hatteras hastigt, — har då icke ni liksom vi begivit er på väg till polen?

Altamont tycktes tveka att svara.

— Nå väl? — frågade doktorn.

— Nej! — svarade amerikanen. — Nej, sanningen framför egenkärleken! Nej, jag har icke hyst den stora tanke, som fört er ända hit! Jag försökte med mitt fartyg tränga igenom nordvästpassagen, det var allt.

— Altamont, — sade Hatteras, räckande amerikanen sin hand, — bliv då vår kamrat i äran och följ med oss att upptäcka nordpolen!

De båda männen räckte varandra öppet och ärligt handen med en varm omfamning; doktorn grät, då de vände sig mot honom.

— Ack, mina vänner — mumlade han och torkade sina ögon, — huru skall mitt hjärta kunna rymma den glädje, varmed ni uppfyllt det! Ack, mina kära kamra-

ter, ni hava uppoffrat denna ömkliga nationalitetsfråga, för att förena er i en gemensam framgång! Ni ha tänkt, att England och Amerika icke betydde något i allt detta, och att en stark sympati borde förena oss mot farorna på vår expedition. Om nordpolen uppnås, vad betyder det vem som upptäckt den! Varför nedsätta sig själv sålunda och brösta sig över, att vara amerikan eller engelsman, då man kan skryta av att vara människa?

Den gode doktorn tryckte de försonade fienderna i sin famn; han kunde icke tygla sin glädje; de båda nya vännerna kände sig ännu mera närmade till varandra genom den vänskap, som den förträfflige mannen hyste för dem båda. Doktorn kunde ej underlåta att tala om fåfängan av tävling, om dårskapen av avund och om den överensstämmelse, som är så nödvändig mellan människor, så långt bort från sitt hemland. Hans ord, hans tårar och vänskapsbetygelser kommo från djupet av hans hjärta.

Småningom lugnade han sig, efter att för tjugonde gången hava omfamnat Hatteras och Altamont.

— Och nu till verket, — sade han, — till verket! Eftersom jag icke gjort någon nytta såsom jägare, så låtom oss draga nytta av mina övriga talanger!

Han började nu draga huden av djuret, som han kallade »försoningsoxen», men så skickligt att han liknade en kirurg i färd med en viktig medikolegal besiktning.

Hans båda vänner betraktade honom småleende. Efter några minuters förlopp hade den skicklige praktikern tagit bortåt hundra skålpund aptitligt kött av djurets kropp och delade det i tre delar, som de togo med sig, och återvände till Fort Providence.

Klockan tio på aftonen kommo jägarna, belysta av solens sneda strålar, till Doctor's-House, där Johnson och Bell hade en god måltid i ordning åt dem.

Men innan de satte sig till bords, ropade doktorn med triumferande stämma, pekande på sina båda jaktkamrater:

— Min gamle Johnson, jag hade med mig en engelsman och en amerikan, var det icke så?

— Jo, herr doktorn, — svarade den gamle.

— Nåväl, jag har två bröder med mig hem.

De båda sjömännen räckte glatt sina händer åt Altamont; doktorn berättade för dem vad den amerikanske kaptenen hade gjort för den engelske, och denna natt gav snöhuset skydd åt fem fullkomligt lyckliga människor.

FEMTIONDE KAPITLET.

De sista förberedelserna.

Med morgonen förändrades väderleken och blev åter kylig; snö, regn och storm avlöste varandra under flera dagar.

Bell hade fått slupen färdig, som fullkomligt motsvarade det ändamål, den hade att uppfylla; till en del däckad, med höga bord, kunde den hålla sjön i hårt väder med sin mesan och sin fock; dess lätthet tillät den att dragas på släden utan att alltför mycket anstränga hundspannet.

En förändring av betydande vikt för övervintrarna inträffade slutligen i polarbassängens tillstånd. Isen började komma i rörelse mitt i viken; de översta blocken, oupphörligt underminerade av stötar, behövde blott en tillräckligt stark storm för att lösryckas från stranden och bilda rörliga isberg. Men Hatteras ville icke invänta

isfältets frigörelse för att anträda sin färd. Då resan skulle ske till lands, betydde det föga för honom, om havet var öppet eller icke; han bestämde således avresan till den 25 juni, till vilken tid alla tillredelser kunde vara fullkomligt avslutade. Johnson och Bell sysselsatte sig med att återställa släden i fullgott skick; järnen förstärktes och nya medar gjordes. De resande beräknade att för sin exkursion kunna begagna sig utav de få veckors vackert väder, som naturen giver åt dessa arktiska regioner. Lidandena skulle då vara mindre hårda att uthärda, hindren lättare att övervinna.

Några dagar före avresan, den 20 juni, lämnade isarna mellan sig några öppna passager, som man begagnade för att prova slupen på en utflykt till Cap Washington. Havet var icke helt och hållet isfritt; men det visade dock icke en fast yta, och det hade varit omöjligt att försöka en exkursion till fots tvärs över de brutna isfälten.

Denna halva dags segling tillät att bedöma slupens goda nautiska egenskaper.

På återfärden blevo seglarna vittne till en egendomlig händelse, nämligen en säljakt, utförd av en jättelik björn, vilken lyckligtvis var alltför upptagen att observera slupen, ty han skulle visst icke underlåtit att förfölja den. Björnen höll sig på lur bredvid en rämna uti isfältet, varigenom sälen tydligen hade dykt ned. Björnen spionerade på hans återkomst med en jägares eller snarare en fiskares tålamod, ty han fiskade verkligen; han spejade under tystnad, han rörde sig icke och gav icke något tecken till liv.

Men plötsligt kom vattenytan i rörelse, och sälen steg upp för att andas; björnen lade sig då utsträckt på isen, krökande sina båda ramar omkring hålet i isen.

Ett ögonblick därefter visade sig sälen med huvudet

ovan vattnet, men han fick icke tid att dyka ned igen; björnens ramar förenade sig, liksom knäppta av en fjäder, strypte djuret med oemotståndlig kraft och drog det ur dess rätta element.

Striden blev snart avgjord. Sälen kämpade några sekunder och kvävdes därpå mot sin jättelike motståndares bröst, vilken bortförde honom utan möda, ehuru han var ganska stor, och försvann med sitt byte, lätt hoppande från det ena isstycket till det andra ända till fasta landet.

— Lycklig resa! — ropade Johnson efter honom; — den där gynnaren hade riktigt duktiga ramar till sin disposition.

Slupen återkom snart till den lilla hamn, som Bell hade inrättat för den mellan isarna.

Fyra dagar skilde ännu Hatteras och hans följeslagare från den för deras avresa bestämda tiden. Hatteras påskyndade de sista tillredelserna; han var otålig att lämna detta Nya Amerika, denna jord som icke var hans, och som han icke givit namn; han kände sig icke hemmastadd där.

Den 22 juni började man att transportera till släden lägereffekterna, tältet och provianten. De resande medförde tvåhundra skålpund salt kött, tre lådor grönsaker och konserverat kött, femtio skålpund saltlake och citronsaft, trehundraåttio skålpund mjöl, paket med krasse och cochlearia, erhållna från doktorns planteringar; när därtill lades tvåhundra skålpund krut, instrument, vapen och mindre effekter jämte slupen, halkettbåten och slädens egen tyngd, så blev det en last av nära femtonhundra skålpund att draga och ganska tung för fyra hundar, så mycket mera som, tvärt emot bruket hos eskimåerna, vilka icke låta dem arbeta mera än fyra dagar å rad, dessa hundar, vilka icke fingo någon vila, måste

draga alla dagar; men de resande överenskommo att efter behov hjälpa dem och ämnade blott göra små dagsresor. Avståndet från Victoriabukten till polen var etthundrafemtiofem mil på sin höjd, och med tolv mil om dagen skulle man behöva en månad därtill; när fast land tog slut, tillät dessutom slupen att fortsätta resan utan mödor varken för hundar eller människor.

De senare mådde förträffligt, och hälsotillståndet var i allmänhet gott. Ehuru sträng, slutade vintern under gynnsamma villkor för välbefinnande, och genom att lyssna till doktorns föreskrifter hade alla undsluppit de för dessa hårda klimat egendomliga sjukdomarna. På det hela taget hade man magrat något litet, vilket icke upphörde att glädja den hederlige doktorn; men man hade vant kropp och själ vid detta bistra levnadssätt och nu kunde dessa vid klimatet vana människor trotsa de hårdaste prov av mödor och köld utan att duka under.

Och slutligen skulle de nu gå till målet för resan, till den otillgängliga polen, varefter det icke skulle bliva fråga om något annat än hemfärden. Den sympati, som nu förenade expeditionens fem medlemmar, borde också hjälpa dem att lyckas i sin djärva resa, och ingen utav dem betvivlade företagets framgång.

I beräkning på en långväga expedition hade doktorn uppmanat sina följeslagare att bereda sig därtill långt förut och omsorgsfullt »tränera» sig.

— Mina vänner — sade han till dem — jag ber er icke att efterapa de engelska kapplöparna, som efter två dagars träning minska aderton skålpund och tjugufem skålpund efter fem dagar; men man måste dock göra någonting för att försätta sig uti de möjligast bästa villkor för fullbordandet av en lång resa. Den första principen därvid är att betaga så väl hästar som jockejen fettet,

detta medelst purgativ, svettmedel och stark kroppsrörelse. Dessa herrar veta, huru mycket de förlora genom medicin, och de komma till resultat av en otrolig precision; också springer den, som före träningen ej kunde löpa en mils väg utan att förlora andan, med lätthet tjugufem efter den. Man citerar en viss Townsed, som sprang hundra mil på tolv timmar utan att stanna.

— Vackert resultat — sade Johnson — och ehuru vi just icke äro särdeles feta, så, om det är nödigt att magra mer...

— Onödigt, Johnson, men utan att överdriva, kan man ej neka, att denna behandling har åtskilligt gott med sig; den ger benen större motståndskraft, mera spänstighet åt musklerna, gör hörseln finare och synen skarpare. Låt oss således icke glömma den saken.

Tränade eller icke, blevo de resande slutligen färdiga den 23 juni, som var en söndag, och denna dag ägnades uteslutande åt vila.

Avresans ögonblick nalkades, och invånarna i Fort Providence motsågo den icke utan en viss rörelse. Det gjorde dem på sätt och vis ont att lämna denna snöhydda, som så väl uppfyllt sin roll av hus, denna Victoriabukt, denna gästvänliga strand, där de tillbragt de sista månaderna av vintern. Skulle man återfinna dessa byggnader vid återkomsten? Skulle icke solens strålar lyckas smälta deras bräckliga murar?

Över huvud taget var det lyckliga stunder, som förflutit där. Vid aftonmåltiden erinrade doktorn sina kamrater om dessa rörande minnen och glömde icke att tacka himlen för dess beskydd.

Slutligen kom sömnens tid. Var och en lade sig snart för att stiga upp i god tid. Sålunda förflöt den sista natt, som tillbragtes i Fort Providence.

FEMTIOFÖRSTA KAPITLET.

Marsch norrut.

I gryningen följande morgon gav Hatteras signal till uppbrott. Hundarna spändes för släden; väl födda, väl utvilade, efter en vinter tillbragt under ganska goda omständigheter, hade de icke något skäl att ej visa sig tjänstvilliga under sommaren och läto därför icke bedja sig att låta ikläda sig sina seldon.

Dessa grönlandshundar voro över huvud taget utmärkta djur; deras vilda natur hade småningom låtit tämja sig; de förlorade sin likhet med vargen och närmade sig mera Duk, detta fulländade exemplar av hundsläktet, med ett ord, de civiliserades.

Duk kunde visserligen tillskriva sig en del av deras uppfostran; han hade givit dem lektioner i uppförande och föregått dem med goda exempel; i sin egenskap av god engelsman var han mycket känslig i fråga om det passande, dröjde länge att göra sig förtrogen med hundar, som icke blivit »presenterade» för honom, och talade av princip icke vid dem; men genom att dela samma faror, samma försakelser, samma lycka, förbrödrade sig småningom dessa djur av olika raser. Duk, som hade ett gott hjärta, gjorde första steget, och hela det fyrbenta sällskapet blev snart de bästa vänner.

Doktorn klappade grönländarna, och Duk såg utan avund dessa karesser utdelas åt sina samsläktingar.

Människorna befunno sig lika väl som djuren; om de senare skulle draga väl, så föresatte sig de förra att marschera på.

Man begav sig i väg klockan sex på morgonen i vackert väder; efter att hava följt vikens stränder och passerat Cap Washington, ställde Hatteras kosan rakt åt norr; klockan sju förlorade de resande toppen av Fort Providences fyr ur sikte.

Resan började lyckligt och framför allt bättre än den första expeditionen, som företogs mitt i vintern för att söka efter kol. Då lämnade Hatteras efter sig myteri och förtvivlan ombord på sitt skepp, oviss om det mål, mot vilket han styrde kosan; han övergav en av köld halvdöd besättning; han reste med följeslagare, försvagade av en arktisk vinters elände; han, som ville åt norr, återkom till söder! Nu däremot, omgiven av kraftfulla och friska vänner, understödd, uppmuntrad, pådriven, tågade han mot polen, målet för hela hans liv. Aldrig hade en människa varit närmare att förvärva denna ofantliga ära för sitt land och sig själv.

Tänkte han väl på allt detta, som var så naturligt under den närvarande ställningen? Doktorn älskade att tro det och kunde knappt betvivla det, då han såg honom så ivrig. Den gode Clawbonny gladde sig åt vad som borde glädja hans vän, och efter försoningen mellan de båda kaptenerna, hans båda vänner, var han den lyckligaste bland människor. För honom voro dessa tankar av hat, avund och tävlan främmande, för honom, den bästa av skapade varelser. Vad skulle väl hända, vad skulle följden bliva av denna resa? Det visste han ej, men den började emellertid lyckligt; och det var redan mycket.

Nya Amerikas västra kust sträckte sig västerut med en rad av vikar på andra sidan Cap Washington; för att undvika denna betydliga krok, vände sig de resande mot norr, tagande vägen över de övre platåerna, efter att hava övergått de första sluttningarna av Bell-Mount. Det

var en betydlig besparing av väg. Så vida icke sund eller berg lade oförutsedda hinder i vägen, ville Hatteras draga en rät linje av trehundrafemtio mil från Fort Providence ända till polen.

Resan gick ganska lätt; högslätterna företedde vidsträckta vita ytor, på vilka släden framgled utan möda, och människorna vandrade säkert och fort med sina snöskor.

Termometern visade 3 grader varmt; väderleken var icke fullt stadig, utan stundom klar, stundom dimmig, men varken köld eller storm skulle hava uppehållit de resande, som voro bestämda för att gå framåt.

Kosan riktades lätt efter kompassen; nålen blev mera rörlig, allt eftersom man avlägsnade sig från den magnetiska polen, den missvisade icke längre. Det är sant, att den, efter att hava överskridit den magnetiska polen, vände sig om mot denna punkt och så att säga visade söder för personer, som gingo åt norr; men denna upp- och nedvända indikation föranledde icke någon brydsam kalkyl.

Dessutom uppfann doktorn ett enkelt medel att utstaka vägen, varigenom man undvek att oupphörligen behöva rådfråga kompassen; sedan man en gång intagit sin riktning, uppletade de resande vid klart väder något föremål, beläget på två à tre mils avstånd rakt norrut, och vandrade framåt, tills detta mål uppnåddes. De utsågo därpå en annan punkt i samma riktning och fortforo vidare på samma sätt. Genom denna metod avveko de mycket litet från den raka linjen.

Under resans två första dagar färdades man ungefär tjugu mil på tolv timmar, den övriga tiden ägnades åt måltider och vila; tältet var tillräckligt och skyddade mot kölden under sömnens timmar.

Temperaturen visade benägenhet att höja sig; snön smälte helt och hållet på somliga ställen, allt efter markens beskaffenhet, under det andra punkter bibehöllo sin glänsande vithet; här och där bildades stora vattensamlingar, ofta verkliga träsk, som man med någon inbillningskraft kunde taga för sjöar; de resande vadade stundom däruti ända upp på halva benet, vilket för övrigt endast framkallade munterhet, och doktorn var helt lycklig över dessa oväntade bad.

— Vattnet hade dock ingen rättighet att väta ned oss i detta land — sade han — detta element har här intet berättigande annat än i fast form eller såsom gas; i flytande form är det en oegentlighet. Is eller dimma mycket gärna; men vatten — aldrig.

Jakten förglömdes icke under färden, ty den kunde lämna färsk föda; och Altamont och Bell genomströvade de angränsande ravinerna utan att avlägsna sig alltför mycket; de sköto ptarmiganer, grisslor, gäss, några harar, vilka alla småningom övergingo från förtroende till fruktan och blevo ganska skygga samt svåra att nalkas. Utan Duk skulle jägarna ofta skjutit bort sitt krut förgäves.

Hatteras varnade dem att icke avlägsna sig mer än en mil, ty han hade icke en dag, icke en timme att förlora och kunde icke räkna på mera än tre månaders vackert väder.

Dessutom måste var och en vara på sin post vid släden, då något svårt ställe, något trångt pass eller sluttande platåer skulle passeras; då spände man sig för eller stödde sig mot fordonet, dragande, skjutande eller understödjande släden. Mer än en gång nödgades man helt och hållet avlasta den, men detta var dock icke till-

räckligt att förekomma stötar och i följd därav skador, som Bell efter bästa förmåga reparerade.

Tredje dagen, onsdagen den 26 juni, träffade de resande på en sjö av flera acres vidd och ännu helt och hållet isbetäckt till följd av dess läge i skydd för solen; isen var till och med stark nog att bära tyngden av de vandrande och släden. Denna is syntes datera sig från en föregående vinter, ty sjön borde till följd av sitt läge aldrig upptina; det var en kompakt spegel, på vilken de arktiska somrarna icke utövade något inflytande, en iakttagelse, som syntes bekräftad därav, att dess stränder voro omgivna av en torr snö, vars nedre lager med säkerhet förskrevo sig från föregående år.

Från detta ögonblick räknat sänkte sig landet märkbart, varav doktorn slöt, att det icke kunde äga någon större utsträckning mot norr; det var tvärtom mycket sannolikt, att Nya Amerika icke var annat än en ö och icke sträckte sig upp till polen. Marken blev småningom jämnare, och knappt nog upptäcktes västerut några kullar, utjämnade genom avståndet och insvepta i en blåaktig dimma.

Hittills hade expeditionen varit utan mödor, och de resande ledo endast av solstrålarnas brytning mot snön; denna intensiva återstrålning kunde förorsaka dem en oundviklig snöblindhet. På varje annan årstid skulle de hava rest om natten för att undvika denna olägenhet, men nu fanns ingen natt. Lyckligtvis tycktes snön vara på väg att upplösas och förlorade mycket av sin glans, då den stod på punkten att övergå till vatten.

Temperaturen steg den 28 juni till sju grader, och denna relativt höga värme åtföljdes av ett ymnigt regn, som de resande mottogo med stoiskt lugn, med nöje till och med, ty det påskyndade snöns upplösning; man

måste återtaga älgskinnsmockasinerna och förändra slädens fortskaffningssätt. Härigenom fördröjdes visserligen färden, men då inga allvarsamma hinder mötte, gick man dock oupphörligt framåt.

Stundom upplockade doktorn på vägen runda eller flata stenar, liknande kiselstenar, slipade av vågornas rörelse, och trodde sig då vara nära polarbassängen; men slätten utsträckte sig fortfarande oförändrad bortom synkretsen.

Intet spår syntes av bostäder, snökojor, cairns eller eskimåkulor. Våra resande voro tydligen de första, som besökt denna nejd; grönländarna, vilka ständigt besöka de arktiska länderna, gå aldrig så långt, ehuru jakten i detta land skulle vara inbringande för dessa olyckliga, alltid hungriga stackare; man såg stundom björnar, som följde efter den lilla truppen, men utan att tillkännagiva någon avsikt att anfalla den; på avstånd syntes myskoxar och renar i talrika skaror. Doktorn skulle gärna velat komma åt dessa senare för att rekrytera anspannet, men de voro mycket skygga och omöjliga att taga levande.

Den 29 dödade Bell en räv, och Altamont var lycklig nog att fälla en medelstor myskoxe, efter att hava ingivit sina följeslagare en hög tanke om sin kallblodighet och skicklighet; han var verkligen en utmärkt jägare, och doktorn, som förstod sig på sådant, beundrade honom mycket. Oxen flåddes och lämnade en frisk och riklig föda.

Dessa goda och saftiga måltider, som erhöllos genom lyckträffar, voro mycket välkomna; de minst kräsliga kunde icke underlåta att kasta tillfredsställda blickar på de färska köttskivorna. Doktorn själv skrattade,

då han överraskades i full extas framför de smakliga styckena.

— Håll icke ihop munnen! — sade han. — Maten är en viktig sak vid polarexpeditioner.

— I synnerhet — svarade Johnson — då den beror på ett mer eller mindre lyckligt bösskott.

— Ni har rätt, min gamle Johnson — svarade doktorn — och man tänker mindre på att äta, då man vet, att grytan kokar ordentligt i köksspisen.

Den 30 började trakten, tvärt emot vad man förmodat, visa sig ojämn, liksom hade den blivit upplyftad genom någon vulkanisk rörelse; koner och skarpa bergspetsar mångfaldigades i oändlighet och uppnådde betydlig höjd. En sydostlig bris började blåsa häftigt och urartade snart till fullkomlig storm; den framrusade tvärs över de snöhöljda klipporna och bland isbergen, som på släta marken mera antogo formen av hummocks och iskullar; deras tillvaro på dessa höga platåer var oförklarlig, till och med för doktorn, som eljest förklarade allt.

Stormen efterträddes av varmt och fuktigt väder, riktigt blidväder; på alla håll hördes brakandet av isen, som blandades med det mera imposanta bullret av lavinerna.

De resande undveko omsorgsfullt att färdas vid foten av kullarna, till och med att tala högt, ty ljudet av rösten kunde sätta luften i dallring och föranleda olyckor; de blevo vittnen till mångfaldiga och förfärliga snöras, som de icke skulle haft tid att förutse. Polarlavinerna åstadkomma förfärliga och ögonblickliga effekter, varigenom de skilja sig från dem i Schweiz och Norge; där bildar sig ett klot, i början föga betydligt, som, förökande sig med snön och klipporna i sin väg, rullar nedåt med tilltagande hastighet, ödelägger skogarna och omstörtar

byarna, men likväl behöver en längre tid för sitt fall. Så är icke förhållandet inom området för den arktiska kölden; där är isblockets rubbning oväntad, plötslig, dess fall dröjer blott ett ögonblick, sedan det satt sig i rörelse, och den, som stode i dess projektionslinje, skulle ounddvikligen krossas därav; kanonkulan är icke snabbare, åskan icke hastigare; att lossna, falla, krossa är blott ett för polarländernas laviner, och detta allt sker med åskans fruktansvärda skrällande och med underliga återstudsningar av mera klagande än bullersamma ekon.

Verkliga scenförändringar inträffade också stundom inför de häpna åskådarnas ögon; landet fick ett nytt utseende; bergen förändrades till slätter genom ett plötsligt blidväder. Då himlens vatten inträngt i de stora blockens springor och stelnat vid en enda natts köld, bröt det varje hinder genom sin oemotståndliga expansion, som blev ännu större, då det förvandlades till is, än då det övergick till dimma, och fenomenet fullbordades med en förfärande hastighet.

Lyckligtvis träffade ingen olycka varken släden eller dess ledare; man hade tagit sina försiktighetsmått för att undgå all fara. För övrigt hade denna med bergskammar, spetsar och isberg späckade trakt icke stor utsträckning, och tre dagar senare, den 3 juli, befunno sig de resande åter på lättare befarna slätter.

Men då överraskades de av ett nytt fenomen, som under lång tid utgjorde föremål för ihållande undersökningar av de lärde i både Gamla och Nya världen. Den lilla truppen följde en kedja av på sin höjd femtio fot höga kullar, som tycktes sträcka sig flera mil i längd, och vilkas östra sluttning var betäckt av snö, men en alldeles röd snö.

Man tänke sig deras överraskning, deras utrop av

förvåning, och den första något förskräckande verkan av denna långa röda duk. Men doktorn skyndade sig att lugna eller åtminstone upplysa sina vänner; han kände till denna egendomlighet med röd snö och de kemiska analyser därav som Wollaston, de Candolle och Bauer anställt. Han berättade dem, att denna snö anträffas icke blott i de arktiska regionerna, utan även i Schweiz, mitt ibland Alperna; de Saussure uppsamlade en betydlig kvantitet därav på Breven 1760, och senare hemförde kaptenerna Ross, Sabine och andra seglare sådan från sina nordpolsexpeditioner.

Altamont frågade doktorn om beskaffenheten av denna utomordentliga substans, och erfor att den röda färgen härrörde uteslutande från närvaron av organiska kroppar; länge ifrågasatte kemisterna om dessa små kroppar voro av animalisk eller vegetabilisk natur, och kommo slutligen till visshet om att de tillhörde de mikroskopiska svamparnas familj, arten U r e d o, som Bauer föreslog att benämna U r e d o n i v a l i s.

Doktorn grävde med sin järnskodda käpp i denna snö och lät sina följeslagare se, att det röda täcket höll nio fot i djup, samt lämnade åt dem själva att beräkna, huru många av dessa svampar det kunde vara på en yta av flera mil, då de lärda räknade ända till fyrtiotretusen på en kvadratcentimeter.

Denna färgläggning kunde till följd av sluttningens beskaffenhet hava ägt rum tämligen långt tillbaka, ty svamparna upplösas varken genom fördunstning eller genom snöns smältning, och färgen förändrar sig icke.

Ehuru förklarat, var fenomenet dock icke mindre ovanligt; den röda färgen äger obetydlig utsträckning inom naturen; solstrålarnas brytning mot detta purpurfärgade snötäcke föranledde bisarra effekter; den gav

ett glödande utseende åt de omgivande föremålen, åt klippor, människor och djur, som om de varit upplysta av en inre eld; och då denna snö smälte, förekom det, som om bäckar av blod runnit under de resandes fötter.

Doktorn, som icke kunde undersöka detta ämne, då han fann det på Crimsonklipporna vid Baffinsviken, tog här efter behag och fyllde flera buteljer därmed.

Man behövde tre timmar för att komma över denna röda jord, detta »blodfält», som han kallade det, varefter landet återtog sitt vanliga utseende.

FEMTIOANDRA KAPITLET.

Spår i snön.

Hela dagen den 4 juli förflöt under mycket stark dimma. Endast med största svårighet kunde man bibehålla riktningen mot norr och måste varje ögonblick rätta den enligt kompassen. Lyckligtvis hände icke någon olycka i mörkret, men Bell förlorade sina snöskor, som krossades mot ett klippstycke.

— Jag trodde verkligen — sade Johnson — att man hade rättighet att visa sig litet kinkig på dimma, då man besökt Mersey och Themsen, men jag ser nu, att jag bedragit mig.

— Nåväl — svarade Bell — vi borde tända facklor, liksom i London eller Liverpool.

— Varför icke? — inföll doktorn. — Det är en idé; man skulle väl obetydligt belysa vägen, men man skulle åtminstone se vägvisaren och vi kunde gå mera rakt fram.

— Men — sade Bell — huru skola vi få några facklor?

— Med blånor, doppade i sprit och fästade på ändan av våra käppar.

— Bra påhittat — svarade Johnson — och det skall inte draga lång tid att göra i ordning.

En kvarts timme därefter fortsatte den lilla truppen sin färd vid facklor mitt igenom det djupa mörkret.

Men om man gick rakare fram, så gick man icke fortare, och de mörka dimmorna skingrades icke före den 6 juli; sedan då jorden åter tillfrusit, kom en nordlig vindstöt och bortförde hela detta töcken såsom bitar av ett sönderrivet tygstycke.

Doktorn undersökte läget och ådagalade, att de resande i medeltal icke gått mer än åtta mil om dagen i denna dimma.

Man skyndade således att återvinna den förlorade tiden och man uppbröt i god tid den 6 juli. Altamont och Bell intogo åter sina platser i spetsen för karavanen, undersökande terrängen och spanande efter vilt. Duk åtföljde dem. Den högst ombytliga väderleken hade åter blivit klar och torr, och ehuru vägvisarna voro på två mils avstånd från släden, undgick icke en enda av deras rörelser doktorns blickar.

Han blev därför mycket förundrad över att på en gång få se dem stanna och förbliva stående med ett utseende av häpnad; de tycktes ivrigt blicka framför sig liksom personer, vilka betrakta horisonten. Därpå böjde de sig mot marken, granskade den uppmärksamt och reste sig åter upp förvånade. Bell tycktes till och med vilja gå framåt, men Altamont höll honom tillbaka med handen.

— Se dit! Men vad göra de då? — sade doktorn till Johnson.

— Jag betraktar dem liksom ni, herr doktor — svarade den gamle sjömannen — men begriper ingenting utav deras åtbörder.

— De hava upptäckt spår av djur — svarade Hatteras.

— Det är icke möjligt — sade doktorn.

— Varför?

— Emedan Duk då skulle skälla.

— Det är dock spår, som de betrakta.

— Låt oss gå på — sade Hatteras — så få vi snart veta, vad vi skola tänka.

Johnson manade på draghundarna, som villigt ökade sitt lopp.

Efter tjugufyra minuters förlopp voro de resande åter förenade, och Hatteras, doktorn och Johnson delade Altamonts och Bells överraskning.

Det var människospår, synliga, obestridliga, färska, liksom hade de nyss tillkommit, som visade sig spridda på snön.

— Det är eskimåer — sade Hatteras.

— Ja verkligen — svarade doktorn — se här äro märken efter deras skidor.

— Tror ni det? — frågade Altamont.

— Det är säkert!

— Nåväl, och detta spår? — återtog Altamont, pekande på ett annat flera gånger upprepat märke.

— Detta spår?

— Påstår ni, att detta tillhör en eskimå?

Doktorn granskade det uppmärksamt och häpnade; märket av en europeisk fotbeklädnad med sina spikar, sin sula och sin klack var djupt intryckt i snön; det

kunde ej betvivlas, att en människa, en främling hade passerat där.

— Européer här! — utropade Hatteras.

— Uppenbart — sade Johnson.

— Och likväl — sade doktorn — är det så otroligt, att man måste se det två gånger, innan man yttrar sig.

Doktorn betraktade spåret två gånger, tre gånger och nödgades erkänna dess europeiska ursprung.

Daniel de Foës hjälte blev icke mera häpen, då han träffade på märket av en fot intryckt i sanden på sin ö; men om han erfor fruktan, så kände däremot Hatteras en livlig förtrytelse. En europé så nära polen!

Man gick vidare för att följa spåren, som räckte en kvarts mil, blandade med andra spår av skidor och mockasiner, varefter de avveko mot väster.

Då man kommit till denna punkt, frågade de resande varandra, om man borde följa dem längre.

— Nej — svarade Hatteras. — Låt oss . . .

Han blev avbruten genom ett utrop av doktorn, som nyss hittat ett ännu mera övertygande bevis på snön, och om vars ursprung man icke kunde misstaga sig. Det var glaset till en fickkikare.

— Denna gång, — sade han, — kan man icke längre betvivla en främlings närvaro på detta ställe.

— Framåt! — ropade Hatteras.

Och han uttalade detta ord med ett sådant uttryck av kraft, att var och en följde honom; släden fortsatte sin för ett ögonblick avbrutna färd.

Var och en granskade omsorgsfullt horisonten, med undantag av Hatteras, som tycktes behärskas av vrede och icke ville se någonting. Men då man riskerade att stöta på ett sällskap av resande, måste man taga sina försiktighetsmått; det var verkligen otur att se sig före-

kommen på denna okända väg. Utan att erfara Hatteras' vrede, kunde doktorn dock icke trots sin naturliga filosofi värja sig för en viss förtrytelse. Altamont syntes lika förtretad; Johnson och Bell mumlade hotande några ord mellan tänderna.

— Nå nå, — sade slutligen doktorn, — låt oss hålla god min i elakt spel.

— Man måste tillstå, — sade Johnson, utan att Altamont hörde det, — att om vi skulle finna platsen upptagen, så kunde man i sanning få avsmak för att göra en resa till polen.

— Och likväl, — svarade Bell, — är det ingen möjlighet att tvivla.

— Nej, — inföll doktorn; — jag må fundera på saken huru som helst och säga, att det är osannolikt, omöjligt, så måste jag dock giva med mig; denna sula har icke blivit avtryckt i snön utan att hava suttit på ändan av ett ben, och utan att detta ben varit fäst vid en människokropp. Eskimåer, det skulle jag ändock ursäkta, men en europé aldrig!

— Saken är, — svarade Johnson, — att det vore retsamt, om vi skulle finna alla sovplatser upptagna på hotellet vid världens ända.

— Särdeles retsamt, — instämde Altamont.

— Man får väl se, — tillade doktorn, varefter man åter fortsatte färden.

Dagen förflöt, utan att något nytt faktum bekräftade tanken på främlingars närvaro i denna del av Nya Amerika, och man slog sig omsider ned vid aftonens bivack.

Som en tämligen hård nordlig vind stuckit upp, måste man söka skydd för tältet på bottnen av en ravin; himlen hade ett hotande utseende; långa moln genomforo luften med stor hastighet. De ströko tämligen nära jorden, och

ögat hade möda att följa dem i deras orediga lopp; stundom sänkte sig några av dessa dimmor nästan till marken, och blott med största svårighet höll tältet stånd mot stormen.

— En ruskig natt är i antågande, — sade Johnson efter aftonmåltiden.

— Den blir icke kall, men bullersam, — svarade doktorn; — låtom oss taga våra försiktighetsmått och förse tältet med stora stenar.

— Ni har rätt, herr doktor; om stormen borttoge vårt tält, så vete Gud var vi kunde återfinna det.

Man vidtog således de mest minutiösa åtgärder för att avvända denna fara, och de trötta vandrarna försökte att sova.

Men detta var omöjligt. Stormen hade brutit lös, och rasade från söder till norr med ojämförlig våldsamhet, molnen kringspredos i rymden liksom ångan från en kittel, som står i begrepp att explodera; de sista lavinerna föllo ned i ravinerna under stormens påtryckning, och ekot återkastade deras dova buller. Hela atmosfären tycktes utgöra skådeplatsen för en strid på liv och död mellan luft och vatten, två element som äro förfärliga i sin vrede, och endast elden saknades i bataljen.

Bland det allmänna brakandet uppfattade det överretade örat olika ljud, icke det oväsen som åtföljer fallet av tunga kroppar, utan det tydliga knakandet av kroppar, som brytas; man urskilde klart korta och skarpa brak, likasom av ett stålstycke, som brister sönder, mitt under stormens långa rullningar.

Dessa senare förklarades naturliga genom lavinernas vrängningar vid stormilarna, men de förra visste doktorn ej vad han skulle tillskriva.

Begagnande sig utav de ögonblick av ängslig tystnad,

då orkanen tycktes hämta andan för att kunna rusa fram med ännu större våldsamhet, utbytte de resande sina gissningar.

— Det förekommer sammanstötningar, — sade doktorn, — som om isbergen och isfälten törnade emot varandra.

— Ja, — svarade Altamont, — man skulle kunna tro, att jordskorpan sprängdes helt och hållen. Tyst, hör ni?

— Om vi vore nära havet, — återtog doktorn, — så skulle jag verkligen tro, att isen höll på att bryta upp.

— Detta buller, — svarade Johnson, — kan verkligen icke förklaras på annat sätt.

— Vi skulle då hava kommit till kusten? — sade Hatteras.

— Det vore icke omöjligt, — svarade doktorn. — Hör, — tillade han efter ett ytterst häftigt brakande, — skulle man icke bestämt taga detta för en krossning av is? Vi äro kanske mycket nära oceanen.

— Om så är, — återtog Hatteras, — så skulle jag icke tveka att begiva mig rakt ut över isfältet.

— Ah! — sade doktorn — det är inte möjligt annat, än att isen bryter upp efter en sådan storm. Vi få se i morgon. Huru som helst så beklagar jag av allt hjärta, om några människor äro stadda på resa under en dylik natt.

Orkanen fortfor oavbrutet under tio timmar; och ingen av tältets invånare kunde få ett ögonblicks sömn; natten förflöt under djup oro.

Under sådana omständigheter kunde i själva verket varje ny händelse, en storm, en lavin eller dylikt, förorsaka allvarsamma dröjsmål. Doktorn skulle gärna velat gå ut och undersöka sakernas ställning, men huru kunna våga utsätta sig för de rasande vindarna?

Lyckligtvis saktade sig stormen vid dagens första timmar; man kunde omsider lämna tältet, som stått kraftigt emot; doktorn, Hatteras och Johnson begåvo sig till en kulle av vid pass trehundra fots höjd, som de tämligen lätt bestego.

Deras blickar svävade därifrån över ett helt förändrat landskap, uppfyllt av naturliga klippor, skarpa kanter och fullkomligt befriat från is. Sommaren hade plötsligt efterträtt vintern, som blivit förjagad av stormen; snön, som bortsopats av orkanen liksom med en skarp klinga, hade icke haft tid att upplösa sig i vatten, och marken syntes i hela sin ursprungliga strävhet.

Men Hatteras' blickar vände sig hastigt emot norr, där horisonten syntes badande i svartaktiga dimmor.

— Se där något, som väl kunde vara en verkan av oceanen, — sade doktorn.

— Ni har rätt, — sade Hatteras, — det bör vara havet.

— Den där färgen är just vad vi kalla v a t t e n s k y, — sade Johnson.

— Precis, — tillade doktorn.

— Nåväl, till släden — utbrast Hatteras, — och låtom oss tåga till denna nya ocean!

— Åsynen därav gläder ert hjärta, — sade doktorn till kaptenen.

— Ja visst, — svarade denne entusiastiskt. — Innan kort hava vi uppnått polen! Och ni, min gode doktor, känner ni er icke lycklig vid denna utsikt?

— Jag! Jag är alltid lycklig, i synnerhet av andras lycka!

De tre engelsmännen återkommo till ravinen, och då släden var i ordning bröt man upp. Resan fortsattes; var och en fruktade att ännu en gång återfinna spåren

från gårdagen, men under återstoden av vägen visade sig icke ett tecken av främlingars eller infödingars steg på marken. Tre timmar därefter hann man fram till kusten.

— Havet! havet! — utropade alla med en mun.

— Och ett öppet hav! — sade kaptenen.

Klockan var tio på morgonen.

Stormen hade i själva verket rensat polarbassängen. Den brutna och sönderkrossade isen försvann i alla riktningar; de större blocken, bildande isberg, hade nyss »lättat ankar» enligt sjömännens uttryck och seglade i öppna havet. Isfältet hade haft att uthärda en hård stormlöpning av vinden; en skur av fina skärvor, vassa flintor och isstoft låg kringstrött på de omgivande klipporna. Det lilla, som återstod av isfältet vid stranden, syntes krossat; på bergen, mot vilka vågorna bröto sig, sträckte sig ofantliga havsalger och knippor av förbleknad havstång.

Oceanen utbredde sig, så långt ögat kunde nå, utan en ö, utan att något nytt land begränsade horisonten.

Kusten bildade i öster och väster två uddar, som med sakta sluttning förlorade sig i vågorna; havet bröt sig vid deras yttersta ändpunkter, och ett lätt skum flög i vita flikar på vindens vingar; Nya Amerikas jord dog sålunda bort i polaroceanen, utan några kramprycknin-gar, lugnt och sakta slutande; den avrundades till en mycket öppen vik, och bildade en öppen redd, begränsad av de två framskjutande uddarna. Mitt uti densamma bildade ett klipputsprång en naturlig hamn, skyddad i tre väderstreck, och inträngande i landet genom den breda bädden av en bäck, vilken utgjorde det vanliga avloppet för den smälta snön vid vinterns slut och i detta ögonblick brusade starkt.

Sedan Hatteras gjort sig fullt reda för kustens formation, beslöt han att ännu samma dag vidtaga förberedelsen till avresa, sätta slupen i sjön, avlasta släden och taga den ombord för framtida exkursioner.

Allt detta kunde upptaga tiden ända till slutet av dagen; tältet upprestes således, och arbetet började efter en stärkande måltid. Under tiden tog doktorn sina instrument för att göra sitt bestick och undersöka de hydrografiska förhållandena.

Hatteras påskyndade arbetet, ty han hade bråttom att avresa; han ville lämna fasta landet och vara i förväg, i händelse något sällskap skulle anlända till havet.

Klockan fem på aftonen återstod ingenting annat för Johnson och Bell än att lägga armarna i kors. Slupen vaggade behagfullt i den lilla hamnen, med sin mast upprest, klyvaren nedhalad och focken på gigtåget; provianten och de söndertagna delarna av släden hade blivit ditförda, och det återstod endast tältet och några lägereffekter att ditföra på morgonen.

Vid återkomsten fann doktorn tillrustningarna slutade. Då han såg slupen säkert skyddad för vindarna, föll han på den tanken att giva den lilla hamnen ett namn och föreslog Altamonts, vilken själv icke gjorde någon svårighet därvid, och var och en fann förslaget fullkomligt rättvist. Hamnen blev således kallad A l t a m o n t-H a r b o u r.

Enligt doktorns beräkningar var den belägen på 87° 5″ latitud och 118° 35″ longitud, öster om Greenwich, det vill säga mindre än tre grader från polen. De resande hade färdats en sträcka av tvåhundra mil från Victoriabukten till Altamont-Harbour.

FEMTIOTREDJE KAPITLET.

Öppna havet.

Tidigt följande morgon förde Johnson och Bell lägereffekterna ombord, och klockan åtta voro förberedelserna till avresan slutade. Då man var i begrepp att lämna denna kust, kom doktorn att tänka på de resande, vilkas spår man påträffat, en händelse som icke upphörde att sysselsätta honom.

Ville dessa människor hinna polen? Hade de till sin disposition något medel att överfara polaroceanen? Skulle man åter möta dem på denna nya väg?

På tre dagar hade intet spår förrått dessa resandes närvaro, och vilka de än voro, så hade de säkerligen icke uppnått Altamont-Harbour. Det var en plats, som ännu icke varit beträdd av människofot.

Förföljd av sina tankar, ville doktorn emellertid kasta en sista blick på landet och besteg en kulle om högst hundra fots höjd, varifrån han med blicken uppfattade hela horisonten söderut.

Framkommen till kullens topp, förde han sin kikare till ögonen, men blev högst överraskad av att icke se någonting, varken långt bort på slätten eller några steg ifrån sig. Detta föreföll honom mycket besynnerligt; han undersökte saken ännu en gång och tittade slutligen i kikaren ... Objektivet var borta.

— Objektivet! — utropade han.

Man tänke sig vilket ljus plötsligen inträngde i hans själ; han utstötte ett rop, tillräckligt starkt att höras av

kamraterna, vilkas oro blev stor, då de sågo honom i största hast skynda ned från kullen.

— Nå, var är nu på färde? — frågade Johnson.

Doktorn var så andfådd, att han ej kunde svara ett ord; slutligen lyckades han framstöna:

— Spåren ... stegen ... främlingarna! ...

— Nåväl, vad? — sade Hatteras. — Främlingar här!

— Nej! ... nej! — återtog doktorn. — Mitt objektiv ... mitt ... — stammade han och visade sin defekta kikare.

— Aha! — utbrast amerikanen. — Har ni tappat ...

— Ja!

— Men då äro spåren ...

— Våra, mina vänner, våra! — utropade doktorn. — Vi hava gått vilse i tjockan, vi hava gått i en cirkel, och kommit tillbaka till våra egna spår!

— Men dessa intryck efter skodon? — sade Hatteras.

— Bells sko, Bells egen. Han gick ju, sedan han förstört sina snöskor, en hel dag i snön med andra skodon!

— Det är fullkomligt sant — sade Bell.

Misstaget var så uppenbart, att allesammans utbrusto i skratt utom Hatteras, som dock var icke minst lycklig över denna upptäckt.

— Vi hava varit narraktiga — återtog doktorn, då munterheten hunnit lugna sig. — Vilka enfaldiga gissningar vi gjort! Främlingar i denna trakt! Bevara mig! Här tål vid att tänka sig för, innan man talar. Men, då vi nu blivit befriade från oro i detta avseende, återstår oss ingenting annat än att begiva oss på väg.

— Framåt! — kommenderade Hatteras.

En kvarts timme senare hade var och en intagit plats ombord på slupen, som med fulla segel hastigt sköt ut ur hamnen.

Färden började på onsdagen den 10 juli; seglarna befunno sig på ett obetydligt avstånd från polen, jämt etthundrasjuttiofem mil, och i den händelse att något land funnes beläget på denna punkt av jordklotet, borde således resan över havet bliva ganska kort.

Vinden var svag, men gynnsam; termometern visade tio graders värme, det var rent av varmt.

Slupen hade icke lidit något av transporten på släden; den var i fullgott skick och manövrerades med lätthet. Johnson skötte rodret. Doktorn, Bell och amerikanen hade skaffat sig plats så gott de kunnat bland reseffekterna, som voro stuvade dels över och dels under däck.

Hatteras, som satt i fören, blickade oavvänt mot denna hemlighetsfulla punkt, till vilken han kände sig dragen med oemotståndlig makt liksom magnetnålen till den magnetiska polen. Om någon strand visade sig, så ville han vara den förste, som upptäckte den, och denna ära tillkom i själva verket honom.

Han anmärkte dessutom, att polaroceanens yta bildades av korta vågor, sådana som förekomma på trånga vatten; han såg däruti ett kännetecken på att land fanns i närheten, och doktorn delade hans åsikt i detta avseende.

Det är lätt begripligt, varför Hatteras så livligt önskade att finna en kontinent vid nordpolen. Huru besviken skulle han ej bliva att se ett obestämt, ofantligt hav utsträcka sig, där en del av jorden, huru liten som helst, var nödvändig för hans planer! Och huru skulle man i själva verket kunna giva ett särskilt namn åt en obegränsad rymd av oceanen? Huru kunna plantera sitt fosterlands flagga mitt i vågorna? Huru i hennes majestäts namn taga i besittning en del av det flytande elementet?

Därför satt Hatteras orörlig med kompassen i hand, slukande norden med sina blickar.

Men ingenting begränsade polarbassängens rymd ända till horisontens rand; den sammansmälte i fjärran med dessa zoners rena himmel. Några isberg, som flöto utåt öppna havet, tycktes vilja lämna fritt fält för de djärva seglarna.

Denna region hade i sin anblick någonting egendomligt och främmande. Berodde detta intryck på de upprörda och överretade resandenas själstillstånd? Det är svårt att avgöra. I sina dagliga anteckningar beskriver emellertid doktorn detta oceanens besynnerliga utseende; han talar därom liksom Penny, enligt vilken dessa trakter visa en anblick »av den mest slående kontrast mot ett hav, som upplivas av miljoner levande varelser».

Vattenytan, färgad i de mest obestämda ultramarinnyanser, syntes sällsamt genomskinlig och äga en otrolig spridande kraft, såsom innehöll den kolbundet svavel. Denna klarhet tillät att med blicken genomforska vattnet till omätligt djup; polarbassängen tycktes vara upplyst nedifrån liksom ett ofantligt akvarium; något elektriskt fenomen på havets botten belyste utan tvivel de mest undangömda vrår, och slupen syntes sväva över en bottenlös avgrund.

På ytan av detta förunderliga vatten svävade otaliga skaror av fåglar, liknande tjocka och stormdigra moln. Flyttfåglar och en mängd andra fåglar vimlade om varandra och hade i sin sammanfattning att uppvisa alla arter av vattenfåglar, från albatrossen, som är så vanlig i de sydliga regionerna, ända till de arktiska havens pingvin, men med jättelika proportioner. Deras skri åstadkom ett ständigt bedövande larm. Vid deras be-

traktande kom doktorns naturkunskap till korta; namnen på dessa utomordentliga arter undföllo honom, och han överraskades med att sänka sitt huvud, då deras vingar med obeskrivlig kraft piskade luften.

Några av dessa luftens vidunder hade en utsträckning av tjugu fot mellan vingspetsarna; de betäckte slupen helt och hållet under sin flykt, och där funnos legioner av fåglar, vilkas namn aldrig förekomma i Londons Index Ornithologus.

Doktorn var bedrövad och över huvud förvirrad av att finna sin kunskap otillräcklig.

Då han såg bort från luftens under och lät sina blickar glida över den fredliga oceanens yta, mötte han icke mindre förvånande exemplar ur djurriket, bland annat medusor som uppnådde trettio fot i bredd, vilka i allmänhet tjänade till föda för det luftiga sällskapet och flöto såsom verkliga holmar mitt ibland gigantiska alger och havstång. Vilket ämne till förundran! Vilken skillnad mot dessa mikroskopiska medusor, som observerades av Scoresby i de grönländska farvattnen, och vilkas antal han uppskattade till tjugutre trilliarder åttahundraåttioåtta biljarder miljarder på två kvadratmils yta!

Om blicken slutligen sänkte sig ifrån den flytande ytan ned i det genomskinliga vattnet, så var åsynen icke mindre övernaturlig av detta element, genomfårat av tusentals fiskar av alla slag; än dykte de hastigt djupt ned i den flytande massan, och ögat såg dem småningom förminskas, avtaga, försvinna likt optiska spökbilder; än återkommo de från oceanens djup, skenbart växande, upp till havsytan. Sjödjuren tycktes alldeles icke skrämda av slupens närvaro, utan tvärtom smekte den i förbifarten med sina ofantliga simfenor; men där en valfiskångare till yrket skulle med rätta blivit förfärad, hade

våra seglare icke ens medvetande av att de lupo någon fara, ehuru några av dessa havets invånare uppnådde fruktansvärda proportioner.

Mitt ibland dem lekte de unga sjökalvarna; narvalen, fantastisk som enhörningen, beväpnad med sitt långa, smala och koniska vapen, ett förträffligt verktyg, som tjänar honom att söndersåga isfältet, förföljde de mera rädda cetacéerna; otaliga valfiskar, utsprutande vattenpelare och slem genom sina spruthål, uppfyllde luften med ett egendomligt vinande; nordkaparen, med sin fina stjärt, sina långa och breda stjärtfenor, skar rymden med omätlig hastighet, under loppet slukande varelser, snabba som han själv, torskar eller makriller, under det den vita valfisken, mera lättjefull, fredligt sväljde mollusker, lugna och sorglösa liksom han.

Längre ned summo valfiskarter med spetsiga trynen, långa och svartaktiga grönländska anarnacker, jättekaskelotter, som finnas spridda i alla hav, mitt ibland de ambrafärgade bankarna, eller levererade homeriska bataljer, som färgade havet rött på flera mils omkrets; cylindriska fenvalar, den tjocka tegusiken från Labrador, delfiner med ryggar som sabelklingor, sälarnas och valrossarnas hela släkte, hundar, hästar och björnar, lejon och elefanter syntes föda sig på oceanens mjuka bete, och doktorn beundrade dessa otaliga djur lika lätt, som han skulle gjort det med crustacéer och fiskar genom glasskivorna i zoologiska trädgården i London.

Vilken skönhet, vilken omväxling, vilken makt i naturen! Huru främmande och hemlighetsfullt syntes ej allt i skötet av dessa till polen gränsande regioner!

Luften erhöll småningom en ovanlig renhet, och man skulle ansett den övermättad av syre; seglarna inandades med förtjusning denna luft, som förlänade dem ett

större mått av livskraft; utan att göra sig reda för detta resultat voro de rov för en verklig förbränning, varom man icke kan giva ens en svag föreställning, alla kroppens och själens funktioner uppfylldes med övermänsklig kraft; deras överretade tankar utvecklade sig till sublim storhet, och på en timme levde de en hel dags liv.

Mitt ibland alla dessa under seglade slupen fredligt fram för en lindrig bris, som de stora albatrosserna stundom ökade med slagen av sina långa vingar.

Mot aftonen förlorade Hatteras och hans följeslagare Nya Amerikas kust ur sikte. Nattens timmar ljödo för de tempererade zonerna liksom för trakterna vid dagjämningslinjen; men här tecknade solen en cirkel, fullkomligt parallell med havets, och slupen, badad i dess sneda strålar, kunde icke lämna den lysande medelpunkt, som flyttade sig med den.

Men de levande varelserna kände likväl aftonen komma, liksom den strålande stjärnan dolt sig bakom horisonten; fåglar, fiskar, cetacéer försvunno. Vart? I himlens rymder? På havets nedersta djup? Vem skulle kunna säga det? Men på deras skri, på deras vinande, på det genom havsvidundrens flåsande upprörda vattnets brus följde snart en orörlig tystnad; vågorna somnade under en omärklig vaggning, och natten återtog sitt fredliga inflytande under solens tindrande blickar.

Slupen hade hunnit en grad mot norr efter avresan från Altamont-Harbour; ännu följande morgon syntes ingenting vid horisonten, varken dessa höga bergspetsar, som på långt håll angiva land, eller dessa särskilda kännetecken, varigenom sjömannen vet, att han nalkas öar eller fast land.

Vinden var gynnsam utan att vara hård, havet hävde sig obetydligt, fåglar och fiskar återkommo lika talrikt

som föregående dagen. Doktorn kunde där han låg, lutad över vattnet, se cetacéerna lämna sina djupa gömslen och småningom stiga upp till havets yta; några isberg samt här och där några spridda isblock voro det enda, som gjorde något avbrott i oceanens omätliga enformighet.

Men isarna voro mycket sällsynta och skulle icke kunnat besvära ett fartyg i dess resa. Det bör anmärkas, att slupen nu befann sig tio grader ovanför köldpolen, och att det med avseende på temperaturförhållanden var, som om den befunnit sig tio grader nedanom densamma. Det var således ingenting förvånande, att havet vid denna tid var öppet, liksom det borde vara på höjden av Diskoviken i Baffinshavet. Ett fartyg borde alltså där hava fritt utrymme under sommarmånaderna.

Denna iakttagelse är av stor praktisk vikt; om valfångarna någonsin kunna intränga i polarbassängen, vare sig genom Amerikas nordliga farvatten eller genom haven vid Asiens norra kust, så kunna de vara förvissade om att hastigt erhålla full last; ty denna del av oceanen synes vara valarnas, sälarnas och övriga sjödjurs gemensamma fiskdamm.

Ännu vid middagstiden sammansmälte himmel och vatten, och doktorn började tvivla på tillvaron av något fastland under denna höga latitud.

Men vid närmare besinning tvangs han att tro på befintligheten av en nordlig kontinent; i jordens första dagar efter jordskorpans avsvalning måste vattnet, som bildats genom kondensering av atmosfäriska ångor, under inverkan av centrifugalkraften drivits till ekvatorialzonerna och övergivit jordklotets orörliga ändpunkter, till följd varav landet närmast polen nödvändigt måste höja sig. Doktorn fann denna slutledning mycket riktig.

Så förekom den även Hatteras.

Kaptenens blickar sökte därför genomtränga horisontens dimmor, och kikaren lämnade icke hans ögon. Av vattnets färg, av vågornas form, vindens fläktar sökte han utleta kännetecknen till ett närbeläget land. Hans huvud var framåtlutat, och den som icke kände hans tankar, skulle dock hava beundrat honom för de önskningar och ångestfulla frågor, som lågo uttryckta i hela hans utseende.

FEMTIOFJÄRDE KAPITLET.

Närmare polen.

Tiden förflöt under denna ovisshet. Ingenting visade sig vid denna skarpt tecknade omkrets, ingenting annat än himmel och vatten, icke ens på vågornas yta ett strå av dessa terrestra växter, som kommo Christofer Columbi hjärta att darra, då han gick att upptäcka Amerika.

Hatteras blickade oavvänt framåt.

Omkring klockan sex på aftonen syntes slutligen en obestämd, men tämligen hög dimma över havets yta; man skulle kunnat kalla den en rökpelare. Himlen var fullkomligt klar och dimman kunde således icke förklaras genom något moln, helst den än försvann, än åter visade sig, liksom den varit i rörelse.

Hatteras var den förste som observerade detta fenomen, han riktade sin kikare på denna obestämda punkt, denna oförklarliga dimma och betraktade den oavbrutet under en timmes tid.

Plötsligt upptäckte hans blick något bestämt kännetecken, ty han utsträckte armen mot horisonten och ropade med stark stämma:

— Land! Land!

Vid dessa ord reste sig alla, såsom träffade av en elektrisk stöt.

Ett slags rök höjde sig synbart över havet.

— Jag ser, jag ser! — utbrast doktorn.

— Ja visst... ja — sade Johnson.

— Det är ett moln — invände Altamont.

— Land! Land! — svarade Hatteras med orubblig övertygelse.

De fem seglarna fortforo att med den yttersta uppmärksamhet granska fenomenet.

Men såsom ofta inträffar med föremål, som genom avståndet synas obestämda, tycktes den ifrågavarande punkten nu hava försvunnit. Slutligen blev den dock åter synlig, och doktorn trodde sig till och med uppfatta ett hastigt eldsken, tjugu à tjugufem mil norrut.

— Det är en vulkan! — ropade han.

— En vulkan? — frågade Altamont.

— Utan tvivel.

— Under så hög latitud!

— Varför icke? — återtog doktorn. — Är icke Island en vulkanisk jord och så att säga skapad av vulkaner?

— Ja Island, — svarade amerikanen; — men så nära polen!

— Nåväl, har icke vår utmärkte landsman James Ross upptäckt tillvaron av Erebus och Terror på södra kontinenten, två eldsprutande berg i full verksamhet vid 170 gr. longitud och 78 gr. latitud! Varför skulle då icke vulkaner finnas vid norra polen?

— Det är verkligen möjligt, — svarade Altamont.

— Ja! — utropade doktorn, — jag ser den tydligt: det är en vulkan.

— Nåväl, — sade Hatteras, — låtom oss styra rakt på den.

— Vinden börjar dö ut, — sade Johnson.

— Skota focken så mycket som möjligt!

Men denna manöver hade till resultat att avlägsna slupen från den observerade punkten, och de uppmärksammaste blickar kunde icke vidare återfinna den.

Emellertid kunde man icke längre tvivla på närheten av land. Man hade således sett resans mål, om än icke hunnit det, och tjugufyra timmar skulle säkert icke förflyta, innan denna nya jord trampats av en mänsklig fot. Efter att hava tillåtit dem att nalkas den så nära, skulle icke Försynen vilja hindra de djärva sjömännen att anlöpa den.

Under närvarande förhållanden ådagalade emellertid ingen den glädje, som en dylik upptäckt borde uppväcka; var och en slöt sig inom sig själv, frågande vad denna polarjord kunde vara. Djuren tycktes fly den; i stället för att vid aftonens inbrott söka en tillflykt där, avlägsnade sig fåglarna på snabba vingar söderut. Var den då så ogästvänlig, att en fiskmås eller en ptarmigan ej kunde finna skydd där? Till och med fiskarna och de stora cetacéerna flydde hastigt denna strand tvärs igenom det klara vattnet. Varav härledde sig denna känsla om ej av en för alla levande varelser, som besökte denna del av jordklotet, gemensam förskräckelse?

Även seglarna hade erfarit detta allmänna intryck; de hängåvo sig åt reflexioner över sin belägenhet och kände småningom sömnen tynga ögonlocken.

Vakten kom åter till Hatteras. Han fattade rodret; doktorn, Altamont, Johnson och Bell somnade den ene

efter den andre, utsträckta på bänkarna, och voro snart försänkta i drömmarnas värld.

Hatteras försökte motstå sömnen, ty han ville icke förlora något av denna dyrbara tid; men slupens långsamma rörelse vaggade honom omärkligt, och mot sin vilja försjönk han uti en oemotståndlig dvala.

Båten knappast rörde sig framåt, vinden förmådde ej fylla dess slappa segel. Långt bort i öster återspeglade några orörliga isstycken solens strålar och bildade glödande punkter i öppna havet.

Hatteras började drömma. Hans tankar irrade hastigt över hela hans tillvaro; hela hans livs lopp upprullade sig för honom med denna för drömmar egendomliga snabbhet, som ännu ingen lärd kunnat beräkna; han återvände till flydda dagar, återsåg sitt vinterkvarter, Victoriabukten, Fort Providence, Doctor's-House, mötet med amerikanen på isen.

Han gick ännu längre tillbaka i det förflutna, han drömde om sitt skepp, om det uppbrända F o r w a r d, om sina förrädiska följeslagare, som övergivit honom. Vad hade det blivit av dem? Han tänkte på Shandon, Wall och den brutale Pen. Var voro de? Hade de lyckats att tvärs över isen uppnå Baffinsviken?

Därpå svävade han i drömmen ännu längre bort i tiden och återsåg sig vid sin avresa från England, vid sina föregående resor, vid sina misslyckade försök, sina olyckor. Då glömde han sin nuvarande belägenhet, sin nära förestående framgång, sina till hälften realiserade förhoppningar. Drömmen slungade honom tillbaka från glädje till ångest.

På detta sätt förflöto två timmar, varefter hans tankar började återtaga sitt vanliga lopp och förde honom åter mot polen; han såg sig slutligen sätta foten på denna

engelska kontinent och utveckla de förenade konungarikenas flagga.

Under det han sålunda drömde, uppsteg ett ofantligt, olivfärgat moln vid horisonten och förmörkade oceanen.

Man kan icke föreställa sig, med vilken blixtlik hastighet orkanerna utbryta på de arktiska haven. Dimmorna från ekvatorialtrakterna kondenseras över nordens ofantliga glaciärer och tillkalla med oemotståndlig våldsamhet luftmassor för att ersätta dem. Detta förklarar de arktiska stormarnas styrka.

Vid första vindstöt reste sig kaptenen och hans följeslagare ur sömnen, färdiga att möta faran.

Havet uppsteg i höga, vid basen föga utvecklade, vågor; slupen, framslungad av en våldsam dyning, dykte ned i djupa avgrunder eller vacklade på toppen av en spetsig våg, stupande i mer än fyrtiofem graders vinkel.

Hatteras hade åter med stadig hand fattat rodret, som bullersamt rörde sig i rortrumman; stundom stötte rodret vid en häftig girning undan kaptenen och böjde honom mot hans vilja. Johnson och Bell voro oupphörligt sysselsatta att ösa ut vattnet, som slupen intog, då den stupade ned mellan vågorna.

— Denna storm är något, som vi knappast påräknat — sade Altamont, fasthållande sig vid sin bänk.

— Här måste man vara beredd på allt — svarade doktorn.

Dessa få ord växlades mitt under orkanens tjut, och bruset av vågorna, som av vindens våldsamhet förvandlades till ett ytterst fint damm; det var nästan omöjligt att höra varandra, det täta skummet hindrade att se längre än några famnar över havet, och man kunde icke längre hålla rak kurs norrut.

Denna plötsliga storm, just i det ögonblick man stod

i begrepp att hinna målet, tycktes innebära allvarliga varningar; den förekom de resandes överretade sinnen såsom ett förbud att gå längre. Ville då naturen hindra tillträdet till polen? Var månne denna punkt av jordklotet omgiven med en befästning av orkaner och stormar, som icke tilläto att närma sig den?

Men vid anblicken av dessa mäns energiska utseende kunde man förstå, att de icke skulle vika varken för vind eller våg, utan att de skulle gå ända fram till målet.

På detta sätt kämpade de hela dagen, trotsande döden i varje ögonblick, icke framträngande längre i norr, men icke heller avlägsnande sig därifrån, genomvåta av ett ljumt regn och översköljda av vatten, som stormen spolade över deras ansikten; och med stormens vinande blandade sig stundom fåglarnas hemska skrin.

Men mitt under ett nytt utbrott av vågornas raseri inträffade en plötslig vindstilla omkring klockan sex på aftonen. Vinden tystnade liksom genom ett trolleri, havet visade sig lugnt och jämnt, som om det icke hade hävts av någon dyning på tolv timmar. Stormen tycktes hava respekterat denna del av polaroceanen.

Vad tilldrog sig då? Ett utomordentligt, oförklarligt fenomen, vartill kapten Sabine blev vittne under sina resor på de grönländska haven.

Utan att höja sig hade dock tjockan blivit förunderligt genomskinlig.

Slupen seglade uti en zon av elektriskt ljus, en ofantlig lysande S:t Elms-eld, men utan värme. Mast, segel, tackling avtecknade sig med utomordentlig tydlighet i svart på himlens fosforescerande fond; seglarna förblevo sänkta i ett bad av lysande strålar, och deras ansikten färgades av ett skarpt återsken.

Det plötsliga lugnet på denna del av oceanen uppkom

utan tvivel av luftkolonnernas uppåt gående rörelse, under det stormen, som tillhörde cyklonernas släkte, hastigt vred sig omkring denna fredliga medelpunkt.

Men denna atmosfär i lågor väckte en ny tanke i Hatteras' själ.

— Vulkanen! — utropade han.

— Är det möjligt? — frågade Bell.

— Nej, nej, — svarade doktorn — vi skulle kvävas, om dess lågor hunne ända fram till oss.

— Kanske är det återskenet därav i tjockan — sade Altamont.

— Icke det heller. Då skulle man nödgas medgiva, att vi vore nära land, och i sådant fall skulle vi höra bullret av eruptionen.

— Men då ... — invände kaptenen.

— Det är ett kosmiskt fenomen — svarade doktorn — ett hittills föga observerat fenomen ... Om vi fortsätta vår väg, skola vi snart komma ur denna lysande sfär och återfinna mörkret och stormen.

— Huru som helst så framåt! — svarade Hatteras.

— Framåt! — instämde hans följeslagare, vilka icke ens tänkte på att hämta andan i denna lugna bassäng.

Seglets eldfärgade veck hängde slappt utefter den lysande masten; årorna sänkte sig i brinnande vågor och tycktes uppkasta gnistor, bildade av starkt upplysta vattendroppar.

Hatteras med kompassen i hand vände åter kosan mot norr; småningom förlorade dimman sitt ljus och därpå sin genomskinlighet, vinden lät höra sitt rytande på några famnars avstånd, och snart inträdde åter slupen i stormzonen, krängande under en häftig vindstöt.

Men lyckligtvis hade orkanen vänt sig ett streck åt söder, och båten kunde gå för förlig vind rakt mot polen,

riskerande att kantra, men flygande framåt med ohejdad fart; skär, klippor eller is kunde varje ögonblick uppstiga ur vågorna, då den ofelbart blivit krossad i stycken.

Dock gjorde ingen av dessa män någon invändning, ingen utav dem lät klokhetens röst höras. De voro intagna av farans vanvett. Törsten efter det obekanta förtärde dem. De voro icke blinda, utan förblindade och funno den förfärliga hastigheten av denna färd alltför ringa för deras otålighet. Hatteras höll rodret i sin oföränderliga riktning mitt igenom de under stormens gissel skummande vågorna.

Man märkte emellertid, att man närmade sig kusten, och ovanliga symtom kändes i luften. Plötsligt delade sig dimman, liksom ett tygstycke sönderslitet av stormen, och under ett ögonblick kunde man vid horisonten se en eldkvast höja sig mot himlen.

— Vulkanen! Vulkanen! — var det ord, som undföll allas läppar; men den fantastiska synen hade åter försvunnit, vinden sprang över till sydost, tog slupen tvärs för och tvang den att ännu en gång fly denna otillgängliga jord.

— Förbannelse! — utbrast Hatteras, skotande focken hårdare — vi voro icke tre mil från kusten!

Hatteras kunde icke motstå stormens våldsamhet; men utan att giva vika, höll han upp i vinden, som rasade med obeskrivlig häftighet. Stundom kastade slupen sig på sidan, så att man fruktade, att den skulle helt och hållet vända kölen upp, men reste sig dock slutligen åter under rodrets inverkan, likt en springare, som stupar på knä, men som ryttaren åter uppreser med tillhjälp av tygel och sporrar.

Hatteras, med utslaget hår och handen liksom fast-

lödd vid rodret, tycktes vara själen i denna båt, vara ett med den, liksom människan och hästen på centaurernas tid.

Plötsligt uppenbarade sig ett förfärligt skådespel för hans blickar.

På mindre än tio famnars avstånd balanserade ett isblock på de vräkande vågornas toppar stigande och fallande liksom slupen, som det hotade i sitt fall och skulle krossat vid blotta beröringen.

Men jämte denna fara att störtas i djupet visade sig en annan icke mindre förfärlig, ty detta isstycke, som drev på måfå, var lastat med vita björnar, tätt tryckta mot varandra och vilda av förskräckelse.

— Björnar! björnar! — ropade Bell med halvkvävd röst.

Och var och en såg med förfäran detsamma som han.

Isstycket gjorde fruktansvärda överhalningar; stundom lutade det i så spetsiga vinklar, att djuren tumlade om varandra; då uppgåvo de brummanden, som tävlade med stormens brak, och det var en ryslig konsert, som hördes från detta flytande menageri.

Om denna isflotte skulle tumlat över ända och björnarna störtat sig mot båten och försökt att äntra den!

Under en sekellång kvarts timme färdades slupen och isstycket tillsammans, stundom åtskilda tjugu famnar, stundom nästan vidrörande varandra; stundom dominerade den ena det andra, och odjuren behövde endast falla ned. Grönlandshundarna darrade av förskräckelse, men Duk förblev orörlig.

Hatteras och hans följeslagare voro stumma; de kommo icke ens på den tanken att falla undan för att avlägsna sig från detta fruktansvärda grannskap, utan fortsatte sin kosa med orubblig bestämdhet.

En obestämd känsla, som mera närmade sig förvåning än fruktan intog dem; de beundrade detta förfärande skådespel, som kompletterade elementens strid.

Omsider avlägsnade sig småningom isstycket, framdrivet av vinden, som slupen motstod med styvt skotad fock, och försvann i töcknet, emellanåt tillkännagivande sin närvaro genom avlägsna läten från dess vidunderliga besättning.

I detta ögonblick fördubblades stormens häftighet, det var ett namnlöst utbrott av de atmosfäriska vågorna; slupen lyftes ur vattnet och började vända sig omkring med svindlande hastighet; focken sönderslets och flög bort i mörkret som en stor vit fågel; en rund fördjupning, en ny Maalström, bildade sig i vågornas kölvatten. Indragna i denna virvel, ilade seglarna med sådan fart framåt, att vattenfårorna förekommo dem orörliga, trots deras oberäkneliga snabbhet. De neddrogos mer och mer; men på virvelns botten uppstod en oemotståndlig sugning, som drog dem med sig och uppslukade dem levande.

Alla fem hade de rest sig upp, betraktande varandra med förfärade blickar. De grepos av svindel och erforo den obeskrivliga känslan av en bottenlös avgrund.

Men på en gång reste sig slupen på ända; dess förstäv räckte upp över virvelns vattenlinje; genom den hastighet den förut innehaft, kastades den utom attraktionspunkten, och, kommen utom denna cirkel, som gjorde mer än tusen svängningar i sekunden, utslungades den med farten av en kanonkula.

Altamont, doktorn, Johnson och Bell tumlade omkull på sina bänkar.

Då de åter reste sig upp, var Hatteras försvunnen.

Klockan var två på morgonen.

FEMTIOFEMTE KAPITLET.

Engelska flaggan.

Ett rop, samtidigt utgånget ur fyra bröst, följde på det första ögonblicket av häpnad.

— Hatteras! — utropade doktorn.

— Försvunnen! — sade Johnson och Bell.

— Förlorad!

De blickade omkring sig. Ingenting syntes på detta skummande hav. Duk skällde förtvivlat; han ville störta sig i vattnet, och Bell förmådde med möda hålla honom tillbaka.

— Tag plats vid rodret, Altamont, — sade doktorn, — och låt oss försöka allt i världen för att återfinna vår olycklige kapten!

Johnson och Bell återtogo sina platser. Altamont fattade rodret, och den kringirrande slupen kom åter upp i vinden.

Johnson och Bell började ro kraftigt, och man lämnade icke olycksstället på en timme. Man sökte, men förgäves. Den olycklige Hatteras var bortförd av stormen och förlorad.

Förlorad så nära polen, så nära det mål, som han endast fått skåda på avstånd!

Doktorn ropade, skrek och avlossade bösskott; Duk förenade sina klagande läten med hans röst, men ingen svarade kaptenens båda vänner. Då intogs doktorn av en djup smärta; hans huvud nedsjönk i hans händer, och hans kamrater hörde honom gråta.

På detta avstånd från land, utan en åra, utan ett stycke trä att hålla sig uppe med, kunde Hatteras i själva verket icke hava hunnit kusten levande, och om någonting av honom en gång nådde detta så efterlängtade land, så skulle det vara hans uppsvällda och stympade lik.

Efter en timmes letande måste man återtaga vägen norrut och kämpa mot stormens raseri.

Klockan fem på morgonen den 11 juli saktade sig vinden; dyningen lade sig småningom, himlen återfick sin vanliga polarklarhet, och på mindre än tre mils avstånd visade sig landet i all sin glans.

Denna nya kontinent var ingenting annat än en ö eller rättare en vulkan, upprest som en fyr vid jordens norra pol.

Berget, som befann sig i full eruption, utspydde en massa glödgade stenar och klippstycken och tycktes skakas under upprepade stötar liksom av en jättes andedräkt. De utkastade massorna uppstego i luften till stor höjd, mitt ibland strålar av en intensiv eld, och lavaströmmarna runno utför dess sidor i strida bäckar; på ena stället likt hopslingrade ormar letande sig väg mellan de rynkade klipporna, på det andra nedstörtande i brinnande kaskader mitt uti en purpurfärgad dimma, och längre ned kastade sig en flod av eld, bildad av tusen brinnande småbäckar, genom en kolossal mynning ut i havet.

Vulkanen tycktes icke hava mer än en enda krater, varifrån eldkolonnen uppsteg, genomfårad av varandra korsande blixtar; man skulle velat påstå, att elektriciteten spelade en roll i detta praktfulla fenomen.

Ovanom de flämtande lågorna böljade en ofantlig rökpelare, röd vid basen, svart i toppen. Den höjde sig

med ojämförligt majestät och spred sig vitt omkring i tjocka virvlar.

Himlen var till betydlig höjd insvept i en askgrå färg; mörkret, som doktorn observerat under stormen, och varför han icke kunnat göra sig reda, härrörde påtagligen från de askmoln, vilka utbredde sig framför solen som ett ogenomträngligt förhänge. Han erinrade sig då en dylik scen, som inträffade 1812 på ön Barbadoes, vilken mitt på dagen försänktes i djupt mörker genom den massa av aska, som uppkastades från kratern på ön Saint-Vincent.

Denna enorma eldsprutande klippa, utslungad i öppna havet, höll tusen famnar i höjd, eller ungefär lika mycket som Hekla.

En linje, dragen från spetsen till foten därav, bildade en vinkel av ungefär elva grader mot horisonten.

Allt efter som slupen nalkades, tycktes ön småningom uppstiga ur vågornas sköte. Den visade intet spår av vegetation. Där fanns ej en gång någon strand, utan dess sidor stupade brant ned i havet.

— Kunna vi lägga till? — frågade doktorn.

— Vinden driver oss, — svarade Altamont.

— Men jag ser inte en bit mark, varpå vi kunna sätta foten.

— Det ser så ut på avstånd — svarade Johnson, — men vi skola nog finna en plats för båten; det är allt vad vi behöva.

— Framåt då! — sade doktorn sorgset.

Doktorn kände icke längre något intresse för den främmande kontinenten, som höjde sig framför honom. Polens land var visserligen där, men icke mannen som upptäckt det.

Femhundra steg från klipporna kokade havet under

inverkan av den underjordiska elden. Ön, som det omgav, kunde hava åtta till tio mil i omkrets, icke mer, och såvitt man kunde bedöma, befann den sig mycket nära polen, om än icke jordens axel precis gick igenom den.

Då man nalkades ön, observerade seglarna en liten fjord i miniatyr, tillräcklig att skydda deras båt; de styrde genast dit, intagna av fruktan att finna kaptenens kropp uppkastad på stranden av stormen.

Men en kropp tycktes svårligen kunna vila där, ty där fanns ingen strand, och havet svallade över branta klippor, vilkas yta betäcktes av en tjock och av människofot aldrig trampad aska, där de icke sköljdes av vågorna.

Omsider smög slupen sig fram genom en trång öppning mellan två bränningar i vattenbrynet och befann sig där fullkomligt skyddad mot havssvallet.

Då fördubblades Duks klagande tjut; det stackars djuret ropade kaptenen på sitt eget upprörda språk; han återfordrade honom av det obarmhärtiga havet, av dessa tysta klippor. Förgäves skällde han, och doktorn smekte honom utan att kunna lugna honom, då den trogne hunden, liksom han velat vara i sin husbondes ställe, tog ett väldigt språng och först av alla svingade sig upp på klipporna, mitt ibland askan, som likt ett moln insvepte honom.

— Duk, kom hit, Duk! — ropade doktorn.

Men Duk lyssnade icke, utan försvann. Man beredde sig då att lämna båten; doktorn och hans tre följeslagare stego i land, och slupen blev stadigt förtöjd.

Altamont beredde sig att klättra upp på en ofantlig stenhög, då Duk hördes skälla på något avstånd med ovanlig kraft, uttryckande icke vrede utan smärta.

— Hör! — sade doktorn.

— Något uppspårat djur? — frågade Johnson.

— Nej, nej! — svarade doktorn darrande. — Det är klagan, det är tårar! Hatteras' lik finnes där.

Vid dessa ord skyndade de fyra männen i Duks spår, mitt igenom askan som förblindade dem, och kommo till ändan av en vik, där vågorna omärkligt bortdogo.

Där stod Duk och skällde bredvid en människokropp, insvept i engelska flaggan.

— Hatteras! Hatteras! — utbrast doktorn, i det han hastade fram till sin vän.

Men strax därpå utstötte han ett rop, omöjligt att beskriva.

Denna blodiga, till utseendet livlösa kropp rörde sig under hans hand.

— Levande, levande! — ropade han.

— Ja, — sade en svag stämma, — levande på polens strand, dit stormen kastat mig, levande på Drottningens ö.

— Hurra för England! — utropade alla fem på en gång.

— Och för Amerika! — återtog doktorn, räckande ena handen åt Hatteras och den andra åt amerikanen.

Även Duk ropade hurra på sitt sätt, vilket var lika gott som något annat.

Under de första ögonblicken överlämnade sig dessa modiga män helt och hållet åt lyckan att återse sin kapten och kände sina ögon fuktas av tårar.

Doktorn undersökte Hatteras tillstånd; denne var icke svårt sårad. Stormen hade drivit honom ända till kusten, där själva landstigningen var mycket farlig; den djärve sjömannen slungades flera gånger tillbaka ut i havet, men lyckades slutligen med uppbjudande av

all sin kraft att haka sig fast vid ett klippstycke och att släpa sig upp ur vattnet.

Därpå förlorade han medvetandet, sedan han insvept sig i sin flagga, och han återvaknade till sans först genom Duks smekningar och ljudet av hans skällande.

Efter de första omsorgerna kunde Hatteras stiga upp och vid doktorns arm återtaga vägen till slupen.

— Polen, nordpolen! — upprepade han, under det han gick framåt.

— Ni är lycklig! — sade doktorn till honom.

— Ja, lycklig! Och ni, min vän, känner icke även ni denna lycka, denna glädje att befinna er här? Denna jord, som vi trampa, är polens jord! Detta hav, som vi överfarit är polarhavet! Denna luft, som vi andas, är polens luft! Ack nordpolen, nordpolen!

Medan han talade sålunda, var Hatteras rov för en häftig rörelse, för ett slags feber, och doktorn försökte förgäves att lugna honom. Hans ögon lyste med utomordentlig glans, och tankarna arbetade i hans hjärna. Doktorn tillskrev denna överretning de förfärliga faror, som kaptenen nyss genomgått.

Hatteras hade synbarligen behov av vila och man företog sig att uppsöka en lägerplats.

Altamont fann snart en grotta av klippstycken, som i sitt fall bildat en håla. Johnson och Bell ditförde livsmedel och lössläppte grönlandshundarna.

Omkring klockan elva var allt i ordning för en måltid; tältet fick tjänstgöra såsom duk; frukosten, bestående av pemmican, salt kött, te och kaffe, uppdukades på marken, och det återstod endast att förtära den.

Men dessförinnan önskade Hatteras att bestämma öns läge; han ville veta bestämt, vad han i detta avseende hade att hålla sig till.

Doktorn och Altamont togo då sina instrument och kommo efter en ytterst noggrann beräkning till det resultat, att grottan befann sig på en latitud av 89° 59′ 15″. Longituden var vid denna höjd utan all vikt, ty alla meridianer sammanföllo några hundra fot högre upp.

Ön var således belägen vid nordpolen, och nittionde latitudsgraden befann sig endast fyrtifem sekunder därifrån, precis trefjärdedels mil, d. v. s. ungefär vid vulkanens topp.

Då Hatteras erfor detta resultat, begärde han, att det skulle nedskrivas i ett dubbelt protokoll, som skulle deponeras i en cairn vid stranden.

Doktorn tog då genast sin penna och uppsatte följande dokument, varav det ena exemplaret för närvarande förvaras i kongl. Geografiska sällskapets i London arkiv.

»Den 11 juli 1861, vid 89° 59′ 15″ nordlig latitud, har Drottningens ö blivit upptäckt vid nordpolen, av kapten Hatteras, chef å briggen Forward från Liverpool, vilken jämte sina följeslagare härunder tecknat sina namn.

Vem helst som finner detta dokument ombedes att låta det komma amiralitetet tillhanda.

Undertecknat: John Hatteras, chef å Forward, doktor Clawbonny, Altamont, chef å Porpoise, Johnson, högbåtsman, Bell, timmerman.»

— Och nu, mina vänner, till bords! — sade doktorn glatt.

FEMTIOSJÄTTE KAPITLET.

En kurs i polarkosmografi.

Det behöver icke sägas, att man, för att sätta sig till bords, satte sig på marken.

— Men — sade doktorn — vem skulle icke giva alla bord och matsalar i världen för att spisa på 89° 59′ 15″ nordlig latitud.

Allas tankar sysselsatte sig i själva verket med den närvarande belägenheten; deras sinnen voro upptagna av den allt behärskande tanken på nordpolen. De faror, man trotsat för att uppnå den, de mödor man måste övervinna för att åter komma därifrån, allt glömdes under denna framgång utan like. Vad varken gamla eller nya folk, vad varken européer, amerikaner eller asiater hittills förmått göra, hade nu blivit utfört.

Också lyssnade kamraterna gärna till doktorn, då han berättade allt vad hans vetenskap och hans outtömliga minne ingåvo honom med anledning av deras nuvarande belägenhet.

Med verklig entusiasm föreslog han först och främst en skål för kaptenen.

— John Hatteras' skål! — sade han.

— John Hatteras' skål! — instämde de övriga med en mun.

— För nordpolen! — svarade kaptenen med en ton, helt främmande hos honom, som hittills varit så kall och sluten, men nu var rov för en stark överretning.

Bägarna stöttes tillhopa, och skålarna åtföljdes av varma handtryckningar.

— Detta är — sade doktorn — det viktigaste geografiska faktum i vårt tidevarv! Vem hade kunnat tro, att denna upptäckt skulle föregå upptäckterna av Afrikas eller Australiens inre? Sannerligen, Hatteras, ni står över Sturt och Livingstone, Burton och Barth! Heder åt er!

— Ni har rätt doktor — svarade Altamont; — med avseende på företagets svårighet förefaller det, som nordpolen borde upptäckas sist av alla punkter på jorden. Om en regering absolut velat lära känna det inre av Afrika, skulle den ovillkorligen hava lyckats däruti med uppoffring av människor och penningar, men här är ingenting mindre säkert än framgång, och fullkomligt oöverstigliga hinder kunde här inträffa.

— Oöverstigliga! — utropade Hatteras häftigt. — Det finnes inga oöverstigliga hinder, det finnes endast mer eller mindre energiska viljor, det är allt.

— Emellertid — sade Johnson — äro vi nu här, och det är gott. Men skulle ni, herr doktor, en gång vilja säga oss vad det är för egendomligt med denna pol?

— Vad det är, min kära Johnson! Det är, att polen är den enda orörliga punkten på jordklotet, under det alla andra punkter vända sig med ytterlig hastighet.

— Men jag kan just icke finna — svarade Johnson — att vi äro mera orörliga här än i Liverpool!

— Ni märker icke rörelsen mera här än i Liverpool; detta beror därpå, att ni i båda fallen själv deltager i denna rörelse eller denna vila. Men saken är därför icke mindre viss. Jorden har en rotationsrörelse, som fullbordas på tjugufyra timmar, och denna rörelse tänkes ske omkring en axel, vars yttersta ändar äro vid norra och södra polen. Nåväl, vi befinna oss vid ena ändan av denna nödvändigt orörliga axel.

— Således — sade Bell — när våra landsmän hastigt snurra om, befinna vi oss i vila?

— Ja nästan, ty vi äro icke fullt vid polen!

— Ni har rätt, doktor, — sade Hatteras allvarsamt, och med en skakning på huvudet, — det fordras ännu fyrtiofem sekunder, innan vi kommit precis till polen.

— Det betyder föga — svarade Altamont — och vi kunna anse oss såsom orörliga.

— Ja — återtog doktorn — på samma gång som invånarna på varje punkt av ekvatorn färdas trehundranittiosex mil i timmen.

— Och detta utan att känna sig mera trötta! — inföll Bell.

— Riktigt! — svarade doktorn.

— Men — återtog Johnson — har icke jorden utom denna rotationsrörelse också en annan rörelse omkring solen?

— Jo, en translationsrörelse, som försiggår på ett år.

— Är den hastigare än den andra? — frågade Bell.

— Ofantligt hastigare, och jag bör tillägga, att, ehuru vi äro vid polen, den bortför oss liksom jordens övriga inbyggare. Vår inbillade orörlighet är således blott en chimère; orörliga i jämförelse med andra punkter på jorden, ja, men icke i förhållande till solen.

— Gott — sade Bell med ett uttryck av komisk saknad — och jag som trodde mig så lugn! Jag måste avstå från denna illusion. Man kan då bestämt icke få ett ögonblicks ro här i världen.

— Som du säger, Bell — svarade Johnson; — och vill ni säga oss, herr doktor, huru hastig denna rörelse är?

— Den är betydlig — svarade doktorn; — jorden går omkring solen sjuttiosex gånger fortare än en tjugufyrapundig kula, som dock löper 195 famnar i sekunden. Dess

translationsrörelse är således sju och sex tiondedels mil i sekunden; ni ser, att det är något helt annat än rörelsen hos punkterna under ekvatorn.

— För tusan — sade Bell — det låter nästan otroligt, herr doktor! Mer än sju mil i sekunden, och detta då det varit så lätt att förbliva orörliga, om Gud så velat!

— Gott! — sade Altamont. — Tror ni det, Bell? Men då hade vi ingen dag mera, ingen natt, ingen vår eller höst, ingen sommar, ingen vinter!

— Utom att räkna ett helt förskräckligt resultat! — återtog doktorn.

— Vilket då? — frågade Johnson.

— Att vi skulle fallit mot solen.

— Fallit mot solen! — inföll Bell förvånad.

— Ja visst! Om denna translationsrörelse upphörde, så skulle jorden störtat mot solen på sextiofyra och en halv dagar.

— Ett fall som räckte sextiofyra dagar! — yttrade Johnson.

— Varken mer eller mindre — svarade doktorn — ty det är ett avstånd av trettioåtta miljoner mil att genomlöpa.

— Huru mycket väger då jordklotet? — frågade Altamont.

— Fem tusen åttahundraåttioen kvadriljoner tons.

— Gott! — sade Johnson. — Det är ett tal, som icke säger örat någonting. Man fattar det icke.

— Därför, min kära Johnson, skall jag giva er två jämförelsepunkter, som skola stanna i ert minne: kom ihåg att det behövs sjuttiofem månar för att motsvara jordens tyngd och trehundrafemtiotusen jordklot för att motsvara solens tyngd.

— Allt detta är förkrossande! — sade Altamont.

— Förkrossande, det är rätta ordet — sade doktorn; — men jag återkommer till polen, eftersom aldrig någon lektion i kosmografi rörande denna del av jorden kan vara mera på sin plats, förutsatt att det icke tröttar er.

— Fortfar, doktor, fortfar! — sade Altamont.

— Jag har sagt er, — återtog doktorn, som fann lika mycket nöje av att undervisa som hans följeslagare kände av att inhämta — jag har sagt er, att polen var orörlig i förhållande till andra punkter på jorden. Nå väl, detta är icke fullkomligt sant.

— Huru, — sade Bell — måste man pruta ännu mera?

— Ja, Bell, polen intager icke alltid precis samma plats; fordom var polstjärnan mera avlägsnad från den himmelska polen, än den nu är. Vår pol äger således en viss rörelse, den beskriver en cirkel på ungefär tjugusex tusen år, och detta beror på dagjämningspunkternas tillbakaskridande, varom jag strax skall tala med er.

— Men — sade Altamont — kunde det icke hända, att polen en vacker dag flyttade sig för mycket?

— Där, min bästa Altamont — svarade doktorn — vidrör ni en stor fråga, som de lärde diskuterat till följd av en egendomlig upptäckt.

— Vilken då?

— Hör på! År 1771 upptäckte man kroppen av en rhinoceros på stränderna av Ishavet och år 1779 av en elefant på kusten av Sibirien. Huru hade dessa de varma ländernas invånare kommit till en sådan latitud? I anledning härav uppstod en stark rörelse bland geologerna, vilka icke voro så lärda den tiden som sedermera fransmannen Mr Elie de Beaumont, vilken bevisade, att dessa djur fordom levat på höga breddgrader, och att strömmar av floder helt enkelt medfört deras kroppar till de platser, där man funnit dem. Men som denna förklaring

ännu icke var känd, så gissa, vad de lärdas uppfinningsförmåga hittade på!

— De lärda äro i stånd till allt — sade Altamont skrattande.

— Ja, till allt för att förklara ett faktum. Nå väl, de antogo att jordpolen fordom befunnit sig vid ekvatorn och ekvatorn vid polen.

— Haha!

— Som jag säger, helt allvarsamt; men, om så hade varit, och då jorden är tillplattad vid polen mer än 5 mil, så skulle haven vid sin förflyttning till den nya polen genom centrifugalkraften hava betäckt två gånger så höga berg som Himalaya; alla länder, som gränsa intill polcirkeln, Sverge, Norge, Ryssland, Sibirien, Grönland, Nya Britannien, skulle blivit begravna under fem mils djupt vatten, under det ekvatorialtrakterna, bortslungade till polen, skulle bildat fem mil höga platåer.

— Vilken förändring! — utbrast Johnson.

— Åh, det skrämde icke de lärde.

— Och huru förklarade de denna omstörtning? — frågade Altamont.

— Genom sammanstötning med en komet. Det är deras Deus ex machina; varje gång man råkar i bryderi i kosmografin, kallar man en komet till bistånd. Det är de artigaste himlakroppar jag känner, och vid minsta tecken av de lärde, göra de sig omak för att ställa allt till rätta!

— Således — sade Johnson — är denna omstörtning omöjlig enligt er åsikt, herr doktor?

— Omöjlig!

— Och om den inträffade?

— Om den inträffade, så bleve ekvatorn förvandlad till is på tjugufyra timmar.

— Gott! Om det hände nu — sade Bell — så vore man i stånd att påstå, att vi aldrig kommit till polen.

— Lugna er, Bell! För att nu återkomma till jordaxelns orörlighet, så följer därav, att, om vi vore på denna plats om vintern, vi skulle se stjärnorna beskriva en fullständig cirkel omkring oss. Vad angår solen, så skulle hon vid vårdagjämningen, den *23* mars, med avräkning av strålbrytningen, synas för oss jämnt avskuren i två delar av horisonten och småningom stiga, bildande mycket avlånga banor; men här är det att märka, att hon, efter att en gång hava visat sig, icke mera går ned, utan förbliver synlig sex månader, varefter hennes skiva åter berör horisonten vid höstdagjämningen, den *22* september, och sedan hon gått ned, återser man henne icke på hela vintern.

— Ni talade nyss om jordens avplattning vid polerna — sade Johnson — var god och förklara det för mig, herr doktor!

— Gärna, Johnson! I världens begynnelse var jorden flytande, och ni förstår således, att dess rotationsrörelse skulle driva undan en del av dess rörliga massa till ekvatorn, där centrifugalkraften lät känna sig starkare. Om jorden hade varit orörlig, skulle den bibehållit en fullkomligt sfärisk form, men genom det fenomen, som jag nyss beskrivit, är hon nu ellipsoidisk, och polens punkter befinna sig ungefär fem och en tredjedels mil närmare medelpunkten än trakterna under ekvatorn.

— Således — sade Johnson — om vår kapten ville föra oss till jordens medelpunkt, skulle vi härifrån hava fem mil kortare väg att färdas för att hinna dit?

— Som ni säger, min vän.

— Nåväl, kapten, det är ett tillfälle att begagna sig utav . . .

Hatteras svarade icke. Han deltog tydligen icke uti samtalet eller hörde det åtminstone utan att följa det.

— Finge man tro somliga lärda — sade doktorn — skulle det möjligen finnas tillfälle att försöka en sådan expedition.

— Åh, verkligen! — utbrast Johnson.

— Men låt mig sluta — återtog doktorn — jag skall berätta det sedan; jag vill nu först säga er, huru polernas avplattning är orsaken till dagjämningspunkternas tillbakaskridande, eller med andra ord, varför vårdagjämningen varje år inträffar en dag tidigare, än den skulle göra, om jorden vore fullkomligt rund. Det kommer helt enkelt därav att solens attraktion visar sig på ett annat sätt på den upphöjda del av jorden, som ligger under ekvatorn, vilken då underkastas en tillbakagående rörelse. Följaktligen är det detta, som småningom förändrar denna pols läge, såsom jag redan sagt. Men oavsett denna verkan borde avplattningen medföra en annan mera egendomlig och personlig, som vi skulle märka, om vi vore utrustade med matematisk känslighet.

— Vad menar ni? — frågade Bell.

— Att vi äro tyngre här än i Liverpool.

— Tyngre?

— Ja, vi själva, våra hundar, bössor och instrument.

— Är det möjligt?

— Ganska säkert och av två skäl: det ena, att vi befinna oss närmare jordklotets medelpunkt, som följaktligen utövar större dragningskraft på oss, och denna dragningskraft är ingenting annat än tyngden; det andra skälet är, att rotationskraften, som är lika med noll vid polen, är mycket markerad vid ekvatorn, och att föremålen där hava en viss böjelse att skilja sig från jorden, varför de också väga mindre där.

— Huru! — sade Johnson. — Hava vi då verkligen icke samma tyngd överallt?

— Nej, Johnson; enligt Newtons lag står kropparnas dragningskraft i direkt förhållande till massan, och i omvänt förhållande till kvadraten på avståndet. Här väger jag mera, emedan jag är närmare attraktionspunkten, och på en annan planet skulle jag väga mer eller mindre, allt efter planetens storlek.

— Huru! inföll Bell. — På månen? . . .

— På månen skulle min vikt, som är tvåhundra skålpund i Liverpool, icke utgöra mer än trettiotvå!

— Och i solen?

— I solen skulle jag väga mer än femtusen skålpund.

— Store Gud, — sade Bell — då skulle det fordras en domkraft för att lyfta era ben!

— Helt viss, — svarade doktorn, skrattande åt Bells häpnad — men här är skillnaden icke märkbar, och med användande av lika muskelstyrka i knävecken, skulle Bell hoppa lika högt som på kajerna i Mersey.

— Ja, men i solen? — upprepade Bell, som icke kunde glömma vad han hört.

— Min vän — svarade doktorn — slutsatsen av allt detta är, att vi befinna oss bäst där vi äro, och att det är onödigt att springa annorstädes.

— Ni sade nyss — återtog Altamont — att det möjligen skulle finnas en utväg att försöka en utflykt till jordens medelpunkt. Har man någonsin tänkt på att företaga en sådan färd?

— Ja, och det utgör slutet på vad jag har att säga er om polen. Det finnes ingen punkt i världen, som givit anledning till mera hypoteser och chimärer. De gamle, som voro mycket okunniga i kosmografien, förlade Hesperidernas trädgårdar dit. Under medeltiden antog man, att

jorden uppbars av pelare, placerade vid polerna, på vilka den vände sig, men då man såg kometerna röra sig fritt i trakterna kring polen, måste man avstå från denna åsikt. Senare uppträdde en fransk astronom, Bailly, som påstod, att det hyfsade och utdöda folk, varom Plato talar, Atlantiderna, levde just här. Slutligen har man i våra dagar påstått, att vid polerna fanns en ofantlig öppning, varigenom norrskenets ljus utströmmade, och varigenom man kunde intränga i jordklotets inre; vidare föreställde man sig uti den ihåliga sfären tillvaron av två planeter, Pluto och Proserpina, samt en lysande luft till följd av det starka tryck, densamma erfor.

— Har man sagt allt detta? — frågade Altamont.

— Och man har skrivit det på fullt allvar. Kapten Synness, en av våra landsmän, föreslog Humphry Davy, Humboldt och Arago att försöka färden. Men dessa lärde vägrade.

— Däruti gjorde de rätt.

— Jag tror det. Huru därmed än må vara, så se ni, mina vänner, att man givit inbillningen fria tyglar i fråga om polen, och att man förr eller senare måste återkomma till den enkla verkligheten.

— Vi få väl se — sade Johnson, som icke övergav sin idé.

— I morgon företaga vi en exkursion — sade doktorn och smålog, då han såg, att den gamle sjömannen icke var övertygad, — och om det finnes en särskild öppning för att gå till jordens medelpunkt, så gå vi tillsammans.

FEMTIOSJUNDE KAPITLET.

Mount Hatteras.

Efter detta innehållsrika samtal inrättade sig var och en på bästa sätt i grottan och föll snart i sömn.

Var och en utom Hatteras. Varför sov icke denne utomordentlige man?

Hade han icke uppnått sitt livs mål? Hade han icke utfört de djärva planer, som lågo honom om hjärtat? Varför inträdde icke lugnet efter oron i denna brinnande själ? Borde man icke tro, att Hatteras, då hans planer voro utförda, skulle återfalla i ett slags domning, och hans spända nerver skulle behöva vila? Efter framgången syntes det till och med naturligt, att han skulle intagas av denna känsla av sorgsenhet, som alltid följer på tillfredsställda önskningar.

Men nej! Han syntes ännu mera överspänd. Det var dock icke tanken på återfärden, som så upprörde honom. Ville han gå ännu längre? Hade då icke hans ärelystnad såsom resande någon gräns, och fann han världen för liten, därför att han rest runt omkring den?

Huru som helst kunde han icke sova; och likväl var denna första natt, som tillbragtes vid polen, klar och lugn. Ön var helt och hållet obebodd. Icke en fågel i den lågande atmosfären, icke ett djur på dess askhöljda jord, icke en fisk i dess kokande vatten. Endast på långt håll det dova bullret från berget, från vars topp glödande rökmoln spredo sig.

Då Bell, Johnson, Altamont och doktorn vaknade, funno de icke längre Hatteras bredvid sig. Oroliga lämnade de grottan och upptäckte honom stående på en klippa. Hans blick var oavvänt fäst på vulkanens topp. I handen höll han sina instrument och hade tydligen nyss uträknat bergets bestämda läge.

Doktorn gick fram till honom och tilltalade honom flera gånger, innan han förmådde rycka honom ur hans betraktelser. Slutligen syntes kaptenen förstå honom.

— Framåt, — sade doktorn, som betraktade honom med uppmärksamt öga, — framåt! Låt oss göra en tur omkring vår ö; vi äro i ordning för vår sista exkursion.

— Sista — sade Hatteras med detta tonfall i rösten, som är så vanligt hos personer, vilka tänka högt! — ja, den sista, verkligen. Men också den märkvärdigaste — tillade han med stor livlighet och tog sig vid dessa ord med båda händerna om pannan, liksom för att lugna sitt inre uppror.

I detta ögonblick förenade sig Altamont, Johnson och Bell med honom, och Hatteras tycktes nu vakna ur sitt drömmande tillstånd.

— Mina vänner — sade han med upprörd stämma — tack för ert mod, tack för er ihärdighet, för era övermänskliga ansträngningar, vilka tillåtit oss att sätta vår fot på detta land.

— Kapten — sade Johnson — vi hava icke haft annat att göra än att lyda, och det är er ensam äran tillkommer.

— Nej, nej, — återtog Hatteras med stark rörelse — er alla lika väl som mig! Altamont lika mycket som oss alla, som doktorn till och med! Ack, låt mitt hjärta utgjuta sig! Det förmår icke längre undertrycka sin glädje och sin tacksamhet.

Hatteras tog i hand sina följeslagare, vilka omgåvo honom. Han kom och gick oroligt och var icke längre herre över sig själv.

— Vi hava icke gjort annat än vår plikt såsom engelsmän — sade Bell.

— Vår plikt som vänner — svarade doktorn.

— Ja, — återtog Hatteras — men denna plikt hava icke alla förstått att uppfylla. Några hava dukat under. Men man måste förlåta dem, både dem som varit förrädare och dem som låtit förleda sig till förräderi. Stackars folk, jag förlåter dem. Ni förstår mig, doktor?

— Ja, — svarade doktorn, som allvarsamt oroades av Hatteras' överspända sinnesstämning.

— Och jag vill inte — fortfor kaptenen, att de skola förlora den lilla förmögenhet, som de kommit att söka så långt bort. Nej, ingenting skall förändras i mina dispositioner, och de skola bliva rika... om de någonsin återse England.

Det skulle varit svårt att icke känna sig upprörd av den ton, varmed Hatteras yttrade dessa ord.

— Men kapten — sade Johnson, med ett försök att skämta — man skulle kunna tro, att ni gör upp ert testamente.

— Kanske — svarade Hatteras allvarsamt.

— Och likväl har ni en lång och vacker framtid av ära framför er — återtog den gamle sjömannen.

— Vem vet? — sade Hatteras.

Härpå följde en tämligen lång tystnad. Doktorn vågade icke tolka betydelsen av dessa sista ord.

Men Hatteras gjorde sig snart begriplig, då han återtog med en röst, som han med möda behärskade:

— Mina vänner, hören nu! Vi hava uträttat mycket hittills, men ännu återstår oss mycket att göra.

Kaptenens följeslagare betraktade varandra med djup förvåning.

— Ja, vi befinna oss på polens mark, men vi äro ännu icke vid själva polen.

— Huru då? — frågade Altamont.

— För tusan! — utropade doktorn med ett underligt tonfall.

— Ja, — återtog Hatteras med kraft, — jag har sagt, att en engelsman skulle sätta sin fot på jordens pol; jag har sagt det, och en engelsman skall göra det.

— Vad? ... — inföll doktorn.

— Vi äro ännu fyrtifem sekunder från den okända punkten — fortfor Hatteras med växande sinnesrörelse — och jag skall gå dit, där den är.

— Men det är vulkanens spets — sade doktorn.

— Jag skall gå.

— Det är en otillgänglig kon.

— Jag skall gå.

— Det är en gapande, brinnande krater.

— Jag skall gå.

Den energiska övertygelse, varmed Hatteras uttalade dessa sista ord, kan icke beskrivas. Hans vänner voro slagna med häpnad, och betraktade med förfäran berget, vars eldkvast svävade i luften.

Doktorn tog omsider åter ordet och yrkade ivrigt, att Hatteras skulle avstå från sin plan; han sade allt vad hans hjärta ingav honom, ända ifrån ödmjuka böner till vänskapliga hotelser, men han förmådde ingenting över kaptenens nervösa själ, vilken var intagen av ett slags vanvett, som man skulle kunna benämna »polargalenskap».

Det återstod nu endast våldsamma medel för att hejda den vansinnige, som rusade mot sin undergång. Men

förutseende att de skulle hava allvarsamma uppträden till följd, ville icke doktorn använda sådana annat än i yttersta nödfall.

Han hoppades för övrigt, att de fysiska omöjligheterna, de oöverstigliga hindren skulle återhålla Hatteras från utförandet av sin plan.

— Då det nu en gång så är — sade han, — så skola vi följa er.

— Ja — svarade kaptenen — upp till hälften av berget! Men icke längre! Måste ni inte hemföra till England dubbletthandlingar, som intyga vår upptäckt, om...

— Men...

— Det är avgjort — svarade Hatteras med orubblig ton, — och eftersom vännens böner icke äro tillräckliga, så befaller chefen.

Doktorn ville icke längre vara enträgen, och några ögonblick därefter satte sig den lilla truppen i gång, utrustad för en svår uppstigning och företrädd av Duk. Himlen var strålande och termometern visade elva grader varmt. Atmosfären var vitt omkring uppfylld av dessa höga breddgraders egendomliga klarhet. Klockan var åtta på morgonen.

Hatteras gick i spetsen med sin hund; Bell och Altamont, doktorn och Johnson följde tätt efter honom.

— Jag är rädd, — sade Johnson.

— Nej, nej det är ingenting att frukta, — svarade doktorn, — vi äro ju med.

Vilken besynnerlig ö, och huru beskriva dess utseende, som var alldeles oväntat och nytt! Denna vulkan syntes icke gammal, och geologerna skulle kunnat uppgiva ett färskt datum för dess uppkomst.

De på varandra uppstaplade klipporna uppehöllos endast genom ett underverk av jämvikt. Berget bestod,

sanningen att säga, blott av en ofantlig stenhög, som nedfallit ovanifrån. Ingen jord, icke den ringaste mossa, icke den minsta lav, icke ett spår av vegetation. Kolsyran, som utslungats genom kratern, hade ännu icke haft tid att förena sig varken med vattnets vätgas eller med molnens ammoniak, för att under ljusets inverkan bilda organiska ämnen.

Denna ö, utkastad i havet, hade uppstått endast genom de vulkaniska utbrottens successiva avlagring, på samma sätt som flera av jordklotets berg blivit bildade; vad de utslungat ur sitt eget sköte har räckt till att bilda dem. Så är förhållandet med Etna, som redan utkastat en större volym lava än hela dess egen massa; så är förhållandet med Monte Nuovo, nära Neapel, som blivit alstrad genom slagg på den korta tiden av fyrtiåtta timmar.

Den klipphög, varav Drottningens ö bestod, hade synbarligen utgått ur jordens inälvor och ägde i högsta grad den plutoniska karaktären. På dess plats sträckte sig fordom det omätliga havet, som i dagarnas början bildades genom kondensering av vattenångor på det stelnade jordklotet; men i samma mån, som Gamla och Nya världens vulkaner slocknade eller, rättare sagt, tilltäpptes, måste de ersättas genom nya eldsprutande kratrar.

Man kan i själva verket likna jorden vid en stor sväroidisk ångpanna, där, under inverkan av den centrala elden, oerhörda kvantiteter ånga alstras, magasinerade vid ett tryck av tusentals atmosfärer, och som skulle komma jorden att explodera utan de säkerhetsventiler, som blivit anbragta utanpå.

Dessa säkerhetsventiler äro vulkanerna; då en stänges, öppnas en annan, och i trakten av polen, där, utan tvivel till följd av tillplattningen, jordskorpan är mindre

tjock, är det icke underligt, att en vulkan oförmodat bildas genom jordens upphöjning ovan vattenytan.

Doktorn anmärkte alla dessa egendomligheter, under det han följde Hatteras; hans fot trampade en vulkanisk jord och samlingar av slagg, aska och eruptiva klippor, liknande syeniten och graniten på Island.

Men om han tillskrev ön ett nästan nutida ursprung, så var det därför, att denna uppslammande jord ännu icke haft tid att forma sig.

Vatten saknades också. Om Drottningens ö räknat flera århundradens tillvaro, så skulle varma källor framträngt ur dess sköte liksom i vulkanernas grannskap. Man fann där icke allenast icke en droppe vatten, utan själva ångorna, som uppstego ur lavaströmmarna, tycktes fullkomligt sakna vatten.

Sålunda var denna ö nyligen danad, och sådan den syntes den ena dagen, kunde den försvinna en annan och på nytt sänka sig ned i oceanens djup.

Allt efter som man kom högre upp, blev uppstigandet svårare; bergets sidor blevo nära nog lodräta, och man måste vara ytterst försiktig för att undvika ras. Ofta virvlade askpelarna omkring de resande och hotade att kväva dem, eller stängde lavaströmmarna deras väg. På några jämna ytor hade lavans övre del svalnat och stelnat, under det den glödande floden fortfor att rinna under den hårdnade skorpan. Var och en måste därför noga känna sig för, för att undvika att plötsligt nedstörta uti den smältande massan.

Tid efter annan utkastade kratern rödfärgade klippstycken mitt ibland de brinnande gaserna; några utav dem söndersprungo i luften såsom bomber, och deras spillror spredos i alla riktningar på ofantliga avstånd.

Man inser lätt, med vilka otaliga faror denna bergbestigning var förenad, och huru vansinnig man måste vara för att försöka den.

Hatteras uppsteg emellertid med förvånande lätthet och klättrade utan tvekan uppför de brantaste sluttningar, föraktande att begagna sin järnskodda käpp till stöd.

Han kom snart till en rund klippa, ett slags platå av ungefär tio fots bredd, omgiven av en brinnande flod, som delat sig i två grenar vid kanten av ett högre beläget klippstycke och lämnade blott en trång öppning, genom vilken Hatteras djärvt smög sig fram.

Där stannade han, så att kamraterna kunde upphinna honom, och tycktes med blicken mäta det avstånd, som ännu återstod honom att överskrida; horisontalt befann han sig icke mer än hundra famnar från kratern, d. v. s. från polens matematiska punkt, men vertikalt återstod ännu mer än femtonhundra fot att klättra.

Uppstigandet hade redan räckt trenne timmar, men Hatteras tycktes dock icke känna någon trötthet; hans kamraters krafter voro däremot uttömda.

Vulkanens spets tycktes vara otillgänglig. Doktorn beslöt att till varje pris hindra Hatteras från att stiga längre upp. Han försökte först att övertyga honom med mildhet, men kaptenens exaltation gränsade redan till vansinne; under vägen hade han givit alla möjliga tecken till en växande sinnesrubbning, och den, som kände honom, som följt honom under de olika perioderna av hans liv, kunde icke förundra sig däröver. I samma mån som Hatteras höjde sig över oceanen, tilltog hans överretning; han levde icke längre i människors region, utan trodde sig växa med själva berget.

— Hatteras, — sade doktorn till honom, — nog nu! Vi förmå icke mera.

— Stanna då — svarade kaptenen med underlig stämma, — jag går högre upp!

— Nej, vad ni nu gör tjänar till intet, ni är här vid jordens pol.

— Nej, nej, högre!

— Min vän, det är jag, som talar till er, doktor Clawbonny! Känner ni icke igen mig?

— Högre, högre! — upprepade den vansinnige.

— Nåväl! Nej vi skola icke tillåta . . .

Doktorn hade ännu icke slutat sitt tal, då Hatteras genom en övermänsklig ansträngning hoppade över lavafloden och befann sig där hans följeslagare icke mer kunde nå honom.

Dessa utstötte ett rop, troende att Hatteras gått förlorad i eldströmmen; men kaptenen hade kommit över till andra sidan jämte sin trogna Duk, som icke ville lämna honom.

Han försvann bakom ett rökmoln, och man hörde ljudet av hans röst bliva svagare genom avståndet.

— Åt norr! Åt norr! — ropade han. — Till spetsen av Mount Hatteras! Kom ihåg Mount Hatteras!

Man kunde ej tänka på att upphinna kaptenen; det var tjugu utsikter mot en att omkomma, där han passerat med den för vansinniga egendomliga lycka och skicklighet; det var omöjligt att komma över denna eldström och lika omöjligt att kringgå den. Förgäves försökte Altamont att passera den och höll på att omkomma, då han ville hoppa över lavafloden; hans följeslagare nödgades mot hans vilja hålla honom tillbaka.

— Hatteras! Hatteras! — ropade doktorn.

Men kaptenen svarade icke, och blott Duks knappt hörbara skällande förnams på berget.

Då och då lät likväl Hatteras se sig genom rökpe-

larna och askregnet. Än stack hans arm, än hans huvud fram ur virvlarna. Därpå försvann han och visade sig åter högre upp, hållande sig fast vid klipporna. Hans figur förminskades med den fantastiska hastigheten hos föremål, som höja sig upp i luften. En halv timme senare tycktes han redan krympt i hop till hälften av sin naturliga storlek.

Atmosfären uppfylldes av vulkanens dova buller; berget mullrade och sorlade som en kokande panna; man kände dess sidor darra. Hatteras steg alltjämt uppåt. Duk följde honom.

Tid efter annan inträffade ett ras bakom dem, och ett jättelikt klippstycke nedstörtade med oupphörligt tillväxande hastighet och återstudsade på bergkammarna ända till polarbassängens botten.

Hatteras vände sig ej ens om. Han hade använt sin käpp såsom flaggstång för att därvid fästa engelska flaggan. Icke en enda av hans rörelser gick förlorad för hans förskräckta följeslagare. Hans dimensioner blevo mer och mer mikroskopiska, och Duk syntes reducerad till storleken av en råtta.

Ett ögonblick inträffade, då vinden drev ett brett eldtäcke emot dem. Doktorn utstötte ett ångestrop; men Hatteras syntes åter upprätt, svängande sin fana.

Mer än en timme varade detta förfärliga skådespel, en timmes strid med vacklande klippstycken, med asksamlingar, varuti denna man, som försökte det omöjliga, nedsjönk till midjan; stundom hissade han sig upp, stödjande sig med knän och händer mot bergens ojämnheter, stundom svängde han lik en torkad buske för vinden, hängande vid händerna på någon skarp bergskant.

Slutligen kom han fram till vulkanens topp, till själva kraterns mynning. Doktorn hoppades då, att den olyck-

lige, sedan han hunnit sitt mål, kanske skulle återvända därifrån och endast utsätta sig för återfärdens faror.

För sista gången ropade han:

— Hatteras! Hatteras!

Doktorns rop upprörde amerikanen i djupet av hans själ.

— Jag skall rädda honom! — utropade Altamont.

I ett språng hoppade han därpå över eldströmmen, med fara att falla uti den, och försvann bland klipporna. Clawbonny hade icke haft tid att hejda honom.

Under tiden hade Hatteras hunnit fram till bergets topp och steg ut över avgrunden på en hängande klippkant. Stenarna regnade omkring honom. Duk följde honom alltjämt. Det arma djuret tycktes redan vara gripet av en stark svindel. Hatteras svängde sin fana, som upplystes av återskenet från elden, och flaggdukens röda botten fladdrade i långa veck för vinddraget från kratern.

Hatteras höll fanan upprätt med ena handen, och med den andra utpekade han i zenith himlasfärens pol. Emellertid tycktes han tveka. Ännu en gång sökte han den matematiska punkt, där alla jordens meridianer löpa tillsammans, och där han i sin sublima dårskap ville sätta sin fot.

Plötsligt gav klippan vika under honom. Han försvann. Ett fasans rop från hans följeslagare uppsteg ända till bergets topp. En sekund, — ett sekel! — förflöt. Clawbonny ansåg sin vän förlorad och för alltid begraven uti vulkanens djup. Men Altamont var med och Duk likaså. Mannen och hunden fattade uti den olycklige i samma ögonblick, som han försvann i avgrunden. Hatteras var räddad, räddad mot sin vilja, och en

halv timme därefter vilade kaptenen på Forward, berövad allt medvetande, i sina förtvivlade följeslagares armar.

Då han återkom till sans, forskade doktorn med stum ångest i hans ögon. Men dessa ögon, medvetslösa som den blindes, som stirrar utan att se, svarade honom icke.

— Store Gud! — sade Johnson, — han är blind!

— Nej, — svarade doktorn, — nej, mina stackars vänner, vi hava endast räddat Hatteras' kropp! Hans själ stannade kvar på vulkanens topp, hans förstånd är borta!

— Vansinnig! — utbrusto Johnson och Altamont tillintetgjorda.

— Vansinnig! — svarade doktorn.

Och stora tårar trillade från hans ögon.

FEMTIOÅTTONDE KAPITLET.

Återfärd mot söder.

Tre timmar efter denna sorgliga upplösning på kapten Hatteras' äventyr, voro doktorn, Altamont och de båda matroserna åter förenade i grottan vid foten av berget.

Doktorn uppmanades då att yttra sin mening om vad som lämpligast borde företagas.

— Mina vänner, — sade han, — vi kunna icke förlänga vårt vistande på Drottningens ö; havet är öppet framför oss, och vår proviant är tillräcklig; vi måste vända om och i all skyndsamhet hinna fram till Fort Providence, där vi kunna övervintra till nästa sommar.

— Det är även min åsikt, — svarade Altamont; — vinden är god, och redan i morgon begiva vi oss ut på havet.

Dagen förflöt under djup nedslagenhet. Kaptenens vansinne var ett dåligt förebud, och då Johnson, Bell och Altamont tänkte på återfärden, förskräcktes de över sin övergivna belägenhet, långt skilda från fäderneslandet. De saknade Hatteras' energiska själ.

Såsom modiga män beredde de sig dock att ånyo kämpa mot elementen och mot sig själva, om de kände sig försvagas.

Följande morgon, den 13 juli, fördes lägereffekterna om bord, och snart var allt färdigt till avresan.

Men innan de lämnade detta berg, för att aldrig mera återse det, lät doktorn, enligt Hatteras' en gång uttalade avsikt, uppresa ett stenkummel på den punkt, varest kaptenen kommit i land; cairnen sammansattes av stora stenblock, som lades på varandra, så att de bildade ett fullkomligt synligt landmärke, om nämligen bergets eruptioner skonade det.

På ett av sidostyckena inhögg Bell med en mejsel denna enkla inskrift:

JOHN HATTERAS.
1861.

Dublettdokumentet nedlades i det inre av kumlet i en lufttät bleckcylinder, och beviset på den stora upptäckten överlämnades sålunda åt dessa öde klippor.

Därpå gingo de fyra männen och kaptenen — en stackars kropp utan själ — samt hans trogne Duk, sorgsen och klagande, ombord för att anträda återresan. Klockan var tio på morgonen. Ett nytt segel gjordes av tältets duk. Slupen lämnade Drottningens ö för bidevind,

och om aftonen sände doktorn, vilken satt upprätt på sin bänk, ett sista farväl till Mount-Hatteras, som lågade vid horisonten.

Överfarten var ganska snabb; havet alltjämt öppet, gjorde seglingen lätt, och det såg verkligen ut, som det varit lättare att fly från polen än att närma sig den.

Men Hatteras var icke i sådant tillstånd, att han förmådde fatta, vad som föregick omkring honom; han låg utsträckt i slupen, med sluten mun, slocknad blick, armarna korsade på bröstet och Duk vid sina fötter. Förgäves riktade doktorn sina ord till honom. Hatteras hörde honom icke.

Under fyrtioåtta timmars tid var brisen gynnsam och havet hävde sig obetydligt. Clawbonny och hans följeslagare läto nordanvinden hållas.

Den 15 juli varskoddes Altamont-Harbour i söder; men som polarhavet var fritt utefter hela kusten, beslöto de att gå förbi och till sjöss uppnå Victoriabukten, i stället för att med släde genomfara Nya Amerika.

Seglingen var både snabbare och lättare; den rymd, som man behövt fjorton dagar att passera med släde, överforo de under segel på knappt åtta dagar och anlände på aftonen måndagen den 23 juli till Victoriabukten, efter att hava följt inskärningarna på en kust, begränsad av talrika fjordar och vars skapnad de upptecknade.

Slupen förankrades säkert på redden, och alla skyndade till Fort Providence. Men vilken förödelse där mötte dem!

Doctor's-House, magasinen, krutkammaren, befästningarna, allt hade förvandlats till vatten under solstrålarnas inverkan, och provianten hade plundrats av köttätande djur.

Vilken bedrövlig anblick!

Seglarna hade föga kvar av provianten och räknade på att fylla sina förråd vid Fort Providence. Omöjligheten att tillbringa vintern där var nu påtaglig. Vana att hastigt taga sitt parti, beslöto de då att på kortaste väg söka komma till Baffinsviken.

— Vi hava ingen annan utväg att tillgripa, — sade doktorn; — Baffinsviken är icke sexhundra mil härifrån; vi kunna segla, så länge vi icke sakna vatten under slupen, hinna Jones' sund och därifrån de danska kolonierna.

— Ja, — svarade Altamont, — låtom oss samla alla livsmedel, som finnas kvar, och begiva oss i väg.

Efter noggrant sökande funno de några lådor pemmican, spridda här och där, och två tunnor konserverat kött, som undgått förstöringen; inalles proviant för sex veckor och tillräcklig kvantitet krut. Allt detta samlades skyndsamt; man begagnade dagen att kalfatra slupen, klargöra den och dagen därpå, den 24 juli gingo de åter till sjöss.

Vid åttiotredje gradens latitud krökte sig landet åt öster. Möjligen förenade det de trakter, som äro kända under namn av Grinnels land, Ellesmer och Norra Lincoln, vilka bilda kustlinjerna av Baffinsviken. Man kunde då anse för säkert, att Jones' sund öppnade sig åt de inre haven liksom Lancastersund.

Slupen seglade utan stora svårigheter och undvek med lätthet drivisarna. Med avseende på möjliga uppehåll ställde doktorn sina kamrater på halv ranson; men de utmattades icke mycket och deras hälsa var fortfarande god.

Dessutom avlossade de några bösskott och dödade ankor, gäss och grisslor, vilka försågo dem med en färsk och hälsosam föda. Vad angick vattenförrådet, så kom-

pletterades det lätteligen med sötvattensis, som de mötte på vägen, och de bemödade sig att icke avlägsna sig från kusterna, emedan slupen icke medgav att trotsa öppna havet.

Vid denna tid på året höll sig termometern redan beständigt under fryspunkten; efter att ofta hava varit regnig, blev väderleken snöig och dyster; solen började stryka nära horisonten, och för varje dag syntes det en djupare inskärning på dess skiva. Den 30 juli förlorade seglarna henne ur sikte för första gången, det vill säga att de hade natt under några minuter.

Under tiden ilade slupen framåt och tillryggalade stundom sextio till sextiofem mil på tjugufyra timmar; man stannade icke ett ögonblick, ty man visste, vilka mödor voro att utstå, vilka hinder att övervinna landvägen skulle medföra, om de nödgades begagna den, och dessa trånga hav kunde icke dröja länge att sluta sig tillsammans; man mötte redan här och där nybildade isar. Vid höga breddgrader följer vintern oförmodat på sommaren, och det finnes varken vår eller höst; de förmedlande årstiderna saknas alldeles. Man måste således skynda sig.

Den 31 juli, vid en i solnedgången klar himmel, upptäckte man de första stjärnorna i zenits konstellationer. Men från denna dag rådde en beständig tjocka, som betydligt försvårade seglingen.

Doktorn blev ganska orolig, då han såg tecknen till vinterns annalkande mångfaldigas; han visste vilka svårigheter sir John Ross hade att utstå för att uppnå Baffinsviken, sedan han övergivit sitt fartyg; och efter att första gången hava gjort resan över isen, nödgades den djärve sjömannen att återvända till fartyget och övervintra ett fjärde år; men han hade åtminstone ett skydd för den svåra årstiden, livsmedel och bränsle.

Om en dylik olycka drabbade de överlevande från Forward, om de blevo tvungna att stanna eller vända om, så voro de förlorade; doktorn nämnde ingenting om sina farhågor till sina följeslagare, men han drev på dem att så fort som möjligt komma österut.

Äntligen den 15 augusti efter tretton dagars tämligen snabb segling, efter att sedan fyratioåtta timmar hava kämpat mot isen, som hopade sig tillsammans i passen, efter att hundra gånger hava vågat sin bräckliga slup, sågo de sig helt och hållet stängda, utan möjlighet att komma längre; havet var fruset på alla sidor, och termometern visade icke i medeltal mera än nio grader under fryspunkten.

Både i norr och öster var det för övrigt lätt att urskilja tecknen till något närbeläget land på dessa släta, runda stenar, som vågorna skölja på kusterna, och sötvattensis förekom allt oftare.

Altamont gjorde sitt bestick med minutiös noggrannhet och erhöll till resultat 77° 15″ latitud och 85° 02″ longitud.

— Sålunda — sade doktorn — känna vi precis vår ställning, vi hava uppnått Norra Lincoln just vid Cap Eden; vi intränga i Jones' sund, och med litet mera tur skulle vi funnit havet öppet ända till Baffinsviken. Men vi få icke beklaga oss. Om min stackars Hatteras i början hade mött ett så lätt befaret hav, så skulle han kommit fort till polen, hans följeslagare skulle icke hava övergivit honom, och hans förstånd skulle icke förvirrats under övermåttet av den förfärligaste ångest!

— Då — sade Altamont — hava vi icke mer än ett parti att taga: att lämna slupen och med släden uppsöka östra kusten av Lincoln.

— Lämna slupen och återtaga släden, gott! — svarade doktorn; — men i stället för att resa igenom Lincoln föreslår jag att övergå Jones' sund på isen och uppsöka Norra Devon.

— Och varför? — frågade Altamont.

— Därför att ju mera vi närma oss Lancastersund, desto större utsikt hava vi att där möta valfångare.

— Ni har rätt, doktor; men jag fruktar mycket, att isen ännu ej är tillräckligt stark att erbjuda oss en farbar väg.

— Vi skola försöka — svarade Clawbonny.

Slupen urlastades. Bell och Johnson gjorde i ordning släden, vars alla delar voro i gott stånd; följande morgon spändes hundarna för, och man åkte utmed kusten för att komma till isfältet.

Då började åter denna så många gånger beskrivna, så tröttande och föga hastiga färd. Altamont hade haft rätt i sitt misstroende till isens styrka; man kunde icke överfara Jones' sund, utan måste följa kusten av Lincoln.

Den 21 augusti kommo de resande, genom att taga en sned kosa, till ingången av Glaciersundet; där vågade de sig ut på isfältet och uppnådde andra dagen ön Coburg, som de överforo på mindre än två dagar under häftiga men korta snöstormar.

Därefter kunde de återtaga den lättare isfärden och satte äntligen den 24 augusti foten på Norra Devon.

— Nu — sade doktorn — återstår oss endast att genomresa detta land och uppnå Cap Warrender vid inloppet till Lancastersund.

Men vädret blev förskräckligt och mycket kallt, snöbyarna och stormvirvlarna återfingo sin vinterliga häftighet; de resande kände sina krafter uttömda. Provianten led mot slutet, och man måste inskränka sig till tred-

jedels ration, för att kunna giva hundarna en föda, svarande mot deras arbete.

Markens beskaffenhet ökade mycket resans mödor, ty den var utomordentligt ojämn; man måste överstiga Trauters berg genom nästan ofarbara pass och kämpande mot alla de lössläppta elementen. Släden, människorna och hundarna voro nära att stanna där, och mer än en gång grep förtvivlan den lilla truppen, som dock var så härdad och så van vid en polarexpeditions mödor. Men de arma människorna voro moraliskt och fysiskt utslitna, utan att själva göra sig reda därför; man underkastar sig icke ostraffat aderton månaders oupphörliga ansträngningar och en enerverande följd av förhoppningar och förtvivlan. Dessutom bör anmärkas, att bortresan sker med en hänförelse, en övertygelse, en förtröstan, som saknas på återvägen. Också förmådde de olyckliga knappt släpa sig fram; man kan säga, att de vandrade av vana, nästan oberoende av deras vilja.

Först den 30 augusti hunno de omsider ut ur detta kaos av berg, varom de låga trakternas orografi icke kan giva en föreställning, men de kommo därifrån nästan utsläpade och halvt förfrusna. Doktorn förmådde icke längre att uppehålla sina kamrater, och han kände sina egna krafter försvinna.

Trauters berg slutade med ett slättland.

Där var det alldeles nödvändigt att taga några dagars vila, ty de resande förmådde icke längre flytta den ena foten framför den andra och två av hundarna hade dött av ansträngning.

Man sökte således skydd bakom ett isberg, vid en temperatur av 19° köld; ingen ägde styrka att resa upp tältet.

Livsmedlen voro starkt medtagna och kunde, trots den yttersta njugghet i rationerna, icke räcka mer än åtta dagar; villebråd blev sällsynt och flyttade för vintern till mindre hårda klimat. Hungersdöden reste sig således hotande framför sina utmattade offer.

Altamont, som visade stor tillgivenhet och verklig försakelse, begagnade återstoden av sina krafter och beslöt att genom jakt förskaffa sina följeslagare någon föda.

Han tog sin bössa, lockade Duk och vandrade ut på de norra slätterna; doktorn, Johnson och Bell sågo nästan med likgiltighet honom avlägsna sig. På en hel timme hörde de icke en enda gång någon knall från hans bössa, och sågo honom återkomma utan att hava lossat ett enda skott; men amerikanen skyndade till dem förskräckt.

— Vad är det? — frågade doktorn.

— Därborta under snön! — svarade Altamont i förfärad ton, pekande på en punkt vid horisonten.

— Vad?

— En hel skara människor...

— Levande?

— Döda... frusna till is... och ...

Amerikanen vågade icke fullborda sin mening, men hans ansikte uttryckte den yttersta fasa.

Återupplivade genom denna händelse, funno doktorn, Johnson och Bell medel att stiga upp och släpa sig i Altamonts spår till den del av slätten, som han genom åtbörder antydde.

De kommo snart till en inskränkt plats på bottnen av en ravin, och där — vilken anblick mötte ej deras ögon!

Kroppar, redan hårda som is, till hälften begravna under den vita duken, framstucko här och där ur snötäcket; här en arm, där ett ben, längre bort krampaktigt

krökta fingrar, huvuden bibehållande sin hotande och förtvivlade min.

Doktorn gick fram, men studsade tillbaka med förvridna drag, under det Duk skällde med förfäran.

— Gräsligt, gräsligt! — sade han.

— Nåväl? — frågade Johnson.

— Har ni icke känt igen dem? — frågade doktorn med darrande röst.

— Vad menar ni?

— Se dit!

Ravinen hade nyligen varit skådeplats för en sista strid mellan människor och klimat, för förtvivlan, hunger till och med, ty av vissa ohyggliga kvarlevor kunde man förstå, att de olyckliga hade ätit människokroppar, kanske ännu levande, och bland dem hade doktorn igenkänt Shandon, Pen — Forwards eländiga besättning. Deras krafter hade tagit slut, livsmedel hade saknats för de olyckliga; deras slup hade förmodligen krossats av laviner eller störtats i något bråddjup, så att de icke kunnat draga nytta av det öppna havet; man kan även antaga, att de förvillat sig i dessa okända länder. Ej heller kunde personer, som begivit sig på väg under upprorets retelse, länge bliva sinsemellan förenade med det band, som tillåter utövandet av stora företag. En upprorschef har endast en tvivelaktig makt i sina händer. Och utan tvivel blev Shandon snart överflyglad.

Huru därmed än må vara, hade denna besättning tydligen utstått tusen lidanden, gränslös förtvivlan för att komma till denna förfärliga katastrof; men hemligheten av deras lidanden är för alltid begraven med dem i polens snö.

— Låt oss fly, låt oss fly! — utropade doktorn.

Och han förde sina följeslagare långt ifrån platsen för denna gräslighet. Fasan ingav dem en ögonskenlig energi. De begåvo sig åter på väg.

FEMTIONIONDE KAPITLET.

Slutet.

Vartill gagnar det att uppehålla sig vid de lidanden, som utan uppehåll träffade de överlevande från expeditionen? Själva kunde de aldrig återfinna en detaljerad hågkomst av de åtta dagar, som förflöto efter den förfärliga upptäckten av besättningens kvarlevor. Men genom ett underverk av energi befunno de sig den 9 september vid Cap Hornsby, på yttersta ändan av Norra Devon.

De voro nära döden av hunger, de hade icke ätit på fyrtioåtta timmar, och deras sista måltid bestod av köttet efter deras sista eskimåhund. Bell förmådde icke gå längre och den gamle Johnson kände sig döende.

De befunno sig på stranden av den delvis frusna Baffinsviken, det vill säga på väg till Europa. Tre mil från kusten vräkte de fria vågorna bullersamt mot isfältets skarpa kanter.

Man måste avvakta någon valfångares möjliga ankomst; men huru många dagar? ...

Men himlen förbarmade sig över dessa olyckliga, ty följande morgon såg Altamont tydligt ett segel vid horisonten.

Man vet, vilken ångest medföljer denna åsyn av fartyg. Vilka farhågor, vilka förhoppningar! Skeppet synes

än nalkas, än avlägsna sig. Det är en förfärlig omväxling av hopp och förtvivlan, och alltför ofta avlägsnar sig det varskodda seglet och försvinner vid horisonten, just i det ögonblick, då de skeppsbrutna tro sig räddade.

Doktorn och hans följeslagare genomgingo alla dessa prövningar; de hade hunnit till västra kanten av isfältet, uppmuntrande och stödjande varandra, och sågo detta skepp småningom försvinna, utan att det märkt deras närvaro. De anropade det, men förgäves!

Doktorn fick då en sista ingivelse av detta uppfinningsrika snille, som dittills så troget stått honom bi.

Ett isstycke, fattat av strömmen, stötte mot isfältet.

— Detta isstycke! — sade han, pekande på det med handen.

Man fattade icke hans mening.

— Låt oss gå ombord, ombord! — ropade han.

Ett ljus uppgick för alla.

— Ack, herr doktor, herr doktor! — sade Johnson, fattande doktorns båda händer.

Bell, biträdd av Altamont, begav sig till släden, hämtade en av dess stolpar och reste den på isen såsom en mast; tältet sönderslets för att, så gott sig göra lät, tjäna till segel. Vinden var gynnsam; de olyckliga övergivna störtade ut på den bräckliga flotten och styrde utåt havet.

Två timmar senare voro de sista överlevande från Forward efter oerhörda ansträngningar upptagna ombord på Hans Christian, en dansk valfångare, som återseglade till Davis' sund.

Kaptenen mottog som en man med hjärta dessa spöken, vilka icke längre hade mänskligt utseende; vid åsynen av deras lidanden, förstod han deras historia; han ägnade dem den mest uppmärksamma vård och lyckades rädda deras liv.

Tio dagar därefter landstego doktorn, Johnson, Bell, Altamont och kapten Hatteras vid Korsör på Seeland i Danmark; en ångbåt förde dem till Kiel, varifrån de över Altona och Hamburg kommo till London, där de inträffade den 13 i samma månad, knappt återställda efter sina långa prövningar.

Doktorns första omsorg var att hos Kongl. Geografiska Sällskapet i London anhålla om den ynnesten att få göra det ett meddelande. Han inbjöds till sammankomsten den 15 juli.

Må man föreställa sig den lärda församlingens förvåning, dess entusiastiska hurrarop efter läsningen av Hatteras' dokument.

Denna resa, ensam i sitt slag, utan like i historiens annaler, sammanfattade alla de äldre upptäckter, som blivit gjorda i trakterna omkring polen; den förenade Parrys, Ross', Franklins och Mac-Clures expeditioner; den kompletterade polarregionernas karta mellan hundrade och hundrafemtionde meridianen och slutade vid denna hittills otillgängliga punkt, vid själva polen.

Aldrig, nej aldrig hade en så oväntad nyhet förnummits i det förvånade England.

Engelsmännen äro passionerade för stora geografiska fakta; de känna sig upprörda och stolta däröver, ända från lorden till tiggaren, från köpmansfursten till docksarbetaren.

Nyheten om den stora upptäckten lopp med blixtens hastighet utefter de förenade konungarikenas telegraflinjer; tidningarna satte Hatteras' namn främst i sina spalter liksom en martyrs, och England darrade av högmod.

Man firade doktorn och hans följeslagare, vilka i hög-

tidlig audiens presenterades av lord storkanslern för hennes majestät drottningen.

Regeringen stadfäste namnen Drottningens ö för nordpolsklippan, Mount Hatteras, tilldömt själva vulkanen, och Altamont-Harbour, som gavs åt hamnen på Nya Amerika.

Altamont skilde sig icke vidare från sina kamrater i eländet och äran, som blivit hans vänner; han följde doktorn, Bell och Johnson till Liverpool, som med glädje mottog dem vid deras återkomst, sedan man så länge trott dem vara döda och begravna under den eviga isen.

Men doktorn vände alltid dessa hedersbetygelser till den, som framför alla förtjänade dem. I sin resebeskrivning, kallad: Engelsmännen vid Nordpolen, som följande året publicerades genom Kongl. Geografiska Sällskapets försorg, ställde han John Hatteras i jämbredd med de utmärktaste resande, såsom medtävlare till de djärva män, som helt och hållet uppoffrat sig för vetenskapens framgång.

Emellertid levde detta sorgliga offer för en sublim passion fredligt i dårhuset vid Sten-Cottage nära Liverpool, där hans vän, doktorn, själv skaffat honom plats. Hans vansinne var stilla, men han talade icke, han fattade intet, och hans talförmåga tycktes hava försvunnit på samma gång som hans förstånd. En enda känsla fäste honom ännu vid den yttre världen, hans vänskap för Duk, som man icke velat taga ifrån honom.

Denna sjukdom, denna »polargalenskap», gick således sin lugna gång och visade inga särskilda symtom, tills doktorn, som ofta besökte sin stackars sjukling, en dag förvånades över hans beteende.

Sedan någon tid promenerade kapten Hatteras, åtföljd av sin trogna hund, som betraktade honom med mild

och sorgsen blick, flera timmar varje dag; men hans promenad skedde beständigt i samma riktning och i en viss allé vid Sten-Cottage. Då kaptenen kom till ändan av allén, vände han om baklänges. Vem hejdade honom? Han pekade med fingret på en viss punkt av himlen. Ville man tvinga honom att vända sig om, så blev han förtretad, och Duk, som delade hans vrede, skällde ursinnigt.

Doktorn observerade uppmärksamt denne besynnerlige man och fattade snart anledningen till denna kuriösa envishet; han anade, varför denna promenad skedde uti en bestämd riktning, och så att säga under inflytande av en magnetisk kraft.

Kapten John Hatteras gick oföränderligen mot norden.

